

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ФИНАНСОВЪ.

ТОМЪ XX.

О КАЗЕННЫХЪ ИМѢНІЯХЪ.

ZBIÓR

PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SKARBU.

ТОМ XX.

О ДОБРАХЪ РЪДОВЫХЪ.

1868.

284/84

Печатано по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

Ke 26400

Варшава. Въ типографіи И. Яворскаго.

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

Warszawa. W drukarni J. Jaworskiego.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Въ помѣщенныхъ въ настоящемъ томѣ VII, VIII, IX, X, XI и XII (последней) главахъ заключается рядъ постановлений о казенныхъ имѣніяхъ, изданныхъ съ 3 Апрѣля 1812 по 13 (25) Апрѣля 1867 года.

Все эти постановленія обязательныя.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника, Сенатора Фундуклея, составленъ Статсъ-Референдаріемъ Лескевичемъ изъ матеріаловъ, доставленныхъ изъ Финансоваго Управленія въ Царствѣ Делегатомъ онаго, Начальникомъ Секціи Бассовскимъ.

OBJAŚNIENIE.

Tom niniejszy w tytułach: VII, VIII, IX, X, XI i XII, to jest ostatnim, obejmuje ciąg przepisów o dobrach rządowych od dnia 3 Kwietnia 1812 roku do dnia 13 (25) Kwietnia 1867 roku.

Przepisy te wszystkie obowiązują.

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Rzeczywistego Tajnego Radcy, Senatora Fundukleja, ułożony został przez Referendarza Stanu Leśkiewicza, z materyałów dostarczonych ze strony Zarządu Finansów Królestwa, przez delegowanego od tej Władzy, Naczelnika Sekcyi Bassowskiego.

ОГЛАВЛЕНИЕ ПРЕДМЕТОВЪ,
ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМЪ.

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
ПОСТАНОВЛЕНІЯ О КАЗЕННЫХЪ ИМѢНІЯХЪ. (Окончаніе)				
Г Л А В А VII. О СРОЧНЫХЪ АРЕНДАХЪ.				
<i>а) О срочныхъ арендахъ и расчетахъ съ арендаторами.</i>				
99	Основанія для отдачи казен- ныхъ имѣній въ арендное содержаніе.	3 Апрѣля 1812 года.	Королевскій декретъ.	2
100	Высочайшая воля о воспреще- ніи гражданскимъ и воен- нымъ чиновникамъ, состоя- щимъ на службѣ, снимать во временную аренду казен- ныя имѣнія, какъ на соб- ственное имя, такъ равно и на имя подставленныхъ лицъ.	14 (26) Августа 1817 года, N° 1,292.	Министръ Статей-Секре- тарь.	16
101	Постановленіе Намѣстника, о- предѣляющее качества лицъ, желающихъ снять въ аренду казенныя имѣнія.	24 Января 1818 года.	Намѣстникъ Царскій, по Го- сударственному Совѣту.	18
102	О томъ, что имѣнія послѣ у- страненныхъ арендаторовъ должны быть отдаваемы въ аренду впредъ до истеченія срока контракта.	20 Февра- ля 1827 года, N° 9,927.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	24
103	Инструкція о порядкѣ состав- ленія актовъ о приѣмѣ и сда- чѣ имѣній, отдаваемыхъ въ аренду.	12 Мая 1827 года, N° 30547/6377.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	26

SPIS PRZEDMIOTÓW,
W TOMIE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
PRZEPISY O DOBRACH RZĄDOWYCH. (Dokończenie)				
T Y T U Ł VII. O DZIERŻAWACH CZASOWYCH.				
<i>a) O dzierżawach czasowych i obrachunkach z dzierżawcami.</i>				
99	Zasady do wydzierżawiania dóbr rządowych przepisane.	3 Kwie- tnia 1812 roku.	Dekret Kró- lewski.	3
100	Najwyższa wola, iżby urzę- dnicy, tudzież wojskowi, w służbie czynnej zostający, ani pod swém, ani pod cu- dzém imieniem, nie brali w czasową dzierżawę dóbr rządowych.	14 (26) Sierpnia 1817 r., Nr. 1,292.	Minister Sekre- tarz Stanu.	17
101	Postanowienie Namiestnika, stanowiące kwalifikacyę ja- ką mieć należy dla kon- kurencyi o dzierżawę dóbr rządowych.	24 Stycz- nia 1818 roku.	Namiestnik Królewski w Radzie Sta- nu.	19
102	Dobra po wyrugowanych dzierżawcach mają być wy- dzierżawiane na przeciąg lat kontraktem oznaczony.	20 Lutego 1827 r., Nr. 9,927.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	25
103	Instrukcyja o sporządzaniu aktów odbiorczo - podaw- czych przy wydzierżawia- niu dóbr.	12 Maja 1827 r., Nr. 30547/6377.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	27

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страницы
104	Правила о порядкѣ разсмотрѣ- нія и окончательнаго рѣше- нія дѣлъ по взаимнымъ пре- тензіямъ и расчетамъ Каз- ны съ арендаторами и ад- министраторами казенныхъ и сунримованныхъ имѣній.	13 (25) Апрѣля 1834 года.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	134
105	Распоряженіе, послѣдовавшее въ развитіе постановленія о расчетахъ съ арендатора- ми казенныхъ и сунримо- ванныхъ имѣній.	5 Іюля 1834 года, № 35148/11801.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	138
106	Высочайшее постановленіе объ отдачѣ въ арендное содер- жаніе, на продолжительные сроки, мелкихъ участковъ, остающихся за округленіемъ казенныхъ имѣній, заслу- женнымъ гражданскимъ чи- новникамъ Царства.	18 (30) Мая 1838 года, № 608.	Министръ Статсъ-Секре- тарь.	178
107	Объясненіе лежащей на арен- даторѣ обязанности содер- жать въ исправности строе- нія.	8 (20) Октября 1838 года, № 12,498.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	180
108	О томъ, что залоги по аренда- мъ предоставляются въ сораз- мѣрности арендной платы, за вычетомъ уступленныхъ процентовъ; гербовыя же пошлины взимаются только съ арендной платы, обезпе- ченной залогомъ.	22 Ноября (4 Дека- бря) 1840 года, № 89059/27266.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	188

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
104	Prawidła co do rozpoznawa- nia i stanowczego decydo- wania wzajemnych preten- syj i obrachunków z dzier- żaw i administracyi, w do- brach rządowych i suppri- mowanych.	13 (25) Kwietnia 1834 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	135
105	Rozporządzenie rozwijające postanowienie o obrachun- kach z dzierżaw dóbr rzą- dowych i dóbr po ducho- wieństwie suprimowaném.	5 Lipca 1834 r., Nr. 35148/11801.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	139
106	Najwyższa decyzya przyzwa- lająca na oddawanie zasłu- żonym urzędnikom w dłu- goletnie dzierżawy dro- bnych części, pozostają- cych od zaokrąglenia dóbr donacyjnych.	18 (30) Maja 1838 r., Nr. 608.	Minister Sekre- tarz Stanu Kró- lestwa Polskie- go.	179
107	Objaśnienie w przedmiocie o- bowiązku dzierżawcy utrzy- mywania w dobrym stanie budowli.	8 (20) Paździer- nika 1838 roku, Nr. 12,498.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	181
108	W dzierżawach procenta od ceny dzierżawnej potrąca- ne nie mają być zabezpie- czone osobną kaucyą. Pa- pier stemplowy do kontra- ktu obliczać należy tylko od summy dzierżawnej, kau- cyą zabezpieczonej.	22 Listo- pada (4 Grudnia) 1840 r., Nr. 89059/27266.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	189

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страницы
109	О составленіи пріемно-сдаточ- ныхъ актовъ по имѣніямъ.	31 Іюля (12 Авгус- та) 1843 года, №61,328.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	190
110	Высочайшее соизволеніе на от- дачу въ долговременное со- держаніе имѣній, принадле- жащихъ общему духовному имуществу.	5 (17) Іюля 1844 года.	Высочайшій указъ.	196
111	Постановленіе, разрѣшающее Правительственной Комми- сії Финансовъ и Казначей- ства отдавать казенныя имѣ- нія въ арендное содержаніе, въ видѣ опыта, на три года, нынѣшнимъ держателямъ, безъ торговъ, съ возвышені- емъ арендной платы на 10%.	31 Дека- бря (12 Января) 1846 ⁶ / ₇ г., № 9,568.	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	202
112	Инструкція Губернскимъ Прав- леніямъ о порядкѣ дѣйствія при отдачѣ въ аренду казен- ныхъ имуществъ и объ у- словіяхъ арендныхъ кон- трактовъ.	12 (24) Марта 1847 года, № 28197/7586.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	214
113	Распоряженіе о томъ, что у- бытки по арендному содер- жанію, произшедшіе отъ не- досмотра Экономическаго Ас- сесора, въ случаяхъ невоз- можности взысканія тако- выхъ съ арендатора, подле- жатъ взысканію съ Экономич- ческаго Ассесора.	11 (23) Апрѣля 1847 года, № 44060/12012.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	242

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
109	Rozporządzenie dotyczące spo- rządzania w dobrach akt odbiorczo-podawczych.	31 Lipca (12 Sier- pnia) 1843 roku, Nr. 61,328.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	191
110	Przyzwolenie na wypuszcza- nie w długoletnią dzierż- awę dóbr do funduszu ogól- no-religijnego należących.	5 (17) Lipca 1844 r.	Ukaz NAJWYŻ- szy.	197
111	Decyzya, upoważniająca Kom- missyę Rządową Przycho- dów i Skarbu do wydzierż- awiania dóbr rządowych, sposobem próby na lat trzy, miejscowym dzierżawcom, z wolnej ręki, za podwyż- szeniem czynszu o 10 pro- centu.	31 Gru- dnia (12 Stycznia) 1846/7 r., Nr. 9,568.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	203
112	Instrukcyja dla Rządów Gu- bernialnych co do postępo- wania przy wydzierżawia- niu dóbr rządowych i wa- runki do kontraktów.	12 (24) Marca 1847 r., Nr. 28197/7586.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	215
113	Rozporządzenie, iż straty na dzierżawie z niedozoru As- sessora Ekonomicznego wy- nikłe, o ileby nie dały się odzyskać od dzierżawcy, ściągnięte będą od Asses- sora Ekonomicznego.	11 (23) Kwietnia 1847 r., Nr. 44060/12012.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	243

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
114	Постановленіе, разрѣшающее Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, начиная съ 1850 года, отдавать въ продолженіе слѣдующихъ 9-ти лѣтъ казенныя имѣнія въ арендное содержаніе безъ торговъ, на прежнихъ основаніяхъ.	1 (13) Сентября 1849 года, № 6,249.	Совѣтъ Управ- ленія.	244
115	Объ условіяхъ, какія должны быть помѣщаемы въ контрактахъ относительно продажи питей.	10 (22) Января 1851 года, № 2006/566.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	252
116	О томъ, какое число деревьевъ обязаны разводить арендаторы казенныхъ имѣній.	2 (14) Юня 1851 года, № 24108/9407.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	254
117	О томъ, чтобы въ условіяхъ объ арендномъ содержаніи продажи питей обозначаемы были строенія, въ которыхъ должна производиться эта продажа.	19 (31) Марта 1853 года, № 21101/8911.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	258
118	Правила для исчисленія обязательнаго числа деревьевъ по арендамъ 3-лѣтнимъ и 6-лѣтнимъ.	2 (14) Мая 1853 года, № 15907/6794.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	260
119	Предписаніе о томъ, чтобы, въ случаѣ неявки желающихъ снять въ аренду имѣнія, производимо было дознаніе о причинахъ, которыя и объяснять въ донесеніяхъ.	23 Юня (5 Юля) 1854 года, № 43613/19791.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	262

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
114	Decyzya upoważniająca Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wypuszczenia od roku 1850 w dzierżawę dóbr rządowych z wolnej ręki, przez następne lat 9, podług poprzednich zasad.	1 (13) Września 1849 r., Nr. 6,249.	Rada Admini- stracyjna.	245
115	Zastrzeżenia co do szynkowania, jakie zamieszczać należy w kontraktach.	10 (22) Stycznia 1851 r., Nr. 2006/566.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	253
116	O ilości drzewek, jaką dzierżawcy zaprowadzać powin- ni.	2 (14) Czerwca 1851 r., Nr. 24108/9407.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	255
117	Rozporządzenie, iż w umowach dzierżawnych o sprzedaż trunków ma być wymienioną budowla, w której wyszynk ma mieć miejsce.	19 (31) Marca 1853 r., Nr. 21101/8911.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	259
118	Zasady do obrachowania obowiązkowych drzewek w dzierżawach 3 i 6-letnich.	2 (14) Maja 1853 r., Nr. 15907/6794.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	261
119	Polecenie, aby w braku ubiegających się o dzierżawę, przyczynę tego zbadać i objaśnić w przedstawieniu.	23 Czerw- ca (5 Li- pcza) 1854 roku, Nr. 43613/19791.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	263

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ	Власть, отъ которой последовало распоряженіе	Страница
120	Правило о выдачѣ свидѣтельствъ на право арендованія казенныхъ имѣній.	4 (16) Сентября 1857 года, № 32198/15486.	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	264
121	Постановленіе, указывающее основанія для отдачи казенныхъ имѣній въ арендное содержаніе съ 1860 года на 12 лѣтъ.	27 Марта (8 Апрѣля) 1859 года, № 8,198.	Совѣтъ Управленія.	284
122	Указаніе количества фруктовыхъ деревьевъ, кои должны находиться на лицо при истеченіи срока аренды.	27 Ноября (9 Декабря) 1859 года, № 13796/5949.	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	300
123	Извлеченіе изъ предписанія о производствѣ Экономическими Ассесорами изслѣдованій о потеряхъ, происшедшихъ въ имѣніяхъ по несчастнымъ случаямъ.	4 (16) Февраля 1860 года, № 77546/36391.	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	302
124	О введеніи измѣненій въ условіяхъ контракта на отдачу въ аренду дикой рыбной ловли.	16 (28) Февраля 1860 года, № 11598/5096.	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	302
125	Разрѣшеніе оставлять арендуемую имѣнія за вдовами и наслѣдниками арендаторовъ на дальнѣйшія 12 лѣтъ безъ торговъ, съ условіемъ повышенія платы на 10%.	14 (26) Апрѣля 1861 года, № 2,350.	Намѣстникъ въ Царствѣ Польскомъ.	312

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy, wydającej rozporządzenie	Stronica
120	Przepisy, dotyczące wydawania świadectw kwalifikacyjnych do dzierżawy dóbr rządowych.	4 (16) Września 1857 r., Nr. 32198/15466.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	265
121	Decyzja, obejmująca zasady do wydzierżawiania od roku 1860 dóbr rządowych na lat 12.	27 Marca (8 Kwietnia) 1859 roku, Nr. 8,198.	Rada Administracyjna.	285
122	Wskazanie ilości drzew owocowych, jaka znajdować się powinna przy upływie dzierżawy.	27 Listopada (9 Grudnia) 1859 r., Nr. 13796/5949.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	301
123	Wyciąg z reskryptu przepisuującego, że śledztwa strat w dobrach mają być wyprowadzane przez Assessorów Ekonomicznych.	4 (16) Lutego 1860 r., Nr. 77546/36391.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	303
124	Wprowadzenie zmian w warunkach do wydzierżawiania rybołówstwa dzikiego.	16 (28) Lutego 1860 r., Nr. 11598/5096.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	303
125	Upoważnienie do pozostawiania w dalszej 12-letniej dzierżawie z wolnej ręki, za postąpieniem 10%, wdów i sukcesorów po zmarłych dzierżawcach.	14 (26) Kwietnia 1861 r., Nr. 2,350.	Namiestnik w Królestwie Polskiem.	313

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страницы
126	Установленіе новыхъ условій по отдачѣ въ аренду казен- ныхъ имѣній.	13 (25) Мая 1864 года, № 7368/2472.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	314
127	Распоряженіе о предоставленіи крестьянамъ права охоты и рыбной ловли.	28 Октя- бря (9 Но- ября) 1864 года, № 48999/17307.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	342
128	Распоряженіе о допущеніи крестьянъ къ пользованію рыбными ловлями и тамъ, гдѣ оныя были отданы въ а- рендное содержаніе.	13 (25) Февраля 1865 года, № 5033/1308.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	346
129	Объясненіе, въ какомъ случаѣ арендаторы казенныхъ фоль- варковъ подвергаются взыс- канію въ пользу Казны, при разсчетахъ за неуплату ко- стеламъ десятины.	14 (26) Іюня 1866 года, № 19103/6927.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	348
130	Распоряженіе, освобождающее отъ представленія квалифи- кационныхъ свидѣтельствъ для снятія въ аренду пропи- націи.	16 (28) Декабря 1866 года, № 80310/30010.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	350
131	Увѣдомленіе о дозволеніи арен- даторамъ казенныхъ имѣній производить винокурениіе безъ представленія залога.	23 Января (4 Февра- ля) 1867 года, № 2247/697.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	352

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
126	Rozporządzenie, przepisujące nowe warunki do wydzier- żawienia dóbr rządowych.	13 (25) Maja 1864 r., 17368/2472.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	315
127	Rozporządzenie, przedmio- cie oddania włościanom pra- wa polowania i rybołów- stwa.	28 Paź- dziernika (9 Listo- pada) 1864 r., Nr. 48999/17307.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	343
128	Rozporządzenie, iż włościanie mają być wprowadzeni w posiadanie rybołówstwa na- wet tam, gdzieby rybołów- stwo było wydzierżawione.	13 (25) Lutego 1865 r., Nr. 5033/1308.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	347
129	Objaśnienie, w jakim przy- padku dzierżawcy folwar- ków rządowych mają być debitowani na rzecz Skar- bu przy obrachunkach, w razie nieuiszczenia kościo- łom dziesięcin.	14 (26) Czerwca 1866 r., Nr. 19103/6927.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	349
130	Rozporządzenie, uwalniające od składania kwalifikacyj- nych świadectw do dzier- żawy propinacyi.	16 (28) Grudnia 1866 r., Nr. 80310/30010.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	351
131	Zawiadomienie o dozwoleniu dzierżawcom dóbr rzado- wych wyrabiania wódki, bez obowiązku stawiania kaucyi.	23 Sty- cznia (4 Lutego) 1867 r., Nr. 2247/697.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	353

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
<i>b) О торгахъ.</i>				
132	О помѣщеніи въ объявленіяхъ и протоколахъ на счетъ торговъ предостереженія, что за всякую сдѣлку и раздачу денегъ за уступку виновные будутъ подлежать судебной отвѣтственности.	14 (26) Ноября 1840 года, N ^o 70505/21758.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	356
133	Подтвержденіе о строгомъ вос- прещеніи всякаго рода сдѣ- локъ при торгахъ.	31 Дека- бря (12 Января) 1843/4 г., N ^o 73618/23683.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	356
134	О томъ, что предлагающіе, по окончаніи торговъ, высшія суммы, должны немедленно внести оныя въ депозитъ.	28 Дека- бря (9 Января) 1844/5 г., N ^o 95093/30131.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	360
135	О объясненіи въ торговыхъ ли- стахъ всѣхъ перемѣнъ, какія могутъ прозойти съ предла- гаемою къ торгамъ недвижи- мостью, какъ по занимаемо- му ею пространству, такъ и въ отношеніи другихъ усло- вій.	13 (25) Юля 1849 года, N ^o 55146/18298.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	360
136	О помѣщеніи въ объявленіяхъ о торгахъ условія о дѣйстви- тельности торговъ даже въ случаѣ явки одного только соискателя.	26 Юня (8 Юля) 1852 года, N ^o 44213/17967.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	364
137	Воспрещеніе принимать, по утвержденіи торговъ, соу-	25 Мая (6 Юня)	Правитель- ственная Ком-	366

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
<i>b) O licytacyach.</i>				
132	Rozporządzenie, iż ma być zamieszczaném w obwieszczeniach i w protokółach licytacyjnych, że wszelka zмова i udzielanie odstępnego poszukiwane będą na drodze sądowej.	14 (26) Listopada 1840 r., Nr. 70505/21758.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	357
133	Przypomnienie, iżby zмowy na licytacyach surowo przestrzegane były.	31 Gru- dnia (12 Stycznia) 1843/4 r. Nr. 73618/23683.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	357
134	Rozporządzenie, iż podający po licytacji wyższe oferty składać je mają zaraz do depozytu.	28 Gru- dnia (9 Stycznia) 1844/5 r., Nr. 95093/30131.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	361
135	Rozporządzenie, iż w proto- kółach licytacyjnych mają być zaznaczane wszelkie zmiany, jakie zajść mogą w wydzierżawionej posiadłości, tak co do powierzch- ni, jak i co do innych stosunków.	13 (25) Lipca 1849 r. Nr. 55146/18298.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	361
136	Rozporządzenie, iż w ogłosze- niach o licytacyach ma być zamieszczaném, że choćby jeden tylko konkurent zgłosił się, za pluslicytanta uważany będzie.	26 Czerw- ca (8 Li- pca) 1852 roku, Nr. 44213/17967.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	365
137	Przepis, iż po zatwierdzeniu li- cytacji, wspólnicy do dzie-	25 Maja (6 Czerw-	Kommissya Rządowa Przy-	367

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н И Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страницы
	частниковъ въ арендѣ имѣ- ній и другихъ статей.	1855 года, № 20738/8998.	мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	
138	О обязанности лица, за коимъ утверждены торги, уплатить издержки, произведенныя, какъ на эти торги, такъ и на прежніе, не состоявшіеся.	16 (28) Юня 1860 года, № 36209/16222.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	368
139	О томъ, что лица, за коими утверждены торги, не могутъ уклоняться отъ исполненія принятыхъ условій, даже и въ случаѣ неутвержденія тор- говъ въ опредѣленный срокъ.	29 Февра- ля (12 Марта) 1864 года, № 3527/1251.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	370
140	Постановленіе, дополняющее правила постановленія Совѣ- та Управленія Царства отъ 16 (28) Мая 1833 года о тор- гахъ по продажѣ разныхъ го- сударственныхъ имуществъ.	19 Сентя- бря (1 Октября) 1864 года.	Учредительный въ Царствѣ Польскомъ Ко- митетъ.	372

ГЛАВА VIII.

О ЗАЛОГАХЪ.

141	Указаніе Губернскому Правле- нію правилъ, по которымъ оно должно разсматривать и принимать залоги на аренд- ное содержаніе казенныхъ имѣній.	19 (31) Октября 1839 года, №86,101.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	378

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
	żawy dóbr i innych docho- dów i użytków przyjmowa- ni być nie mogą.	ca)1855 r. Nr. 20738/8998.	chodów i Skar- bu.	
138	Objaśnienie, iż utrzymujący się przy licytacji powinien po- nieść kosztą nietylko tej ostatniej ale i poprzednich, które spełzły bezskutecznie.	16 (28) Czerwca 1860 r., Nr. 36209/16222.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	369
139	Rozporządzenie, iż utrzymu- jący się przy licytacji nie może się uchylić od obo- wiązku dotrzymania dekla- racji, nawet w takim ra- zie, gdyby licytacja nie zo- stała potwierdzoną w ter- minie przepisany.	29 Lutego (12 Marca) 1864 r., Nr. 3527/1251.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	371
140	Postanowienie, uzupełniające przepisy postanowienia Ra- dy Administracyjnej Kró- lestwa z dnia 16 (28) Ma- ja 1833 r. o licytacjach na sprzedaż różnych nie- ruchomości skarbowych.	19 Wrze- śnia (1 Paździer- nika)1864 roku.	Komitet Urzą- dzający w Kró- lestwie Pol- skim.	373

TYTUŁ VIII.

O KAUCYACH.

141	Wskazanie Rządowi Guber- nialnemu zasad, podług których ma rozpoznawać i przyjmować kaucye do- dzierżaw dóbr rządowych.	19 (31) Paździer- nika 1839 roku, Nr. 86,101.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	379

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
142	Объясненіе о томъ, что залоги должны соответствовать годовой арендной платѣ съ податями и повинностями, причитающимися ко взносу съ арендуемыхъ казенныхъ имѣній.	22 Ноября (4 Дека- бря) 1840 года, № 89059/27256.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	388
143	Объясненіе о томъ, что казен- ные залоги не могутъ быть возмѣщаемы свидѣтельства- ми Центральной Ликвидаци- онной Коммисіи.	23 Ноября (5 Дека- бря) 1853 года, № 72428/31864.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	390
144	Объясненіе о томъ, что могутъ быть принимаемы по зало- гамъ акціи и облигаціи Об- щества Варшавско-Вѣнской железной дороги.	28 Сентя- бря (10 Ок- тября) 1860 года, № 53378/24216.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	390
145	О порядкѣ оцѣнки представляе- мыхъ въ залогъ имѣній.	17 (29) Января 1862 года, № 19866/8804.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	392
146	Опредѣленіе различія между оцѣнкою имѣнія при прода- жѣ съ торговъ: по судебно- му рѣшенію, и по раздѣлу между наследниками.	7 (19) Марта 1862 года, № 49847/22391.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	396
147	Объясненіе о томъ, что могутъ быть принимаемы по зало- гамъ акціи и облигаціи Об- щества Варшавско-Бромберг- ской железной дороги.	6 (18) Іюня 1862 года, № 8380/3642.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	400
148	Объясненіе о томъ, въ какой пѣнь должны быть принимае-	12 (24) Мая	Правитель- ственная Ком-	402

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
142	Objaśnienie, że kaucya wy- równywać powinna cało- rocznej opłacie dzierżawnej, tudzież podatkowi i cięża- rom, z dóbr wydzierżawio- nych do uiszczenia przypa- dającym.	22 Listo- pada (4 Grudnia) 1840 r., Nr. 89059/27256.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	389
143	Objaśnienie, że kaucye skar- bowe nie mogą być spła- cane dowodami Kommissyi Centralnej Likwidacyjnej.	23 Listo- pada (5 Grudnia) 1853 r., Nr. 72428/31864.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	391
144	Objaśnienie, że mogą być przyjmowane na kaucye akcye i obligacye Towar- zystwa drogi żelaznej War- szawsko-Wiedeńskiej.	28 Wrze- śnia (10 Paździer- nika) 1860 roku, Nr. 53378/24216.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	391
145	Wskazanie sposobu obliczania szacunku dóbr, na których kaucya ma być ubezpie- czoną.	17 (29) Stycznia 1862 r., Nr. 19866/8804.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	393
146	Wskazanie, że inaczej ma być ustanawiany szacunek dóbr nabytych na licytacji są- dowej, a inaczej nabytych na licytacji działowej.	7 (19) Marca 1862 r., Nr. 49847/22391.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	397
147	Objaśnienie, że mogą być przyjmowane na kaucye akcye i obligacye Towarzy- stwa drogi żelaznej War- szawsko-Bydgoskiej.	6 (18) Czerwca 1862 r., Nr. 8380/3642.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	401
148	Objaśnienie, w jakiej war- tości mają być przyjmo-	12 (24) Maja	Kommissya Rządowa Przy-	403

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
	мы въ залогъ акціи Обще- ства Варшавско-Вѣнской и Варшавско-Бромбергской желѣзныхъ дорогъ.	1865 года, N ^o 6405/1719.	мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	
ГЛАВА IX.				
О СТРОЕНІЯХЪ, ДОРОГАХЪ И МОСТАХЪ ВЪ КАЗЕННЫХЪ ИМѢНІЯХЪ.				
149	Постановленіе, предписываю- щее производить ревизіи строеній въ казенныхъ имѣ- ніяхъ, и наблюдать за почин- кою оныхъ арендаторами.	19 Сен- тября 1818 года, N ^o 7,297.	Совѣтъ Управ- ленія.	404
150	Постановленіе о томъ, чтобы мосты въ казенныхъ имѣ- ніяхъ были сооружаемы и по- чиняемы арендными содер- жателями подобно тому, какъ въ частныхъ имѣніяхъ.	23 Сен- тября 1823 года, N ^o 13,288.	Намѣстникъ въ Царствѣ Польскомъ.	406
151	О томъ, что въ исчисленіи из- держекъ на проектируемыя новыя строенія слѣдуетъ со- образоваться съ смѣтнымъ до- ходомъ съ мельницъ, кор- чемъ и т. п.	15 Ноября 1825 года, N ^o 65,591.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	408
152	Инструкція о постройкѣ въ ка- зенныхъ имѣніяхъ новыхъ и починкѣ старыхъ строеній.	24 Дека- бря 1828 года, N ^o 90,610.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	412
153	Постановленіе, воспреещающее на разстояніи $\frac{1}{4}$ мили отъ пограничной черты обнов-	3 (15) Октября 1833 года,	Совѣтъ Управ- ленія Царства.	478

Нумер porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
	wane na kaucye akcyje To- warzystwa dróg żelaznych Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawsko-Bydgoskiej.	1865 r., Nr. 6405/1719.	chodów i Skar- bu.	
TYTUŁ IX.				
O BUDOWLACH, DROGACH I MOSTACH W DOBRACH RZĄDOWYCH.				
149	Decyzya nakazująca dopełniać rewizye budowl w dobrach rządowych i pilnować re- paracyi onych przez dzier- żawców.	19 Wrze- śnia 1818 roku, Nr. 7,297.	Rada Admini- stracyjna.	405
150	Postanowienie, ażeby mosty w dobrach rządowych przez dzierżawców stawiane i na- prawiane były, podobnie jak w dobrach prywatnych.	23 Wrze- śnia 1823 roku, Nr. 13,288.	Namiestnik Królewski.	407
151	Projektowanie nowych budo- wli ma być regulowane od- powiednio do dochodu an- szlagowego z młynów, kar- czem i t. p.	15 Listo- pada 1825 roku, Nr. 65,591.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	409
152	Instrukcyja o stawianiu no- wych i restauracyi starych budowl w dobrach rzado- wych.	24 Gru- dnia 1828 roku, Nr. 90,610.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	413
153	W obrębie $\frac{1}{4}$ mili od całej linii granicznej, odnawia- nie, przenoszenie i stawia-	3 (15) Paździer-	Rada Admini- stracyjna Królestwa.	479

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой последовало распоряженіе	Страница
	лять, переносить и строить корчмы и всякія другія строе- нія, вдали отъ деревень и го- родовъ.	№ 24,497.		
154	Предписаніе о доставленіи свѣ- дѣній, исполняютъ ли арен- даторы условія контракта от- носительно строеній.	13 (25) Сентября 1839 года, №75,651.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	480
155	Утвержденіе распоряженія объ обезпеченіи стоимости фольварочныхъ строеній въ казенныхъ имѣніяхъ.	24 Юня (6 Юля) 1841 года, №33,844.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	482
156	Распоряженіе о томъ, чтобы Экономическіе Ассесоры безъ замедленія повѣряли состоя- ніе строеній, застрахован- ныхъ въ Страховомъ Управ- леніи.	8 (20) Августа 1842 года, № 48587/16903.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	490
157	Объясненіе о томъ, что строе- нія въ казенныхъ имѣніяхъ должны содержаться въ ис- правности, не только при сда- чѣ аренды, но и въ продол- женіе оной.	12 (24) Сентября 1842 года, № 68795/23744.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	494
158	Установленіе формы вѣдомости о состояніи строеній въ ка- зенныхъ имѣніяхъ.	5 (17) Марта 1843 года, № 6678/1927 и 16442/5087.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	498
159	О постройкѣ мостовъ въ казен- ныхъ имѣніяхъ и о томъ, ка-	23 Октя- бря (4 Но- ября) 1843 года,	Правитель- ственная Ком- мисія Финан-	504

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
	nie karczem i wszelkiego rodzaju budowli, odosobnio- nych od wsi i miast, jest wzbronione.	nika 1833 roku, Nr. 24,497.		
154	Polecenie podawania wiado- mości, czy dzierżawcy speł- niają warunki kontraktu co do budowli.	13 (25) Września 1839 r., Nr. 75,651.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	481
155	Zatwierdzenie rozporządzenia, mającego na celu zabezpie- czenie należnej wartości bu- dowli folwarcznych w do- brach rządowych.	24 Czerw- ca (6 Li- pca) 1841 roku, Nr. 33,844.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	483
156	Rozporządzenie, iżby Asses- sorowie Ekonomiczni nie dopuszczali zwłoki w spraw- dzeniu stanu budowli, w Dyrekeyi Ubezpieczeń od ognia ubezpieczonych.	8 (20) Sierpnia 1842 r., Nr. 48587/16903.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	491
157	Objaśnienie, iż budowle w do- brach rządowych powinny być w dobrym stanie, nie- tylko przy wyjściu dzierża- wy, ale i w ciągu jej trwa- nia.	12 (24) Września 1842 r., Nr. 68795/23744.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	495
158	Przepisanie wzoru do wykazu o stanie budowli w dobrach rządowych.	5 (17) Marca 1843 r., Nr. 6678/1927 i 16442/5087.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	499
159	Rozporządzenie dotyczące kon- strukcyi mostów w dobrach	23 Paź- dziernika (4 Listo- pada) 1843 r.	Kommissya Rządowa Przy-	505

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
	кой матеріалъ долженъ быть для сего употребляемъ.	N ^o 25743/8199.	совъ и Казна- чейства.	
160	Дополненіе къ правиламъ о со- держаніи мостовъ въ казен- ныхъ имѣніяхъ.	17 (29) Февраля 1844 года, N ^o 8757/2588.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	508
161	Объ отвѣтственности Эконо- мическихъ Ассесоровъ за проч- ность вновь построенныхъ зданій въ казенныхъ имѣ- ніяхъ.	31 Марта (12 Апрѣ- ля) 1844 года, N ^o 95256/30812.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	514
162	Воспрещеніе покрывать крыши мятою соломой, или глиною, смѣшанною съ соломой.	2 (14) Сентября 1844 года, N ^o 61725/19565.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	516
163	Распоряженіе о томъ, чтобы строения снабжаемы были широкими крышечными на- вѣсами для стока воды.	27 Ноября (9 Дека- бря) 1845 года, N ^o 51224/15569.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	520
164	Увѣдомленіе о приказаніи На- мѣстника въ Царствѣ, чтобы, въ случаѣ надобности въ сверхсметныхъ работахъ при постройкѣ или починкѣ ка- зенныхъ строеній, началь- ствующія лица, по исхода- тйствованіи на то разрѣше- нія, дѣлали свои предложе- нія Архитекторамъ управля- ющимъ работами, не словес- но, но на бумагѣ.	22 Юля (3 Авгу- ста) 1846 года, N ^o 72914/20692.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	522

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
	rządowych i materiału, zja- kiego mają być stawiane.	Nr. 25743/8199.	chodów i Skar- bu.	
160	Uzupełnienie przepisów, doty- czących utrzymania mostów w dobrach rządowych.	17 (29) Lutego 1844 r., Nr. 8757/2588.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	509
161	Rozporządzenie, iż Assessoro- wie Ekonomiczni odpowie- dzialni są za trwałość nowo stawianych budowli w do- brach rządowych.	31 Marca (12 Kwie- tnia) 1844 r., Nr. 95256/30812.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	515
162	Rozporządzenie, iż nie wolno pokrywać dachy słomą tar- ganą, ani gliną pomieszaną ze słomą.	2 (14) Września 1844 r., Nr. 61725/19565.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	517
163	Rozporządzenie, aby w budo- wlach dawać okapy dosta- teczne do ścieku wody.	27 Listo- pada (9 Grudnia) 1845 r., Nr. 51224/15569.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	521
164	Zawiadomienie o rozkazie Na- miestnika Królestwa, aby wrazie potrzeby robót nad- anszlagowych, przy wznos- zeniu lub restauracyi bu- dowli rządowych, Naczel- nik władzy, po wyjednanu na to decyzji, polecenie swe wydawał Budownicze- mu, kierującemu robotami, nie ustnie lecz na piśmie.	22 Lipca (3 Sier- pnia) 1846 r., Nr. 72914/20692.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	523

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе	Страницы
165	О составленіи вѣдомости о мостахъ, содержимыхъ на счетъ Казны, въ казенныхъ и попечительскихъ имѣніяхъ, и ежегодномъ представленіи проектовъ смѣтъ приходамъ отъ такихъ мостовъ и расходамъ на ихъ содержаніе.	23 Октября (4 Ноября) 1846 года, № 103333/28893	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	524
166	Распоряженіе, указывающее основанія для составленія оцѣнки строеніямъ для застрахованія ихъ отъ огня.	20 Ноября (2 Декабря) 1847 года, № 73180/20333	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	540
167	О составленіи вѣдомости о мостахъ, находящихся въ казенныхъ имѣніяхъ, поинститутскихъ и иныхъ въ казенномъ вѣдѣніи состоящихъ.	16 (28) Февраля 1848 года, № 4577/1309	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	546
168	Объясненіе о томъ, что неполученіе смѣты или лѣса нужнаго на строенія не освобождаетъ арендатора отъ претензій Казны за невозведеніе строеній.	3 (15) Юня 1848 года, № 27760/8487	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	554
169	Распоряженіе, предписывающее соблюденіе экономіи въ употребленіи лѣснаго матеріала обращеніемъ вниманія на необходимую величину моста и на то, нельзя ли ихъ устраивать изъ камня.	9 (21) Юня 1848 года, № 53651/18998	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	556
170	О дозволѣніи арендаторамъ строить деревянные зданія съ каменными столбами.	16 (28) Сентября 1848 года, № 15724/4948	Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства.	560

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy, wydającej rozporządzenie	Stronica
165	Zaprowadzenie kontroli i utrzymywanych kosztem Skarbu mostów w dobrach rządowych i po-instytutowych, oraz polecenie przedstawiania corocznie projektów do etatów dochodów i wydatków z tychże mostów.	23 Października (4 Listopada) 1846 r., Nr. 103333/28893	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	525
166	Rozporządzenie, przepisujące zasady do podawania taks budowl w celu zabezpieczenia od ognia.	20 Listopada (2 Grudnia) 1847 r., Nr. 73180/20333	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	541
167	Zaprowadzenie kontroli i wszelkich mostów w dobrach rządowych, po-instytutowych i w innych, zostających pod zarządem Skarbu.	16 (28) Lutego 1848 r., Nr. 4577/1309	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	547
168	Objaśnienie, że nieotrzymanie anszlagów lub drzewa na budowlę, nie zwalnia dzierżawców od pretensyi Skarbu za niewystawienie budowl.	3 (15) Czerwca 1848 r., Nr. 27760/8487	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	555
169	Rozporządzenie, zalecające oszczędność w użyciu drzewa, przez zwracanie uwagi na konieczną wielkość mostów, i na to, czy one nie mogą być budowane z kamienia.	9 (21) Czerwca 1848 r., Nr. 53651/18998	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	557
170	Pozwolenie dzierżawcom stawiania budowl drewnianych w słupy murowane.	16 (28) Września 1848 r., Nr. 15724/4948	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	561

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
171	Распоряженіе о порядкѣ про- дажи стараго матеріала, оста- ющагося отъ разрушивших- ся строеній.	30 Января (11 Фе- враля) 1849 года, № 96338/28960.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	564
172	Подтвержденіе правилъ, отно- сящихся къ постройкѣ мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ и предписывающихъ вхо- дить, въ особыхъ случаяхъ, съ представленіями въ Ком- мисію Финансовъ.	11 (23) Августа 1849 года, № 42240/13850.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	566
173	Предписаніе объ осмотрѣ строе- ній, для удостовѣренія, нѣтъ ли въ нихъ бревенъ, входя- щихъ въ трубы и угрожаю- щихъ пожаромъ.	17 (29) Юля 1852 года, № 19310/7214.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	574
174	Распоряженіе о томъ, что тех- ническія смѣты починки ко- стеловъ должны быть раз- сматриваемы въ Отдѣленіи Казначейства.	2 (14) Декабря 1852 года, № 84226/35930.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	576
175	Распоряженіе объ оцѣнкѣ ма- теріаловъ въ строеніяхъ, не- годныхъ къ употребленію.	9 (21) Декабря 1852 года, № 264/405.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	578
176	Подтвержденіе, что при устрой- ствѣ каменныхъ фундамен- товъ не слѣдуетъ употребле- лять глины вмѣсто извести, и что къ постройкѣ зданій послѣ пожара можно присту- пать не прежде, какъ по утвержденіи плана и смѣты.	16 (28) Юня 1853 года, № 41548/17763.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	582

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
171	Rozporządzenie, przepisujące postępowanie przy sprze- dazy starych materyałów z upadłych budowł.	30 Sty- cznia (11 Lutego) 1849 r., Nr. 96338/28960.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	565
172	Rozporządzenie, przypomina- jące wszystkie przepisy, do- tyczące budowy mostów w dobrach rządowych, a za- razem polecające w szcze- gólnych przypadkach czy- nić przedstawienia do Kom- missyi Skarbu.	11 (23) Sierpnia 1849 r., Nr. 42240/13850.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	567
173	Polecenie zrewidowania bu- dowl, dla przekonania się, czy nie znajdują się w nich belki wpuszczane w komin, a przez to grożące pożarem.	17 (29) Lipca 1852 r., Nr. 19310/7214.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	575
174	Rozporządzenie, iż kosztorysy napraw kościołów mają być rozbiegane w Wydziale Skar- bowym.	2 (14) Grudnia 1852 r., Nr. 84226/35930.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	577
175	Zarządzenie szacowania mate- ryałów z budowł do użytku niezdatnych.	9 (21) Grudnia 1852 r., Nr. 264/405.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	579
176	Zwrócenie uwagi na przepis, że podmurowania nie mogą być stawiane na glinę, tyl- ko na wapno, i że odbudo- wanie budowł spalonych dopiero po zatwierdzeniu planu i anszlugu następować może.	16 (28) Czerwca 1853 r., Nr. 41548/17763.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	583

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страницы
177	Воспрещеніе разбирать строе- нія подъ предлогомъ, что они оказались не нужными для хозяйства при новомъ устройствѣ имѣнія.	14 (26) Октября 1855 года, N ^o 57421/27065.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	584
178	Одозволеніи арендаторамъ поль- зоваться камнемъ, находя- щимся на поверхности и внутри земли, для хозяй- ственныхъ надобностей и для устройства дорогъ, съ вос- прещеніемъ вывоза камней за границы имѣнія, безъ о- собаго на то дозволенія.	8 (20) Декабря 1855 года, N ^o 46397/21528.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	588
179	О томъ, что зданія, при во- зобновленіи ихъ послѣ по- жара, не могутъ быть, безъ дозволенія Губернскаго Прав- ленія, ни уменьшаемы, ни передѣлываемы для какой либо другой надобности.	28 Юня (10 Юля) 1856 года, N ^o 45990/21460.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	590
180	Указаніе случаевъ, когда вся гмина обязана участвовать въ расходахъ на постройку мостовъ.	24 Юля (5 Авгус- та) 1857 года, N ^o 21660/10147.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	592
181	Указаніе случаевъ, когда, при постройкѣ зданій, можно у- потреблять глину вмѣсто из- вести.	3 (15) Октября 1857 года, N ^o 38026/18349.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	596
182	Распоряженіе, позволяющее въ имѣніяхъ казенныхъ и со-	14 (26) Января	Правитель- ственная Ком-	598

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
177	Rozporządzenie, iż nie wolno jest rozbierać budowli pod pretekstem, iż te, skutkiem nowego urządzenia dóbr, do gospodarstwa nie są potrze- bne.	14 (26) Paździer- nika 1855 r., Nr. 57421/27065.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	585
178	Rozporządzenie, iż dzierżawca może używać kamieni znaj- dujących się na powierzchni lub we wnętrzu ziemi, na potrzeby miejscowe lub dla dróg komunikacyjnych, nie wolno mu wszakże wy- wozić kamieni za granicę dóbr, bez oddzielnego na to upoważnienia.	8 (20) Grudnia 1855 r., Nr. 46397/21528.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	589
179	Rozporządzenie, iż budowle po pogorzezi wznoszone, nie mogą być bez zezwolenia Rządu Gubernialnego zmniejszane, lub na inny użytek przeistaczane.	28 Czer- wca (10 Lipca) 1856 r., Nr. 45990/21460.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	591
180	Wskazanie, w jakim przypad- ku cała gmina pociągniętą być ma do kosztów budo- wy mostu.	24 Lipca (5 Sier- pnia) 1857 roku, Nr. 21660/10147.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	593
181	Wskazanie, w jakich przypad- kach można używać w bu- dowlach gliny zamiast wa- pna.	3 (15) Paź- dziernika 1857 r., Nr. 38026/18349.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	597
182	Rozporządzenie, dozwalające w dobrach rządowych lub	14 (26) Stycznia	Kommissya Rządowa Przy-	599

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н І Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страница
	стоящихъ въ казенномъ управленіи, отданныхъ во временную аренду, собирать на поверхности земли, для постройки желѣзныхъ дорогъ, камни, оставшіеся, какъ излишніе, отъ мѣстныхъ хозяйственныхъ надобностей.	1859 года, № 5,061.	мисія Финансовъ и Казначейства.	
183	Правила относительно постановки столбовъ съ таблицами и съ дорожными указателями въ казенныхъ имѣніяхъ.	26 Марта (7 Апрѣля) 1859 года, № 11439/5305.	Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства.	602
184	Дополненіе правилъ относительно постройки мостовъ въ казенныхъ и пожалованныхъ имѣніяхъ.	23 Сентября (5 Октября) 1859 года, № 56252/26465.	Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства.	604
185	Постановленіе, утверждающее Инструкцію о постройкѣ, перекладкѣ и починкѣ церквей.	15 (27) Марта 1863 года.	Совѣтъ Управленія Царства.	608
186	Постановленіе, сохраняющее, на будущее время, шарварковыя правила, которыя обязываютъ владѣльцевъ казенныхъ имѣній и крестьянъ, на нихъ осѣдлыхъ, къ сохраненію дорогъ и мостовъ.	12 (24) Ноября 1864 года, № 5,303.	Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.	614
187	Распоряженіе объ уплатѣ изъ Казны денегъ на постройку костеловъ.	9 (21) Марта 1865 г., № 4223/1549.	Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства.	616

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Władzy, wydającej rozporządzenie	Stronica
	pod zarządem Skarbu zostających, czasowo wydzielawionych, zbierania kamieni z powierzchni ziemi do budowy dróg żelaznych, o ile ich zbywa od miejscowych potrzeb gospodarskich.	1859 r., Nr. 5,061.	chodów i Skarbu.	
183	Przepis co do stawiania słupów z tablicami i drogowskazów w dobrach rządowych.	26 Marca (7 Kwietnia) 1859 roku, Nr. 11439/5305.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	603
184	Uzupełnienie przepisów co do budowy mostów w dobrach rządowych i darowanych.	23 Września (5 Października) 1859 r., Nr. 56252/26465.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	605
185	Postanowienie zatwierdzające Instrukcyę o budowie, restauracyi i reparacyi kościołów.	15 (27) Marca 1863 r.	Rada Administracyjna Królestwa.	609
186	Postanowienie, zachowujące do dalszego czasu przepisy szarwarkowe, wkładające na posiadaczy dóbr rządowych oraz włóścian w nich osiadłych, obowiązek utrzymania dróg, grobel i mostów.	12 (24) Listopada 1864 r., Nr. 5,303.	Komitet Urządzący w Królestwie Polskim.	615
187	Rozporządzenie, dotyczące składki ze Skarbu na budowę kościołów.	9 (21) Marca 1865 r., Nr. 4223/1549.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	617

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой последовало распоряженіе	Страницы
ГЛАВА X. О МІРСКОЙ КРЕСТЬЯНСКОЙ КАССѢ.				
188	Постановленіе объ учрежденіи мірской крестьянской кассы.	16 (28) Апрѣля 1835 года, №21,438.	Совѣтъ Управ- ленія.	622
189	Основанія для выдачи крестья- намъ казенныхъ имѣній ссудъ изъ мірскаго крестья- нскаго капитала.	22 Января (3 Февра- ля) 1836 года, №36,221.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	626
190	О томъ, что займы, сдѣланные изъ мірскихъ капиталовъ, не могутъ быть уплачивае- мы ликвидационными свидѣ- тельствами.	16 (28) Октября 1848 г., № 97150/29141.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	638
191	Распоряженіе о томъ, что при- читающіяся съ крестьянъ су- примованныхъ имѣній день- ги за данные имъ на об- заведеніе рабочій скотъ и хозяйственные снаряды, дол- жны быть приведены въ из- вѣстность при устройствѣ имѣній, и что поступающія изъ этого источника суммы должны быть вносимы въ Польскій Банкъ, въ пользу общей мірской крестьянской кассы.	29 Мая (10 Юня) 1857 года, № 22356/10520.	Правитель- ственная Ком- мисія Финан- совъ и Казна- чейства.	640

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
TYTUŁ X. O KASSIE KOMMUNALNÉJ WŁOŚCIAŃSKIEJ.				
188	Decyzja, zaprowadzająca kas- sę kommunalną włościań- ską.	16 (28) Kwietnia 1835 r., Nr. 21,438.	Rada Admini- stracyjna.	623
189	Zasady do udzielania włościa- nom dóbr rządowych poży- czek z funduszu kommu- nalnego włościańskiego.	22 Sty- cznia (3 Lutego) 1836 r., Nr. 36,221.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	627
190	Objaśnienie, że pożyczki za- ciągnięte z funduszów kom- munalnych, nie mogą być splacane dowodami likwi- dacyjnymi.	16 (28) Paździer- nika 1848 roku, Nr. 97150/29141.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	639
191	Rozporządzenie, aby należność od włościan z dóbr suppri- mowanych, za tak zwane inwentarze zakładowe ży- we i martwe, była śledzo- ną przy urządzeniu dóbr, i ściągane ztąd wpływy wnoszone do Banku Pol- skiego na rzecz ogólnej kas- sy kommunalnej włościań- skiej.	29 Maja (10 Czer- wca) 1857 roku, Nr. 22356/10520.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	641

Номеръ по порядку	СО Д Е Р Ж А Н И Е	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страницы
Г Л А В А X I . О ЗАВЕДЕНИИ ДЛЯ ИСКУССТВЕННОГО РАЗВЕДЕНИЯ РЫБЫ.				
192	Постановленіе объ устройствѣ заведенія для искусственнаго разведенія рыбы въ Августовской губерніи.	21 Апрель (3 Мая) 1859 года, № 10,783.	Совѣтъ Управленія.	644
193	Распоряженіе о приведеніи въ исполненіе предыдущаго постановленія.	10 (22) Іюня 1859 года, № 29563/13701.	Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства.	652
Г Л А В А X I I . О П Р О Д А Ж Ъ К А З Е Н Н Ы Х Ъ И М Ъ Н І Й .				
194	Высочайшій указъ, разрѣшающій продажу по частямъ государственныхъ и коронныхъ имѣній и лѣсовъ.	19 (31) Августа 1828 года.	Высочайшій указъ.	660
195	О томъ, что отыскиваніе тяжбынымъ порядкомъ правъ по межевымъ спорамъ, принадлежитъ покупателямъ имѣній.	17 Марта 1830 года, № 18631/4043.	Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства.	668
196	Извлеченіе изъ Высочайше утвержденныхъ въ 4 (16) день Августа 1865 года правилъ о выдачѣ ликвидационныхъ листовъ, относительно представленія права уплачивать	4 (16) Августа 1865 года.	Высочайшее повелѣніе.	672

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Władzy, wydającej rozporządzenie	Stronica
TYTUŁ X I . O ZAKŁADZIE SZTUCZNEGO ZAPŁADNIANIA RYB.				
192	Decyzya, zaprowadzająca zakład sztucznego rozmnażania ryb w gubernii Augustowskiej.	21 Kwietnia (3 Maja) 1859 roku, Nr. 10,783.	Rada Administracyjna.	645
193	Rozporządzenie, wprowadzające w wykonanie powyższą decyzję.	10 (22) Czerwca 1859 r., Nr. 29563/13701.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	653
TYTUŁ X I I . O SPRZEDAŻY DÓBR RZĄDOWYCH.				
194	Ukaz NAJWYŻSZY, upoważniający do sprzedaży częściowej dóbr i lasów narodowych i koronnych w Królestwie Polskiem.	19 (31) Sierpnia 1828 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	661
195	Dochodzenie sporów granicznych należy do nabywcy dóbr.	17 Marca 1830 r., Nr. 18631/4043.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	669
196	Wyciąg z NAJWYŻEJ w dniu 4 (16) Sierpnia 1865 r. zatwierdzonych przepisów o wydawaniu listów likwidacyjnych, zezwalających na spłatę wierzytelności ze	4 (16) Sierpnia 1865 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	673

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе	Страницы
	ликвидационными листами, по нарицательной цѣнѣ, ка- зенные долги по продажѣ имѣній.			
197	Постановленіе съ объявленіемъ Высочайшаго повелѣнія о продажѣ казенныхъ иму- ществъ.	11 (23) и 18 (30) Декабря 1865 года.	Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.	674
198	Постановленіе о продажѣ съ торговъ помонастырскихъ недвижимостей въ городѣ Варшавѣ.	29 Января (10 Февра- ля) 1866 года.	Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.	682
199	Постановленіе о продажѣ по- монастырскихъ имѣній.	30 Апрѣля (12 Мая) 1866 года.	Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.	692
200	Инструкція о продажѣ неболь- шихъ имѣній и угодій, по- ступившихъ въ вѣдѣніе Каз- ны послѣ монашествующаго духовенства.	13 (25) Апрѣля 1867 года.	Правитель- ственная Ком- исія Финан- совъ и Казна- чейства.	710
—	Заключеніе	. . . . .	. . . . .	726

Numer porządkowy	T R E Ś Ć	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy, wydającej roz- porządzenie	Stronica
	sprzedaży dóbr listami likwidacyjnymi po cenie nominalnej.			
197	Postanowienie, oznajmiające wolę NAJWYŻSZĄ o sprzeda- ży dóbr rządowych.	11 (23) i 18 (30) Grudnia 1865 r.	Komitet Urzą- dzający w Kró- lestwie Pol- skim.	675
198	Postanowienie o sprzedaży przez licytację publiczną nieruchomości po-klasztor- nych w Warszawie.	29 Sty- cznia (10 Lutego) 1866 r.	Komitet Urzą- dzający w Kró- lestwie Pol- skim.	683
199	Postanowienie o sprzedaży dóbr po-klasztornych.	30 Kwie- tnia (12 Maja) 1866 r.	Komitet Urzą- dzający w Kró- lestwie Pol- skim.	693
200	Instrukcja do sprzedaży dro- bnych posiadłości i użyt- ków z majątków nierucho- mym po duchowieństwie klasztornym.	13 (25) Kwietnia 1867 r.	Kommissya Rządowa Przy- chodów i Skar- bu.	711
—	Zakończenie	. . . . .	. . . . .	727

МАТЕРІАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩІЕ ВЪ СЕБѢ

ПОСТАНОВЛЕНІЯ

О
КАЗЕННЫХЪ ИМѢНІЯХЪ.

MATERIAŁY

OWEJMUJĄCE

PRZEPISY

DOBRACH RZĄDOWYCH.

ГЛАВА VII. О СРОЧНЫХЪ АРЕНДАХЪ.

N° 99.

Основанія для отдачи казенныхъ имѣній въ арендное содержание.

(3 Апрѣля 1812 г.)

Божією Милостію,
МЫ, ФРИДРИХЪ АВГУСТЪ,
КОРОЛЬ САКСОНСКИЙ, ГЕРЦОГЪ ВАРШАВСКИЙ,
и проч., и проч., и проч.

Въ дополненіе Декрета Нашего отъ 15 Февраля текущаго года, принявъ во вниманіе представленныя Намъ Министромъ Нашимъ Финансовъ и Казначейства условія, на которыхъ отнынѣ имѣютъ быть отдаваемы въ аренду народныя имущества въ Герцогствѣ Варшавскомъ, по выслушаніи мнѣнія Нашего Государственнаго Совѣта, Мы постановили и постановляемъ слѣдующее:

Ст. 1.

Чиновники и служители, состоящіе на службѣ по Административному, Финансовому, Судебному, Военному и Полицейскому вѣдомствамъ, а также Судебные Защитники не могутъ быть допущены къ арендамъ; однакожъ этому исключенію не подлежатъ Совѣтники Департаментскіе, Уѣздные, Коммерческіе и Муниципальные, а также Мировые Судьи и Судьи Коммерческихъ Трибуналовъ.

Ст. 2.

Евреи не имѣютъ права на арендное содержаніе народныхъ имущества.

TYTUŁ VII. O DZIERŻAWACH CZASOWYCH.

N° 99.

Zasady do wydzierżawiania dóbr rządowych przepisane.

(d. 3 Kwietnia 1812 r.)

Z BOŻEJ Łaski
FRYDERYK AUGUST,
KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI,
etc., etc., etc.

W uzupełnieniu dekretu Naszego, dnia 15 Lutego roku bieżącego wydanego, zważywszy podane Nam przez Ministra Naszego Przychodów i Skarbu warunki, pod jakimi odtąd dobra narodowe w Księstwie Warszawskim dzierżawione być mają, po wysłuchaniu Naszej Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy jak następuje:

Art. 1.

Urzednicy i officjaliści w służbie administracyjnej, skarbowej, sądowej, wojskowej, policyjnej będący, oraz obrońcy publiczni, do osiągnięcia dzierżawy przystępu mieć nie mogą; pod takowe atoli wyłączenie nie podpadają Radcy departamentowi, powiatowi, handlowi, municypalni, tudzież Sędziowie pokoju i Trybunałów handlowych.

Art. 2.

Żydzi do dzierżawienia dóbr narodowych zdolnymi nie są.

Ст. 3.

Каждый желающий снять имѣніе въ аренду, если не подлежитъ исключеніямъ, опредѣленнымъ въ предыдущихъ статьяхъ, обязанъ представить о необходимыхъ для сего качествахъ, официальное удостовѣреніе Административнаго начальства того департамента, въ которомъ имѣетъ жительство, а именно о томъ, что онъ обладаетъ практическими познаніями по части сельскаго хозяйства и извѣстенъ какъ образцовый земледѣлецъ, что имѣетъ достаточныя средства для заведенія и поддержанія хозяйства, и что, по кроткому обращенію съ крестьянами и тому подобнымъ качествамъ, способенъ къ управленію народными имуществами. Документы о такихъ качествахъ, если они не были прежде предъявлены въ Дирекціи народныхъ имуществъ и признаны достаточными, должны быть непременно представлены при вступленіи въ переговоры. Однакожь Директору народныхъ имуществъ и лѣсовъ предоставляется право допускать къ арендамъ и такія лица, которыя хотя и не представили о своихъ качествахъ удостовѣреній, но извѣстны ему лично и признаются имъ достойными.

Ст. 4.

Казенные должники, неуплатившіе лежащихъ на нихъ казенныхъ недоимокъ, и тѣ, которые, арендуя уже народныя имущества, оказались несправными во взносъ слѣдующихъ съ нихъ платежей, равно и тѣ, которые вели неосновательный споръ о претензіяхъ и притѣснили крестьянъ, и кои изобличены въ злоупотребленіяхъ и угнетеніи, а также землевладѣльцы, или ихъ арендаторы, имѣнія которыхъ смежны съ народными имуществами, просимыми ими въ аренду, тѣмъ болѣе ведущіе споръ съ сими послѣдними о границахъ — не будутъ допускаемы къ переговорамъ.

Ст. 5.

Желающий вступить въ переговоры объ арендѣ, по порученію другаго лица, обязанъ, въ доказательство даннаго ему полномочія, представить подлинную довѣренность вмѣстѣ съ удостовѣреніемъ о личныхъ качествахъ своего довѣрителя.

Ст. 6.

Еслибы оказалось, что кто либо изъ лицъ, изъятыхъ отъ арендъ на основаніи 1, 2 и 4-й статей, вступилъ подъ чужимъ

Art. 3.

Každy chęć dzierżawienia mający, a przeszkodzie w poprzedniczych artykułach określonej nie podległy, powinien kwalifikacyę swoją świadectwem urzędowem władzy administracyjnej tego departamentu, gdzie jest zamieszkały, udowodnić, iż posiada praktyczną gospodarstwa rolniczego znajomość, jest rządnyim gospodarzem, do zaprowadzenia i utrzymywania gospodarstwa zamożny, z dobrego obchodzenia się z włościanami i tym podobnych zalet do trzymania dóbr narodowych usposobionym. Takiej kwalifikacyi dowody, jeżeli poprzedniczo w Dyrekeyi dóbr narodowych nie były okazane i za dostateczne uznane, tedy koniecznie przy wstępie do układów złożone być powinny. Wolno przecież Dyrektorowi dóbr i lasów narodowych rozciągnąć swój wybór i do nie składających takowej kwalifikacyi, jeżeli ich z własnego przekonania za kwalifikowanych uzna.

Art. 4.

Dłużnicy skarbowi, którzy się w należytościach skarbowych nie uisčili, i ci którzy już trzymając dobra narodowe regularnie rat nie opłacali, ci co niesłuszny spór o pretenzysie wiedli, włościan uciemiężali, nadużyć i ucisku dopuścili się, tudzież właściciele lub ich dzierżawcy graniczący z dobrami narodowemi przez siebie w dzierżawę żądanemi, tem więcej process z temi dobrami o granicę wiodący, do układów przypuszczeni nie będą.

Art. 5.

Jeżeli kto nie na swoją osobę lecz z danego sobie zlecenia chciałby w układy o dzierżawę wchodzić, obowiązany jest autentycznym pełnomocnictwem dającego zlecenie wywieść się i udzielone sobie pełnomocnictwo wraz z dowodem kwalifikacyi osobistej dającego zlecenie złożyć.

Art. 6.

Gdyby się okazało, iż kto z wyłączonych w artykułach 1, 2 i 4-m, pod pożyczonem imieniem, wszedł w dzierżawę

именемъ въ арендное владѣніе народными имуществами, то онъ тотчасъ же устраняется отъ владѣнія, а если принадлежитъ къ числу чиновниковъ, то, сверхъ того, будетъ привлеченъ къ отвѣтственности.

Ст. 7.

Никто не можетъ быть допущенъ къ переговорамъ объ арендѣ безъ предварительнаго представленія, въ видѣ задатка или залога, наличными деньгами или казенными ипотечными облигаціями, суммы, равняющейся $\frac{1}{4}$ части годового дохода, исчисленнаго по оцѣнкѣ, каковой задатокъ, если имѣніе будетъ отдано въ аренду соискателю по контракту, зачитается ему Казначействомъ въ счетъ платежа за первую четверть года, съ выдачею въ томъ квитанціи; но еслибы соискатель, въ продолженіе четырехъ недѣль со дня заключенія контракта, не представилъ формальнаго залога наличными деньгами, казенными облигаціями или поручною записью, явленной официально у публичнаго Нотаріуса, и обезпеченною ипотечнымъ порядкомъ на земскомъ имѣніи въ двухъ первыхъ третяхъ его цѣнности, то онъ теряетъ право на задатокъ, и Казна приступитъ къ отдачѣ имѣнія въ новую аренду.

Ст. 8.

Соискатели, отступившіе отъ переговоровъ, получаютъ обратно представленный ими задатокъ или залогъ сполна, вмѣстѣ съ документами о личныхъ ихъ качествахъ.

Ст. 9.

Переговоры относительно аренды открываются въ Апрѣлѣ мѣсяцѣ, производствомъ публичныхъ торговъ, по предварительномъ опубликованіи во всѣхъ департаментахъ сроковъ, въ которые имѣютъ быть совершены торги на отдачу въ аренду такихъ-то имѣній; закрытіе же оныхъ послѣдуетъ не позже пятнадцатаго Мая.

Ст. 10.

Торговая цѣна опредѣляется на основаніи подробныхъ исчисленій чистаго дохода съ имѣнія, и съ таковой начинаются, какъ публичные торги, такъ и частная сдѣлка о надбавкѣ, при отдачѣ имѣнія въ аренду съ вольной руки.

Ст. 11.

При отдачѣ имѣній въ аренду съ публичнаго торга, за Каз-

дѣбръ народныхъ, od possessyi ich natychmiast odpadnie, jeżeli zaś jest urzędnikiem, pociągniętym oprócz tego ztąd zostanie do odpowiedzialności.

Art. 7.

Do układu względem dzierżawy nie można być inaczej przypuszczonym, jak za złożeniem w gotowiznie lub hypotecznych obligacyach skarbowych, titulo zadatku czyli wadyi, czwartej części summy rocznej, wyciągiem intraty okazanej; zadatek takowy, jeżeli pretendent w układ o dzierżawę wnijdzie, będzie do kassy w moc należytości za pierwszy kwartał przyjęty i zakwitowany, lecz jeżeliby pretendent w ciągu najdalej czterech tygodni od daty zawartego układu, kaucyi formalnej w gotowych pieniądzach, lub obligacyach skarbowych, albo też urzędownie przed Notaryuszem publicznym zeznanej, summie półrocznej dzierżawy wyrównywającej, na dobrach ziemskich, na pierwszych dwóch trzecich częściach ich wartości zahypotekowanej nie złożył, tedy zadatek jego przepadnie i Skarb nowe dóbr zadzierżawienie przedsięwzięmie.

Art. 8.

Pretendentom, którzy w układ nie wnijdą, złożony zadatek czyli wadium całkowicie będzie zwróconym, wraz z dowodami ich osobistej kwalifikacyi.

Art. 9.

Układy względem dzierżawy przez otworzenie publicznej licytacyi, za ogłoszeniem: po wszystkich departamentach terminu, na którym jakie dobra mają być wydzierżawionemi, w miesiącu Kwietniu będą rozpoczęte i najdalej na piętnastego Maja ukończone.

Art. 10.

Za szacunek na pierwsze wywołanie summa szczegółnemi wyciągami intraty wynaleziona podana będzie, i od niej licytacya i ugodzenie się z wolnej ręki o sumę wyższą ma się zaczynać.

Art. 11.

Przy zadzierżawieniu przez licytację zastrzeże się na stro-

ною оставляется право свободного выбора арендатора изъ числа торгующихся, не придерживаясь безусловно самой высшей предложенной цѣны.

Ст. 12.

Срокъ для отдачи въ арендное содержание имѣній опредѣляется вообще шестилѣтній; въ тѣхъ же случаяхъ, когда Директоръ народныхъ имуществъ можетъ предусматривать, что въ отданномъ въ аренду имѣнии придется Казнѣ ввести въ продолженіе аренднаго срока, въ цѣлости или въ части, другое устройство, или отдать оное въ безсрочную аренду, — въ контрактѣ должно быть помѣщено условіе, что арендаторъ обязанъ будетъ въ каждомъ году отказаться отъ права на аренду, съ вознагражденіемъ за каждый годъ, остающійся до истеченія срока контракта, въ соразмѣрности $\frac{1}{10}$ части годовой арендной платы, опредѣленной по контракту, съ каковой платы вычитаются сперва взимаемые наличными деньгами чинши, подлежащіе подобному вознагражденію.

Ст. 13.

По утвержденіи аренды за соискателемъ, заключается съ нимъ безотлагательно письменный контрактъ, которымъ онъ принимаетъ на себя обязательство, исчисленный по оцѣнкѣ годовой доходъ съ имѣнія, а равно и предложенную имъ надбавку, сверхъ оцѣнки, уплачивать непременно въ пользу Казны, въ четыре трехмѣсячные срока впередъ, какъ-то: 1-го Іюня, 1-го Сентября, 1-го Декабря, 1-го Марта каждого года, крупною серебряною монетою въ цѣлости, или же пополамъ монетою и кассовыми билетами, вышущенными въ обращеніе на основаніи декрета Нашего отъ 1-го Декабря 1810 года, внося исправно таковыя платежи въ Варшавскую главную кассу доходовъ съ народныхъ имуществъ, или въ другую, по указанію; въ случаѣ же неуплаты въ какой либо срокъ и отнюдь не далѣе шести дней послѣ перваго числа каждого указанного мѣсяца полной условленной суммы, онъ подчиняется себя экзекуціоннымъ мѣрамъ экономической власти, постановленнымъ декретомъ Нашимъ отъ 14 Января 1812 года.

нѣ Skarbu wybór dowolny między licytantami, bez obowiązku trzymania się najwyższego podania.

Art. 12.

Zadzierzawienie possessyi ogólnie będzie przedsięwzięte na lat sześć, tam zaś gdzie Dyrektor dóbr narodowych przewidywać może, że dobra zadzierzawione w części lub całkowitości wypadaloby w ciągu dzierzawy inaczej Rządowi urządzić, albo na wieczystą dzierzawę wypuścić, zastrzeżoną zostanie kondycja w kontrakcie, iż possessor każdego roku kontraktu odstąpić obowiązany będzie, za nagrodę za każdy niedotrzymany rok dziesiątej części summy kontraktem dzierzawnym rocznie ustanowionej, od której summy odtrąca się wprzódę czynsze w gotowych pieniądzech, jako tego rodzaju bonifikacyi nie podległe.

Art. 13.

Po przyznaniu dzierzawy pretendentowi, zostanie z nim natychmiast zawarty na piśmie kontrakt, którym obowiąże się summę rocznego z dóbr dochodu, wyciągiem intraty okazaną, tudzież ofiarowaną nad wyciąg wyższość, w czterech kwartalnych ratach praenumerando, jako to:

1-go Czerwca,

1-go Września,

1-go Grudnia,

1-go Marca,

każdego roku w monecie srebrnej grubej całkowicie albo przez połowę biletami kassowemi, na mocy dekretu Naszego z dnia 1-go Grudnia 1810 roku w kurs zaprowadzonymi, bez żadnego zawodu płacić, regularnie do Kassy głównej dochodów z dóbr narodowych w Warszawie lub innej wskazać się mającej oddawać; gdyby zaś na którymkolwiek terminie najpóźniej w dni sześć po pierwszym miesiącu wyrażonej summy całkowicie nie zapłacił, tedy stopniom egzekucyi przez władzę ekonomiczną dekretem Naszym z dnia 14-go Stycznia 1812 roku przepisany, poddaje się.

Ст. 14.

Независимо отъ взноса арендной платы, арендаторъ приметъ обязательство уплачивать подати подымную, чоповую и консумціонную, страховую складку, гдѣ таковая существуетъ, а равно и всѣ прочіе налоги и личные сборы, не исключая училищнаго сбора въ натурѣ (такъ называемыхъ депутатовъ), безъ всякаго отъ Казны вознагражденія, а также вносить причитающійся съ имѣнія десятинный сборъ и мешне, и квитанціи въ уплатѣ всѣхъ этихъ сборовъ представлять при взносѣ четвертаго срочнаго платежа.

Ст. 15.

Причитающееся съ арендныхъ фольварковъ, по раскладкамъ Департаментскихъ и Уѣздныхъ властей, количество продуктовъ въ натурѣ на продовольствіе войскъ провіантомъ и фуражемъ арендаторъ будетъ обязанъ доставить въ указанный магазинъ, каковыя продукты, по надлежащемъ удостовѣреніи поставки въ концѣ каждаго года магазинными квитанціями, и по оцѣнкѣ оныхъ на деньги, по справочнымъ цѣнамъ, существовавшимъ въ ближайшемъ къ имѣнію городѣ въ той четверти года, въ которой произведена поставка, и исчисленнымъ въ средней сложности, — приняты будутъ Казною вмѣсто наличныхъ денегъ въ счетъ перваго срочнаго платежа слѣдующаго года.

Ст. 16.

Все то, что, при составленіи на мѣстѣ сдаточнаго акта, будетъ найдено, описано и передано арендатору, сей послѣдній обязанъ будетъ оставить на мѣстѣ, по истеченіи срока контракта, въ такомъ же состояніи, количествѣ и стоимости; за внесенныя же въ инвентарную опись остатки, которымъ составляется особая вѣдомость съ означеніемъ ихъ цѣны, арендаторъ, если пожелаетъ удержать ихъ за собою, обязанъ при самой передачѣ представить слѣдующія за оныя деньги, послѣ уплаты которыхъ они поступаютъ въ полное его распоряженіе. Выборъ предметовъ, имѣющихъ быть принятыми арендаторомъ въ натурѣ, и тѣхъ, которые могутъ быть ему переуступлены за известную плату, зависитъ единственно отъ усмотрѣнія Казны, а если бы арендаторъ не согласился на покупку уступаемыхъ ему Казною предметовъ, то таковыя проданы будутъ съ публичнаго торга.

Art. 14.

Oprócz summy dzierżawnej obowiązują się dzierżawca podatki dymowego, czopowego i konsumcyjny, składki ogniowe gdzie te egzystują, tudzież inne wszelkie kontrybucye i składki osobiste, należitości szkolne, tak nazwane deputaty, bez żadnego od Skarbu wynagrodzenia opłacać, niemniej należące z dóbr dziesięciny i meszne oddawać, i z tych zaspokojenia kwity przy płaceniu czwartej raty składać.

Art. 15.

Pość produktów w naturze na żywność i furaz wojskowy, przez Władze departamentowe i powiatowe na folwarki dzierżone rozpisanych, obowiązany będzie possessor do wskazać się mającego magazynu dostawić, które Skarb, za należytem kwitami magazynowemi udowodnieniem, w końcu każdego roku, rachując też produkta ceną targową w mieście dóbr najbliższem, w kwartale w którym też produkta wydane zostały, przez średnie przecięcie wynalezioną, zamiast gotowych pieniędzy w pierwszej racie roku następującego przyjmując przyrzecze.

Art. 16.

Cokolwiek wynaleziono, dziełem podawczem na gruncie mającém się sporządzić opisano, i sobie oddano dzierżawca mieć będzie, to wszystko w takimże stanie, wielości i szacunku przy expiracyi kontraktu, na gruncie zostawić będzie obowiązany, zaś remanenta do inwentarza nie wprowadzone, ale osobną dezygnacyą z wyrażeniem ich szacunku wyszczególnione, dzierżawca zaraz przy podaniu, jeśli chce je zatrzymać, zapłacić będzie powinien, i dopiero od czasu onych zapłacenia do jego właścicielstwa należeć będą. Wybór, które remanenta w naturze przy possessorze być zostawione, a które za zapłaceniem będą mogły być odstąpionemi, jedynie od woli Skarbu zależy, a jeżeliby possessor remanentów, któreby mu Skarb chciał odstąpić, nie zapłacił, takowe remanenta Skarb przez licytację sprzeda.

Ст. 17.

Озимые, яровые и огородные посѣвы, въ томъ самомъ количествѣ и мѣрѣ, въ какихъ они будутъ переданы при вступленіи въ арендное владѣніе, должны быть при окончаніи аренды сданы и оставлены на поляхъ, хорошо воздѣланныхъ и засѣянныхъ чистыми и отборными сѣменами, въ присутствіи имѣющаго быть назначеннымъ для сего понятаго; при томъ же навозы должны быть вывезены въ паровое поле, которое должно быть по крайней мѣрѣ въ третьей части вспахано, луга же оставлены неповрежденными. Въ случаѣ же оставленія арендаторомъ неунавоженныхъ и неспаханныхъ полей, онъ заставленъ будетъ вознаградить Казну за убытки такимъ образомъ, что за каждый рабочій день заплатитъ втрое противъ смѣтной цѣны, полагая за такое число дней, какое окажется нужнымъ для совершенія неисполненныхъ работъ, и, сверхъ того, вознаградить преемника своего за убытки, произшедшіе отъ такого несвоевременнаго исполненія работъ, и за потравленные или подкошенные луга. Определеніе размѣра вознагражденія представляется экономическому начальству, на рѣшенія котораго арендаторъ не въ правѣ приносить никакихъ жалобъ.

Ст. 18.

Относительно земледѣльческаго хозяйства, какъ-то: обработки и удобренія полей, луговъ, садовъ, огородовъ, хмѣльниковъ, не только фольварочныхъ, но и тѣхъ, которые состоятъ въ пользованіи крестьянъ, арендаторъ обязывается привести таковое въ самое лучшее состояніе и образцовое устройство, стараясь при томъ ознакомить крестьянъ съ болѣе правильнымъ и утонченнымъ хозяйствомъ, относительно воздѣлки полей, рытія канавъ, посадки деревьевъ, разведенія скота и тому подобныхъ отраслей земледѣлія, на которыхъ зиждется благосостояніе земледѣльца.

Арендаторъ, доказавшій явно особенное усердіе въ этомъ отношеніи, не только обратитъ на себя вниманіе Правительства при отдачѣ имѣній въ безсрочную наслѣдственную аренду, но, по мѣрѣ своихъ заслугъ, удостоится особаго поощренія.

Ст. 19.

Арендаторъ, въ первомъ году послѣ ввода въ арендное владѣніе, обязанъ завести на собственные средства и содержать

Art. 17.

Zasiewy ozime i jare oraz ogrodowe, w jakiej kwocie i mierze przy objęciu possessyi podane będą, w takich na rolach dobrze uprawnych, czystem i zdrowem ziarnem, przy widzu wyznaczyć się mającym, oddane i zostawione być mają przy ekspiracyi, oraz nawozy w ugory powinny być wywiezione i pole najmniej w trzeciej części podorane, zaś łąki nietknięte zostawione; gdyby zaś dzierżawca wywieżenia nawozu i podorania pól zaniedbał, tedy szkodę ztąd wynikłą w tym sposobie Skarbowi wynagrodzić będzie przymuszony, to jest: za każdy dzień robocizny trzy razy więcej jak cena wyciągowa obejmuje, rachując za taką ilość dni, jaka do uzupełnienia tej zaniedbanej roboty okaże się być potrzebną, prócz tego, ubyły z tego opóźnienia zysk zapłacić i szkodę za spasione lub podkoszone łąki udeterminowaną, dzierżawcy wchodzącemu wynagrodzić musi. Udeterminowanie takowego wynagrodzenia do władzy ekonomicznej będzie należało, i przeciwko temu odwołań gdziekolwiek dzierżawca zręczy się.

Art. 18.

Obowiąże się dzierżawca względem rolnictwa, jako to: uprawy i ulepszenia pól, łąk, sadów, ogrodów warzywnych, tudzież chmielników, nie tylko w obrębie folwarcznym znajdujących się, lecz i wiejskich, które włościanie w swej posiadłości używają, jak najdoskonalszy i najlepszy rząd gospodarski utrzymywać, starać się będzie dzierżawca o pokazanie i nauczanie jak najdokładniejszego sposobu gospodarowania co do uprawy pól, kopania rowów, sadzenia drzew, wychowu bydła i tym podobnych źródeł, które byt rolnika wspierają.

Dzierżawca, który szczególnej gorliwości w tym przedmiocie jawne okaże dowody, nie tylko przy puszczeniu dóbr w wieczny erbpacht uwagę Rządu na siebie zwróci, lecz w sposobie, zasłudze odpowiadającym, względy jego pozyska.

Art. 19.

Na jakową bydła liczbę wystarczać może pasza, stosownie do wyciągu intraty, takową dzierżawca w ciągu pierw-

въ продолженіе своей аренды такое число скота, на какое, согласно смѣтному исчисленію, достанетъ корма; затѣмъ воспрещается ему вывозить внѣ предѣловъ имѣнія, какъ сѣно, такъ и солому, подъ опасеніемъ за нарушеніе сего правила устраненія отъ аренды, за исключеніемъ только тѣхъ крайнихъ случаевъ, когда послѣдуетъ распоряженіе о поставкѣ сѣна или соломы на продовольствіе войскъ фуражемъ. Посему, еслибы при ревизіи, производимой экономическимъ чиновникомъ, оказалось, что арендаторъ не содержитъ опредѣленнаго числа рогатаго скота, а чрезъ это не удобряетъ полей навозомъ, то, по донесенію о семъ Дирекціи, онъ лишается права на дальнѣйшую аренду; подъ опасеніемъ такого же взысканія, воспрещается арендатору употреблять внѣ предѣловъ арендуемаго имѣнія, переданную по смѣтѣ въ его распоряженіе издѣльную повинность.

Ст. 20.

Арендаторъ обязанъ содержать въ исправности всѣ строенія, какъ-то: городскіе, крестьянскіе, дворовые, фольварочные дома и корчмы, мельницы, пивоваренные, винокуренные и лѣсопильные заводы и вообще все то, что по сдаточному акту будетъ показано; на его обязанности лежатъ также всѣ тѣ починки, которыя могутъ быть произведены мѣстными рабочими и матеріальными средствами. Онъ долженъ равнымъ образомъ наблюдать за своевременною починкою крестьянскихъ строеній, и съ этою цѣлью арендаторъ обязывается отвести во дворѣ или въ селеніи крытое мѣсто на складъ лѣса для крестьянъ и наблюдать за тѣмъ, чтобы они не тратили напрасно отпускаемаго имъ изъ общественныхъ дачъ на постройки и починки лѣса, но употребляли бы оный единственно на поправку и поддержаніе строеній. Арендаторъ не въ правѣ производить никакихъ новыхъ построекъ безъ надлежащаго разрѣшенія.

Ст. 21.

Всякіе несчастные случаи и бѣдствія арендаторъ принимаетъ на свой страхъ и никакого вознагражденія за убытки требовать не будетъ. Въ особыхъ случаяхъ выбитія градомъ полей, пожара отъ громоваго удара и раззоренія во время войны, вознагражденіе можетъ послѣдовать на основаніи ремиссионныхъ правилъ, по назначенію онаго въ видѣ милости зависить единственно отъ Нашего Королевскаго усмотрѣнія.

сего по objęciu possessyi roku, własnym nakładem zaprowadzić i oraz w ciągu swojej dzierżawy utrzymywać winien będzie, a tak ani paszy, ani słomy ekstra fundum tych dóbr, pod odpadnieniem od possessyi, nie będzie wolno wywozić, wyjąwszy szczególnie tę konieczność, gdy na furaz wojskowy dostarczenie siana lub słomy nakazane będzie. Jeżeliby więc przy rewizyi przez urzędnika ekonomicznego przedsięwziąć się mającej, okazało się, iż possessor wyznaczonej liczby bydła nie utrzymuje, a przez to gruntu nawozem nie zasila, w takim razie za doniesieniem do Dyrekcyi, dalsza dzierżawa byłaby mu odebrana; pod tą samą karą nie wolno dzierżawcy za granicę dzierżawy robocizny wyciągiem sobie podanej używać.

Art. 20.

Budowy wszelkie domów miejskich, włościańskich, dworskich, folwarcznych karczem, młynów, browarów, gorzeln, tartaków i tego wszystkiego co dziełem podania objęte będzie, dzierżawca w dobrym stanie utrzymywać powinien, równie będzie jego obowiązkiem wszelkie te reparacye czynić, które robocizną i materyałem na gruncie znajdującemi się ułatwione być mogą, a na budowy włościańskie, aby reparowane były należytą czyniąc baczość, w tym względzie obowiązże się dzierżawca naznaczyć we dworze lub na wsi, miejsce na skład drzewa dla włościan, dachem pokryte, i dopilnuje, aby włościanie pozwolonego na budowy i reparacye z borów narodowych drzewa nie marnowali, ale go jedynie na polepszenie stanu budowli obracali; nowych żadnych budowli bez upoważnienia dzierżawcy czynić nie będzie mocen.

Art. 21.

Wszelkie nieszczęścia i klęski dzierżawcy na siebie przyjmuje, i żadnej bonifikacyi żądać nie będzie, szczególnie na przypadek gradobicia, ognia piorunowego i szkód podczas wojny, bonifikacya ubyłych użytków według zasad remisyjnych będzie mogła być wymierzona, lecz jej wymiar jedynie od łaskawości Nas Króla zawisł.

Ст. 22.

За вѣрную выручку неокладныхъ доходовъ Казна не ручается, въ особенности на случай убыли какой либо части изъ владѣемыхъ арендаторомъ пахатныхъ или сѣнокосныхъ земель, или же отмены правительственнымъ распоряженіемъ права на взиманіе какихъ либо арендныхъ доходовъ, въ каковыхъ случаяхъ, по мѣрѣ убывшихъ доходныхъ статей, будетъ назначено вознагражденіе, сообразное съ смѣтнымъ исчисленіемъ.

Ст. 23.

При переговорахъ объ арендѣ каждаго въ частности имѣнія, смотря по относящимся къ нему обстоятельствамъ, будутъ предложены особые условія.

Приведеніе въ исполненіе сей воли Нашей, которая должна быть внесена въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Министрамъ Нашимъ по принадлежности.

Въ Дрезденѣ, 3 Апрѣля 1812 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Контрасигнировалъ: Министръ, Статсъ Секретарь
Станиславъ Бреза.

N° 100.

Высочайшая воля о воспрещеніи гражданскимъ и военнымъ чиновникамъ, состоящимъ на службѣ, снимать во временную аренду казенныя имѣнія, какъ на собственное имя, такъ равно и на имя подставленныхъ лицъ.

(14 (26) Августа 1817 года.)

МИНИСТРЪ СТАТСЪ-СЕКРЕТАРЬ

имѣетъ честь сообщить Намѣстнику Высочайшую Государя Императора волю слѣдующаго содержанія:

Его Величество Государь Императоръ, извѣстясь о томъ, что правила декрета Его Величества Короля Саксонскаго, изданнаго 3 Апрѣля 1812 года, воспрещающаго всѣмъ чиновникамъ, какъ гражданскимъ, такъ и военнымъ, снимать въ аренду народныя имѣнія, не исполняются въ точности, извоилъ изъять Высочайшую волю, чтобы издано было Намѣстникомъ по-

Art. 22.

Ewikcyja żadna ze strony Skarbu za pewność dochodów niestałych nie ręczy się, szczególnie jeżeliby dzierżawcy w posiadłościach gruntów lub łąk co ubyło lub prawo jakie względem ciągnięcia zadzierżawionych użytków wpływem powagi rządowej było uchylone, natenczas w miarę ubyłych pożytków indemnizacya czyli wynagrodzenie, stosownie do wyciągu intraty, zostałoby wymierzone.

Art. 23.

Warunki szczególne przy układach o dzierżawę, według okoliczności do każdych respective dóbr będą zaproponowanemi.

Wykonanie niniejszej woli Naszej, która w dzienniku praw ma być umieszczona, Ministrom Naszym, w czym do którego należy, polecamy.

w Dreźnie, dnia 3 Kwietnia 1812 roku.

(podpisano) „FRYDERYK AUGUST.“

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *Stanisław Breza.*

N° 100.

Najwyższa wola, izby urzędnicy, tudzież wojskowi, w służbie czynnej zostający, ani pod swém, ani pod cudzém imieniem nie brali w czasową dzierżawę dóbr rządowych.

(d. 14 (26) Sierpnia 1817 r.)

MINISTER SEKRETARZ STANU.

Ma honor udzielić Namiestnikowi wolę NAJJAŚNIEJSZEGO PANA wypisaną jak następuje:

Gdy NAJJAŚNIEJSZY CESARZ i KRÓL Imć zawiadomionym został, iż przepisy dekretu Najjaśniejszego Króla Imć Saskiego z daty 3-go Kwietnia 1812, zabraniającego wszelkim urzędnikom tak cywilnym jak i wojskowym, brania dóbr narodowych w dzierżawę, nie są ściśle wykonywanemi, oświadczyć zatem raczył, iż jest wolą JEJEGO, ażeby Namiestnik wydał

86400

становленіе, повелѣвающее строжайше исполнять распоряженія упомянутого декрета, и чтобы, сверхъ того, Намѣстникъ приказалъ внести на разсмотрѣніе Государственнаго Совѣта проектъ постановленія, опредѣляющаго взысканія съ тѣхъ изъ числа гражданскихъ чиновниковъ и лицъ, состоящихъ на дѣйствительной службѣ въ войскахъ, которые будутъ брать казенныя имѣнія въ аренду на имя подставленныхъ лицъ. Коль скоро таковой проектъ постановленія разсмотрѣнъ будетъ Совѣтомъ, Намѣстникъ представить оный на Высочайшее Его Императорско Царскаго Величества утвержденіе.

Въ Царскомъ Селѣ, 14 (26) Августа 1817 года.

(подписано) *Гр. Стефанъ Грабовскій.*

№ 1,292.

№ 101.

Постановленіе Намѣстника, опредѣляющее качества лицъ, желающихъ снять въ аренду казенныя имѣнія.

(24 Января 1818 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА И САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССІЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ Царскій, по Государственному Совѣту.

Въ дополненіе постановленія нашего, изданнаго 28 Февраля 1817 года, предписывающаго условія, на которыхъ имѣютъ быть отдаваемы въ аренду казенныя имущества, по представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, мы признали нужнымъ постановить слѣдующее:

Ст. 1.

Лица военнаго званія, состоящія на дѣйствительной службѣ, чиновники и служители Административнаго, Финансоваго, Судебнаго, Военнаго и Полицейскаго вѣдомства, равно публичные защитники и женщины не могутъ быть допущены къ аренда́мъ; однакожъ этому исключенію не подлежатъ Воеводскіе,

уchwale, nakazującą najściślej zachowywanie rozporządzeń pomienionego dekretu, i ażeby prócz tego Namiestnik kazał wnieść pod roztrząśnienie Rady Stanu projekt do postanowienia, naczynającą kary, przeciwko tym z pomiędzy urzędników cywilnych lub osób w czynnej służbie wojskowej zostających, którzyby brali w dzierżawę dobra narodowe, pod przybranem cudzym imieniem. Skoro takowy projekt do postanowienia przejdzie w Radzie, Namiestnik przedstawi go do potwierdzenia JEGO CESARSKO - KRÓLEWSKIEJ MOŚCI.

W Carskiem Siole, dnia 14 (26) Sierpnia 1817 roku.

(podpisano) *Stefan Hr. Grabowski.*

Nr. 1,292.

№ 101.

Postanowienie Namiestnika, stanowiące kwalifikacyą, jaką mieć należy dla konkurencyi o dzierżawę dóbr rządowych.

(d. 24 Stycznia 1818 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA I-go,

CESARZA I SAMOWŁADCY WSZECZ ROSSYJ, KRÓLA POLSKIEGO,
etc., etc., etc.

Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

W uzupełnieniu postanowienia NASZEGO, dnia 28 Lutego r. z. wydanego, przepisującego warunki, pod jakimi dobra rządowe wydzierżawiane być mają, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, uznaliśmy potrzebnem postanowić co następuje:

Art. 1.

Wojskowi w czynnej służbie zostający, urzędnicy i oficyaliści w służbie administracyjnej, skarbowej, sądowej, wojskowej i policyjnej będący, oraz obrońcy publiczni i kobiety do osiągnięcia dzierżaw przystępu mieć nie mogą; pod takowe atoli wyłączenie nie podpadają Radcy wojewódcy,

Уѣздные, Коммерческіе и Муниципальные Совѣтники, Мировые Судьи и Судьи Коммерческихъ Трибуналовъ.

Ст. 2.

Евреи не имѣютъ права на снятіе въ аренду казенныхъ имѣній.

Ст. 3.

Равнымъ образомъ не допускаются къ арендованію имѣній: казенные должники, неуплатившіе лежащихъ на нихъ казенныхъ недоимокъ, и тѣ лица, которыя, состоя уже арендаторами народныхъ имуществъ, оказались неисправными по взносу платежей, равно и тѣ, кои вчинали неосновательный искъ о претензіяхъ, притѣсняли крестьянъ, изобличены были въ злоупотребленіяхъ и насиліяхъ, а также собственники или арендаторы земскихъ имѣній, смежныхъ съ тѣми казенными имуществами, которыя они желаютъ получить въ аренду, а тѣмъ болѣе тѣ изъ нихъ, которые ведутъ споръ о границахъ между такими имѣніями, не могутъ быть допущены къ сдѣлкамъ.

Ст. 4.

Еслибы оказалось, что кто либо изъ подлежащихъ исключенію на основаніи предыдущихъ 1, 2 и 3-й статей, подѣ чужимъ именемъ, взялъ въ аренду казенныя имѣнія, то онъ тотчасъ же устраняется отъ владѣнія; если же онъ чиновникъ, то, сверхъ того, подвергается за сіе ответственности.

Ст. 5.

Каждый желающій взять имѣніе въ аренду обязанъ доказать:

- a) что обладаетъ наличнымъ или имущественнымъ капиталомъ, соответствующимъ по крайней мѣрѣ двухгодичной арендной платѣ съ имѣнія, которое намѣренъ взять въ аренду, и что этотъ капиталъ можетъ быть во всякое время реализованъ по его распоряженію и обращенъ на устройство сельскаго хозяйства;
- b) что онъ имѣетъ достаточное число экономическаго скота, соответствующее потребностямъ имѣнія, просимаго въ аренду, или денежные средства на безотлагательную покупку онаго.

Ст. 6.

Каждый сопскаатель къ арендѣ обязанъ, сверхъ того, пред-

powiatowi, handlowi, municypalni, Sędziowie Pokoju i Trybunałów handlowych.

Art. 2.

Starozakonni do osiągnięcia dzierżaw dóbr zdolnemi nie są.

Art. 3.

Wyłączeni są również od dzierżaw dóbr, dłużnicy Skarbowi, którzy się w należnościach skarbowych nie uiszcili, i ci, którzy już trzymając dobra narodowe, regularnie rat nie opłacali, ci co niesłusznie spór o pretensye wiedli, włóścian uciemiężali, nadużyć i ucisku dopuścili się, tudzież właściele lub ich dzierżawcy, graniczący z dobrami narodowemi, przez siebie w dzierżawę żadanemi, a tem więcej process z temi dobrami o granicę wiodący, do układów przypuszczeni być nie mogą.

Art. 4.

Gdyby się okazało, iż kto z wyłączonych w artykułach 1, 2 i 3-m, pod pożyczonem imieniem, wszedł w dzierżawę dóbr rządowych, od possessyi ich natychmiast odpadnie; jeżeli zaś jest urzędnikiem, pociągniętym oprócz tego ztąd zostanie do odpowiedzialności.

Art. 5.

Każdy konkurent do dzierżawy obowiązany będzie wykazać:

- a) iż posiada w gotowiznie lub pewnym majątku kapitał, odpowiadający dwuletniej przynajmniej opłacie etatowej z dóbr, których dzierżawy żąda, niemniej, że ten fundusz ma w każdym czasie do wolnej dyspozycji i zrealizowania, dla zaprowadzenia gospodarstwa;
- b) iż posiada in natura odpowiadający żądanej dzierżawie inwentarz bydłący, lub wyrównywający temu fundusz, na niezwłoczne onegoż zakupienie.

Art. 6.

Każdy konkurent do dzierżawy winien nadto udowo-

ставить удостоверение правительственных властей того мѣста, въ которомъ имѣетъ жительство, то есть Обводоваго Коммисара, или Воеводской Коммисіи, въ томъ:

- c) что онъ обладаетъ полнымъ знаніемъ сельскаго хозяйства, и что уже въ другихъ имѣніяхъ занимался земледѣліемъ; поэтому если онъ состоитъ, или состоялъ собственникомъ земскаго имѣнія, то долженъ доказать сіе свидѣтельствами мѣстныхъ начальствъ; если же былъ арендаторомъ частнаго имѣнія—представить свидѣтельство собственника того имѣнія о томъ, какъ онъ велъ свое хозяйство, какимъ былъ плательщикомъ, а въ особенности чѣмъ кончился между ними расчетъ, если же аренда не окончилась, то какъ ведетъ хозяйство и исправно ли вноситъ арендные платежи;
- d) что онъ во время управленія имѣніемъ обращался съ крестьянами кротко, стремясь къ улучшенію ихъ быта.

Ст. 7.

Чиновники и мѣстные начальства, выдающія означенныя въ предыдущей статьѣ свидѣтельства, отвѣчаютъ за достоверность оныхъ и обязаны вознаградить Казну за убытки, могущіе возникнуть вслѣдствіе невірности таковыхъ свидѣтельствъ.

Ст. 8.

Каждый, получившій право на аренду обязанъ, до вступленія во владѣніе имѣніемъ представить залогъ наличными деньгами, равняющійся полугодичной арендной платѣ, исчисленной по смѣтѣ; сверхъ того, онъ обязанъ, въ продолженіе двухъ четвертей года, послѣ вступленія во владѣніе имѣніемъ, завести экономическій скотъ, въ количествѣ опредѣленномъ смѣтнымъ положеніемъ, подъ опасеніемъ за неисполненіе сего утраты права на аренду.

Ст. 9.

Дабы притомъ облегчить полученіе имѣній въ аренду тѣмъ изъ соискателей, которые въ состояніи будутъ удовлетворить условіямъ, изложеннымъ въ предыдущихъ статьяхъ, постановляется правиломъ: что на будущее время казенныя имѣнія должны быть отдаваемы въ аренду отдѣльными фольварками, на сколько это окажется совмѣстнымъ съ хозяйственнымъ устройствомъ

дніе свидѣтельствомъ владей рѣдowych мѣсца, w którym zamieszkały, to jest: Kommissarza do obwodu delegowanego i Kommissyi Wojewódzkiej:

- c) iż posiada zupełną wiadomość gospodarstwa rolniczego i że już w innych dobrach trudnił się gospodarstwem; jeżeli zatem jest lub był właścicielem dóbr ziemiańskich, powinien to udowodnić świadectwami władz miejscowych krajowych, jeżeli zaś był dzierżawcą dóbr prywatnych, złożyć ma świadectwo swego jurisdatora, wykazujące jak gospodarował, jak się wypłacił, a mianowicie jak się z nim rozstał, lub jak dotąd gospodaruje i wypłaca się, jeżeli possessya nie jest ukończoną;
- d) iż w czasie gospodarowania z włościanami dobrze się obchodził, dążąc do polepszenia ich bytu.

Art. 7.

Urzednicy i władze krajowe odpowiadają za rzetelność wydawanych przez nich w poprzedzającym artykule wyrażonych świadectw, z zastrzeżeniem zwrócenia szkód, jakieby z nierzetelnego tychże wydania dla Skarbu wynikły.

Art. 8.

Każdy otrzymujący dzierżawę obowiązany będzie złożyć kaucyę w gotowiznie, wyrównywającą półrocznej opłacie dzierżawnej, etatem oznaczonej, przed objęciem dóbr w possessyę; nadto obowiązany będzie w pierwszych dwóch kwartałach po objęciu dóbr w possessyę, zaprowadzić na grunt inwentarz bydłocy, jaki podług anszlagu utrzymywać się powinien, a to, w razie niedopełnienia, pod utratą dzierżawy.

Art. 9.

Aby zaś konkurentom, którzy warunki w artykułach wyżej wyrażonych wyszczególnione dopełnić będą w stanie, ułatwić otrzymanie dzierżaw, stanowi się, że odtąd wydzierżawienie dóbr rządowych ma się dziać oddzielnie folwarkami, ile to z porządkiem gospodarskim da się pogodzić w ta-

имѣній, такимъ порядкомъ, чтобы при главномъ арендномъ имѣнии оставлены были только тѣ фольварки, которые необходимо нужны для хозяйственнаго распоряженія главного арендатора.

Ст. 10.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагаемъ на Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 24 Января 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N° 102.

О томъ, что имѣнія послѣ устраненныхъ арендаторовъ должны быть отдаваемы въ аренду впредь до истечения срока контракта.

(20 Февраля 1827 г.)

Вспомъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ дополненіе къ предписанію своему отъ 24 Января сего года, за N° 6,243/1,251, и въ разрѣшеніе недоумѣнія въ томъ, на какихъ условіяхъ и на какой срокъ имѣютъ быть отдаваемы въ аренду тѣ казенныя имѣнія, которыя, послѣ устраненія задолжавшихъ арендаторовъ, назначены къ отдачѣ на ихъ рискъ въ новую аренду съ 1 Юня сего года, — Правительственная Коммисія, основываясь на прежде изданныхъ по сему предмету распоряженіяхъ, даетъ знать, что таковое переарендованіе должно послѣдовать на условіяхъ контракта, обязательнаго въ отношеніи удаленнаго арендатора, и на время до истечения срока тому контракту, но рискъ примѣняется только въ тѣхъ случаяхъ, когда сіе положительно оговорено въ арендномъ контрактѣ. Отдача же въ аренду тѣхъ имѣній, по которымъ удаленнымъ арендаторамъ не положено въ контрактѣ условія относительно риска, должна производиться на тѣхъ основаніяхъ и условіяхъ, ка-

ki sposób, aby przy głównem miejscu generalnej dzierżawy, tylko te folwarki pozostawione były, które do własnego zagospodarowania Naddzierżawcy nieodbicie są potrzebne.

Art. 10.

Wykonanie niniejszego postanowienia polecamy Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 24 Stycznia 1818 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

N° 102.

Dobra po wyrugowanych dzierżawcach mają być wydierżawiane na przeciąg lat kontraktem oznaczony.

(d. 20 Lutego 1827 r.)

Do wszystkich Komisyj Wojewódzkich.

KOMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W dalszym ciągu reskryptu swojego z dnia 24 Stycznia r. b. Nr. 6,243/1,251, chcąc usunąć wątpliwość pod jakimi warunkami i na jak długi czas wydierżawiane być mają dobra rządowe, po eksmissyi zadłużonych dzierżawców do nowego od dnia 1-go Czerwca r. b. na ich risico wydierżawienia ogłoszone, Kommissya Rządowa, z odwołaniem się do dawniej w tym względzie wydanych rozporządzeń, oświadcza, iż wydierżawienie to nastąpić ma podług warunków kontraktu eksmittowanego dzierżawcę obowiązującego, i na przeciąg lat tymże kontraktem zakreślonych, lecz risico tam się tylko rozciąga, gdzie takowe kontraktem dzierżawnym wyraźnie jest zastrzeżone. Wydierżawienie zaś tych dóbr, których eksmittowani dzierżawcy nie mają kontraktami objętego risico, odbywać się ma podług warunków i zasad roz-

кія указаны въ распоряженіи отъ 24 Января сего года, за № 6,243/1,251.

Варшава, 20 Февраля 1827 года.

Генеральный Директоръ, Статсъ-Совѣтникъ

(подписано) Броцкій.

№ 9,927.

№ 103.

Инструкція о порядкѣ составленія актовъ о приѣмѣ и сдачѣ имѣній, отдаваемыхъ въ аренду (*).

(12 Мая 1827 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Акты о приѣмѣ и сдачѣ имѣній при поступленіи оныхъ во владѣніе арендаторовъ, или въ казенную администрацію на рискъ Казны, составляютъ дѣло первостепенной важности по управленію казенными имуществами.

Между тѣмъ эти важные акты, долженствующіе заключать въ себѣ положительныя свѣдѣнія о всѣхъ предметахъ, принадлежащихъ къ составу имѣнія, отдаваемого въ аренду или въ администрацію, перѣдко составлялись съ величайшею небрежностью, и даже случались примѣры, что составленіе упомянутыхъ актовъ было вовсе упущено.

Опытомъ дознано, что подобнаго рода упущенія были одною изъ главныхъ причинъ безпорядковъ по Управленію, замѣшательства въ счетоводствѣ, и даже бывали случаи, что по этому поводу Казна несла убытки.

Въ отвращеніе на будущее время столь вредныхъ послѣдствій, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства постановила издать по сему предмету слѣдующія правила.

(*) Изъ настоящей инструкціи потеряли обязательную силу всѣ тѣ правила, которыя касаются крестьянскихъ отношеній.

porządzeniem z dnia 24 Stycznia r. b. Nr. 6,243/1,251 wskazyanych.

Warszawa, dnia 20 Lutego 1827 roku.

Dyrektor Jeneralny, Radca Stanu

(podpisano) Brocki.

Nr. 9,927.

№ 103.

Instrukcyja o sporządzaniu aktów odbiorczo-podawczych przy wydzierżawianiu dóbr (*).

(d. 12 Maja 1827 r.)

Do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Interessującym i nader ważnym przedmiotem w administracyi dóbr rządowych są akta odbiorczo-podawcze dóbr, spisać się winne w czasie, gdy dobra są wydzierżawione lub na risico Skarbu zaadministrowane.

To tak ważne dzieło, obejmować w sobie powinno wiadomości pewne o całości wszystkich rzeczy, dobra wydzierżawione lub zaadministrowane składających, częstokroć najnie dokładniej było dopełnione, a co gorsza, że dostrzegać się dawały i takie przypadki, że spisanie tak ważnych aktów było nawet zupełnie zaniedbywane.

Doświadczenie zatem przekonało, że uchybienia takie przyczyniły się nie mało do nieporządku w administracyi, zamieszały rachunkowość, a zdarzały się i takie wypadki, że z tego powodu i Skarb publiczny został narażony na straty.

Zapobiegając więc takiemu złemu na przyszłość, postanowiła Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wydać w tym przedmiocie stały przepis, a to jak następuje:

(*) Z instrukcyi niniejszej nie obowiązuje już to wszystko, co się odnosiło do stosunków z włościanami.

В о о б щ е.

1. При каждой отдаче имения в арендное содержание, или в администрацию на риск Казны, должен быть составлен приемно-сдаточный акт на имение, и только в таком случае не требуется составление сего акта, когда арендуемое имение, с особого разрешения, оставляется за арендатором на дальнейший срок, на условиях прежнего контракта; если же прежний арендатор снимает имение в содержание, на основании нового контракта, то приемно-сдаточный акт должен быть непременно составлен.

2. Прием и сдача имений должны начинаться с 1 Июня. Назначенный для сего экономической чиновник обязан действовать непрерывно и с такою поспешностью, чтобы дело это было окончено и представлено на ревизию и утверждение Воеводской Коммисии в столь можно кратчайшем времени.

Причем однакож Воеводская Коммисия должна иметь в виду, чтобы сперва происходил прием и сдача тех имений, в которых на место прежних арендаторов вводятся новые, или же вступают в управление казенные администраторы.

3. Для составления приемно-сдаточных актов, обязывается Воеводская Коммисия назначать лица, не состоящие в штате по экономической части, число которых должно соответствовать числу имений, подлежащих передаче, с тем, чтобы назначенные лица в состоянии были окончить вполне возложенное на них поручение не позже 15 Июля; при чем Воеводская Коммисия должна обращать внимание на то, чтобы лица, назначенные к таковым занятиям, известны ей были по своим способностям и добросовестности, так как за упущения их будет отвечать не кто другой, как только Воеводская Коммисия.

4. Лицу, назначенному для таковых действий присваивается звание „Традиционного Коммисара казенных имуществ.“

Такой Коммисар будет получать вознаграждение на счет вводимого во владение арендатора, по принятому им и оговоренному в условиях контракта обязательству. Если же имение передается в администрацию на риск Казны, то Тра-

W ogólności.

1. Przy każdym wydzierżawieniu dóbr lub zaadministrowaniu na risico Skarbu, powinien być spisany akt odbiorczo-podawczy dóbr i tylko na taki przypadek spisywanie tego aktu jest niepotrzebne, gdy dotychczasowy dzierżawca, na mocy uzyskanej decyzji, wyekspirowany kontrakt we wszystkich jego warunkach ma przedłużony na dalsze lata. Jeżeli zaś dotychczasowy dzierżawca pozostaje nadal w possessyi, lecz za nowym kontraktem, w takim razie akt odbiorczo-podawczy powinien być skuteczniejszy.

2. Odbiór i podanie dóbr rozpoczynać się winny od dnia 1 Czerwca. Przeznaczony do tej czynności urzędnik ekonomiczny działać jest obowiązany bez przerwy i z pośpiechem tak, aby dzieło to w jak najkrótszym czasie skończone do rewizji i zatwierdzenia Kommissyi Wojewódzkiej przedstawione było.

Przyczem wszelako Kommissya Wojewódzka będzie miała na uwadze, aby odbiór i podanie tych dóbr naprzód następowało, z których possessyj dotychczasowi dzierżawcy wychodzą, i w ich miejsce nowi lub administratorowie skarbowi wprowadzeni być mają.

3. Do skutecznienia akt odbiorczo-podawczych, Kommissya Wojewódzka obowiązana jest przeznaczyć osoby nie będące w służbie etatowej ekonomicznej; liczba wezwanych do zastępowania przypadających, z uwagą aby wezwane osoby poruczoną im czynność najdalej do dnia 15 miesiąca Lipca zupełnie ukończyć były w stanie; przyczem Kommissya Wojewódzka baczyć na to powinna, aby osoby, które do tej czynności użyje, znane jej były z zdolności i dobrego charakteru, albowiem za uchybienia wybranych do tego osób, nie kto inny, jak tylko Kommissya Wojewódzka będzie odpowiedzialną.

4. Osoba do tej czynności użyta nosić będzie tytuł: „Kommissarz tradycyjny dóbr rządowych.“

Kommissarz taki płatnym będzie z funduszu dzierżawcy wchodzącego do possessyi, a to stosownie do obowiązku kontraktem zawarowanego. Wrazie zaś, gdy dobra oddawane będą w administrację na risico Skarbu, Kommissarz trady-

диційний Коммисаръ получаетъ плату на счетъ Казны, а именно изъ доходовъ передаваемого имѣнія.

Суточное вознагражденіе такому Коммисару за труды и на путевыя издержки опредѣляется въ количествѣ девяти польскихъ злотыхъ (9 польск. зл.) въ сутки.

Хотя арендаторъ обязанъ нести издержки по передачѣ арендуемаго имѣнія, однакожь Коммисаръ не въ правѣ требовать прямо отъ арендатора уплаты слѣдующаго ему вознагражденія, а обязанъ, по окончаніи сдаточнаго акта и представленіи онаго въ Воеводскую Коммисію, доставить туда одновременно и счетъ причитающагося ему за это вознагражденія, съ приложеніемъ дневника занятій. Воеводская же Коммисія, коль скоро исполненная Коммисаромъ работа будетъ признана ею удовлетвориительною, повѣряетъ въ то же время поданный имъ счетъ и слѣдующую по оному сумму ассигнуетъ къ выдачѣ Коммисару въ видѣ аванса изъ Главнаго Воеводскаго Казначейства, предписавъ одновременно арендатору внести эти деньги въ Казначейство на возмѣщеніе аванса, съ предвареніемъ его, что въ случаѣ неуплаты приняты будутъ экзекуціонныя мѣры, о которыхъ и обязана Воеводская Коммисія слѣдять распоряженіе въ случаѣ неустойки и соблюсти за исполненіемъ.

Лицо, приглашенное къ отправленію должности Традиціоннаго Коммисара, обязано прежде всего въ канцеляріи Воеводской Коммисіи, въ присутствіи Предсѣдателя или заступающаго его мѣсто, исполнить присягу на вѣрное исполненіе порученныхъ ему дѣйствій и охраненіе интересовъ Казны. Затѣмъ должны быть вручены Коммисару инструкція и приложенныя при семъ формы, а также дѣла, необходимыя для его дѣйствій и списокъ имѣній, предназначенныхъ къ приему и сдачѣ, съ поименованіемъ фамилій нынѣшнихъ и будущихъ арендаторовъ или администраторовъ.

3. Долженствующій составиться Коммисаромъ приемо-сдаточный актъ имѣнія долженъ заключать въ себѣ:

- а) описаніе состоянія имѣнія и всѣхъ составныхъ частей имѣнія, какъ въ недвижимостяхъ, такъ и въ движимыхъ предметахъ, и сдачу всѣхъ этихъ принадлежностей всту-

печный заплаcony będzie z funduszów skarbowych, a mianowicie z dochodów dóbr zaadministrowanych.

Płaca takiego Kommissarza za pracę i na kosztą podróży przeznaczą się dziennie po złp. 9, wyraźnie złotych polskich dziewięć.

Jak bądź za podanie dóbr wydzierżawionych Kommissarza tradycyjnego dzierżawca opłacać jest w obowiązku, przecież Kommissarz tradycyjny zapłaty tej prosto od dzierżawcy domagać się nie będzie miał prawa, lecz powinnością jego będzie, skoro dzieło podawczo-odbiorcze ukończy i złoży w Kommissyi Wojewódzkiej, podać zaraz i likwidacyę przypadającego mu za to wynagrodzenia, w dziennik czynności zaopatrzoną. Zaś Kommissya Wojewódzka, jak tylko uskutecznione przez Kommissarza dzieło uzna za dobre, natychmiast zrewiduje podaną likwidacyę, a jaka z likwidacyi tej należytość dla Kommissarza przypadnie, tę rozkaże Kassie głównej wojewódzkiej sposobem awansu natychmiast Kommissarzowi zapłacić, a obok tego zaraz wezwie dzierżawcę, aby kwotę tę, na zniesienie zrobionego awansu, bezzwłocznie do Kassy wniósł, a to pod zastrzeżeniem egzekucyi administracyjnej, którą Kommissya Wojewódzka w razie uchybienia zarządzić i skutku dopilnować jest w obowiązku.

Wezwana osoba na Kommissarza tradycyjnego powinna naprzód w biurze Kommissyi Wojewódzkiej, przed Prezesem lub jego zastępcą, wykonać przysięgę na wierność Skarbowi publiczemu w postępowaniu przy czynności do jakiej zostaje użyta. Poczem takiemu Kommissarzowi doręczone być powinny instrukcyja i wzory, które się tu niżej przepiszą, niemniej akta, jakieby do tego dzieła potrzebnymi się okazały, jak równie specyfikacya dóbr do odbioru i podania przeznaczonych, z wymienieniem nazwisk dotychczasowych i przyszlých ich dzierżawców lub administratorów.

5. Akt odbiorczo-podawczy dóbr, którego przez Kommissarza tradycyjnego dopełnionym być ma, zawierać w sobie powinien:

- а) описаніе стану dóbr i tego wszystkiego, co tylko te dobra składa, tak w nieruchomościach, jako też i w ruchomościach, i podług tego oddanie wchodzą-

пающему во владѣніе или управленіе имѣніемъ арендатору или администратору;

- b) учетъ выбывающаго арендатора или администратора того имѣнія и изслѣдованія въ подробностяхъ, въ какой степени исполнены выбывающимъ принятыя обязательства.

Для совершения сего предписывается въ руководство слѣдующая инструкция.

Въ подробностяхъ.

Относительно отдѣла а.

6. По полученіи предписанія Воеводской Коммисіи о составленіи приемо-сдаточнаго акта на имѣніе, Традиціонный Коммисаръ въ то же время извѣщаетъ, какъ выбывающаго арендатора или администратора имѣнія, такъ равно и вступающаго во владѣніе или управленіе онымъ о днѣ прибытія своего на мѣсто и начатія дѣйствій, съ тѣмъ, чтобы эти заинтересованныя лица находились въ то время на мѣстѣ лично, или прислали своихъ повѣренныхъ. Повѣстка эта вручается заинтересованнымъ лицамъ подъ росписку каждого изъ нихъ, для приобщенія ея къ дѣлу.

Коммисаръ, по прибытіи своемъ въ имѣніе, предназначенное къ приему и сдачѣ, обязанъ сперва созвать всѣхъ солтысовъ и хозяевъ селеній, какъ барщинныхъ, такъ и чиншевыхъ, и объявить имъ въ присутствіи прежнихъ и новыхъ арендаторовъ и администраторовъ, что срокъ владѣнія или управленія симъ имѣніемъ нынѣшнему арендатору или администратору къ 1 числу Іюня кончился, и что онъ выбываетъ, а съ того же времени обязанности ихъ въ отношеніи выбывающаго они должны исполнять въ пользу вновь вступающаго. Еслибы однакожъ, по исполненію лежащихъ на крестьянахъ обязанностей, по случаю новаго устройства, должны были быть введены съ того времени напередъ, какія либо перемѣны, то о таковыхъ должно быть тотчасъ же объявлено солтысамъ и прочимъ наличнымъ хозяевамъ, съ приказаніемъ извѣстить о томъ прочихъ крестьянъ по своимъ селеніямъ. О таковомъ объявленіи долженъ быть составленъ особый протоколъ слѣдующаго содержания:

cemu w ich possessyę i zarządzenie dzierżawcy lub administratorowi;

- b) obliczenie dzierżawcy lub administratora wychodzącego z possessyi albo zarządzenia tych dóbr, i wykrycie w szczególności jak daleko wychodzący przyjęte obowiązki wykonał.

Do uzupełnienia tego wszystkiego przepisuje się instrukcja.

W szczególności.

Co do oddziału ad a.

6. Za otrzymaniem od Kommissyi Wojewódzkiej wezwania do skutecznienia aktu odbiorczo-podawczego dóbr, Kommissarz tradycyjny obowiązany jest bezzwłocznie zawiadomić tak wychodzącego z possessyi lub zarządzenia dóbr dzierżawcę lub administratora, jak równie i przychodzącego, o dniu, w którym na grunt przybędzie i czynność tę rozpocznie, z wezwaniem, aby w tym czasie ci interessanci osobiście lub przez umocowanych na gruncie dóbr byli obecni. Zawiadomienie to ma być doręczone interessantom za rewersem, od każdego odebrać się winnym, który z kolei do akt wszyć należy.

Skoro zaś Kommissarz tradycyjny na grunt do dóbr, przedmiotem tradycyi być mających, przybędzie, obowiązany jest naprzód przywołać wszystkich Sołtysów i gospodarzów wsi, tak zarobnych jako też i czynszowych, którym w obecności wychodzącego i przychodzącego dzierżawcy lub administratora zapowie, że possessya tych dóbr albo zarządzenie dotychczasowemu dzierżawcy lub administratorowi z dniem 1-go Czerwca zakończyła się, że już z niej wychodzi i że obowiązki ich, jakie mieli względem wychodzącego, od tego czasu należeć już będą nowo wchodzącemu.

Wszakże gdyby w wykonaniu ciążących włościan obowiązków od tego czasu na przyszłość, z powodu nowego urządzenia, miały zajść jakie zmiany, te zaraz Sołtysom i innym obecnym gospodarzom winny być oświadczone z poleceniem, aby o tem zawiadomili każdy w swojej wsi innych włościan.

• Przy tem oświadczeniu ma być spisany protokół ogólnego zawiadomienia:

а) что срокъ аренднаго контракта прежняго арендатора къ 1 числу Юня такого-то года истекъ, и что имѣніе сіе, въ томъ составѣ, въ какомъ оно было имъ арендуемо (въ случаѣ какой либо перемѣны, она должна быть означена въ протоколѣ съ объявленіемъ о ней крестьянамъ), на основаніи контракта, заключеннаго такого-то числа, отдано въ арендное содержаніе Г-ну N на столько-то лѣтъ. Еслибы, на основаніи вновь заключеннаго съ нынѣшнимъ арендаторомъ контракта, имѣніе оставлено было въ его владѣніи на дальнѣйшій срокъ, то Коммисаръ объявить о томъ крестьянамъ посредствомъ солтысовъ и внести въ протоколъ: что имѣніе N оставлено вновь на столько-то лѣтъ въ арендномъ владѣніи нынѣшняго содержателя.

Если же имѣніе передается въ управленіе администратору, установленному на рискъ Казны, то о семъ должно быть также объявлено крестьянамъ, со внесеніемъ въ протоколъ слѣдующей оговорки:

б) что съ тѣхъ поръ ихъ отношенія къ прежнему арендатору или администратору сего имѣнія прекращаются, и что отнынѣ, въ предѣлахъ лежащихъ на нихъ обязанностей въ экономическомъ, или административно-полицейскомъ отношеніяхъ, они должны повиноваться новому арендатору или администратору и исполнять всѣ повинности, возложенныя на нихъ по prestaціоннымъ табелямъ.

При составленіи сего протокола, Коммисаръ обязанъ прочитатъ крестьянамъ prestaціонную табель и положеніе о повинностяхъ, которыя они должны отбывать въ пользу владѣльца, а именно объяснить имъ:

1) сколько и въ какой срокъ обязанъ каждый хозяинъ, халупникъ или коморникъ — уплачивать чинша наличными деньгами арендатору, или посредствомъ солтыса въ Обwodовое Казначейство;

2) сколько рабочихъ дней тяглыхъ и пѣшихъ, и въ какое время обязанъ отбывать въ пользу двора каждый хозяинъ, халупникъ и коморникъ, въ продолженіе года, съ объясненіемъ, въ какіе часы обязанъ начинать и оканчивать дневную барщин-

а) że dotychczasowemu dzierżawcy kontrakt dzierżawny z dniem 1 Czerwca r. ... skończył się, i że dobra te, tak jak one przez niego były dzierżawione (a jeżeli zaszła jaka zmiana, ta ma być wymieniona w protokole i włościanie o tem uwiadomieni), od tegoż 1 Czerwca r. b. na fundamencie kontraktu pod datą ... zawartego, wydzierżawione zostały panu N, a to na lat .... Jeżeliby zaś na fundamencie nowo zawartego kontraktu dotychczasowy dzierżawca pozostał w dalszej possessyi, w takim razie Kommissarz tradycyjny przez Sołtysów włościan zawiadomi i do protokołu zapisze: że pan N, dotychczasowy dzierżawca dóbr N, pozostał znowu na lat ..., w tych dobrach w possessyi.

Jeżeli zaś podanie dóbr miało się skutecznici w zarząd administratorowi, na risico Skarbu ustanowionemu, w takim razie włościanie równie o tem zawiadomieni być powinni, i oświadczenie to do protokołu zapisane.

б) że odtąd z stosunków z dotychczasowym dzierżawcą lub administratorem tych dóbr wychodzą, i że o tyle o ile ciążą ich obowiązki pod względem ekonomicznym lub administracyjno-policyjnym, powinni temu nowemu dzierżawcy lub administratorowi być posłuszni i uiszczać to wszystko, do czego stosownie do tabell prestacyjnych są obowiązani.

Przy spisaniu tego protokołu Kommissarz obowiązany jest odczytać włościanom tabelle prestacyjne i regulamin powinności dworowi uiszczać się winnych, a mianowicie zawiadomić ich:

1) wiele i w którym czasie obowiązany jest każdy gospodarz, zagrodnik lub komornik zapłacić czynszu gotowym groszem, czy to dzierżawcy lub przez ręce Sołtysa Kassie obwodowej;

2) wiele dni sprzężajnych i pieszych obowiązany jest każdy gospodarz, zagrodnik, komornik przez rok i w których terminach uiścić dworowi robocizny, z objaśnieniem w jakim czasie obowiązany jest rozpoczynać i kończyć dzienną robo-

ную работу. Если по принятому въ той мѣстности обыкновенію, издѣльная повинность отбывается по урочному положенію, то Коммисаръ обязанъ объяснить крестьянамъ, сколько они должны исполнить работы въ барщинный день, упряжный или пѣ-шій, напр.

а) сколько морговъ хозяйственныхъ или иныхъ по мѣстному обыкновенію обязаны вспахать, заралить и взборонить,

б) сколько и какого хлѣба въ день вымолотить;

3) на какое разстояніе крестьянинъ можетъ быть посланъ съ продуктами и сколько корцевъ обязанъ везти на одноконной или пароконной подводѣ, съ предвареніемъ, что они не обязаны платить мостового, перевозного и дорожнаго сбора;

4) какіе сборы въ зерновомъ хлѣбѣ и другія данины въ натурѣ, и въ какой срокъ крестьяне обязаны вносить въ пользу арендатора;

5) сколько каждый хозяинъ, халупникъ и коморникъ обязанъ уплатить въ теченіе года и въ какіе сроки: податей и какого рода, страховой складки отъ огня, училищнаго сбора и т. п.;

6) сколько и кому слѣдуетъ уплатить съ cadaго селенія десятиннаго сбора въ натурѣ или наличными деньгами.

7. По объявленіи всего вышеизложеннаго крестьянамъ и внесеніи о томъ оговорки въ протоколъ, Традиціонный Коммисаръ, въ присутствіи вступавшаго въ арендное владѣніе содержателя, объяснить крестьянамъ, что сверхъ этого они не обязаны отбывать въ пользу арендатора никакихъ другихъ повинностей, и что онъ не въ правѣ требовать съ нихъ болѣе, а вписавъ и сіе объясненіе въ протоколъ, тѣмъ и заключить таковой, въ удостовѣреніе чего, протоколъ этотъ обязаны подписать присутствующіе крестьяне порядкомъ селеній, выбывающій арендаторъ или администраторъ, равно какъ и вступающій во владѣніе или управленіе, и, наконецъ, самъ Коммисаръ.

8. Затѣмъ Коммисаръ, избравъ изъ числа наличныхъ крестьянъ по два хозяина съ cadaго селенія, принадлежащаго къ тому же имѣнію, наилучше ознакомленныхъ съ мѣстностью и жительствовавшихъ въ ней отъ рожденія, взявъ притомъ съ собою для соображенія планъ имѣнія, если таковой находится,

цизнę pańszczyznianą. Jeżeli jest zwyczaj, że robocizna w tem miejscu odbywa się na wymiar, w takim razie Kommissarz tradycyjny obowiązany jest objaśnić włościan wiele przy odbyciu dnia pańszczyznianego, sprzężajnego lub pieszego wyrobić np:

а) wiele ma morgów gospodarskich lub jakie są w miejscowym zwyczaju, wyorać, zradlić, ubronować,

б) wiele i jakiego zboża przez dzień wymłócić;

3) w jak daleką podróż włościanin może być wysłany z produktami i wiele korcy obowiązany jest wiaść na uprząż jedno-bydlęcą a wiele na uprząż paro-bydlęcą, i że nie są obowiązani opłacać mostowego, przewozowego i drogowego;

4) jakie osepы i inne daniny w naturze, i w którym czasie włościanie obowiązani dzierżawcy uścić;

5) wiele każdy gospodarz, zagrodnik i komornik obowiązany jest w roku i w których terminach zapłacić podatku i jakiego rodzaju składki do Towarzystwa ogniowego, na szkółki i t. p.

6) wiele w szczególności każda wieś, obowiązana jest uścić dziesięciny i dokąd, czy te w ziarnie lub gotowym groszem.

7. Po zainformowaniu w powyższym sposobie włościan, i zapisaniu tego wszystkiego do protokołu, Kommissarz tradycyjny w obecności wchodzącego do possessyi dzierżawcy, zapowie włościanom, że nadto do żadnych powinności więcej dla dzierżawcy nie są obowiązani, i że ten nie więcej żądać od nich nie ma prawa, a zapisawszy i to ostatnie zapowiedzenie do protokołu, na tem go zakończy; poczem na dowód obecni włościanie kolejną wsiami, wychodzący z possessyi lub zarządzenia dzierżawcy lub administrator, jak równie i wchodzący, a nakoniec Kommissarz tradycyjny protokół ten podpisać są obowiązani.

8. Następnie Kommissarz tradycyjny wybrawszy z pomiędzy obecnych włościan po dwóch gospodarzy z każdej wsi, do dóbr tych należące, najlepszą wiadomość o miejscu posiadających, i np. od urodzenia tam zamieszkałych, wia-wszy jeszcze do tego w pomoc mapę tych dóbr, jeżeliby ta

обязанъ вмѣстѣ съ понятыми изъ мѣстныхъ хозяевъ и съ выбывающими и вступающими арендаторами или администраторами—объѣхать кругомъ границы имѣнія и, основываясь на объясненіяхъ о дѣйствительномъ направленіи граничныхъ междъ, почерпнутыхъ отъ мѣстныхъ жителей и выбывающаго арендатора, или изъ плана и прежняго приемо-сдаточнаго акта, указать вступающему арендатору или администратору все болѣе бросающіеся въ глаза знаки, вдоль этой границы, какъ напр. копцы, большіе камни, деревья, дороги, овраги, болота, косогоры, и т. п., а притомъ описать въ протоколъ всю окружность границъ передаваемаго имѣнія, не исключая изъ сего той полосы границы, входящей въ составъ окружной межи, которая протекаетъ между частными имѣніями и угодьями казенныхъ крестьянъ, со всеми болѣе замѣчательными знаками.

При такомъ обзорѣ, Традиціонный Коммисаръ обязанъ распросить понятыхъ и выбывающаго арендатора или администратора, не подлежатъ ли эти границы какому либо спору, и не нарушаются ли владѣльцами смежныхъ частныхъ имѣній, не возбужденъ ли судебнымъ порядкомъ споръ о границахъ, и если о томъ производится искъ, то о какомъ именно пространствѣ и съ какими угодьями, и въ какомъ положеніи нынѣ находится дѣло.

Совершивъ такимъ порядкомъ обзорѣ и указаніе имѣнія въ полномъ его ограниченіи, Коммисаръ предложить вступающему арендатору или администратору тщательно наблюдать за цѣлостью границъ, послѣ чего составленный о сей ревизіи протоколъ подписывается всеми участвующими въ актѣ лицами.

9. Послѣ такого общаго обзорѣ, Коммисаръ приступаетъ къ приему отъ выбывающаго и къ сдачѣ вступающему арендатору или администратору имѣнія въ подробностяхъ; съ этою цѣлью избравъ въ свидѣтели двухъ солтысовъ или мѣстныхъ хозяевъ, хорошо ознакомленныхъ со всеми предметами, принадлежащими къ тому имѣнію, читаетъ въ присутствіи ихъ вступающему арендатору, подробную вѣдомость статьямъ дохода, отдаваемымъ по контракту въ аренду, то есть ту самую вѣдомость, которая обыкновенно прилагается къ контрактамъ, и все

существовала, зъ wybranemi gospodarzami miejscowemi tudziez z dzierzawcami wychodzacy i wchodzacy lub administratorem, obowiazany jest objechać granicę tych dóbr na około, i tak jak ta ma rzeczywisty swój bieg, za powzięciem informacyi od miejscowych ludzi i wychodzacego dzierzawcy albo z mappy lub też poprzedniczego aktu odbiorczo-podawczego, wskazać wszystkie uderzające oko ludzkie znaki tej granicy, np. kopce i kamienie wielkie, drzewa, drogi, parowyy, błota, wąwozy i t. p. wchodzaceму dzierzawcy lub administratorowi, a przy tem cały obwód graniczny dóbr podających się, nie wyłączając od tego pasma granicznego (które do całości obwodu granicznego należy) pomiędzy dobrami prywatnymi a gruntami włościan rządowych ciągnącego się, ze wszystkimi znakami, oko ludzkie uderzającymi, do protokołu zapisać.

При ревизіи той obowiązаны jest Kommissarz tradycyjny przybranych gospodarzy, tudziez . wychodzacego dzierzawcę lub administratora badać, czy granice te są spokojne i nienaruszone przez posiadaczów ościennych dóbr prywatnych, czy nie toczy się o granice te spór w Sądzie, o jak wielką i z jakimi użytками przestrzeń, i na jakim stosunku ten obecnie znajduje się.

Dopełniwszy zaś w powyższy sposób rewizję i okazanie dóbr w całym ich obwodzie, wezwie dzierzawcę lub administratora wchodzacego, aby tej troskliwie pilnował, poczem spisany tej rewizji protokół wszystkie osoby do aktu wchodzace podpiszą.

9. Po takim ogólnem zawiadomieniu, z kolei Kommissarz tradycyjny przystąpi do odebrania wychodzaceму i oddania wchodzaceму dzierzawcy lub administratorowi possessyi w szczegóлах, w tym więc celu przybrawszy sobie na świadków dwóch Soltysów, lub gospodarzy miejscowych, znajomość o wszystkich rzeczach (przedmiotem tej possessyi będących) posiadających, w przytomności dobranych świadków, głośno odczyta dzierzawcy wchodzaceму do possessyi wykaz szczegółów, po dług kontraktu z intratą wydzierżawionych, to jest ten sam wy-

эти предметы въ томъ самомъ порядкѣ, въ какомъ они показаны по вѣдомости, помѣщаетъ въ сдаточномъ протоколѣ, составленномъ въ дополнение прежняго, означеннаго въ 7-мъ пунктѣ настоящаго распоряженія.

Если же имѣніе это передается администратору на рискъ Казны, то Коммисарь обязанъ указать администратору, со внесениемъ въ сдаточный протоколъ, статьи дохода съ имѣнія на основаніи вѣдомости о доходахъ, находящейся при смѣтѣ, согласно общему распоряженію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 23 Августа 1826 года, за № 54,618/2,470, объ учрежденіи администраціи въ казенныхъ имѣніяхъ на рискъ Казны.

10. Затѣмъ Коммисарь читаетъ вступающему во владѣніе или управленіе имѣніемъ арендатору или администратору, съ запискою о семъ въ протоколъ, какихъ именно повинностей онъ имѣетъ право требовать каждый годъ съ крестьянъ селеній, принадлежащихъ къ тому имѣнію и отданныхъ въ аренду по контракту, или въ управленіе администратора, согласно смѣтѣ, какъ-то:

- a) денежныхъ сборовъ,
- b) издѣльной повинности,
- c) данинъ въ натурѣ.

А дабы вступающій во владѣніе или управленіе имѣніемъ могъ имѣть положительныя свѣдѣнія о томъ на всякій случай, Коммисарь обязанъ, къ составленному по сему предмету протоколу приобщить списанныя и засвидѣтельствованныя имъ копіи съ подробныхъ prestaціонныхъ табелей.

11. По исполненіи всего вышеизложеннаго, Коммисарь, обще съ выбывающимъ и вступающимъ арендаторомъ или администраторомъ и съ понятыми, обязаны осмотрѣть на мѣстѣ всѣ крестьянскія усадьбы, какъ чиншевыя и барщинныя, такъ равно и огородныя, и затѣмъ внести въ протоколъ объясненіе о томъ:

- a) въ какой степени обременены крестьянскія озимыя и

каз, который zwykle przy kontrakcie bywa dołączony i w tym samym porządku, jak są w wykazie wyszczególnione, wszystkie te szczegóły zamieści do protokołu tradycyjnego, który w dalszym ciągu już spisanego (według punktu 7-go niniejszego rozporządzenia) pisać będzie.

Jeżeli zaś possessya ta podawaną była administratorowi, na risico Skarbu ustanowionego, w takim razie Kommissarz tradycyjny powinien wskazać administratorowi i do protokołu tradycyjnego zapisać szczegóły intratę w dobrach tych stanowiące, według wykazu intrat w anszlugu znajdującego się, z zastosowaniem się do ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z d. 23 Sierpnia 1826 roku za Nr. 54,618/2,476, względem zaprowadzenia w dobrach rządowych administracyi na risico Skarbu, wydanego.

10. Dalej Kommissarz tradycyjny odbierającemu w possessyę lub zarządzenie dobra dzierżawcy albo administratorowi odczyta i do protokołu zapisze wiele ma w każdym roku żądać od włościan wsi do tych dóbr należących powinności podług kontraktu wydzierżawionych lub według anszlugu administratorowi pod zarząd i do wymagania podać się winnych, jako to:

- a) opłat w gotowym groszu;
- b) robocizny;
- c) danin w naturaliach.

Ażeby zaś wchodzący w possessyę lub zarządzenie dóbr miał o tem dokładną na kaźden przypadek wiadomość, Kommissarz tradycyjny obowiązany jest do spisanego przy tym przedmiocie protokołu załączyć wypisane i przez siebie poświadczone kopije tabell szczegółowych prestacyjnych.

11. Po dopełnieniu tego co się dopiero powiedziało, Kommissarz tradycyjny wspólnie z wychodzącym z possessyi lub zarządzenia dóbr, tudzież z wchodzącym w possessyę lub zarządzenie, jak równie z dobranymi świadkami, obowiązani są zrewidować na miejscu wszystkie włościańskie osady tak czynszowe, pańszczyzniane, jako też zagrodnicze, a następnie do protokołu zapisane być powinny:

- a) jak daleko są zaprowadzone na gruntach włościań-

яровья поля, то есть сдѣланы ли полные или неполные посѣвы и на какой запашкѣ;

- b) запаханы ли уже крестьянами паровья поля и въ какой части, а также вывезенъ ли ими навозъ на поля, или же они занимаются еще вывозкою онаго;
- c) вполне ли обсеменены крестьянскіе огороды;
- d) въ какомъ видѣ содержатся крестьянами сѣнокосные луга;
- e) проведены ли крестьянами на земляхъ канавы, если того требуетъ положеніе сихъ земель;
- f) содержатъ ли крестьяне въ исправности свои строенія, и въ какомъ видѣ они находятся нынѣ;
- g) содержатъ ли въ исправности заборы вокругъ строеній и овощныхъ огородовъ;
- h) занимаются ли разведеніемъ при своихъ усадьбахъ фруктовыхъ и другихъ деревъ;
- i) какое вообще благосостояніе крестьянъ, а именно: имѣютъ ли они соответствующее мѣстной потребности число рабочаго скота;
- k) сколько въ каждомъ селеніи состоитъ пустопорожнихъ усадебъ чиншевыхъ, барщинныхъ и огородничьихъ, когда каждая изъ этихъ усадебъ опустѣла и по какой причинѣ, была ли обсеменена при опустѣніи и въ какой части, или же, напротивъ, не была обсеменена вовсе, оставилъ ли на оной строенія и въ какомъ состояніи, кто до настоящаго времени пользовался такими усадьбами и въ какой части, имѣются ли нынѣ на этихъ усадьбахъ нужныя строенія и въ какомъ состояніи, обсеменены ли онѣ на текущій годъ, въ какой части и кѣмъ именно, а также вспахано ли ихъ паровое поле по крайней мѣрѣ въ половинѣ.

Требуемая по пункту k, свѣдѣнія, по тщательномъ собраніи оныхъ посредствомъ мѣстнаго распроса, независимо отъ внесенія оныхъ въ протоколъ, должны быть еще показаны въ особой вѣдомости, составленной по формѣ лит. а, и приложенной къ протоколу;

- l) не происходятъ ли споры о границахъ между крестьянскими землями и смежными, частными или казен-

скихъ засiewy озиме и яре, то есть czy te są kompletne lub nie i na jakiej uprawie roli;

- b) czy włóścianie ugory i w jakiej części już podorali i czy gnoje powywozili na pole, lub czy wywożeniem onych trudnią się;
- c) czy poobsiewali kompletnie swoje ogrody;
- d) jak są przez włóścian utrzymywane łąki;
- e) czy włóścianie w swych gruntach utrzymują rowy, w razie gdy położenie tych gruntów tego wymaga;
- f) czy włóścianie utrzymują w należyтым stanie swoje zabudowania, a mianowicie jaki ich stan obecny;
- g) czy utrzymują w przyzwoityм stanie ogrodzenia, przy zabudowaniach i ogrodach warzywnych;
- h) czy trudnią się pielęgnowaniem na swych siedliskach drzew owocowych i dzikich;
- i) jaka jest w ogólności zamożność włóścian a mianowicie, czy ci posiadają odpowiednią potrzebę gruntowej liczby i rodzaj inwentarza;
- k) wiele jest w respective wsi pustych osad czynszowych, pańszczyznianych i zagrodniczych, kiedy każda z tych osad opustoszała, i z jakiej przyczyny, czy opustoszona z zasiewami i w jakiej części, lub całkiem bez zasiewów, i czy zostawiona była na niej budowla i w jakim stanie, kto z takich osad i w jakiej części do tego czasu użytkował, czy osady te teraz mają potrzebne budowle i w jakim stanie, czy na rok obecny są obsiane i w jakiej części i przez kogo i czy ugor na ich polach przynajmniej w połowie jest podorany.

Z wiadomości ad k, po dokładnem ich wybadaniu na gruncie, oprócz zapisania ich do protokołu, powinien jeszcze być sporządzony i do protokołu załączony wykaz, podług wzoru lit. a.

- l) czy między gruntami włóściańskimi nie zachodzą spory graniczne z ościennymi dobrami prywatnymi

ными имѣніями, какое пространство оспариваемыхъ пахатныхъ, сѣнокосныхъ или пастбищныхъ земель, когда возникли споры, а если они происходятъ съ частными имѣніями, то производится ли о семъ судебный искъ и что по оному до сихъ поръ сдѣлано.

Записавъ въ протоколъ собранныя указаннымъ выше порядкомъ свѣдѣнія, Коммисаръ, по совмѣстномъ совѣщаніи со всѣми участвующими въ актѣ лицами, обязанъ внести въ протоколъ, въ послѣдовательномъ порядкѣ, особыя по каждому изъ предметовъ, означенныхъ выше подъ лит. а до l, настоящаго пункта, предположенія относительно мѣръ, какія слѣдовало бы принять въ видахъ поддержанія и улучшенія приходящихъ, или пришедшихъ въ упадокъ крестьянскихъ усадьбъ.

Притомъ Коммисаръ предложить, со внесеніемъ въ протоколъ, вступающему во владѣніе арендатору заняться безотлагательно попеченіемъ о крестьянахъ и, согласно принятому аренднымъ контрактомъ обязательству, постараться склонить ихъ къ содержанію въ исправности хозяйствъ, найденныхъ при ревизіи въ неудовлетворительномъ состояніи, а также къ поддержанію разстроенныхъ и улучшенію пришедшихъ въ упадокъ во всѣхъ подробностяхъ, въ которыхъ при ревизіи замѣчено упущеніе.

Если же имѣніе передается въ управленіе установленному на рискъ Казны администратору, то Коммисаръ сдѣлаетъ ему предложеніе, отъ имени Воеводской Коммисіи, заняться улучшеніемъ состоянія крестьянскихъ хозяйствъ, приходящихъ или пришедшихъ въ упадокъ, и о томъ помѣститъ оговорку въ протоколъ.

Послѣ чего составленный протоколъ подписывается Традиціоннымъ Коммисаромъ, обще со всѣми участвующими въ актѣ лицами.

12. Въ послѣдовательномъ порядкѣ Коммисаръ передаетъ, съ запискою въ протоколъ, въ завѣдываніе вступающаго въ аренду или управленіе—непостоянные доходы въ тѣхъ мѣстностяхъ, гдѣ таковыя существуютъ, съ поясненіемъ, изъ какихъ статей они состоятъ, сообразно съ доходною вѣдомостью, и съ указаніемъ способа взиманія этихъ доходовъ. Послѣ чего про-

lub rządowemi, o jak wielką obszerność gruntów ornych, łąk lub pastwisk, jak dawno one powstały, a jeżeli spór zachodzi z dobrami prywatnemi, czy jest o to rozpoczęty process sądowy i na jakim stopniu ten zostaje.

Gdy Kommissarz tradycyjny zebrane w powyższy sposób wiadomości do protokołu zapisze, po naradzeniu się wspólnem ze wszystkimi osobami, do aktu tego wchodzącemi, z kolei zapisać jest w obowiązku w tym protokole propozycye, jakie środki należałoby przedsięwziąć do podniesienia upadającego lub też upadłego stanu osad włościańskich, a to w szczególności co do każdej kategorii, jak są wymienione wyżej pod lit. a, do inclusive l, w niniejszym punkcie.

Przytem Kommissarz tradycyjny wezwie w tym protokole wchodzącego do possessyi dzierżawcę, aby ten zaraz zajął się opieką włościan i, stosownie do przyjętego obowiązku kontraktem dzierżawnym, starał się onych nakłaniać do utrzymywania w dobrym stanie gospodarstw, które na takim stopniu w czasie odbytej rewizyi były znalezione, i do prowadzenia zaniedbanych oraz do podniesienia upadłych, a to we wszystkich szczegółach, które potrzebę tego przy odbytej rewizyi okazały.

W razie zaś, gdy dobra oddawane będą w zarząd administratorowi, na risico Skarbu ustanowionemu, tedy Kommissarz tradycyjny wezwanie o zatrudnienie się polepszeniem upadającego lub upadłego stanu gospodarstw włościańskich, w imieniu Kommissyi Wojewódzkiej do administratora uczyni, i równie takowe w protokole zapisać powinien.

Poczem spisany dotąd protokół wspólnie z Kommissarzem tradycyjnym podpiszą znowu wszystkie osoby do aktu tego wchodzące.

12. W dalszym ciągu, Kommissarz tradycyjny wskaże odbierającemu w dzierżawę lub w zarząd possessyę i do protokołu zapisze dochody niestałe, a to w respective miejscu, gdzie egzystują i z wymienieniem, z jakich źródeł takowe stosownie do wykazu intrat składają się, jak równie w jakim sposobie dochody te pobierane być mogą. Poczem spi-

токоль о непостоянных доходахъ утверждается подписями всѣхъ участвующихъ лицъ.

За тѣмъ Коммисаръ приступаетъ къ указанію вступающему арендатору или администратору и къ описанію въ протоколѣ пахатныхъ земель и огородовъ, съ находящимися на нихъ посѣвами, а также луговъ и пастбищъ, нижеслѣдующимъ порядкомъ:

А) Относительно пахатныхъ полей:

- 1) въ сколькихъ поляхъ ведется хозяйство;
- 2) какое названіе носить каждое поле и какое имѣетъ ограниченіе;

3) вполнѣ ли обсеменены выбывающимъ арендаторомъ или администраторомъ лежащія въ сѣвооборотѣ на текущій годъ озимыя и яровыя поля, а также хорошо ли произведена обработка земли, здоровыми ли сѣменами и въ надлежащее ли время совершенъ посѣвъ; если же поля окажутся не вполнѣ засѣянными, или же обсеменены на недостаточно воздѣланной землѣ, негодными или несвойственными сѣменами, или, наконецъ, въ слишкомъ позднее время, то произвести обмѣръ прентомъ, въ $7\frac{1}{2}$ локтей, и показать, сколько прентовъ заключаетъ въ себѣ такое пространство, а потомъ совмѣстно съ участвующими въ актѣ лицами опредѣлить: къ какому классу принадлежитъ почва земли на запущенномъ пространствѣ, какимъ зерномъ слѣдовало оное обсеменить и какимъ оно дѣйствительно обсеменено, какой урожай въ соответствующемъ почвѣ онаго зерна зачитается обыкновенно на доходъ, именно по смѣтному положенію сего имѣнія, и какого урожая можно ожидать съ несвойственного посѣва и какой цѣнности смотря по роду зерна.

Затѣмъ Коммисаръ приступаетъ къ обзорѣнію и указанію съ запискою въ протоколъ:

4) въ какомъ размѣрѣ вспахано уже выбывающимъ арендаторомъ или администраторомъ паровое поле; въ случаѣ же неисполненія этой обязанности противъ условій контракта, обязательнаго въ отношеніи выбывающаго арендатора, или противъ принятаго въ сельскомъ хозяйствѣ обыкновенія, съ которыми обязаны согласоваться администраторы въ казенныхъ имѣ-

саны протоколъ со до доходѣвъ несталыхъ ствѣрдзѣны быѣ ма подпісамі всзысткыхъ осѣб, до акту вчѣдззззчыхъ.

Następnie Kommissarz tradycyjny przystąpi do wskazania wchodzącemu dzierżawcy lub administratorowi i opisanie w protokole gruntów ornych i ogrodów, znajdujących się na tych zasiewów, niemniej łąk i pastwisk, a to w następującym sposobie.

A) Co do pól:

- 1) W wielu polach gospodarstwo jest prowadzone;
- 2) Jak się w szczególności każde pole nazywa i jakie są jego granice;
- 3) Czy pola pod zasiew ozimy i jary, na rok obecny przypadłe, wychodzący possessor lub administrator w komplecie i na przyzwoicie uprawnej roli, zdrowem ziarnem, i w przyzwoitym czasie zasiał; wrazie zaś gdyby pola znalezione zostały niedosiane albo obsiane na niedoprawnej roli, albo też niezdrawem i niestosownym ziarnem lub też nakoniec obsiane w bardzo opóźnionej porze, zmierzyć prętem 7 i pół łokciowym, i wykazać wiele prętów taka przestrzeń, w sobie obejmuje, nadto wspólnie z obecnemi temu aktowi osobami ocenić, do jakiej klasy ziemia zdefektowanej przestrzeni należy, jakim ziarnem powinna była być, a jakim jest obsiana, jaki plon z takiej ziemi w odpowiedniem ziarnie zwykle rachuje się na intratę, a mianowicie, według zasady przyjętej w anszlagu tych dóbr, a jakiego z defektowanego obsiewu i w jakiej wartości stosownie do rodzaju ziarna spodziewać się można.

Dalej przekona się, wskaże i do protokołu zapisze:

4) Jak daleko pole ugorowe przez wychodzącego dzierżawcę lub administratora już podorane zostało; wrazie zaś, gdyby się temu obowiązкови już to stosownie do warunku kontraktu, któremu się wychodzący dzierżawca poddał, albo stosownie do zwyczaju w gospodarstwie rolniczem przyjętego, do którego administratorowie w dobrach rządowych sto-

ніяхъ, наур. если паровое поле въ цѣлости или въ меньшей части не вспахано, Традиціонный Коммисарь долженъ неспаханное пространство переѣхать вышеуказаннымъ порядкомъ и, опредѣливъ количество прентовъ невоздѣланныхъ паровъ, исчислить, сколько потребуется для исполненія сего рабочихъ тяглыхъ дней, а затѣмъ разспросить на мѣстѣ, по какой цѣнѣ платится обыкновенно въ тамошнемъ околоткѣ упряжный рабочий день, и всѣ эти свѣдѣнія внести въ протоколъ о сей ревизіи.

5) Послѣ того еще Коммисарь удостовѣрится, вывезены ли выбывающимъ арендаторомъ или администраторомъ на поля и огороды — зимніе навозы, а если при ревизіи найдетъ ихъ невывезенными вовсе, то обязанъ при содѣйствіи хозяевъ, приглашенныхъ къ сему акту въ качествѣ свидѣтелей, опредѣлить въ то же время, сколько можно полагать пароконныхъ возовъ невывезеннаго навоза, сколько возовъ, смотря по разстоянію полей, подлежащихъ въ томъ году унавоженію, можно вывезти на одной подводѣ въ одинъ день, и почему платится обыкновенно въ околоткѣ такой рабочий день. Всѣ вышеизложенныя подробности должны быть внесены въ протоколъ.

В) Относительно огородовъ. При ревизіи огородовъ Коммисарь дѣйствуетъ на тѣхъ же основаніяхъ, какія указаны относительно незасѣянныхъ пахатныхъ полей.

С) Относительно луговъ. Всѣ луга, принадлежащіе къ имѣнію и вошедшіе въ составъ доходныхъ статей онаго, должны быть вступающему арендатору или администратору указаны поодиначо на мѣстѣ и внесены въ протоколъ, съ поименованіемъ названія и границъ каждаго изъ нихъ, и съ объясненіемъ, принадлежитъ ли каждый лугъ къ разряду отдѣльныхъ или полевыхъ луговъ, и въ какомъ состояніи передается выбывающимъ арендаторомъ или администраторомъ. Еслибы какой либо сѣнокосъ въ цѣлости или въ части ока-

сować się powinni (zadłość nie stało np. gdyby pole ugorowane całkiem lub też w mniejszej połowie jego całości podobane nie było, Kommissarz tradycyjny obowiązany jest niepodoraną przestrzeń, jak wyżej prętem zmierzyć, a wykazawszy ilość prętów niepodoranego ugoru, obliczyć potrzebną ilość do tego dni sprzężajnych a następnie na miejscu powziąć wiadomość, po czemu zwykle w tamtejszej okolicy sprzężaj robocizny opłaca się, poczem wszystkie te wiadomości powinny być zapisane do prowadzonego przy tej rewizyi protokołu.

5. Potem jeszcze przekona się Kommissarz tradycyjny, czy wychodzący dzierżawca albo administrator wywiózł na pole i ogrody gnoje zimowe, dla czego i przy rewizyi tego szczegółu, jeżeliby znalazł, że gnoje zimowe w zupełności nie były wywiezione, tedy obowiązany będzie zaraz za zniesieniem się z gospodarzami, którzy jako świadkowie do aktu tego należeć będą, ocenić wiele być może parokонных fur gnoju niewywiezonego, wiele razy jedną furą przez jeden dzień ze względu na odległość pól, które umierzwic w tym roku wypadało, tego gnoju wywieźć można, i po czemu się zwykle w tej okolicy taka robocizna dziennie opłaca. Wszystkie powyższe szczegóły, powinny być zapisane do protokołu.

В) Co do ogrodów warzywnych: Przy rewizyi ogrodów Kommissarz tradycyjny postąpi sobie tak, jak jest przepisano co do gruntów, pod zasiewy przypadłych, a niedosianych.

С) Co do łąk: Wszystkie łąki, jakie tylko do dóbr tych należeć mogą i do intraty ich są policzone, powinny być wchodzącemu dzierżawcy lub administratorowi poszczególnie na miejscu wskazane i do protokołu zapisane, z wymienieniem każdej nazwiska i granicy, oraz czy ta jest oddzielną lub polną łąką, niemniej czy w zakonserwowanym stanie przez wychodzącego dzierżawcę lub administratora jest zostawiona.

или въ части оказался потравленнымъ, то такое поврежденное пространство должно быть перемѣрено и оказавшееся количество прентовъ занесено въ протоколъ, съ поясненіемъ, къ какому классу принадлежитъ потравленный лугъ, и состоитъ ли въ разрядѣ отдѣльныхъ, или полевыхъ луговъ.

D) Относительно пастбищъ. При указаніи пастбищъ Традиціонный Коммисаръ обязанъ, на основаніи собранныхъ на мѣстѣ свѣдѣній, объяснить вступающему арендатору или администратору объ ихъ положеніи и границахъ въ каждой отдѣльной мѣстности, какое названіе носить каждое изъ нихъ, состоитъ ли въ общемъ пользованіи фольварка, крестьянъ и мѣстнаго приходскаго Священника, или же принадлежитъ исключительно одному двору, и все это помѣстить въ протоколъ.

14. Пропинаціонный доходъ, если таковой по контракту передается вступающему арендатору или администратору въ предѣлахъ сдаваемого имѣнія, долженъ быть указанъ Коммисаромъ на мѣстѣ, съ запискою въ протоколъ, въ каждомъ особомъ селеніи или иной мѣстности, въ которыхъ существуютъ корчмы или питейные дома, и гдѣ только Казна, какъ собственникъ того имѣнія, пользуется правомъ продажи питей, если пропинація въ этихъ мѣстностяхъ включена въ арендную смѣту.

15. Если къ передаваемому имѣнію принадлежать доходы съ водяныхъ и вѣтряныхъ мельницъ, лѣсопильныхъ или кирпичныхъ заводовъ, а также съ рыбной ловли, и таковыя отданы равнымъ образомъ въ аренду или въ управленіе, то Коммисаръ обязанъ каждую изъ этихъ статей указать на мѣстѣ и внести въ протоколъ, съ означеніемъ названія каждой доходной статьи и съ объясненіемъ, какимъ порядкомъ, согласно арендному контракту или смѣтѣ, можетъ быть извлекаемъ доходъ съ cadaго предмета арендаторомъ или установленнымъ отъ Казны администраторомъ.

16. Если въ передаваемомъ имѣніи находится живой или мертвый хозяйственный инвентаръ, то таковой долженъ быть припятъ отъ выбывающаго арендатора или администратора, и

Na przypadek zaś, gdyby która z łąk była całkiem lub w jakiej części spaszona, w takim razie przestrzeń zdefektowana ma być prętem mierzona, obliczona ilość prętów do protokołu zapisana, z wiadomością do jakiej klasy zdefektowana łąka należy i czy jest oddzielną lub polną.

D) Co do pastwisk. Przy wskazaniu pastwisk, Kommissarz tradycyjny obowiązany jest wchodzącego dzierżawcę lub administratora, stosownie do powziętej wiadomości, na miejscu poinformować, o ich położeniu i granicach w każdym szczególnem miejscu, jakie każde z nich ma nazwisko, czy jest w spólnem użytkowaniu folwarku, włościan i księdza miejscowego, lub też tylko wyłącznie samemu dworowi służy co wszystko równie do protokołu zapisane być winno.

14. Dochód z propinacyi, jeżeli ten stosownie do kontraktu wchodzącemu possessorowi jest wydzierżawiony albo też jeżeli do ustanowionego administratora należeć ma w obrębie dóbr przedmiotem tradycyi będących, Kommissarz tradycyjny, podając takowy, obowiązany jest wskazać na miejscu i do protokołu zapisać, w respective wsi lub innem miejscu, w których karczmy albo domy szynkowe egzystują, i gdzie tylko prawo propinowania Skarbowi, jako dziedzicowi dóbr tych służy, i skoro propinacya z takiego miejsca do anszlagu tej dzierżawy była policzoną.

15. Jeżeli do dóbr, przedmiotem tradycyi będących, należą użytki z młynów wodnych i wietrznych, z tartaków, cegielni i połowu ryb, i te równie zostały wydzierżawione lub zaadministrowane, Kommissarz tradycyjny obowiązany jest każdego z tych szczegółów na miejscu wskazać i do protokołu zapisać z wymienieniem każdego nazwiska oraz z objaśnieniem w jakim sposobie stosownie do kontraktu dzierżawnego lub też anszlagu z każdego takiego szczegółu, dzierżawca lub administrator na rachunek Skarbu użytki ciągnąć może.

16. Jeżeli w dobrach przedmiotem tradycyi będących, znajduje się inwentarz gruntowy żywy lub martwy, ten od wychodzącego dzierżawcy lub administratora ma być ode-

передать вновь вступающему въ арендное владѣніе или управленіе слѣдующимъ порядкомъ:

Коммисарь обязанъ предварительно предложить выбывающему арендатору—избрать съ своей стороны свѣдущее лицо для оцѣнки инвентаря, и независимо отъ сего пригласить, со стороны Казны, другаго свѣдущаго оцѣнщика; оба оцѣнщики должны исполнить присягу въ добросовѣстной оцѣнкѣ каждого предмета, протоколъ же о приводѣ ихъ къ присягѣ долженъ быть приложенъ въ видѣ документа къ сдаточному протоколу.

При оцѣнкѣ и приѣмѣ по оной отъ выбывающаго и при сдачѣ вступающему арендатору или администратору хозяйственнаго инвентаря, должна быть составлена подробная опись по формѣ лит. В, по коей въ отдѣлѣ лит. а, показать живой инвентарь, въ отдѣлѣ же лит. б, мертвый инвентарь. Въ концѣ описи установленная изъ средней сложности оцѣнка стоимости инвентаря должна быть сведена въ одинъ итогъ, и полученная такимъ образомъ общая сумма стоимости, какъ въ описи, такъ и въ приѣмно-сдаточномъ протоколѣ, должна быть прописана складомъ и засвидѣтельствована подписями оцѣнщиковъ, приглашенныхъ свидѣтелей, а равно выбывающаго и вступающаго арендатора или администратора и Традиціоннаго Коммисара.

Для оцѣнки мѣдной и желѣзной посуды и деревянныхъ сосудовъ въ пивоваренныхъ и винокуренныхъ заводахъ, могутъ быть приглашаемы въ оцѣнщики только соответственные мастера, а именно: котельникъ, кузнецъ и бочаръ.

Если въ числѣ наличныхъ предметовъ, составляющихъ живой и мертвый инвентарь, найдены будутъ Коммисаромъ ненужные, то онъ обязанъ сдѣлать въ протоколѣ предположеніе о продажѣ оныхъ, съ объясненіемъ причинъ, оправдывающихъ это предположеніе. Послѣ чего Воеводская Коммисія, если найдетъ предположеніе Коммисара основательнымъ, можетъ войти о томъ съ представленіемъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

17. Затѣмъ Коммисарь, пригласивъ специалиста (Архитектора), а въ случаѣ его отсутствія, плотника, знающаго хорошо строительную часть, въ присутствіи двухъ свидѣтелей, а также

браны и вступающему до possessyi dzierżawcy lub w zarząd administratorowi oddany w następującym sposobie.

Kommissarz tradycyjny obowiązany jest naprzód wezwać wychodzącego z possessyi, aby ze swej strony obrał sobie znawcę do oszacowania inwentarza, a obok tego wezwie drugiego znawcę do szacowania tego inwentarza ze strony Skarbu; znawcy powinni wykonać przysięgę na rzetelne podawanie, każdy ze swej strony ceny każdego szczegółu; protokół wykonanej przysięgi winien być dołączony do protokołu podawczego jako dowód.

Przy szacowaniu i według oszacowania odebrania od wychodzącego i oddania wchodzącemu dzierżawcy lub administratorowi inwentarza, ma być spisana specyfikacja szczegółowa podług wzoru lit. B, w której oddziale lit. a, zapisany będzie inwentarz żywy, a w oddziale lit. b, inwentarz martwy. Na końcu specyfikacji ustanowiona wartość inwentarza z średniego przecięcia, powinna być podsummowana i ogólna summa wartości tak na specyfikacji jako też w protokóle odbiorczo - podawczym, wyraźnie literami wypisana, i podpisami taksatorów, dobranych świadków, tudzież wychodzącego i wchodzącego dzierżawców lub administratorów, i Kommissarza tradycyjnego zaświadczona.

Do oszacowania naczyń miedzianych i żelaznych, niemniej do ocenienia naczyń drewnianych w browarach i gorzelniach na taksatorów nie mogą być inni wybierani, jak tylko właściwi majstrowie, a mianowicie, kotlarz, kowal i be-dnarz.

Jeżeli Kommissarz tradycyjny z znajdujących się szczegółów na gruncie i inwentarz żywy lub martwy składających, znalazł które niepotrzebne, obowiązany będzie w protokóle zrobić propozycję do jego sprzedaży, z opisaniem usprawiedliwienia dla czego tę propozycję czyni. Późem Kommissyja Wojewódzka, uznawszy słuszność przedstawienia Kommissarza, może o to uczynić swój wniosek do Kommissyji Rządowej Przychodów i Skarbu.

17. Następnie Kommissarz tradycyjny, przybrawszy znawcę (Budowniczego) a w nieobecności jego cieślę, dobrze na budownictwie znającego się, w przytomności oraz dwóch do-

выбывающего и вступающего арендатора или администратора, приступает къ ревизіи и описанію находящихся въ имѣніи и составляющихъ собственность Казны разнаго рода строеній, какъ жилыхъ, такъ равно хозяйственныхъ, пропинаціонныхъ, промышленныхъ, училищныхъ и другихъ. Описание это составляется имъ по формѣ лит. С.

Означенная вѣдомость, долженствующая заключать въ себѣ подробное описание состоянія строеній и засвидѣтельствованная подписями всѣхъ лицъ, участвующихъ въ этой ревизіи, прилагается въ видѣ документа къ приемо-сдаточному протоколу, въ которомъ по этому поводу нѣтъ уже никакой надобности помѣщать подробное описание строеній.

При семъ поставляется непрѣмнымъ условіемъ, чтобы вѣдомость о строеніяхъ составлена была съ величайшею точностью, чтобы описание въ оной каждаго строенія порознь, заключало въ себѣ не только родъ строенія, матеріалъ изъ котораго оно построено и паружное его состояніе, но, сверхъ того, всѣ внутреннія составныя части, напр. желѣзныя, мѣдныя, стекляныя, мраморныя, глиняныя, съ означеніемъ размѣра и объема каждой изъ нихъ. Поэтому, при описаніи строеній, Коммисаръ обязанъ въ точности руководствоваться предписанною формою лит. С, о которой говорится выше; составленное же такимъ порядкомъ описание, должно быть также утверждено подписями всѣхъ лицъ, присутствующихъ при ревизіи.

Если по произведенной ревизіи окажется и признано будетъ специалистомъ и Коммисаромъ, что какое либо строеніе, для обезпеченія мѣстнаго дохода, должно быть поспѣшно починено или вовсе перестроено, то Коммисаръ обязанъ, по соглашеніи съ Архитекторомъ, сдѣлать въ передаточномъ протоколѣ предположеніе о починкѣ или перестройкѣ, съ подробнымъ объясненіемъ частей строенія, требующихъ починки, и съ изложеніемъ обстоятельствъ, по которымъ возведеніе вновь проектированнаго зданія признается необходимымъ.

18. По окончаніи ревизіи и описанія строеній, Коммисаръ приступаетъ по порядку къ описанію оградъ, заборовъ, находящихся между ними воротъ и калитокъ, по формѣ лит. D, каковое описание по засвидѣствованіи его подписями всѣхъ

branych świadków, wychodzącego i wchodzącego dzierżawcy lub administratorów, przedsięwziąć powinien rewizję i opisanie budowli mieszkalnych, gospodarskich, propinacyjnych i innych przemysłowych, niemniej szkolnych w dobrach tych znajdujących się, i własnością Skarbu będących, a to podług wzoru lit. C.

Wykaz ten będzie stanowił szczegółowe opisanie stanu budowli, zaświadczony być ma podpisami wszystkich osób, do tej rewizji należących, i jako dowód dołączony do protokołu odbiorczo-podawczego; w samym więc protokole już o budowlach nie ma potrzeby opisywania w szczegółach.

Zastrzega się tylko, aby sporządzenie wykazu budowlanego było jak najdokładniejsze, aby opisanie w tym wykazie w szczególności każdej budowli obejmowało w sobie nie tylko rodzaj budowli, z jakiego materiału wystawiona, jej stan zewnętrzny, ale nadto wszystkie szczegóły wewnętrzne np. żelazne, miedziane, szklane, marmurowe, kafłowe, przy wymienieniu każdego wielkości i objętości. Do wzoru więc do opisanja budowli, przy niniejszym wyżej ad c, przepisanego, Kommissarz tradycyjny ściśle stosować się będzie.

Sporządzone zaś w powyższy sposób opisanie budowli, ma być także zaświadczone podpisami wszystkich osób, przy rewizji znajdujących się.

Jeżeli przy odbytej rewizji okaże się, i przez biegłego tudzież Kommissarza tradycyjnego uznanem będzie, że która budowla, dla utrzymania intraty gruntowej, spiesznie zreperowana, albo na nowo odbudowana być powinna, Kommissarz tradycyjny w takim przypadku obowiązany jest za znieśieniem się z Budowniczym reparaację tę lub nową restaurację w protokole tradycyjnym proponować z objaśnieniem szczegółowem części budowli reparaacji wymagających, z usprawiedliwieniem nieodzownej potrzeby budowli do wystawienia nowo proponowanej.

18. Skończywszy Kommissarz tradycyjny rewizję i opisanie budowli, z kolei przystąpi do opisanja parkanów, płotów, znajdujących się pomiędzy niemi bram i furtek, a to podług wzoru lit. D, które zaświadczone podpisami wszyst-

лицъ, участвующихъ въ ревизіи, должно быть приложено документомъ къ передаточному протоколу, въ которомъ слѣдуетъ сдѣлать о семъ соотвѣтственную оговорку.

19. Затѣмъ Коммисарь, въ присутствіи лицъ, означенныхъ въ предыдущемъ 18 пунктѣ, производитъ ревизію и описаніе фруктовыхъ и другихъ деревьевъ, которыя арендаторъ, согласно условіямъ контракта, обязанъ былъ разводить въ саду и между строеніями, а также возлѣ заборовъ на всемъ усадебномъ пространствѣ; описаніе сіе составляется порядкомъ, указаннымъ въ формѣ подъ лит. D, и прилагается въ видѣ документа къ передаточному протоколу, въ которомъ о томъ дѣлается оговорка.

20. Послѣ того Коммисарь, съ участіемъ тѣхъ же лицъ, приступаетъ къ осмотру и описанію всѣхъ находящихся на поверхности фольварочныхъ земель—каналъ, а именно на земляхъ пахатныхъ, огородныхъ, сѣнокосныхъ и пастбищныхъ; каковое описаніе должно быть составлено по формѣ лит. F, и по утвержденіи его подписями всѣхъ находящихся при ревизіи лицъ, прилагается документомъ къ передаточному протоколу, со внесеніемъ въ оный соотвѣтственной о томъ оговорки.

21. Въ концѣ Традиціонный Коммисарь, основываясь на свѣдѣніяхъ, извлеченныхъ изъ дѣлъ и собранныхъ на мѣстѣ, сообщаетъ вступающему арендатору или администратору объясненіе, со внесеніемъ въ передаточный протоколъ, о томъ, какіе сборы и налоги, въ какомъ количествѣ—деньгами, хлѣбомъ и иными продуктами и припасами, и въ какіе сроки, уплачиваются ежегодно съ сего имѣнія, напр. сколько и въ какіе сроки вносятся казенныхъ податей, десятиннаго сбора, страховыхъ отъ огня, училищныхъ и т. п. складокъ.

22. Наконецъ, если въ передаваемомъ имѣніи находятся Экономическое Управленіе или Управленіе Гминнаго Войта, то Коммисарь, совмѣстно съ вышеозначенными лицами, обязанъ обревизовать канцелярію и произвести повѣрку дѣлъ противъ описи, для удостовѣренія, всѣ ли дѣла находятся на лицѣ; въ случаѣ же недостатка какого либо дѣла внести о томъ оговорку въ передаточный протоколъ, съ объясненіемъ выбывающаго

кихъ осѣбъ, до ревизіи находящихся, jako dowód do protokólu tradycyjnego załączone, a w protokóle wzmianka o tem uczyniona być ma.

19. Po opisaniu parkanów i płotów przedsięwzięcie Kommissarz, w przytomności osѣb ad 18, rewizyę i opisanie drzew owocowych i dzikich, które dzierżawca stosownie do kontraktu dzierżawnego w ogrodzie i pomiędzy zabudowaniami, jak równie przy ogrodzeniach na całym siedlisku utrzymywać był obowiązany, opisanie to ma być dopełnione w sposób jak wzór lit. D, wskazuje, które równie jako dowód do protokólu dołączyć, a w protokóle wzmiankę o tem uczynić należy.

20. Z kolei potem Kommissarz tradycyjny z temiż samemi osobami przystąpi do zrewidowania i opisania wszystkich rowów na powierzchni gruntów folwarcznych, a mianowicie w gruntach ornych, ogrodach, łąkach i pastwiskach będących, które to opisanie dopełnione być winno podług wzoru lit. F, a po zaświadczeniu jego rzetelności przez wszystkie rewizyi obecne osoby, jako dowód załączone być ma do protokólu tradycyjnego, przy zapisaniu o tem stosownej w nim wzmianki.

21. W ostatku Kommissarz tradycyjny na fundamencie akt i powziętej miejscowej wiadomości oświadczy wchodzącemu dzierżawcy lub administratorowi i zapisze pro informatione do protokólu tradycyjnego, jakie w każdym roku z dóbr tych, w których terminach, w jakich kwotach, gotowizną lub w zbożu, albo nakoniec w innych produktach, i artykułach przypadają do uiszczenia opłaty i datki, np. wiele się z tych dóbr i w których ratach w ciągu roku uiszcza podatków publicznych, dziesięcin, składek do Towarzystwa ogniowego i naukowego (szkolnego) i t. p.

22. Nakoniec jeżeliby w dobrach tych sprawowane były urzędy ekonomiczny, Wójta gminy, Kommissarz tradycyjny obowiązany jest wspólnie ze wszystkimi osobami, jak wyżej, zrewidować kancelaryę, sprawdzić czyli stosownie do repertorium znajdują się wszystkie akta, a gdyby których brakowało, zapisać to do protokólu tradycyjnego, wraz z tłumaczeniem wychodzącego dzierżawcy lub administato-

арендатора или администратора, по какой причине не оказалось такого дѣла, и сдѣлать о томъ отмѣтку по описи; напротивъ, еслибы въ экономическомъ или войтовскомъ архивѣ найдено было дѣло невнесенное въ опись, то Коммисаръ, оговоривъ о томъ въ передаточномъ протоколѣ, вносить дѣло въ опись и скрѣпляетъ таковую своею подписью.

Затѣмъ Коммисаръ составляетъ вѣдомость всеѣмъ предписаніямъ начальства и отношеніямъ другихъ присутственныхъ мѣстъ, адресованнымъ на имя выбывающаго арендатора, по званию исправляющаго должность Гминнаго Войта той мѣстности, или Экономическаго управителя, а по день составленія сего акта оставшимся безъ исполненія.

Въ вѣдомости этой Коммисаръ помѣститъ объясненіе, какое исполненіе требуется по каждой въ особенности бумагѣ и сколько на это нужно употребить времени лицу, имѣющему заниматься исполненіемъ.

Вѣдомость сія должна быть приложена къ передаточному протоколу, и въ семъ послѣднемъ помѣщена о томъ оговорка.

Послѣ того, Коммисаръ обязанъ составить инвентарную опись канцелярской движимости, напр. печатей, чернилицъ, персоницъ, стульевъ, шкафовъ, если таковыя составляютъ мѣстную собственность имѣнія, а притомъ внести въ сей инвентаръ и опись дѣламъ, которая должна быть въ немъ помѣщена въ доказательство, сколько и какихъ дѣлъ хранится на мѣстѣ.

Что касается казенныхъ печатей, какъ-то: Экономическаго или Гминнаго Управленія, то хотя бы таковыя составляли собственность выбывающаго арендатора или администратора, Коммисаръ оставить ихъ на мѣстѣ, внести въ инвентаръ, и передать по оному вступающему арендатору или администратору.

25. По исполненіи всего вышепроеписаннаго, Коммисаръ, въ присутствіи выбывающаго арендатора или администратора и приглашенныхъ въ свидѣтели двухъ хозяевъ, объявить вступающему арендатору или администратору, что все то, что описано и указано ему было передаточнымъ протоколомъ и приложенными къ оному документами — оставляется на мѣстѣ въ его

ра з какой причины актъ тыхъ бракуе, якъ Niemniej zapisac o tem wzmiange w repertorium, wrazie zaś gdyby się akta jakie znalazły w archiwum ekonomiczném lub wójtowskim, któreby repertorium nie były objęte, Kommissarz tradycyjny, zrobiwszy o tem wzmiange w protokóle tradycyjnym, zapisze one do repertorium, poczem Kommissarz repertorium to zawidymuje.

Dalej Kommissarz spisze wykaz wszystkich rozporządzeń władz lub odezwo innych urzędów do wychodzącego z possessyi dzierżawcy, jako sprawującego w tem miejscu urząd Wójta gminy i ekonomiczny, zaadresowanych, a do daty spisania obecnego aktu niewykonanych zaległych numerów.

W wykazie tym Kommissarz wymieni jakiego każdy numer w szczególności potrzebuje załatwienia i wiele na to osoba, załatwieniem jego zatrudnić się mająca, czasu potrzebować będzie.

Wykaz ten ma być do protokołu tradycyjnego załączony i w protokóle o tem zapisana wzmianka.

Następnie Kommissarz tradycyjny obowiązany jest opisać inwentarz utensyliów kancelaryjnych np. pieczęci, kałamarzów, piaseczniczków, stołków, szaf, gdyby te własnością gruntową były; do inwentarza tego zapisze Kommissarz i repertorium akt, które tam jako dowód, wiele i jakich akt znajduje się na gruncie, mieścić się powinno.

Wszakże co do pieczęci rządowych np. Urzędu ekonomicznego lub wójtowskiego, choćby te na przypadek były własnością wychodzącego dzierżawcy lub administratora, te Kommissarz na gruncie zatrzyma, do inwentarza zamieści, i podług tego wchodzącemu dzierżawcy lub administratorowi odda.

23. Po uzupełnieniu tego wszystkiego co się wyżej przepisało, Kommissarz tradycyjny, w obecności wychodzącego dzierżawcy lub administratora, tudzież dobranych dwóch gospodarzów jako świadków oświadczy wchodzącemu dzierżawcy lub administratorowi, że to wszystko co tylko protokołem tradycyjnym i załączonemi do niego dowodami zostało

распоряжение и ввѣряется его надзору, и что все это онъ обязанъ содержать въ описанномъ состояніи, и сдать въ такомъ же видѣ при передачѣ имѣнія, по окончаніи аренднаго владѣнія или управленія онымъ, подъ опасеніемъ ответственности, определенной на подобные случаи аренднымъ контрактомъ, или, еслибы въ контрактѣ не было о семъ упомянуто, то подъ страхомъ ответственности, постановленной на подобные случаи, въ статьяхъ 1382, 1383, 1384 и 1385 Гражданскаго Кодекса.

Заключенный такимъ порядкомъ протоколъ сперва долженъ подписать выбывающій арендаторъ или администраторъ, прописавъ на ономъ слова: „по вышеизложенному описанію оставлено мною имѣніе.“

Послѣ чего протоколъ подписывается вступающимъ арендаторомъ, внизу сдѣланной имъ предварительно на ономъ слѣдующей надписи: „по вышеизложенному описанію принято мною имѣніе“ (подписано) N N.

Затѣмъ обязаны подписаться на немъ присутствующіе свидѣтели, а въ заключение все это утверждаетъ своею подписью Традиціонный Коммисарь.

24. Этимъ оканчивается приѣмно-сдаточный актъ, который въ томъ же порядкѣ, въ какомъ онъ составлялся, долженъ быть сшитъ въ одинъ томъ, и каждая его страница перенумерована прописью, сверху же на оберткѣ долженъ быть надписанъ слѣдующій заголовокъ:

„Приѣмно-сдаточный актъ казеннаго имѣнія N, состоящаго въ экономіи N, обводѣ N, воеводствѣ N, составленный при передачѣ имѣнія въ арендное владѣніе (или казенную администрацію) на 1827/33 годы, заключающій въ себѣ N страницъ.“

Съ этого акта Коммисарь оставляетъ вступающему арендатору или администратору засвидѣтельствованную имъ достовѣрную копию, а затѣмъ переходитъ къ дѣйствіямъ, указаннымъ выше —

Въ отдѣлѣ b,

то есть займется сличеніемъ прежняго передаточнаго акта съ составленнымъ имъ нынѣ актомъ и опредѣленіемъ, въ какой мѣрѣ выбывающій арендаторъ удовлетворилъ принятымъ обяза-

описане i co mu było okazane, zostawia się na gruncie pod jego zarząd i dozór, że to wszystko podług opisanego stanu utrzymać i przy zdaniu dóbr wychodząc z ich possessyi lub zarządzenia w takimże stanie oddać jest w obowiązku, a to pod odpowiedzialnością, jaka na taki przypadek kontraktem dzierżawnym jest zastrzeżona, albo też wrazie gdyby kontrakt o tem milczał, tedy pod odpowiedzialnością, jaka na takie przypadki jest zastrzeżona artykułami 1,382, 1,383, 1,384 i 1,385 Kodeksu cywilnego.

Tak zakończony protokół, naprzód powinien podpisać wychodzący dzierżawca lub administrator, z zapisaniem na nim poprzednio słów: „podług powyższego opisanja zostawiłem dobra.“

Następnie wchodzący dzierżawca powinien podpisać ten protokół, z zapisaniem na nim poprzednio słów: „podług powyższego opisanja odebrałem dobra“ (podpisano) NN.

Poczem podpisać się na nim winni attentujący świadkowie, a to wszystko zaświadczyć swym podpisem Kommissarz tradycyjny jest obowiązany.

24. Na tem się skończy akt odbiorczo-podawczy, który powinien być w porządku jak był prowadzony, w jeden volumen zszyty i każda jego stronnica przez wyraźne słowa zaliczbowana, na okładce zaś zapisany tytuł:

„Akt odbiorczo-podawczy dóbr rządowych N, w ekonomii N, w obwodzie N, w województwie N, położonych, przy ich podaniu w possessyę (lub administracyę skarbową) na lata 1827/33 spisany, składający się z stronnice ....“

Poczem Kommissarz tradycyjny tego aktu kopię przez siebie za rzetelność poświadczoną, zostawi wprowadzonemu dzierżawcy lub administratorowi, a następnie przedsięweźmie czynność,

Oddziałem ad b,

wyżej zastrzeżoną, to jest zatrudni się porównaniem aktu tradycyjnego poprzedniego, z aktem dopiero przez siebie dopełnionym, wykazaniem jak daleko wychodzący dzierżawca obo-

тельствамъ, и какія по этому случаю возникаютъ претензіи со стороны Казны или арендатора.

25. Приступивъ къ этому дѣйствию, Коммисаръ начнетъ отдѣльный протоколъ подъ заглавіемъ:

„Повѣрочный протоколъ по исполненію контрактныхъ условий Г-мъ N N, выбывающимъ изъ владѣнія арендаторомъ казеннаго имѣнія N въ N годахъ.“

Или еслибы сіе имѣніе состояло доселѣ въ администраціи на рискъ Казны, то протоколъ сей долженъ имѣть слѣдующее заглавіе:

„Повѣрочный протоколъ по исполненію Г-мъ N N, выбывающимъ казеннымъ администраторомъ казеннаго имѣнія N, возложенныхъ на него инструкціей обязанностей, по управленію тѣмъ имѣніемъ въ N годахъ, какъ въ отношеніи надзора, такъ равно и въ отношеніи веденія хозяйства.“

26. Начавъ этотъ протоколъ, Коммисаръ потребуеъ сперва отъ выбывающаго арендатора отчета въ исполненіи имъ всѣхъ условий, заключающихся въ кончившемся нынѣ контрактѣ; затѣмъ, разсматривая сей контрактъ, по порядку изложенія въ немъ условий, напр. по § 3-му, потребуеъ отъ арендатора предъявленія квитанціи во взносъ арендныхъ платежей за все время его аренды, а по представленіи таковыхъ арендаторомъ, составить реестръ этихъ квитанцій въ нижеслѣдующихъ графахъ:

- a) номеръ по порядку,
- b) число выдачи квитанціи,
- c) номеръ, выставленный Казначействомъ на квитанціи,
- d) количество внесенныхъ денегъ

{	наличностью,
{	претензіями,
{	итого,
- e) за который годъ,
- f) въ какое Казначейство.

Составленный такимъ порядкомъ реестръ Коммисаръ, утвердивъ своею подписью, прилагаетъ въ видѣ документа къ протоколу, въ которомъ дѣлаетъ о семъ оговорку, а квитанціи возвращаетъ арендатору.

27. За симъ по § 5-му Коммисаръ потребуеъ отъ арендатора представленія квитанцій въ уплатѣ казенныхъ податей, складокъ

wiązkom zadosyć uczynił i jakie ztąd Skarb lub dzierżawca pretensye mieć mogą.

25. Przedsięwziawszy więc Kommissarz tradycyjny tę czynność, rozpocznie oddzielny protokół pod tytułem:

„Protokół sprawdzenia jak daleko wychodzący z posesysyi NN, dzierżawca dóbr rządowych N, w latach N, dopełnił warunków kontraktowych.“

Albo też gdyby dobra te zostawały dotąd w administracyi na risico Skarbu, tedy protokół ten ma mieć tytuł:

„Protokół sprawdzenia jak daleko wychodzący z zarządu dóbr rządowych N, administrator skarbowy N, w ciągu prowadzonej przez siebie administracyi, w latach N, pod względem dozoru powierzonych mu dóbr, i prowadzonego w nich gospodarstwa włożonym nań instrukcyą obowiązkom zadosyć uczynił.“

26. Rozpocząwszy ten protokół, wezwie naprzód wychodzącego dzierżawcę, aby się usprawiedliwił z dopełnienia wszystkich warunków w skończonym dopiero jego kontrakcie zawartych, jakoż wzięwszy ten kontrakt z porządku objętych w nim warunków np. stosownie do § 3-go, zażąda od dzierżawcy kwitów z opłaconych rat dzierżawnych, z całego ciągu dzierżawy skończonym kontraktem zakreślonej, a skoro dzierżawca takowe złoży, Kommissarz tradycyjny spisze tych kwitów specyfikacyę w następujących rubrykach:

- a) numer porządkowy;
- b) data kwitu;
- c) numer przez Kasę na kwicie zapisany;
- d) kwota opłacona

{	gotowizną,
{	pretensyami,
{	razem;
- e) za który rok;
- f) do której Kassy.

Spisaną w tym sposobie specyfikacyę Kommissarz zaświadczywszy swym podpisem załączy jako dowód do protokołu, zapisawszy w nim o tem wzmiankę, kwity zaś dzierżawcy zwróci.

27. Następnie stosownie do § 5-o Kommissarz tradycyjny wezwie dzierżawcę, aby złożył kwity z uiszczenia podatków pu-

и другихъ сборовъ, слѣдующихъ съ сего имѣнія, напр. десятиннаго сбора и т. п., которые арендаторъ, по вышеозначенному контрактному условію, обязанъ былъ внести изъ своего собственного имущества, не требуя отъ Казны вознагражденія; когда же таковыя будутъ представлены, составить изъ нихъ указаннымъ въ предыдущемъ 26 пунктѣ порядкомъ — реестръ, который, по засвидѣтельствованіи своею подписью, приложить къ протоколу, съ запискою въ ономъ подлежащей о семъ оговорки, а квитанціи возвратитъ арендатору. Независимо отъ сего, Коммисаръ потребуе отъ мѣстнаго Обводоваго Коммисара и Обводоваго Казначейства увѣдомленія о томъ, не числится ли на имѣніи, бывшемъ во владѣніи арендатора, какихъ либо недоимокъ въ платежахъ или повинностяхъ, и полученныя увѣдомленія, какъ Обводоваго Коммисара, такъ и Казначейства прилагаетъ къ протоколу, слѣлавъ въ немъ о томъ оговорку.

28. На основаніи § 6 контракта, Коммисаръ потребуе отъ арендатора предъявленія документа о томъ, представленъ ли имъ въ обезпеченіе Казны по окончившейся арендѣ, и какой именно залогъ и гдѣ таковой находится въ сохраненіи, по предъявленіи же такового документа, извлеченныя изъ него свѣдѣнія, съ означеніемъ чиселъ и количества денегъ внести въ протоколъ, а документъ возвратитъ арендатору.

29) Согласно § 7 контракта, Коммисаръ созываетъ поочередно селеніями всѣхъ крестьянъ и въ присутствіи выходящаго арендатора спрашиваетъ ихъ, не имѣютъ ли къ нему (арендатору) претензій:

- a) по искамъ его противъ нихъ, производимымъ судебнымъ порядкомъ, безъ вѣдома Правительства;
- b) по употребленію издѣльной повинности не въ томъ порядкѣ, какой былъ указанъ ему prestaціонною табелью;
- c) по употребленію издѣльной повинности внѣ предѣловъ имѣнія;
- d) по случаю требованія издѣльной повинности не въ назначенные для сего сроки;
- e) по принужденному найму крестьянъ въ работы и по другимъ дѣйствіямъ арендатора въ ущербъ крестьянъ.

Въ случаѣ заявленія крестьянами претензій на арендатора, по какому нибудь изъ прописанныхъ выше предметовъ, Ком-

мисаръ вноситъ въ протоколъ, съ запискою въ ономъ подлежащей о семъ оговорки, а квитанціи возвратитъ арендатору. Независимо отъ сего, Коммисаръ потребуе отъ мѣстнаго Обводоваго Коммисара и Обводоваго Казначейства увѣдомленія о томъ, не числится ли на имѣніи, бывшемъ во владѣніи арендатора, какихъ либо недоимокъ въ платежахъ или повинностяхъ, и полученныя увѣдомленія, какъ Обводоваго Коммисара, такъ и Казначейства прилагаетъ къ протоколу, слѣлавъ въ немъ о томъ оговорку.

28. Подлуг § 6-го контракта, зажада Коммисаръ од дзержавцы доводу, czy на pewnośc Skarbu, za skończoną dзержавę, stawil i jaką kaucyę, i w jakim depozycie ta znajduje się, a gdy mu taki dowód okazany będzie, wiadomość z niego powziętą, z wymienieniem dat i kwoty pieniężnej, do protokołu zapisze a dowód dзержавцы zwróci.

29. Stosownie do § 7-го контракта Коммисаръ tradycyjно przywoła kolejno wsiami wszystkich włościan i, w obecności wychodzącego dзержавцы, zapyta ich czy nie mają do niego (wychodzącego dзержавцы) pretensyi:

- a) z processowania ich w drodze sądowej, bez wiedzy Rządu;
- b) z używania robocizny w innym sposobie jak mu to tabellą prestacyjną było wskazane;
- c) z używania robocizny pańszczyznianej, za obrębem dóbr;
- d) z wymagania robocizny pańszczyznianej nie w terminach na to przeznaczonych;
- e) z najmu przymusowego robocizny, tudzież innych postępowań dзержавцы na szkodę włościan.

W razie zaś gdyby włościanie z pretensyami do dзержавцы z którego bądź z powyższych tytułów oświadczyli się,

мисарь производить тотчас же, по отдельному протоколу, местное дознание о таковых претензиях и, записав в заключение в том же протокол, по каждому извѣту, объяснение обжалованного арендатора, прилагает сей протокол в видѣ документа къ общему, указанному в предыдущей 25-ой статьѣ, протоколу, съ надлежащею в немъ о томъ оговоркою. Постановляется общимъ правиломъ, что каждое объяснение привлеченнаго къ отвѣту арендатора, внесенное в протокол, должно, если в томъ встрѣтится надобность, быть повѣряемо посредствомъ протоколярнаго снятія допросовъ съ людей, имѣющихъ о томъ вѣрное свѣдѣніе и заслуживающихъ довѣрія. Въ случаѣ же непредъявленія крестьянами никакой претензіи на выбывающаго арендатора, Коммисарь составляетъ только по этому предмету краткій протоколъ, который и прилагаетъ в видѣ документа къ общему протоколу, съ надлежащею о томъ оговоркою в семъ послѣднемъ.

Относительно случаевъ, указанныхъ в настоящемъ 29-мъ пунктѣ, присовокупляется здѣсь, что, наравнѣ съ арендаторомъ, обязанъ также оправдать себя и выбывающій администраторъ, управлявшій имѣніемъ на рискъ Казны.

30. По § 8-му контракта, арендаторъ обязался, в продолжение аренднаго срока, не допустить опустѣнія ни одной изъ переданныхъ ему съ повинностями крестьянскихъ усадебъ, а притомъ можетъ быть еще и такой случай, что арендаторъ, по особому контрактному условію, принявъ на себя обязательство заселить, в продолжение аренднаго срока, известное число усадебъ изъ числа тѣхъ, которыя, при вступленіи его во владѣніе имѣніемъ, находились впустѣ; поэтому на обязанности Коммисара лежитъ, сдѣлать по передаточному протоколу, а именно по свѣдѣніямъ внесеннымъ в таковой на основаніи пункта 11-го сего распоряженія, достоверное дознание на мѣстѣ, в какой степени арендаторъ можетъ быть обвиненъ в неисполненіи своихъ обязательствъ, о чемъ и внести оговорку в общій протоколъ, веденный на основаніи пункта 25-го настоящаго распоряженія.

Независимо отъ сего обязывается Коммисарь по каждому особому селенію, в коемъ окажутся опустѣвшія усадьбы, изслѣдовать, участвовалъ ли арендаторъ в платежѣ всѣхъ пода-

Kommissarz tradycyjny dopełni onych zaraz na gruncie, podług oddzielnie spisać się winnego protokołu, sprawdzenie, a przyjąwszy na ostatku do tegoż samego protokołu tłómaczenie na kaźden zarzut od zaskarżonego dzierżawcy, protokół ten jako dowód do prowadzonego ogólnego protokołu, podług przepisu ad 25 załączy, i wzmiankę o tem w nim zapisze. Za ogólne się zaś prawidło wskazuje, iż kaźde tłómaczenie się zaskarżonego lub zdefektowanego dzierżawcy do protokołu podane, jeżeli tego wyniknie potrzeba, powinno być sprawdzone przez protokółarną indagacyę z ludzi, którzyby o tem mieli pewną wiadomość i na wiarę zasługiwali. Gdyby zaś ten przypadek okazał się, że włościanie żądnych do wychodzącego dzierżawcy nie mieli pretensyj, w takim razie Kommissarz tradycyjny spíše tylko w tym przedmiocie krótki protokół i uczyniwszy o tem w ogólnym protokóle wzmiankę jako dowód do niego załączy.

Zastrzega się tu, że co do przypadków niniejszym 29 punktem opisanych i wychodzący z zarządu dóbr administrator, na risico Skarbu dobra administrujący, podobnie jak dzierżawca usprawiedliwić się jest w obowiązku.

30. Podług § 8-go kontraktu, zastrzeżono dzierżawcy, aby żadna z podanych mu z powinnościami osad włościańskich w ciągu possessyi tym kontraktem zakreślonej nie opustoszała, jak równie może być jeszcze i ten przypadek, że dzierżawca szczególnym warunkiem przyjął obowiązek osiedlenia pewną liczbę pustek w ciągu swej possessyi z tych, które wchodząc do possessyi zastał, obowiązkiem zatem jest Kommissarza tradycyjnego zaraz na gruncie przekonać się z protokołu tradycyjnego, a mianowicie z wiadomości podług punktu 11-go niniejszego rozporządzenia do niego zapisanych, o ile wiadomości te mogą obwiniać dzierżawcę, zapisze to Kommissarz do protokołu ogólnego, podług punktu 25-go niniejszego rozporządzenia prowadzonego.

Oprócz tego, obowiązany jest Kommissarz tradycyjny, w respective kaźdej wsi, gdzie puste osady będą znalezione, badać, czy dzierżawca z tych osad przykładał się do opła-

тей и налоговъ, коими было обложено селеніе во время его аренды, а еслибы арендаторъ сего не исполнялъ, то, по отображеніи и внесеніи въ протоколъ его объясненія, Коммисаръ поставляется дознать, сколько вообще причиталось съ селенія ко взносу таковыхъ податей и налоговъ за время, въ которое арендаторъ обязанъ былъ уплачивать оныя за опустѣвшія усадьбы, сколько въ этотъ счетъ внесено селеніемъ и сколько осталось въ недоимкѣ, для той именно цѣли, чтобы выбывающій арендаторъ могъ быть привлеченъ къ уплатѣ за опустѣвшія усадьбы въ соразмѣрности общей суммы, причитающейся ко взносу со всего селенія.

Сверхъ того, въ виду лежащаго на арендаторѣ, согласно настоящему контрактному условію, обязательства, въ силу коего онъ долженъ, при выѣздѣ изъ аренды, оставить на поляхъ опустѣвшихъ усадьбъ полныя озимыя и яровыя посѣвы, въ половинѣ вспаханные пары и засеянные огороды, Коммисаръ, для удостовѣренія о томъ, въ какой мѣрѣ арендаторъ удовлетворилъ сему условію, внесетъ въ протоколъ, указанный въ предыдущемъ 25-мъ пунктѣ сего распоряженія, свѣдѣніе изъ передаточнаго протокола, означенное въ пунктѣ 11-мъ сего же распоряженія, и вмѣстѣ съ тѣмъ произведетъ на мѣстѣ повѣрку, съ запискою въ протоколъ, по всемъ тѣмъ обстоятельствамъ, какія указаны въ предыдущемъ 13-мъ пунктѣ относительно недосѣвовъ, недостаточной обработки земли и невспаханныхъ фольварочныхъ паровъ.

Дабы однакожъ въ настоящемъ случаѣ собраны были полныя доказательства съ обѣихъ сторонъ, Коммисаръ обязанъ помѣстить въ протоколъ объясненіе арендатора, которое онъ признаетъ нужнымъ представить въ свое оправданіе, и котораго всегда слѣдуетъ требовать отъ него, если онъ оказался виновнымъ.

Изложенныя въ настоящемъ пунктѣ правила относительно арендаторовъ распространяются и на администраторовъ, управляющихъ имѣніями на рискъ Казны, которые, при передачѣ управления, обязаны дать отчетъ по завѣдываемымъ ими опустѣвшимъ усадьбамъ.

31. По § 9-му контракта, арендаторъ обязанъ сдать хозяйственный инвентаръ, какъ живой, такъ и мертвый in quali

ty wszystkich podatków publicznych i ciężarów, które wieś ta przez ciąg jego possessyi ponosiła, a jeżeliby tego dzierżawca nie dopełniał, w takim razie po odebraniu i zapisaniu do protokołu jego tłumaczenia, Kommissarz dojsć starać się będzie, wiele przez ten czas jak dzierżawca z opustoszałych osad podatki i ciężary uiszczacъ był w obowiązku, wieś ta podatków i ciężarów tych w ogóle uiścić była w obowiązku, i wiele na rachunek tego uiściła, a wiele zalega, a to dla tego, aby w proporcji ogólnej, należytość którą wieś uiścić była powinna, wychodzący dzierżawca był pociągnięty do zaspokojenia za osady opustoszałe.

Nadto ponieważ według tego warunku kontraktu dzierżawca wychodzący z possessyi obowiązany jest na gruntach opustoszałych osad zasiewy ozime i jare kompletne, a ugory podorane w połowie i ogrody obsiane zostawić, dla ściągnięcia więc dowodu, jak daleko dzierżawca temu obowiązкови zadość uczynił, Kommissarz tradycyjny do protokołu, podług punktu 25-go niniejszego rozporządzenia prowadzonego, zapisze wiadomość z protokołu tradycyjnego, podług punktu 11-go tego rozporządzenia opisaną, a oraz sprawdzi na gruncie i do protokołu zapisze wszystko, jak jest przepisano w rozporządzeniu obecném, pod punktem 13-m co do niedosiewów, niedoprawy roli, niepodoranych ugorów folwarcznych.

Wszakże, aby w obecnym przypadku był dowód kompletny pro et contra, Kommissarz tradycyjny obowiązany jest przyjąć do protokołu tłumaczenie się dzierżawcy, jakieby, w razie znalezienia go być winnym, podał na swoją obronę, o co go zawsze zapytać potrzeba.

Zastrzega się także, że z zarządzenia pustkami i administratorowie, na risico Skarbu dobrami administrujący, przy zdaniu administracyi obowiązani są tak się usprawiedliwiać, jak jest wyżej w punkcie niniejszym dla dzierżawców przepisano.

31. Według § 9-go kontraktu, dzierżawca obowiązany jest oddać inwentarz gruntowy, jaki mu był przy wejściu do po-

et quanto, то есть, въ томъ самомъ качествѣ и стоимости, въ какихъ приняты были имъ при вступленіи въ арендное владѣніе, оставить полные озимые и яровые на фольварочныхъ поляхъ посѣвы — здоровыми и свойственными почвѣ сѣменами и на хорошо воздѣланной землѣ, вспахать до половины паровыя поля, обсѣменить огороды и вывезти вполне навозы на поля и огороды.

Въ виду сего Коммисаръ, повѣривъ прежній передаточный актъ, вновь имъ составленнымъ актомъ, изготovitъ подробную сличительную вѣдомость и сдѣлаетъ по каждому предмету выводы, показывающіе, въ какой мѣрѣ арендаторъ можетъ быть признанъ оправданнымъ, или же Казна въ правѣ протендовать на него претензію, и съ этою цѣлью, въ семъ послѣднемъ случаѣ, потребуетъ отъ него объясненія и внесетъ оное въ протоколъ. Составленная, по передаточнымъ актамъ, сличительная вѣдомость имѣетъ быть приложена, въ видѣ документа, къ общему учетному протоколу, съ надлежащею о томъ въ семъ послѣднемъ оговоркою.

Относительно сего пункта, администраторъ, выбывающій изъ управляемаго имъ на рискъ Казны имѣнія, обязанъ оправдать себя тѣмъ же порядкомъ, какой указанъ въ отношеніи арендаторовъ.

32. Сообразно § 10-му контракта, Коммисаръ произведетъ на мѣстѣ повѣрку съ запискою въ протоколъ, не вывозилъ ли арендаторъ соломы внѣ предѣловъ содержимаго имъ имѣнія.

33. По § 11-му контракта, арендаторъ обязанъ былъ въ продолженіе аренднаго срока содержать въ исправности строенія, какъ жилища, такъ равно пропинаціонныя и хозяйственныя, и, при выбытіи изъ аренднаго владѣнія, сдать оныя въ исправномъ видѣ, а именно обязывался собственными средствами, не требуя отъ Казны вознагражденія:

- a) производить маловажныя починки, не превышающія 100 польскихъ злотыхъ на каждое отдѣльное строеніе;
- b) перекрыть въ каждомъ году одну двадцатую часть соломенныхъ крышъ, находящихся на фольварочныхъ и корчемныхъ строеніяхъ;

sessyi zostawiony in quali et quanto, то jest w tej samej jakości i szacunku, a to tak żywy jako też i martwy, zostawić zasiewy ozime i jare na gruntach folwarcznych kompletne, zdrowem i stosownem ziarnem i na przyzwoicie uprawnej roli, ugory w połowie podorane, ogrody obsiane, gnoje w zupełności na pole i ogrody wywiezione.

Z tego powodu Kommissarz tradycyjny sporządzi porównanie szczegółowe podług aktu tradycyi poprzedniego, i aktu dopiero przez siebie sporządzonego i w szczegółach wykaże, czy dzierżawca z tego tytułu za usprawiedliwione go ma być uznany, lub też należy do niego formować pretensyę Skarbu, dla czego w tym ostatnim przypadku odbierze od niego tłumaczenie i do protokołu zapisze, co by miał na swoją obronę. Sporządzone zaś porównanie aktów tradycyi ma być jako dowód do ogólnego protokołu obrachunkowego dołączone i w protokole wzmianka o tem zapisana.

Co do tego punktu administrator wychodzący z dóbr, na risico Skarbu administrowanych, obowiązany jest tak usprawiedliwić się, jak wyżej dla dzierżawców jest przepisano.

32. W myśl § 10-go kontraktu, Kommissarz tradycyjny dopełni na gruncie sprawdzenie i takowe do protokołu zapisze, czy dzierżawca nie wywoził słomy za granicę dóbr dzierżawionych.

33. Podług § 11-go kontraktu dzierżawca np. obowiązany był budowie mieszkalne, propinacyjne i gospodarskie w stanie użytecznym przez ciąg possessyi utrzymywać, i przy wyjściu w takim stanie oddać, a mianowicie własnym kosztem bez żądania wynagrodzenia od Skarbu:

- a) uskutecznić małe reperacye, nieprzechodzące kwoty złp. 100 w szczególności przy każdej budowlu;
- b) w każdym roku pokryć jedną dwudziestą część dachów słomianych, na budowlach folwarcznych i karczemnych znajdujących się;

c) содержать въ исправности ограды, находящіяся возлѣ фольварочныхъ и пропинаціонныхъ строеній, а также вокругъ огородовъ и садовъ.

Коммисарь, на основаніи прежняго передаточнаго и нынѣ имъ составленнаго такого же акта, обязанъ изготovitъ подробную сравнительную вѣдомость о числѣ и состояніи всѣхъ строеній и оградъ, и такимъ порядкомъ обнаружить всѣ недостатки, могущіе оказаться въ настоящемъ ихъ видѣ, какъ въ отношеніи числа строеній и оградъ вообще, такъ равно въ отношеніи нѣкоторыхъ наружныхъ и внутреннихъ частей тѣхъ же строеній и оградъ въ подробности, и, пригласивъ специалиста (Архитектора или плотника), поручить ему произвести оцѣнку недостатковъ, послѣ чего оцѣнка сія, составленная сообразно подробной перечневой вѣдомости и удостовѣренная подписью специалиста, должна быть приложена, въ видѣ документа, къ общему учетному протоколу, съ надлежащею въ ономъ оговоркою.

За тѣмъ Коммисарь произведетъ протолярнымъ порядкомъ изслѣдованіе по показаніямъ мѣстныхъ людей о томъ:

относительно пункта а, совершала ли арендаторъ въ продолженіе своего владѣнія маловажныя починки строеній, какія были эти починки и какихъ именно строеній;

относительно пункта б, перекрывалъ ли арендаторъ соломенные крыши, сколько прентовъ перекрыто этихъ крышъ и на какихъ именно строеніяхъ;

относительно пункта с, принимались ли арендаторомъ мѣры къ содержанію въ исправности оградъ вокругъ фольварочныхъ и пропинаціонныхъ строеній, а также вокругъ огородовъ и садовъ, и отчего эти ограды найдены нынѣ въ неисправномъ видѣ.

Наконецъ, такъ какъ, на основаніи вышеприведеннаго контрактнаго условія, арендаторъ обязанъ былъ наблюдать за содержаніемъ въ исправности и крестьянскихъ строеній, то Коммисарь, въ случаѣ ветхости оныхъ, произведетъ мѣстное дознаніе о томъ, прилагалъ ли арендаторъ съ своей стороны стараніе къ поддержанію приходящихъ въ упадокъ строеній, и по какимъ препятствіямъ не могли быть исправлены въ нихъ поврежденія.

c) utrzymywać ogrodzenia przy budowlach folwarcznych, propinacyjnych i przy ogrodach warzywnych i owocowych.

Kommissarz tradycyjny naprzód na fundamencie poprzedniego aktu tradycyi, tudzież aktu dopiero przez siebie dopełnionego, sporządzi w szczególach wykaz porównawczy ilości i stanu wszystkich budowli i ogrodzeń, i tym sposobem wykryć jest obowiązany wszelkie defekta, jakieby tak co do ilości budowli i ogrodzeń w ogóle, jako też co do niektórych części zewnętrznych i wewnętrznych tychże budowli i ogrodzeń w szczególe, podług obecnego stanu okazać się mogły, a zavezawszy znawcę (Budowniczego lub cieśle) zleci mu oszacowanie zdefektowanych szczegółów, poczem oszacowanie to podług tabellarycznego wykazu szczegółowego spisane i przez znawcę zaświadczone, jako dowód, ma być dołączone do protokołu ogólnego obrachunkowego i o tem wzmianka w nim zapisana.

Następnie Kommissarz dopełni protokółarne śledztwo, z ludzi gruntowych:

ad a) czy dzierżawca w ciągu swej possessyi skutecznił małe reperacye budowli, jakie one były, i przy których respective budowlach;

ad b) czy dzierżawca poszywał dachy słomiane, wiele prętów tych dachów pokrył, i na których respective budowlach;

ad c) czy dzierżawca starał się o utrzymanie w dobrym stanie ogrodzeń przy budowlach folwarcznych i propinacyjnych, tudzież przy ogrodach warzywnych i owocowych i co było powodem, że ogrodzenie to w niedobrym stanie znaleziono.

W ostatku jeszcze ponieważ, według powyższego warunku kontraktowego, dzierżawca obowiązany był pilnować, aby i budowle włościańskie w dobrym były utrzymywane stanie, wrazie więc gdyby ich stan był złym, Kommissarz sprawdzi na gruncie czy dzierżawca dokładał starania ze swej strony do polepszenia pogorszonego ich stanu, i co było na przeszkodzie, że pogorszenie to zreperowanem być nie mogło.

Послѣ того Коммисарь потребуеъ еще объясненія отъ арендатора и внесетъ таковое въ протоколъ.

Въ тѣхъ случаяхъ, когда имѣніе принимается не отъ арендатора, а отъ администратора, управлявшаго онымъ на рискъ Казны, изложенное въ семь пунктѣ правило, касательно представленія объясненія арендаторомъ, относится и къ администратору.

34. Въ § 12-мъ контракта, на обязанность арендатора возложено охранять переданныя ему при вступленіи въ арендное владѣніе фруктовыя и дикія деревья и, сверхъ того, посадить извѣстное число тѣхъ деревьевъ, въ продолженіе своего владѣнія, и какъ первыя, такъ и послѣднія сдать при выбытіи изъ аренды. Почему Коммисарь обязанъ, на основаніи прежняго и нынѣ имъ самимъ составленнаго передаточнаго акта, составить сравнительную вѣдомость этимъ деревьямъ, и приложить такую, какъ документъ, къ общему учетному протоколу, со внесеніемъ въ оный соотвѣтственной о томъ оговорки; если же по этой вѣдомости окажется недочетъ, то Коммисарь потребуеъ отъ арендатора протоколярнымъ порядкомъ объясненія и, по повѣркѣ онаго посредствомъ мѣстнаго дознанія, приложить все это производство, въ видѣ документа, къ учетному протоколу.

Отъ представленія такого же объясненія, въ случаѣ встрѣтившейся въ томъ надобности, не освобождаются при сдачѣ имѣнія и администраторы, управлявшіе онымъ на рискъ Казны.

35. По § 13-му контракта, арендаторъ, въ продолженіе аренднаго владѣнія, обязанъ исправно вести: экономическіе реестры прихода и расхода всѣхъ матеріаловъ и наличныхъ денегъ; книги шинкарей и другихъ плательщиковъ, обязанныхъ вносить въ пользу арендатора деньги и разные предметы въ натурѣ; книги мастеровъ, занимающихся приготовленіемъ питей на винокурномъ и пивоварномъ заводахъ, какъ-то: пивовара, винокура, солодовника. Обязанность Коммисара состоитъ въ истребованіи отъ арендатора этихъ книгъ и реестровъ, при чемъ онъ долженъ наблюсти, чтобы арендаторъ, представляя книги и

Poczem Kommissarz odbierze jeszcze tłumaczenie od dzierżawcy i do protokołu zapisze.

Zastrzega się, że gdzie zajdzie przypadek, że nie dzierżawca lecz administrator na risico Skarbu ustanowiony dobra zdawać będzie, co do punktu niniejszego obowiązany jest tak się usprawiedliwić, jak dla dzierżawców jest przepisano.

34. Pod § 12-m kontraktu np. włożony jest obowiązek na dzierżawcę, aby zostawione mu na gruncie przy wejściu do possessyi drzewa owocowe i dzikie utrzymywał i nadto, aby jeszcze w ciągu swej possessyi pewną ilość tych drzew zasadził, i tak pierwsze jako też i drugie przy wyjściu z possessyi oddał; do Kommissarza tradycyjnego należeć więc będzie zrobić na fundamencie aktu tradycyjnego poprzedniego, tudzież aktu takiego, dopiero przez siebie sporządzonego, wykaz porównawczy tych drzew, którego jako dowód do protokołu ogólnego obrachunkowego dołączony i wzmianka o tem w protokole tym zapisaną być ma; a jeżeliby się podług tego wykazu okazał defekt, Kommissarz tradycyjny pociągnie dzierżawcę do protokólnego tłumaczenia się, następnie tłumaczenie dzierżawcy przez protokólne śledztwo na gruncie sprawdzi i całe to sprawdzenie równie jako dowód do protokołu obrachunkowego dołączy.

Od takiego usprawiedliwienia się nie są wolni i administratorowie przy zdaniu dóbr, na risico Skarbu administrowanych, gdzie ten przypadek miał miejsce.

35. Podług § 13-go kontraktu np. obowiązany jest dzierżawca przez ciąg possessyi tym kontraktem zakreślonej, zapisywać punktualnie rejestry ekonomiczne przychodu i rozchodu wszystkich artykułów i gotowego grosza, książki karczmarzy i innych kontrybuentów, naturaliami i gotowym groszem dzierżawcy uiszczać się obowiązanych, książki majstrów, fabrykacyą trunków w gorzelni i browarze trudniących się, jako to np. piwowara, gorzelnego i mielcarza. Do Kommissarza tradycyjnego należeć będzie wezwać dzierżawcę, aby rejestra te i książki zaraz złożył jemu (Kommissarzowi), przy czem wszelako obowiązkiem będzie Kommissarza dopilnować

реестры, подвелъ въ нихъ итоги и утвердилъ оныя собственноручною подписью, на послѣднемъ листѣ, въ удостовѣреніе ихъ вѣрности. По принятіи означенныхъ книгъ, Коммисаръ производитъ ревизію оныхъ, и замѣченныя въ нихъ упущенія внести въ общій учетный протоколъ, къ которому прилагаетъ и самыя книги, въ видѣ документа.

Еслибы арендаторъ не въ состояніи былъ представить Коммисару требуемыя отъ него книги и реестры, или еслибы представленныя имъ книги ведены были невѣрно, то Коммисаръ потребуетъ отъ арендатора объясненія и внесетъ оное въ протоколъ, а если въ томъ встрѣтится надобность, произведетъ на мѣстѣ протоколярную повѣрку сего объясненія, посредствомъ снятія показаній съ лицъ, могущихъ имѣть о семъ свѣдѣнія, и все это производство приложить въ видѣ документа къ учетному протоколу.

36. Что касается границъ имѣнія, цѣлость которыхъ, согласно § 14-му контракта, арендаторъ обязался охранять и защищать, то Коммисаръ долженъ сперва просмотрѣть прежній актъ о передачѣ имѣнія нынѣ выбывающему арендатору, и сличить таковой съ нынѣ же имъ составленнымъ передаточнымъ актомъ. Въ результатѣ такового сличенія можетъ оказаться, что нарушеніе границъ послѣдовало:

- a) или до ввода во владѣніе нынѣ выбывающаго арендатора;
- b) или во время его владѣнія.

Въ первомъ случаѣ, Коммисаръ обязанъ сдѣлать выправку по допросному протоколу, изготовленному при составленіи приемо-сдаточнаго акта, согласно пункту 8-му настоящаго распоряженія, и если окажется, что арендаторъ въ продолженіе своего владѣнія не принималъ охранительныхъ мѣръ, относительно споровъ о границахъ, существовавшихъ при вступленіи его во владѣніе, а именно: если допустилъ нарушившаго владѣніе сосяда до явнаго пользованія спорною землею, не принявъ достаточныхъ мѣръ для защиты правъ Казны, или вовсе не ходатайствовалъ по производимому о томъ иску въ первой инстанціи, обыкновенныхъ судебныхъ мѣстъ, то Коммисаръ сдѣлаетъ о томъ оговорку въ учетномъ протоколѣ.

aby dzierżawca składając te rejestry i książki podsummował, i za rzetelność ich w końcu każdego rejestru i każdej książki podpisem własnoręcznym zaświadczył. Kommissarz tradycyjny odebrawszy takowe zrewiduje i wszelkie uchybienia jakieby w nich postrzegł do protokołu ogólnego obrachunkowego zanotuje, i jako dowód, załączy je do tegoż protokołu.

Wszakże gdyby się zdarzył jaki przypadek, że dzierżawca rejestrów ani książek nie był w stanie złożyć Kommissarzowi, albo też złożone były prowadzone niedokładnie, Kommissarz tradycyjny w takim razie odbierze i do protokołu zapisze tłumaczenie od dzierżawcy, poczem jeżeli tego potrzeba wyniknie, sprawdzi to tłumaczenie protokółarnie zaraz na miejscu, z zasięgnąć się winnemi zeznaniami od ludzi, wiadomości o tem mieć mogących, i całe to sprawdzenie jako dowód do protokołu obrachunkowego dołączy.

36. Co do całości granic, których dzierżawca stosownie do § 14-go kontraktu w ciągu swej possessyi pilnować i bronić przyjął obowiązek, Kommissarz tradycyjny, co do tego przypadku naprzód powinien odczytać poprzedni akt tradycyi, na rzecz teraz wychodzącego dzierżawcy spisany, i porównać go z aktem dopiero przez siebie sporządzonym, z takiego porównania mogą się okazać dwa przypadki, to jest:

- a) naruszone granice, przed wejściem do possessyi wychodzącego teraz dzierżawcy, tudzież
- b) w ciągu jego possessyi.

W przypadku więc ad a, Kommissarz tradycyjny powinien powziąć informację z protokołu badań przy spisaniu aktu odbiorczo-podawczego, podług punktu 8-go niniejszego rozporządzenia dopełnionych, a jeżeli by się ztąd okazało, że dzierżawca obrony w ciągu swej possessyi odebrałych przy wejściu do niej sporów granicznych zaniedbał, już to przez dozwoleństwo napastującemu sąsiadowi wykonywania jawnej possessyi na gruncie spornym, albo też przez słabą obronę, lub też zupełne zaniechanie popierania rozpoczętej o to sprawy w pierwszej instancji sądownictwa zwyczajnego, zapisze to wszystko do protokołu obrachunkowego.

На томъ же основаніи поступаетъ Коммисаръ и въ случаѣ нарушения границъ, означенномъ въ пунктѣ *b*.

Въ обоихъ вышеупомянутыхъ случаяхъ, Коммисаръ обязанъ истребовать отъ выбывающаго арендатора объясненіе и, въ случаѣ встрѣтившейся надобности, произвести по оному повѣрку, посредствомъ изслѣдованія на мѣстѣ, и повѣрочный актъ вмѣстѣ съ объясненіемъ арендатора приложить, въ видѣ документа, къ общему учетному протоколу.

Въ случаѣ нахождения въ передаваемомъ имѣніи Управленія Гминнаго Войта и Экономическаго Управленія, — въ какомъ случаѣ отправленіе обоихъ этихъ должностей, на основаніи вышеприведеннаго 14-го § контракта, возложено было на обязанность выбывающаго арендатора, — онъ долженъ, при выѣздѣ изъ владѣнія, отдать отчетъ въ дѣйствіяхъ своихъ по этой части.

По сему поводу, Коммисаръ обязанъ предварительно рассмотреть составленный имъ приемо-сдаточный актъ, а еслибы по оному невозможно было собрать достаточныхъ свѣдѣній, то посредствомъ допроса мѣстныхъ жителей произвести дознаніе:

А) Относительно Войтовскаго Управленія:

1) не отягощалъ ли арендаторъ живущихъ въ этой гминѣ крестьянъ неравномѣрною раскладкою дорожныхъ шарварковъ въ натурѣ и другихъ общественныхъ повинностей;

2) не обременялъ ли онъ крестьянъ, чрезъ неуравнительное размѣщеніе войскъ, военнымъ постоемъ или доставкой подводъ на надобность войскъ;

3) не причинилъ ли арендаторъ, въ качествѣ Гминнаго Войта, ущерба подвѣдомственнымъ ему крестьянамъ несоразмѣрною раскладкою казенныхъ годатей и другихъ сборовъ, рописанныхъ ко взносу административнымъ начальствомъ, или самовольнымъ взиманіемъ и обращеніемъ въ свою пользу какихъ либо сборовъ неразрѣшенныхъ начальствомъ;

4) не притѣснялъ ли арендаторъ, по званію Гминнаго Войта, погорѣвшихъ крестьянъ при выдачѣ имъ вознагражденія изъ суммъ Страховаго Общества.

Co się zaś przepisało co do przypadku ad *a*, stosować to należy i do przypadku ad *b*.

Wszelako Kommissarz tradycyjny w obudwu przypadkach obowiązany jest odebrać jeszcze od wychodzącego dzierżawcy tłumaczenie i takowe, jeżeliby tego okazała się potrzeba, przez śledztwo na gruncie sprawdzić, i tak dopełnione sprawdzenie wraz z tłumaczeniem dzierżawcy jako dowód do protokołu ogólnego obrachunkowego załączyć.

Dalej jeszcze może być i ten przypadek, że w dobrach tych ma miejsce urząd Wójta gminy i Urząd ekonomiczny, w takim więc przypadku wychodzący z possessyi dzierżawca, podług powyższego § 14-go kontraktu, miał obowiązek sprawować te obadwa urzędy, z sprawowania więc tych urzędów przy wyjściu z possessyi winien się usprawiedliwić.

Z tego powodu Kommissarz tradycyjny obowiązany jest naprzód poinformować się z aktu odbiorczo-podawczego, dopiero przez siebie dopełnionego, a gdzieby z tego aktu nie otrzymał jeszcze dostatecznych wiadomości, przez protokółarną indagacyę z ludzi miejscowych badać:

A) Co do urzędu wójtowskiego:

1) czy dzierżawca nie przeciążał włościan w gminie tej osiadłych nieproporcjonalnemi rozkładami, do odbywania szarwarków drogowych w naturze, i innych posług publicznych;

2) czy przez nieproporcjonalną dyslokacyę, nie byli włościanie przeciążeni kwaterunkiem wojska, albo dostawą podwód temuż wojsku;

3) czy dzierżawca, jako Wójt gminy, nie pokrzywdził włościan przez nieproporcjonalny rozkład opłat podatków publicznych i innych składek, do uiszczenia przez władze administracyjne nakazanych, albo też przez dopuszczenie się pobierania arbitralnego jakich opłat, które przez władze nie były upoważnione, i obrócenie takowych na swój użytek;

4) czy dzierżawca, jako Wójt gminy, nie pokrzywdził włościan pogorzela dotkniętych w wypłacie wynagrodzenia, z Towarzystwa ogniowego udzielonego.

По всѣмъ этимъ предметамъ Коммисаръ обязанъ допросить сперва крестьянъ въ каждомъ селеніи, данныя ими противъ арендатора показанія повѣрить съ дѣлами, напр. Обводоваго Коммисара, Обводоваго Казначейства, Гминнаго Войта, а именно съ раскладками всѣхъ податей, общественныхъ налоговъ и складокъ, а за тѣмъ сличить оныя съ оцѣночными реестрами застрахованныхъ въ Страховомъ Обществѣ строеній, для удостовѣренія, подвергались ли крестьяне платежу всѣхъ этихъ сборовъ, пропорціонально количеству владѣмыхъ ими земель, и получено ли каждымъ погорѣвшимъ крестьяниномъ вознагражденіе въ томъ самомъ количествѣ, въ какомъ оно было ему признано и ассигновано.

Если же по какой либо изъ этихъ категорій окажется на арендаторѣ начеть, то о таковыхъ начетахъ Коммисаръ составляетъ особую вѣдомость и прилагаетъ оную въ видѣ документа къ учетному протоколу, въ которомъ дѣлаетъ о семъ надлежащую оговорку.

В) Относительно Экономическаго Управленія:

1) приведены ли арендаторомъ въ исполненіе всѣ распоряженія Воеводской Коммисіи, послѣдовавшія къ нему, по званію экономическаго управителя, въ продолженіе аренднаго срока, а также исполнены ли полученныя имъ требованія постороннихъ Экономическихъ Управленій, о чемъ Коммисаръ дѣлаетъ выписку по составленному имъ приемо-сдаточному акту, а именно по протоколу, изготовленному согласно пункту 22-му настоящаго распоряженія, въ доказательство же прилагаетъ къ учетному протоколу копию вѣдомости, приложенной къ тому пункту передаточнаго акта;

2) сданы ли арендаторомъ всѣ войтовскія и экономическія дѣла, а также канцелярская движимость; если же, по сличеніи прежняго передаточнаго акта съ нынѣшнимъ, окажется какой либо недостатокъ, то о немъ слѣдуетъ упомянуть въ учетномъ протоколѣ;

3) имѣлъ ли арендаторъ въ продолженіе своего владѣнія, по званію Экономическаго управителя, надлежащее попеченіе о колонистахъ и крестьянахъ, проживающихъ въ предѣлахъ имѣ-

Co do tych wszystkich przypadków Kommissarz wybaczać naprzód powinien włościan w każdej wsi, otrzymane zeznania przeciwko dzierżawcy sprawdzać z aktami np. Kommissarza Obwodowego, Kassy obwodowej, z aktami, gminnymi, a mianowicie rozkładami wszelkich podatków i ciężarów publicznych, tudzież składek, a następnie z katastrami zabudowań w Towarzystwie ogniowém zapewnionych porównywać i przekonywać się czy włościanie pociągani byli do uiszczenia tego wszystkiego w proporcji posiadanego przez siebie gruntu i czy każdy włościanin pogorzela dotknięty otrzymał wynagrodzenie w tej samej ilości, w jakiej mu przyznane i zaassygnowane zostało.

Jeżeli zaś z takiego zdarzenia w szczególności przy którejś bądź kategorii okazał się defekt, defektów więc tych wszystkich Kommissarz sporządzi oddzielny wykaz, i ten do protokołu obrachunkowego jako dowód załączy, zapisawszy w protokóle tym o tém wiadomość.

B) Co do Urzędu ekonomicznego.

1) Czy dzierżawca do czasu oddania possessyi wykonał wszystkie rozporządzenia przez Kommissyę Wojewódzką do niego, jako sprawującego Urząd ekonomiczny, w ciągu trwającej jego possessyi wydane, lub inne rekwizycye od równych sobie Urzędów otrzymane, potem więc Kommissarz przekonać się winien z aktu odbiorczo-podawczego, dopiero przez siebie dopełnionego, a mianowicie z protokołu podług punktu 22-go niniejszego rozporządzenia spisane; na dowód zaś Kommissarz dołączy do protokołu obrachunkowego kopię wykazu, jaki przy tym punkcie protokołu tradycyjnego znajduje się.

2) Czy dzierżawca akta tak wójtowskie jako i ekonomiczne, tudzież utensylia kancelaryjne oddał kompletnie, a jeżeliby z porównania poprzedniego z teraźniejszym aktem tradycyi okazał się jaki defekt, o tym w protokóle obrachunkowym wspomni.

3) Czy dzierżawca, jako sprawujący Urząd ekonomiczny przez ciąg swojej possessyi, rozciągał troskliwą opiekę nad kolonistami i włościanami, w obrębie tych dóbr zamieszkałe-

нія, а именно принималъ ли соотвѣтственные мѣры для поощренія ихъ къ трудолюбію, къ улучшенію хозяйства, то есть къ старательному воздѣлыванію земли, къ охраненію луговъ, къ разведенію лошадей и скота, къ возведенію и починкѣ необходимыхъ хозяйственныхъ строеній, къ содержанію чистоты и опрятности вблизи своихъ жилищъ и т. п.;

4) не причинилъ ли арендаторъ Казнѣ ущерба, оставленіемъ чиншевыхъ и барщинныхъ усадьбъ въ пользованіи крестьянъ неблагонадежныхъ, лѣнивыхъ и несостоятельныхъ, а чрезъ это задолжавшихъ Казнѣ въ платежѣ чиншей и отбываніи экономическихъ повинностей, и въ уплатѣ податей и другихъ общественныхъ налоговъ; доносилъ ли о семъ Воеводской Коммисіи въ то же время, когда означенные крестьяне стали приходить въ объединеніе, принималъ ли мѣры къ ихъ устраненію и къ передачѣ ихъ усадьбъ, болѣе благонадежнымъ и болѣе зажиточнымъ людямъ; въ оправданіе себя по всѣмъ этимъ обстоятельствамъ, арендаторъ долженъ представить дѣловыя бумаги, прочія же обстоятельства Коммисаръ повѣряетъ посредствомъ протоколярнаго разспроса мѣстныхъ крестьянъ;

5) если въ этомъ имѣніи существуетъ хлѣбный магазинъ, или община касса, то Коммисаръ обязанъ произвести учетъ арендатора на основаніи веденныхъ по сему предмету контролей и, въ случаѣ оказавшагося по онымъ недочета, внести о томъ оговорку въ учетный протоколъ.

Во всѣхъ однакожъ случаяхъ, изложенныхъ выше подл. А и В, еслибы выбывающій арендаторъ оказался виновнымъ, Коммисаръ обязанъ истребовать отъ него объясненіе протоколярнымъ порядкомъ, и, въ случаѣ встрѣтившейся надобности, повѣрить оное съ дѣлами, или же произвести по оному повѣрку посредствомъ разспроса свѣдущихъ людей, и приложить повѣрочный актъ къ учетному протоколу, сдѣлавъ въ семъ послѣднемъ соотвѣтственную о томъ оговорку.

Все, что предписано въ настоящемъ 36-мъ пунктѣ касательно оправданія со стороны выбывающихъ изъ владѣнія арендаторовъ, примѣняется въ точности и къ администраторамъ, управлявшимъ имѣніями на рискъ Казны, которые при сдачѣ имѣній обязаны относительно сего пункта представить въ свое оправданіе вышеуказанныя доказательства.

ми, то jest czy nakłaniał ich do pracy, rządnego gospodarowania, a mianowicie, aby należycie uprawiali grunta, konserwowali łąki, chodowali konie i bydło, wznosili i reperowali potrzebne w gospodarstwie budowle, utrzymywali czystość około swych mieszkań i t. p.

4) Czy dzierżawca nie przyczynił się do straty Skarbu, przez cierpienie na osadach czynszowych lub pańszczyznianych nierządnych, niepracowitych i niezamożnych włościan, a to z powodu zadłużenia się ich Skarbowi w czynszach, i powinnościach ekonomicznych albo podatkach i innych ciężarach publicznych, czy o tem zaraz, wrazie kiedy zaczęli tacy włościanie upadać w swojej zamożności, donosił Kommissyi Wojewódzkiej, i czy starał się o ich wyeksmitowanie i osiedlenie ich gospodarstw porządniejszemi i zamożniejszymi ludźmi, co wszystko dzierżawca aktami usprawiliwić, a resztę Kommissarz przez protokółarne badanie ludzi miejscowych sprawdzić winien.

5) Jeżeli w tych dobrach egzystuje magazyn lub kassa kommunalna (gromadzka), Kommissarz obowiązany jest podług kontrolli w tym celu utrzymywanej dzierżawcę obrachować, a jeżeli się ztąd okazał jaki defekt, ten do protokołu obrachunkowego zapisać.

We wszystkich jednak przypadkach wyżej ad A, i ad B, wymienionych, gdzieby tylko dzierżawca wychodzący wykazywał się być winnym, obowiązany jest Kommissarz przyjąć od niego do protokołu tłumaczenie, i to, jeżeliby się okazała potrzeba, z aktami albo przez protokółarne badanie ludzi o tem wiadomych sprawdzić, i sprawdzenie takie przy zapisaniu stosownej w protokóle obrachunkowym wzmianki, do tegoż protokołu załączyć.

Co się w punkcie niniejszym 36-m przepisalo do usprawiedliwienia dla wychodzących z possessyi dzierżawców, to samo ma być stosowane i do administratorów, na risico Skarbu dobrami administrujących, którzy zdając administracyę dóbr, obowiązani są co do tego punktu tak się usprawiedliwić, jak powyżej wskazanem zostało.

37. По § 17-му контракта, арендатору строго воспрещено во время своего владѣнія отмѣнять что либо или вводить какія либо преобразования, или же устанавливать новыя крестьянскія данины или повинности, а также возбранено ему переуступать арендныя права на имѣніе кому либо другому.

Согласно съ этимъ Коммисаръ обязанъ произвести протоколярно изслѣдованіе на мѣстѣ, не происходилъ ли какой либо случай нарушенія сказанныхъ условій, въ продолженіе владѣнія выбывающаго арендатора, и объ оказавшемся оговорить въ учетномъ протоколѣ, приложивъ къ нему, въ видѣ документа, слѣдственный протоколъ.

Относительно преобразования крестьянскихъ повинностей, къ оправданію должны быть привлечены и администраторы, управлявшіе имѣніями на рискъ Казны, при сдачѣ ими этихъ имѣній.

38. Коммисаръ обязанъ также изслѣдовать, не принуждалъ ли арендаторъ, въ продолженіе своего владѣнія, въ предѣлахъ арендуемыхъ имъ имѣній, солтысовъ къ отбыванію повинностей и не вымогалъ ли съ нихъ данинъ въ натурѣ, такъ какъ, по § 21-му контракта, онъ не въ правѣ былъ требовать таковыхъ, а обязанъ былъ взимать опредѣленную за тѣ повинности по престаціонной табели денежную плату; объ исполненіи затѣмъ арендаторомъ сего условія, Коммисаръ сдѣлаетъ оговорку въ учетномъ протоколѣ, съ приложеніемъ къ нему слѣдственного протокола.

Этимъ оканчивается протоколъ о повѣркѣ исполненія или неисполненія арендаторомъ или администраторомъ лежащихъ на нихъ обязанностей, каковой протоколъ, по прочтеніи онаго и истребованіи объясненій отъ сдающихъ имѣніе арендатора или администратора, долженъ быть ими совмѣстно съ Коммисаромъ подписанъ.

Послѣ чего Коммисаръ, подобравъ всѣ принадлежащія къ этому протоколу приложенія сошьетъ ихъ вмѣстѣ съ самымъ протоколомъ въ надлежащей очереди въ одинъ томъ, скрѣпить по страницамъ четкими словами, и надпишетъ на оберткѣ слѣдующій заголовокъ:

„Дѣло о повѣркѣ, произведенной о томъ, въ какой степени Г-ъ N N, арендаторъ или администраторъ N казеннаго

37. Podług § 17-go kontraktu np. dzierżawca ma sobie zakazane, aby w ciągu trwającej possessyi nie ważył się kasować lub przeistaczać albo też nowych tworzyć danin i powinności włościańskich, tudzież zakazane mu jest przedzierżawienie dóbr komu innemu; Kommissarz tradycyjny zatem jest w obowiązku przez protokółarne śledztwo badać na gruncie, czy jaki z powyższych przypadków, w ciągu possessyi wychodzącego dzierżawcy, nie miał miejsca, a jak tę okoliczność znajdzie tak ją do protokołu obrachunkowego zapisze, przy załączeniu za dowód do protokołu badawczego.

Co do zmiany powinności włościańskich i administratorów, na risico Skarbu dobrami rządowymi administrujących, do usprawiedliwienia pociągać należy, przy zdaniu administracyi.

38. Badać także Kommissarz winien, czy dzierżawca w ciągu swej possessyi nie znagłał Sołtysów w obrębie dóbr dzierżawionych do odbywania powinności i uiszczania danin w naturze, albowiem np. podług § 21-go kontraktu wymagać tego nie miał prawa, i za te powinności gotowym groszem udeterminowaną w tabelli prestacyjnej opłatę pobierać był obowiązany; jak więc dzierżawca zadosyć temu warunkowi uczynił, Kommissarz przy załączeniu protokołu badawczego, rzecz tę do protokołu obrachunkowego zapisze.

Na tem się skończy protokół sprawdzonych dopełnionych lub nie obowiązków dzierżawcy albo administratora, który po odczytaniu i odebraniu tłómaczenia od usprawiedliwiającego się dzierżawcy albo administratora, tenże dzierżawca lub administrator razem z Kommissarzem podpisać są obowiązani.

Poczem Kommissarz uporządkowawszy wszystkie należące do tego protokołu annexy, razem z nim w przyzwoitej kolei w jeden volumen zszyje, stronicę tego voluminu przez wyraźne słowa zaliczbuję a następnie na okładce tego voluminu tytuł da następujący:

„Akta dopełnionego sprawdzenia jak daleko NN. dzierżawca albo administrator (z possessyi lub administracyi),

имѣнія въ N экономіи, въ N годахъ, удовлетворилъ лежащимъ на немъ обязанностямъ, составленное въ N году и заключающее N листовъ.“

39. Составленные вышеуказаннымъ порядкомъ приемно-сдаточный и повѣрочный акты Коммисаръ обязанъ представить въ Воеводскую Коммисію, причемъ въ то же время представляетъ и счетъ причитающагося ему вознагражденія за таковыя дѣйствія, съ приложеніемъ къ нему дневника занятій, который онъ долженъ вести во время своей командировки.

40. Воеводская Коммисія, получивъ отъ Коммисара оба эти акта, обязана немедленно обревизовать оные, и если найдеть ихъ достаточными, разсмотрѣть поданный Коммисаромъ счетъ и сдѣлать распоряженіе о выдачѣ ему авансомъ изъ Воеводскаго Казначейства, на счетъ общихъ казенныхъ доходовъ, причитающагося количества денегъ, о взысканіи же этой суммы съ арендатора или администратора предписаннымъ, въ пунктѣ 3-мъ настоящаго распоряженія, порядкомъ дать одновременно надлежащее предписаніе.

41. По обревизованіи обоихъ представленныхъ Коммисаромъ актовъ, Воеводская Коммисія обязана составить формальный расчетъ съ арендаторомъ, за все арендное время и по всѣмъ условіямъ окончившаго свое дѣйствіе контракта, основываясь на доставленныхъ Коммисаромъ актахъ и руководствуясь формою, приложенною при предписаніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 26 Апрѣля с. г., за № 21,304/3,392, подъ лит. В, каковой расчетъ имѣетъ быть представленъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, въ назначенный тѣмъ же предписаніемъ срокъ.

42. Все то, что предписано выше касательно составленія приемно-сдаточнаго акта, на имѣніе, и акта о повѣркѣ исполненія или неисполненія принятыхъ обязательствъ, въ случаѣ выбытія арендатора, относится также и къ случаямъ, въ которыхъ, по истеченіи срока контракта, имѣніе оставляется по новому контракту въ дальнѣйшемъ арендномъ владѣніи прежняго

въ годахъ .... дѣлѣхъ государственныхъ .... въ экономіи .... принятымъ обязательствомъ задолжать учинилъ, списанные въ году .... а заключающіеся изъ карт ....“

39. Дополненные въ вышеуказанномъ способѣ такъ актъ односторонне-податочный, какъ и актъ проверки дополненныхъ обязательствъ, Коммисаръ долженъ послать Коммисіи Воеводской, причемъ сразу подать ликвидацию принадлежащего ему за эту работу вознагражденія, въ журналъ работы, который черезъ ходъ ея производства записывать долженъ, заготовленный.

40. Коммисія Воеводская получивъ отъ Коммисара оба акта, немедленно ихъ просмотрѣть обязана, а скоро такъ же признавъ за достаточные, немедленно поданную черезъ Коммисара ликвидацию признаетъ и справедливою, какъ въ отношеніи просмотрѣнной ликвидации принадлежать будетъ, изъ общихъ wpływовъ казенныхъ Кассѣ воеводской до выплаты способомъ аванса пожелаетъ, и обокъ этого сразу распоряженіе той суммы отъ державца или администратора, въ способѣ какъ себя переписало въ пунктѣ 3-мъ настоящаго распоряженія; далее,

41. По дополненной ревизіи посланныхъ черезъ Коммисара обоихъ актовъ, Коммисія Воеводская обязана будетъ составить отчетъ формальный изъ державца изъ всей суммы и изъ всѣхъ условій контракта оконченаго, а то на основаніи актъ черезъ Коммисара традиціонныхъ посланныхъ и по образцу рескриптомъ Коммисіи Государственной Приходовъ и Скарбу изъ дня 26 Квіетня за № 21,304/3,392, подъ лит. В, переписанного, котораго въ терминѣ томъ рескриптомъ назначенномъ Коммисіи Государственной Приходовъ и Скарбу до утвержденія представленному быть ма.

42. Какъ бы то ни было, такъ до списанія акта односторонне-податочнаго дѣла, какъ и до акта проверки дополненныхъ или неперехваченныхъ обязательствъ, въ случаѣ, когда державца выходитъ изъ владѣнія, то все это ма быть исполнено и на такой случай, когда державца окончитъ а затѣмъ за новымъ контрактомъ въ владѣніи дальнѣйшемъ

содержателя, ибо акты эти должны быть, под страхом ответственности, составляемы непременно каждый разъ, когда, по окончании срока, прекращается дѣйствіе аренднаго контракта, такъ какъ при такомъ лишь строгомъ соблюденіи формальностей, по управленію имѣніями, можно имѣть положительное свѣдѣніе о состояніи оныхъ и принимать соотвѣтственные мѣры къ предотвращенію зла.

43. Администраторы, управляющіе казенными имѣніями на рискъ Казны, при сдачѣ этихъ имѣній обязаны также дать отчетъ по всѣмъ вышеизложеннымъ предметамъ, въ какой степени, во время своего управленія, исполнили принятыя ими обязанности, какъ въ хозяйственномъ отношеніи, такъ равно и по отправленію должностей Экономическаго Управителя и Гминнаго Войта; если же при производствѣ вышеозначенной повѣрки откроются на нихъ какіе либо недочеты, то таковымъ должна быть составлена особая вѣдомость, подкрѣпленная документами, и вмѣстѣ съ оными приложена къ отчету по управленію, послѣ чего, какъ самый отчетъ, такъ и начеты, представляются на дальнѣйшее разсмотрѣніе.

Изложенныя въ настоящемъ распоряженіи правила должны возымѣть дѣйствіе съ 1 Іюня сего года, относительно имѣній, по которымъ арендные контракты истекаютъ къ тому сроку, или оканчивается управленіе оными, и должны быть приняты въ руководство при повѣркѣ исполненія арендаторами контрактныхъ условій, или администраторами—возложенныхъ на нихъ особыми инструкціями обязанностей, а равно и при окончательныхъ съ ними расчетахъ.

Сообщая Воеводской Комисіи подробное и по возможности сокращенное наставленіе о дѣйствіяхъ по вышеизложенному предмету, точное примѣненіе котораго наиболѣе зависитъ отъ распорядительности ея и удачнаго выбора лицъ въ Комиссары, Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства предлагаетъ Воеводской Комисіи обращать постоянное вниманіе на этотъ важный предметъ, столь тѣсно связанный съ казеннымъ интересомъ, и употреблять всѣ усилія, дабы

тých dóbr zostaje; jak skoro się bowiem dzierżawcy kontrakt skończy, akta te koniecznie i pod odpowiedzialnością dopełnione być powinny, gdyż tylko przy tak akuratywnym postępowaniu w administracyi dóbr można mieć obraz ich stanu i w miarę jakim się ten przedstawia, przedsiębrać środki zapobiegające złym skutkom.

43. Administratorowie, na risico Skarbu dobrami rządowymi administrujący, zdając administracyę, obowiązani są także usprawiedliwić się co do szczegółów, które się wyżej wymieniło, jak daleko przez ciąg swej administracyi w dobrach pod względem ekonomicznym lub pod względem sprawowania Urzędów ekonomicznego i wójtowskiego przyjętym obowiązkom zadosyć uczynili; jakie więc tylko przy dopełnieniu przepisanego wyżej sprawdzenia wykryte zostaną na nich defekta, tych ma być sporządzony oddzielny wykaz, i w dowody zaopatrzony, dołączony być winien do rachunku administracyjnego, i w takim przypadku, razem z rachunkiem, przedstawione będą do dalszej decyzji.

To wszystko, co się niniejszem rozporządzeniem przepisano, ma wejść w egzekucyę od 1 Czerwca roku bieżącego, co do expirujących, lub z administracyi wychodzących, i podług tego ma być dopełnione sprawdzenie wykonanych lub nie obowiązków, kontraktami na dzierżawców a instrukcyami na administratorów włożonych i obliczenie ostateczne.

Ma Kommissya Wojewódzka szczegółową teraz informacyę ile być mogło skoncentrowaną, do postępowania w tych przypadkach; ściśle stosowanie się do tej informacyi od jej baczzenia i trafego wyboru osób na Kommissarzów najwięcej zawisło, dla czego Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wzywa Kommissyę Wojewódzką, aby nie spuszczaając w najmniejszym punkcie z swej uwagi tak ważnego i ty-

указанныя выше дѣйствія исполнялись всегда по точному смыслу настоящаго распоряженія, такъ какъ отъ неуклоннаго исполненія онаго зависитъ успѣшное управление казенными имуществами и охраненіе отъ ущерба казенной собственности.

Варшава, 12 Мая 1827 года.

Генеральный Директоръ, Статсъ-Совѣтникъ

(подписано) Броцкий.

№ 30,547/6,377.

le interessującego Rząd przedmiotu, dokładała ciągle usilnego starania, iżby dzieło wyżej wskazane w myśl niniejszego rozporządzenia dopełniane zawsze było, gdyż od tego jedynie porządek administracyi dóbr i całość funduszu publicznego zależeć będzie.

Warszawa, dnia 12 Maja 1827 roku.

Dyrektor Jeneralny, Radca Stanu

(podpisano) Brocki.

Nr. 30,547/6,377.

Приложение 1-ое къ № 103-му.

Лит. А.

ВЪДОМОСТЬ

опустѣвшимъ колоніальнымъ, чиншевымъ, барщиннымъ и огородничымъ усадьбамъ въ N имѣніи, принадлежащемъ къ N казенной экономіи, найденнымъ при ревизіи имѣнія во время составленія приѣмно-сдаточнаго акта въ N году.

Составлена Традиціоннымъ Комисаромъ такого-то числа, мѣсяца и года.

При произведенной на мѣстѣ ревизіи во время приема и выдачи имѣнія найдены впускъ крестьянскія усадьбы																				Примѣчанія.
номера по порядку.	родъ усадьбы	въ колоніи или селеніи	подъ какимъ номеромъ записано по преставленной табели	послѣ выбывающаго или умершаго колониста или крестьянина	съ огородамъ			съ пашнями			со строеніями			безъ всякихъ строеній.						
					объѣменнымъ на про-странствѣ хозяйствен-ныхъ	необъѣменнымъ на про-странствѣ хозяйствен-ныхъ	въ озимомъ на-объѣменномъ на про-странствѣ хозяй-ственныхъ	въ яровомъ полѣ	объѣменнымъ на про-странствѣ хозяй-ственныхъ	необъѣменнымъ на про-странствѣ хозяй-ственныхъ	жилымъ до-момъ	скотскимъ дворомъ	хлѣбнымъ сараемъ							
морговъ и прентовъ										въ какомъ состояніи.										
1	Колоніаль-ная	Недоля	17	Югана Бухъ	1	—	1	60	15	—	10	—	20	—	въ худомъ и неудобномъ къ почи-нѣ	нѣтъ	нѣтъ	—	Бѣжалъ скрытно за границу въ 18 .. году.	
2	Чинше-вая	Струпе-вая	21	Михаила Па-люха	—	—	2	—	—	—	15	—	15	—	—	—	—	1	Послѣ истребленія войсками въ 1812 году строеній, вы-шелъ изъ селенія въ N году.	
3	Издѣль-ная или баршин-ная	Выдмухъ	5	Яна Коваль-скаго	1	—	—	—	15	—	15	—	—	—	въ хорошемъ состояніи	въ хорошемъ состояніи	въ хорошемъ состояніи	—	Оставилъ и выбылъ на жительство въ частное имѣніе въ N году.	
4	Огород-ничья	тоже	1	Павла Будна-го	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Со времени переу-стройства сего се-ленія въ N году не было на оной строе-ній и осѣдлости.	

Annex 1-szy do Nr. 103-go.

Lit. A.

W Y K A Z

osad pustych, kolonialnych, czynszowych, pańszczyznianych
i zagrodniczych w kluczu N, do ekonomii rządowej N, na-
leżących, znalezionych przy rewizyi dóbr, w czasie spisania
aktu odbiorczo-podawczego w roku ....

Sporządzony przez Kommissarza tradycyjnego, dnia ...
miesiąca .... roku ....

Przy odbytej na gruncie rewizji w czasie odbioru i podaniu dóbr znalezione puste osady włościańskie																						
W ilości podług liczby bieżącej	Natury	W kolonii lub we wsi	Zapisano w tabeli prestacyjnej pod Nr.	Po kolonizacji lub włościaninie wyszłym albo zmarłym	Z ogrodem				Z polami				Z budowlami			Bez żadnej budowli	U w a g i					
					Zasianym w ilości gospodarskich	Niedosianym w ilości gospodarskich	Ozimina		Obsianymi w ilości gospodarskich	Niedosianymi w ilości gospodarskich	J a r a		Domem mieszkalnym	Oborą	Stodołą							
							Obsianymi w ilości gospodarskich	Niedosianymi w ilości gospodarskich			Obsianymi w ilości gospodarskich	Niedosianymi w ilości gospodarskich										
M o r g ó w i p r ę t ó w										Morgów i prętów				W s t a n i e								
1	Kolonia	Niedola	17	Johanie Buch	1	—	1	60	15	—	16	—	10	—	20	—	Złym i do reperatury niezdatnym	Żadnej	Żadnej	—	Zemknął pokryjomu za granicę w roku ...	
2	Czynszowa	Strupkowa	21	Michale Paluchu	—	—	2	—	—	—	15	—	—	—	15	—	—	—	—	1	Po spaleniu w roku 1812 budowli przez wojsko, wyszedł ze wsi w roku ...	
3	Zarobna czyli pańszczyzniana	Wydmuch	5	Janie Kowalskim	1	—	—	—	15	—	—	—	15	—	—	—	W dobrym stanie	W dobrym stanie	W dobrym stanie	—	Opuścił i przeniósł się na mieszkanie do dóbr prywatnych w roku ...	
4	Zagrodnicza	ditto	1	Pawle Budnym	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Od czasu urzędzenia tej wsi w roku ..., nie była zabudowana i osiedlona.	

Приложение 2-е къ N° 103-му.

Лит. В.

ИНВЕНТАРНАЯ ОПИСЬ

хозяйственного скота и земледельческих снарядовъ, переданныхъ въ пользованіе Ивану Опалу въ N казенномъ имѣніи, отданномъ въ аренду на 1827/33 г.

Номеръ по порядку.	Исчисленіе предметовъ	Стоимость по оцѣнкѣ			
		произведенной оцѣнкой со стороны Казны	оцѣнкой, изданнымъ со стороны арендатора	въ средней сложности	пости
		польскіе злот. и грош.			
	а) Домашній скотъ.				
	1) Лошади.				
	Гнѣдой мѣринъ 8 лѣтъ, разбитый передними ногами	60	—	54	— 57
	2) Рогатый скотъ.				
1	Корова красная 7 лѣтъ	54	—	42	— 48
	3) Овцы.				
36	Матокъ четырехлѣтнихъ	422	—	288	— 360
2	Барановъ четырехлѣтнихъ	30	—	20	— 25
58	4) Свиньи.				
1	Боровъ четырехлѣтній	30	—	24	— 27
4	Матокъ двухлѣтнихъ	80	—	60	— 70
	б) Земледѣльческіе и другіе снаряды				
	1) Принадлежность пивоварнаго завода.				
	(Здѣсь прописать все то, что окажется при мѣстной передачѣ.)				
	2) Земледѣльческіе снаряды и приборы.				
	(Здѣсь прописать все оказавшееся при мѣстной передачѣ.)				
	ИТОГО				

(прописью)

(Въ концѣ слѣдуетъ оговорить о существующихъ въ имѣніи: общинномъ хлѣбномъ запасномъ магазинѣ или кассѣ крестьянскаго общества, съ показаніемъ наличнаго запаса и рода хлѣба, а также наличной суммы въ общественной кассѣ.)

Annex 2-gi do Nr. 103-go.

Lit. B.

SPECYFIKACYA

inwentarza gruntowego, tak żywego jako też martwego, zostawiającego się do użycia Janowi Opałowi w dobrach rządowych N, wydzierżawionych mu na lata 1827/33.

Numer bieżący	Wyszczególnienie	Wartość podług szacunku			
		Biegłego ze strony Skarbu przybranego	Biegłego ze strony dziedzawcy przydanego	Z średniego przecięcia	
		Złotych polskich i groszy			
	а) Inwentarz żywy.				
	1) Konie.				
	Koń gniady lat 8 mający, schwacony na przednie nogi	60	—	54	— 57
	2) Bydło rogate.				
1	Krowa czerwona mająca lat 7	54	—	42	— 48
	3) Owce.				
36	Maciorek czteroletnich	422	—	288	— 360
2	Baranów czteroletnich	30	—	20	— 25
58	4) Świń.				
1	Kiernoz lat 3 mający	30	—	24	— 27
4	Macior dwuletnich	80	—	60	— 70
	б) Inwentarz martwy.				
	1) Naczynia browarniane.				
	Tu pisać co się okaże przy tradycyi gruntowej.				
	2) Sprzęty i naczynia gospodarskie.				
	Tu pisać co się okaże przy tradycyi gruntowej.				
	Summa . . .				
	Wyrażnie				

(Na końcu trzeba zamieścić uwagę, czy w tych dobrach egzystuje magazyn komunalny lub kassa komunalna włościan, i w jakiej ilości i gatunku zboża, lub w jakiej wysokiej kwocie pieniężnej.)

Приложение 3-е къ № 103-му.

Лит. С.

о п и с ь

всѣмъ строеніямъ фольварочнымъ, жилымъ, хозяйственнымъ, пропинаціоннымъ и училищнымъ, составляющимъ собственность Казны, какъ владѣльца имѣнія, въ N имѣнія, принадлежащемъ къ составу N казенной экономіи.

Составленная при передачѣ имѣнія въ аренду (или казенную администрацію) на N годы, Г-ну N Традиціоннымъ Коммисаромъ, такого-то числа, мѣсяца и года.

(Подпись)

Названіе фольварка или селенія.	С т р о е н і е				Стоимость строе- нія, въ какой за- страховано въ Страховомъ Об- ществѣ по када- стру
	длиною	шириною	вышиною	изъ какого главнаго матеріала возведено, и когда именно, а также въ какомъ состояніи найдено при ревизіи.	
1) Въ фольваркѣ N.	30	18	3 1/2	Домъ для арендатора (амто- вый) каменный, покрытый го- ландскою черепицею съ од- ною каменною трубою, — по- строенный съ подряда въ N году, за сумму 00 польск. злот., находится въ исправ- номъ состояніи	16000
Примѣчаніе. Если строеніе де- ревянное, то здѣсь слѣ- дуетъ означить, на ка- менномъ ли фундаментѣ, построено ли изъ бре- вень, на срубъ или изъ брусевъ, впущенныхъ въ столбъ, имѣетъ ли ка- менную или деревянную, смазанную глиною тру- бу.					

Описание внутреннихъ составныхъ частей строенія.	Примѣчанія.
При входѣ въ этотъ домъ, двустворчатая дверь съ французскимъ замкомъ, въ исправномъ видѣ, съ двумя за- движками и двумя засовками сверху и внизу; надъ две- рью окошко изъ трехъ цѣльныхъ стеколъ, въ стѣнахъ полъ изъ 3-дюймовыхъ досокъ, прикрѣпленныхъ желѣзными гвоздями; отсюда прямо дверь одностворчатая въ кухню съ захлопкою и двойными петлями желѣзными, въ исправ- номъ видѣ; надъ дверью окошко изъ двухъ цѣльныхъ сте- колъ; въ кухнѣ полъ вымощенъ кирпичемъ, очагъ камен- ный, обведенный желѣзною полосой, шириною въ 3 дюйма и толщиною въ одинъ дюймъ. Влѣво изъ стѣны ведетъ дву- створчатая дверь въ прихожую комнату, съ французскимъ замкомъ въ исправности и съ двойными желѣзными петля- ми; въ комнатѣ три окна, каждое изъ двухъ половинъ по три стекла, на желѣзныхъ петляхъ съ крючками для за- стегиванія. Изъ этой комнаты влѣво ведетъ дверь въ боко- ушку, одностворчатая съ французскимъ замкомъ, съ желѣз- ными петлями, въ бокоушкѣ одно окошко въ томъ видѣ, какъ въ прихожей. Въ обѣихъ комнатахъ полъ изъ 3- дюймовыхъ досокъ, приколоченныхъ желѣзными гвоздями, печи бѣлыя изразцовыя по образцу московскихъ съ желѣз- ными вьюшками. (Такимъ порядкомъ слѣдуетъ описывать весь внутрен- ній составъ дома, а также и каждое особое строеніе по его составу.) Примѣчаніе. Для руководства при описаніи строеній за- нимающимся передачею имѣній Коммиса- рамъ, присовокупляется здѣсь, что при описяхъ мельницъ, валавель, пильныхъ за- водовъ, шлюзовъ и т. п., должны быть под- робно описываемы всѣ, какъ наружные, такъ и внутренніе колеса, машины и ихъ оковка.	Домъ сей въ .... го- ду былъ починенъ въ слѣдующихъ подробно- стяхъ (прописать пере- дѣланныя подробности). Починка эта, произве- денная подрядчикомъ N стоила Казнѣ, включая въ то число цѣнность лѣса, согласно ревизіон- ному протоколу состав- ленному Архитекторомъ N, или по подрячному кон- тракту 000 польск. злот.

Annex 3-ci do Nr. 103-go.

Lit.

O P I S A N I E

wszelkich budowli folwarcznych, mieszkalnych, gospodarskich propinacyjnych i szkolnych, własnością Skarbu, jako dziedzica dóbr będących w dobrach N, do ekonomii rządowej N, należących.

Dopełnione przy spisaniu aktu odbiorczo-podawczego dóbr tych w possessyę lub administracyę skarbową na lata .... panu N, przez Kommissarza tradycyjnego, dnia ....

(podpisano)

Nazwisko folwarku lub wsi	B u d o w l i			Wartość budowli zapewniona w Towarzystwie ogniwem podług katastru	
	Długość	Szerokość	Wysokość		Nazwisko materyału panującego, kiedy ta została wzniesiona, i w jakim stanie przy rewizyi znaleziona
1. Na folwar-ku N.	30	18	3½	Dom dla dzierżawcy (amtowy) masiv murowany, pokryty dachówką holenderską z kominem jednym murowanym, wystawiony przez entreprenera w roku ... za wynagrodzeniem summy złp. .... znajduje się teraz w dobrym stanie.	16,000
				Uwaga. Jeżeli budowla drewniana, potrzeba opisać tu, czy jest na podmurowaniu, czy w węgiel, ładki lub słupy w ziemię wkopane stawiana, czy ma komin murowany lub lepiony.	

Opisanie szczegółów, znajdujących się wewnątrz budowli	U w a g i
Do domu tego wchodząc są drzwi podwójne z zamkiem francuzkim kompletnym, dwoma zasuwkami, z sztychhakami u dołu i u góry nad drzwiami jest okno o trzech szybach całych, w sieni podłoga z balów trzy całowych, gwoździemi żelaznemi przymocowanych, z której wprost idą drzwi pojedyncze do kuchni, u drzwi znajduje się klamka i dwoje zawiasów kompletnych, wszystko żelazne, nad drzwiami okienko o dwóch szybach całych, wewnątrz kuchni posadzka z cegły, ognisko murowane i prętem żelaznym 3 cale szerokim a jeden cal grubym obwiedzione. Wyszedszy z kuchni po lewej ręce idą drzwi podwójne do pierwszego pokoju z zamkiem francuzkim kompletnym i na zawiasach żelaznych podwójnych, w pokoju znajduje się trzy okien, każde o dwóch kwaterach, a każda kwatery o trzech szybach szkła, kwatery na zawiasach żelaznych z haczykami do zamykania. Z tego pokoju na lewo idą pojedyncze drzwi z zamkiem francuzkim na zawiasach żelaznych, do drugiego pokoju, gdzie jest jedno okno, w takim samym składzie, jak okna pokoju pierwszego. W obu pokojach podłoga położona z balów 3 całowych, gwoździemi żelaznemi przymocowanych, piec z białych kafli moskiewskich z blachami żelaznemi.	Dom ten w roku ..... w następujących szczegółach był reperowany (wypisać szczegóły wyreperowane).
(Tym sposobem należy opisać cały skład domu wewnątrz i podobnie każdą inną budowlę podług jej składu).	Reparacya ta, przez entreprenera N, wykonana, kosztowała Rząd inclusive wartości drzewa, podług protokołu rewizyjnego, przez budowniczego N, sporządzonego, lub kontraktu entrepriży zł...
Uwaga. Zwraca się tu tylko szczególnie uwaga Komissarza trudniącego się tradycją dóbr i opisanie budowli, aby przy opisanu budowy myślnów, foluszków, tartaków, śluz itp. nie przepominał opisać wszystkich kół, machin, sposobu ich okucia, a to tak zewnątrz jako też i wewnątrz znajdujących się.	

Приложеніе 4-ое къ N° 103-му.

Лит. D.

О П И С А Н І Е

оградъ, заборовъ и находящихся между оными воротъ и кали-
токъ въ N казенномъ имѣніи, составленное на основаніи лич-
ной ревизіи, произведенной при передачѣ сего имѣнія въ аренд-
ное владѣніе Г-ну N N, на N годы, Традиціоннымъ Комми-
саромъ, . . . числа . . . мѣсяца . . . года.

При произведенной личной ревизии во время приема и сдачи имения			въ 18... году найдено оградъ и заборовъ						Примѣчанія.
въ фольваркѣ или селеніи.	номеръ текущій.	названіе мѣстностей.	о г р а д ъ			з а б о р о в ъ			
			каменныхъ	деревянныхъ въ столбахъ изъ досокъ	рѣшетчатыхъ	живыхъ	жерданныхъ	плетней	
п р е н т о в ъ									
1) Въ фольваркѣ N.	1	Вокругъ фруктоваго сада, начиная съ праваго угла фольварочнаго дома, до лѣваго угла того же дома, находится каменная ограда изъ камня на известъ штукатуренная съ обѣихъ сторонъ известкою, съ настилкою сверху изъ жженого кирпича, и замазкою, только въ одинъ локоть, вышиною въ три локтя отъ земли, возведенная въ N году подрядчикомъ N, и стоявшая Казнѣ N польск. злот., въ исправности. Въ оградѣ этой вблизи отъ угла дома находятся ворота на двухъ каменныхъ столбахъ, отворяющіяся въ двѣ стороны изъ досокъ съ поручнями, съ приколоченымъ къ нимъ замкомъ, каждая половина оныхъ ходитъ на тройныхъ желѣзныхъ петляхъ съ таковою же захлопкою и желѣзнымъ пробоемъ, устроеннымъ для запиранія на висячій замокъ—оба замка въ исправномъ видѣ. Съ угла фруктоваго сада вправо до овчарни стоитъ ограда на каменныхъ столбахъ изъ жженого кирпича на известъ, сдѣланная изъ 3-дюймовыхъ досокъ, вышиною въ 3½ локтя отъ земли, построенная въ N году, арендаторомъ N, собственными средствами съ безплатною вымою лѣса изъ казенныхъ дачъ; ограда сія находится въ исправномъ видѣ. Въ оградѣ этой находятся ворота изъ двухъ половинъ изъ досокъ, каждая половина на двухъ желѣзныхъ петляхъ съ деревянными поручнями и внутреннимъ замкомъ—въ исправности. Примѣчаніе. Такимъ же порядкомъ слѣдуетъ описывать въ подробностяхъ всѣ проѣзды, оградъ и заборы.	116	—	—	—	—	—	Относительно 1-го номера. Въ 1823 году произведена была починка этой ограды въ слѣдующихъ подробностяхъ: (поименовать) Починка эта обошлась Казнѣ по подрядному контракту и приемному протоколу въ 000 польск. злотыхъ. Относительно 2-го номера. Ограда эта требуетъ слѣдующей починки: (показать.)
	2		60	—	—	—	—	—	

Annex 4-ty do Nr. 103-go.

Lit. D.

O P I S A N I E

parkanów i płotów, tudzież znajdujących się pomiędzy niemi
bram i furtek, w dobrach rządowych N, na fundamencie na-
ocznej rewizyi w czasie tradycyi tych dóbr w possessyą pa-
nu N, dzierżawcy, na lata ..., dopełnione przez Kommissarza
tradycyjnego.

dnia ..... mca ..... roku .....

Przy odbytej rewizji naocznej w czasie odbioru i podania dóbr w roku ...			znaleziono ogrodzeń w parkanach i płotach						U w a g i
Na folwarku lub wsi	Numer bieżący	W miejscu tak zwanem	Parkanów i płotów			P ł o t ó w			
			murowanych	w słupy dylami wyłożonych	w ztachelu	żywych	żerdziowych	plecionych	
P r e t ó w									
1. Na folwarku N.	1	Przy ogrodzie owocowym, poczynając od prawego węgła domu folwarcznego naokoło, aż do lewego węgła tegoż domu stoi parkan murowany z kamieni, na wapno sadzonych, z obu dwóch boków wapnem tynkowany, z kapturem na wierzchu z cegły palonej na spód położonym, zawiera grubości łokieć jeden, a wysokości nad poziom łokci 3, postawiony w roku ... przez entrepreneur N, za którego Skarb zapłacił złp. .... znajduje się w dobrym stanie. W parkanie tym niedaleko węgła domu jest brama, między słupami murowanymi, na podwój otwierająca się, z tarcie, z poręczą i zamkiem do tejże bramy przybitym, każda połowa tej bramy obraca się na 3 dużych zawiasach żelaznych z klamką i rygłem żelaznym do zamykania na kłódkę przysposobionym; obadwa te zamknięcia są w dobrym stanie.	116	—	—	—	—	—	Ad 1. Parkan ten w roku 1823 był reperowany w następujących szczegółach: (wymienić) Reparacya ta kosztowała Skarb podług kontraktu entrepryzy i protokołu odbiorczego złp. .... Ad 2. Parkan ten potrzebuje naprawy następującej: (wymienić)
	2	Od rogu ogrodu owocowego w prawo aż do owczarni stoi parkan w słupy murowany z cegły palonej na wapno, balami 3 calowymi wyłożony, wysoki łokci 3 i pół nad poziom, postawiony w roku ..., przez dzierżawcę N, własnym jego kosztem. Skarb na to wydał bezpłatnie z swych lasów drzewo. Parkan ten jest w dobrym stanie. W parkanie tym jest brama na podwój otwierająca się, z tarcie, każda połowa na dwóch żelaznych zawiasach z poręczą drewnianą i z zamkiem wewnętrznym, w dobrym stanie. <i>Uwaga:</i> W podobnym sposobie, wszystkie inne płoty i parkany opisywać w szczegółach należy.	60	—	—	—	—	—	

Приложение 5-ое къ № 103-му.

Лит. Е.

ПОДРОБНАЯ ОПИСЬ

фруктовымъ и дикимъ деревьямъ, оказавшимся въ N казенномъ имѣніи по произведенной мѣстной ревизіи, при приѣмѣ и передачѣ сего имѣнія въ арендное содержаніе Г-ну N на N годы, составленная Традиціоннымъ Коммисаромъ . . . . числа . . . . мѣсяца . . . . года.

При произведенной мѣстной ревизіи во время приѣма и сдачи			имѣнія въ N найдено деревьевъ							Примѣчанія.
въ фольваркѣ	номеръ текущій.	въ мѣстности.	фруктовыхъ				дикихъ			
			яблоней	грушей	сливъ	вишенъ	лигъ	тополей	вербъ	
			ш	т	у	к	ъ			
1) Въ фольваркѣ N.	1	Въ фруктовомъ саду, позади фольварочнаго дома, находится между улицами живыхъ деревьевъ . .	20	27	19	26	—	—	—	
	2	Въ томъ же саду въ сѣверной сторонѣ находится разсадникъ молодыхъ деревь, заключающій въ себя	116	208	60	40	—	200	—	
	3	Возлѣ ограды фруктоваго сада находится кругомъ живыхъ деревьевъ	—	—	—	—	4	30	26	
		Примѣчаніе. Въ томъ же порядкѣ показать всѣ деревья, съ означеніемъ мѣстности, въ коей находятся.								

Annex 5-ty do Nr. 103-go.

Lit. E.

SPECYFIKACYA

drzew owocowych i dzikich w dobrach rządowych N, w czasie odbytej naocznej rewizyi przy odebraniu i podaniu tych dóbr w possessyą panu N, na lata ... znalezionych, sporządzona przez Kommissarza tradycyjnego

dnia ..... mca ..... roku .....

Lp. porządkowa	Rodzaje drzew						
	jabłoni	śliwk	gruszy	czereśni	truskawki	malin	porzeczki
1	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	—	—	—	—	—
7	—	—	—	—	—	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—
9	—	—	—	—	—	—	—
10	—	—	—	—	—	—	—
11	—	—	—	—	—	—	—
12	—	—	—	—	—	—	—
13	—	—	—	—	—	—	—
14	—	—	—	—	—	—	—
15	—	—	—	—	—	—	—
16	—	—	—	—	—	—	—
17	—	—	—	—	—	—	—
18	—	—	—	—	—	—	—
19	—	—	—	—	—	—	—
20	—	—	—	—	—	—	—
21	—	—	—	—	—	—	—
22	—	—	—	—	—	—	—
23	—	—	—	—	—	—	—
24	—	—	—	—	—	—	—
25	—	—	—	—	—	—	—
26	—	—	—	—	—	—	—
27	—	—	—	—	—	—	—
28	—	—	—	—	—	—	—
29	—	—	—	—	—	—	—
30	—	—	—	—	—	—	—
31	—	—	—	—	—	—	—
32	—	—	—	—	—	—	—
33	—	—	—	—	—	—	—
34	—	—	—	—	—	—	—
35	—	—	—	—	—	—	—
36	—	—	—	—	—	—	—
37	—	—	—	—	—	—	—
38	—	—	—	—	—	—	—
39	—	—	—	—	—	—	—
40	—	—	—	—	—	—	—
41	—	—	—	—	—	—	—
42	—	—	—	—	—	—	—
43	—	—	—	—	—	—	—
44	—	—	—	—	—	—	—
45	—	—	—	—	—	—	—
46	—	—	—	—	—	—	—
47	—	—	—	—	—	—	—
48	—	—	—	—	—	—	—
49	—	—	—	—	—	—	—
50	—	—	—	—	—	—	—
51	—	—	—	—	—	—	—
52	—	—	—	—	—	—	—
53	—	—	—	—	—	—	—
54	—	—	—	—	—	—	—
55	—	—	—	—	—	—	—
56	—	—	—	—	—	—	—
57	—	—	—	—	—	—	—
58	—	—	—	—	—	—	—
59	—	—	—	—	—	—	—
60	—	—	—	—	—	—	—
61	—	—	—	—	—	—	—
62	—	—	—	—	—	—	—
63	—	—	—	—	—	—	—
64	—	—	—	—	—	—	—
65	—	—	—	—	—	—	—
66	—	—	—	—	—	—	—
67	—	—	—	—	—	—	—
68	—	—	—	—	—	—	—
69	—	—	—	—	—	—	—
70	—	—	—	—	—	—	—
71	—	—	—	—	—	—	—
72	—	—	—	—	—	—	—
73	—	—	—	—	—	—	—
74	—	—	—	—	—	—	—
75	—	—	—	—	—	—	—
76	—	—	—	—	—	—	—
77	—	—	—	—	—	—	—
78	—	—	—	—	—	—	—
79	—	—	—	—	—	—	—
80	—	—	—	—	—	—	—
81	—	—	—	—	—	—	—
82	—	—	—	—	—	—	—
83	—	—	—	—	—	—	—
84	—	—	—	—	—	—	—
85	—	—	—	—	—	—	—
86	—	—	—	—	—	—	—
87	—	—	—	—	—	—	—
88	—	—	—	—	—	—	—
89	—	—	—	—	—	—	—
90	—	—	—	—	—	—	—
91	—	—	—	—	—	—	—
92	—	—	—	—	—	—	—
93	—	—	—	—	—	—	—
94	—	—	—	—	—	—	—
95	—	—	—	—	—	—	—
96	—	—	—	—	—	—	—
97	—	—	—	—	—	—	—
98	—	—	—	—	—	—	—
99	—	—	—	—	—	—	—
100	—	—	—	—	—	—	—

Przy odbytej rewizyi naocznej w czasie odbioru i podania					dóbr w roku ... znaleziono drzew			U w a g i		
Na folwarku	Numer bieżący	W miejscu tak zwanem	Owocowych				D z i k i c h			
			jabłonek	gruszek	śliwek	wisien	lip		topol	wierzb
S z t u k										
1. Na folwarku N.	1	W ogrodzie owocowym, zaraz za domem folwarcznym położonym, znajduje się przy kwaterach drzew żywych..	20	27	19	26	—	—	—	
	2	W tym ogrodzie przy stronie północnej jest szkółka drzewek, obejmująca w sobie żywych młodzi	116	208	60	40	—	200	—	
	3	Przy płocie ogrodu owocowego naokoło jest drzew żywych	—	—	—	—	4	30	26	
		Uwaga. W powyższym sposobie należy zapisać wszystkie drzewa z wyrażeniem miejsca, w którym znajdują się.								

Приложение 6-ое къ № 103-му.

Лит. F.

О П И С А Н І Е

каналовъ, найденныхъ на поверхности фольварочныхъ земель въ N казенномъ имѣніи при приѣмѣ и сдачѣ онаго въ N году въ арендное владѣніе Г-ну N, на N годы, составленное Традиціоннымъ Коммиссаромъ . . . числа . . . мѣсяца . . . года.

При произведенной мѣстной ревизіи во время приѣма и сдачи			имѣнія въ N году найдено				Примѣчанія.
на земляхъ пахатныхъ и сѣнокосныхъ	номеръ текущій.	Въ мѣстностяхъ.	к а н а л о в ъ				
			прентовъ	шириною		глубиною	
				въ верху	въ низу		
				ф у т о в ъ			
1) Фольварка N.	1	Въ полѣ N у N болота, отъ упушта N до луговъ N и чрезъ эти луга къ болоту N, находится прорытыхъ въ N году каналовъ на собственный счетъ арендатора N.	306	6½	2	4	Относительно 1-го номера. Каналъ этотъ, въ особенности на лугу N, былъ уже поправляемъ на счетъ Казны въ N году, за что заплачено подрядчику N — 000 польск. злот.
	2	Въ полѣ N, при дорогѣ, прилегающей отъ селенія N въ городъ N, находится каналъ, вырытый на счетъ Казны, за что уплачено подрядчику — N польск. злот. Каналъ этотъ проходить во-злѣ самой сказанной дороги до рѣчки N, на протяженіи	400	4	1½	3	

Annex 6-ty do Nr. 103-go.

Lit. F.

O P I S A N I E

rowów na powierzchni gruntów folwarcznych, w dobrach rządowych N, przy odebraniu ich i podaniu w roku ..... w possessyę panu N, na lata .... znalezionych, sporządzone przez Kommissarza tradycyjnego, dnia ..... meca ..... roku .....

Przy rewizyi naocznie odbytej w czasie odbioru i podan					dóbr w roku .... znaleziono			
W gruntach i łąkach	Numer bieżący	W miejscach tak zwanych	R o w ó w				U w a g i	
			Prętów	Szerokich		głębokich		
				u wierz- chu	u spodu			
								S t ó p
1. Folwarku N,	1	W polu N, nad błotem N, od upu- stu N, do łąki N, i przez tę łąkę do błota N, znajduje się wybity rów w ro- ku .... kosztem dzierżawcy N.	306	6½	2	4	Ad 1. Rów ten szcze- gólniej w łące N, był już kosztem Skarbu poprawia- ny w roku .... za co za- płacono entrepreneurowi złp.	
	2	W polu N, przy drodze, z wsi N, do miasta N, idącej, znajduje się rów wyk- ty kosztem Skarbu, za co zapłacono en- trepreneurowi złp. .... Rów ten idzie po samej drodze wyżej wymienionej, aż do strugi N, ciągnie się	400	4	1½	3	Ad 2. Rów ten po- trzebuję poprawienia, albo- wiem w wielu miejscach woda się na zawalach za- trzymuje.	

N° 104.

Правила о порядкѣ разсмотрѣнія и окончательнаго рѣшенія дѣлъ по взаимнымъ претензіямъ и расчетамъ Казны съ арендаторами и администраторами казенныхъ и супримованныхъ имѣній.

(13 (25) Апрѣля 1834 г.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства,

принимая во вниманіе, что существующій доселѣ порядокъ расчетовъ съ арендаторами и администраторами казенныхъ и супримованныхъ имѣній влечетъ за собою слишкомъ многосложное дѣлопроизводство, требующее продолжительнаго времени и усиленной дѣятельности, отъ недостатка которой происходитъ вредная остановка въ текущихъ дѣлахъ по части Финансоваго Управленія, — по выслушаніи мнѣній Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, а также Высшей Счетной Палаты, сообразно съ 29 и 30 статьями постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 Августа 1821 года, предписывающаго учрежденіе Административныхъ властей, постановилъ слѣдующее:

Ст. 1.

Разсмотрѣніе и окончательное рѣшеніе дѣлъ о взаимныхъ претензіяхъ и расчетахъ по арендному владѣнію и управленію казенными и супримованными имѣніями, лежащее доселѣ, на основаніи постановленія Царскаго Намѣстника, отъ 7 Апрѣля 1818 года, на обязанности Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, поручается на будущее время Воеводскимъ Коммисіямъ.

Ст. 2.

При разсмотрѣніи и рѣшеніи дѣлъ о взаимныхъ претензіяхъ Казны и арендаторовъ или администраторовъ казенныхъ имѣній, не дозволяется Воеводскимъ Коммисіямъ присуждать

N° 104.

Prawidła co do rozpoznawania i stanowczego decydowania wzajemnych pretensyj i obrachunków z dzierżaw i administracyi, w dobrach rządowych i supprimowanych.

(d. 13 (25) Kwietnia 1834 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECH ROSSYJ, KRÓLA POLSKIEGO,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy, że dotychczasowe formy przy obrachowaniu się z dzierżawcami i administratorami dóbr rządowych i supprimowanych odbywają się na długiej drodze, że takie postępowanie wymaga dłuższego czasu i większej siły działalnej, gdyż w przeciwnym razie tworzy się szkodliwa w służbie skarbowej zaległość; po wysłuchaniu zdań Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, jak niemniej Najwyższej Izby Obrachunkowej, stosownie do artykułu 29 i 30-go postanowienia Namiestnika Królewskiego daty 14 Sierpnia 1821 roku, przepisującego organizację władz administracyjnych, postanowiła co następuje:

Art. 1.

Rozpoznawanie i stanowcze decydowanie wzajemnych pretensyj i obrachunków z dzierżaw i administracyi w dobrach rządowych i supprimowanych, dotąd według postanowienia Namiestnika Królewskiego daty 7 Kwietnia 1818 r., do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu należące, od-tąd porucza się Kommissyom Wojewódzkim.

Art. 2.

Przy rozpoznaniu i decydowaniu wzajemnych pretensyj między Skarbem, dzierżawcami i administratorami dóbr rządowych, nie wolno będzie Kommissyom Wojewódzkim przy-

вознаграждение по другим претензиям, кроме тех, которые основаны на условиях арендного контракта и общих административных постановлений, или которые особым решением высшей власти положительно признаны будут подлежащими удовлетворению; в противном случае Члены Воеводской Коммисии, за превышение предоставленной им власти, подвергаются ответственности, лично и по имуществу. Наблюдение за исполнением сего правила возлагается на Высшую Счетную Палату, при ревизии кассовых отчетов.

Ст. 3.

Учет каждой взаимной претензии и составление общего расчета, равно и дальнейшие действия по удовлетворению искателей слѣдующимъ вознаграждениемъ, на основаніи утвержденных окончательно расчетов, должны происходить на основаніи нормальныхъ правилъ, изданныхъ съ этою цѣлью Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

Ст. 4.

Все дѣла о взаимныхъ претензіяхъ и расчетахъ по арендному владѣнію и управленію казенными и супримиованными имѣніями, переданныя изъ Воеводскихъ Коммисій на рассмотрение и рѣшеніе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, исключительно по день обнародованія настоящаго постановленія, должны быть разрѣшены Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства; все же остальные, какъ находящіяся въ Воеводскихъ Коммисіяхъ въ числѣ дѣлъ нерѣшенныхъ, такъ и могущія впредь возникнуть, Воеводскія Коммисіи властны сами разсматривать и рѣшать окончательно, съ соблюденіемъ правилъ, изложенныхъ въ предыдущей 2-й статьѣ настоящаго постановленія.

Ст. 5.

Приведеніе въ дѣйствіе настоящаго постановленія, которое имѣетъ быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства и Высшей Счетной Палатѣ.

Состоялось въ Варшавѣ, 13 (25) Апрѣля 1834 года.

Намѣстникъ Его Императорско-Царскаго Величества въ

Царствѣ Польскомъ, Генералъ-Фельдмаршалъ,

(подписано) *Князь Варшавскій, Графъ Паскевичъ Эриванскій.*

znawać innych należności jak tylko takie, które kontraktem dzierżawnym, ogólnymi przepisami administracyjnymi, lub szczególną decyzją władzy wyższej zostały wyraźnie zapewnione, a to pod odpowiedzialnością członków Kommissyi Wojewódzkiej, z osoby i majątku, w razie postąpienia nad zakres służącej władzy, czego Najwyższa Izba Obrachunkowa przy rewizji rachunków kassowych przestrzegać będzie.

Art. 3.

Obrachowanie każdej wzajemnej pretensyi i sporządzenie ogólnego obrachunku, tudzież dalsze ostateczne zaspokojenie przypadającej należności z zatwierdzonego stanowczo obrachunku, dziać się powinno podług normalnych przepisów, przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu na ten cel wydanych.

Art. 4.

Wszystkie wzajemne pretensye i obrachunki z dzierżaw i administracyi dóbr rządowych i suprimowanych, które do wyłącznie dnia ogłoszenia niniejszego przepisu zostały wyekspedowane z biur Kommissyj Wojewódzkich do zadecydowania Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarku, rozpoznane i zadecydowane być powinny przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu; wszelkie zaś inne pozostałe jeszcze jako zaległe w biurach Kommissyj Wojewódzkich i na przyszłość nowo powstać mogące, z względem na artykuł 2-i niniejszego postanowienia, Kommissye Wojewódzkie same stanowczo rozpoznawać i decydować będą mocne.

Art. 5.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w dzienniku praw ma być zamieszczone, Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu i Najwyższej Izbie Obrachunkowej poleca. Działo się w Warszawie, dnia 13 (25) Kwietnia 1834 r.

Namiestnik Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI w Królestwie Polskiem, Generał-Feldmarszałek, Książę Warszawski
(podpisano) *Hrabia Paskewicz Erywański.*

№ 105.

Распоряжение, послѣдовавшее въ развитіе постановленія о расчетахъ съ арендаторами казенныхъ и супримованныхъ имѣній.

(5 Іюля 1834 г.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Изъ постановленія Совѣта Управленія Царства, отъ 13 (25) Апрѣля сего года (*), Воеводская Коммисія освѣдомится: что разсмотрѣніе и окончательное рѣшеніе всѣхъ дѣлъ о взаимныхъ претензіяхъ и расчетахъ по арендному владѣнію и управленію казенными и супримованными имѣніями, возникшихъ въ періодъ существованія Царства, принадлежавшее до селѣ, на основаніи постановленія Намѣстника въ Царствѣ, отъ 7 Апрѣля 1818 года, Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, поручено отнынѣ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Въ развитіе сего постановленія, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ Воеводской Коммисіи слѣдующую инструкцію:

Г л а в а I.

О предметахъ взаимныхъ претензій и расчетовъ, подлежащихъ разсмотрѣнію и окончательному рѣшенію Воеводской Коммисіи.

§ 1.

Согласно 1-й статьѣ вышеупомянутаго постановленія, разсмотрѣніе и окончательное рѣшеніе дѣлъ о взаимныхъ претензіяхъ и расчетахъ по арендному владѣнію и управленію казенными и супримованными имѣніями, возникшихъ въ періодъ существованія Царства, принадлежитъ непосредственно Воеводской Коммисіи въ предѣлахъ подлежащаго воеводства.

На этомъ основаніи Воеводская Коммисія властна разсматривать, рѣшать и утверждать окончательно:

а) всѣ претензіи Казны къ арендаторамъ и арендаторовъ къ Казнѣ по владѣнію казенными и супримованными имѣніями со временъ Царства. Арендаторами казенныхъ и супри-

(*) Постановленіе это помѣщено выше въ настоящемъ Сборникѣ.

№ 105.

Rozporządzenie rozwijające postanowienie o obrachunkach z dzierżaw dóbr rządowych i dóbr po duchowieństwie suppressimowaném.

(d. 5 Lipca 1834 r.)

Do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Z postanowienia Rady Administracyjnej Królestwa, daty 13 (25) Kwietnia r. b. (*) powyżmie Kommissya Wojewódzka wiadomość:

że rozpoznanie i stanowcze decydowanie wszelkich wzajemnych pretensyj i obrachunków z epoki Królestwa, z dzierżaw i administracji dóbr rządowych i suppressimowanych, dotąd według postanowienia Namiestnika Królewskiego daty 7 Kwietnia 1818 r. do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu należące, odtąd poruczone zostało Kommissyom Wojewódzkim.

W rozwinięciu tego postanowienia Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wydaje Kommissyi Wojewódzkiej co do tego instrukcyę wykonawczą.

Т И Т У Л I.

O przedmiotach wzajemnych pretensyj i obrachunków, jakie należy być do rozpoznania i stanowczej decyzji Kommissyi Wojewódzkiej.

§ 1.

Stosownie do artykułu 1-go wymienionego wyżej postanowienia, attrubucya rozpoznawania i stanowczego decydowania wzajemnych pretensyj i obrachunków z dzierżaw i administracji dóbr rządowych i suppressimowanych z epoki Królestwa należy bezpośrednio do Kommissyi Wojewódzkiej, w respective województwie.

Na tej zasadzie mocna jest Kommissya Wojewódzka rozpoznawać, stanowczo decydować i zatwierdzać:

а) wszelkie pretensye Skarbu do dzierżawców i dzierżawców do Skarbu publicznego z dzierżaw dóbr rządowych i suppressimowanych z epoki Królestwa. Za dzierżawców dóbr

(*) Postanowienie to mieści się powyżej w niniejszym Zbiorze.

мованныхъ имѣній считаются всѣ тѣ лица, которыя владѣютъ или будутъ владѣть оными по временнымъ, а также по безсрочнымъ или эфитевтическимъ привилегіямъ;

b) общіе расчеты съ срочными и эфитевтическими арендаторами казенныхъ и супримованныхъ имѣній, по истеченіи арендныхъ сроковъ;

c) отчеты по управленію казенными и супримованными имѣніями, состоящими въ непосредственномъ завѣдываніи Казны.

Г л а в а П.

Объ основаніяхъ, коими Воеводская Коммисія обязана руководствоваться при разсмотрѣніи и рѣшеніи дѣлъ о взаимныхъ претензіяхъ и расчетахъ.

§ 2.

Присужденіе въ пользу Казны или арендатора вознагражденія по аренднымъ обязательствамъ, или же утвержденіе приходовъ и расходовъ, показанныхъ въ отчетѣ по управленію, можетъ послѣдовать:

a) на основаніи однихъ только положительно оговоренныхъ условій, принятыхъ въ утвержденныхъ арендныхъ контрактахъ; слѣдовательно претензіи, могущія возникнуть изъ сомнительныхъ условій, должны быть представляемы на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства;

b) на основаніи утвержденныхъ смѣтъ;

c) на основаніи законно дарованныхъ эфитевтическихъ привилегій на владѣніе имѣніемъ въ продолженіе опредѣленнаго числа лѣтъ или пожизненно;

d) на основаніи общихъ или частныхъ распоряженій Правительственной Коммисіи, относительно суммъ, показанныхъ по отчетамъ сверхъ условій контракта, или сверхъ смѣтнаго положенія.

§ 3.

Въ тѣхъ случаяхъ, когда взаимная арендная претензія или показанный по отчету администратора расходъ не подкрѣпляется основаніями, указанными въ предыдущемъ 2-мъ параграфѣ, Воеводская Коммисія, подъ опасеніемъ круговой отвѣтственности всѣхъ членовъ присутствія, постановившихъ рѣшеніе

рѣсовыхъ и suppressованныхъ уважаютъ себя wszyscy ci, którzy te dobra za kontraktami peryodycznymi, wieczystymi lub emfiteutycznymi przywilejami posiadają lub posiadać będą;

b) obrachunki ogólne z peryodycznymi i emfiteutycznymi dzierżawcami dóbr rządowych i suppressованныхъ по skończeniu się tenut;

c) rachunki przychodów i wydatków z dóbr rządowych i suppressованныхъ, bezpośrednio na Skarb administrowanych.

T Y T U Ł П.

O zasadach, jakich się Kommissya Wojewódzka powinna trzymać przy rozpoznawaniu i stanowczém decydowaniu wzajemnych pretensyj i obrachunków.

§ 2.

Głównymi zasadami do przyznania należności Skarbowi lub dzierżawcy z przyjętych obowiązków dzierżawnych, albo też do akceptacyi przychodu i wydatku w rachunku administracyjnym podanych, są:

a) same tylko wyraźne rachunki w zatwierdzonych kontraktach dzierżawnych przyjęte. Pretensye zatem, z warunków wątpliwych wynikać mogące, przedstawione być powinny do decyzji Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu;

b) zatwierdzone etaty;

c) przywileje emfiteutyczne na posiadanie dóbr przez określoną liczbę lat lub do kresu życia obdarowanych legalnie nadane;

d) ogólne lub szczególne rozporządzenia Kommissyi Rządowej co do należności nad warunki kontraktu lub etatu w rachunkach zamieszczonych.

§ 3.

Gdzie pretendowana wzajemna należność dzierżawna lub zamieszczony w rachunku administracyjnym wydatek nie będzie miał za sobą zasady § 2-m wskazanej, Kommissya Wojewódzka, pod solidarną odpowiedzialnością całego składu, do decyzji interessu należącego, nie jest mocną pretendowanej

по дѣлу, не въ правѣ утвердить претензію или расходъ, а напротивъ обязана отвергнуть сдѣланное о томъ предположеніе, какъ незаконное.

§ 4.

Оцѣнка каждой претензіи и каждого общаго расчета по арендному владѣнію или управленію имѣніемъ и постановленіе по онымъ окончательнаго рѣшенія должны происходить въ общихъ засѣданіяхъ Воеводской Коммисіи, по предварительномъ разсмотрѣніи таковыхъ въ Отдѣленіи и по засвидѣтельствованіи младшимъ и старшимъ Рахмистрами, Начальникомъ Секціи и Коммисаромъ Финансоваго Отдѣленія въ томъ, что претензіи или расчетъ основаны на контрактѣ и дѣйствующихъ постановленіяхъ.

Сверхъ того, состоявшіяся по такимъ предметамъ опредѣленія Воеводской Коммисіи должны быть непременно подписаны (на черновыхъ отпускахъ) всѣми членами, входящими въ составъ рѣшающаго дѣло присутствія; поэтому, если кто либо изъ членовъ такого присутствія (по причинѣ разногласія съ мнѣніемъ большинства) не можетъ подписать состоявшагося опредѣленія, то обязанъ мнѣніе свое по этому предмету внести собственноручно въ протоколъ засѣданія Воеводской Коммисіи, послѣ чего содержащая особое мнѣніе разномыслящаго члена, выписка изъ сего протокола, засвидѣтельствованная Генеральнымъ Секретаремъ, должна быть представлена съ первоотходящею послѣ сего засѣданія почтою на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, а впредь до воспослѣдованія сего разрѣшенія, опредѣленіе Воеводской Коммисіи должно быть приостановлено исполненіемъ.

Г л а в а III.

Объ условіяхъ, какія должны быть соблюдаемы при разсмотрѣніи и опредѣленіи взаимныхъ и арендныхъ претензій.

§ 5.

Если дѣло идетъ о зачисленіи по Финансовому Казначейству къ поступленію отъ арендатора сверхсмѣтнаго платежа, то есть взысканія сверхъ причитающихся съ него по контракту или по привилегіи въ пользу Казны срочныхъ арендныхъ платежей и проч., то счетъ о такомъ сверхсмѣтномъ казенномъ взысканіи долженъ быть непременно удостовѣренъ:

należności lub wydatku akceptować, lecz przeciwnie propozycję taką obowiązana jest stanowczo jako nielegalną odrzucić.

§ 4.

Ocenienie i stanowcze decydowanie każdej w szczególności pretensyi lub ogólnego obrachunku z dzierżawy i administracyi, po poprzedniem przygotowawczém rozpoznaniu i poświadczeniu w Wydziale przez Rachmistrza, Nadrachmistrza, Naczelnika Sekcyi i Kommissarza Skarbu za zgodność z kontraktem i przepisami, dziać się powinno na posiedzeniach ogólnych Kommissyi Wojewódzkiej.

Nadto decyzje Kommissyi Wojewódzkiej, nad takiemi przedmiotami wydane, podpisywane być muszą (na minutach pism przygotowawczych) przez wszystkich członków, decydujące plenum składających, dla czego jeżeliby któren z członków, do decydującego plenum należących, (z względu na różniące się rozumienie interessu) nie mógł wydanej decyzyi podpisać, w takim razie obowiązany on jest zdanie swe w tym przedmiocie własnoręcznie zapisać do protokołu posiedzeń Kommissyi Wojewódzkiej, poczem wypis z tego protokołu, w rozciągłości pisma różniącego się w zdaniu członka, sporządzony i przez Sekretarza Jeneralnego poświadczony, najpierwszą po tej sessyi odchodzącą pocztą do decyzyi Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przedstawiony być ma, a dopóki decyzya w tym względzie przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu wydaną nie zostanie, decyzje Kommissyi Wojewódzkiej w egzekucyi wstrzymać należy.

Т у т у з III.

O warunkach jakie zachowane być winny przy rozpoznawaniu i stanowieniu wzajemnych dzierżawnych pretensyj.

§ 5.

Jeżeli będzie szło o zadebitowanie dzierżawcy do Kassy skarbowej nad wskazanie etatowe, to jest nad to, do czego dzierżawca na zasadzie kontraktu lub przywileju tytułem rat dzierżawnych etc. do opłaty w Kassie został zobowiązany, w takim razie likwidacya tej nadetatowej skarbowej należności powinna być koniecznie udowodniona:

а) подпискою арендатора въ подлинникѣ, въ копіи или выпискѣ (смотря по возможности), помѣщенной въ числѣ условій аренднаго контракта, или заявленною посредствомъ отдѣльнаго акта, въ томъ, что онъ дѣйствительно обязанъ уплатить въ Казну таковую сумму. Такими подписками считаются также и условія грамотъ на эфитевтическую аренду, коими арендаторы фактически подчинились принимая оныя;

б) копіями или выписками (по сущности дѣла) съ актовъ, удостоверяющихъ, что сумма, показанная на арендаторѣ, внесена въ счетъ въ томъ самомъ количествѣ, въ какомъ она причитается съ него, согласно данному имъ обязательству.

Удостоверяющими актами считаются всякаго рода акты, обнаруживающіе цифру платежа, смотря по роду обязательства, какъ напр. люстраціи, оцѣночныя исчисления доходовъ, prestaціонныя таблицы, приемо-сдаточныя акты, повѣрочныя акты объ исполненіи арендныхъ обязательствъ, оцѣнки, произведенныя экспертами, вѣдомости о существующихъ въ городахъ справочныхъ цѣнахъ на продукты, повѣрочныя протоколы и т. п.

Въ случаѣ невозможности приложить къ счету какой либо изъ вышеозначенныхъ актовъ въ подлинникѣ, на копіи или выпискѣ съ онаго должна быть непременно сдѣлана оговорка о томъ, гдѣ находится подлинный актъ, подъ опасеніемъ недействительности документа.

§ 6.

Если дѣло идетъ о признаніи за арендаторомъ права на вознагражденіе отъ Казны, то счетъ о таковомъ вознагражденіи долженъ быть удостовѣренъ, смотря по роду и свойству онаго.

Самое существенное условіе состоитъ въ томъ, что каждый счетъ арендатора долженъ быть удостовѣренъ законнымъ заявленіемъ со стороны Казны объ уплатѣ арендатору того вознагражденія, на которое онъ простираетъ въ представленномъ имъ счетѣ.

Законнымъ считается такое лишь заявленіе, которое изложено либо въ условіяхъ утвержденныхъ арендныхъ контрактовъ и привилегій, либо въ общихъ или частныхъ распоряженіяхъ, изданныхъ уполномоченными къ тому правительственными мѣстами. Такія заявленія должны быть непременно при-

а) декларациą dzierżawcy w oryginale lub kopii (wypisie) jak się możność będzie okazywała, czy to przez warunek w kontrakcie dzierżawnym lub ekstrakta tego kontraktu przez oddzielny akt oświadczoną, że do zapłacenia tej kwoty Skarbowi jest obowiązany. Za takie deklaracje uważają się także i warunki przywilejów emfiteutycznych, którym się dzierżawcy przez ich akceptację de facto poddali;

б) kopiami lub wypisami (co do rzeczy) akt probujących, że należność ta w takiej a nie innej wysokości, stosownie do zobowiązania się dzierżawcy, do ustanowienia przypadła.

Probującymi aktami uważają się wszelkie akty wyświecające wysokość należności, z względu na jakość zobowiązania się jak np. lustracje, wyciągi intrat, tabelle prestacyjne, akta podawczo-odbiorcze, akta sprawdzenia o dopełnieniu obowiązków dzierżawnych, detaksacje biegłych, wykazy cen produktów na targach miast praktykowanych, protokoły dopełnionych sprawdzeń etc.

Gdzie tylko nie dozwoli możność, któregobądź z takich aktów dołączyć do likwidacyi w oryginale, tam na jego kopii lub wypisie zapisaną być powinna koniecznie wiadomość gdzie się oryginał znajduje, a to pod nieważnością dowodu.

§ 6.

Jeżeli będzie szło o przyznanie należności dla dzierżawcy od Skarbu, wtedy taka likwidacya udowodnioną być powinna z względem na jej naturę.

Najpierwszym jest warunkiem, że każda likwidacya dzierżawcy musi być koniecznie udowodniona legalną deklaracją, ze strony Skarbu oświadczoną, do udzielenia wynagrodzenia, którego się dzierżawca przez podaną likwidacją dopomina.

Za legalne deklaracje takie tylko oświadczenia uważać należy, które się mieszczą w warunkach zatwierdzonych kontraktów dzierżawnych, przywilejów lub w rozporządzeniach ogólnych albo szczególnych, przez władze do tego upoważnione wydanych. Deklaracje takie w kopiach lub wypisach

ложены къ счетамъ въ засвидѣтельствованныхъ копiяхъ или выпискахъ, съ тѣмъ, чтобы при засвидѣтельствovanii оговорено было, гдѣ именно хранится подлинникъ; въ противномъ случаѣ, заявленiе считается недѣйствительнымъ.

Сверхъ того, правильность счета арендатора должна быть удостовѣрена, смотря по роду показанной по оному претензiи, а именно:

а) Если счетъ поданъ о вознагражденiи за уплату обыкновенныхъ податей, то въ удостовѣренiе онаго прилагается выписка изъ окладнаго реестра и подлинная квитанцiя Казначейства, выданная по установленной формѣ; если же уплачены были чрезвычайныя подати, то, сверхъ означенныхъ документовъ, должна быть еще приложена выписка изъ общаго правительственнаго распоряженiя, если окажется невозможнымъ приложить частный наказъ административнаго начальства, заключающiй въ себѣ ссылку на это распоряженiе.

Въ тѣхъ однакожъ случаяхъ, когда подати уплачены были обществомъ (то есть обще съ крестьянами или другими арендаторами) подъ одну квитанцiю Казначейства, подлинная квитанцiя прилагается въ видѣ документа къ счету, а засвидѣтельствованная копiя съ оной можетъ быть оставлена въ рукахъ того лица, у котораго хранилась подлинная квитанцiя, съ оговоркою на сей копiю о томъ, куда отосланъ подлинникъ въ объясненiе же этой общей квитанцiи прилагается, сверхъ того, къ счету выписка изъ раскладки или окладнаго реестра, удостовѣряющая, что показанная въ квитанцiи сумма должна была поступить отъ поименованныхъ въ ней плательщиковъ, и протоколъ о произведенной на мѣстѣ повѣркѣ, что требуемая арендаторомъ по этой квитанцiи часть денегъ внесена была имъ самимъ, безъ участiя мѣстныхъ крестьянъ, или кого либо другаго изъ лицъ, значащихся въ квитанцiи.

При чемъ предвzряется, что личные налоги ни подъ какимъ видомъ не могутъ быть относимы къ разряду податей, подлежащихъ по арендному контракту вознагражденiю, такъ какъ въ контрактахъ говорится только о такихъ податяхъ, которыми обложены статьи арендныхъ доходовъ.

Сверхъ того, если въ контрактѣ оговорено, что арендаторъ имѣетъ право на вознагражденiе за уплаченные подати лишь

поswiadczonych dołączone być muszą do likwidacyi; zastrzega się przy tem zapisanie przy poswiadczeniu wiadomości, gdzie sam oryginał znajduje się, a to pod nieważnością dowodu w razie niezachowania tej formalności.

Dalej likwidacyę dzierżawcy usprawiedliwić należy, jak rodzaj pretensyi będzie tego wymagał, i tak:

a) jeżeli likwidacya jest podana o wynagrodzenie uskutecznionej opłaty podatków zwyczajnych, powinny ją usprawiedliwiać wypis z rejestru bierczego i oryginalny kwit kassowy, w przepisanej formie wydany; jeżeli zaś opłata podatku była nadzwyczajną tedy, oprócz powyższych dowodów, winien jeszcze dołączony być wypis z ogólnego rozporządzenia Rządu, jeżeliby szczególny nakaz władzy administracyjnej, któren by się na to postanowienie odwoływał, dołączony być nie mógł.

Wszakże gdyby zachodził przypadek, że opłata podatku komunalnie (to jest wspólnie z gromadą lub inną dzierżawą), za jednym kwitem kassowym, była uiszczona, w takim razie kwit oryginalny winien być użyty jako dowód do likwidacyi a kopia jego poświadczona zostawiona być może w rękach, w których oryginał znajdował się, z zapisaniem na niej wiadomości o obrocie oryginału, lecz oprócz tego, dla objaśnienia tak ogólnego kwitu, dołączony być winien do likwidacyi wypis z rozkładu lub rejestru bierczego, podług którego opłata kwitem objęta, przez kontrybuentów tam wymienionych powinna była być uiszczona, jak niemniej protokół sprawdzenia na gruncie dopełnionego, że likwidowana przez dzierżawcę z tego kwitu część opłaty przez niego samego była uiszczoną, bez przyłożenia się włościan miejscowych lub kogo innego do tego kwitu wchodzących.

Ostrzega się przytem, że opłaty podatków osobistych pod żadnym względem za podatki, podług kontraktu dzierżawnego do wynagrodzenia zapewnione, brane być nie mogą, gdyż kontrakty tylko o podatkach użytki dzierżawne obowiązujących traktują.

Nadto w przypadku gdzie kontrakt wynagrodzenie podatku zastrzega pod warunkiem, jeżeli nie jest potrącony od

въ томъ случаѣ, когда эти подати не были вычтены изъ смѣтнаго дохода, принятаго въ основаніе при опредѣленіи арендной платы, то, для удостовѣренія въ томъ, что вычетъ дѣйствительно не былъ сдѣланъ, слѣдуетъ приложить также къ счету и выписку изъ оцѣночной вѣдомости доходамъ, или изъ арендной смѣты, которая служила основаніемъ договора о размѣрѣ арендной платы.

б) Если по счету требуется вознагражденіе за оплаченные вмѣсто Казны сборы и данины въ натурѣ въ пользу духовныхъ, учебныхъ и другихъ учреждений, то въ удостовѣреніе счета должны быть приложены:

- 1) подлинная квитанція получателя, на которой собственноручная подпись его должна быть засвидѣтельствована мѣстнымъ Гминнымъ Войтомъ (по мѣстожительству получателя), а также
- 2) выписка изъ арендной смѣты, удостовѣряющая, что эта повинность въ томъ самомъ количествѣ и на тотъ же предметъ, какъ означено въ квитанціи, подлежитъ уплатѣ съ этой аренды, и что при опредѣленіи арендной платы не была вычтена изъ дохода.

в) Если по счету требуется вознагражденіе за работы, произведенныя на счетъ Казны, какъ собственника имѣнія, по подряду, то въ удостовѣреніе онаго должны быть приложены:

- 1) подрядный контрактъ, утвержденный уполномоченнымъ къ тому начальствомъ, а за неимѣніемъ контракта, по крайней мѣрѣ, разрѣшеніе того начальства;
- 2) утвержденная смѣта, по которой послѣдовало распоряженіе объ исполненіи работъ;
- 3) ревизіонно-пріемный протоколъ, составленный подлежащимъ техническимъ чиновникомъ и засвидѣтельствованный, какъ имъ самимъ, такъ равно и экономическимъ чиновникомъ (разумѣется того округа, въ которомъ исполнены работы) въ томъ, что порученныя работы произведены удовлетворительно;
- 4) протоколъ о произведенномъ на мѣстѣ удостовѣреніи, что арендаторъ не употреблялъ для производства работъ мѣстныхъ крестьянъ подъ видомъ бесплатнаго шарварка.

dochodu na opłatę dzierżawną, podług anszlagu do kontraktu przyjętego, w takim razie dla usprawiedliwienia, że nie jest potrącony, powinien jeszcze być dołączony do likwidacyi wypis z tego wykazu intrat czyli anszlagu dzierżawnego, który przy umawianiu się o opłatę dzierżawną służył za podstawę.

б) Jeżeli likwidacya jest podana o wynagrodzenie opłat lub danin w naturze, w zastępstwie Skarbu funduszm, duchownym, szkolnym etc. uiszczonych, na jej usprawiedliwienie powinny być dołączone:

- 1) kwit oryginalny percypienta, za własnoręczność podpisu przez Wójta gminy miejscowej (w której percypient mieszka) poświadczony, tudzież
- 2) wypis z anszlagu dzierżawnego, dla usprawiedliwienia, że ciężar ten co do swej jakości i wielości, tak jak według kwitu został zaspokojony, dzierżawę tę obowiązuje, i że przy stanowieniu do kontraktu opłaty dzierżawnej nie był potrącony.

в) Jeżeli likwidacya podana jest o wynagrodzenie należności za uskutecznią na rachunek Skarbu, jako dziedzica dóbr, entrepryzę, powinna ona być udowodniona:

- 1) kontraktem entrepryzы przez władzę do tego upoważnioną zatwierdzonym, lub w braku kontraktu, przynajmniej jej upoważnieniem;
- 2) anszlagiem zatwierdzonym, podług którego entrepryzа do wykonania była wskazana;
- 3) protokołem rewizyjno-odbiorczym urzędnika, w tej sztuce biegłego, z poświadczeniem tak tegoż urzędnika jako też i urzędnika ekonomicznego (ma się rozumieć okręgu, w którym entrepryzа była wykonaną), że poruczona entrepryzа dokładnie została uskutecznią;
- 4) protokołem sprawdzenia na gruncie, że dzierżawca do robót przy tej entrepryzie pod pozorem szarwarku bezpłatnego, włościan miejscowych nie użył.

Все эти документы должны быть приложены въ подлинникахъ.

d) Если счетъ поданъ о вознагражденіи за убыль доходовъ, вслѣдствіе экономическо-административнаго распоряженія или судебного рѣшенія объ отчужденіи отъ аренды нѣкоторыхъ или всѣхъ статей аренднаго дохода, то въ оправданіе сего счета слѣдуетъ прилагать:

- 1) копию или выписку изъ экономическаго распоряженія, изданнаго уполномоченнымъ къ тому начальствомъ, или же извлеченіе сущности судебного рѣшенія, на основаніи которыхъ послѣдовало отчужденіе отъ аренды доходной статьи, смотря по тому, какимъ порядкомъ произошло отчужденіе;
- 2) выписку изъ акта объ отчужденіи доходной статьи (передаточнаго), для опредѣленія времени, съ котораго послѣдовалъ убытокъ дохода;
- 3) выписку изъ оцѣночной вѣдомости о доходахъ съ аренды, принятой въ основаніе при опредѣленіи въ контрактѣ размѣра арендной платы, для удостовѣренія, что количество вознагражденія исчислено въ соразмѣрности потеряннаго дохода съ отчужденнаго предмета.

Здѣсь слѣдуетъ замѣтить, что, при системѣ совокупной отдачи имѣній въ аренду, нерѣдко случается, что условленная по контракту арендная плата выше или ниже противъ той цифры дохода, какая опредѣлена по смѣтному исчисленію; а потому въ подобныхъ случаяхъ вознагражденіе за отчужденный предметъ, слѣдующее по смѣтному исчисленію, должно быть увеличено или уменьшено такимъ процентомъ, какой составляетъ разница между смѣтною цифрою дохода и цифрою арендной платы, установленной по контракту. При чемъ въ подобныхъ случаяхъ слѣдуетъ прилагать выписку контрактнаго условія, опредѣляющаго размѣръ арендной платы.

e) Если счетъ поданъ о вознагражденіи за убытки въ арендныхъ доходахъ, причиненные случайными бѣдствіями, какъ напр. пожаромъ, градомъ, наводненіемъ и скотскимъ падежемъ, то онъ долженъ быть удостовѣряемъ по правиламъ, указаннымъ въ такъ называемомъ ремисіонномъ уставѣ, а именно:

- 1) убытки, возникшіе въ періодъ контракта, дѣйствіе ко-

Wszystkie te dowody powinny być dołączone w oryginałach.

d) Jeżeli likwidacya jest podana o wynagrodzenie użytków dzierżawnych, przez zarządzenie ekonomiczno-administracyjne lub na zasadzie wyroku sądowego, w części, albo też w jakiej całości, od dzierżawy odjętych, powinna ona być usprawiedliwiona:

- 1) kopią lub wypisem zarządzenia ekonomicznego, przez władzę do tego upoważnioną, wydanego, albo też wypisem sentencji wyroku sądowego, na zasadzie których użytków od dzierżawy został odjęty, a to podług tego jak który z powyższych wypadków miał miejsce;
- 2) wypisem z aktu odjęcia użytku (tradycyi), jako dowodu do przyjęcia terminu a quo od którego strata rachować się winna;
- 3) wypisem z wykazu intrat wydzierżawionych (anszlagu) do przyjęcia opłaty dzierżawnej w kontrakcie za podstawę przyjętego, dla usprawiedliwienia, w jakiej wysokości wynagrodzenie z tego tytułu przypada, w miarę jakości i wielości utraconego przedmiotu.

Zwraca się tu uwaga, że przy metodzie ryczałtowego wydzierżawienia dóbr częstokroć się zdarza, że summa dzierżawna w kontrakcie umówiona jest wyższą lub niższą od tej, jaka jest wykazem intrat (anszlagiem) ustanowiona; gdzie więc taki okaże się przypadek, tam wynagrodzenie za utracony użytek, podług wykazu intrat przypadające, o tyle wypada zwiększyć lub zmniejszyć, to jest w takiej proporcyi, jak się ma różniąca się summa dzierżawna w anszlagu do summy kontraktem dzierżawnym, do opłaty umówionej. Dla czego w takim zdarzeniu należy załączyć wypis warunku z kontraktu, wysokość opłaty dzierżawnej stanowiącego.

e) Jeżeli likwidacya jest podana o wynagrodzenie strat w dzierżawie z losowych przypadków wynikłych, jak np. ognia, gradobicia, wylewu wody, i pomoru na bydło, powinna ona być usprawiedliwiona, podług form regulaminami remissyjnymi przepisanych, i tak:

- 1) stratę wynikłą w tenucie trwania kontraktu, którego

торого началось до наступления 1817/18 экономического года, то есть до 1 Июня 1817 года, должны быть исчисляемы и вознаграждаемы единственно на основаниях, указанных ремиссионным уставом от 26 Июля 1816 года;

2) убытки, возникшие в период контракта, коего действие началось с 1 Июня 1817 года, до последнего числа Мая 1823 года, слѣдует исчислять и вознаграждать на основаниях, постановленных ремиссионным уставом от 18 Февраля 1817 года;

3) убытки, возникшие в период действия контракта, исполнение которого началось с 1 Июня 1823 и до 15 Октября 1831 года, исчислять и вознаграждать единственно на основаниях, определенных в ремиссионном уставе от 9 Марта 1826 г., за № 63,614/8,450, и, наконец,

4) убытки, возникшие в период действия контракта, исполнение которого началось с 15 Октября 1831 года, исчислять и вознаграждать на тех основаниях, какія определены последним ремиссионным уставом от 15 Октября 1831 года, за № 48,362/10,263, и проч.

f) Если по счету требуется вознаграждение за поставку вместо Казны разных продуктов и проч. в военные магазины и на удовлетворение непосредственных требований войск, какъ это имѣло мѣсто во время последней войны в краѣ, в 1830 и 1831 годахъ, то в удостовѣреніи такого счета слѣдует в точности руководствоваться правилами, изложенными в особыхъ инструкціяхъ, изданныхъ Правительственною Комисією Финансовъ и Казначейства от 17 Февраля 1832 года, за № 5,005/907, от 17 Апрѣля 1832 г., за № 15,055/2,550, и 15 Мая 1832 года, за № 16,793/2,860.

Здѣсь слѣдует еще упомянуть о двухъ случаяхъ, неговоренныхъ в приведенной выше инструкціи от 17 Февраля 1832 года, которые могут произойти при учетѣ претензій вслѣдствіе последней войны.

Къ первому изъ этихъ случаевъ слѣдует отнести по-

skutki zaczynały się przed rokiem ekonomicznym, 1817/8 to jest przed dniem 1 Czerwca 1817 obliczać i do wynagrodzenia przyznawać należy, tylko pod warunkami regulaminem remissyjnym daty 26 Lipca 1816 roku wskazanemi;

2) stratę wynikłą w tenucie trwania, kontraktu dzierżawnego, ktorego skutki brały początek w czasie od 1 Czerwca 1817 roku, do ostatniego Maja 1823 roku obliczać i uskuteczniać należy podług warunków regulaminem remissyjnym daty 18 Lutego 1817 r. przepisanych;

3) straty wynikłe w tenucie trwania kontraktu, zaczynającego się w skutkach w czasie od 1 Czerwca 1823 roku do 15 Października 1831 roku obliczane i przyznawane być powinny jedynie pod warunkami regulaminem remissyjnym daty 9 Marca 1826 roku, za Nr. 63,614/8,450 przepisanimi, nakoniec,

4) straty wynikłe w tenucie trwania kontraktu, zaczynającego się w skutkach po dniu 15 Października 1831 roku, obliczane i stanowione być powinny podług warunków ostatnim regulaminem remissyjnym daty 15 Października 1831 r. za Nr. 48,362/10,263 et sequen: wskazanych.

f) Jeżeli likwidacya jest podana o wynagrodzenie za dostarczenie w zastępstwie Skarbu rozmaitych produktów etc. na zaopatrzenie magazynów wojskowych lub zaspokojenie bezpośrednich rek wizycyj wojska, jak to miało miejsce w czasie ostatniej wojny w kraju w latach 1830 i 1831, tedy w usprawiedliwieniu takiej likwidacyi należy ściśle stosować się do warunków szczególną instrukcyą pod datą 17 Lutego 1832 roku, za Nr. 5,005/907 i 17 Kwietnia 1832 roku, za Nr. 15,055/2,550, d. 15 Maja 1832 r., za Nr. 16,793/2,860 przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu przepisanych.

O dwóch wypadach tu jeszcze powiedzieć przypadkach, instrukcyą daty 17 Lutego 1832 roku wyżej zacytowaną nieobjętych, które przy obrachowaniu pretensyj z skutków ostatniej wojny wynikłych zachodzą.

Do pierwszego z tych przypadków należy postanowie-

становление Правительства отъ 29 Юля 1831 года, за № 8,367/2,145, изданное во время возстанія, по которому бывшей Польской Арміи предоставлено было право на взиманіе фуража непосредственно съ жителей, въ случаѣ неказавшагося необходимаго фуража въ мѣстныхъ магазинахъ.

Согласно статьѣ 3-й этого постановленія, выдача квитанціи на забранные такимъ порядкомъ у жителей продукты предоставлена была Командирамъ корпусовъ, отъ коихъ откомандированы были отряды; квитанціи же эти должны были быть свидѣтельствуемы еще Военными Коммисарами въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ сии послѣдніе находились, а означенное въ тѣхъ квитанціяхъ количество продуктовъ, согласно положительной оговоркѣ приведенной выше статьѣ, должно было быть прописываемо буквами.

Слѣдовательно, по мѣрѣ представленія, въ подкрѣпленіе претензій, такого рода документовъ (то есть реквизиціонныхъ квитанцій), надлежитъ входить въ разсмотрѣніе, соблюдены ли въ нихъ предписанныя 3-ею статьею вышеприведеннаго постановленія формальности, и не была ли выдана также квитанція до 29 Юля 1831 года, такъ какъ, въ обоихъ этихъ случаяхъ, квитанція должна быть признана незаконною и по-этому—отвергнута.

Въ удостовѣреніе претензіи, основанной на законной квитанціи, должны быть, сверхъ того, приложены:

- 1) засвидѣствованная копія съ вышеупомянутаго постановленія;
- 2) выписка о справочныхъ цѣнахъ на хлѣбъ и фуражъ, существовавшихъ въ мѣстномъ обwodовомъ городѣ въ продолженіе того мѣсяца, въ которомъ выдана квитанція.

Ко второму случаю, неупомянутому въ инструкціи, изданной Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства 17 Февраля 1832 года, за № 5,005/907, относится необходимость указанія порядка, въ какомъ должны быть удостовѣряемы счета о претензіяхъ арендаторовъ, подвергшихся разоренію въ военное время.

Необходимость эта вытекаетъ изъ арендныхъ контрактовъ, заключенныхъ на 12-лѣтнюю аренду, срокъ которымъ истекъ

не Рządu под datą 29 Lipca 1831 roku za Nr. 8,367/2,145 w czasie wojny rewolucyjnej wydane, podług którego było Wojsko Polskie upoważnione było do furazowania bezpośrednio u mieszkańców, w razie, gdyby potrzebnego furazu w miejscowych magazynach nie znaleziono.

Podług art. 3-go tego postanowienia zabrane w ten sposób mieszkańcom produkty mocni byli kwitować Dowódcy korpusów odkomenderowanych oddziałów, których kwity powinny jeszcze były być poświadczane przez Kommissarzów Wojennych, tam gdzieby ci byli obecni, nadto wyrażona w tych kwitach ilość produktów, wedle uczynionego w cytowanym wyżej artykule wyraźnego zastrzeżenia, powinna być wypisaną literami.

O ile zatem nastęrczy się, że na usprawiedliwienie się pretensyi takiego rodzaju dowód (to jest kwit rekwizycyjny) będzie złożony, przestrzegać należy, czy w nim zachowaną jest akuratność art. 3-m postanowienia wyżej zacytowanego przepisana, i czy data takiego kwitu nie poprzedza daty 29 Lipca 1831 roku, gdyż w razie okazania się w takim kwicie któregoś z powyższych przypadków, uznany on być powinien za nielegalny i jako taki odrzucony.

Pretensyę zaś z kwitu legalnego likwidowaną powinny nadto jeszcze wspierać:

- 1) kopia postanowienia wyżej zacytowanego, za rzetelność poświadczona;
- 2) wypis cen targowych produktów na targach w mieście tego obwodu (w miesiącu, w którym kwit został wydany) praktykowanych.

Drugim przypadkiem, instrukcją daty 17 Lutego 1832 roku za Nr. 5,005/907 przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu przepisaną nie objętą, jest potrzeba wskazania sposobu, podług jakiego likwidacye pretensyj za doznane zabory i klęski wojenne winny być usprawiedliwione.

Potrzebę tę przedstawiają kontrakty dzierżawne o 12-letnią dzierżawę zawarte, które w latach 1831, 1832 i 1833

въ 1831, 1832 и 1833 годахъ. Контрактами этими, въ § 11 относительно аренды казенныхъ, а въ § 10 относительно аренды супримованныхъ имѣній, выговорено въ пользу арендаторовъ условіе: что за чрезвычайныя поставки продуктовъ и всѣ прочія экстраординарныя доставки, могущія потребоваться отъ арендатора и надлежаще удостоверенныя приказаціями Правительственныхъ властей, по справочнымъ цѣнамъ, за прочіе же убытки, понесенные вслѣдствіе разоренія въ военное время и исчисленные на началахъ, какъ указанныхъ уже постановленіемъ Князя Царскаго Намѣстника отъ 20 Февраля 1816 года, такъ и впредь могущихъ быть постановленными, арендаторъ получаетъ вознагражденіе посредствомъ зачета, при взносъ четвертаго, то есть мартовскаго аренднаго платежа, въ каждомъ экономическомъ году.

Такъ какъ относительно порядка учета этихъ претензій, кромѣ предписанныхъ вышеприведеннымъ постановленіемъ Намѣстника Царства отъ 20 Февраля 1816 года правилъ, никакихъ другихъ законоположеній донынѣ издано не было, то въ указанномъ выше случаѣ слѣдуетъ руководствоваться сказаннымъ постановленіемъ Намѣстника.

Убытки и военныя бѣдствія, по случаю которыхъ арендаторъ можетъ простирать претензію, могутъ быть двоякаго рода, а именно состоятъ:

- 1) въ захватѣ у аренднаго владѣльца такихъ продуктовъ, которые вошли въ смѣтное исчисленіе, какъ предметъ аренднаго дохода, и по уборкѣ съ полей и луговъ хранились въ хозяйственныхъ складахъ, и
- 2) въ выкошеніи или истребленіи такихъ же продуктовъ на поляхъ и лугахъ.

Захватъ экономического скота и земледѣльческихъ и другихъ снарядовъ, составляющихъ собственность арендатора, упадаетъ на его собственный счетъ.

Учетъ претензій, означенныхъ въ первомъ пунктѣ, производится по § 6—13 и 18 постановленія Царскаго Намѣстника отъ 20 Февраля 1816 года; претензіи же, означенныя во второмъ пунктѣ, исчисляются и опредѣляются по § 54 того же постановленія. Поэтому, если счетъ поданъ будетъ о вознаграж-

кончили ся. Контракты те § 11-м co do dzierżaw dóbr rządowych i § 10-m co do dzierżaw dóbr supprimowanych zapewniły dzierżawcom, iż liw erunki nadzwyczajne, oraz wszelkie inne nadzwyczajne, od dzierżawcy żądać się mogące dostarczenia, rozkazami władz rządowych przynależnie udowodnione, według cen targowych, inne zaś szkody z klęski wojny pochodzące, podług już istniejących zasad, uchwałą Księcia Namiestnika Królewskiego, daty 20 Lutego 1816 roku objętych, lub w przyszłości postanowić się mających, w czwartej racie każdego roku gospodarczego, czyli w racie Marcowej będą im wynagrodzone.

Do obliczenia pretensyj na takim zapewnieniu opartych, oprócz zasad cytowaną wyżej uchwałą Namiestnika Królestwa daty 20 Lutego 1816 roku przepisanych, żadne inne dotąd nie zostały wydane, z tego powodu w przypadku, jaki tu zachodzi, trzymać się wypada uchwały Namiestnika dopiero powołanej.

Szkody i klęski wojenne, z powodu których dzierżawca może przyjść z pretensją, mogą być dwояkiego znaczenia:

- 1) zabory produktów dzierżawnych to jest takich, które anszlagiem na opłatę dzierżawną są rachowane, już z pól i łąk zebranych i w składach gospodarskich znajdujących się, i
- 2) wycięcie lub wypalenie takichże produktów na polach i łąkach.

Inwentarz albowiem żywy i martwy o ileby był własnością dzierżawcy a zaborowi uległ, liczy się na jego (dzierżawcy) szkodę.

Pretensye należące do kategorii pierwszej powinny być obliczane podług § 6—13 i 18-go uchwały Namiestnika Królewskiego daty 20 Lutego 1816 roku, zaś pretensye kategorii drugiej obliczać i stanowić należy podług § 54-go tejże uchwały. Dla czego, jeżeli likwidacya będzie podana o wy-

деніи убытковъ по первому пункту, то въ удостовѣреніе онаго слѣдуетъ прилагать:

1) письменное доказательство (квитанцію Командира, взявшаго продукты, или показаніе понесшаго убытки арендатора, подтвержденное присягою) о томъ, какіе продукты и въ какомъ количествѣ были дѣйствительно взяты. Арендаторъ обязанъ даже подтвердить присягою, что означенные продукты дѣйствительно были забраны выдавшимъ квитанцію въ томъ количествѣ и качествѣ, въ какомъ они показаны въ квитанціи;

2) составленное на мѣстѣ экономическимъ чиновникомъ, посредствомъ разспросовъ, протоколярное удостовѣреніе о томъ, что взятые продукты происходили изъ урожая того экономического года, въ которомъ послѣдовалъ заборъ оныхъ войсками, и именно съ тѣхъ только (а не съ другихъ какихъ либо) фольварковъ, которые входятъ въ составъ аренднаго имѣнія, ибо въ противномъ случаѣ претензія должна быть отвергнута;

3) перечневую вѣдомость, заключающую сравненіе общаго количества продуктовъ (въ корцахъ, возахъ, центнерахъ, съ означеніемъ ихъ величины), доставленныхъ въ каждомъ году съ того имѣнія, по раскладкамъ и реквизиціямъ на продовольствіе войскъ, съ общимъ же количествомъ урожая этихъ продуктовъ, принятымъ въ соображеніе при исчисленіи арендныхъ доходовъ и опредѣленіи арендной платы, такъ какъ имѣющее опредѣлится вознагражденіе за убытки ни въ какомъ случаѣ не можетъ превышать цѣнности годового урожая, показанной по смѣтѣ въ числѣ валоваго дохода, по которому опредѣлена была арендная плата;

4) вѣдомость о справочныхъ цѣнахъ на продукты, существовавшихъ въ воеводскомъ городѣ въ продолженіе того экономического года, въ которомъ забраны были продукты, вычисленныхъ изъ средней сложности цѣнъ цѣлаго года, и, наконецъ,

5) протоколярное удостовѣреніе о томъ, что забранные продукты, за которые требуется вознагражденіе, происходятъ изъ однихъ только арендныхъ фольварковъ, и что въ это число не входятъ вовсе продукты крестьянъ, принадлежащихъ къ арендуемому имѣнію.

Если же будетъ аявлена претензія о вознагражденіи за

nagrodzenie szkód w kategorii pierwszej, powinna być usprawiedliwiona:

1) dowodem piśmiennym (kwitem Komendanta, którego zabór dokonał lub zaprzysiężonym, przez poszkodowanego dzierżawcę wywodem słownym) co do jakości, ilości i rzeczywiście zabranych produktów. Nawet dzierżawca obowiązany jest zaprzysiądz, że jakość i ilość produktów w kwicie mieszczą się przez wydawcę tegoż kwitu rzeczywiście była zabrana;

2) sprawdzeniem protokółarnym przez urzędnika ekonomicznego na gruncie przez indagacje dopełnić się winnym, że zabrane produkta pochodziły ze zbiorów tego roku ekonomicznego, w którym zabór miał miejsce, i nie z innych folwarków jak tylko z tych, które dzierżawę tę składają, albowiem w przeciwnym razie pretensya odrzuconą być powinna;

3) tabellarycznym porównaniem materyalnej wysokości produktów (np. ilości korey, fur, centnarów i jakich) na potrzeby wojska, w skutek rozkładów i rekwizycyj razem w respective roku z dóbr tych dostarczonych, z takąż materyalną wysokością tych produktów w anszlugu dzierżawnym na opłatę dzierżawną policzoną, gdyż pod żadnym względem oznaczyć się mające ztąd wynagrodzenie wartości produkcji rocznej, podług zamieszczenia anszlagowego przyjętej, i na opłatę dzierżawną brutto policzonej, przechodzić nie może.

4) Wykazem cen targowych, podług całorocznej frakcyi tegoż samego roku ekonomicznego, w którym zabór miał miejsce, w mieście wojewódzkim na targach praktykowanych, a nakoniec

5) Sprawdzeniem protokółarnem, że zabrane produkta, przedmiotem tej likwidacyi będące, z samych tylko dzierżawnych folwarków pochodzą, i że produkta włościan, do tej dzierżawy należących, w zabór ten bynajmniej nie wchodzi.

Jeżeli zaś likwidacya będzie podana o wynagrodzenie

убытки, означенные во второмъ пунктѣ, то счетъ удостовѣряется на основаніи правилъ, постановленныхъ ремисіонными уставами объ учетѣ и опредѣленіи размѣра убытковъ, послѣдовавшихъ отъ случайныхъ бѣдствій.

Здѣсь только слѣдуетъ указать на обстоятельства, изложенныя въ предыдущемъ пунктѣ лит. е настоящаго параграфа, которымъ должно руководствоваться въ примѣненіи ремисіоннаго устава, имѣющаго служить основаніемъ къ исчисленію размѣра убытковъ, за которые требуется арендаторомъ вознагражденіе.

§ 7.

Основанія для учета претензій арендаторовъ за неисполненную крестьянами во время послѣдней войны издѣльную повинность указаны уже въ инструкціи, изданной Правительственною Комиссіею Финансовъ и Казначейста отъ 17 Февраля 1832 года, за № 5,005/907, о которой говорится выше, въ пунктѣ f § 6-го.

§ 8.

Въ видахъ сохраненія въ цѣлости и въ должномъ порядкѣ документовъ, представленныхъ въ удостовѣреніе счетовъ о претензіяхъ, и въ предупрежденіе утраты токовыхъ, предписывается, чтобы всѣ счета и принадлежащіе къ нимъ документы были сшиваемы въ томы, перенумерованные по листамъ, и чтобы на оберткѣ оныхъ надписываемо было число листовъ, находящихся въ каждомъ томѣ, подъ опасеніемъ, за несоблюденіе сего порядка, дисциплинарнаго взысканія 25 польск. злот. съ виновнаго дѣлопроизводителя. Сверхъ того, постановляется правиломъ, что всѣ документы, пересылаемые при одной исходящей бумагѣ, должны быть сшиты въ одинъ томъ, хотя бы таковыя принадлежали къ нѣсколькимъ счетамъ; раздѣленіе на особые томы допускается лишь въ такомъ случаѣ, когда сіе окажется необходимымъ по значительному объему документовъ.

ГЛАВА IV.

О разрѣшеніи Казначействамъ реализаціи присужденныхъ арендныхъ претензій.

§ 9.

По окончательномъ присужденіи какой либо претензіи Казны къ арендатору, или арендатора къ Казнѣ, должно быть въ

шкѣдъ з категоріи 2-ей, повинна она быѣ усprawiedliwiona podług warunków do obliczania i stanowienia liquidum strat z przypadków losowych pochodzących, regulaminami remisyjnymi wskazanymi.

Zwraca się tu tylko uwaga na przypadek przechodni, w ustępie c niniejszego paragrafu wyżej wskazany, którego się trzymać wypada przy użyciu regulaminu remisyjnego, gdy przyjdzie ustanowić podług tych zasad wysokość straty, przez dzierżawcę likwidowanej.

§ 7.

Do obliczenia pretensyj dzierżawców, za nieodrobioną przez włościan pańszczyznę, w czasie ostatniej wojny, już wskazane są warunki w instrukcyi pod datą 17 Lutego 1832 roku za Nr. 5,005/907, przez Kommissję Rządową Przychodów i Skarbu przepisanej, o której się wyżej w § 6-tym, w ustępie f, powiedziało.

§ 8.

Dla utrzymania w całości i porządku wszystkich dowodów, likwidowane pretensye usprawiedliwiających, i dla zapobieżenia ich uronieniu, nakazuje się, pod karą korekcyjną, zlp. 25 przez referenta zapłacić się mającą, aby wszystkie likwidacye i dowody do nich należące były zszywane w volumina, karty numerem zaliczbowane, a na okładce voluminu aby zapisane było zaświadczenie z wielu kart taki volumen składa się. Nadto zachować należy porządek, aby przy każdej expedyeyi nie więcej było jak jeden volumen, choćby przy expedyeyi tej więcej jak jedna była likwidacyj, jedynie albowiem wrazie większej objętości dowodów można one podzielić na dwa lub więcej voluminów.

Tytuł IV.

O podawaniu Kassom do realizowania przyznanych pretensyj dzierżawnych.

§ 9.

Po zdecydowaniu stanowczem każdej pretensyi Skarbu do dzierżawcy, lub dzierżawcy do Skarbu, powinno być na-

то же время дано распоряжение Казначейству о реализации таковой. Къ распоряжению прилагаются все счета и документы, оправдывающие претензию, подлежащую удовлетворению. Притомъ поставляется условиемъ, чтобы въ распоряженияхъ излагаемы были обстоятельно соображения по каждой присуждаемой претензии, съ приведеніемъ главныхъ оснований оной и со ссылкой на документы, прилагаемые въ подкрѣпленіе каждой претензии. Суммы утвержденныхъ претензийъ должны быть выражаемы въ ассигновкахъ не только цифрами но и прописью, сверхъ того, не допускаются въ ассигновкахъ никакія поправки, поправки и помарки, въ противномъ случаѣ ассигновка признается недѣйствительною.

Независимо отъ сего, Воеводская Коммисія обязана имѣть наблюденіе, чтобы въ распоряженияхъ, даваемыхъ Казначействамъ, помѣщаемы были одни только предметы, относящіеся къ Казначействамъ. Согласно съ этимъ, если встрѣтятся случаи, что, при разсмотрѣніи и утвержденіи общаго расчета съ арендаторомъ, будетъ предстать надобность въ изданіи частнаго кассоваго распоряженія, то сіе распоряженіе должно быть издано особо съ приложеніемъ только къ нему въ подлинникахъ, копіяхъ, или выпискахъ (смотря по обстоятельствамъ) документовъ, относящихся собственно къ этому предмету.

§ 10.

Если дѣло будетъ касаться реализации претензии, простираемой Казною къ арендатору, то Воеводская Коммисія, руководствуясь общимъ распоряженіемъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 29 Ноября 1831 года, за № 30,769/5,245, при соблюденіи указанныхъ въ томъ распоряженіи правилъ, должна прежде всего предписать Казначейству, оказавшемуся въ долгу на арендаторѣ сумму, зачислить по кассовымъ счетамъ къ поступленію, подъ тою статью, къ какой она принадлежитъ по свойству своему и по принятому порядку кассоваго счетоводства.

При томъ одновременно должна быть приготовлена повѣстка къ арендатору, на которомъ зачислено взысканіе, съ предложеніемъ объ уплатѣ въ продолженіе 30 дней (со дня врученія повѣстки), въ указанное Казначейство причитающейся съ него суммы. Въ повѣсткѣ о томъ должны быть подробно изло-

тыхмиастъ выданы до Кассы упowaзненіе для ея зrealizowania. Do upowaзnienia dołączone być winny wszystkie likwidacye i dowody, assygnujące się do zrealizowania pretensye usprawiedliwiające.

Zastrzega się przy tem, aby assygnacye mieściły w sobie dokładne motiwa każdej przyznającej się należności, z powołaniem się na pryncypalną zasadę pretensyi i daty dowodów, respective pretensyę wspierających. Summy przyznanych assygnacyą należności mają być nietylko liczbami, ale i słowami pisane, pod nieważnością assygnacyi, żadne skrobanie, ani mazanie, przekreślanie nie może mieć miejsca.

Nadto wszystko jeszcze, Kommissya Wojewódzka przestrzegać jest obowiązana, aby w rozporządzeniach do Kassy wydawanych same tylko przedmioty, teŝe Kassy dotyczące, mieściły się. Dla czego gdzie będzie zachodził przypadek, że przy zdecydowaniu ogólnego z dzierżawcą obrachunku, wypadnie wydać jakie szczególne rozporządzenie kassowe, w takim razie rozporządzenie to powinno być oddzielnie wydane, przy załączeniu tylko do niego w oryginałach, kopiach lub wypisach (jak wypadnie) dowodów samego tego przedmiotu dotyczących.

§ 10.

Jeżeli będzie szło o zrealizowanie pretensyi Skarbu do dzierżawcy zaregulowej, Kommissya Wojewódzka, stosując się do ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu daty 29 Listopada 1831 r., za Nr. 30,769/5,245, przy zachowaniu warunków w tym rozporządzeniu przepisanych, rozkazać winna Kassie naprзód kwotę, o którą dzierżawca został zdebitowany, w kontrollach kassowych przypisać do rubryki przybytku, a to pod tytułem do jakiegoby ona z natury swej i wedle przyjętego porządku manipulacyi kassowej należała, dalej

Jednocześnie powinno być przygotowane zawiadomienie do zdebitowanego dzierżawcy, a zarazem i wezwanie do zapłacenia w przeciągu dni 30 (po doręczeniu wezwania) wskazanej mu Kassie kwoty, o którą został debitowany. W za-

жены основанія и документы, въ силу которыхъ зачислено на немъ взысканіе.

Повѣстка эта препровождается къ Коммисару того обвода, въ коемъ должникъ имѣетъ жительство, съ предписаніемъ вручить ему таковую подъ росписку, которую и представить для приобщенія къ дѣламъ Воеводской Коммисіи, а по истеченіи 30 дней со дня выдачи росписки, принять въ отношеніи должника понудительныя мѣры административной экзекуціи, еслибы въ означенный срокъ взыскиваемая съ него сумма не была имъ уплачена.

§ 11.

Принятые экзекуціонныя мѣры ко взысканію присужденной Казнѣ суммы, не могутъ быть приостановлены даже и въ такомъ случаѣ, когда арендаторъ, на котораго обращено взысканіе, принесетъ жалобу высшей власти на послѣдовавшее по этому предмету рѣшеніе, какъ это постановлено дѣйствующимъ доселѣ Королевскимъ декретомъ отъ 14 Января 1812 года (Дневн. Закон. Герцогства Варшавскаго томъ IV, стр. 343), которымъ хотя и допускается обжалованіе должникомъ отяготительнаго для него рѣшенія, но вмѣстѣ съ тѣмъ положительно оговорено, что приведеніе въ исполненіе такихъ рѣшеній, не смотря на принесенную противъ нихъ жалобу, отнюдь не должно быть останавливаемо.

§ 12.

Если дѣло идетъ о реализаціи претензіи арендатора къ Казнѣ, присужденной въ его пользу, то удовлетвореніе его слѣдующимъ вознагражденіемъ должно быть отнесено на счетъ назначеннаго на сей предметъ смѣтнаго кредита, но при ассигнованіи выдачи денегъ изъ Казначейства, Воеводская Коммисія обязана, подъ опасеніемъ отвѣтственности, удостовѣриться предварительно о томъ, что всѣ слѣдовавшія къ тому времени съ арендатора въ Казну платежи, не исключая предстоящаго по взносу ближайшаго аренднаго платежа, пополнены; ибо главнымъ условіемъ поставляется, что претензія арендатора ни подъ какимъ предлогомъ не можетъ быть удовлетворена наличными деньгами, если, по вышеуказаннымъ статьямъ, числится на немъ какая либо казенная недоимка. Прежде всего долженъ

wiadomieniu o tem powinien być poinformowany dokładnie o zasadach i dowodach, na mocy których zadebitowano go.

Zawiadomienie to przesłane być winno na ręce Kommissarza tego obwodu, w którym zadebitowany ma swoje mieszkanie, z poleceniem aby Kommissarz Obwodu kazał mu takowe doręczyć za rewersem i uzyskany rewers, aby do akt Kommissyi Wojewódzkiej nadesłał, aby po upływie dni 30 od daty wydanego przez dłużnika rewersu zagnął go środkami egzekucyi administracyi do zapłacenia poszukiwanej na nim kwoty, w razie gdyby temu nie uczynił zadość w oznaczonym na to czasie.

§ 11.

Zarządzona egzekucya o zapłacenie przyznanej Skarbowi należności nie może być wstrzymana, w przypadku gdyby zdebitowany dzierżawca od decyzji w tym interesie przeciwko niemu wydanej odwołał się do wyższej władzy, a to z uwagi na obowiązujący dotąd dekret Królewski daty 14 Stycznia 1812 r. (Dziennika Praw Ks. War. tom 4, stron. 343), który lubo dozwala egzekwowanym odwołania się od decyzji za uciążliwe uważanych, zastrzega jednak wyraźnie, że egzekucya takich decyzji, chociażby były zaskarżone, wstrzymana być nie powinna.

§ 12.

Jeżeli będzie szło o zrealizowanie przyznanej pretensyi dzierżawcy od Skarbu, zaspokojenie jej powinno być wskazanem z funduszu, jaki na ten cel jest oznaczony, lecz Kommissya Wojewódzka, wydając assygnacyę do Kassy pod odpowiedzialnością przekonać się powinna o wypłatności dzierżawcy w tem wszystkim, coby od niego Skarbowi w tym czasie a nawet do włącznie najbliższej nadchozącej najpierwszej raty należało. Za pryncypalny albowiem warunek przepisuje się, że pod żadnym względem dzierżawca nie może być zaspokojony w swojej pretensyi gotowizną, jeżeliby podług tego, jak się wyżej powiedziało, nawzajem coś przypadało od niego Skarbowi.

быть сдѣланъ вычетъ слѣдующихъ въ Казну недоимокъ, и выдача наличныхъ денегъ арендатору, въ удовлетвореніе присужденной ему претензіи, можетъ быть произведена лишь въ томъ случаѣ, когда на немъ не состоитъ уже болѣе никакого долга.

§ 13.

О каждомъ ассигнованіи денегъ изъ Казначейства, въ удовлетвореніе претензіи арендатора, долженъ быть въ то же время увѣдомляемъ и заинтересованный арендаторъ, съ подробнымъ объясненіемъ, какія изъ показанныхъ по его счету претензій и на какомъ основаніи признаны подлежащими удовлетворенію, а какія изъ нихъ и по какимъ именно причинамъ отвергнуты. Документы, относящіеся къ отвергнутымъ претензіямъ, должны быть возвращаемы просителю.

Всѣ этого рода увѣдомленія должны быть посылаемы посредствомъ Обwodовыхъ Коммисаровъ, съ предписаніемъ вручить таковыя заинтересованнымъ лицамъ подъ росписку, которая препровождается, какъ документъ, въ Воеводскую Коммисію, для приобщенія къ дѣламъ.

§ 14.

Воеводская Коммисія, обязывается предварить всѣхъ арендаторовъ казенныхъ и супримованныхъ имѣній, посредствомъ Воеводскихъ Вѣдомостей о томъ, что каждый изъ нихъ долженъ соблюдать тотъ порядокъ, чтобы о всякой своей претензіи, вытекающей изъ контракта, заявлять, тотчасъ послѣ возникновенія ея, посредствомъ подачи въ Воеводскую Коммисію счетовъ, составленныхъ и удостовѣренныхъ по формамъ, о корорыхъ Воеводская Коммисія, примѣняясь къ дѣйствующимъ узаконеніямъ, должна извѣстить ихъ, съ приложеніемъ соответственныхъ образцовъ.

Такіе счета должны быть составляемы самими арендаторами, и потому никто изъ чиновниковъ не можетъ заниматься этимъ дѣломъ, подъ опасеніемъ взысканія за противное штрафа въ 50 польскихъ злотыхъ.

Г л а в а V.

О составленіи общихъ расчетовъ по окончаніи аренднаго владѣнія или управленія.

a) О расчетахъ по арендамъ.

§ 15.

Непосредственно по истеченіи аренднаго срока, опредѣлен-

Przedewszystkiem powinna być uskuteczniiona kompensata, i tylko o tyle dzierżawca w przyznanej mu pretensyi może być w części lub całkowiecie zaspokojony gotowizną, o ileby nie było w możności kompensowania.

§ 13.

O każdym wydaniu do Kassy assygnacyi, celem zaspokojenia przyznanej dzierżawcy należności, powinien być także zawiadomiony interessowany dzierżawca. W zawiadomieniu tem należy go dokładnie poinformować, które z polikwidowanych przez niego pretensyj i na jakiej zasadzie są przyjęte, a które i dla czego uchylone zostały. Dowody, do uchylonych pretensyj należące, zwracać należy pretensorowi.

Wszystkie takie zawiadomienia powinny być przesyłane za pośrednictwem Kommissarzów Obwodowych, z poleceniem doręczenia takowych interessantom za rewersem, którego jako dowód do akt Kommissyi Wojewódzkiej nadesłany być powinien.

§ 14.

Kommissya Wojewódzka obowiązana jest przez dziennik wojewódzki ostrzedz wszystkich dzierżawców dóbr rządowych i supprimowanych, że powinnością jest każdego z nich pilnować tej punktualności, aby każdą swą pretensyę, z kontraktu wypływającą, jak tylko ona okaże się, natychmiast podawali do biura Kommissyi Wojewódzkiej, a to w likwidacyach sporządzonych i udowodnionych podług form, o których Kommissya Wojewódzka, z względem na istniejące co do tego przepisy, przez zakommunikowanie im stosownych wzorów, poinformować ich powinna.

Likwidacye takie sami dzierżawcy sporządzać są obowiązani, i dla tego pod karą korekcyjną złp. 50 zakazuje się, aby żaden z urzędników nie ważył się tą czynnością zatrudniać.

Т И Т У Л V.

O załatwieniu obrachunków ogólnych, po skończeniu się tenuty dzierżawnych i administracyjnych.

a) O obrachunkach dzierżawnych.

§ 15.

Zaraz po skończeniu się tenuty dzierżawnej, kontraktem

ная недоимка, подлежащая взысканию съ арендатора, то одновременно должно быть предписано арендатору о взносе таковой въ Казначейство, въ продолжение 40 дней со дня вручения разсчета, Обводовому же Коммисару—о понуждении арендатора мѣрами административной экзекуции, въ случаѣ неуплаты имъ денегъ въ положенный срокъ.

Воеводская Коммисія не въ правѣ останавливать дѣйствіе наложенной экзекуции, хотя бы даже арендаторомъ принесена была высшему начальству жалоба на ея рѣшеніе, по причинамъ, изложеннымъ въ предыдущей 11-й статьѣ.

§ 17.

Еслибы по утвержденному общему разсчету за все время аренды, оказалась со стороны арендатора переплата въ Казну, то Воеводская Коммисія обязана распорядиться о выдачѣ арендатору, изъ Казначейства, переплаченнаго излишка, изъ назначенной на сей предметъ по смѣтѣ суммы, или наличными деньгами, если арендаторъ выбылъ уже изъ владѣнія, или же посредствомъ зачета такового излишка въ счетъ будущихъ платежей, если по вновь заключенному контракту, имѣніе оставлено въ дальнѣйшемъ владѣніи арендатора.

§ 18.

Если по произведенной повѣркѣ исполненія арендныхъ обязательствъ окажется, что арендаторъ удовлетворилъ всѣмъ условіямъ контракта или привилегіи и, по утвержденному общему разсчету, не состоитъ на немъ никакая казенная недоимка, то Воеводская Коммисія по утвержденіи разсчета въ правѣ распорядиться о выдачѣ арендатору залога, представленнаго имъ въ обезпеченіе Казны по окончившейся арендѣ. При чемъ постановляется на видъ, что опредѣленіе по этому предмету можетъ быть постановлено не иначе, какъ въ общемъ засѣданіи Воеводской Коммисіи, порядкомъ, предписаннымъ въ предыдущемъ 4-мъ параграфѣ; такъ какъ за выдачу залога безъ предварительнаго удостовѣренія о бездоимочномъ взносе въ Казну всѣхъ платежей, слѣдующихъ за аренду, по которой представленъ былъ залогъ, старшій Рахмистръ, Начальникъ Секціи казенныхъ имуществъ, Коммисаръ Финансоваго Отдѣленія и всѣ члены Воеводской Коммисіи, участвовавшіе въ рѣшеніи этого дѣла, подвергаются круговой отвѣтственности.

ка резшта do poszukiwania dla Skarbu, jednocześnie ma być poleconem dzierżawcy, aby takową w przeciągu dni 40-tu, po doręczeniu rachunku w Kassie zapłacił, Kommissarzowi Obwodowemu zaś, aby go znaglił krokami egzekucyi administracyjnej w razie, gdyby się temu w oznaczonym czasie nie stało zadosyć.

Nie wolno jest Kommissyi Wojewódzkiej wstrzymywać zarządzonej egzekucyi, chociażby nawet dzierżawca od jej decyzji do wyższej władzy odwołał się, a to z uwagi na przyczynę w § 11-m wyżej wymienioną.

§ 17.

Jeżeliby po zatwierdzeniu ogólnego obrachunku z całej skończonej tenuty okazywała się reszta dla dzierżawcy od Skarbu, Kommissya Wojewódzka obowiązana będzie wydać do Kassy dyspozycyę, iżby takową z funduszu na ten cel oznaczonego, dzierżawcy wypłaciła, a to albo gotowizną, wrazie, gdyby dzierżawca ten wyszedł już z possessyi, lub też przez kompensatę, gdyby za nowo zawartym kontraktem pozostawał w dalszej tych dóbr dzierżawie.

§ 18.

Jeżeli dzierżawca według aktu sprawdzenia i wykonania obowiązków dzierżawnych wszystkim warunkom kontraktu, lub przywileju zadosyć uczynił, i podług zatwierdzonego ogólnego obrachunku nic nie pozostał z tej dzierżawy dłużnym Skarbowi, w takim razie, po zatwierdzeniu obrachunku, mocna będzie Kommissya Wojewódzka zaraz zadysponować wydanie dzierżawcy kaucyi, która skończoną tenutę dzierżawną Skarbowi zabezpieczyła. Lecz zastrzega się wyraźnie, że decyzya w tym przedmiocie nie może być inaczej wydana, jak tylko na ogólném posiedzeniu Kommissyi Wojewódzkiej w formie § 4-ym wyżej przepisanej. Za wydanie albowiem kaucyi, bez poprzedniczego przekonania się, że Skarb z tej dzierżawy (którą ona poręczała) został zupełnie zaspokojony, Nadrachmistrz i Naczelnik Sekcyi dóbr, Kommissarz Skarbu i wszyscy członkowie Kommissyi Wojewódzkiej, do decyzji takiego interessu wpływający, solidarnie do odpowiedzialności pociągnięci będą.

б) О расчетах по управлению имениями.

§ 19.

Отчеты, представляемые ежегодно по имениям, состоящимъ въ непосредственномъ казенномъ управленіи, должны быть разсматриваемы и утверждаемы на основаніяхъ, указанныхъ въ подробной инструкціи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 23 Августа 1826 года, за № 54,618/9,472.

Въ инструкціи этой введено донинѣ лишь одно измѣненіе, что окончательное утвержденіе отчетовъ по управленію имуществами, на основаніи приведеннаго въ началѣ сего постановленія Совѣта Управленія, принадлежитъ не Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, а Воеводской Коммисіи.

§ 20.

Каждый утвержденный отчетъ по управленію долженъ быть тотчасъ же приведенъ въ исполненіе во всѣхъ подробностяхъ, въ особенности же вмѣняется въ обязанность, подлѣ опасеніемъ отвѣтственности, чтобы всѣ открытыя по отчету казенныя недоимки были въ то же время взысканы сполна.

Воеводская Коммисія, принявъ въ основаніе опредѣленный, по утвержденному отчету, чистый доходъ съ именія, обязана немедленно дать распоряженіе Казначейству о приведеніи въ исправность доходныхъ казначейскихъ счетовъ по означенному именію, за тотъ годъ, за который утвержденъ отчетъ по управленію, именно о введеніи по смѣтнымъ окладамъ измѣненій, сообразно утвержденному отчету.

Къ этому распоряженію, долженъ быть приложенъ, въ видѣ документа, главный (подлинный) экземпляръ отчета по управленію имениемъ, со всѣми принадлежащими къ нему приложеніями.

§ 21.

При выдачѣ администратору залога соблюдаются тѣ же предосторожности и формальности, какія указаны въ предыдущей 18-й статьѣ настоящей инструкціи въ отношеніи арендаторовъ.

б) О obrachunkach administracyjnych.

§ 19.

Rachunki corocznie z dóbr na rzecz Skarbu bezpośrednio administrowanych, rozpoznawane i decydowane być powinny podług zasad i form szczególną do tego instrukcyą, pod datą 23 Sierpnia 1826 roku za Nr. 54,618/9,472 przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu wydaną wskazyanych.

W instrukcyi tej dotąd tylko ta zmiana zaprowadza się, że zatwierdzenie stanowcze rachunków administracyjnych, według postanowienia Rady Administracyjnej, na wstępie obecnej instrukcyi zacytowanego, nie do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu lecz do Kommissyi Wojewódzkiej należy.

§ 20.

Każden zdecydowany obrachunek administracyjny winien być natychmiast wprowadzony w egzekucyą, a to we wszystkich jego szczegółach, szczególniej zastrzega się pod odpowiedzialnością, aby wykryte tym rachunkiem należności dla Skarbu, we wszystkich jego szczegółach natychmiast były ściągnięte.

Podług wykrytego i ustanowionego zatwierdzonym rachunkiem dochodu netto, zaraz Kommissya Wojewódzka obowiązana jest wydać rozporządzenie do Kassy, w celu uregulowania w kontrollach kassowych należności poborowej z tych dóbr, a mianowicie z roku, za który rachunek administracyjny został zdecydowany, a to co do zmian, jakieby przeciwko należności etatem dla Kassy zamierzonej, podług zdecydowanego rachunku zachodzić mogły.

Przy rozpoznaniu takim, jako dowód powinien być załączony główny egzemplarz (unicat) rachunku administracyjnego, z wszystkimi należąciami do niego allegatami.

§ 21.

Przy wydaniu kaucyi administratora zastrzega się zachowanie tej samej ostrożności i form, jakie są wskazane w § 18-m niniejszej instrukcyi co do dzierżawców.

ГЛАВА VI.

Распоряженія общія.

§ 22.

Начиная съ 1 Юня текущаго года, Воеводская Коммисія обязывается, подъ опасеніемъ отвѣтственности, наблюдать за тѣмъ, чтобы общіе расчеты по окончившимся аренда́мъ и по управленію казенными имѣніями—были непремѣнно вполнѣ обревизованы въ продолженіе слѣдующаго года, по окончаніи аренды или управленія.

Для надзора за дѣйствіями по этому предмету возлагается на обязанность Воеводской Коммисіи доставлять ежегодно въ Юль мѣсяцѣ, въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, именную вѣдомость:

a) арендаторамъ, которымъ окончился срокъ аренды, какъ по случаю истеченія арендныхъ контрактовъ, такъ равно и по случаю устраненія ихъ отъ владѣнія. Арендаторами считаются также и эмфитевтические и пожизненные владѣльцы;

b) администраторамъ, кои въ продолженіе истекшаго экономическаго года, управляли непосредственно на счетъ Казны казенными или супримованными имѣніями.

Изъ этой вѣдомости Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства будетъ почерпнуть свѣдѣніе о числѣ и родѣ отчетовъ, подлежащихъ, въ каждомъ году, разсмотрѣнію Воеводской Коммисіи.

Сверхъ того, чтобы поставить Правительственную Коммисію въ возможность удостовѣриться, что эти отчеты были въ продолженіе того года вполнѣ обревизованы Воеводскою Коммисіею, она обязана представлять, въ Юнь мѣсяцѣ слѣдующаго года, въ Правительственную Коммисію особую вѣдомость, изъ коей можно было бы почерпнуть достовѣрное свѣдѣніе, не только объ исполненіи этой обязанности, но и о результатахъ, оказавшихся по каждому обревизованному отчету.

Притомъ Воеводская Коммисія предупреждается, что за неразсмотрѣніе въ какомъ либо году, всѣхъ подлежащихъ въ томъ же году ревизіи отчетовъ, она подвергнется отвѣтственности, опредѣленной постановленіемъ Совѣта Управленія Царства отъ 17 Февраля (1 Марта) 1833 года, въ отношеніи чиновниковъ за упущенія по службѣ, къ каковой отвѣтственно-

Т Y T U S VI.

Rozporządzenia ogólne.

§ 22.

Pod odpowiedzialnością obowiązana jest Kommissya Wojewódzka, poczynszy od 1 Czerwca r. b. pilnować porządku, aby rachunki ogólne skończonych dzierżaw i administracyj koniecznie w ciągu następnego roku (po skończeniu się tenuty dzierżawnej lub administracyjnej) w zupełności były załatwione.

Dla utrzymania więc co do tego kontroli, powinnością będzie Kommissyi Wojewódzkiej, każdego roku w miesiącu Lipcu, podać Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu wykaz imienny:

a) dzierżawców, którym tenuty dzierżawne skończyły się czy to przez expiracyę kontraktów dzierżawnych lub przez eksmissyę. Za dzierżawców uważają się i dzierżawcy emfiteutyeczni lub dożywotni;

b) administratorów, którzy przez upłyniony rok ekonomiczny dobra rządowe lub supprimowane bezpośrednio na rzecz Skarbu administrowali.

Z wykazu takiego Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu będzie miała wiadomość wiele Kommissyi Wojewódzkiej w tym roku i jakich rachunków przypadało do załatwienia.

Ażeby zaś następnie jeszcze miała wiadomość, że rachunki te w ciągu tego roku zostały przez Kommissyę Wojewódzką w zupełności załatwione, Kommissya Wojewódzka obowiązana będzie, zaraz w miesiącu Czerwcu następnego roku ekonomicznego, podać Kommissyi Rządowej drugi wykaz, którego nie tylko przekona Kommissyę Rządową o spełnieniu tego obowiązku, ale nadto dostarczy wiadomości o rezultatach jakie z respective załatwionego rachunku wyprowadzone zostały.

Zapowiada się wyraźnie, że niezalatwienie w zupełności wszystkich obrachunków, na respective rok do załatwienia przypadających, ściagnie odpowiedzialność postanowieniem Rady Administracyjnej Królestwa daty 17 Lutego (1 Marca) 1833 roku, na opuszczających swe obowiązki urzędników rozciągniętą, która w szczególności tych urzędników dotknąć

сти привлечены будут преимущественно тѣ чиновники, которые окажутся виновными въ запущеніи дѣлъ, относящихся къ упомянутымъ отчетамъ.

Указанныя мѣры взысканія неминусемо будутъ приняты въ Іюлѣ мѣсяцѣ 1835 года, если къ тому времени, т. е. въ продолженіи 1834/35 года, не будутъ вполнѣ рассмотрѣны и утверждены всѣ отчеты, какъ по арендамъ оконченнымъ къ 1 Іюня 1834 года, такъ и по управленію казенными имѣніями.

§ 23.

Такъ какъ, согласно ст. 4-й приведеннаго выше постановленія Совѣта Управленія, рассмотрѣніе и окончательное рѣшеніе всѣхъ претензій и расчетовъ по арендному владѣнію и управленію казенными имѣніями со временъ существованія Царства, какъ оставшихся нерѣшенными отъ прежняго времени, такъ и текущихъ, со дня обнародованія того постановленія принадлежатъ уже Воеводской Коммисіи, то тѣ изъ числа упомянутыхъ претензій и расчетовъ, которые по день публикаціи сказаннаго постановленія въ Дневникъ Законовъ, то есть по 10 Іюня 1834 года, не были представлены на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, подлежатъ рассмотрѣнію и рѣшенію самой Воеводской Коммисіи.

Представленными до 10 Іюня 1834 года на рассмотрѣніе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, считаются тѣ претензіи и расчеты, которые отправлены изъ Воеводской Коммисіи прежде наступленія того дня. Слѣдовательно все то, что отправлено было по этотъ день изъ Воеводской Коммисіи въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, подлежатъ рассмотрѣнію и рѣшенію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, а то, что осталось къ сему числу на мѣстѣ или въ канцеляріи Воеводской Коммисіи, подлежатъ рассмотрѣнію и рѣшенію сей послѣдней.

§ 24.

Указавъ Воеводской Коммисіи порядокъ дѣйствія при рассмотрѣніи и рѣшеніи дѣлъ о претензіяхъ и расчетахъ по арендному владѣнію и управленію казенными и супримованными имѣніями, Правительственная Коммисія въ заключеніе сочла нужнымъ обратитъ вниманіе Воеводской Коммисіи на важность ввѣ-

бдіе musiała, przy których zaległość interesów obrachunkowych okaże się.

Zapowiedzenie to niezawodnie w swych skutkach zaraz w miesiącu Czerwcu 1835 roku spełnionem będzie, w razie gdyby wszystkie rachunki skończonych z dniem 1 Czerwca 1834 roku tenut dzierzawnych i administracyjnych w ciągu roku 1834/5 rozpoznane i zdecydowane nie zostały.

§ 23.

Ponieważ od dnia ogłoszenia postanowienia Rady Administracyjnej, na wstępie zacytowanego, podług art. 4-go tegoż postanowienia, rozpoznanie i stanowcza decyzja wszystkich pretensyj i rachunków dzierzawnych i administracyjnych z epoki Królestwa, tak zaległych jako i bieżących, należy już do Kommissyi Wojewódzkiej, przeto o ile takie pretensye, i obrachunki do dnia ogłoszenia tegoż postanowienia, które w Dzienniku Praw na dniu 10 Czerwca 1834 roku przypadało, nie zostały do decyzji Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przedstawione, rozpoznawać i decydować one już będzie sama Kommissya Wojewódzka.

Przedstawienie pretensyi lub obrachunku do decyzji Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu wtenczas uważa się za dokonane przed dniem 10 Czerwca 1834 roku, jeżeli przed tym dniem z biura Kommissyi Wojewódzkiej zostało wyekspedytowanem. A zatem to co do tego dnia zostało wyekspedytowanem z biura Kommissyi Wojewódzkiej do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, to należecъ będzie do rozpoznania i decyzji Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, to zaś co do tego dnia pozostało na gruncie lub w biurze Kommissyi Wojewódzkiej ulega już rozpoznawaniu i decyzji samej Kommissyi Wojewódzkiej.

§ 24.

Takie wskazawszy Kommissyi Wojewódzkiej formy do postępowania przy rozpoznaniu i decydowaniu pretensyj obrachunków dzierzawnych i administracyjnych z dóbr rządowych i suppressowanych, w ostatku Kommissya Rządowa ujrzała jeszcze potrzebę zwrócić całą uwagę Kommissyi Wo-

прямыхъ ея попеченію казенныхъ интересовъ и на отвѣтственность, какой она подвергается за дѣйствія, противныя существующимъ постановленіямъ. Ошибочнымъ съ ея стороны было бы мнѣніе, что рѣшенія ея по дѣламъ о расчетахъ не будутъ впредь подчинены никакому контролю. По силѣ статьи 2-й постановленія Совѣта Управленія, по настоящему предмету, надзоръ за дѣйствіями Воеводской Коммисіи, по этой части, порученъ Высшей Счетной Палатѣ, которая, при ревизіи отчетовъ Казначействъ, будетъ вмѣстѣ съ тѣмъ обращать вниманіе и на правильность и законность рѣшеній Воеводской Коммисіи. Независимо отъ сего, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства оставляетъ за собою право прибѣгать къ чрезвычайнымъ мѣрамъ, для удостовѣренія, на сколько будетъ соблюдаемо Воеводскою Коммисіею указанный въ настоящей инструкціи порядокъ. Поэтому на членахъ Воеводской Коммисіи лежить священный долгъ, при разсмотрѣніи и рѣшеніи вѣхъ дѣлъ по расчетамъ, строго руководствоваться указанными ей основаніями и недопускать никакого отъ нихъ отступленія, такъ какъ каждое нарушеніе предписанныхъ правилъ подвергнетъ виновныхъ законной отвѣтственности.

Варшава, 5 Іюля 1834 года.

Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ

(подписано) *Пивницкій*.

№ 35,148/11,801.

№ 106.

Высочайшее постановленіе объ отдачѣ въ арендное содержаніе, на продолжительные сроки, мелкихъ участковъ, остающихся за округленіемъ казенныхъ имѣній, заслуженнымъ гражданскимъ чиновникамъ Царства.

(18 (30) Мая 1838 г.)

Отзывъ Министра Статсъ-Секретаря къ Намѣстнику въ Царствѣ.

По разсмотрѣніи въ Государственномъ Совѣтѣ по Департаменту Дѣлъ Царства Польскаго внесеннаго въ оный по Вы-

jewódzkiej на важность интересу Skarbu publicznego, pod jej rozporządzenie oddanego, i na odpowiedzialność jaka jej jest zapowiedziana, wrazie gdyby się w nim dopuściła postępowania przepisany zasadom przeciwnego. Niech się Kommissya Wojewódzka nie uprzedza zdaniem, że decyzje jej w interesach obrachunkowych nie będą już miały nad sobą żadnej kontroli. Podług artykułu 2-go postanowienia Rady Administracyjnej, z którego ta rzecz idzie, przestrzeganie postępowania Kommissyi Wojewódzkiej w tym przedmiocie, poruczonem zostało Najwyższej Izbie Obrachunkowej, która rewidując rachunki kassowe, zwracać będzie zarazem uwagę, i na prawość decyzji Kommissyi Wojewódzkiej. Nadto jeszcze i Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zostawia sobie środki nadzwyczajnego przekonywania się o ile zachowywany będzie przez nią (Kommissyę Wojewódzką) wskazany niniejszą instrukcją porządek. Dla czego świętym jest obowiązkiem Kommissyi Wojewódzkiej przy ocenieniu i decydowaniu wszystkich interesów obrachunkowych, trzymać się ściśle wskazanych jej zasad i żadnego nad te przestąpienia nie dopuszczać, każde albowiem przestąpienie za obręb przepisami wskazany, uczyni ją Skarbowi Publicznemu odpowiedzialną.

Warszawa, dnia 5 Lipca 1834 roku.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu

(podpisano) *Piwnicki*.

Nr. 35,148/11,801.

№ 106.

NAJWYŻSZA decyzja przyzwalająca na oddawanie zasłużonym urzędnikom w długoletnie dzierżawy drobnych części, pozostających od zaokrąglenia dóbr donacyjnych.

(d. 18 (30) Maja 1838 r.)

ODEZWA MINISTRA SEKRETARZA STANU DO NAMIESTNIKA KRÓLESTWA.

Po rozpoznaniu w Radzie Państwa w Departamencie do spraw Królestwa Polskiego, wniesionego na Radę z NAJ-

сочайшему повелѣнію представленія Г. Генераль-Адъютанта Раутенстрауха отъ 16 (28) Марта сего года, относительно отдачи заслуженнымъ гражданскимъ чиновникамъ въ арендное содержаніе на продолжительные сроки, мелкихъ участковъ остающихся за округленіемъ казенныхъ имѣній, поступающихъ въ частную собственность по Всемилоствѣйшему пожалованью, послѣдовало мнѣніе Совѣта, удостоенное Высочайшаго утвержденія въ 25 день истекшаго Апрѣля.

Представляя почтительнѣйше Вашей Свѣтлости сообщенный исправляющимъ должность Государственнаго Секретаря списокъ съ такового мнѣнія, съ польскимъ онаго переводомъ, имѣю честь быть съ совершеннѣйшимъ высокопочитаніемъ и преданностію.

Въ С.-Петербургѣ, 18 (30) Мая 1838 года.

(подписано) *И. Туркулъ.*

№ 608.

№ 107.

Объясненіе лежащей на арендаторѣ обязанности содержать въ исправности строенія.

(8 (20) Октября 1838 года.)

Вспмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Содержаніе въ исправности и постепенное приведеніе въ лучший видъ строеній въ казенныхъ имѣніяхъ, а въ особенности отданныхъ въ арендное содержаніе съ 1834 года, должно быть предметомъ постоянной и внимательной заботливости со стороны Губернскаго Правленія и Экономическихъ Ассесоровъ, по той именно причинѣ, что условія контрактовъ, заключаемыхъ съ того года, возлагаютъ сію обязанность исключительно на самихъ арендаторовъ.

Хотя въ § 11-мъ общихъ условій, предписанныхъ съ 1834 года, для отдачи въ аренду казенныхъ имѣній, достаточно разъяснены обязанности арендатора въ этомъ отношеніи, въ изданныхъ же вслѣдствіе сего распоряженіяхъ отъ 6 Марта и 5

высшего rozkazu, przedstawienia Generała Adjutanta Rau-tenstraucha pod dniem 16 (28) Marca r. b. co do oddania zasłużonym cywilnym urzędnikom w dzierżawę na długole-tnie terminu drobnych części, pozostających od zaokrąglenia dóbr skarbowych, przechodzących na własność prywatną, za NAJMIŁOŚCIWSZEM nadaniem, zapadła decyzja Rady, NAJ-wyżej zatwierdzona w d. 25 Kwietnia.

Mam zaszczyt przedstawić Waszej Książęcej Mości udzie-lone przez pełniącego obowiązki Sekretarza Stanu kopię tej decyzji z polskim tłumaczeniem.

w Petersburgu, dnia 18 (30) Maja 1838 roku.

(podpisano) *Ig. Turkuł.*

№ 608.

№ 107.

Objaśnienie w przedmiocie obowiązku dzierżawcy utrzy-mywania w dobrym stanie budowli.

(d. 8 (20) Października 1838 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYĄ RZĄDOWĄ PRZYCHODÓW I SKARBU.

Utrzymanie i stopniowe doprowadzenie do stanu lepsze-go budowli w dobrach rządowych, mianowicie od roku 1834 wydzierżawionych, zwracać powinno ciągłą i baczną uwagę Rządu Gubernialnego tudzież Assessorów Ekonomicznych, z tego szczególnie powodu, że warunki kontraktów od po-wyższej epoki zawieranych przenoszą ten obowiązek w zu-półności na dzierżawców.

Lubo § 11-ty ogólnych warunków, do dzierżawy dóbr rządowych od roku 1834 przepisanych dostatecznie wyjaśnia obowiązki dzierżawcy pod tym względem, i wydane w skut-ku tego rozporządzenia w dniu 6 Marca i 5 Sierpnia t. r.

Августа того же года, за № 16,485/5,443 и 60,458/20,143, указанъ Губернскому Правленію порядокъ наблюденія за исполненіемъ арендаторами этого обязательства, за всѣмъ тѣмъ однакожь Правительственная Коммисія, въ виду настоятельной необходимости подчинить строгому контролю тѣхъ въ особенности арендаторовъ, въ пользу которыхъ сдѣлана была сбавка извѣстнаго процента съ арендной платы на содержаніе въ исправности строеній, и не допустить, чтобы эта сумма отвлекаема была отъ существеннаго своего назначенія, заботясь притомъ, чтобы строенія въ казенныхъ имѣніяхъ, при возложенной на арендаторовъ общей обязанности ихъ содержанія, не пришли со временемъ въ разрушеніе, и чтобы самыя имѣнія не подверглись чрезъ это разоренію и пониженію стоимости, а Казна ущербъ доходовъ, считаетъ нужнымъ возобновить вышеупомянутыя распоряженія, и подтвердить Губернскому Правленію и Экономическимъ Ассесоромъ о строгомъ наблюденіи за исполненіемъ оныхъ. Независимо же отъ сего, усматривая изъ нѣсколькихъ примѣровъ, что не всѣ Губернскія Правленія правильно понимаютъ настоящее значеніе обязанности арендаторовъ, и по большей части ограничиваются наблюденіемъ за тѣмъ, чтобы арендаторы употребляли на починку строеній лишь тѣ проценты, какіе сбавлены были Казною на сей предметъ при отдачѣ имѣній въ аренду, не вникая вовсе, соответствуютъ ли эти средства дѣйствительной надобности, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, для указанія прочныхъ по сему предмету основаній, признала нужнымъ дополнительно предписать слѣдующее:

1) Хотя Казна, при отдачѣ имѣній въ аренду съ публичнаго торга, или въ особенныхъ случаяхъ съ вольной руки, сбавляетъ съ арендной платы опредѣленный процентъ на строенія, но изъ этого не слѣдуетъ заключать, чтобы арендаторъ не былъ обязанъ дѣлать болѣе значительныя затраты, тѣмъ болѣе, что количество сего процента не означается въ контрактѣ, но напротивъ, по содержанію онаго, арендаторъ, принимая это пособіе, признаетъ оное достаточнымъ, какъ на производство всѣхъ починокъ, такъ и на возведеніе необходимыхъ новыхъ строеній, слѣдовательно не стѣсняется тѣмъ, что издержки могутъ быть выше или ниже; такъ какъ въ случаѣ

№ 16,485/5,443 и 60,458/20,143 wskazują w jaki sposób Rząd Gubernialny winien dopilnować czy dzierżawcy dopełniają swęgo zobowiązania, Kommissya Rządowa jednak mając na uwadze potrzebę rozciągnięcia ściślej kontrolli nad temi szczególnie dzierżawcami, którym na utrzymanie budowli pewien procent od summy dzierżawnej został potrącony, a to dla tego, aby fundusz takowy od przeznaczenia swego nie został odwrócony, jako też aby budowle w dobrach rządowych, przy ogólném włożeniu na dzierżawców obowiązku ich utrzymania, nie były z czasem zrujnowane i przez to same dobra na zniszczenie i utratę wartości, Skarb zaś dochodów, narażony, widzi potrzebę ponowić rozporządzenie powyższe i obostrzyć obowiązek Rządu Gubernialnego oraz Asessorów Ekonomicznych czuwania nad ich wykonywaniem, przekonywając się przytem z kilku wypadków, że nie wszystkie Rządy Gubernialne podług jednej zasady uważają obowiązek dzierżawców, i po większej części ograniczają go na tem, aby dzierżawca wkładał na budowle tylko procent jaki Rząd na to potrącił przy wydzierżawieniu, bez względu, czy to odpowiada potrzebie; dla położenia więc w tej mierze stałej zasady, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu uznała potrzebę dodatkowo rozporządzić:

1) Chociaż Rząd, przy wydzierżawieniu dóbr przez licytację lub w szczególnych wypadkach z wolnej ręki, potrąca oznaczony procent na budowle, nie idzie zatem, iżby dzierżawca nie był obowiązany czynić wyższego nakładu, albowiem ilość takowego procentu nie jest wyłuszczone w kontrakcie lecz przeciwnie, według jego osnowy dzierżawca poprzestał na tym funduszu, przyjmując go za dostateczny tak na dopełnienie wszelkich reparacyj, jako też dostawienie nowych budowli, potrzebnych, a zatem bez względu czy koszta będą znaczniejsze lub niższe. Jak albowiem za wyższość tych kosztów dzierżawca nie ma prawa do wynagrodzenia, tak

высшихъ издержекъ арендаторъ не въ правѣ требовать вознагражденія, и на оборотъ, не отвѣчаетъ также за то, еслибы по мѣстнымъ обстоятельствамъ, не требовалось израсходование полной суммы, предоставленной ему уступкою сказанныхъ процентовъ.

2) Руководствуясь этимъ основаніемъ, Экономическій Ассесоръ при производствѣ ежегодной ревизіи строеній, обязанъ обращать болѣе вниманія на ихъ состояніе, чѣмъ на размѣръ опредѣленнаго Казною процента. Если по таковой ревизіи онъ замѣтитъ, что арендаторъ не исполняетъ принятаго имъ обязательства, то долженъ указать ему протоколярнымъ порядкомъ, какія строенія онъ обязанъ возвести вновь и какія починить, назначивъ ему срокъ для исполненія этихъ работъ. При этомъ Правительственная Коммисія поставляетъ на видъ Губернскому Правленію, что не существуетъ никакого противорѣчія между пунктомъ 2-мъ предписанія отъ 5 Августа 1834 года, за № 60,458, въ силу котораго Ассесоръ долженъ указывать арендаторамъ, какія строенія и въ какое время должны быть имъ возведены, а пунктами 3-мъ того же предписанія, и 2-мъ распоряженія отъ 6 Марта того же года, за № 16,485, изъ коихъ первымъ постановлено, что въ имѣніяхъ, отданныхъ въ аренду съ 1834 года, ни необходимыя постройки, ни смѣты, не будутъ предписываемы со стороны Казны, послѣднимъ же предоставлено усмотрѣнію арендаторовъ производить постройки или поправлять то или другое строеніе, не стѣсняясь формами смѣтъ касательно обширности и расположенія, и употреблять въ расходъ опредѣленный, при установленіи арендной платы, процентъ на строенія впередъ за нѣсколько лѣтъ, или даже за весь арендный срокъ, такъ какъ на Ассесоровъ возложена обязанность указывать на необходимость постройки тѣмъ только арендаторамъ, кои замѣчены ими будутъ въ безпечности или нерадѣніи по исполненію сего, по тому уваженію, что Казна въ правѣ требовать, во всякое время, отъ арендатора исполненія обязательствъ, и потому подобное дѣйствіе не составляетъ нарушенія § 11-го аренднаго контракта.

3) Въ тѣхъ случаяхъ, когда Казна отпускаетъ бесплатно лѣсъ на возведеніе строенія, должна быть составлена Архитекторомъ смѣта, которую Губернское Правленіе, по обревизова-

nie jest on równie odpowiedzialnym za to, gdyby nie okazała się potrzeba na gruncie wydatkowania całego funduszu, jaki w powołanych procentach był mu zostawiony.

2) Z tej zasady wynika, że Assessor Ekonomiczny odbywając corocznie rewizję budowli więcej powinien przywiązywać uwagi do stanu ich, niżeli do wysokości oznaczonego przez Rząd procentu.

Jeżeli przy dopełnieniu takowej rewizji przekona się, iż dzierżawca nie czyni zadosyć temu obowiązкови, wskaże mu protokółarnie jakie budowle stawiać lub naprawiać winien, przyczem przeznaczy mu termin do uskutecznienia. W tem miejscu Kommissya Rządowa zwraca uwagę Rządu Gubernialnego, iż nie zachodzi żadna sprzeczność między ustępem 2-m reskryptu z dnia 5 Sierpnia 1834 r. Nr. 60,458, polecającym Assessorowi, aby wskazywał dzierżawcom które budowle i kiedy mają stawiać, a między ustępem 3-m tegoż reskryptu i 2-m rozporządzenia z dnia 6 Marca tegoż roku, za Nr. 16,485, z których pierwszy stanowi, iż w dobrach od roku 1834 wydzierżawionych nie potrzeba budowli, ani anszlagi ze strony Skarbu nie będą przepisywane, drugi zaś dozwala dzierżawcom, stawiać lub naprawiać tę, albo ową budowlę, bez ograniczenia formami anszlagów co do obszerności i układu, oraz pozwala tymże dzierżawcom wyłożyć z góry za lat kilka lub za cały przeciąg dzierżawy procent policzony na budowle przy ustanowieniu summy dzierżawnej, włożony jest bowiem na Assessorów obowiązek wskazywać potrzebę budowli tym jedynie dzierżawcom, których obojętnymi lub niedbałymi w dopełnieniu tego znajdują, a to ze względu, że Skarb ma prawo w każdym czasie wymagać po dzierżawcy dopełnienia warunków i dla tego krok podobny, nie jest złamaniem § 11-go kontraktu dzierżawnego.

3) Gdzie Rząd dodaje drzewo bezpłatnie na wystawienie tej budowli, powinien być anszlag sporządzony przez Budowniczego, który Rząd Gubernialny, po zrewidowaniu, przed-

нии, представляет въ Правительственную Комисію, вмѣстѣ съ доказательствами о необходимости постройки такого строения, какое означено въ проектѣ. Если же необходимый для сего лѣсъ не можетъ быть отпущенъ, или не требуется арендаторомъ, то составленіе смѣты вовсе не нужно, а Экономическій Ассессоръ обязанъ только удостовѣриться при годовой ревизіи о томъ, что постройка произведена прочно и соотвѣтственно потребности, мнѣніе же свое по сему предмету помѣстить въ протоколъ совокупно съ замѣчаніями, если признаетъ нужнымъ сдѣлать таковыя арендатору.

4) Если на починку строеній Казна отпускаетъ бесплатно лѣсъ, то оставшіеся старые, негодные къ употребленію матеріалы должны быть проданы съ публичнаго торга въ пользу Казны; если же лѣсъ не былъ отпущенъ, то вышеозначенные матеріалы принадлежатъ арендатору, каковой порядокъ соблюдается и при отстройкѣ сгорѣвшихъ строеній.

5) Если въ продолженіе аренднаго срока строеніе, по причинѣ своей ветхости, бури или другаго чрезвычайнаго произшествія, подверглось разрушенію, то отстройка онаго должна быть произведена самимъ арендаторомъ, такъ какъ онъ обязанъ по окончаніи аренды сдать все въ томъ самомъ видѣ, въ какомъ было ему передано при вступленіи во владѣніе, и на его отвѣтственности лежатъ обыкновенныя и чрезвычайныя, предвидимыя и непредвидимыя произшествія. То же самое разумѣется и о случаяхъ пожара, въ которыхъ арендаторъ обязанъ построить вмѣсто сгорѣвшаго другое строеніе, соотвѣтствующее мѣстной потребности, съ тѣмъ, что цѣнность такового ни въ какомъ случаѣ не должна быть ниже вознагражденія, причитающагося отъ Страховаго Общества. Въ случаѣ однакожъ истребленія пожаромъ строенія, Губернское Правленіе обязано имѣть строгое наблюденіе за выдачею причитающагося отъ Страховаго Общества вознагражденія, и съ этою цѣлью предписать Обводовымъ Казначействамъ, чтобы, на будущее время, безъ разрѣшенія Губернскаго Правленія, а именно Секціи казенныхъ имуществъ, не выдавали арендаторамъ вознагражденія за сгорѣвшія строенія въ казенныхъ имѣніяхъ; при выдачѣ же таковыхъ разрѣшеній, Губернское Правленіе должно принять мѣры, чтобы вознагражденіе, а въ особенности первая половина она-

stawiać będzie Komisji Rządowej wraz z dowodami, że budowla jest potrzebną tego układu, jaki projektem oznaczony. Jeżeli zaś drzewo nie może być dodane albo dzierżawca wcale go nie żąda, sporządzenie anszlagów nie jest potrzebne, jedynie przy rewizji rocznej, Assessor Ekonomiczny powinien się przekonać czy budowla wystawiona jest trwałe i odpowiednio potrzebie, a zdanie swoje w tej mierze do protokołu zamieści wraz z uwagami, jeżeli znalazł potrzebę uczynić je dzierżawcy.

4) Skoro do naprawy budowli Rząd doda bezpłatnie drzewo, pozostałe materiały stare, do użytku nie przydatne, powinny być sprzedane przez licytację, na rzecz Skarbu; gdyby zaś drzewo nie było dodane, materiały powyżej w mowie będące należą do dzierżawcy i to samo przy odbudowaniu budowli pogorzałych.

5) Jeżeli budowla w ciągu dzierżawy upadła przez starość, burzę lub inny nadzwyczajny przypadek, dzierżawca winien się odbudować, jako obowiązany po skończeniu dzierżawy wszystko oddać w tym samym stanie, w jakim przy wejściu było mu oddane, oraz jako przyjmujący na siebie wszelkie wypadki zwyczajne i nadzwyczajne, przewidziane, i nieprzewidziane. Toż samo stosuje się do wypadków pogorzeł, dzierżawca obowiązany jest wystawić w miejsce spalonej budowli inną potrzebie gruntowej odpowiednią, lecz pod żadnym względem nie będącą mniejszej wartości od funduszu z Towarzystwa ogniowego przypadającego. Na przypadek jednak wydarzyć się mogącej pogorzeł, Rząd Gubernialny obowiązany jest prowadzić ścisłą kontrolę nad funduszem z Towarzystwa ogniowego należącym się; w tym celu zaleci wszystkim Kassom obwodowym, ażeby odtąd wypłaty bonifikacyi na rachunek pogorzeł w dobrach rządowych na ręce dzierżawców nie skuteczniały, bez upoważnienia Rządu Gubernialnego, mianowicie Sekcyi dóbr rządowych; wydając zaś upoważnienie Rząd Gubernialny powinien się zabezpieczyć szczególnie co do pierwszej połowy bonifikacyi, iżby

го не была употреблена ни на какой другой предмет, какъ только на отстройку сгорѣвшаго строенія; что же касается второй половины вознагражденія, то таковая, какъ подлежащая уплатѣ по окончаніи постройки, можетъ быть выдаваема изъ Казначейства арендаторамъ по ихъ требованію.

Постановляя таковыя дополнителныя правила, Правительственная Коммисія возлагаетъ на Губернское Правленіе, а въ особенности на Экономическихъ Ассесоровъ, строгую отвѣтственность, на случай допущеннаго разрушенія строеній въ какомъ либо казенномъ имѣніи, по недостатку надзора и безпечности.

Варшава, 8 (20) Октября 1838 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Ленскій.*

№ 12,498.

№ 108.

О томъ, что залоги по арендамъ представляются въ соразмѣрности арендной платы, за вычетомъ уступленныхъ процентовъ; гербовыя же пошлины взимаются только съ арендной платы, обезпеченной залогомъ.

(22 Ноября (4 Декабря) 1840 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ разрѣшеніе рапорта Краковского Губернскаго Правленія отъ 11 (23) Ноября сего года, за № 40,103, по вопросу о томъ: слѣдуетъ ли требовать отъ арендаторовъ казенныхъ имѣній обезпеченія залогомъ процентовъ, уступленныхъ въ ихъ пользу на строенія, Правительственная Коммисія даетъ знать: что, по смыслу § 6-го арендныхъ контрактовъ, представляемый арендаторомъ залогъ долженъ равняться годовой арендной платѣ, со включеніемъ податей и налоговъ, причитающихся съ арендуемаго имѣнія; слѣдовательно въ этотъ расчетъ не входятъ проценты, вычитаемые съ арендной платы на строенія, мосты, взиманіе чиншей и случайныя бѣдствія, тѣмъ болѣе, что пред-

на со иного użyta nie była, lecz jedynie na odbudowanie pogorzałej budowli, co do drugiej połowy tę dzierżawcy mogą wprost z Kasy podnosić, jako wypłacalną po skończonem budowaniu.

Powyższe dodatkowe rozporządzenie Kommissyя Rządu wa stanowiąc wkłada na Rząd Gubernialny i w szczególności na Assessorów Ekonomicznych surową odpowiedzialność, na przypadek dopuszczonego zniszczenia budowli, w którychkolwiek dobrach rządowych, przez nierozciągnięcie należytego dozoru i troskliwości.

Warszawa, dnia 8 (20) Października 1838 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) *Łęski.*

Nr. 12,498.

№ 108.

W dzierżawach procenta od ceny dzierżawnej potrącane nie mają być zabezpieczone osobną kaucyą. Papier stemplowy do kontraktu obliczać należy tylko od summy dzierżawnej, kaucyą zabezpieczonej.

(d. 22 Listopada (4 Grudnia) 1840 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W rozwiązaniu rapportu Rządu Gubernialnego Krakowskiego z dnia 11 (23) Listopada r. b. Nr. 40,103, którym zapytuje: czy od potrąconego dzierżawcom dóbr rządowych procentu na budowle, ma być wymagane zabezpieczenie kaucyjne; Kommissya Rządowa oświadcza, że § 6-ty kontraktów dzierżawnych wskazuje, że kaucya, którą dzierżawca stawić jest obowiązany, powinna wyrównywać tylko całorocznej opłacie dzierżawnej, tudzież podatkom i ciężarom z dóbr wydzierżawionych do uiszczenia przypadającym; procenta zatem na budowle, mосты, rendantura czynszów, i przypadki losowe, od ceny dzierżawnej potrącone, do tego nie należą,

писаниемъ отъ 8 (20) Октября 1838 года, за № 12,498/3,490, арендаторы освобождены отъ представлення подробныхъ счетовъ въ употребленіи процентовъ на постройки. Изъ этого слѣдуетъ, что обезпеченіе этихъ процентовъ залогами вовсе ненужно и не должно быть требуемо, такъ какъ они обезпечиваются уже, совокупно съ прочими обязательствами, залогомъ, представленнымъ въ соразмѣрности годовой арендной платы, или арендныхъ срочныхъ платежей, а необходимо только по этому уваженію, имѣть наблюденіе за исправнымъ взносомъ срочныхъ платежей.

Настоящее разрѣшеніе послужить вмѣстѣ съ тѣмъ Губернскому Правленію руководствомъ при опредѣленіи размѣра гербовыхъ пошлинъ, съ подлинныхъ арендныхъ контрактовъ, каковыя пошлины должны быть исчисляемы только въ соразмѣрности суммы арендной платы, податей и вычетовъ, которые арендаторъ, на основаніи контракта и по содержанію настоящаго объясненія, обязанъ обезпечить залогомъ.

Варшава, 22 Ноября (4 Декабря) 1840 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ленскій*.

№ 89,059/27,266.

№ 109.

О составленіи приемо-сдаточныхъ актовъ по имѣніямъ.

(31 Іюля (12 Августа) 1843 г.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ изданной Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства инструкціи 12 Мая 1827 года, № 30,547/6,377, изложены были правила о порядкѣ составленія приемо-сдаточныхъ актовъ при переоброцкѣ имѣній и перемѣнѣ арендатора. Между прочимъ было постановлено, чтобы подобные акты составлялись не позже 15 Іюля перваго года новой аренды. Правило это соблюдается менѣе всѣхъ прочихъ, и вслѣдствіе того приемыя акты, составляемые въ зимнее время или даже на другой годъ, не могутъ свидѣтельствовать о дѣйствительномъ состояніи имѣ-

звѣща, że dzierżawcy, reskryptem daty 8 (20) Października r. 1838 Nr. 12,498/3,490 uwolnieni zostali od szczegółowego wyrachowania się z potrąconego procentu budowlanego, z tego zatem wypływa, że zabezpieczenie tyle razy wspomnianych procentów kaucyami jest niepotrzebnem i wymaganiem być nie powinno, bo je zabezpiecza już razem z innemi obowiązками kaucya, do wysokości rocznej ceny dzierżawnej czyli rat dzierżawnych stawiona; potrzeba tylko, że względu na taką okoliczność, pilnować, aby opłata rat dzierżawnych punktualnie była uiszczana.

Rozwiązanie niniejsze posłuży zarazem Rządowi Gubernialnemu za wskazówkę przy obliczaniu stemplu szacunkowego, do głównych egzemplarzy kontraktów dzierżawnych, to jest, że papier stemplowy powinien być obliczony tylko od summy dzierżawnej tudzież podatków i tych wszystkich potrąceń, które dzierżawca, według osnowy kontraktu i powyższego objaśnienia kaucyą zabezpieczać ma obowiązek.

Warszawa, dnia 22 Listopada (4 Grudnia) 1840 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Łęski*.

№ 89,059/27,266.

№ 109.

Rozporządzenie dotyczące sporządzania w dobrach akt odbiorczo-podawczych.

(d. 31 Lipca (12 Sierpnia) 1843 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Instrukcyja wydana przez Kommissyę Rządową w dniu 12 Maja 1827 roku pod Nr. 30,547/6,377 objęła dostateczne przepisy jak mają być robione akta odbiorczo-podawcze, przy nowem dóbr wydzierżawieniu ze zmianą dzierżawcy. Między innemi włożyła obowiązek, że akt podobny powinien być ukończony najpóźniej w dniu 15-tym Lipca pierwszego roku nowej dzierżawy. Ten przepis ze wszystkich jest najmniej zachowany, skutek z tego, że akt odbiorczy, w zimowej porze albo w roku następnym sporządzony, nie

нія во время смѣны содержателей, какъ это было замѣчено особливо командированнымъ чиновникомъ, и пополняются словесными показаніями содержателей, а также данными, заимствованными изъ передаточнаго акта предшествовавшей аренды. Столь поверхностное исполненіе вовсе не соответствуетъ цѣли и превращаетъ дѣло въ пустую формальность, тогда какъ приемно-сдаточный актъ есть документъ весьма важный, опредѣляющій, въ какой степени исполнены бывшимъ содержателемъ обязательства имъ на себя принятыя, служащій не только мѣриломъ претензій, кои должны быть предъявлены Казною къ неисправному арендатору, но и предостереженіемъ противъ разстройства или урона цѣнности имѣнія, а также—важнымъ указателемъ того, что должно требовать отъ новаго содержателя. Причина поздняго составленія актовъ заключается въ намѣренномъ обращеніи этого дѣла, для лицъ, которымъ оно поручается въ постоянное занятіе и средство къ жизни; такимъ образомъ пользамъ отдѣльных лицъ приносится въ жертву несравненно важнѣйшій интересъ Казны.

Сверхъ того, составители приемно-сдаточныхъ актовъ, находясь безъ надзора, занимаются служебными обязанностями по собственному усмотрѣнію и употребляютъ для сего время, остающееся у нихъ отъ другихъ занятій. Отсюда, при составленіи сдаточныхъ актовъ, неоднократно бывали случаи, что на одинъ и тотъ же актъ употреблялось болѣе года, къ крайнему обремененію для содержателей, обязанныхъ платить за работу, и не взирая на то, что, при повѣркѣ занятій, Губернское Правленіе принимаетъ во вниманіе количество времени, на нихъ употребленнаго. Хотя нынѣ и не предвидится надобности въ составленіи большаго числа сдаточныхъ актовъ, за то въ 1846 году переоброцкѣ будетъ подлежать весьма много казенныхъ имѣній; поэтому, дабы заблаговременно упредить замѣченныя упущенія, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства вмѣняетъ Губернскому Правленію въ обязанность имѣть, для приведенія дѣла въ надлежащій порядокъ, неослабое наблюденіе за лицами къ оному употребляемыми, именно:

1) Прежде всего обратить вниманіе на самый выборъ лицъ и назначать такихъ, на коихъ можно вполне положиться при исполненіи труда, имѣющаго важное матеріальное значеніе. До-

выказује rzeczywistego stanu dóbr jak powinien w chwili zmiany dzierżawców, podług naocznego przekonania się zesłanego do tej czynności, lecz jest uzupełniany podług ustnych podań dzierżawców i przepisaniem szczegółami z aktu podawczego na poprzednią tenutę. Takie rzeczy tej wykonywanie odbiega zupełnie celu i zmienia się na pozorne tylko zadosyć uczynienie formalności; przeciwnie zaś akt odbiorczo-podawczy ma bardzo ważne przeznaczenie, stanowiąc kontrolę jak wyszły dzierżawca zobowiązaniom swoim odpowiedział, podstawę skrupulatną pretensyj, które Skarb może mieć do niego, rękojmię zapobieżenia upadkowi stanu i wartości dóbr, wskazówkę najważniejszą czego pod tym względem wymagać od dzierżawcy wchodzącego. Powód opóźnienia z sporządzaniem tego rodzaju aktów ten bywa, żeby osoby do tej czynności używane miały ciągle zatrudnienie i z niego sposób nieprzerwany utrzymania; dla interesu więc prywatnego, staje się ofiarą większej nieporównanie wartości interest Skarbu.

Przytem użyci do robienia aktów podawczych zostając bez dozoru, pracując kiedy i jak im się podoba, lub kiedy obok innych zatrudnień czas znajdują, wystawiają czynność na przewłokę, i nieraz przy zrobieniu aktu podawczego jednych dóbr bywały wypadki, że więcej jak rok czasu przepędzili, z uciążeniem dzierżawców do opłaty obowiązanych, jakkolwiek Rząd Gubernialny przy rewizyi czynności ocenia one pod względem potrzebnego czasu. Wprawdzie w terażniejszych latach mało będzie aktów podawczych do robienia, lecz gdy w roku 1846 znaczniejsza liczba dóbr przypadnie do nowego wydzierżawienia, aby więc wcześniej przysposobić środki zaradzające dotychczasowym zboczeniom, Kommissya Rządowa zwraca uwagę Rządu Gubernialnego, iżby dla przeprowadzenia rzeczy na drogę należytego porządku rozciągnął ściślejszą kontrolę nad osobami użytymi do tej czynności, mianowicie:

1) Przedewszystkiem zabezpieczyć należy wybór osób, ażeby z zaufaniem można polegać na ich działaniu, którego rzetelność ma nie małą wartość materyalną. Przeznaczone

вольно большое вознаграждение, по 1 руб. 35 коп. въ сутки, за этотъ трудъ полагаемое, позволяетъ требовать выбора людей, надлежаще къ тому приготовленныхъ, съ тѣмъ, что, въ случаѣ недостатка такихъ людей въ губерніи, Губернское Правленіе можетъ, безъ затрудненія, пригласить изъ другихъ губерній. О каждомъ такомъ лицѣ слѣдуетъ завести особое дѣло, со включеніемъ формулярнаго о службѣ его списка и всѣхъ документовъ, относящихся къ его службѣ, правамъ и преимуществамъ.

2) Въ Отдѣленіи казенныхъ имуществъ и лѣсовъ вести контроль веѣмъ, на этихъ лицъ возлагаемымъ порученіямъ; при чемъ наблюдать, чтобы занятія распредѣлялись между ними безъ пристрастія по мѣрѣ способностей, трудолюбія и исправности каждаго, а также обнаруженной имъ заботливости объ интересѣ Казны и казенныхъ крестьянъ. Не поручать за одинъ разъ одному и тому же лицу составленія нѣсколькихъ актовъ, особенно такихъ, для которыхъ потребовалось бы значительное время, такъ какъ въ подобныхъ случаяхъ руководящіеся корыстными видами начинаютъ всѣ работы разомъ, а потомъ отлагаютъ ихъ на дальнѣйшее время, или же избираютъ самыя привлекательныя, совершенно пренебрегши остальными

3) Означенныя должности, хотя и непостоянныя, доставляютъ весьма приличныя средства къ содержанію; посему, при отправленіи оныхъ, лица, коимъ онѣ ввѣрены, должны подчиняться правиламъ, обязательнымъ для штатныхъ чиновниковъ, и затѣмъ не въ правѣ удаляться отъ занятій, хотя бы на самое непродолжительное время, безъ вѣдома и разрѣшенія Губернскаго Правленія. По окончаніи работъ, они обязаны письменно донести о перемѣнѣ своего мѣста пребыванія, какъ Губернскому Правленію, такъ и Экономическому Ассесору.

4) Во время занятій, сказанныя лица должны представлять, каждые 15 дней, журналы о работахъ своихъ Экономическому Ассесору, которому Губернское Правленіе будетъ давать знать о каждомъ возложенномъ на нихъ порученіи по составленію приемно-сдаточныхъ актовъ. Ассесоръ обязанъ имѣть за этимъ дѣломъ непосредственное наблюденіе; и счета причитающемуся за труды вознагражденію представляются въ Губернское Правленіе не иначе, какъ чрезъ него, по надлежащей съ его стороны повѣр-

имъ wynagrodzenie po rs. 1 kop. 35 dziennie, ponieważ jest dość znaczne, uprawnia wymaganie, aby do tej czynności przypuszczać tylko osoby z dostatecznym usposobieniem, których liczba jest tak znaczna, że gdyby nadspodziewanie Rząd Gubernialny doznał ich braku w swej gubernii, bez trudności mogą przybyć z innej. Każdej więc z tych osób, należy założyć akta osobiste, w nich lista stanu jego służby, wszelkie dowody zasług i kwalifikacyi mieścić się powinny.

2) W Sekcyi dóbr i lasów należy zaprowadzić i utrzymywać kontrolę wydawanych tym osobom poleceń, bacząc na stosunkowy podział czynności z bezstronnością pomiędzy wszystkich, ze względu na zdolność, pilność, akuratność każdego, oraz gorliwość o dobro Skarbu i włościan rządowych. Kilka aktów, zwłaszcza dłuższego czasu potrzebujących, nie powierzać razem jednemu, bo w takim razie powodowani rachubą własnych korzyści, wszystkie zaczynają, odkładając na później ukończenie, albo wybierają tylko powabniejsze, innych zupełnie zaniehbują.

3) Jakkolwiek to urzędowanie nie jest stałe, gdy jednak przynosi przyzwoity sposób do życia, w czasie więc wykonywania tych czynności powinni ulegać przepisom, stałym urzędników obowiązującym, a zatem od rozpoczętej czynności nie oddalać się nigdzie, choćby na czas najkrótszy, bez wiedzy i zezwolenia Rządu Gubernialnego, a po skończeniu o zmianie pobytu tak Rządowi Gubernialnemu jako też Assessorowi Ekonomicznemu piśmiennie donieść.

4) W ciągu odbywania czynności, powinni składać Assessorowi Ekonomicznemu dzienniki co dni 15, którego Rząd Gubernialny winien jednocześnie zawiadamiać jak tylko wydaje komu polecenie do zrobienia aktu odbiorczo-podawczego. Assessor powinien nad tą czynnością bezpośrednio czuwać, likwidacye należności przez niego tylko, po sprawdzeniu, ocenieniu i sprostowaniu, a nie inaczej, mają być Rzą-

къ и исправленіи; онъ же собираетъ и повѣряетъ сдаточные акты, дѣлаетъ, кому слѣдуетъ, замѣчанія за медленность въ ихъ составленіи и, наконецъ, въ случаѣ надобности, входитъ въ Губернское Правленіе съ представленіями объ устраниніи ненадежныхъ составителей.

5) Содержатель имѣнія не въ правѣ непосредственно уплачивать деньги за составленіе сдаточнаго акта,—ни вполнѣ, ни частями, въ видѣ заимообразныхъ выдачъ. Лица, вопреки сему получившія деньги, навсегда устраниются отъ занятій. Арендатора, при заключеніи съ нимъ контракта, предупреждать, что за нарушеніе настоящаго правила онъ подвергается отвѣтственности, какъ за подкупъ чиновника.

Въ заключеніе, надлежитъ сказать, что упомянутыя лица неправильно носятъ названіе Традиціонныхъ Коммисаровъ; отнынѣ слѣдуетъ называть ихъ: командированными для передачи казенныхъ имѣній аренднымъ содержателямъ.

Варшава, 31 Іюля (12 Августа) 1843 года.

№ 61,328.

№ 110.

Высочайшее соизволеніе на отдачу въ долговременное содержаніе имѣній, принадлежащихъ общему духовному имуществу.

(5 (17) Іюля 1844 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію,
МЫ, НИКОЛАЙ I,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССІЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
и проч., и проч., и проч.

Желая привести въ должное устройство подуховныя имѣнія, состоящія въ завѣдываніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, и улучшить бытъ крестьянъ ихъ, равно увеличить и упрочить получаемые съ сихъ имѣній доходы, МЫ, по представленію Совѣта Управленія Нашего Царства Польскаго, постановили и постановляемъ:

dowi Gubernialnemu przedstawiane; on także ma naprzód odbierać i sprawdzać akta podawcze, zaniedbujących się w tej czynności napominać, a w końcu przedstawiać Rządowi Gubernialnemu do usunięcia.

5) Opłata należności za zrobienie aktu podawczego nie może być uiszczaną robiącemu, ani całkowicie, ani sposobem częściowego zaliczenia wprost przez dzierżawcę, przeciwnie postępujący ma być od czynności oddalony i nigdy do niej już nieużywany; dzierżawca zaś przy zawieraniu kontraktu ostrzeżony, że uległby skutkom z prawa, jak za przekupstwo urzędników.

Nakoniec osoby takie noszą niewłaściwie tytuł Kommissarzy tradycyjnych, odtąd więc ma być nazwanie: delegowany do oddawania dzierżawcom dóbr rządowych.

Warszawa, dnia 31 Lipca (12 Sierpnia) 1843 roku.

Nr. 61,328.

№ 110.

Przyzwolenie na wypuszczanie w długoletnią dzierżawę dóbr do funduszu ogólnoreligijnego należących.

(d. 5 (17) Lipca 1844 r.)

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z BOŻEJ ŁASKI,

MY MIKOŁAJ I-szy,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ, KRÓL POLSKI,
etc., etc., etc.

Zamierzwszy dobra do funduszu ogólnoreligijnego należące, w zarządzie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu zostające, uporządkować, los włościan w nich zamieszkałych polepszyć, niemniej dochody z takowych dóbr pobierane powiększyć i ustalić, na przedstawienie Rady Administracyjnej Naszego Królestwa Polskiego, postanowiliśmy i stanowimy:

Ст. 1.

Имѣнія, принадлежащія общему духовному имуществу, за исключеніемъ лѣсовъ, должны быть отдаваемы въ долговременное арендное содержаніе, не менѣе какъ на 25, и не болѣе какъ на 50 лѣтъ. Самая же отлѣта сихъ имѣній въ таковое содержаніе, будетъ производиться съ публичныхъ торговъ, на основаніяхъ, установленныхъ для кратковременныхъ арендъ.

Ст. 2.

Каждый, кому имѣніе отдано будетъ въ долговременное арендное содержаніе, обязанъ, въ продолженіе первыхъ двѣнадцати лѣтъ, устроить и очинивать крестьянъ, сообразно правиламъ, опредѣленнымъ въ утвержденномъ Нами 4 (16) Октября 1835 года, Положеніи объ устройствѣ имѣній поступающихъ въ частную собственность по Всемилостивѣйшему пожалованію. По мѣрѣ же ускорѣнія арендаторомъ исполненія сихъ обязательствъ, можетъ быть продолженъ ему на такое же число лѣтъ, срокъ долговременнаго аренднаго содержанія имѣнія, съ тѣмъ, что по истеченіи договореннаго первоначально срока долговременной аренды, будетъ доплачивать въ пользу Казны, за отсроченное время, десять процентовъ сверхъ арендной суммы.

Ст. 3.

Устройство крестьянъ, поддержаніе строеній ихъ и другія, сопряженныя съ тѣмъ издержки, арендаторъ обязанъ произвести собственнымъ иждивеніемъ, безъ всякаго со стороны Правительства вспомошествованія, и безъ всякаго въ какомъ бы ни было случаѣ вознагражденія.

Ст. 4.

Еслибы для соотвѣтственнѣйшаго надѣленія крестьянъ оказалось нужнымъ при устройствѣ ихъ занять часть фольварчныхъ земель, луговъ или пастбищъ, въ такомъ случаѣ арендаторъ не можетъ тому противиться и никакого за сіе вознагражденія требовать не въ правѣ, ибо въ видѣ такового вознагражденія, онъ будетъ получать отъ крестьянъ съ уступленныхъ имъ участковъ поземельную плату, какая будетъ опредѣлена сообразно основаніямъ, установленнымъ въ вышеупомянутомъ утвержденномъ Нами 4 (16) Октября 1835 года, Положеніи для имѣній, поступающихъ въ частную собственность по Всемилостивѣйшему пожалованію.

Art. 1.

Dobra, do funduszu ogólnoreligijnego należące, wypuszczane być mają, wyłącznie lasów, w długoletnią czasową dzierżawę, najmniej na lat 25, a najwięcej na lat 50. Wypuszczanie to odbywać się będzie przez publiczną licytację, na zasadach dla czasowych dzierżaw przepisanych.

Art. 2.

Każdy, któremu długoletnia dzierżawa dóbr tych przyznana zostanie, obowiązany będzie, w przeciągu pierwszych lat dwunastu, urządzić i oczynszować włościan w duchu zasad dla dóbr rozdarowanych, wolą Naszą, w dniu 4 (16) Października 1835 roku objawioną, przepisanych. O ileby zaś dzierżawca rzeczonych dóbr prędzej to wykonał, o tyle w nagrodę długoletnia dzierżawa przedłużoną być mu może, pod warunkiem, iż po upływie pierwotnie umówionego terminu długoletniej dzierżawy, płacić będzie do Skarbu, za czas przedłużony, o 10 procent dzierżawę wyższą.

Art. 3.

Urządzenie włościan, podniesienie ich budowli, i inne wydatki, z tą czynnością połączone, dzierżawca własnym nakładem wykonać powinien, bez żadnej ze strony Rządu pomocy, i bez żadnego w jakimkolwiek bądź wypadku wynagrodzenia.

Art. 4.

Gdzieby dla polepszenia uposażenia osad włościańskich okazała się przy urządzeniu potrzeba zajęcia części gruntów, łąk lub pastwisk folwarcznych, dzierżawca temu sprzeciwiać się i żadnego z tego tytułu wynagrodzenia żądać nie może, gdyż takowe znajdzie w opłacie czynszu od włościan, jaka od utraconego gruntu, w duchu zasad dla dóbr darowanych, wolą Naszą w dniu 4 (16) Października 1835 roku przepisanych, ustanowioną będzie.

Ст. 5.

Крестьяне, уклоняющиеся от предложенного имъ устройства, не будутъ имѣть права на окупъ отъ личныхъ повинностей, а Правительство Царства Польскаго, въ такомъ случаѣ распорядится изслѣдованіемъ во всей точности причинъ такового несогласія крестьянъ и приметъ надлежащія къ устраненію оныхъ мѣры.

Ст. 6.

Тѣ изъ нынѣшнихъ арендаторовъ, заключенные съ коими контракты оканчиваются не прежде, какъ чрезъ 6 лѣтъ или еще позже, будутъ имѣть право на оставленіе взятыхъ ими въ аренду имѣній, въ содержаніи своемъ до 25-ти лѣтъ, безъ торговъ, съ тѣмъ, что лѣта прежняго контракта, какъ истекшія, такъ и остающіяся еще, зачислены будутъ въ новую аренду, равно съ обязательствомъ устройства и очиншеванія крестьянъ безъ всякаго за сіе вознагражденія, въ продолженіе 6-ти лѣтъ со дня отсрочки, и съ тѣмъ, чтобы за будущіе годы, они вносили 10% болѣе темершей арендной платы.

Ст. 7.

Совѣту Управленія Царства предоставляется опредѣлить подробныя условія, на коихъ должны быть основываемы контракты о долговременномъ арендномъ содержаніи, равно утверждать таковыя контракты, и окончательно разрѣшать всякія могущія встрѣтиться недоумѣнія въ дѣйствіяхъ по сему предмету, если бы доходили на его разсмотрѣніе.

Ст. 8.

Исполненіе настоящаго указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственнымъ Коммисіямъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, равно Финансовъ и Казначейства, каждой по принадлежности.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Іюля 5 (17) дня 1844 года.

(подписано) „НИКОЛАЙ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь
П. Туркулъ.

Art. 5.

Влошчаніе, którzy urządzenia nie przyjmą, nie będą mieli prawa stania się czynszownikami, Rząd jednak Królestwa każe w takim przypadku jak najściślej przyczyny tej niechęci wy badać i środki zaradcze obmyśleć.

Art. 6.

Dotychczasowi dzierżawcy, których kontrakty dopiero za lat 6 lub jeszcze się później kończą, mają prawo do 25-letniej dzierżawy trzymanych przez siebie dóbr z wolnej ręki, pod warunkiem, iż lata dawnego kontraktu, bądź już upłynione, bądź jeszcze do wytrzymania pozostające, do nowej długoletniej dzierżawy zaliczone będą, tudzież pod obowiązkiem urządzenia i oczynszowania włościan, bez żadnego za to wynagrodzenia, w przeciągu pierwszych lat 6, licząc od daty uzyskanego przedłużenia, oraz opłacenia do Skarbu, za czas przedłużonej dzierżawy, o 10 procent wyższą dzierżawę.

Art. 7.

Rada Administracyjna Królestwa upoważnioną zostaje do wskazania warunków szczegółowych, na jakich osnowa kontraktów o długoletnią dzierżawę zasadzać się będzie, niemniej do zatwierdzenia takowych kontraktów i rozstrzygania ostatecznego wszelkich; przy podobnej czynności zachodzić mogących trudności, jeżeliby takowe wymagały jej decyzji.

Art. 8.

Wykonanie niniejszego ukazu NASZEGO, który w Dzienniku Praw umieszczony być ma, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, tudzież Przychodów i Skarbu, w czym do której należy, polecamy.

Dan w Carskiem Siole, dnia 5 (17) Lipca 1844 roku.

(podpisano) „НИКОЛАЙ“

przez CESARZA i KRÓLA,
Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *Ig. Turkull.*

№ 111.

Постановление, разрешающее Правительственной Коммиссии Финансовъ и Казначейства отдавать казенныя имѣнія въ арендное содержаніе, въ видѣ опыта, на три года нынѣшнимъ содержателямъ, безъ торговъ, съ возвышеніемъ арендной платы на 10⁰/₀.

(31 Декабря (12 Января) 1846/7 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Со времени Прускаго въ здѣшнемъ краѣ правленія, почти до 1831 года, преимущество въ отдачѣ казенныхъ имѣній безъ торговъ въ арендное содержаніе даваемо было арендаторамъ, извѣстнымъ по своей исправности, хорошему съ крестьянами обхожденію и умѣнью вести сельское хозяйство; публичныя же торги допускались тогда только, когда содержатели имѣній не имѣли упомянутыхъ выше качествъ.

Къ продолженію срока аренды нерѣдко побуждалъ недостатокъ положительныхъ свѣдѣній о дѣйствительныхъ доходахъ, смѣту которыхъ надлежало повѣрить и обревизовать на мѣстѣ, что въ свою очередь имѣло послѣдствіемъ несвоевременное окончаніе расчетовъ съ арендаторами. Съ устраненіемъ этого рода препятствій, Правительственная Коммиссія Финансовъ и Казначейства, предполагая съ 1 Юня 1832 года отдать имѣнія въ арендное содержаніе съ публичныхъ торговъ, исходатайствовала на сей конецъ разрѣшеніе Совѣта Управленія отъ 15 (27) Декабря 1833 года.

Убѣдившись на опытѣ, что тогдашнія нормальныя арендныя условія не ограждали вполне Казны отъ разнородныхъ притязаній арендаторовъ и затрудняли окончательныя съ ними расчеты, Финансовое Управленіе измѣнило эти условія въ томъ, что вмѣсто лежащей на немъ обязанности возводить нужныя строенія, а въ случаяхъ чрезвычайныхъ, какъ-то: пожара, градобитія, неурожая и проч., вмѣсто дозволенія арендаторамъ доказывать понесенныя убытки, вычло 15⁰/₀ изъ общаго дохода, и на счетъ оныхъ отнесло все издержки по постройкамъ и убытки по недоборамъ, за что арендаторъ, при бесплатномъ от-

№ 111.

Decyzja, upoważniająca Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wydzierżawiania dóbr rządowych, sposobem próby na lat trzy, miejscowym dzierżawcom, z wolnej ręki, za podwyższeniem czynszu o 10 procentu.

(d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Od czasu Rządu Pruskiego aż niemal do roku 1831, dzierżawcom dóbr rządowych wypłatnym, łagodnie obchodzącym się z włościanami i należycie gospodarstwo prowadzącym, przyznawano pierwszeństwo do dalszych possessyj z wolnej ręki, te tylko dobra wypuszczano drogą publicznej licytacji, których dzierżawcy nie mieli przymiotów wyżej wymienionych.

Do przedłużań kontraktów częstokroć przyczyniał się i brak dokładnych wiadomości o rzeczywistych intratach; których anszłagi na gruncie sprawdzić, a następnie zrewidować wypadało. Brak ten był powodem niepokojenia w swoim czasie obrachunków z dzierżawcami. Jak tylko przeszkody te usunięto, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zamierzyła wydzierżawiać, od 1 Czerwca 1832 roku, dobra drogą licytacji, i wyjednała na ten cel stosowne przyzwolenie Rady Administracyjnej z dnia 15 (27) Grudnia 1833 r.

Władza Skarbowa przekonana doświadczeniem, że ówczesne normalne warunki dzierżawne niedostatecznie zasłaniały Skarb od różnorodnych pretensyj dzierżawców i utrudniały ostateczne z niemi rachunki, warunki takowe zmieniła w tem, że zamiast przyjmowania na siebie obowiązków stawiania budowli potrzebnych i w razach wypadków nadzwyczajnych, jako to, ognia, gradobicia, nieurodzaju i t. p. dozwalała dzierżawcom udowadniania strat poniesionych, potrącała z ogólnego dochodu 15⁰/₀, jako fundusz na budowlę i niedobory,

пускъ казеннаго лѣса, обязывался возводить нужныя строенія, и не требовать вознагражденія за всякаго рода случайныя потери.

Кромѣ этихъ существенныхъ измѣненій въ условіяхъ арендныхъ контрактовъ, введены въ нихъ еще и другія второстепенныя измѣненія. Какъ тѣ, такъ и другія въ совокупности направлены были къ тому, чтобы доставить Казнѣ вѣрный доходъ, а арендаторамъ отнять поводъ къ толкованіямъ, претензіямъ и разсчетахъ.

Опытъ дока аль, что, вслѣдствіе увеличившагося соискательства на снятіе въ аренду казенныхъ имѣній, удалось не только покрыть уступленные проценты, но и увеличить доходъ Казны противъ прежняго въ сложности на $8\frac{1}{2}$ процентовъ.

При всѣхъ однако хорошихъ результатахъ безусловнаго соблюденія системы публичныхъ торговъ, стали проявляться и вредныя для Казны стремленія.

Первые годы этой системы были вообще выгодны. Впослѣдствіи, когда замѣчено, что результаты торговъ зависятъ отъ самихъ торгующихся, и что не всегда дѣйствительная цѣнность имѣній, но и страсть увлекаетъ ихъ иногда за предѣлы разсудительнаго разсчета, тогда соревнованіе начало остывать, и между торгующимися стали проявляться стачки.

Нашлись спекулянты, имѣвшіе въ виду не снять имѣніе въ аренду, а воспользоваться лишь при торгахъ подкупомъ, въ особенности отъ такихъ арендаторовъ, которые неохотно согласились бы перейти изъ имѣнія со скотомъ и всѣмъ хозяйствомъ, оставаясь нѣсколько лѣтъ на одномъ мѣстѣ. Сии послѣдніе жертвуютъ одновременно извѣстною суммою, и такимъ образомъ избавляются отъ соискателей.

Такіе случаи осязаемые только по послѣдствіямъ, но въ первоначальномъ ихъ зародышѣ едва ли уловимые, хотя и обращали на себя вниманіе Финансоваго Управленія, которое предпринимало къ отвращенію ихъ различныя мѣры, но мѣры эти не принесли ожидаемой пользы и сдѣлали только торгующихся болѣе осторожными; въ результатѣ же оказалось, что выгоды отъ публичныхъ торговъ стали уменьшаться, и перѣдко даже спекулантъ, или арендаторъ, не желая, или не будучи въ

за который дѣржавца з добавлением дрзвва з ласѡв рзздовыхъ потрібне будовлѣ ставіац і страты з вселкихъ wypadkѡw ponosić przyjął на siebie.

Obok tychъ głównychъ zmianъ w warunkachъ dzierżawnychъ, dodano i inne podrzędne, a wszystkie razem zmierzaly do tego, aby Skarbowi zapewnić wpływъ dochodѡwъ, dzierżawcomъ odjąć moźność do formowania kwestyjъ, pretensyjъ i rozrachunkѡwъ.

Jakoź doświadczenie wykryło, że skutkiemъ obudzonej do dzierżawъ dѡbrъ rządowychъ konkurencyi, nietylko ustąpio- ne procenta pokryte zostały, ale nadto Skarb otrzymałъ wię- kszы dochѡdъ jakъ dawniejъ zъ przecięcia o 8 i pół %.

Lecz obokъ dobrychъ skutkѡwъ zъ bezwarunkowego syste- matu licytacyjnego, wyrodziły się i dążenia dla Skarbu szko- dliwe.

Pierwsze lata licytacji były poniekądъ korzystne, później gdy się spostrzeżono, iż skutki licytacji zawisły odъ samychъ kontrybuentѡwъ, i że nie zawsze prawdziwe ocenianie warto- ści dѡbrъ, lecz i namiętnośćъ prowadzi ichъ niekiedy nadъ za- kresъ roztropnego rachunku, ubieganie się stygnąć i wzajem- ne porozumienia wiązać się zaczęły.

Objawili się również i spekulanci, którzy nie dzierża- wy dѡbrъ rządowychъ, lecz raczej mają na celu korzyśćъ zъ od- stępnego przy licytacyachъ, zwłaszcza odъ takichъ dzierżaw- cѡwъ, co zasiedzieli wъ miejscu, niechętnie zъ inwentarzami i całemъ gospodarstwemъ wynosićby się chcieli, tacy poświęca- ją na razъ pewną summę i tymъ sposobemъ zъ krzywdą Skarbu odъ współubiegania się okupują.

Wypadki te wъ skutkachъ tylko widoczne, a wъ samymъ zawiązku trudne do uchwycenia, jakkolwiek zwracały uwa- gę władzy skarbowej i różne przedsiębrano środki, aby imъ zapobiedzъ, przecież te pożądanego skutku nie odnosły, i tyl- ko strony ostrożniejszemi czyniły, wъ rezultacie zaś okazało się, iż korzyści zъ licytacji zaczęły się zmniejszać, a często nawet spekulantъ lub dzierżawca, nie chcący lub nie mogący

состоянии дать отступного, значительно надбавляя арендную сумму, но въ первыхъ уже годахъ дѣлался несостоятельнымъ, а отдача на его рискъ имѣнія въ новое содержаніе вовлекала Казну по большей части въ убытки.

Отдача казенныхъ имѣній въ аренду съ публичныхъ торговъ, продолжается уже 14 лѣтъ и почти всѣ казенныя имѣнія поочередно прошли эту пробу.

Между содержаніемъ казенныхъ имѣній и предпріятіями другого рода разниа состоитъ въ томъ, что чѣмъ продолжительнѣе срокъ онаго, тѣмъ больше является охотниковъ взять его въ аренду. Между ними, безъ сомнѣнія, заслуживаютъ преимуществъ тѣ, которые, при состоятельности, обладаютъ знаніемъ сельскаго хозяйства, не скупятся на расходы для болѣе усовершенствованной обработки земли посредствомъ орудій, замѣняющихъ отчасти силу человѣка и рабочаго скота, и затрачиваютъ капиталъ на воздѣлываніе и утучненіе луговъ, на посѣвъ кормовыхъ травъ, на содержаніе достаточнаго числа скота, и на улучшеніе породы онаго. Такой хозяинъ, извлекая изъ своего труда и капиталыныхъ затратъ большую прибыль, легче можетъ подѣлиться ею съ собственникомъ отданнаго ему въ аренду имѣнія, и одинъ только представляетъ надежное ручательство въ томъ, что возвышая стоимость ввѣреннаго ему имѣнія, не сдѣлаетъ притѣсненій крестьянамъ и не разоритъ хозяйственныхъ строеній.

Хотя подобные арендаторы встрѣчаются весьма рѣдко, однако многіе могутъ сдѣлаться такими, если открыть имъ къ тому средства. Тѣмъ изъ нихъ, которые въ продолженіе содержанія понынѣ аренда оказались исправными, старательными о благосостояніи имѣній и хорошо обращаются съ крестьянами, можно бы продолжить срокъ аренды на слѣдующія 12 лѣтъ безъ торговъ, съ возвышеніемъ только арендной платы на 10 процентовъ.

Если подобное условіе не будетъ принято, или содержатели не будутъ имѣть качествъ, требуемыхъ отъ порядочныхъ арендаторовъ, въ такомъ случаѣ казенныя имѣнія могли бы быть отдаваемы въ аренду съ публичныхъ торговъ, съ тѣмъ, что еслибы торги не доставили Казнѣ того дохода, какимъ она пользовалась донинѣ, то срокъ аренды могъ бы быть со-

дачъ одступного, впѣдзены въ значне подвышшеніе дзержавы зараз въ пверсвыхъ латахъ ставалъ сѣ niewypлатnym, а wydzierzawienie na risico jego dóbr sprowadzało straty, które po największej części na Skarb spadały.

Wydzierzawienie dóbr rządowych przez licytację trwa już lat 14 kolejno, przeto niemal wszystkie majątki rządowe, przez tę próbę przeszły.

Dzierżawa dóbr rządowych od innych przedsięwzięć różni się w tem, że im dłużej trwać może, tem pewniej zwabia konkurentów, między któremi na pierwszeństwo niewątpliwie zasługują ci, co obok funduszów, posiadają znajomość gospodarstwa wiejskiego, nie szczędzą nakładów na dokładniejszą uprawę roli, za pomocą narzędzi, siłę ludzi i zwierząt w części zastępujących, na uprawę i użyznianie łąk, na siew traw pastewnych, na utrzymanie dostatecznej liczby inwentarzy i poprawę ich gatunku; taki odnosząc z pracy i nakładów większe korzyści, może snadniej się onemi podzielić z właścicielem oddającym dobra w dzierżawę, on tylko daje prawdziwą rękojmię, że wartość dóbr sobie powierzonych podnosi, po nim spodziewać się należy, że i włościanina nie ucisnie i budowli nie zniszczy.

Jakkolwiek nie często natrafia się na podobnych dzierżawców, jednakże takimi wielu stać się może, byleby im do tego nastęrczyć sposobność. Tym co wciąż dotychczasowej dzierżawy okazali się wypłatnymi, dbałymi o stan dóbr i dobrze wychodzącymi z włościanami, możnaby z wolnej ręki na dalsze 12-cie lat dzierżawy przedłużyć, za podwyższeniem z ich strony opłaty Skarbowi o 10 procent.

W razie nieprzyjęcia tego warunku i w braku wymaganych od dobrego dzierżawcy przymiotów, zawsze dobra tylko drogą licytacji publicznej, na lat dwanaście wydzierżawiane były, i to z warunkiem, że gdyby skutkiem licytacji, Skarb nie otrzymał przynajmniej dotychczasowego dochodu, czas trwania dzierżawy może być skró-

крашенъ до 6-ти и даже до 3-хъ лѣтъ, по мѣрѣ разности, происходящей въ арендной суммѣ.

Сверхъ того, во всякомъ случаѣ, будутъ ли имѣнія отданы съ торговъ, или съ вольной руки, надлежало бы принять неизмѣннымъ правиломъ, чтобы нынѣшнія главныя условія въ отношеніи къ крестьянамъ, строеніямъ и безусловной отвѣтственности содержателей, за всякіе непредвидимые случаи, остались въ своей силѣ.

Еслибы Совѣтъ Управленія допустилъ изъятіе отъ системы публичныхъ торговъ, для взаимной пользы Казны и образцовыхъ арендаторовъ, въ такомъ случаѣ надлежало бы поручить Губернскимъ Правленіямъ, а въ особенности Гражданскимъ Губернаторамъ, чтобы они, всякій разъ, когда основательно удостовѣряются о хорошемъ хозяйствѣ, о справедливомъ обращеніи съ крестьянами, о порядочномъ состояніи строеній, объ исправномъ вносѣ платежей и вообще о дѣйствительной пользѣ отъ оставленія аренды на слѣдующія 12 лѣтъ за прежнимъ содержаниемъ, съ обязанностью возвысить арендную плату на 10-ть процентовъ, входили о томъ съ представленіями въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, которая по разсмотрѣніи этихъ предположеній, если найдетъ оныя уважительными, будетъ испрашивать разрѣшенія Совѣта Управленія на заключеніе контракта безъ торговъ.

Представляя о всемъ вышеизложенномъ Совѣту Управленія, въ рапортѣ своемъ отъ 23 Декабря (4 Января) с. г., за № 68,516/19,530, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства присовокупила еще, что такъ какъ внесенное въ теперешніе контракты, условіе о расторженіи оныхъ въ случаѣ устройства и очиншеванія крестьянъ имѣетъ послѣдствіемъ то, что аренды дѣйствительно становятся трехлѣтними, и какъ этого условія нельзя упустить изъ вида, то по мнѣнію Правительственной Коммисіи слѣдовало бы: сохраняя въ своей силѣ означенное условіе, предоставлять арендаторамъ удерживать за собою арендуемыя имѣнія, впредь до истеченія срока контрактовъ, и, сверхъ того, снабжать ихъ и въ дальнѣйшемъ 12-лѣтнемъ содержаніи, если они построятъ собственнымъ иждивеніемъ службы для работниковъ и дворы для рабочаго скота, примутъ на себя сборъ крестьянскихъ чиншей, и, по окончаніи срока первоначальнаго контракта, обяжутся въ теченіи

своихъ до 6 а nawet do 3 lat, w miarę różnicy w cenie dzierżawnej zachodzącej.

W każdym zaś razie wydzierżawienia, czy z wolnej ręki, lub też przez licytację, aby terazniejsze warunki główne dotyczące włościan, budowli i bezwarunkowego przyjęcia przez dzierżawców *risico* wszelkich wypadków losowych, pozostały bez zmiany.

Jeżeliby Rada Administracyjna dopuściła odstąpienia od systematu licytacyjnego dla skarbowej i rządowych dzierżawców korzyści, w takim razie włożyłoby należało obowiązek na Rządy Gubernialne, a szczególnie na samych Gubernatorów, aby w razach przekonania się gruntownego o dobrym sposobie prowadzenia gospodarstwa, o przyzwoitem obchodzeniu się z włościanami, o porządnym stanie budowli, o regularnej wypłatności, zgoda o rzeczywistej korzyści z pozostawienia dzierżawcy na dalsze lat 12, z obowiązkiem podniesienia opłaty dzierżawnej o 10 procent, uczynili do Kommissji Rządowej Przychodów i Skarbu stosowne wnioski; ta zaś Władza, gdy powody oceni i uzasadnionemi je znajdzie, stosowne do decyzji Rady Administracyjnej poniesie przedstawienie o upoważnienie do zawarcia kontraktu z wolnej ręki.

Przedstawiając o tem Radzie Administracyjnej w raporcie swoim z dnia 23 Grudnia (4 Stycznia) r. b. Nr. 68,516/19,530 Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu nadmienila jeszcze: że ponieważ urządzenie i oczynszowanie włościan, z zastrzeżeniem w dotychczasowych kontraktach na taki wypadek możności ich rozwiązania, sprawia że istotnie dzierżawy stają się trzechletnimi, a jednak warunku tego pominąć nie można, przeto Kommissya Rządowa sądziła, iż by wypadało obok takiego warunku, zostawić dzierżawcom wolność pozostania w tych dzierżawach, do ukończenia się kontraktów, zapewniając im dalszą dwunastoletnią ich dzierżawę, jeśli potrzebne budowle czeladnie i dla inwentarza roboczego własnym kosztem wystawia, podejmą się poboru czynszów włościańskich, niemniej jeśli po upłynieniu pierwszego kontraktu na drugi termin dwunastoletni przyrzekną płacić dzierżawę o 10 procent wyższą, tym sposobem powód

слѣдующихъ 12-ти лѣтъ, вносить арендную плату 10 процентами выше. Такимъ образомъ надежда, остаться и впредь содержателями находящихся у нихъ въ арендѣ имѣній, смягчить нѣкоторымъ образомъ отяготительное условіе, по которому съ переменною барщины на чиншъ, арендаторъ лишается пособия въ работахъ со стороны поселянъ; Казна же получить ту выгоду, что при сохраненіи дохода, будетъ имѣть не только возможность избѣжать издержекъ на перемену системы хозяйства, неминуемую послѣ очиншеванія крестьянъ, но и перейти безъ сотрясеній и затратъ къ новой системѣ хозяйства, которая устранила бы арендаторовъ отъ соискательства, а отъ Казны потребовала бы значительныхъ издержекъ. Предположеніе это перемѣнило бы нѣкоторыя временныя аренды, въ аренды съ продолжительнѣйшимъ срокомъ, но такая перемѣна соединена съ очевидною пользою и сообразна даже съ Высочайшею волею, ибо Государь Императоръ указомъ 5 (17) Іюля 1844 года, изъявилъ согласіе на отдачу имѣній Духовнаго вѣдомства въ аренду на продолжительные сроки.

Разсмотрѣвъ представленіе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства и находя, что предположенія ея объ оставленіи казенныхъ имѣній въ управленіи опытныхъ хозяевъ клонятся къ охраненію казеннаго интереса и къ благоустройству казенныхъ имѣній, Совѣтъ предположенія сіи утвердилъ, и вслѣдствіе того разрѣшилъ:

1) Арендаторамъ о которыхъ Губернскія Правленія и Гражданскіе Губернаторы засвидѣтельствуютъ, что они хорошо ведутъ хозяйство, справедливо поступаютъ съ крестьянами, заботятся о храненіи въ порядкѣ строеній, исправно вносятъ арендные платежи и, сверхъ того, ведутъ себя безукоризненно въ политическомъ отношеніи,—предоставлять дальнѣйшее содержаніе имѣній на 12 лѣтъ, съ условіемъ возвышенія арендной платы на 10 процентовъ.

2) Предписать Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, чтобы она, по полученіи представленій Губернаторовъ по сему предмету и по разсмотрѣніи оныхъ, вносила эти представленія каждый разъ съ подробными объясненіями, на окончательное рѣшеніе Совѣта Управленія.

pozostania w dzierżawie na czas dłuższy, złagodzi poniekąd warunek uciążliwy odebrania im pomocy włościańskiej, przez zamianę pańszczyzny na opłatę czynszową; dla Skarbu zaś ta zapewni się korzyść, iż obok zachowania dochodu uniknie wydatków na przemianę gospodarstwa, jaka po oczynszowaniu włościan koniecznie nastąpi, i bez wstrząśnień i nakładów przejdzie zwolna w nowy system gospodarstwa, który dla dzierżawców byłby odstrasżający, a dla Skarbu stałby się powodem do znacznych nakładów. Wniosek ten przemieniłby niektóre czasowe na przydłuższe dzierżawy, lecz z widoczną korzyścią, bo i NAJJAŚNIEJSZY PAN ukazem z dnia 5 (17) Lipca 1844 roku dozwolić już raczył na długoletnie dzierżawy dóbr, do funduszu religijnego należących.

Rada rozważywszy przedstawienie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, przekonawszy się z niego, że przedstawione przez nią wnioski dogadzają interessowi Skarbu, że zarazem zapewniają korzyść dobrom rządowym, przez pozostawienie ich w administracyi doświadczonych gospodarzy, wyrzekła: że do takowych się przychyła i w skutek tego zezwała:

1) Ażeby dotychczasowym dzierżawcom dóbr rządowych, na poświadczenie Rządów Gubernialnych a szczególniejszych Gubernatorów, o dobrym sposobie prowadzenia gospodarstwa, o przyzwoitem obchodzeniu się z włościanami, o porządnym stanie budowli, o regularnej wypłatności, a obok tego o nienagannem postępowaniu pod względem politycznym, pozostawiona była dalsza dzierżawa dóbr na następne lat 12, z obowiązkiem podniesienia summy dzierżawnej o 10 procent.

2) Ażeby Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, po otrzymaniu przedstawienia Gubernatorów w tej mierze, zajmowała się rozpoznawaniem takowych, a następnie przedstawiała je po szczególe do ostatecznej decyzji Rady Administracyjnej.

3) Если кто либо изъ нынѣшнихъ арендаторовъ не согласится возвысить 10-ю процентами арендную плату на послѣдующія 12 лѣтъ, въ такомъ случаѣ отдавать имѣнія въ аренду не иначе, какъ съ публичныхъ торговъ, и когда на торгахъ не представится возможности получить за имѣніе прежній доходъ, то сокращать срокъ аренды до 6-ти и даже до 3-хъ лѣтъ, по мѣрѣ разности, происходящей въ арендной платѣ.

4) Во всякомъ случаѣ, будутъ ли имѣнія отданы въ аренду съ вольной руки, или съ торговъ, — оставить въ полной силѣ нынѣшнія главныя условія контрактовъ, въ отношеніи къ крестьянамъ, строеніямъ и къ безусловному принятію арендаторами на свой рискъ всѣхъ непредвидимыхъ случаевъ.

5) Оставлять помѣщаемое нынѣ въ арендныхъ контрактахъ условіе о правахъ Казны на расторженіе контракта, въ случаѣ устройства и очиншеванія крестьянъ, по истеченіи первыхъ 3-хъ лѣтъ, вслѣдствіе чего всѣ нынѣшнія аренды становятся 3-лѣтними, и предоставлять арендаторамъ на волю удерживать за собою имѣнія до истеченія срока контракта, обещая имъ отдать имѣніе въ содержаніе на послѣдующія 12-ть лѣтъ, если они собственнымъ иждивеніемъ выстроить службы для работниковъ и дворы для рабочаго скота, примутъ на себя сборъ крестьянскихъ чиншей, и, кромѣ того, по истеченіи срока первому контракту, обяжутся въ продолженіи послѣдующихъ 12 лѣтъ, платить 10-ю процентами свыше прежней арендной суммы.

6) Наконецъ, Совѣтъ постановилъ, чтобы всѣ эти распоряженія, измѣняющія принятія доселѣ основанія, для отдачи въ аренду казенныхъ имѣній, имѣли, въ видѣ опыта, обязательную силу только въ теченіе 3-хъ лѣтъ, начиная съ нынѣшняго года, и чтобы Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства озаботилась о немедленномъ распространеніи ихъ между арендаторами, для предупрежденія ихъ заблаговременно, что только справедливымъ обращеніемъ съ крестьянами, хорошимъ веденіемъ хозяйства и исправностью во взносъ арендныхъ платежей, могутъ они достигнуть продолженія срока

3) Ażeby w razie nieprzyjęcia przez dotychczasowego dzierżawcę opłacenia na następne 12 lat summy dzierżawnej o 10% podwyższonej, dobra nie inaczej wydzierżawione były, jak drogą publicznej licytacji, z warunkiem, że gdyby skutkiem licytacji Skarb nie otrzymał przynajmniej dotychczasowego dochodu, czas trwania dzierżawy skrócony był do 6, a nawet do 3 lat, w miarę różnicy ceny dzierżawnej zachodzącej.

4) Ażeby w każdym razie czy to wydzierżawienia z wolnej ręki, czy też przez licytację, teraźniejsze warunki główne, dotyczące włościan, budowli i bezwarunkowego przyjęcia przez dzierżawcę risico wszelkich wypadków losowych, pozostały bez zmiany.

5) Ażeby przy zachowaniu domieszczanego w kontraktach dzierżawnych warunku, że na przypadek urządzenia i oczynszowania włościan, służy Rządowi prawo rozwiązywania takowych po upływie lat 3-ch, przez co pomienione dzierżawy stają się trzechletnimi, pozostawioną była dzierżawcom możność pozostawiania w tych dzierżawach, do ukończenia się dzierżawy, i zapewnioną im była dalsza 12-letnia dzierżawa, jeżeli potrzebne budowle czeladnie i dla inwentarza roboczego własnym kosztem wystawią, podejmą się poboru czynszów włościańskich, niemniej jeżeli, po upływie pierwszego kontraktu, przyrzekną na drugi termin 12 letni, płacić dzierżawę o 10 procent wyższą.

6) Nakoniec mieć chciała Rada, aby wszystkie powyższe rozporządzenia, zniemiające przyjęte dotąd zasady, co do sposobu wydzierżawiania dóbr rządowych, obowiązywały sposobem próby jedynie na przeciąg lat 3; poczynając od roku bieżącego, niemniej żeby Kommissya Rządowa postarała się o niezwłoczne upowszechnienie takowych pomiędzy dzierżawcami, w celu wczesnego uprzedzenia ich, że jedynie przez dobre obchodzenie się z włościanami, rządne gospodarowanie i regularne uiszczanie się Skarbowi z rat dzierżawnych, prze-

заключенныхъ съ ними контрактовъ, на послѣдующія 12-ть лѣтъ.

Варшава, 31 Декабря (12 Января) 1846/7 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *О. Лебренъ.*

N° 9,568.

N° 112.

Инструкція Губернскимъ Правленіямъ о порядкѣ дѣйствія при отдачѣ въ аренду казенныхъ имуществъ, и объ условіяхъ арендныхъ контрактовъ.

(12 (24) Марта 1847 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Препроводивъ въ Губернское Правленіе при предписаніи отъ 27 Февраля (11 Марта) сего года, за N° 7,733/2,168, выписку изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія отъ 31 Декабря (12 Января) 1846/7 года, за N° 9,568, коимъ разрѣшено измѣнить существовавшій доселѣ порядокъ отдачи въ аренду казенныхъ имѣній съ 1 Юня сего года, и препровождая при семъ общія условія, на которыхъ имѣютъ быть заключаемы арендные контракты съ 1 Юня сего года, особо на аренду имѣній состоящихъ изъ разныхъ статей дохода, и особо на аренду пропинаціонныхъ доходовъ, подъ лит. А и В, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ слѣдующую подробную инструкцію о порядкѣ дѣйствія на будущее время при отдачѣ въ аренду казенныхъ имуществъ:

1) Для облегченія заключенія контрактовъ, изготовлены для нихъ печатные бланки, съ помѣщеніемъ въ нихъ общихъ условій и съ оставленіемъ пробѣловъ, которые должны быть пополняемы по мѣрѣ надобности, а именно на бланкахъ для контрактовъ на аренду имѣній подъ лит. А:

а) Въ § 1-мъ слѣдуетъ поименовать лишь одни фольварки и селенія, безъ означенія находящихся въ нихъ особыхъ статей дохода, отдаваемыхъ въ совокупную аренду, по

дѣленія контрактовъ дѣржавныхъ, на наступне лат 12, сподзiewać się mogą.

Warszawa, dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 roku.

Zgodno z protokółem:

Sekretarz Stanu (podpisano) *T. Le Brun.*

Nr. 9,568.

N° 112.

Instrukcja dla Rządów Gubernialnych co do postępowania przy wydzierżawianiu dóbr rządowych i warunki do kontraktów.

(d. 12 (24) Marca 1847 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Przesławszy już Rządowi Gubernialnemu przy reskrypcie daty 27 Lutego (11 Marca) r. b. Nr. 7,733/2,168 kopię wypisu z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej z d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 roku, Nr. 9,568, która dozwoliła zmienić dotychczasowe postępowanie przy wydzierżawianiu dóbr rządowych od 1 Czerwca r. b. i przesyłając tu w załączeniu ogólne warunki do kontraktów dźerżawnych od 1 Czerwca b. r. zawierać się mających, oddzielne o dźerżawy dóbr, złożonych z rozmaitych użytków, i oddzielne o dźerżawy samego prawa propinacyi, literami *a* i *b* oznaczone, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu do postępowania na przyszłość przy wydzierżawianiu dóbr rządowych, wydaje następującą szczegółową instrukcję:

1) Dla ułatwienia zawierania kontraktów warunki ogólne zostały wydrukowane, a w nich są zostawione otwarte miejsca, które podług potrzeby zapełniane być winny, a mianowicie w drukach do umów o dźerżawy dóbr lit. A:

a) W § 1-szym wymienić wypada same tylko folwarki i wsie, bez wyszczególnienia użytków, wśród nich będących i łącznie wydzierżawianych, lecz wymienić

вмѣсто того должно показать принадлежащія къ тѣмъ фольваркамъ и селеніямъ статьи дохода, изъятія изъ аренды. Особыя доходныя статьи прописываются въ 1 § лишь въ томъ случаѣ, когда онѣ находятся внѣ фольварковъ и селеній, отдаваемыхъ въ аренду, какъ напр. чинши съ городовъ, десятинный сборъ съ частныхъ имѣній и т. п. Если пропинація изъята будетъ изъ аренды, то оговорку о ней въ § 1 слѣдуетъ зачеркнуть, а на полѣ означить, сколько словъ перечеркнуто, каковая замітка должна быть скрѣплена, по крайней мѣрѣ, первоначальными буквами фамиліи арендатора; сверхъ того, въ пробѣлѣ дальнѣйшаго 22 §, слѣдуетъ помѣстить оговорку въ словахъ: пользованіе правомъ пропинаціи изъ емлется изъ аренды.

- b) Если въ аренду отдается горнозаводское казенное имѣніе, то въ концѣ контракта въ оставленномъ для сего пробѣлѣ слѣдуетъ помѣстить:

§ 00.

„Арендаторъ обязывается уступить свои права на такую часть земель, какую потребуется занять для полей и другихъ заведеній казеннаго горнозаводства, по предварительномъ извѣщеніи его за пять мѣсяцевъ до того, съ освобожденіемъ отъ взноса платы за отчужденную такимъ порядкомъ часть дохода, по расчету, произведенному Губернскимъ Правленіемъ; еслибы однакожъ потерянный доходъ превышалъ десятую долю общаго дохода, показаннаго по прилагаемой вѣдомости, то арендаторъ въ правѣ будетъ отказаться отъ дальнѣйшей аренды, но о намѣреніи своемъ обязанъ увѣдомить Губернское Правленіе въ продолженіе 30 дней со дня полученія извѣщенія объ отчужденіи.“

„Остающуюся въ излишкѣ отъ мѣстной потребности барщинную повинность крестьянъ селеній, расположенныхъ на разстояніи 1½ мили отъ горныхъ заводовъ, арендаторъ обязанъ, по мѣрѣ требованія, отдавать въ наемъ казенному горнозаводству по цѣнѣ, уплачиваемой имъ самимъ Казнѣ, въ соразмѣрности общей арендной суммы. Наемъ издѣльной повинности для какихъ либо

належы użytki od dzierżawy wyłączone a do folwarków lub wsi w § 1-m wymienionych należące. Oddzielne użytki w § 1-m w takim tylko razie wymienić należy, jeżeli one leżą po za obrębem folwarku lub wsi wydzierżawionych, jak np. czynsze z miast i t. p. dziesięcina z dóbr prywatnych i t. p. Jeżeli propinacya od dzierżawy będzie wyłączona, w takim razie należy w § 1-m przekreślić wyrażenie o propinacyi i na boku zanotować wiele wyrazów przekreślono, a tę wzmiankę dzierżawca przynajmniej pierwszemi literami swego nazwiska podznaczyć powinien, oprócz tego w miejscu próżnem niżej § 22-go należy domieścić zastrzeżenie, w słowach: użytkowanie z prawa propinowania wyłącza się z dzierżawy.

- b) Jeżeli będzie szło o dzierżawę dóbr rządowo-górnich zamieścić należy przy końcu umowy w zostawionem na to miejscu.

§ 00.

„Dzierżawca obowiązuję się odstąpić część gruntów na kopalnie i zakłady górnictwa rządowego, jaka się okaże potrzebną, a to za poprzedniem na 5 miesięcy wypowiedzeniem i zwolnieniem od opłaty za utracony dochód w tym sposobie odjęty; gdyby wszakże dochód ten, przez Rząd Gubernialny wyrachować się mający, przenosił dziesiątą część dochodu wykazem załączonym objętego, w takim razie dzierżawca mocen będzie zrzec się dalszej dzierżawy, jeżeli o swoim zamiarze w ciągu dni 30 od daty otrzymanego wypowiedzenia Rząd Gubernialny zawiadomi.“

„Zbywającą od potrzeb gruntowych pańszczyznę z wsi o półtóry mili od fabryk górniczych położonych, obowiązany jest dzierżawca, w miarę żądania, wynajmować Górnictwu rządowemu podług takiej ceny, jaką w stosunku ryczałtowej ceny dzierżawnej

другихъ цѣлей воспрещается подѣ опасеніемъ отвѣтственности, постановленной въ § 8 за притѣсненіе крестьянъ.“

- c) Принадлежащій къ нынѣ арендуемымъ имѣніямъ мѣстный инвентарь, какъ-то: экономическій скотъ и земледѣльческія орудія, если не встрѣтятся въ томъ мѣстныхъ препятствій, долженъ быть немедленно проданъ съ публичнаго торга; въ случаѣ же невозможности произвести такую продажу, о чемъ Губернское Правленіе обязывается представить въ Правительственную Коммисію особое объясненіе, въ контрактъ слѣдуетъ прибавить:

§ 00.

„Находящійся въ имѣніи, отдаваемомъ въ аренду по настоящему контракту, казенный инвентарь арендаторъ обязанъ принять въ свое завѣдываніе по оцѣнкѣ, произведенной экспертами, изъ коихъ одинъ назначается со стороны Казны, а другой со стороны арендатора, и установленной окончательно Экономическимъ Ассесоромъ въ слаточномъ актѣ, изъ средней сложности цѣнъ; таковой инвентарь арендаторъ по истеченіи аренднаго срока, обязанъ сдать въ томъ самомъ числѣ и видѣ, не взирая на повышение или пониженіе цѣнъ, такъ какъ оцѣнка его имѣетъ только цѣлью ближайшее означеніе качества предмета и отнесеніе на страхъ арендатора случайныхъ бѣдствій.“

- d) Если арендный контрактъ заключается послѣ 1 Юня, то въ торговомъ протоколѣ (когда аренда отдается съ публичнаго торга) и въ арендныхъ условіяхъ, слѣдуетъ помѣстить:

§ 00.

„За несвоевременное вступленіе во владѣніе отданнымъ въ аренду имѣніемъ, арендаторъ не будетъ протирать къ Казнѣ никакой претензіи и довольствуется результатомъ, какой будетъ показанъ по управленію имѣніемъ съ 20 Мая (1 Юня) 1847 года.“

- e) Если въ какомъ либо имѣніи встрѣтятся въ первомъ трехлѣтіи надобность произвести очиншеваніе крестьянъ

самъ Skarbowi оплача. Wynajmowanie robocizny na inne cele zabrania się pod odpowiedzialnością w § 8-m za uciążenie włościan zastrzeżoną.“

- e) Gdzie znajdują się w dotychczasowych dzierżawach dóbr inwentarze gruntowe żywe i martwe, i jeżeli nie zachodzą żadne miejscowe przeszkody, powinny być one zaraz przez publiczną licytację sprzedane, gdzieby to zaś nie mogło być dopełnionem, Rząd Gubernialny tę okoliczność Kommissyi Rządowej osobnym rapportem usprawiedliwi, a w umowie należy dodać:

§ 00.

„Inwentarz, w dobrach niniejszą umową wydzierżawionych znajdujący się i własnością Skarbu będący, obowiązany jest dzierżawca przyjąć podług szacunku, przy akcie podawczym przez biegłych jednego ze strony Skarbu, a drugiego ze strony dzierżawcy, wybrać się mogącego, a ostatecznie przez Assessora Ekonomicznego z średniego przecięcia ustanowionego; inwentarz ten dzierżawca obowiązany jest przy wyjściu z dzierżawy powrócić w tej samej ilości i jakości bez względu na podniesienie lub понижение цены, gdyż oszacowanie jego ma na celu bliższe tylko oznaczenie jakości przedmiotu i przeniesienie na dzierżawcę wypadków losowych.“

- d) W razie jeżeli spisanie umowy dzierżawnej nastąpi po dniu 1 Czerwca, należy w protokole licytacyjnym (gdyby w tej drodze przedsiębrano wydzierżawienie) i w umowie dzierżawnej zamieścić:

§ 00.

„За późne objęcie possessyi dóbr zadzierżawionych dzierżawca żadnej pretensyi do Skarbu Królestwa formować nie będzie i poprzestaje na rezultacie, jaki z administracyi od 20 Maja (1 Czerwca) 1847 roku prowadzonej wykazany zostanie.“

- e) Jeżeli w których dobrach w ciągu pierwszych trzech lat wypada oczynszować włościan, o чем Rząd Gu-

о чемъ Губернское Правленіе обязано прежде всего положительно удостовѣриться изъ дѣлъ своихъ, то относительно такихъ имѣній § 17-й общихъ условій слѣдуетъ измѣнить, оставляя за Казною право очиншеванія, даже въ первыхъ годахъ аренднаго срока.

- f) Въ § 10-мъ общихъ контрактныхъ условій, Губернское Правленіе должно означать число когтей хищныхъ птицъ, какое арендаторъ обязанъ представить ежегодно, или же вмѣсто оныхъ опредѣленное уже въ контрактѣ соразмѣрное число волчьихъ или лисихъ ушей. Число когтей опредѣляется Губернскимъ Правленіемъ, въ соразмѣрности дохода съ однихъ фольварочныхъ земель, показаннаго по оцѣночной вѣдомости, полагая на каждые 100 руб. дохода по шести паръ когтей. Если доходъ ниже этой цифры, то и число когтей соразмѣрно уменьшается.
- g) Такъ какъ, на основаніи нынѣ существующихъ правилъ, арендаторы, отправляющіе должность Гминныхъ Войтовъ, не обязаны платить особаго процентнаго сбора на содержаніе Гминныхъ Войтовъ, то въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ таковыя обязанности не отправляются арендаторами, а также на случай установленія отдѣльнаго Гминаго Войта, слѣдуетъ въ § 13-мъ аренднаго контракта опредѣлить и прописать размѣръ особаго на сей предметъ сбора, какъ полнаго, такъ и соразмѣрной части онаго, смотря по тому, составляетъ ли имѣніе, отдаваемое въ аренду, цѣлую гмину, или же часть оной. Нормальное число дымовъ въ цѣлой гминѣ, опредѣляется въ 600 дымовъ, а сборъ на содержаніе Гминнаго Войта можетъ быть въ такомъ случаѣ опредѣленъ въ 300 руб.; но по мѣрѣ большаго или меньшаго числа дымовъ, находящагося въ цѣлой гминѣ, таковой сборъ можетъ быть пропорціонально увеличенъ или уменьшенъ (посредствомъ тройнаго правила). На этомъ основаніи опредѣляется сборъ въ тѣхъ случаяхъ, когда отдаваемое въ аренду имѣніе не составляетъ полной гмины и когда арендаторъ обязанъ вносить только извѣстную часть сбора. Однакожъ размѣръ сбора на содержаніе Гминнаго Войта ни въ какомъ случаѣ не можетъ быть ниже 100 руб.,

bernialny z akt swych, przedewszystkiem dokładnie przekonać się winien, w takim razie co do tych dóbr § 17-y ogólnych warunków należy zmienić, przez zastrzeżenie możności oczynszowania nawet w pierwszych latach dzierżawy.

- f) W § 10-m ogólnych warunków umowy zamieszczać będzie Rząd Gubernialny liczbę szponów z ptaków drapieżnych, jaką dzierżawca corocznie odstawić ma obowiązek lub w ich miejscu wyrażoną już w umowie stosunkową liczbę uszów wilczych lub lisich. Liczbę szponów Rząd Gubernialny wyrachuje w stosunku dochodu z samego gruntu folwarecznego, wykazem źródeł objętego, rachując od każdego 100 rubli dochodu, sześć par szponów. Jeżeli dochód będzie niższy w takim razie i liczbę szponów stosunkowo niższą podać należy.
- g) Ponieważ według teraz przyjętych zasad, dzierżawcy pełniący obowiązek Wójtów gmin, nie będą osobno płacić procentu na utrzymanie Wójtów gminy; tam więc gdzie takich obowiązków dzierżawcy nie wykonują, tudzież na przypadek, gdy oddzielny Wójt gminy będzie ustanowiony, należy do § 13-go umowy dzierżawnej oznaczyć i wyrazić ilość oddzielnej na ten cel opłaty, czy to całkowitej lub stosunkowej jej części, w miarę jak dobra zadzierżawione całość lub część gminy stanowią. Za normalną liczbę dymów całej gminy, przyjmuje się liczba 600, a opłata na Wójta może być w takim przypadku na rs. 300 oznaczoną, lecz w miarę jak cała gmina zawiera większą lub mniejszą ilość dymów, opłata takowa może być zwiększoną lub zmniejszoną stosunkowo (przez rachunek reguły trzech). Podług takiej zasady oznaczoną ma być opłata w przypadku, gdy dobra zadzierżawione nie stanowią całej gminy i gdy tylko dzierżawca w części do opłaty jest obowiązany. W żadnym jednak wypadku opłata na Wójta, nie może być niższą od 100 rubli, chociażby liczba

хотя бы число дымовъ, составляющихъ въ настоящее время отдѣльную гмину, было соразмѣрно ниже.

h) Въ контрактахъ на отдачу въ аренду отдѣльныхъ пропинацій, Губернское Правленіе должно соблюдать слѣдующія правила: въ § 1 прописывать пропинаціонныя строенія и заведенія, по удостовѣреніи на мѣстѣ въ томъ, что они дѣйствительно существуютъ, а также означать, принадлежитъ ли право продажи и выдѣлки питей во всѣхъ мѣстахъ означенныхъ въ контрактѣ исключительно Казнѣ, или же еще кому либо другому; по § 4 обязанность возведенія недостающихъ новыхъ строеній относится главнымъ образомъ къ пропинаціямъ, доставляющимъ болѣе значительный доходъ и отданнымъ въ аренду на болѣе продолжительный срокъ, а потому въ тѣхъ случаяхъ, когда пропинація отдана въ аренду только на одинъ годъ, или когда доходъ не соответствуетъ обязанности, Губернское Правленіе должно входить въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства съ особыми предположеніями, съ оговоркою, что содержаніе въ исправности существующихъ строеній и отстройка новыхъ вмѣсто сгорѣвшихъ во всякомъ случаѣ возложены на обязанность арендатора.

i) Если отдача въ аренду имѣнія послѣдуетъ на рискъ прежнихъ арендаторовъ, устранимыхъ отъ владѣнія, то срокъ аренды опредѣляется съ 1 Іюня до конца аренднаго періода, а условія контракта вполне примѣняются къ тѣмъ, какія заключались въ контрактѣ, принятомъ устранимымъ арендаторомъ, со включеніемъ лишь, по мѣрѣ необходимости, дополнительнаго условія, указаннаго въ предыдущемъ пунктѣ d, относительно непростиранія претензій о несвоевременномъ вступленіи во владѣніе.

k) Если придется отдать въ аренду одинъ только рыбный ловли, то арендный контрактъ совершается исключительно на эту статью и долженъ заключать свойственныя оной условія, примѣняемыя къ календарю, въ которомъ указаны правила пользованія рыболовствомъ.

l) Въ случаяхъ предвидѣнныхъ въ 16 и 17 §§-хъ общихъ условій аренднаго контракта, когда нѣкоторые арендные

дымовъ stosunkowo była niższa, jeżeli one stanowią teraz oddzielną gminę.

h) W umowach o dzierżawy oddzielnych propinacji, Rząd Gubernialny winien zachować następujące uwagi, jako to:

w § 1-m wpisywać budowle i zakłady propinacyjne, po sprawdzeniu na gruncie, że się rzeczywiście znajdują, oraz wyrażać, czy Skarbowi służy wyłączne prawo szynkowania i wyrabiania trunków we wszystkich miejscach w umowie oznaczonych, lub służy komu więcej; w § 4-m obowiązek stawiania nowych brakujących budowli stosuje się głównie do propinacji, większy dochód przynoszących i na dłuższy okres wydzierżawionych, w przypadku zatem, gdzie dzierżawa jest jednoroczna lub dochód nie odpowiedni obowiązkowi, tam Rząd Gubernialny wnioski szczególne Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przedstawi, z uwagą, że utrzymywanie istniejących budowli w dobrym stanie i odbudowanie spalonych zawsze do dzierżawcy będzie należeć.

i) Jeżeli wydzierżawienie dóbr nastąpi na risico dotychczasowych dzierżawców zakwalifikowanych do eksmissyi, okres przeciągu dzierżawy ma być oznaczony od 1 Czerwca do końca dzierżawy i warunki umowy zupełnie zastosowane do osnowy, jakie kontrakt przez eksmitowanego dzierżawcę przyjęty obejmuje, z domieszczeniem tylko, w miarę potrzeby, dodatkowego warunku, obecnie w ustępie d wskazanego, co do nieroszczenia pretensyi za późne objęcie possessyi.

k) Na przypadek gdzie samo rybołówstwo potrzeba będzie wydzierżawić, w takim razie umowa dzierżawna spisana być powinna jedynie w tym przedmiocie, i obejmować właściwe warunki, w zastosowaniu się do kalendarza, warunki w użytkowaniu rybołówstwa wskazującego.

l) W przypadkach przewidzianych § 16 i 17-m ogólnych warunków umów dzierżawnych, kiedy niektóre

доходы будутъ изъяты изъ аренды, или когда послѣдуетъ устройство или очиншевание крестьянъ, въ извѣщеніяхъ о томъ слѣдуетъ увѣдомлять арендатора о размѣрѣ арендной платы, какую онъ обязанъ будетъ вносить въ Казну со времени введенія измѣненій въ пользовапіи доходными статьями.

2) Казенныя имѣнія, по которымъ дѣйствіе настоящихъ контрактовъ прекращается съ 1-го Іюня сего года, должны быть отданы въ аренду на 12 лѣтъ; но отдѣльные пропинаціонные доходы, какъ напр. въ имѣніяхъ горнозаводскихъ, согласно 3-му пункту распоряженія Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 9 (21) Ноября 1835 г., за № 65,164/21,267, могутъ быть отдаваемы въ содержаніе на одинъ, на два и отнюдь не болѣе какъ на три года, по усмотрѣнію Губернскаго Правленія и по мѣрѣ предполагаемаго усиленія или уменьшенія дѣйствія горныхъ заводовъ, о чемъ слѣдуетъ предварительно войти въ сношеніе съ мѣстнымъ Горнымъ Управленіемъ; отдача пропинаціоннаго дохода въ трехлѣтнее содержаніе допускается и въ тѣхъ еще случаяхъ, когда въ первый назначенный для торговъ срокъ никто не пожелаетъ снять ихъ въ аренду на 1 или на 2 года.

Казенныя пропинаціонные доходы въ городахъ должны быть отдаваемы въ аренду лишь на такой срокъ, какой остается еще до прекращенія дѣйствія контрактовъ по откупамъ консумціонныхъ доходовъ, по тому уваженію, чтобы на будущее время тѣ и другіе доходы могли быть одновременно и совокупно отдаваемы въ аренду съ публичнаго торга.

Контракты на аренду обоихъ родовъ пропинаціонныхъ доходовъ, означенныхъ въ настоящемъ пунктѣ, должны быть составляемы по условіямъ, приложеннымъ выше подъ лит. В.

3) Опредѣленіе размѣра арендной платы для тѣхъ арендаторовъ, кои на основаніи приведеннаго въ началѣ постановленія Совѣта Управленія, допускаются къ дальнѣйшей арендѣ безъ торговъ, должно происходить на слѣдующихъ основаніяхъ:

Настоящій арендный доходъ, значащійся по смѣтѣ 1847/8 года, составляетъ . . . . . 2,000 руб.
но такъ какъ въ эту сумму включена складка

dochody z dzierżawy będą odjęte, lub urządzenie albo oczyszczanie włościan nastąpi, należy przy wypowiedzeniu zawiadomić dzierżawcę o wysokości ceny dzierżawnej, jaką, skutkiem zarządzanej w użytkach zmiany, dzierżawca będzie miał obowiązek opłacać.

2) Wydzierżawienie dóbr rządowych, którym dotychczasowe kontrakty z dniem 1 Czerwca r. b. kończą się, ma być wykonane na lat 12, lecz propinacye oddzielne jak np. w dobrach górniczych, w myśl punktu 3-go rozporządzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 9 (21) Listopada 1835 roku, Nr. 65,164/21,267 na rok 1, na lat 2, a najwięcej, w miarę widoków lub zmniejszenia się fabryk, stosownie do uznania Rządu Gubernialnego, za poprzedniem zniesieniem się z miejscową administracją Górnictwa, na lat 3 tylko wydzierżawione być mogą, oraz także propinacye na lat 3 wydzierżawić, w przypadku, jeżeli na pierwszym terminie licytacyjnym nikt nie zechce deklarować się na rok 1 lub na lat 2.

Propinacye skarbowe w miastach na taki tylko przeciąg czasu wydzierżawione być powinny, na jaki służą obecne kontrakty o dzierżawy dochodów konsumcyjnych, a to dla tego, aby w przyszłości obadwa te dochody łącznie i jednocześnie do licytacji ogłoszone i wydzierżawione być mogły.

Dla obu rodzajów propinacyi w tym punkcie wymienionych, służyć będą do umów warunki powyżej pod lit. B załączone.

3) Przy stanowieniu wysokości ceny dzierżawnej dla dzierżawców, podług powołanej na wstępie decyzji Rady Administracyjnej, do utrzymania w dalszej possessyi z wolnej ręki kwalifikujących się, zachowaną być powinna taka zasada:

Dotychczasowy dochód dzierżawny podług etatu na rok 1847/8 wynosi . . . . . rs. 2,000;
lecz, że ta summa połączona jest ze składką

на содержание Гминного Войта, о которой говорится
въ § 14 контракта, въ количествѣ . . . . . 150 руб.

то за вычетомъ оной арендная плата, предложен-
ная при торгахъ, составляетъ . . . . . 1,850 руб.

къ сему присовокупляется плата за право ма-
лой охоты на фольварочныхъ земляхъ въ соразмѣр-
ности 1% съ показаннаго по смѣтѣ 00 года, валово-
го дохода съ тѣхъ же земель въ количествѣ 1,000
руб. с., если таковая плата не была донынѣ включена. 10 руб.

всего . . . . . 1,860 руб.

къ этой суммѣ слѣдуетъ прибавить 10% над-
бавки, сверхъ платимой арендной суммы . . . . . 186 руб.

затѣмъ общая арендная плата составляетъ . . 2,046 руб.

Складка на содержание Гминного Войта, вычтенная, какъ
выше, въ количествѣ 150 руб. сер. (по смыслу пункта 1 лит.
h, настоящаго распоряженія), не должна быть взимаема, если
арендатору поручено исправленіе должности Гминного Войта;
если же эта обязанность отправляется арендаторомъ сосѣдняго
имѣнія или лицомъ, получающимъ особое жалованье изъ казен-
ныхъ суммъ, то упомянутая складка должна быть оговорена въ
соотвѣтственномъ мѣстѣ § 13-го условій новаго аренднаго кон-
тракта, и показана подлежащею поступленію въ Казну, вмѣстѣ
съ условленною въ § 1-мъ контракта арендною платою.

4) Всѣ казенныя имѣнія, по которымъ арендные контрак-
ты оканчиваются въ текущемъ году, если нынѣшніе арендаторы
оныхъ не будутъ допущены къ дальнѣйшему содержанію безъ
торговъ, или не пожелаютъ оставить за собою аренду на послѣ-
дующія 12 лѣтъ, на указанныхъ Совѣтомъ Управленія условіяхъ,
должны быть немедленно отданы въ арендное содержаніе на 12
лѣтъ, посредствомъ гласныхъ публичныхъ торговъ, съ соблюде-
ніемъ правила, изложеннаго въ 3-мъ пунктѣ вышеприведеннаго
постановленія Совѣта Управленія, что еслибы на торгахъ Каз-
на не получила по крайней мѣрѣ нынѣшняго дохода, то аренд-
ный срокъ долженъ быть сокращенъ до 6-ти а даже до 3-хъ лѣтъ,
смотря по большей или меньшей разницѣ предложенной аренд-
ной платы, о чемъ въ объявленіи о торгахъ, а равно въ торго-
выхъ протоколахъ, должно быть сдѣлано соотвѣтственное предо-
стереженіе.

на Wójta gminy, w § 14-tym kontrakcie dzierżaw-
nego wymienioną . . . . . „ 150,

po potrąceniu więc tej, opłata dzierżawna przez
licytację osiągnięta wynosi . . . . . „ 1,850,

do tego przyłącza się dochód za małe polo-
wanie, w stosunku intraty z gruntów folwarcznych,
anszlagiem z r. .... brutto rs. 1,000 wykazanej,
licząc 1 procent, jeżeli ten dotąd nie był doli-
czony . . . . . „ 10,

ogół wynosi „ 1,860,

do tej summy dodane być powinno 10 procen-
tu jako podwyżka postąpiona. . . . . „ 186,

ogólna cena dzierżawna wynosi „ 2,046.

Składka zaś na Wójta gminy, jak wyżej np. rs. 150 po-
trącona, nie będzie wymagana (w myśl punktu 1-go ustępu
lit. h niniejszego rozporządzenia) jeżeli dzierżawca ma po-
wierzony obowiązek pełnienia urzędu Wójta gminy; tam zaś
gdzie ten urząd wykonywany jest przez sąsiedniego dzier-
żawcę lub przez osobę oddzielnie z funduszków skarbowych
płatną, wzmiankowana kwota wyrażona być ma w właści-
wym miejscu § 13-go nowych warunków umowy dzierżaw-
nej, i do poboru razem z umówioną w § 1-m kontrakcie su-
mą dzierżawną do wymagania wskazać ją należy.

4) Wszystkie dobra rządowe, których kontrakty dzier-
żawne w roku bieżącym kończą się, a dotychczasowi dzier-
żawcy nie będą uznani za kwalifikujących się do utrzymania
ich w dalszej possessyi z wolnej ręki, lub nie zechcą pozo-
stać na następne lat 12, pod warunkami przez Radę Admi-
nistracyjną wskazanemi, winny być bez zwłoki ogłoszone do
wolnej konkurencyi na lat 12, w drodze publicznej, głośnej
licytacyi, i na tej drodze wydzierżawione, z uwagą na punkt
3-ci powołanego wyżej rozporządzenia Rady Administracyjnej,
że gdyby na licytacji Skarb nie otrzymał przynajmniej do-
tychczasowego dochodu, czas trwania dzierżawy skrócony
będzie do lat 6, a nawet do lat 3, w miarę różnicy osią-
gniętej ceny dzierżawnej, o czem w obwieszczeniu i w pro-
tokółach licytacyjnych stosowne ostrzeżenie uczynione być
powinno.

5) Всѣ прочіе казенные доходы, какъ-то: съ пропинаій, съ луговъ, съ мельницъ, съ перевозовъ, съ рыбной ловли и т. п., состоящіе во временной арендѣ, срокъ которой истекаетъ къ 1 Іюня сего года, должны быть также отданы въ новое арендное содержаніе съ публичнаго торга. Изъ сего однакожъ исключаются мелкія статьи, какъ-то: казенныя площади въ городахъ, войтовства и солтыства, вышедшія изъ привилегированнаго владѣнія и состоящія въ чрезполосности съ городскими землями, а также отдѣльныя мельницы и лѣсопильные заводы, равно казенныя земельныя участки, лежащіе между частными имѣніями, и поступающіе въ текущемъ году въ распоряженіе Казны, о которыхъ, какъ подлежащихъ отдачѣ въ безсрочную аренду на основаніи Высочайшей воли, объявленной въ отзывѣ Министра Статсъ-Секретаря отъ 5 (17) Іюля 1844 года, за № 1,744, должны быть составлены отдѣльныя доходныя смѣты и представлены при особыхъ рапортахъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, для опредѣленія съ нихъ канона, подати ояры и вкупнаго сбора, а равно для сдѣланія распоряженій объ отдачѣ ихъ въ безсрочную аренду съ публичнаго торга. Однакожъ, въ случаѣ невозможности отдать таковыя статьи въ вѣчную аренду въ текущемъ году, онѣ могутъ быть отданы въ срочное содержаніе на три года съ публичныхъ торговъ.

6) Дабы въ заключаемыхъ временныхъ контрактахъ не были пропущены, при подробномъ исчисленіи, вновь прибывшія статьи арендныхъ доходовъ, и наоборотъ, дабы въ тѣхъ же контрактахъ не было упоминаемо о такихъ предметахъ дохода, которые по разнымъ причинамъ не существуютъ уже на мѣстѣ, вмѣняется въ обязанность, при установленіи размѣра арендной платы (безъ различія, отдаются ли имѣнія въ аренду съ торга, или безъ торговъ), по точному смыслу распоряженія Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 27 Февраля (11 Марта) сего года, за № 7,733/2,168, тщательно разсматривать дѣла, относящіяся къ прежней арендѣ, и, на основаніи извлеченныхъ изъ нихъ свѣдѣній, составлять вѣдомость объ источникахъ, кои должны на будущее время составлять арендный доходъ.

Свѣдѣнія, помѣщаемыя обыкновенно въ объявленіяхъ о срокахъ назначенныхъ торговъ на отдачу имѣній въ аренду, а равно прилагаемыя къ аренднымъ контрактамъ, должны основываться именно на вышеуказанной повѣркѣ.

5) Wszystkie inne dochody skarbowe, jako to: propina-cye, łąki, młyny, przewozy, rybołówstwa i t. p. w czasowej dzierżawie będące, o które kontrakty od dnia 1 Czerwca r. b. kończą się, również powinny być przez publiczną licytację na nowo wydzierżawione. Drobne wszakże realności jako to: place skarbowe po miastach, wójtostwa i sołtystwa, wyszłe z uprzywilejowanej possessyi, a wśród gruntów miejskich położone, oraz oddzielne młyny i tartaki, jakoteż części gruntów rządowych, wśród dóbr prywatnych położone, o ile są do wolnej dyspozycji w roku bieżącym, jako według NAJWYŻSZEJ NAJJAŚNIEJSZEGO PANA Woli, odezwą Ministra Sekretarza Stanu z d. 5 (17) Lipca 1844 r. Nr. 1,744 objawionej, do wieczystego wydzierżawienia kwalifikujące się, winny być oddzielone i z nowemi anszlagami intraty przedstawione szczegółowo Kommissyi Rządowej, w celu ustanowienia kanonu i ofiary oraz wkupnego, jakoteż wydania zarządzeń do wieczystego ich drogą licytacji wydzierżawienia. Jeżeliby jednak wieczyste wydzierżawienie takich realności w roku bieżącym nastąpić nie mogło, można je wydzierżawić czasowo na lat trzy, przez licytację.

6) Ażeby w wykazie nie były przemilczane w czasowej umowie źródła nowo przybyłych dochodów dzierżawnych, albo też, aby w tychże umowach nie wzmiankowano o takich obiektach, które z rozmaitych powodów nie egzystują już na gruncie, przy stanowieniu praetium dzierżawnego, (czy to z wolnej ręki lub do licytacji), w zastosowaniu się do rozporządzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu daty 27 Lutego (11 Marca) r. b. Nr. 7,733/2,168 powinny być ściśle przejrzane akta upływającej dzierżawy i, podług wiadomości z nich powziętej, uformowany wykaz źródeł dochód dzierżawny na przyszłość stanowić mających.

Wykazy zaś w obwieszczeniach o terminach do wydzierżawienia dóbr oznaczonych zwykle zamieszczane, tudzież do kontraktów dzierżawnych dołączone, na zastrzeżonem wzej sprawdzeniu opierać się winny.

7) Одновременно съ отсылкою объявлений о торгахъ для напечатанія въ Офиціальной Газетѣ и въ Губернскихъ Вѣдомостяхъ, должна быть представлена въ Правительственную Коммисію вѣдомость имѣніямъ и недвижимостямъ, отдаваемымъ въ аренду съ публичнаго торга, съ означеніемъ опредѣленной для торговъ арендной цѣны, аренднаго срока и времени производства торговъ. Подобныя вѣдомости слѣдуетъ доставлять въ Правительственную Коммисію при каждой публикаціи о возобновленіи торговъ.

8) При публикаціи объявлений и производствѣ торговъ на отдачу въ аренду казенныхъ имѣній и доходовъ, Губернское Правленіе, подѣ опасеніемъ отвѣтственности, должно неуклонно соблюдать изданныя по сему предмету Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства правила, а именно:

- a) Распоряженія отъ 12 Февраля 1834 г., № 11,871/3,807, 18 Марта того же года, за № 15,978/5,219, и отъ 31 Декабря (12 Января) 1843/4 года, за № 73,518/27,683, касающіяся соблюденія предосторожностей и помѣщенія въ торговыхъ протоколахъ предостереженій о недѣйствительности торговъ и о послѣдствіяхъ въ случаѣ уличенія соискателей въ дачѣ и пріемѣ денегъ за отказъ отъ торговъ.
- b) Распоряженіе отъ 28 Января 1835 г., № 6,592/2,152, указывающее порядокъ назначенія и публикаціи сроковъ и производства торговъ, а равно форму свидѣтельствъ о качествахъ контрагентовъ, какія должны быть ими представляемы для приложенія къ торговому протоколу, и при томъ предписывающее правила, относительно представленія всѣми соискателями, прежде начатія торговъ, опредѣленнаго залога, относительно предварительнаго прочтенія и подписанія ими въ доказательство сего условій аренднаго договора, относительно пополненія залога въ соразмѣрности предложенной на торгахъ цѣны за аренду и помѣщенія о всемъ томъ соотвѣтственной оговорки въ торговомъ протоколѣ, въ концѣ котораго должно быть помѣщено условіе, что таковой, въ отношеніи предложившаго высшую цѣну контрагента, возымѣетъ законную силу формальнаго аренднаго контракта со

7) Przy wydaniu obwieszczeń do Gazety Rządowej i Dziennika Gubernialnego, jednocześnie nadesłany być powinien Kommissyi Rządowej wykaz dóbr i realności, w drodze licytacji wydzierżawić się mających, z wyszczególnieniem ustanowionego praetium dzierżawnego, przeciągu dzierżawy i terminu do licytacji. Podobne wiadomości mają być w każdym razie udzielane Kommissyi Rządowej, o ile ogłoszenie dalszych licytacji ponowić wypadnie.

8) Przy ogłoszeniu i odbywaniu licytacji na dzierżawy dóbr i dochodów skarbowych, Rząd Gubernialny, pod własną odpowiedzialnością, winien mieć na pilnej uwadze przepisy Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, jako to:

- a) Rozporządzenia z dnia 12 Lutego 1834 roku, Nr. 11,871/3,807, z d. 18 Marca t. r. Nr. 15,978/5,219, i z dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) 1843/4 roku Nr. 73,518/27,683, dotyczące zachowania ostrożności i zamieszczania w protokółach licytacyjnych zapowiedzeń o nieważności licytacji i o skutkach w razie dowiedzionego dawania i przyjmowania odstępnego, przez współkonkurentów.
- b) Rozporządzenie z dnia 28 Stycznia 1835 roku, Nr. 6,592/2,152, wskazujące sposób oznaczania i ogłaszania terminów, oraz odbywania licytacji, tudzież formę, w której świadectwa kwalifikujące od pretendentów wymagane, i do protokółów licytacyjnych składane być mają, obok złożenia przed licytacją oznaczonego vadium, za poprzedniem przyjęciem i podpisaniem, na dowód odczytania, warunków umowy dzierżawnej, co dopełnić winni wszyscy współubiegający się, z uwagą na obowiązek doliczenia stosunkowej wyższości vadium w miarę postąpionej ceny dzierżawnej, o czem wszystkim protokół licytacyjny stosowną wiadomość obejmować powinien, z zastrzeżeniem w końcu, że on tak jak formalny kontrakt dzierżawny obowiązuje plus licytanta zaraz od

времени подписанія оного арендаторомъ, въ отношеніи же Казны Царства сдѣлается обязательнымъ со времени утвержденія оного Правительственною Коммисією Финансовъ и Казначейства.

- c) Распоряженіе отъ 1 (13) Юня 1835 года, за № 50,649/16,602, возбраняющее допускать къ торгамъ на аренду казенныхъ имѣній тѣхъ изъ соискателей, или нынѣшнихъ арендаторовъ, которые уличены въ угнетеніи крестьянъ, хотя бы впослѣдствіи крестьяне отказались отъ вознагражденія, или же были удовлетворены арендаторомъ.

Сверхъ того, не могутъ быть допущены къ снятію въ аренду казенныхъ имѣній всѣ тѣ лица, которыя въ прежнее время задолжали Казнѣ, и до настоящаго времени показываются по казначейскимъ книгамъ, или по канцелярскимъ контролямъ, условно сложенныхъ недоимокъ, въ числѣ казенныхъ должниковъ.

- d) Распоряженіе отъ 9 (21) Ноября 1835 года, за № 65,164/21,267, предписывающее къ определенной арендной платѣ, прибавлять 1% за право малой охоты, каковой процентъ не значится донинѣ въ числѣ доходовъ съ имѣній, отдаваемыхъ въ аренду въ текущемъ году, съ тѣмъ однакожъ условіемъ, что такъ какъ, согласно дѣйствующимъ въ настоящее время правиламъ, арендаторъ не можетъ производить малой охоты на крестьянскихъ земляхъ, то положенный 1% долженъ быть исчисляемъ въ соразмѣрности смѣтнаго валоваго дохода съ однихъ лишь фольварочныхъ земель, относя сіе правило, какъ къ имѣніямъ отдаваемымъ въ аренду съ публичнаго торга, такъ равно и къ тѣмъ, которыя отдаются въ содержаніе безъ торговъ.

- e) Распоряженіе отъ 16 (28) Ноября 1838 года, за № 89,228/29,569, предписывающее, чтобы чинши и десятины, какъ денежныя, такъ и зерновыя, показанные особыми статьями по окладнымъ листамъ Уѣздныхъ Казначействъ, съ селеній, расположенныхъ на разстояніи одной мили отъ арендуемаго имѣнія, включены были въ число арендныхъ доходовъ, служащихъ основаніемъ для

chwili jak go dzierżawca podpisze, a zaś Skarb Królestwa wtenczas obowiązywać zacznie, kiedy przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu zatwierdzony zostanie.

- c) Rozporządzenie z dnia 1 (13) Czerwca 1835 roku, Nr. 50,649/16,602, zabraniające przypuszczać do licytacji o dzierżawy rządowe tych pretendentów lub dotychczasowych dzierżawców, którzy przekonani zostali o uciemżeniu włościan, bez względu, że włościanie zrzekli się za to wynagrodzenia, albo że za nie wynagrodzeni zostali.

Nadto wszyscy ci nie mogą być dopuszczani do dzierżaw dóbr rządowych, którzy w latach poprzednich zadłużyli się Skarbowi i dotąd w księgach kasowych, lub kontrolli biurowej warunkowo umorzonych zaległości, są jako dłużnicy wykazywani.

- d) Rozporządzenie z dnia 9 (21) Listopada 1835 roku, Nr. 65,164/21,267, zastrzegające doliczania do intraty na praetium wskazanej 1 procent za małe polowanie, które w dotychczasowych dochodach z dóbr, w roku bieżącym mających być wydzierżawionemi, nie mieści się, z uwagą jednak, że gdy według obecnie przyjętych zasad, użytek z małego polowania nie może należeć do dzierżawców z przestrzeni włościańskich, procent więc 1 obliczany być ma w stosunku intraty anszlagowej brutto, z samych jedynie gruntów folwarcznych, a to tak przy dobrach przez licytację wydzierżawianych jako i tych, które będą z wolnej ręki puszczone.

- e) Rozporządzenie z dnia 16 (28) Listopada 1838 roku Nr. 89,228/29,569, nakazujące aby czynsze i dziesięciny pieniężne i korcowe oddzielnie na etatach Kass powiatowych do poboru wskazane, z wsi o 1 milę od dzierżaw odległych, doliczane były do intrat dzierżawnych, mianowicie do ustanowionego praetium li-

опредѣленія торговой цѣны, за вычетомъ 10% на недоборъ и издержки по взиманію.

f) Распоряженія отъ 5 (17) Января 1837 года, за № 92,413/30,724, и отъ 23 Ноября (5 Декабря) 1838 года, за № 93,601/29,985, о порядкѣ повѣрки и удостовѣренія о качествахъ и состоятельности мѣстныхъ крестьянъ, изъявившихъ желаніе снять въ аренду съ торговъ имѣніе, къ которому они принадлежатъ.

g) Распоряженіе отъ 3 (15) Февраля 1838 года, за № 11,981/3,341, о томъ, чтобы Губернское Правленіе, не приступая къ заключенію арендныхъ контрактовъ на отдачу въ содержаніе тѣхъ имѣній, за которыя предложенная на торгахъ цѣна не достигаетъ по крайней мѣрѣ получаемой донынѣ арендной платы, со включеніемъ въ оную чиншей и десятины, тогчасъ же по прошествіи срока торговъ, доносило Правительственной Коммисіи о результатѣ оныхъ, съ приложеніемъ торговаго протокола, и въ то же время дѣлало публикацію о вызовѣ къ новымъ торгамъ, съ назначеніемъ цѣны, предложенной на послѣднихъ торгахъ.

h) Если же на послѣднихъ торгахъ предложена будетъ выгодная для Казны цѣна, то въ день окончанія торговъ, и отнюдь не позже слѣдующаго за онымъ дня, долженъ быть арендаторомъ подписанъ арендный контрактъ, который, совмѣстно съ торговымъ протоколомъ и доказательствами публикaciji торговъ, представляется въ Правительственную Коммисію съ первоотходящею же почтою.

9) При заключеніи арендныхъ контрактовъ и представленіи оныхъ на утвержденіе, обязывается Губернское Правленіе соблюдать слѣдующія правила:

a) Въ § 1-мъ арендныхъ контрактовъ, должны быть подробно описаны всѣ доходныя статьи, составляющія предметъ аренды, какъ это сказано въ предыдущемъ 1-мъ пунктѣ сего предписанія;

b) Къ каждому экземпляру контракта должны быть приложены:
aa) вѣдомость объ источникахъ арендныхъ доходовъ, составленная въ той послѣдовательности, въ какой они описаны въ контрактѣ, и сообразно съ дѣйствительнымъ ихъ положеніемъ;

citi, z potrąceniem procentu 10 na niedobór i rendanturę.

f) Rozporządzenia z dnia 5 (17) Stycznia 1837 roku, Nr. 92,413/30,724, i z dnia 23 Listopada (5 Grudnia) 1838 r. Nr. 93,601/29,985, obejmujące sposób sprawdzania i usprawiedliwiania kwalifikacyj włościan, oraz ich zamożności, jeżeliby oświadczyli chęć ubiegania się o dzierżawę dóbr miejscowych, do których należą.

g) Rozporządzenie z dnia 3 (15) Lutego 1838 roku, Nr. 11,981/3,341, zastrzegające, ażeby Rząd Gubernialny na dzierżawę tych dóbr, z których na odbytej licytacji nie osiągnięto przynajmniej summy dotychczasowej, włącznie zaliczonych do niej czynszów i dziesięcin, wstrzymywał się z zawieraniem kontraktów dzierżawnych, lecz zaraz po terminie licytacyjnym, donosił o jego rezultacie Kommissyi Rządowej, przy dołączeniu protokołu odbytej licytacji i ogłaszał natychmiast nowe termina z oznaczeniem na praetium kwotę na ostatniej licytacji postąpioną.

h) Jeżeli zaś na ostatniej licytacji osiągnięta będzie korzystna dla Skarbu oferta, tegoż samego dnia, kiedy licytacja skończyła się, a najpóźniej nazajutrz powinna być przez dzierżawcę podpisana umowa dzierżawna i łącznie z protokołem licytacji oraz z dowodami jej ogłoszenia najpierwszą pocztą przedstawiona Kommissyi Rządowej.

9) Przy zawieraniu i przedstawianiu do potwierdzenia umów dzierżawnych, zachowa Rząd Gubernialny następujące warunki:

a) W § 1-m umów dzierżawnych dokładnie wyrażone być mają wszystkie użytki, przedmiotem dzierżawy będące, jak to wyżej w punkcie 1-m zastrzeżono.

b) Do każdego egzemplarza umowy dzierżawnej załączone być mają:

aa) wykaz źródeł dochodów dzierżawnych, zgodny z istotnym stanem na gruncie i podług ich wymienienia w kontrakcie dzierżawnym;

bb) табель о крестьянскихъ повинностяхъ, если таковыя причислены къ аренднымъ доходамъ, по предварительной однакожь повѣркѣ, не включены ли въ оную такія повинности, отъ которыхъ крестьяне освобождены, а если въ ней не показаны ни количество, ни родъ постоянной издѣльной повинности, которую должны отбывать крестьяне, то слѣдуетъ дополнить оную прописаніемъ этихъ свѣдѣній;

cc) положеніе объ устройствѣ крестьянскихъ повинностей, предоставленныхъ по арендному контракту въ пользу арендатора; если же обязанности крестьянъ не опредѣлены въ немъ съ должною точностью, то слѣдуетъ дополнить оное на общихъ основаніяхъ, предписанныхъ для оцѣнки издѣльной повинности.

Положеніе о барщинной повинности должно непременно заключать оговорку о томъ, на какомъ разстояніи крестьяне обязаны, въ замѣнъ барщины, отбывать поѣздки, съ какою поклажею, и сколько миль зачитается за одинъ рабочій день. При чемъ поставляется условіемъ, что поѣздки, требуемыя отъ крестьянъ въ замѣнъ барщинной повинности, не должны превышать шести миль разстоянія. Условіе это должно быть ясно оговорено въ положеніи.

Изъ сего правила изъемяются такія поѣздки, которыя крестьяне обязаны, согласно престаціонной табели, отбывать отдѣльно въ продолженіе года, независимо отъ обыкновенной барщинной повинности. Наконецъ къ контрактамъ прилагается:

dd) календарь съ изложеніемъ правилъ о пользованіи рыбною ловлею, если эта статья причислена также къ аренднымъ доходамъ. Прилагая при семъ письменный экземпляръ этого календаря, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ опубликовать оный тотчасъ, посредствомъ припечатанія въ Губернскихъ Вѣдомостяхъ, а на будущее время, въ видахъ распространенія въ казенныхъ имѣніяхъ свѣдѣній о необходимости охраненія рыбы, возобновлять таковую публикацію ежегодно въ Январѣ мѣсяцѣ.

bb) tabelle powinności włościan, w razie jeżeli te do źródeł dochodów dzierżawnych będą zaliczone; pierwwej jednak sprawdzić należy, czy w tychże tabellach nie mieszczą się powinności, od których włościanie zostali uwolnieni, a gdzie rzeczony tabelle nie wykazują, ile w każdym tygodniu stałej robocizny i jakiego rodzaju wykonywać powinni, należy to uzupełnić;

cc) regulamin powinności włościan, o ile one podług umowy dzierżawnej do użytku dzierżawcy należeć mają, który o ileby niedokładnie oznaczał obowiązki włościan, należy go uzupełnić podług zasad ogólnych, anszlagowych, do wyrachowania robocizny gruntowej przepisanych.

W regulaminie pańszczyznianym, koniecznie powiedzianem być powinno, jak daleko włościanie obowiązani są odbywać za pańszczyznę podróże, z jakim ładunkiem i wiele mil za dzień jeden liczyć się powinno.

Zastrzega się, że podróże za pańszczyznę dal sze nad 6 mil wymagane od włościan być nie mogą, i to zastrzeżenie w regulaminie wyraźnie oznaczyć należy.

Wyłączają się tylko od tego warunku takie podróże, które włościanie oprócz zwyczajnej pańszczyzny oddzielnie, podług tabelli prestacyjnej, w ciągu roku odbyć są obowiązani; dalej dołączone być ma:

dd) kalendarz z przepisami do użytkowania z rybołówstwa, wrazie gdyby ono także zaliczane było do źródeł dzierżawnych, który się tu przesyła w egzemplarzu odpisanym; nadto Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleca jeszcze, ażeby kalendarz ten natychmiast przez dziennik gubernialny drukiem ogłosił, i dla upowszechnienia w dobrach rządowych potrzeby ochrony ryb, ogłoszenie to w przyszłości co rok w mie sięcu Styczniu ponawiał.

10) По точному смыслу § 10-го общих арендных условий, относительно пользования малою охотою, слѣдуетъ предписать Экономическимъ Ассесорамъ, ежегодно въ Апрѣлѣ мѣсяцъ производить пріемъ отъ арендаторовъ, подъ протоколярную квитанцію, когтей и лбовъ съ ушами хищныхъ звѣрей и птицъ, и препровождать оныя при особыхъ рапортахъ прямо въ Губернское Правленіе, для уничтоженія протоколярнымъ порядкомъ.

11) Для вѣрнѣйшаго исполненія кондиціи, помѣщенной въ § 11-мъ общих арендных условий, въ передаточныхъ актахъ должно быть означено число деревьевъ, изъ какого должны состоять фруктовые сады и разсадники, какъ фруктовыхъ, такъ и дикихъ деревьевъ, которыя арендаторъ обязанъ пополнять ежегодно.

12) Согласно § 12-му общих условий, Губернское Правленіе, дѣлая распоряженіе о ввѣдѣ арендатора во владѣніе, предпишетъ Экономическому Ассесору—передать арендатору, для руководства, подъ протоколярную росписку, формы реестровъ, какіе должны быть ведены по смыслу того параграфа, и притомъ наблюсти за тѣмъ, чтобы арендаторъ, при вступленіи во владѣніе, снабдилъ крестьянъ квитанціонными книжками для записки исполненныхъ ими повинностей, входящихъ въ составъ арендныхъ доходовъ. Каждая такая книжка означается соответственнымъ номеромъ усадьбы, по порядку, принятому въ престационной табели. Формы вышеупомянутыхъ реестровъ, относительно раздѣленія ихъ на статьи, должны быть составлены примѣнительно къ указаніямъ инструкции Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 25 Августа 1826 года, за № 54,618/9,472, о заведеніи реестровъ при поступленіи имѣній въ казенное управленіе.

13) По § 19-му условий на аренду имѣній, и по § 15-му условий на отдачу въ аренду пропинаціонныхъ доходовъ, Губернское Правленіе обязывается имѣть наблюденіе за представленіемъ въ опредѣленный тѣми параграфами срокъ, а во всякомъ случаѣ до ввода во владѣніе, полного залога въ обезпеченіе правъ Казны, подъ опасеніемъ строжайшей отвѣтственности за неисполненіе этой обязанности. Одновременно съ полученіемъ и отсылкою въ депозитъ Губернскаго Казначейства такового залога, Губернское Правленіе обязано донести о томъ Правительственной Коммисіи, съ показаніемъ количества и рода представленнаго обезпеченія.

10) W myśl § 10-go ogólnych warunków dzierżawnych co do użytku z małego polowania, należy polecić Assessorom Ekonomicznym odbieranie od dzierżawców co rok w miesiącu Kwietniu, za protokółarnem pokwitowaniem, szponów i uszów z nosami zwierząt i ptaków drapieżnych i odsyłania ich przy szczegółowych raportach wprost Rządowi Gubernialnemu, który takowe protokółarnie niszczyć nakaze.

11) Dla pewniejszego skutku zastrzeżenia w § 11-tym ogólnych warunków dzierżawnych, w aktach podawczych winna być zamieszczona liczba drzew, z jakiej ogrody owocowe, oraz szkółki drzew owocowych i dzikich składać się, i przez dzierżawcę co rok uzupełniane być mają.

12) Ażeby Rząd Gubernialny podług § 12-go ogólnych warunków, zaraz przy zarządzeniu wprowadzenia dzierżawcy do possessyi, przez Assessora Ekonomicznego doręczył dzierżawcy, za protokółarnem pokwitowaniem, sposobem doradczym, wzory do zaprowadzenia i utrzymywania rejestrów, o których w tymże paragrafie jest mowa, tudzież jednocześnie zarządził dopilnowanie, aby dzierżawca od początku swej possessyi doręczył włościanom książeczki, do kwitowania ich z odbytej powinności na intratę dzierżawcy zaliczonych. Każda taka książeczka powinna być oznaczona właściwym numerem osady, podług porządku w tabelli prestacyjnej przyjętego. Wzory do wzmiankowanych rejestrów zastosowane być winny z podziałem na tytuły do instrukcyi Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 25 Sierpnia 1826 r. Nr. 54,618/9,472, względem zaprowadzenia rejestrów przy zajęciu w administracyą skarbową dóbr wskazanych.

13) Ażeby Rząd Gubernialny w myśl § 19-go umowy dzierżawnej o dobra, oraz § 15-go umowy dzierżawnej o propinacyę, dopilnował zaraz w terminie tamże oznaczonym, a w każdym razie przed oddaniem possessyi, ściągnąć całkowitą rękojmię, a to pod najsurowszą odpowiedzialnością za zaniedbanie tego obowiązku. Jednocześnie z odzyskaniem i odesłaniem do depozytu Kassy gubernialnej rzeczonych rękojmi, winien będzie o tem donosić Kommissyi Rządowej, z wymienniem wysokości i rodzaju złożonej na ten cel summy.

14) Въ дальнѣйшее развитіе распоряженій Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства: отъ 17 Ноября 1828 года, за № 81,251/17,273, отъ 31 Марта (11 Апрѣля) 1844 года, за № 61,555/19,824, и отъ 29 Августа (10 Сентября) 1846 года, за № 13,369/3,567, Губернское Правленіе обязано подтвердить Окружнымъ Экономическимъ Ассесорамъ и наблюдети за исполненіемъ, чтобы они въ опредѣленный срокъ представляли протоколы періодическихъ объѣздовъ, заключающіе повѣрку исполненія арендаторами каждаго принятаго, по арендному контракту, обязательства, съ объясненіемъ причинъ неисполненія. На будущее время никакая отговорка со стороны Экономическаго Ассесора, о невозможности представленія къ назначенному сроку протоколовъ ежегоднаго объѣзда, не можетъ быть принята въ уваженіе, но каждый такой Ассесоръ, какъ не исполняющій лежащихъ на немъ обязанностей, долженъ быть представленъ къ отрѣшенію отъ должности, о чемъ Губернское Правленіе обязано предварить письменно всѣхъ Окружныхъ Ассесоровъ.

15) Въ заключеніе, Правительственная Коммисія подтверждаетъ распоряженіе свое отъ 9 (21) Ноября 1835 года, за № 65,164/21,267, возлагающее на обязанность Губернскаго Правленія наблюденіе за скорымъ и правильнымъ составленіемъ приемно-сдаточныхъ актовъ о передачѣ имѣній и другихъ недвижимостей во владѣніе новыхъ арендаторовъ, а равно и общихъ расчетовъ по аренда́мъ, коимъ срокъ истекаетъ въ настоящемъ году, подъ опасеніемъ отвѣтственности, опредѣленной въ томъ же распоряженіи.

Варшава, 12 (24) Марта 1847 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Гуминскій*.
№ 28,197/7,586.

Примѣчаніе. Отъ 22 Іюня (4 Іюля) 1847 года, за № 28,755/7,737, предписано Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, взимать съ арендаторовъ по 5 коп. въ возмѣщеніе расходовъ, употребленныхъ на бумагу и напечатаніе контрактныхъ бланковъ.

14) Ażeby ponowił rozkazy Assessorom Ekonomicznym okręgowym, w dalszém rozwinięciu rozporządzeń Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 17 Listopada 1828 roku Nr. 81,251/17,273, z dnia 31 Marca (11 Kwietnia) 1844 roku Nr. 61,555/19,824, i z dnia 29 Sierpnia (10 Września) 1846 roku Nr. 13,369/3,567, w przedmiocie objazdów peryodycznych, oraz skutku dopilnował, iżby ciż Assessorowie w oznaczonym terminie składali protokoły z tychże objazdów, objaśniające sprawdzenie, o ile dzierżawcy co do każdego warunku kontraktem dzierżawnym przyjętego zadosyć uczynili lub nie i dla czego? Wszakże odtąd żadna wymówka Assessora Ekonomicznego, o niemożności złożenia na oznaczony czas protokołów z każdorocznego objazdu, przyjętą być nie może, ale każdy taki Assessor uznany za niepełniającego należycie swych obowiązków, przedstawiony być ma do uwolnienia od służby, o czem wszystkich okręgowych Assessorów winien Rząd Gubernialny szczegółowo uprzedzić na piśmie.

15) Zresztą przypomina Kommissya Rządowa rozporządzenia swoje z dnia 9 (21) Listopada 1835 r. Nr. 65,164/21,267, wkładające na Rząd Gubernialny obowiązek dopilnowania spiesznego z dokładnością sporządzenia aktów odbiorczo-podawczych dóbr i innych użytków na rzecz nowych dzierżawców, tudzież obrachunków ogólnych ze skończonych w roku bieżącym dzierżaw, a to pod odpowiedzialnością, w temże rozporządzeniu zastrzeżoną.

Warszawa, dnia 12 (24) Marca 1847 roku.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu (podpisano) *Gumiński*.
№ 28,197/7,586.

Uwaga. W reskrypcie z dnia 22 Czerwca (4 Lipca) 1847 roku Nr. 28,755/7,737, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleciła ściągać od dzierżawców po kopiejek 5, na zwrot kosztów, na papier i druk kontraktu wyłożonych.

№ 113.

Распоряженіе о томъ, что убытки по арендному содержанию, произшедшіе отъ недосмотра Экономическаго Ассесора, въ случаяхъ невозможности взысканія таковыхъ съ арендатора, подлежатъ взысканію съ Экономическаго Ассесора.

(11 (23) Апрѣля 1847 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Одинъ изъ содержателей казенныхъ имѣній, по нерадѣнію своему и недостатку надлежащаго количества хозяйственнаго скота, а также несвоевременнымъ посѣвамъ, довелъ имѣніе до такого разстройства, что нынѣ, по устраненіи его и назначеніи на его счетъ торговъ на отдачу того имѣнія въ новое содержание, доходъ значительно уменьшился, и Казна подверглась убыткамъ. Виновнымъ въ семъ случаѣ оказывается Окружной Ассесоръ, не обращавшій надлежащаго вниманія на неисполненіе обязанностей содержателемъ и на то, что сей послѣдній не дѣлалъ ни озимыхъ, ни яровыхъ посѣвовъ. Въ слѣдствіе сего отвѣтственность за произшедшіе убытки, по мѣрѣ состоятельности содержателя къ пополненію оныхъ, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства возложила на Экономическаго Ассесора. Въ отвращеніе столь вредныхъ послѣдствій пренебреженія служебными обязанностями на будущее время, а также въ видахъ побужденія къ усерднѣйшему, съ большимъ радѣніемъ о казенномъ интересѣ, исполненію этихъ обязанностей, такой же отвѣтственности во всѣхъ подобныхъ случаяхъ будутъ подвергаемы и прочіе Окружные Экономическіе Ассесоры. О такомъ постановленіи своемъ Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ Губернскому Правленію — объявить всѣмъ подвѣдомственнымъ Экономическимъ Ассесорамъ, съ предупрежденіемъ, что отнынѣ всѣ убытки для Казны, произшедшіе отъ недосмотра кого либо изъ нихъ, въ случаѣ невозможности взысканія съ содержателей имѣній, будутъ взыскиваться съ Ассесоровъ.

№ 113.

Rozporządzenie, iż straty na dzierżawie z niedozoru Assessora Ekonomicznego wynikłe, o ileby nie dały się odzyskać od dzierżawcy, ściągnięte będą od Assessora Ekonomicznego.

(d. 11 (23) Kwietnia 1847 r.)

Do-Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Jeden z dzierżawców dóbr rządowych przez nierząd, zaniedbanie się, nieutrzymywanie inwentarza odpowiedniego, i nie wprowadzenie zasiewów, przyprowadził dobra przez siebie dzierżawione do tak opuszczonego stanu, iż obecnie po wyeksmitowaniu go i wystawieniu ich na licytację do nowego na jego risico wydzierżawienia, osiągnięty został dochód znacznie zmniejszony, a Skarb narażonym jest na zawód i straty. Z takiego wypadku spada вина на Assessora okręgowego, gdyż nie zwracał uwagi na opuszczenie się w obowiązkach dzierżawcy i był obojętnym, iż tenże zasiewów ozimych i jarych nie zaprowadził, za straty więc ztąd wynikłe a to o tyle, o ile ich dzierżawca sam zaspokoić nie będzie w możności, Kommissya Rządowa włożyła nieodwołalną odpowiedzialność i obowiązek wynagrodzenia ich Skarbowi na Assessora Ekonomicznego. Dla uniknienia zaś na przyszłość tak szkodliwych skutków, z lekceważenia obowiązków służby wynikających, a skłonienia do staranniejszego przestrzegania, powinności i troskliwości o dobro Skarbu, rygor ten będzie rozciągać w podobnych zdarzeniach do wszystkich Assessorów Ekonomicznych okręgowych, i w tym celu poleca Rządowi Gubernialnemu, aby decyzję takową do wiadomości tymże podał i uprzedził, że odtąd straty, jakich Skarb z winy któregokolwiek z Assessorów dozna, o ile te od dzierżawcy odzyskanemi byćby nie mogły, przez niedozorującego

Губернское Правленіе обязано имѣть за сѣмъ надлежащій надзоръ.

Варшава, 11 (23) Апрѣля 1847 года.

№ 44,060/12,012.

№ 114.

Постановленіе, разрѣшающее Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, начиная съ 1850 года, отдавать въ продолженіе слѣдующихъ 9-ти лѣтъ казенныя имѣнія въ арендное содержаніе безъ торговъ, на прежнихъ основаніяхъ.

(1 (13) Сентября 1849 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Въ видахъ улучшенія состоянія казенныхъ имѣній и возвышенія выручаемаго съ нихъ Казною Царства дохода, введеніемъ системы отдачи оныхъ безъ торговъ въ 12-лѣтнее арендное содержаніе нынѣшнимъ ихъ арендаторамъ, Совѣтъ Управленія, примѣняясь къ основаніямъ, изложеннымъ, для введенія этой системы, въ представленіи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 23 Декабря (4 Января) 1846/7 года, № 68,516, опредѣленіемъ своимъ отъ 31 Декабря (12 Января) 1846/7 года, № 9,568, постановилъ:

1) чтобы казенныя имѣнія отдаваемы были безъ торговъ въ дальнѣйшее 12-лѣтнее арендное содержаніе теперешнимъ ихъ арендаторамъ, съ повышеніемъ арендной суммы на 10⁰%, если они представляютъ свидѣтельство подлежащаго Гражданскаго Губернатора о хорошемъ веденіи ими хозяйства, о справедливомъ обращеніи съ крестьянами, о содержаніи въ порядкѣ строеній и объ исправномъ вносѣ платежей, и, сверхъ того, удостовѣреніе о своей благонадежности въ политическомъ отношеніи. При чемъ однакожь Совѣтъ Управленія оставилъ за собою право постановлять рѣшенія во всѣхъ частныхъ случаяхъ;

2) чтобы, въ случаѣ отказа нынѣшнихъ арендаторовъ въ уплатѣ, въ продолженіе слѣдующихъ 12 лѣтъ, арендной суммы съ надбавкою 10⁰%, казенныя имѣнія отдаваемы были въ аренду не иначе, какъ съ публичныхъ торговъ, и чтобы, если пред-

Assessora zaspakajane będą, nad czym i Rząd Gubernialny czuwać jest w obowiązku.

Warszawa, dnia 11 (23) Kwietnia 1847 roku.

Nr. 44,060/12,012.

№ 114.

Decyzja upoważniająca Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wypuszczania od roku 1850 w dzierżawę dóbr rządowych z wolnej ręki, przez następne lat 9, podług poprzednich zasad.

(d. 1 (13) Września 1849 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Przewidywana rękojmia podniesienia stanu dóbr rządowych i należnego z nich Skarbowi Królestwa dochodu, w systemacie wydzierżawienia dóbr tych z wolnej ręki dotychczasowym dzierżawcom na lat najmniej 12, skłoniła Radę Administracyjną, że na podstawie zasad, celem zaprowadzenia takowego systemu, w przełożeniu Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 23 Grudnia (4 Stycznia) roku 1846/7, Nr. 68,516 przytoczonych, postanowiła decyzją z d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 roku Nr. 9,568:

1) aby ci dzierżawcy dóbr rządowych, którzyby pozyskali od Gubernatorów Cywilnych poświadczenie o dobrym sposobie prowadzenia gospodarstwa, o przyzwoitem obchodzeniu się z włościanami, o utrzymaniu w dobrym stanie budowli i o regularnej wypłatności, tudzież za któremi przemawiałaby opinia o nienaganném postępowaniu pod względem politycznym, przypuszczeni byli do possessyi dóbr na dalsze lat 12, z obowiązkiem podniesienia opłaty dzierżawnej o 10 procent, w czym jednak szczegółowe wyrzeczenie Rada Administracyjna sobie zachowała;

2) aby w razie nieprzyjęcia przez dotychczasowego dzierżawcę obowiązku opłacania na następne lat 12 ceny dzierżawnej, o 10 procent zwiększonej, dobra rządowe nieinaczej jak przez licytacje były wydzierżawione, a gdyby Skarb

ложенная на нихъ сумма будетъ меньше получаемого донинѣ дохода, срокъ аренды, сообразно этому уменьшенію, былъ сокращаемъ до 6-ти и даже до 3-хъ лѣтъ;

3) чтобы во всякомъ случаѣ, будутъ ли имѣнія отданы въ аренду съ вольной руки, или съ публичныхъ торговъ, прежнія главныя условія, касающіяся попеченія о крестьянахъ, содержанія въ исправности строеній и безусловнаго принятія арендаторамъ всѣхъ убытковъ и случайныхъ бѣдствій на свой рискъ, оставлены были безъ измѣненія;

4) чтобы, въ случаѣ приступленія къ устройству и очиншеванію крестьянъ и расторженія по сему поводу арендныхъ контрактовъ, предоставлено было арендаторамъ — остаться въ имѣніи до истеченія срока аренднаго владѣнія, съ обезпеченіемъ за ними права на дальнѣйшее 12-лѣтнее содержаніе, если они обяжутся возвести на свой счетъ нужныя службы и строенія, для рабочаго скота, взимать крестьянскіе чинши и уплачивать въ продолженіе слѣдующихъ 12-ти лѣтъ арендную сумму съ надбавкою 10%. При чемъ оговорено Совѣтомъ, что это постановленіе должно, въ видѣ опыта, имѣть обязательную силу въ продолженіи трехъ лѣтъ, начиная съ 1847 года.

Примѣняясь къ этому постановленію, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства отдавала въ 1847, 1848 и 1849 годахъ, казенныя имѣнія въ аренду на указанныхъ въ немъ основаніяхъ.

Результатомъ этой мѣры было, что Казна отдала въ аренду безъ торговъ:

Въ годахъ	Имѣній	Съ годовымъ доходомъ		За уплатою		Болѣе въ годъ	
		руб.	коп.	руб.	коп.	руб.	коп.
1847	22	25,752	24 ¹ / ₂	28,625	47	2,893	22 ¹ / ₂
1848	8	11,741	20	12,900	64 ¹ / ₂	1,159	42 ¹ / ₂
1849	22	19,827	48	22,079	21	2,251	73
итого	52	57,320	92 ¹ / ₂	63,605	30 ¹ / ₂	6,284	38

и получила такимъ образомъ, вслѣдствіе примѣненія новой арендной системы, 10,96%, чистой прибыли.

не otrzymał w tej drodze dotychczasowego dochodu, aby czas trwania dzierżawy, w miarę osiągniętej ceny, do lat 6-ciu a nawet trzech był skrócony;

3) aby w każdym razie, czy dzierżawienie dóbr nastąpi z wolnej ręki, lub też przez licytację, dawniejsze warunki główne, dotyczące opieki nad włościanami, utrzymywania w dobrym stanie budowli i przyjęcia przez dzierżawcę bezwarunkowego risico, niemniej poddania się wypadkom losowym pozostały bez zmiany;

4) aby w razie urządzenia i oczynszowania włościan, i z tego powodu rozwiązania umów dzierżawnych, pozostawiona była dzierżawcom możność pozostania przy possessyi do jej końca, z zapewnieniem im dalszej 12-letniej dzierżawy, jeżeli potrzebne budowle czeladnie oraz dla inwentarza roboczego, własnym podejmą kosztem, i podejmą się poboru czynszów włościańskich, z przyjęciem obowiązku opłacania na drugi peryod 12 letni ceny dzierżawnej o 10 procent wyżej; zastrzegła zaś Rada, aby decyzja ta obowiązywała sposobem próby, na przeciąg lat trzech, poczynając od roku 1847.

W ścisłem zastosowaniu się do tego przepisu, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, dokonywała w latach 1847, 1848 i 1849 wydzierżawienie dóbr rządowych, a liцевбы резултат таковой операциі представилъ przekonanie:

że wydzierżawiono z wolnej ręki:

w roku	realności	Z dochodem rocznym		Za opłatą roczną		Więcej rocznie	
		rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.
1847	22	25,752	24 ¹ / ₂	28,625	47	2,893	22 ¹ / ₂
1848	8	11,741	20	12,900	62 ¹ / ₂	1,159	42 ¹ / ₂
1849	22	19,827	48	22,079	21	2,251	73
Razem	52	57,320	92 ¹ / ₂	63,605	30 ¹ / ₂	6,284	38

a zatem Skarb Królestwa odniósł z takowego wydzierżawienia korzyści 10,96 procent;

Въ то же время отдано въ аренду съ публичныхъ торговъ:

Въ годахъ	Имѣ- ній	Съ годовымъ доходомъ		За уплатою		Болѣе въ годъ	
		руб.	коп.	руб.	коп.	руб.	коп.
1847	39	33,017	7	34,744	58 $\frac{1}{2}$	1,727	51 $\frac{1}{2}$
1848	19	18,429	81	18,627	74	197	93
1849	16	14,380	76 $\frac{1}{2}$	14,666	4 $\frac{1}{2}$	285	28
итого	74	65,827	64 $\frac{1}{2}$	68,038	37	2,210	72 $\frac{1}{2}$

то есть: отдача имѣній въ аренду этимъ порядкомъ обезпечила Казнѣ на такой же какъ выше срокъ, только 3,34 процента прибыли, или, по сравненіи обѣихъ этихъ операций, Казна получила доходъ, относящійся первый ко второму, какъ 3,58, къ 1.

Определенный вышеозначеннымъ постановленіемъ Совѣта срокъ опыта истекаетъ уже съ концомъ настоящаго года; поэтому нынѣ необходимо избрать систему, на основаніи которой казенныя имѣнія должны быть отдаваемы въ аренду на будущее время.

Имѣя это обстоятельство въ виду и принимая въ уваженіе:

что вышеуказанный результатъ отдачи казенныхъ имѣній, въ видѣ опыта въ 1847, 1848 и 1849 годахъ положительно говорить въ пользу удержанія впредь основаній, предписанныхъ упомянутымъ постановленіемъ Совѣта Управленія, то есть въ пользу рѣшительнаго принятія системы отдачи въ аренду имѣній нынѣшнимъ аренднымъ содержателямъ оныхъ безъ торговъ, и на основаніяхъ, изложенныхъ въ томъ же постановленіи и въ предыдущихъ пунктахъ настоящаго постановленія, — тѣмъ болѣе, что система торговъ примѣняема уже была ко всѣмъ казеннымъ имѣніямъ, и что на этомъ пути невозможно достигнуть увеличенія доходовъ, ни разсчитывать на попеченіе арендаторовъ объ имуществѣ Казны, составляющемъ предметъ владѣнія;

что система отдачи имѣній въ дальнѣйшее 12-лѣтнее содержаніе нынѣшнимъ арендаторамъ представляетъ надежное ручательство возвышенія цѣнности оныхъ, потому что аренда-

же дорогою лicyтacyи публичной выдизерзавионо:

w roku	realności	Z dochodem rocznym		Za opłatą roczną		Więcej rocznie	
		rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.	rub. rs.	kop.
1847	39	33,017	7	34,744	58 $\frac{1}{2}$	1,727	51 $\frac{1}{2}$
1848	19	18,429	81	18,627	74	197	93
1849	16	14,380	76 $\frac{1}{2}$	14,666	4 $\frac{1}{2}$	285	28
Razem	74	65,827	64 $\frac{1}{2}$	68,038	37	2,210	72 $\frac{1}{2}$

to jest z wydzierżawienia w tej drodze i w tymże samym, jak wyżej czasie, Skarb miał korzyści tylko 3,34 procentu, czyli po porównaniu dwóch wspomnianych operacyj, otrzymał dochód w stosunku jak 3,58 do 1.

Oznaczony decyzją powyższą okres próby, z upływem roku bieżącego koniec swój bierze; obecnie więc należy wybrać system, według którego wydzierżawienie dóbr rządowych na przyszłość ma być wykonywane, w tym zaś względzie mając na uwadze:

że wymieniony wyżej rezultat z wydzierżawienia dóbr rządowych w latach próby 1847/9 doradza wyraźnie utrzymanie nadal zasad decyzją Rady Administracyjnej, w początku powołaną, przepisanych, to jest przemawia za stanowczem na przyszłość przyjęciem systemu wydzierżawiania dóbr rzeczonych z wolnej ręki wykwalifikowanym dotychczasowym dzierżawcom, pod warunkami w tejże decyzji tu powyżej wymienionemi, zwłaszcza, że przez próbę licytacyjną już wszystkie majątki Skarbu przeszły, zatem w tej drodze nie można spodziewać się wyższych korzyści, ani też rachować na opiekę dzierżawców nad własnością Skarbu, stanowiącą przedmiot possessyi;

że w systemacie utrzymywania dzierżawców przy dal-
szej 12 letniej dzierżawie, spoczywa rękojmia podniesienia wartości dóbr, bo zyski wynikające z ulepszeń poczynionych

торы находятъ въ томъ поощреніе къ затратамъ на улучшение хозяйства и имѣютъ достаточно времени для извлеченія изъ нихъ соотвѣтственныхъ выгодъ, и для возмѣщенія понесенныхъ ими издержекъ;

что, при недостаткѣ требуемыхъ отъ хорошаго арендатора качествъ, имѣнія могутъ быть по прежнему отдаваемы въ аренду съ торговъ;

что обязательныя нынѣ арендныя условія вполне ограждаютъ Казну, такъ какъ на основаніи оныхъ арендаторъ не можетъ простираетъ къ Казнѣ никакихъ претензій, ни требовать отъ нея никакихъ льготъ и даже отпуска лѣса на хозяйственные строенія;

и что, наконецъ, опытъ доказалъ всю обманчивость выгодныхъ на торгахъ предложеній, вызванныхъ по большей части соревнованіемъ соискателей, кои въ увлеченіи возвышаютъ арендную сумму до крайнихъ предѣловъ,—

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казнаеиства, въ представленіи своемъ отъ 25 Августа (6 Сентября) сего года, за № 69,446, испрашиваетъ разрѣшенія Совѣта впредь, начиная съ 20 Мая (1 Юня) 1850 года, съ котораго времени слѣдуетъ отдать въ новую аренду 163 имѣнія и недвижимости съ годовымъ доходомъ въ 130,841 руб. 81 коп.,—принять для отдачи казенныхъ имѣній въ аренду постояннымъ правиломъ основанія, указаннаго въ постановленіи его отъ 31 Декабря (12 Января) 1846/7 года, за № 9,568, и, сверхъ того, для сокращенія излишней переписки между Совѣтомъ Управленія и Финансовымъ вѣдомствомъ по каждому особому случаю, предоставить Коммисіи Финансовъ право—собственною властью утверждать заключаемые ею съ прежними арендными владѣльцами контракты, на основаніи предписанныхъ относительно ихъ качествъ правилъ, безъ предварительнаго сношенія съ Совѣтомъ Управленія.

Удостоверившись изъ рапорта Коммисіи Финансовъ о выгодныхъ результатахъ, полученныхъ вслѣдствіе отдачи въ дальнѣйшее содержаніе безъ торговъ казенныхъ имѣній теперешнимъ арендаторамъ, на основаніяхъ предписанныхъ постановленіемъ Совѣта отъ 31 Декабря (12 Января) 1846/7 года, въ видѣ опыта на 3 года, Совѣтъ положилъ:

przez dzierżawców mają dostateczny czas na wynagrodzenie wydatków;

że w braku wymaganych od dobrego dzierżawcy przymiotów, nie jest zamkniętą droga do wydzierżawienia dóbr przez licytację, a warunki dzierżawne teraz obowiązujące są tak ściśle, że na zasadzie onych dzierżawca żadnej pretensyi do Rządu formować, jakiejkolwiek bądź ulgi żądać, a nawet drzewa do budowli gruntowych domagać się nie może;

że wreszcie doświadczenie przekonało, iż wysokie oferty, na licytacjach postąpione, są zawodnemi, bo najczęściej dla zapamiętałej konkurencyi, przez namiętnego licytanta wygórowane zostały;

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu upraszała Radę Administracyjną, w przedstawieniu z dnia 25 Sierpnia (6 Września) r. b. Nr. 69,446, aby zasady swej decyzyi, z dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 roku, Nr. 9,568, względem wydzierżawienia dóbr rządowych wskazane, rozciągnęła już nie sposobem próby, ale stale od dnia 20 Maja (1 Czerwca) 1850 roku, w którym to terminie przypada do nowego wydzierżawienia dóbr i realności 163, z dochodem dotychczasowym rocznym rs. 130,841 kop. 81, i nadto z tą zmianą, aby dla zmniejszenia Radzie oraz władzy skarbowej zbyt znacznej w każdym szczegółowym przypadku korespondencyi, sama Kommissya Skarbu, bez odnoszenia się do Rady, upoważnioną była potwierdzać umowy dzierżawne, na podstawie ściśle ocenianej do dotychczasowych dzierżawców kwalifikacyi.

Rada przekonawszy się z rapportu Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, o korzyściach, jakie wynikły z wydzierżawienia dóbr rządowych z wolnej ręki dotychczasowym dzierżawcom, na zasadach przez decyzję Rady z d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 roku, sposobem próby na lat trzy, ustanowionych, wyrzekła:

1) начиная съ 20 Мая (1 Юня) 1850 г. правила, изложенныя въ упомянутомъ выше постановленіи Совѣта, относительно отдачи въ арендное содержаніе казенныхъ имѣній, принять по сему предмету постояннымъ основаніемъ на 9 лѣтъ;

2) предоставить Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, не входя съ представленіемъ въ Совѣтъ Управленія, утверждать собственною властью заключаемые на семъ основаніи съ арендаторами контракты, строго наблюдая, чтобы арендаторъ вмѣшалъ въ себѣ требуемыя отъ него качества.

Варшава, 1 (13) Сентября 1849 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Лебренъ.*

№ 6,249.

№ 115.

Объ условіяхъ, какія должны быть помѣщаемы въ контрактахъ относительно продажи питей.

(10 (22) Января 1851 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Усматривая, что нѣкоторые Губернскія Правленія, при отдачѣ въ аренду имѣній съ пропинаціею, или отдѣльныхъ пропинаціонныхъ доходовъ въ имѣніяхъ, состоящихъ подъ управленіемъ Финансоваго вѣдомства, не обращаютъ вниманія на положительное условіе, оговоренное въ пунктѣ 1 подъ лит. *h*, общаго распоряженія отъ 12 (24) Марта 1847 г., за № 28,197/7,586, въ которомъ сказано: что въ § 1 арендныхъ контрактовъ слѣдуетъ прописывать пропинаціонныя строенія и заведенія, по удостовѣреніи на мѣстѣ, съ поименованіемъ, гдѣ дѣйствительно находятся, а также означать, принадлежитъ ли право продажи и выдѣлки питей во всѣхъ мѣстахъ, означенныхъ въ контрактѣ, исключительно Казнѣ, или же еще кому либо другому; и что, сверхъ

1) że poczynając od dnia 20 Maja (1 Czerwca) roku przyszłego 1850, zasady w decyzji powyższej Rady, co do wydzierżawienia dóbr rządowych wskazane, już nie sposobem próby, ale stale na przeciąg lat dziewięciu do dzierżaw dóbr rządowych stosowane być mają;

2) że Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu upoważnioną zostaje sama przez się, bez odnoszenia się do Rady, zatwierdzać umowy dzierżawne, na zasadzie zasad pomienionych zawierać się mające, a to po najcisłejszem ocenieniu kwalifikacyi dotychczasowych dzierżawców.

Warszawa, dnia 1 (13) Września 1849 roku.

Zgodno z protokołem:

Sekretarz Stanu,

Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Le Brun.*

Nr. 6,249.

№ 115.

Zastrzeżenia co do szynkowania, jakie zamieszczać należy w kontraktach.

(d. 10 (22) Stycznia 1851 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Dostrzegłszy, iż niektóre Rządy Gubernialne, przy wydzierżawianiu dóbr z propinacją lub oddzielnýchъ propinacyj w dobrach, pod zarządem władzy skarbowej będących, nie zwracają uwagi na wyraźne zastrzeżenie rozporządzeniem ogólnem z dnia 12 (24) Marca 1847 roku Nr. 28,197/7,586 w punkcie 1-m pod lit. *h* wskazane, gdzie powiedziano:

że w § 1-m umów dzierżawnych, należy wpisywać bu-dowle, zakłady propinacyjne, po sprawdzeniu na gruncie, z wymienieniem gdzie się rzeczywiście znajdują, oraz wyrazić, czy Skarbowi służy wyłączne prawo szynkowania i wyrabiania trunków we wszystkich miejscach, w umowie oznaczonych, lub służy komu więcej,

того, въ арендныхъ контрактахъ, гдѣ дѣло идетъ только о правѣ раздробительной продажи питей, неправильно употребляется слово: „пропинація“, вмѣсто слова: „шинкованіе“, — Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію, на будущее время, для устраненія притязаній со стороны арендаторовъ на право виокурения, строго примѣнять упомянутое выше правило, какъ къ торговымъ условіямъ, если отдача въ аренду проиходитъ съ публичнаго торга, такъ равно и къ контрактамъ на безсрочныя или временныя аренды, ибо въ противномъ случаѣ таковыя контракты будутъ возвращаемы безъ утвержденія на счетъ Губернскаго Правленія.

Варшава, 10 (22) Января 1851 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Гуминскій*.

№ 2,006/566.

№ 116.

О томъ, какое число деревьевъ обязаны разводить арендаторы казенныхъ имѣній.

(2 (14) Іюня 1851 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Варшавское Губернское Правленіе рапортомъ отъ 8 (20) Марта 1851 года, за № 24,647/3,274, испрашивало разъясненія сущности § 11 контрактовъ, заключаемыхъ съ 1847 года на отдачу въ аренду казенныхъ имѣній, а именно возбудило вопросъ о томъ, какое число фруктовыхъ и дикихъ деревьевъ должно быть по смыслу того параграфа насаждаемо въ упомянутыхъ имѣніяхъ.

По поводу сего вопроса Правительственная Коммисія даетъ Губернскому Правленію слѣдующее наставленіе:

Въ первыхъ девяти годахъ аренднаго періода арендаторъ обязанъ, независимо отъ охраненія возвращенныхъ уже, посадить вновь такое число фруктовыхъ деревьевъ, какое придется на весь арендный періодъ по количеству средняго годоваго озимоваго посѣва, полагая по двѣ штуки на каждой корецъ посѣва; такъ напр.

a nadto, że w umowach dzierżawnych, gdzie idzie tylko o prawo szynkowania wyraz „propinacyi“ nie właściwie jest używany, lecz przez wyraz „szynkowanie“ zastąpionym być winien; Kommissya Rządowa przeto poleca Rządowi Gubernialnemu, aby odtąd celem uniknienia ze strony dzierżawców roszczenia prawa do produkcyi wódki, tak w warunkach licytacyjnych, jeżeli w tej drodze wydzierżawienie nastąpi, jakoteż w umowach wieczystych lub czasowych, do powyższego przepisu ściśle stosował się, gdyż w razie przeciwnym umowy takowe bez potwierdzenia na koszt Rządu Gubernialnego zwracane będą.

Warszawa, dnia 10 (22) Stycznia 1851 roku.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Gumiński*.

Nr. 2,006/566.

№ 116.

О ilości drzewek jaką dzierżawcy zaprowadzać powinni.

(d. 2 (14) Czerwca 1851 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Rząd Gubernialny Warszawski raportem daty 8 (20) Marca 1851 roku Nr. 24,647/3,274 zażądał bliższego objaśnienia osnowy § 11-go kontraktów o dzierżawy dóbr rządowych, od roku 1847 zawieranych, a mianowicie, zrobił zaпытanie, jaka według ducha tego paragrafu ilość drzew owocowych i dzikich ma być wysadzoną. Z powodu tej kwestyi Kommissya Rządowa następującą wydaje Rządowi Gubernialnemu informację:

Drzew owocowych w każdym roku z pierwszych lat dziewięciu tenuty dzierżawnej, obok utrzymania dawnych, tyle dzierżawca wysadzić winien, ile wypadnie rachując po dwie sztuki od każdego korca-jednorocznego wysiewu oziminy, i tak na przykład, jeżeli oziminy wysiewa się z prze-

если количество годового посева на фольваркѣ, въ сложности всѣхъ фольварочныхъ полей, составляетъ 117 корцевъ, то арендаторъ обязанъ посадить въ продолженіе 12-лѣтняго періода аренды 234 штуки фруктовыхъ деревьевъ, или въ каждомъ изъ первыхъ 9 лѣтъ по 26 штукъ. Исполненіе же сего въ первыхъ девяти годахъ требуется собственно потому, что послѣдніе три года предназначаются для насажденія деревьевъ вмѣсто погибшихъ.

Что же касается дикихъ деревьевъ, то число оныхъ, при составленіи передаточнаго акта, опредѣляется по мѣрѣ оказавшейся въ нихъ мѣстной потребности для предохраненія строеній отъ пожара, для украшенія переднихъ и заднихъ дворовъ, для обсадки дорогъ и для охраненія канавъ отъ занесенія пескомъ или укрѣпленія ихъ береговъ; такъ напр. если для всѣхъ этихъ предметовъ потребуется, сверхъ прежнихъ, посадить дикихъ деревьевъ 1,800 штукъ, то арендаторъ въ первыхъ девяти годахъ аренднаго періода долженъ посадить ежегодно 200 штукъ.

Опредѣленное вышеуказаннымъ порядкомъ число деревьевъ, какъ фруктовыхъ, такъ и дикихъ, должно быть внесено въ передаточный актъ. Претензія Казны за непосаженные въ вышеозначенной пропорціи фруктовые и дикія деревья, и за истребленіе прежде возвращенныхъ опредѣляется ежегодно и обращается на арендатора. Впрочемъ о настоящемъ распоряженіи Губернское Правленіе немедленно поставитъ въ извѣстность Окружныхъ Экономическихъ Ассесоровъ, и предпишетъ имъ принять оное къ точному руководству при составленіи или повѣркѣ передаточныхъ актовъ, на основаніи утвержденныхъ арендныхъ контрактовъ, дѣйствующихъ съ 1 Іюня 1847 года, а равно при учетѣ съ того времени арендаторовъ имѣній, состоящихъ въ заведеніи Казны.

Варшава, 2 (14) Іюня 1851 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) Гуминскій.

№ 24,108/9,407.

цієcia wszystkich pól folwarcznych rocznie na folwarku korcy 117, to dzierżawca wysadzić winien za całą 12 letnią tenutę dzierżawną drzew owocowych sztuk 234, czyli w każdym roku z pierwszych lat 9 po sztuk 26. Dla tego zaś w pierwszych latach dziewięciu, że trzy ostatnie pozostawione są na odsadzenie drzew wypaść mogących.

Co zaś do drzew dzikich, tych ilość, przy spisaniu aktu podawczego, ustanowioną być winna w stosunku miejscowej potrzeby, jaka się być okaże dla ochrony budowli od ognia, dla upiększenia dziedzińców i podwórz, dla wysadzenia dróg oraz dla zasłonięcia rowów od zawiewu piaskiem lub umocnienia ich boków, i tak jeżeli dla spełnienia tego zamiaru, potrzeba będzie oprócz dawniejszych wysadzić drzew dzikich sztuk 1,800, w takim razie każdego roku z pierwszych lat 9 tenuty dzierżawnej wysadzić winien dzierżawca sztuk 200.

Wynaleziona i ustanowiona w powyższym sposobie ilość drzew owocowych i dzikich zapisaną być winna w akcie podawczym. Za niedosadzenie w tej progressyi drzewek owocowych i dzikich lub też zniszczenie dawnych, co rok pretensya Skarbu ma być ustanowioną i do dzierżawców regulowaną; zresztą o rozporządzeniu niniejszem winien Rząd Gubernialny zawiadomić niezwłocznie Assessorów Ekonomicznych okręgowych, z poleceniem ścisłego stosowania się przy sporządzaniu lub sprawdzaniu aktów podawczych, na zasadzie zatwierdzonych umów dzierżawnych od 1 Czerwca 1847 roku obowiązujących, i przy obrachowaniu od tejże epoki dzierżawców dóbr, pod zarządem skarbowym będących.

Warszawa, dnia 2 (14) Czerwca 1851 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) Gumiński.

№ 24,108/9,407.

N° 117.

О томъ, чтобы въ условіяхъ объ арендномъ содержаніи продажи питей обозначаемы были строенія, въ которыхъ должна производиться эта продажа.

(19 (31) Марта 1853 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Предписаніями отъ 17 (29) Ноября 1849 года, за N° 101,110/34,648, и отъ 10 (22) Января 1851 года, за N° 2,006/566, поставлено было на видъ Губернскимъ Правленіемъ, что, при отдачѣ въ содержаніе казенныхъ имѣній, вмѣстѣ съ пропинаціями, или же одного пропинаціоннаго дохода въ имѣніяхъ вѣдомства Финансоваго Управленія, не соблюдаются правила, установленныя въ предписаніи отъ 12 (24) Марта 1847 года, за N° 28,197/4,586, гдѣ, въ пунктѣ 1, лит. *h*, сказано: въ § 1-мъ арендныхъ условій надлежитъ означать, по мѣстной повѣркѣ, строенія и заведенія, для продажи питей, съ указаніемъ пунктовъ ихъ нахожденія и съ объясненіемъ, имѣтъ ли Казна исключительное право выдѣлки и продажи питей во всѣхъ пунктахъ, договоромъ опредѣленныхъ, или же право это принадлежитъ кому либо другому. О точномъ соблюденіи сего было и впослѣдствіи неоднократно подтверждаемо.

По смыслу вышеприведенныхъ распоряженій, право на пропинацію или продажу питей тамъ лишь должно быть отдаваемо въ аренду, гдѣ есть заведенія для выдѣлки горячихъ напитковъ и корчмы или шинки для продажи оныхъ. Не смотря на это, часто случается, что, при отдачѣ въ содержаніе продажи питей, въ арендныхъ условіяхъ или въ описаніи дохода, поименовываются всѣ селенія, къ арендуемому имѣнію принадлежащія, безъ разбора, существуютъ ли тамъ корчмы, или нѣтъ. Въ слѣдствіе сего содержатели, тамъ гдѣ нѣтъ корчемъ, напимають крестьянскія жилища избы, для продажи въ нихъ питей, или, по устарѣвшему обыкновенію, возлагають на крестьянъ очередную продажу горячихъ напитковъ,—что не только

N° 117.

Rozporządzenie, iż w umowach dzierżawnych o sprzedaż trunków ma być wymienioną budowla, w której szynk ma mieć miejsce.

(d. 19 (31) Marca 1853 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Reskryptami z dnia 17 (29) Listopada 1849 roku Nr. 101,110/34,648, i powtórny z dnia 10 (22) Stycznia 1851 roku Nr. 2,006/566, zwrócono uwagę Rządów Gubernialnych, że przy wydzierżawieniu dóbr rządowych z propinacją, lub oddzielnych propinacyj w dobrach rządowych, pod zarządem władz skarbowych będących, nie zachowują przepisu rozporządzeniem z dnia 12 (24) Marca 1847 roku Nr. 28,197/4,586 wskazanego, gdzie pod punktem 1-m lit. *h*, powiedziano: że w § 1-m umów dzierżawnych należy wpisywać budowle i zakłady propinacyjne, po sprawdzeniu na gruncie, z wymienieniem gdzie się rzeczywiście znajdują, oraz wyrażać, czy Skarbowi służy wyłączne prawo szynkowania i wyrabiania trunków we wszystkich miejscach w umowie oznaczonych, lub służy komu więcej, i z tego powodu razem ponowiono polecenie, ścisłego do tych rozporządzeń stosowania się.

Podług brzmienia wspomnionych rozporządzeń, prawo propinowania, lub szynkowania, tam tylko wydzierżawione być winno, gdzie zakłady do wyrobu trunków i karczmy lub domy szynkowe do prowadzenia szynku znajdują się, gdy zaś mimo to, dostrzegać się jeszcze daje, że w przypadkach, gdzie idzie o wyszynk trunków, w umowach dzierżawnych lub w wykazach intraty wyszczególniane są wszystkie wsie do wydzierżawionych realności należące, bez względu, czy w nich karczmy egzystują lub nie, przez co dzierżawcy w tych wypadkach, gdzie nie ma karczmy, albo najmują od właścicieli domy mieszkalne, na zaprowadzenie w nich szynku, lub też narzucają na nich dawny zwyczaj kolejnego

противно правиламъ, но и имѣть вредное вліяніе на крестьянъ, такъ какъ каждый изъ нихъ, при отдачѣ дома своего въ наймы подъ шинокъ, или при очередной продажѣ питей въ собственномъ домѣ, находить удобный случай къ употребленію горячихъ напитковъ черезъ мѣру; отсюда не только получается дурной примѣръ для домашней прислуги и дѣтей, но и самое хозяйство приходитъ въ упадокъ.

Въ отвращеніе изложеннаго, Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію: при новой, съ 1 Іюня, отдачѣ въ содержаніе упомянутыхъ статей, предоставлять право выдѣлки питей лишь тамъ, гдѣ имѣются для сего заведенія и особыя постройки; раздробительная же продажа можетъ быть разрѣшаема лишь въ пунктахъ нахожденія корчемъ и шинковъ.

До наступленія назначеннаго для торговъ срока, Губернское Правленіе обязано собирать всѣ нужныя свѣдѣнія по изъясненному предмету, и за тѣмъ включать въ торговые листы надлежащія поясненія, для видимости заинтересованныхъ лицъ.

Варшава, 19 (31) Марта 1853 года.

№ 21,101/8,911.

№ 118.

Правила для исчисленія обязательнаго числа деревьевъ по арендамъ 3-лѣтнимъ и 6-лѣтнимъ.

(2 (14) Мая 1853 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ дополненіе общаго распоряженія отъ 2 (14) Іюня 1851 года, за № 24,108/9,407, разъясняющаго сущность § 11 дѣйствующихъ съ 1847 года общихъ условій на отдачу въ арендное содержаніе казенныхъ имѣній и опредѣляющаго обязательное число фруктовыхъ и дикихъ деревьевъ, которыя должны быть насажены въ двѣнадцатилѣтнихъ арендахъ,—Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ разрѣшеніе возбужденныхъ рапортомъ Люблинскаго Губернскаго Правленія, отъ 16

szynkowania trunków; a to nietylko że sprzeciwia się przepisom, ale nadto wywiera szkodliwy wpływ na samych właścian, bo każdemu z nich wynajmującemu swój dom na szynk, lub przymuszonemu do szynkowania trunków w własnym domu, nastęrcza się sposobność użycia takowych nadmiarę, co nietylko daje zły przykład dla domowników i dzieci, ale nadto przyczynia się do upadku gospodarstwa, przeto Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, aby przy nowem od dnia 1 Czerwca r. b. wydzierżawieniu podobnych użytków, tam tylko wskazywał prawo wyrabiania trunków, gdzie są zakłady i odpowiednie budowle propinacyjne, a samo prawo szynkowania tam, gdzie karczmy egzystują i wyższynk trunków praktykuje się.

O czem winien Rząd Gubernialny, przed terminem licytacji, dostatecznie przekonać się, i w protokółach licycyjnych stosowną uwagę dla wiadomości interessantów zapisać.

Warszawa, dnia 19 (31) Marca 1853 roku.

Nr. 21,101/8,911.

№ 118.

Zasady do obrachowania obowiązkowych drzewek w dzierżawach 3 i 6-cio letnich.

(d. 2 (14) Maja 1853 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W uzupełnieniu ogólnego rozporządzenia, z dnia 2 (14) Czerwca 1851 roku Nr. 24,108/9,407, rozwijającego § 11-ty ogólnych warunków do dzierżaw dóbr rządowych od roku 1847 służących, mianowicie względem obowiązkowej ilości sadzenia drzew owocowych i dzikich, przy dwunasto-letnich dzierżawach, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, powodowana zapytaniem Rządu Gubernialnego Lubelskiego, z dnia 16 Lutego (1 Marca) r. b. Nr. 20,890/8,595, w jaki

Февраля (1 Марта) сего года, за № 20,890/8,595, вопроса о томъ, какимъ порядкомъ должно быть примѣняемо вышеупомянутое распоряженіе къ трехлѣтнимъ и шестилѣтнимъ арендамъ, допускаемымъ по большей части въ отношеніи конфискованныхъ имѣній,—постановляетъ слѣдующее дополнительное по этому предмету правило: при трехлѣтнихъ арендахъ, насажденіе обязательнаго числа фруктовыхъ и дикихъ деревьевъ, согласно съ условіями контракта, производится въ первые два года аренднаго періода, въ третій же и послѣдній годъ пополняется то число обоихъ родовъ деревьевъ, какое окажется недостающимъ вслѣдствіе усышки или по другимъ причинамъ; при шестилѣтнихъ же арендахъ, первое четырехлѣтіе предназначается для насажденія обязательнаго числа новыхъ деревьевъ, а послѣдніе два года для пополненія убыли. Правило это Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію принять къ руководству при составленіи расчетовъ по арендамъ трехъ и шестилѣтнимъ, а настоящее распоряженіе объявить всѣмъ трехлѣтнимъ и шестилѣтнимъ арендаторамъ казенныхъ имѣній посредствомъ подлежащихъ Экономическихъ Ассесоровъ, на будущее же время, при отдачѣ въ новую аренду имѣній на три года или на шесть лѣтъ, § 11 общихъ условій объяснять на вышеизложенномъ основаніи.

Варшава, 2 (14) Мая 1853 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Гуминскій*.

№ 15,907/6,794.

№ 119.

Предписаніе о томъ, чтобы, въ случаѣ неявки желающихъ снять въ аренду имѣнія, производимо было дознаніе о причинахъ, которыя и объяснять въ донесеніяхъ.

(23 Іюня (5 Іюля) 1854 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Бываютъ случаи, что къ снятію въ аренду нѣкоторыхъ казенныхъ имѣній и доходовъ не является вовсе соискателей. При-

способъ то общее распоряженіе należy wprowadzić w wykonanie, przy dzierżawach trzech lub sześć-letnich, praktykowanych po większej części przy dobrach skonfiskowanych, następującą dodatkową udziela w tym względzie decyzję. Przy dzierżawach trzechletnich, pierwsze dwa lata przeznaczają się na wysadzenie obowiązkowej, stosownie do osnowy kontraktu, ilości drzewek owocowych i dzikich, zaś rok trzeci ostatni służyć winien na uzupełnienie i dosadzenie tej ilości obu rodzajów drzewek, która z powodu uschnięcia, lub z innych wypadków, w dwóch pierwszych latach ubyła, zaś w sześć-letnich cztery pierwsze lata przeznaczają się na wysadzenie obowiązkowej ilości nowych drzewek, a dwa ostatnie na dosadzenie ubytków. Tej więc zasady Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu trzymać się, przy sporządzaniu obrachunków z dzierżaw trzech i sześć-letnich, i decyzję powyższą ogłosić, za pośrednictwem właściwych Assessorów Ekonomicznych, wszystkim dzierżawcom trzech i sześć-letnim, a nadto, przy nowem odtąd wydzierżawieniu dóbr na lat trzy lub sześć, § 11-ym ogólnych warunków objaśniać w sposób wyżej wskazany.

Warszawa, dnia 2 (14) Maja 1853 roku.

Директоръ Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Gumiński*.

Nr. 15,907/6,794.

№ 119.

Polecenie, aby w braku ubiegających się o dzierżawę, przyczynę tego zbadać i objaśniać w przedstawieniu.

(d. 23 Czerwca (5 Lipca) 1854 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Są wypadki, że do niektórych dzierżaw i dochodów dóbr rządowych nie ma konkurentów, a takie zdarzenia nie

нимая во вниманіе, что подобные факты не могут существовать безъ явныхъ и естественныхъ причинъ,—и что Губернскія Правленія въ большей части случаевъ, не входя въ изслѣдованіе вызвавшихъ оныя обстоятельствъ, представляютъ неоснованныя ни на чемъ заключенія о пониженіи арендной суммы, Правительственная Коммисія постановляетъ на будущее время правиломъ: въ тѣхъ случаяхъ, гдѣ не имѣется желающихъ снять имѣнія въ аренду, Губернское Правленіе обязывается безотлагательно изслѣдовать дѣйствительную причину неявки соискателей и такую, съ изложеніемъ обстоятельствъ, оправдывающихъ необходимость пониженія цѣны, объяснять всякій разъ подробно въ донесеніяхъ о подобномъ результатѣ торговъ.

Варшава, 23 Іюня (5 Іюля) 1854 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Гуминскій*.

№ 43,613/19,791.

№ 120.

Правило о выдачѣ свидѣтельствъ на право арендованія казенныхъ имѣній.

(4 (16) Сентября 1857 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Замѣтивъ, что заключающіяся въ постановленіи Намѣстника въ Царствѣ отъ 24 Января 1818 г. правила о выдачѣ желающихимъ свидѣтельствъ на право арендовать казенныя имѣнія и о допущеніи ихъ къ сему, не соблюдаются подлежащими Управленіями,—въ слѣдствіе чего Казна Царства терпитъ двойные убытки, съ одной стороны, лишаясь доходовъ съ имѣній, а съ другой—отъ недостатка надзора за имѣніями,—Правительственная Коммисія признала необходимымъ подтвердить означенныя правила Уѣзднымъ Начальникамъ и сообщить имъ форму свидѣтельствъ на право аренды. Увѣдомляя объ этомъ Губернское Правленіе, Коммисія препровождаетъ при семъ, для свѣдѣнія и ру

могъ истнѣе безъ видочныхъ и натуральныхъ причынъ; поневаъ заъ наеъеъеъей Ръады Губернiалне оныхъ не dochodzą, i przedstawiają gołosłowne wnioski za zniżeniem ceny dzierżawnej, przeto Kommissya Rządowa stanowi, aby odtąd Rząd Gubernialny w takichъ przypadkach, gdzie zachodzi brak konkurentów, niezwłocznie starał się zbadać rzeczywistą przyczynę braku konkurentów i takową jak niemniej okoliczności uzasadniające potrzebę zniżenia ceny przy każdymъ szczególowémъ przedstawieniu podobnego wypadku objaśniał.

Warszawa, dnia 23 Czerwca (5 Lipca) 1854 roku.

Директоръ Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) *Gumiński*.

Nr. 43,613/19,791.

№ 120.

Przepisy dotyczące wydawania świadectw kwalifikacyjnych do dzierżawy dóbr rządowych.

(d. 4 (16) Września 1857 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Dostrzegając, że przepisy postanowieniem Namiestnika Królewskiego z dnia 24 Stycznia 1818 r. objęte, względem udzielania konkurentom do dzierżaw dóbr rządowych świadectw kwalifikacyjnych i przypuszczania ich do takowych dzierżaw, nie są przez władze pośrednie ściśle wykonywane, a przez to Skarb Królestwa narażony bywa na straty z zawodu w zamierzonych dochodach i w zabezpieczeniu dobrego stanu dóbr, Kommissya Rządowa uznała potrzebę powołania tych przepisów wprost Naczelnikom Powiatowym, oraz wskazania im wzoru do udzielania wzmiankowanych świadectw kwalifikacyjnych, o czem zawiadamiając Rząd Gubernialny przesyła mu, dla wiadomości i ścisłego w czem go dotyczy stosowania się, kopię rozporządzenia w dniu dzisiej-

кводства, копію съ разосланнаго Уѣзднымъ Начальникамъ рапортовъ, а также копію съ формы означенныхъ свидѣтельствъ.

Такъ какъ упомянутыя свидѣтельства, согласно циркуляру Правительственной Коммисіи отъ 28 Января 1835 года, за № 6,592/2,152, разосланному въ бывшія Воеводскія Коммисіи, должны быть утверждаемы Губернскими Правленіями, въ томъ, что касается новыхъ соискателей аренды, на основаніи засвидѣствованія Уѣзднаго Начальника, буде соискатель неизвѣстенъ Губернскому Правленію, или, въ противномъ случаѣ, по собственному убѣжденію сего послѣдняго, когда имѣются свѣдѣнія въ дѣлахъ его; относительно же настоящихъ арендаторовъ на основаніи повѣрки дѣла на мѣстѣ, Окружными Экономическими Ассессорами,—посему Губернское Правленіе, по представленіи въ оное выданнаго Уѣзднымъ Начальникомъ свидѣтельства на право аренды, обязано разсмотрѣть, имѣютъ ли желающіе арендовать казенныя и въ вѣдѣніи Казны состоящія имѣнія всѣ требуемыя для сего качества, и навести по сему предмету надлежащія справки въ дѣлахъ своихъ, принявъ къ руководству циркуляръ Правительственной Коммисіи отъ 1 (13) Іюня 1835 г., за № 50,649/16,602, въ силу котораго арендаторы, притѣснявшіе крестьянъ и подвергавшіе ихъ незаконному тѣлесному наказанію, не могутъ быть допускаемы, хотя бы, по добровольному соглашенію, крестьяне и простили имъ вину, къ арендѣ казенныхъ имѣній. По точномъ удостовѣреніи, что никакихъ препятствій нѣтъ, Губернское Правленіе должно утвердить свидѣтельство, съ поясненіемъ основаній, которыми при семъ руководствовалось.

Для собранія надлежащихъ свѣдѣній о правахъ арендаторовъ, Губернское Правленіе обязано, въ Сентябрѣ мѣсяцѣ каждаго года, передавать Окружнымъ Экономическимъ Ассессорамъ вѣдомости имѣніямъ, подлежащимъ отдачѣ въ новую аренду въ слѣдующемъ году, предписавъ имъ, чтобы они удостовѣрились, посредствомъ протоколярныхъ допросовъ на мѣстѣ: о порядкѣ, въ какомъ находится хозяйство; о томъ, исправно ли уплачиваются арендные деньги; каково состояніе фольварочныхъ и пропинаціонныхъ строеній, а также мельничныхъ, гдѣ есть мельницы; какъ исполняются прочія контрактныя условія; какъ обра-

szym do Naczelników Powiatowych wydanego, wraz z kopią wzoru do rzeczonych świadectw.

Ponieważ zaś takowe świadectwa, według ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowej z dnia 28 Stycznia 1835 roku Nr. 6,592/2,152, do byłych Kommissyj Wojewódzkich wydanego, powinny być potwierdzane przez właściwy Rząd Gubernialny co do nowych pretendentów, czy to na podstawie zapewnienia Naczelnika Powiatu, jeżeli pretendent nie jest Rządowi Gubernialnemu znanym, czy też na zasadzie własnego przekonania, albo na fundamencie jego akt właściwych, a co do dotychczasowych dzierżawców—na zasadzie sprawdzenia stanu rzeczy na gruncie przez Assessorów Ekonomicznych okręgowych; powinien przeto Rząd Gubernialny, po złożeniu mu dowodu kwalifikacyi, wydanego przez Naczelnika Powiatu, wszystkie wymagane od ubiegających się o dzierżawy dóbr, pod zarządem Skarbu będących, przymioty kwalifikacyjne sprawdzić, przez porównanie ich ze swemi aktami przedmiotowemi, z uwagą na ogólne rozporządzenie Kommissyi Rządowej z d. 1 (13) Czerwca 1835 roku, Nr. 50,649/16,602, według którego dzierżawcy przekonani o uciemiężaniu włościan i o nieprawne karanie ich cielesne, chociażby im włościanie, w skutek wzajemnego dobrowolnie porozumienia się, winę ustąpili lub zaspokojeni byli, do konkurencyi o dzierżawę dóbr rządowych nie mogą być przypuszczani, a następnie po dokładném przekonaniu się, że żadne nie zachodzą zarzuty, na świadectwie kwalifikacyjnem zapisał potwierdzenie onego, z wyrażeniem na jakiej zasadzie takowe opiera.

Wszakże, aby Rząd Gubernialny miał do takiego potwierdzenia materiały, względem kwalifikacyj dotychczasowych dzierżawców, winien każdego roku w miesiącu Wrześniu przelać Assessorom Ekonomicznym okręgowym wykazy dóbr do nowego w roku następnym wydzierżawienia przypadających, z poleceniem, iżby po najściślejszem protokółarnem przekonaniu się na gruncie co do każdego dzierżawcy, kończącego w roku następnym possessyę, o rządności, wypłatności i za- możności, o stanie utrzymywanych budowli folwarcznych i propinacyjnych, oraz młynarskich, gdzie do dzierżawy na-

щается арендаторъ съ крестьянами, буде послѣдніе причислены къ арендѣ,—и свидѣнія сіи представили Губернскому Правленію до истеченія Ноября, съ добросовѣстнымъ заключеніемъ и подробнымъ объясненіемъ, подѣ страхомъ отвѣтственности за послѣдствія, могущія возникнуть отъ неправильныхъ дѣйствій по сему предмету.

Въ объявленіяхъ о торгахъ на отдачу въ новую аренду казенныхъ имѣній и въ приглашеніяхъ арендаторовъ къ заключенію договоровъ объ оставленіи ихъ на будущее время, при арендѣ, безъ торговъ, если кто изъ нихъ имѣетъ на то право, Губернское Правленіе обязано помѣщать условія, чтобы желающіе ходатайствовать объ арендѣ казенныхъ имѣній заблаговременно испрашивали установленныя свидѣтельства подлежащихъ Уѣздныхъ Начальниковъ.

Независимо отъ сего, Правительственная Коммисія признала не лишнимъ предложить Губернскому Правленію принять за правило, чтобы впредь никто изъ постороннихъ лицъ, желающихъ арендовать казенныя или другія, въ вѣдѣніи Казны состоящія имѣнія, а также нынѣшніе арендаторы этихъ имѣній, буде, и по окончаніи контрактовъ, пожелаютъ продолжать аренду того же самаго имѣнія, или ходатайствовать о предоставленіи имъ другого,—не допускались ни къ торгамъ, ни къ договорамъ безъ торговъ, если не представятъ свидѣтельствъ Уѣздныхъ Начальниковъ на право аренднаго содержанія, по формѣ, нынѣ установленной Правительственною Коммисією, и если свидѣтельство это не будетъ утверждено подлежащимъ Губернскимъ Правленіемъ.

Буде означенныя свидѣтельства окажутся впослѣдствіи не вѣрными, выдавшій оныя Уѣздный Начальникъ и Губернское Правленіе, ихъ утвердившее, подвергнутся отвѣтственности, определенной въ ст. 7-ой вышеприведеннаго постановленія Намѣстника въ Царствѣ.

Кромѣ сего, Правительственная Коммисія предписываетъ: до истеченія срока, опредѣленнаго для производства торговъ на отдачу въ аренду казенныхъ имѣній и всѣхъ статей доходовъ, состоящихъ въ вѣдѣніи Казны, Губернскому Правленію заблаговременно составлять контрактныя условія, соотвѣтственно пред-

лежъ млыны, tudzież o sposobie wykonywania innych warunków kontraktowych i o postępowaniu z włościanami, jeżeli do dzierżawy należą, przedstawiali Rządowi Gubernialnemu, przed upływem miesiąca Listopada, sumienną i szczegółową opinię, pod osobistą odpowiedzialnością, za skutki z nierzetelnego pod tym względem działania wyniknąć mogące.

W obwieszczeniach zaś terminów do nowego wydzierżawienia dóbr, do zarządu skarbowego należących, przez licytację lub w wezwaniach dotychczasowych dzierżawców do układów o pozostawienie ich nadal przy possessyi z wolnej ręki, jeżeli któremu do tego służy tytuł, powinien Rząd Gubernialny czynić zastrzeżenia, aby pragnący ubiegać się o pozyskanie od Rządu dzierżawy dóbr, wcześniej przed oznaczonym terminem, po świadectwo kwalifikacyjne do Naczelników właściwych powiatów zgłaszali się.

Obok tego Kommissya Rządowa uznała właściwem wskazać Rządowi Gubernialnemu za prawidło, aby odtąd nikt tak z obcych osób, pragnących pozyskać dzierżawę dóbr rządowych i innych, pod zarządem skarbowym zostających, jako też dotychczasowi dzierżawcy, takichże dóbr, o ile po ekspiracyi służących im kontraktów zechcą utrzymać się w dalszej possessyi na miejscu, lub ubiegać się o dzierżawę innych, do zarządu skarbowego należących, nie byli przypuszczani do licytacji ani do układów z wolnej ręki, jeżeli nie pozyskają od właściwego Naczelnika Powiatu świadectwa kwalifikacyjnego, w formie obecnie przez Kommissyę Rządową przepisanej, i jeżeli takowe świadectwo przez właściwy Rząd Gubernialny zatwierdzonem nie zostanie.

W razie bowiem jeżeli następnie okaże się nierzetelność takich świadectw, wydający je Naczelnik Powiatu i potwierdzający Rząd Gubernialny solidarnie do odpowiedzialności, ze skutkami w art. 7-m powołanego postanowienia Namiestnika Królewskiego zastrzeżonemi, pociągnięci zostaną.

Nadto Kommissya Rządowa zastrzega, aby odtąd przy wydzierżawieniu dóbr rządowych i innych, oraz wszelkich użytków do zarządu skarbowego należących, przez licytację, Rząd Gubernialny, przed nadejściem oznaczonego terminu, przygotowywał warunki kontraktowe, przedmiotowi dzierżawy

мету аренды и мѣстнымъ обстоятельствамъ, на основаніи предписаній Правительственной Коммисіи отъ 12 (24) Марта 1847 года, за № 28,197/7,586, и 16 (28) Января 1852 г., за № 8,760/3,309, а также особыхъ распоряженій той же Коммисіи.

Въ началѣ условій помѣщать: что желающіе арендовать имѣнія или угодья приступаютъ къ торгамъ съ точнымъ знаніемъ о существующихъ источникахъ дохода и по надлежащемъ удостовѣреніи въ родѣ и качествахъ земель, а также въ состояніи имѣнія; и что въ этомъ отношеніи со стороны Казны не требуется никакого ручательства. Таковыя условія должны быть предъявляемы прибывающимъ въ срокъ, на торги, до открытія оныхъ, и въ доказательство согласія этихъ лицъ на предложенныя условія, требовать отъ нихъ подписокъ въ томъ. О семъ упоминать въ протоколѣ о торгахъ, который, вмѣстѣ съ протоколомъ, свидѣтельствомъ на право аренды и прочими документами, представлять въ Правительственную Коммисію. Такой же порядокъ долженъ быть соблюдаемъ и Окружными Экономическими Ассесорами, при производимыхъ ими, по распоряженію Губернскаго Правленія, торгахъ на отдачу въ арендное содержаніе мелкихъ угодій, находящихся въ дальнемъ разстояніи отъ губернскаго города. Въ этомъ случаѣ однако, въ избѣжаніе отступленій, слѣдуетъ препровождать къ означеннымъ Ассесорамъ составленную въ Губернскомъ Правленіи форму, заключающую вышеизложенныя условія.

Хотя, согласно предписанію, при семъ въ копіи прилагаемому, Уѣздные Начальники, по смыслу ст. 3-ей вышеприведеннаго постановленія Намѣстника въ Царствѣ, и обязаны строго наблюдать, чтобы арендаторы казенныхъ и другихъ, въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣній, въ продолженіе аренднаго времени, не приобрѣтали въ собственность и не брали въ арендное содержаніе частныхъ имѣній, граничащихъ съ находящимися у нихъ въ арендномъ содержаніи казенными,—Правительственная Коммисія возлагаетъ на Губернское Правленіе—наблюдать, посредствомъ Окружныхъ Экономическихъ Ассесоровъ, чтобы подоб-

и мѣстowości odpowiednie, do warunków ogólnych, rozporządzeniami Kommissyi Rządowej z d. 12 (24) Marca 1847 r. Nr. 28,197/7,586, i z d. 16 (28) Stycznia 1852 roku, Nr. 8,760/3,309 wskazanych, oraz do szczegółowych decyzji Kommissyi Rządowej zastosowane; na samym czele tych warunków winno być zamieszczone:

że konkurenci przystępują do licytacji dóbr lub użytków, po dokładnem przez nich poinformowaniu się o istniejących obecnie źródłach intraty i po należytem na gruncie rozpoznaniu stanu co do rodzaju i kultury gruntów, tudzież położeniu dóbr w mowie będących, i że żadna ze strony Rządu za jakikolwiek bądź szczegół nie zapewnia się ewikcyi. Warunki te winny być stawającym, należycie wykwalifikowanym pretendantom, w terminie licytacji przed jej rozpoczęciem, do odczytania podawane, i w dowód ich akceptacyi z wyrażeniem daty terminu przez każdego z nich własnoręcznie podpisane. O czem na początku protokołu licytacyjnego należy uczynić wzmiankę i wraz z protokołem licytacyjnym, z zatwierdżonem świadectwem kwalifikacyjnem, tudzież z kompletnemi dowodami obwieszczenia licytacji przedstawiać Kommissyi Rządowej. Podobnie postępować winni Assessorowie Ekonomiczni okręgowi, o ile im Rząd Gubernialny poruczy odbyć licytację na gruncie o dzierżawę drobnych realności, odległe od miasta gubernialnego położonych, lecz w każdym takim razie, dla uniknienia jakiegokolwiek uchybienia, przysyłać im należy przygotowany w biurze Rządu Gubernialnego dokładny wzór, obejmujący właściwe warunki, w sposobie wyżej zastrzeżonym.

W końcu jakkolwiek według załączonego wyżej w kopii zarządzenia, Naczelnicy Powiatowi, dla skutku art. 3-go powołanego na początku postanowienia Namiestnika Królewskiego, mają poleconem ściśle przestrzegać, iżby dzierżawcy dóbr rządowych i innych, pod zarządem skarbowym zostających, w ciągu trwającej ich possessyi nie nabywali na własność lub nie brali w dzierżawę dóbr prywatnych, graniczących z trzymanymi od Rządu dobrami, wszelako Kommissya Rządowa wkłada i na Rząd Gubernialny takież obowiązek, iżby podobnych wypadków, za pośrednictwem Assessorów Ekono-

ныхъ случаевъ не допускалось, подѣ опасеніемъ отвѣтственности за всѣ, могущіе произойти отъ того убытки для Казны.

Настоящее распоряженіе, заключающее въ себѣ дополненіе къ общимъ правиламъ объ отдачѣ въ аренду имѣній, состоящихъ въ вѣдѣніи Казны, указанныхъ въ распоряженіи Правительственной Коммисіи отъ 8 (20) Декабря 1854 года, за № 76,943/35,529, Губернское Правленіе обязано немедленно разослать, въ копіи, ко всѣмъ Окружнымъ Экономическимъ Ассесорамъ, вмѣстѣ съ прилагаемыми при семъ для нихъ копіями, въ такомъ числѣ экземпляровъ, какое требуется по числу экономическихъ округовъ, а также вмѣстѣ съ предписаніями Уѣзднымъ Начальникамъ и свидѣтельствами на право аренды; при чемъ предписать, чтобы во всемъ, касающемся ихъ обязанности, чиновники сіи строго примѣнялись къ этимъ правиламъ. Губернское Правленіе, съ своей стороны, обязано руководствоваться означенными правилами, не дозволяя себѣ ни малѣйшаго отступленія.

Варшава, 4 (16) Сентября 1857 года.

№ 32,198/15,466.

Приложеніе 1-ое къ № 120-му.

Н Уѣздный Начальникъ Н губерніи.

На основаніи собственнаго убѣжденія, выдаю настоящее свидѣтельство на право арендованія казенныхъ и другихъ, въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣній, и, вмѣстѣ съ тѣмъ, удостоверяю, что Г-нъ (упомянуть имя и фамилію, а также, владѣть ли собственнымъ имѣніемъ или арендуетъ, съ поименованіемъ названія и рода имѣній и названія округа, гдѣ находится имѣніе):

1) имѣетъ постоянное мѣсто жительства (назвать это мѣсто);

2) владѣетъ имуществомъ (поименовать) или капиталомъ, въ количествѣ . . . . . руб. сер. (означать прописью и цифрами), и капиталомъ этимъ всегда располагать можетъ, въ особенности принявъ отъ Казны, въ арендное содержаніе, казенное имѣніе;

мичныхъ округовыхъ не допускалъ, подъ odpowiedzialnością за szkodliwe ztąd dla Skarbu skutki.

Reskrypt niniejszy, obejmujący uzupełnienie ogólnych przepisów do wydzierżawienia dóbr, pod zarządem skarbowym będących, rozporządzeniem Kommissyi Rządowej z d. 8 (20) Grudnia 1854 r. Nr. 76,943/35,529 wskazanych, winien Rząd Gubernialny niezwłocznie przesłać w kopii wszystkim Assessorom Ekonomicznym okręgowym, wraz z kopiami, załączonemi tu dla nich, w tylu egzemplarzach, ile jest okręgów ekonomicznych, zarządzenia, do Naczelników Powiatowych wydanego, i wzoru do świadectw kwalifikacyjnych, z poleceniem ścisłego do tych przepisów, o ile służby dotyczą, stosowania się, tudzież sam je mieć na pilnej uwadze i w niczem od tychże przepisów odstępować nie jest władnym.

• w Warszawie, d. 4 (16) Września 1857 r.

№ 32,198/15,466.

1-szy Annex do № 120-go.

NACZELNIK POWIATU N, w GUBERNII N.

Na zasadzie własnego przekonania, udziela niniejsze świadectwo kwalifikacyjne do pozyskania dzierżawy dóbr rządowych i innych, pod zarządem skarbowym zostających, iż P. (wymienić imię i nazwisko, oraz wyrazić, czy jest właścicielem lub dzierżawcą dóbr, z wymienieniem ich nazwiska i natury, tudzież nazwiska okręgu, w którym są położone):

1) zamieszkuje dotąd stale (wymienić miejsce zamieszkania);

2) posiada w gotowiźnie (lub pewnym majątku, który należy wymienić) kapitał w ilości rubli srebrnych (wymienić ilość słowami i liczbami), i że fundusz ten ma w każdym czasie wolny do dyspozycji, mianowicie do użycia przy objęciu w dzierżawę dóbr żądanych od Rządu;

3) имѣть собственный домашній скоть, необходимый для обработки земли въ имѣніи, которое предполагаетъ взять въ аренду; именно: (означить прописью и цифрами количество лошадей, воловъ, коровъ, молодаго рогатаго скота, овецъ, а также хозяйственныя и земледѣльческія принадлежности);

4) достаточно ознакомленъ съ земледѣльческимъ хозяйствомъ, потому что (упомянуть, занимался ли и въ какихъ именно годахъ, а также занимается ли хозяйствомъ, въ какихъ именно и чьихъ имѣніяхъ, а если былъ арендаторомъ частныхъ имѣній, то какихъ именно и чьихъ, какъ велъ хозяйство, исправно ли уплачивалъ аренду, и какъ разсчитался съ владѣльцемъ, имѣнія; если же срокъ аренды не истекъ, то исправно ли уплачиваетъ арендныя деньги);

5) во время занятія хозяйствомъ въ вышепоименованныхъ имѣніяхъ, съ крестьянами обращался хорошо и старался объ улучшеніи ихъ быта;

6) не подвергался ни одному изъ тѣхъ случаевъ, по которымъ, согласно ст. 1 и 3-ей постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 24 Января 1818 г., помѣщеннаго въ дополнительномъ томѣ Дневника Законовъ Царства, на стр. 233 и 240-ой, могъ бы лишиться права арендовать казенныя имѣнія;

7) въ удостовѣреніе истинны настоящаго свидѣтельства, подвергая себя всѣмъ послѣдствіямъ, въ ст. 7-ой вышеозначеннаго постановленія определеннымъ, собственноручно подписуюсь и прилагаю казенную печать.

Въ N,.... дня..... мѣсяца..... года.

(Подпись Уѣзднаго Начальника.)

(Мѣсто печати)

Вышеозначенное свидѣтельство, выданное Г-у N, (здѣсь упоминать, по собственному ли убѣжденію, или на основаніи удостовѣренія Уѣзднаго Начальника или Экономическаго Ассессора, и означить имена и фамиліи этихъ чиновниковъ) утверждается.

Въ N,.... дня..... мѣсяца..... года.

Гражданскій Губернаторъ . . . . .

Совѣтникъ Финансоваго Отдѣленія . . . . .

Начальникъ Отдѣленія имуществъ и лѣсовъ . . . . .

3) posiada własny inwentarz żywy, mogący być wprowadzonym do żądanej od Rządu dzierżawy, jako to: (wyszczególnić słowami i liczbami ilość koni, wołów, krów, młodego bydła rogatego, owiec, trzody chlewnej, tudzież narzędzia i sprzęty gospodarcze rolnicze);

4) posiada zupełną znajomość gospodarstwa rolniczego, gdyż (tu wymienić czy trudnił się i w których latach, lub czy dotąd trudni się gospodarstwem, w jakich z nazwiska i czyich dobrach, a jeżeli był lub jest dzierżawcą dóbr prywatnych, obok wyrażenia ich nazwiska i czyją są własnością, wymienić, jak tam gospodarował, jak się wypłacał, i jak się z właścicielem tych dóbr rozstał, lub jak dotąd gospodaruje i wypłaca się, jeżeli possessya nie jest ukończona);

5) w czasie gospodarowania w dobrach wyżej wymienionych, z włościanami dobrze obchodził się, z dążnością do polepszenia ich bytu;

6) zresztą nie zostaje w żadnym z takich przypadków, które podług art. 1-go i 3-go postanowienia Namiestnika Królewskiego z d. 24 Stycznia 1818 roku, w tomie dodatkowym Dziennika Praw Królestwa, na stronicach 233 i 240 umieszczonego, pozbawiają kwalifikacyi do dzierżawienia dóbr rządowych;

7) za rzetelność osnowy niniejszego świadectwa, poddając się odpowiedzialności i jej skutkom, w art. 7-m powołanego postanowienia zastrzeżonym, w dowód tego przy wyściśnięciu urzędowej pieczęci własnoręcznie podpisuję się.

w N, dnia..... miesiąca..... roku.....

(miejsce pieczęci) (Podpis Naczelnika Powiatu)

Rząd Gubernialny N, powyższe świadectwo wydane panu NN, (tu wymienić, czy na zasadzie własnego przekonania, czy też polegając na zapewnieniu Naczelnika Powiatu lub Assessora Ekonomicznego okręgu, oraz wymienić imię i nazwisko tych urzędników) zatwierdza.

w N, dnia..... miesiąca..... roku.....

Gubernator Cywilny . . . . .

Radca Gubernialny Wydziału Skarbowego . . . . .

Naczelnik Sekcyi Dóbr i Lasów . . . . .

Приложение 2-ое къ № 120-му.

N Уъздному Начальнику.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ постановленіи Намѣстника въ Царствѣ, заключающемъ въ дополнительномъ томѣ Дневника Законовъ, на стр. 223 и 240-ой, отъ 24 Января 1818 г., разосланномъ при предписаніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 6 Февраля т. г., за № 1,806, тогдашнимъ Воеводскимъ Коммисіямъ, для объявленія, посредствомъ Воеводскихъ Дневниковъ,—указано, кто именно не имѣетъ права арендовать казенныя имѣнія, и кто можетъ ходатайствовать о предоставленіи ему аренды оныхъ, а также какіе для того надлежитъ представить документы, именно:

А) Не имѣютъ права арендовать:

согласно ст. 1-ой, военные, состоящіе въ дѣйствительной службѣ, чиновники и служители Административнаго, Финансоваго, Судебнаго, Военнаго и Полицейскаго вѣдомства, а также адвокаты и женщины:

согласно ст. 2-ой, Евреи;

согласно ст. 3-ей, казенные должники, неуплатившіе слѣдующихъ съ нихъ Казнѣ денегъ, и тѣ, кои, арендуя казенное имѣніе, своевременно не уплачивали арендныхъ денегъ; тѣ, которые вели процессъ по неосновательнымъ претензіямъ, притѣсняли крестьянъ, дѣлали злоупотребленія, а также владельцы или арендаторы имѣній, граничащихъ съ казенными, которыхъ намѣрены взять въ аренду.

В) Лица, не подходящая ни подъ одну изъ поименованныхъ категорій, могутъ ходатайствовать о предоставленіи имъ въ аренду казенныхъ имѣній, съ тѣмъ, что, согласно ст. 5 и 6-ой вышеприведеннаго постановленія, каждое изъ нихъ должно представить свидѣтельство Обводоваго Коммисара (нынѣ Уъзднаго Начальника) или Воеводской Коммисіи (нынѣ Губернскаго Правленія), съ объясненіемъ:

a) мѣста постоянного жительства;

b) что владѣетъ наличными деньгами или имѣніемъ, со-

2-gi Annex do Nr. 120-go.

Do Naczelnika Powiatu N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Postanowieniem Namiestnika Królewskiego z d. 24 Stycznia 1818 r., przy reskrypcie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 6 Lutego t. r. Nr. 1,806, ówczesnym Kommissyom Wojewódzkim przesłanym, dla upowszechnienia przez dzienniki urzędowe wojewódzkie, które mieści się w dodatkowym tomie Dziennika Praw Królestwa na stronnicach 223 i 240, wskazaną została zasada, kto wyłączony jest od możności dzierżawienia dóbr rządowych, a kto może ubiegać się o takowe dzierżawy i jaką pierwiej powinien udowodnić kwalifikacyę, mianowicie:

A) Nie mają przystępu do osiągnięcia dzierżaw:

według art. 1-go, wojskowi, w czynnej służbie zostający, urzędnicy i officjaliści w służbie administracyjnej, skarbowej sądowej, wojskowej i policyjnej będący, oraz obrońcy publiczni i kobiety;

według art. 2-go, starozakonni;

według art. 3-go, dłużnicy Skarbowi, którzy się w należnościach skarbowych nie uiszcili i ci, którzy już trzymając dobra rządowe, regularnie rat nie opłacili, ci co niesłusznie spór o pretensye wiedli, włościan uciemnieżeli, nadużyć i uciску dopuścili się, tudzież właściciele lub ich dzierżawcy, graniczący z dobrami rządowymi przez siebie w dzierżawę żądanemi.

B) Nie będący w powyższych przypadkach mogą ubiegać się do pozyskania dzierżawy, lecz każdy taki konkurent, według art. 5 i 6-go powołanego postanowienia, powinien udowodnić świadectwem Władz, pod których zarządem jest zamieszkały, to jest: Kommissarza Obwodowego (teraz Naczelnika Powiatu) i Kommissyi Wojewódzkiej (teraz Rządu Gubernialnego):

a) miejsce stałego zamieszkania;

b) iż posiada w gotowiznie lub pewnym majątku kapi-

отвѣтствующими по крайней мѣрѣ двухгодовой арендой платѣ съ имѣнія, которое предполагаетъ взять въ аренду, и что имуществомъ своимъ можетъ свободно располагать, во всякое время, на хозяйственные надобности;

c) что имѣеть достаточное количество рабочаго скота, или необходимый на безотлагательную покупку онаго капиталъ;

d) что достаточно ознакомленъ съ земледѣльческимъ хозяйствомъ, и что уже въ другихъ имѣніяхъ занимался хозяйствомъ. Поэтому, если онъ состоитъ или былъ владѣльцемъ земскаго имѣнія, то обязанъ представить о томъ свидѣтельство мѣстнаго начальства, а если арендовалъ частныя имѣнія—свидѣтельство владѣльцевъ оныхъ, о томъ, какъ велъ онъ хозяйство, уплатилъ ли все сполна, и какъ сдѣлалъ расчетъ съ владѣльцемъ; если же срокъ аренды не истекъ, то о томъ, какъ ведетъ хозяйство и исправно ли уплачиваетъ арендные деньги;

e) что во время занятія хозяйствомъ съ крестьянами обращался хорошо и старался объ улучшеніи ихъ быта.

Согласно ст. 7-ой, лица и вѣдомства отвѣчаютъ за справедливость выданныхъ ими свидѣтельствъ; въ случаѣ же какой либо неправильности, отвѣчаютъ за понесенные отъ того Казною убытки.

Въ распоряженіи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 1 (13) Іюня 1835 года, № 50,649/16,602, разосланномъ въ бывшія Воеводскія Коммисіи, предписано: арендаторы казенныхъ имѣній, уличенные въ вымогательствѣ отъ крестьянъ излишнихъ повинностей, или въ томъ, что незаконно подвергали ихъ тѣлесному наказанію, не могутъ быть допускаемы къ дальнѣйшей арендѣ, даже и въ томъ случаѣ, еслибы крестьяне, по добровольной сдѣлкѣ съ ними, простили претерпѣнные обиды еще до окончанія аренднаго срока, не смотря на то, что крестьянамъ предоставлено право входить самимъ въ соглашеніе съ арендаторами о вознагражденіи или прощеніи претерпѣнныхъ отъ нихъ сими послѣдними обидъ.

Не смотря на столь положительное правило, а также на то,

таѣ отвѣдающаго двулѣтней прынаймней оплѣае етатowej z dóbr, których dzierzawy żąda, niemnniej że ten fundusz ma w każdym czasie wolny do zrealizowania, na potrzeby gospodarstwa;

c) iż posiada w naturze odpowiadający żądanej dzierzawie inwentarz lub wyrównywający temu fundusz, na niezwłoczne onego zakupienie;

d) iż posiada zupełną wiadomość gospodarstwa rolniczego i że już w innych dobrach trudnił się gospodarstwem; jeżeli zatem jest lub był właścicielem dóbr ziemskich, powinien to udowodnić świadectwami Władz miejscowych krajowych; jeżeli zaś był dzierzawcą dóbr prywatnych, złożyć ma świadectwo swego jurysdatora, wykazujące, jak gospodarował, jak się wypłacił, a mianowicie jak się z nim rozstał, lub jak dotąd gospodaruje i wypłaca się, jeżeli possesya nie jest ukończoną;

e) iż w czasie gospodarowania z włościanami dobrze się obchodził, dążąc do polepszenia ich bytu.

Według art. 7-go urzędnicy i Władze krajowe odpowiadają za rzetelność wydanych przez nich świadectw, wyżej wzmiankowanych, z warunkiem zwrócenia szkód, jakieby z nierzetelnego tychże wydania dla Skarbu wynikły.

W rozporządzeniu zaś Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 1 (13) Czerwca 1835 r. Nr. 50,649/16,602 do byłych Kommissyj Wojewódzkich wydanem, oznajmiono: że w przypadkach, gdzie dzierzawcy dóbr rządowych przekonani o uciążliwe postępowanie w wymaganiu powinności od włościan, lub o nieprawne tychże karanie cielesne, przed expiracją trwającej im possesyi zaspokoili pokrzywdzonych, skutkiem dobrowolnego z niemi porozumienia się, jakkolwiek służy włościanom prawo układania się z dzierzawcami, o wynagrodzenie lub darowanie krzywd od nich doznanych, mimo tego przecież, żaden z takich dzierzawców, który o krzywdzenie włościan przekonany będzie, chociaż mu winę włościanie ustąpili, lub przez niego byli nagrodzeni, nie może być do konkurencyi o dzierzawę dóbr rządowych przypuszczony.

Pomimo tak wyraźnych przepisów i bez względu na ogół-

что въ распоряженіи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 28 Января 1835 года, № 6,592/2,152, разосланномъ въ бывшія Воеводскія Коммисіи, предписано было тогдашнимъ Обводовымъ Коммисарамъ (нынѣ Уѣздные Начальники) въ точности примѣняться, при выдачѣ свидѣтельствъ на право аренды, къ вышеприведенному постановленію, подѣ опасеніемъ отвѣтственности, и на каждомъ свидѣтельствѣ удостовѣрять, что оно выдано на основаніи предварительнаго удостовѣренія о положеніи вещей; не смотря на предписаніе, чтобы означенныя свидѣтельства, подѣ страхомъ недѣйствительности, утверждались надлежащею Воеводскою Коммисіею (нынѣ Губернское Правленіе), по предварительной повѣркѣ съ дѣлами,—оказывается: что вышеозначенныя распоряженія вовсе не исполняются; что Уѣздные Начальники, не убѣдившись, дѣйствительно ли предъявившіе желаніе арендовать казенныя имѣнія подходятъ подѣ всѣ требуемыя для этого условія, поверхностно и равнодушно относятся къ предмету, полагаясь, весьма часто, лишь на изустныя показанія заинтересованныхъ лицъ, или на свидѣтельства сосѣднихъ помѣщиковъ, и выдаютъ свидѣтельства, безѣ соблюденія установленной формы, безѣ необходимыхъ свѣдѣній и удостовѣренія справедливости свидѣтельствъ, Губернскія же Правленія принимаютъ таковыя свидѣтельства, не наводятъ надлежащихъ справокъ по нимъ въ дѣлахъ, и представляютъ, безѣ утвержденія, въ Правительственную Коммисію.

Отъ несоблюденія упомянутыхъ правилъ, Казна Царства терпитъ разнаго рода убытки, такъ какъ, въ нерѣдкихъ случаяхъ, арендаторы, въ противность условіямъ контракта, не бываютъ въ состояніи, до вступленія въ аренду, представить требуемый залогъ, а по вступленіи закупить, въ продолженіе первыхъ 8-ми недѣль, рабочій скотъ и орудія необходимыя для веденія хозяйства, иногда же, за недостаткомъ средствъ, не могутъ удержать имѣніе въ арендѣ, даже до истеченія трехлѣтняго срока,—то, въ избѣжаніе подобныхъ случаевъ, Правительственная Коммисія считаетъ пужнымъ напомнить N Уѣздному Начальнику вышеозначенныя правила, и, вмѣстѣ съ тѣмъ, для установленія единообразія въ

не rozporządzenie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 28 Stycznia 1835 r. Nr. 6,592/2,152, którem, za pośrednictwem byłych Kommissyj Wojewódzkich, polecono ówczesnym Kommissarzom Obwodowym (teraz Naczelnikom Powiatowym), aby przy wydawaniu konkurentom do dzierżaw dóbr rządowych świadectw kwalifikacyjnych, ściśle do warunków powołanego postanowienia stosowali się, pod odpowiedzialnością, i świadectwa takowe wydawali z zapewnieniem na każdym, że świadectwo to udzielone zostało na mocy poprzedniego dostatecznego przekonania się o stanie rzeczy, tudzież zastrzeżono, iżby takie świadectwa, pod nieważnością ich, potwierdzone były przez właściwą Kommissyę Wojewódzką (teraz Rząd Gubernialny), po poprzedniem sprawdzeniu onych z aktami przedmiotowemi; okazuje się wszelako zupełne zaniebdanie powyższych rozporządzeń, gdyż Naczelnicy Powiatowi wcale nie przekonywają się, czy zgłaszający się do nich po uzyskanie kwalifikacyi do dzierżaw dóbr rządowych, rzeczywiście takową co do wszystkich wymaganych przymiotów posiadają, lecz powierzchownie z obojętnością na skutki rzecz traktując, częstokroć polegają na ustnem podaniu stron interessowanych, lub na pokładnych przez nich świadectwach obywateli sąsiednich, wydają wzmiankowane świadectwa w różnej formie, z pominięciem potrzebnych wiadomości i bez zaręczenia za rzetelność tychże świadectw, a Rządy Gubernialne również przyjmują takie świadectwa, bez należnego porównania ich ze swemi aktami, i bez zatwierdzenia przedstawiają Kommissyi Rządowej.

Ponieważ skutkiem tych uchybień, Skarb Królestwa narażony bywa na zawód i liczne straty, bo pozyskujący dzierżawę dóbr rządowych częstokroć nie są w stanie, jak warunki dzierżawne wymagają, przed objęciem possessyi, złożyć należnej kaucyi, lub po objęciu possessyi, najdalej w ciągu pierwszych ośmiu tygodni, zaprowadzić na gruncie dóbr zadzierżawionych, odpowiedni miejscowości, własny inwentarz żywy i martwy, oraz narzędzia i naczynia do prowadzenia gospodarstwa potrzebne: a nawet dla braku funduszów pierwszych trzech lat wytrzymać nie mogą; w celu zatem uniknienia podobnych wypadków, Kommissya Rządowa postanowiła przypomnieć niniejszym wprost Naczelnikowi Powiatu N, wymienione wyżej przepisy,

ихъ исполненіи, препровождаетъ форму свидѣтельства на право аренды, о коемъ упомянуто выше, предписывая выдавать свидѣтельства безъ малѣйшаго замедленія и пристрастія, со всею добросовѣстностію. При этомъ Правительственная Коммисія предвѣряетъ Уѣзднаго Начальника:

1) что впредь никто изъ постороннихъ конкурентовъ, желающихъ арендовать казенныя, подуховныя, поіезуитскія и конфискованныя имѣнія, а также и нынѣшніе арендаторы сихъ имѣній, буде, по окончаніи контрактныхъ сроковъ, пожелаютъ оставить за собою аренду тѣхъ же имѣній или взять другія, Казеннаго вѣдомства, не будутъ допускаемы ни къ торгамъ, ни къ договорамъ безъ торговъ, ни къ приобрѣтенію права на аренду такихъ имѣній отъ другихъ лицъ, если не получаютъ отъ подлежащаго Уѣзднаго Начальника установленнаго свидѣтельства на право аренды, Губернскимъ Правленіемъ утвержденнаго;

2) что если, на основаніи такого свидѣтельства, имѣніе будетъ взято въ аренду, и съемщикъ окажется не въ состояніи внести, въ опредѣленные арендными условіями сроки, полный залогъ, закупить рабочій скотъ и необходимыя хозяйственныя принадлежности, своевременно уплачивать арендные деньги, казенныя подати и другія мѣстныя повинности, то выдавшій свидѣтельство Уѣздный Начальникъ, а также Губернское Правленіе, согласно ст. 7-ой вышеприведеннаго постановленія Намѣстника въ Царствѣ, солидарно обязаны будутъ вознаграждать Казну за произшедшіе отъ сего убытки;

3) что упомянутыя свидѣтельства, выданныя не самимъ Уѣзднымъ Начальникомъ или правящимъ, съ разрѣшенія вышшаго начальства, его должность, будутъ считаться недействительными, не подлежащими къ принятію.

Въ избѣжаніе отвѣтственности для себя за послѣдствія, Уѣздный Начальникъ обязанъ, по поступленіи требованія о выдачѣ свидѣтельства на право аренды, предварительно убѣдиться: удовлетворяетъ ли проситель всѣмъ требованіямъ вышеприведеннаго постановленія, и за тѣмъ, убѣдившись въ томъ, пе-

а zarazem dla jednostajnego ich wykonywania przesyła mu wzór do udzielania świadectw kwalifikacyjnych, o których tu mowa, z poleceniem wydawania ich w każdym razie bez najmniejszej zwłoki i z całą sumiennoscia, usuwając wszelkie uboczne względy. Przytem Kommissya Rządowa uprzedza Naczelnika Powiatu:

1) że odtąd nikt zgola tak z obcych konkurentów, pragnących pozyskać dzierżawę dóbr rządowych, supprimowanych, po-jezuickich i skonfiskowanych, jako też dotychczasowi dzierżawcy tychże dóbr, o ile, po expiracyi służących im kontraktów, zechcą nadal utrzymać się w dzierżawie tych samych dóbr, lub ubiegać się o dzierżawę innych dóbr, pod zarządem Skarbowym zostających, nie będą przypuszczeni do licytacji, lub do układów z wolnej ręki, albo do nabycia praw do takich dóbr przez cessye, jeżeli nie pozyskają od Naczelnika Powiatu, w którym zamieszkują, świadectwa kwalifikacyjnego, w formie powyżej wskazanej wydanego, a przez właściwy Rząd Gubernialny zatwierdzonego;

2) że jeżeli pozyskujący na zasadzie takiego świadectwa dzierżawę, nie będzie w stanie, w terminach warunkami dzierżawnemi oznaczonych, złożyć kaucyi całkowitej, zaprowadzić własnych inwentarzy żywych i martwych, oraz opłacać regularnie rat dzierżawnych, podatków skarbowych i innych ciężarów gruntowych, natenczas wydający świadectwo kwalifikacyjne Naczelnik Powiatu, i zatwierdzający je Rząd Gubernialny pociągnięci będą solidarnie, w myśl powołanego wyżej art. 7-go postanowienia Namiestnika Królewskiego, do odpowiedzialności, i do wynagrodzenia Skarbowi Królestwa strat, z tego powodu wyniknąć mogących;

3) że wzmiankowane świadectwa, jeżeli nie będą wydane i podpisane przez samego Naczelnika Powiatu, lub jego zastępcę, do pełnienia obowiązków tego urzędu od wyższej Władzy upoważnionego, uznane zostaną za niedostateczne i przyjmowane nie będą.

Aby zaś Naczelnik Powiatu nie uległ skutkom zastrzeżonej odpowiedzialności, powinien w razie zgłoszenia się osoby, żądającej świadectwa kwalifikacyjnego, przedewszystkiem przekonać się o stanie rzeczy, mianowicie: przekonać się czy żądający dowodu kwalifikacyjnego posiada te wszystkie przy-

медленно выдать ему свидѣтельство, какого онъ дѣйствительно заслуживаетъ, по установленной формѣ, безъ малѣйшихъ затрудненій, такъ какъ на Уѣзднаго Начальника падаетъ отвѣтственность не только за неправильность выдачи свидѣтельства, но и за промедленія.

Кромѣ сего, Уѣздный Начальникъ, получивъ отъ Губернскаго Правленія увѣдомленіе объ утвержденіи аренднаго контракта и о количествѣ причитающихся въ Казну платежей и залога, обязанъ истребовать всѣ эти платежи въ опредѣленные сроки, не допуская, ни подъ какимъ видомъ, малѣйшей медленности.

Въ заключеніе, Правительственная Коммисія подтверждаетъ, чтобы, согласно статьѣ 3-ей вышеприведеннаго постановленія, въ коемъ, между прочими условіями, воспрещается арендовать казенныя имѣнія владѣльцамъ или арендаторамъ имѣній, смежныхъ съ казенными, Уѣздный Начальникъ не допускалъ, подъ личною отвѣтственностію, арендаторовъ казенныхъ и въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣній, во все время аренднаго срока, приобрѣтать въ собственность и брать въ аренду частныя имѣнія, граничащія съ казенными; буде же что либо подобное окажется, немедленно доносить Губернскому Правленію и Правительственной Коммисіи.

Варшава, 4 (16) Сентября 1857 года.

№ 32,198/15,466.

№ 121.

Постановленіе, указывающее основанія для отдачи казенныхъ имѣній въ арендное содержаніе съ 1860 года на 12 лѣтъ.

(27 Марта (8 Апрѣля) 1859 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Совѣтъ Управленія, по представленію Коммисіи Финансовъ отъ 23 Декабря (4 Января) 1846/7 г., за № 68,516, въ видахъ улучшенія состоянія казенныхъ имѣній, и увеличенія съ

миоты, какихъ powołane постановленіе Рządu wymaga, a następnie wydać żądającemu świadectwo w przepisanej obecnie formie, na jakie rzeczywiście zasługuje, bezъ jakichkolwiekъ затрудненій, gdyż nietylko за rzetelnośćъ świadectwъ kwalifikacyjnych, ale i за zwłokę w udzieleniu tychże, ciąży на Naczelniku Powiatu odpowiedzialność.

Nadto, Naczelnik Powiatu, po otrzymaniu od Rządu Gubernialnego zawiadomienia, o zatwierdzonymъ kontrakcie dzierżawnymъ i o wysokości opłatъ skarbowychъ, oraz należnej kaucyi, obowiązany jest ściągnąć takowe w oznaczonych terminach, nie dopuszczając pod jakimъbądź względemъ najmniejszejъ zwłoki.

Przytemъ Kommissya Rządowa wkłada obowiązekъ на Naczelnika Powiatu, aby ze względu на art. 3-ci powołanego на początku postanowienia, w którymъ między innemi warunkami wzbronione jestъ dopuszczenie do dzierżawъ rządowychъ właścicieli dóbrъ ziemskichъ lubъ ichъ dzierżawcówъ graniczącychъ z dobrami rządowymi, ściśle przestrzegał, pod osobistą odpowiedzialnością, iżby dzierżawcy dóbrъ rządowychъ lubъ innych, pod zarządemъ Skarbowymъ zostającychъ, w ciągu służącej imъ possessyi, nie nabywali на własnośćъ lubъ w dzierżawę dóbrъ prywatnychъ, graniczącychъ z trzymanemi od Rządu dobrami, a o ile to wydarzy się, natychmiastъ о temъ nietylko Rządowi Gubernialnemu ale jednocześnie i Kommissyi Rządowej donosił.

в Варшавіе, дня 4 (16) Września 1857 r.

Nr. 32,198/15,466.

№ 121.

Decyzya, obejmująca zasady do wydzierżawiania od roku 1860 dóbrъ rządowychъ на lat 12.

(d. 27 Marca (8 Kwiećnia) 1859 r.)

Wypis zъ protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

W skutekъ przełożenia Kommissyi Skarbu z d. 23 Grudnia (4 Stycznia) 1846/7 r. Nr. 68,516 Rada Administracyjna, celemъ podniesienia stanu dóbrъ rządowychъ i dochodówъ zъ tychъ

нихъ доходовъ, рѣшеніемъ отъ 31 Декабря (12 Января) того же года за № 9,568, постановилъ:

1) что тѣ арендаторы казенныхъ имѣній, которые получаютъ отъ Гражданскихъ Губернаторовъ одобрительное свидѣтельство объ управленіи хозяйствомъ, о хорошемъ обращеніи съ крестьянами, о содержаніи въ исправномъ состояніи строеній и о своевременномъ взносе слѣдующихъ съ нихъ платежей, а также тѣ, о которыхъ дано будетъ хорошее мнѣніе въ политическомъ отношеніи, могутъ быть допускаемы къ арендному содержанію имѣній на дальнѣйшія 12-ть лѣтъ, съ тѣмъ лишь условіемъ, что возвысить арендную плату на 10%. Утвержденіе же заключаемыхъ на это контрактовъ, Совѣтъ предоставилъ себѣ;—

2) что въ случаѣ непріятія нынѣшнимъ арендаторомъ обязательства платить въ слѣдующія 12 лѣтъ 10% болѣе, казенныя имѣнія не иначе могутъ быть отдаваемы въ арендное содержаніе, какъ съ торговъ; а еслибы Казна этимъ путемъ не выручила прежняго дохода, то чтобы арендный срокъ, по мѣрѣ предложенной на торгахъ суммы, былъ сокращаемъ до 6, и даже до 3-хъ лѣтъ;—

3) что во всякомъ случаѣ, взято ли будетъ имѣніе въ арендное содержаніе съ торговъ, или безъ оныхъ, всѣ прежнія на это содержаніе главныя условія, относительно попеченія о крестьянахъ, относительно содержанія въ хорошемъ состояніи строеній и безусловнаго принятія арендаторомъ на свой рискъ всѣхъ непредвидимыхъ послѣдствій и случайныхъ событій, остаются безъ измѣненія;—

4) что, въ случаѣ устройства и очиншеванія поселеній, а тѣмъ самымъ расторженія арендныхъ контрактовъ, арендаторамъ предоставляется возможность содержать имѣніе до истеченія аренднаго срока съ тѣмъ, что они будутъ имѣть право на дальнѣйшее 12-лѣтнее содержаніе, если только возведутъ на свой счетъ нужныя для работниковъ и рабочаго скота строенія, а также примутъ на себя обязанность вѣзти съ крестьянъ чпш, и платить Казнѣ въ слѣдующіе 12-ть лѣтъ 10 процен-тами болѣе прежней арендной платы.

При томъ Совѣтъ Управленія постановилъ, что помянутое рѣшеніе его обязательно будетъ, въ видѣ опыта, въ продолженіе 3-хъ лѣтъ, начиная съ 1847 года.

же, decyzją z d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 r. N. 9,568 postanowiła:

1) Aby ci dzierżawcy dóbr rządowych, którzyby pozyskali od Gubernatorów Cywilnych poświadczenie o dobrym sposobie prowadzenia gospodarstwa, o przyzwoitem obchodzeniu się z włościanami, o utrzymaniu w dobrym stanie budowli, i o regularnej wypłatności, tudzież za którymi przemawiałaby opinia o nienagannem postępowaniu pod względem politycznym, przypuszczeni byli do possessyi dóbr na dalsze lat 12, z obowiązkiem podniesienia opłaty dzierżawnej o 10% procentu, w czym jednak szczegółowe wyrzeczenia Rada Administracyjna sobie zachowała.

2) Aby w razie nieprzyjęcia przez dotychczasowego dzierżawcę obowiązku opłacania na następne lat 12 ceny dzierżawnej o 10% procent zwiększonej, dobra rządowe nieinaczej jak przez licytacje były wydzierżawiane, a gdyby Skarb nie otrzymał w tej drodze dotychczasowego dochodu, aby czas trwania dzierżawy, w miarę osiągniętej ceny, do lat 6 a nawet 3-ch był skrócony.

3) Aby w każdym razie, czy wydzierżawienie dóbr nastąpi z wolnej ręki lub też przez licytację, dawniejsze warunki główne, dotyczące opieki nad włościanami, utrzymania w dorym stanie budowli i przyjęcia przez dzierżawcę bezwarunkowego risico, niemniej poddania się wypadkom losowym, pozostały bez zmiany.

4) Aby, w razie urządzenia i oczynszowania włościan i z tego powodu rozwiązania umów dzierżawnych, pozostawiona była dzierżawcom możność pozostania przy possessyi do jej końca, z zapewnieniem im dalszej 12-toletniej dzierżawy, jeżeli potrzebne budowle czeladne oraz dla inwentarza roboczego własnym wystawią kosztem i podejmą się poboru czynszów włościańskich, z przyjęciem opłacania na drugi pe-ryod 12-toletni ceny dzierżawnej o 10% procent wyższej.

W końcu zastrzegła Rada, aby decyzya ta obowiązywała sposobem próby na przeciąg lat 3-ch, poczynając od r. 1847.

Впослѣдствіи Совѣтъ Управленія, удостовѣрясь изъ представленія Коммисіи Финансовъ отъ 25 Августа (6 Сентября) 1849 г., за № 69,446, о выгодахъ извлекаемыхъ Казною изъ отдачи имѣній безъ торговъ на вышеизложенныхъ основаніяхъ, тѣмъ арендаторамъ, кои содержали оныя въ 1846—1849 годахъ, рѣшеніемъ 1 (13) Сентября 1849 года, за № 6,249, постановилъ:

1) что, начиная съ 20 Мая (1 Юня) 1850 г. указанные въ постановленіи Совѣта отъ 31 Декабря (12 Января) 1846/7 года, за № 9,568, основанія для отдачи въ арендное содержаніе казенныхъ имѣній, должны быть примѣняемы уже не въ видѣ опыта, а постоянно въ продолженіи 9 лѣтъ;—

2) что Коммисіи Финансовъ разрѣшается, безъ представленія въ Совѣтъ, утверждать арендные контракты на вышеозначенныхъ основаніяхъ, по внимательному впрочемъ разсмотрѣнію правъ тѣхъ арендаторовъ, которые содержатъ имѣнія.

Независимо отъ сего, Совѣтъ Управленія, по представленію Коммисіи Финансовъ отъ 8 (20) Декабря 1849 года о томъ, что къ объявленнымъ торгамъ на отдачу въ продолжительное арендное содержаніе полуховныхъ имѣній, на указанныхъ въ Высочайшемъ указѣ отъ 5 (17) Юля 1844 года основаніяхъ, не явились соискатели по поводу возлагаемой на арендаторовъ обременительной обязанности устроить и очиншевать крестьянъ на свой счетъ съ принятіемъ на себя платежа подати офяры, взимаемой съ этого рода имѣній соразмѣрно 50% чистаго дохода и на основаніи Высочайшаго указа 29 Декабря (10 Января) 1848/9 года, увеличенной еще въ половину,—постановленіемъ отъ 9 (21) Декабря 1849 г., за № 8,657, разрѣшилъ, въ случаѣ безуспѣшности вторичныхъ торговъ на отдачу въ продолжительное арендное содержаніе сказанныхъ имѣній, приостанавливать таковую отдачу, не требовать отъ арендаторовъ этихъ имѣній увеличенной подати офяры и отдавать такіа имѣнія въ арендное содержаніе на принятыхъ для казенныхъ имѣній основаніяхъ; кромѣ того, войти съ особымъ представленіемъ о соотвѣтственномъ измѣненіи основаній относительно отдачи въ аренду на продолжительные сроки вышеупомянутыхъ имѣній.

Въ развитіи сего послѣдняго рѣшенія, Правительственная Коммисія Финансовъ, для поощренія соискателей къ снятію въ

Następnie Rada Administracyjna przekonawszy się z przedstawienia Kommissyi Skarbu z d. 25 Sierpnia (6 Września) 1849 r. Nr. 69,446, o korzyściach, jakie wynikły z wydzierżawiania dóbr z wolnej ręki dotychczasowym dzierżawcom w latach 1846—1849 decyzją z dnia 1 (13) Września 1849 r. Nr. 6,249 wyrzekła:

1) że poczynając od dnia 20 Maja (1 Czerwca) 1850 r. zasady w decyzji jej z dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 r. Nr. 9,568 co do wydzierżawiania dóbr rządowych wskazane, już nie sposobem próby, ale stale na przeciąg lat 9 do dzierżaw dóbr rządowych stosowane być mają;

2) że Kommissya Skarbu upoważnioną zostaje sama przez się, bez odnoszenia się do Rady, zatwierdzać umowy dzierżawne, na powyższych zasadach zawierać się mające, a to po najściślejszem ocenieniu kwalifikacyi dotychczasowych dzierżawców. Prócz tego, Rada Administracyjna powodowana przedstawieniem Kommissyi Skarbu z dnia 8 (20) Grudnia 1849 r., że ogłoszone licytacye na długoletnie wydzierżawianie dóbr funduszu ogólnoreligijnego, podług zasad Najwyższym Ukazem z dnia 5 (17) Lipca 1844 r. wskazanych, nie zwabiły konkurentów, dla uciążliwego obowiązku urządzenia i oczynszowania włości własnym kosztem dzierżawców, i warunku ponoszenia przez nich podatku ofiary, który z dóbr tej natury wymagany jest w stosunku 50% czystej intraty, a na zasadzie Najwyższego Ukazu z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 r. podwyższony został jeszcze o połowę, decyzją z dnia 9 (21) Grudnia 1849 r. Nr. 8,657 upoważniła, aby, na przypadek niepowiedzenia się drugiej licytacji na długoletnie wydzierżawienie dóbr rzeczonych, zaniechać jeszcze onego, nie wymagać od dzierżawców dóbr takich opłaty podwyższonej ofiary i dobra te wydzierżawiać czasowo, podług warunków do dóbr rządowych przyjętych, a jednocześnie przedsięwziąć modyfikacyę zasad pod względem długoletniego wydzierżawienia, zastosowaną do położenia rzeczy.

W rozwinieciu tej ostatniej decyzji Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, dla przystępniejszej konkurencyi dla

долголѣтнюю аренду подуховныхъ имѣній, признала полезнымъ распространить на нихъ, съ 1850 года, тѣ же самыя контрактныя условія, какія были приняты и обязательны съ 1847 года въ отношеніи отдачи въ арендное содержаніе казенныхъ имѣній, а также имѣній, перешедшихъ въ Казну послѣ политическихъ выходцевъ, съ тѣмъ только измѣненіемъ, относительно обязанности устройства и очиншеванія крестьянъ, что Финансовое ведомство само, вмѣсто долгелѣтняго арендатора, совершаетъ эти дѣйствія посредствомъ своихъ чиновниковъ, по истеченіи первыхъ 3-хъ лѣтъ аренднаго содержанія, а арендаторъ обязывается платить Казнѣ:

- а) въ возвратъ издержекъ, понесенныхъ на устройство имѣній, по 10 руб. с. съ каждой экономической уволоки арендуемаго имѣнія, и
- б) на переносъ крестьянскихъ строеній послѣ устройства крестьянъ 3-лѣтнюю стоимость отправляемыхъ ими повинностей.

Сверхъ того, по уваженію, что съ подуховныхъ имѣній, какъ упомянуто выше, взимается подать офяры, установленная соразмѣрно 50% съ чистаго дохода, и что подать эта, уменьшаемая въ случаѣ испытанныхъ и доказанныхъ арендаторомъ бѣдствій, которыя даютъ ему право на льготу въ податяхъ, значительно истощаетъ назначаемую на сей предметъ по росписи, такъ называемую аллевіаціонную сумму,—Коммисія Финансовъ опредѣлила: при отдачѣ въ арендное содержаніе подуховныхъ имѣній съ 20 Мая (1 Юня) 1856 г., отмѣнить сборъ подати офяры въ видѣ налога и соразмѣрно тому увеличить арендный доходъ, дабы, въ случаѣ доказаннаго бѣдствія и случайныхъ событій, арендаторъ имѣлъ только право на льготу въ другихъ податяхъ, за исключеніемъ офяры.

Въ примѣненіи вышеприведенныхъ рѣшеній Совѣта Управленія, и объясненнаго выше порядка, отдача въ арендное содержаніе казенныхъ, подуховныхъ, эдукаціонныхъ и конфискованныхъ имѣній доставила въ продолженіе 9 лѣтъ, т. е. съ 1850 по 1858 годъ включительно, слѣдующій результатъ:

длголетнихъ дзержавъ дѳбр фондусзу огѳлно-релігійного, узнала влѳсцивѣмъ розціагнѳцъ до нихъ в р. 1850 тѣ же same warunki kontraktowe, jakie do wydzierzawienia dѳбр рѳдѳвыхъ, oraz dѳбр po wychodzcachъ politycznychъ, całkowicie na rzeczъ Skarbu przeszłychъ, za obowiązujące od r. 1847 przyjęte były, z tą tylko zmianą co do obowiązku urzѳdzenia i oczynszowania włѳscian, że władza Skarbowa, w zastępstwie длголетнего дзержавцы, sama przezъ своихъ urzѳdnikówъ czynnośćъ тѣ dopełni, po upływie 3-хъ latъ дзержавы, а длголѣтні дзержавца zapłaci Skarbowi:

- a) tytułѣмъ zwrotu kosztѳw urzѳdzenia dѳбр po rs. 10 od kaźdejъ włѳki przestrzeni ekonomicznejъ, wydzierzawione dobra sklѳdajęcѳj;
- b) tytułѣмъ kosztѳw на przeniesienie budowł włѳsciѳnskichъ, po urzѳdzeniu, trzechletnią wartoścъ dotychczasowychъ powinności włѳsciѳnskichъ.

Nadto z uwagi, że do dѳбр фондусзу огѳлно-релігійного przywiѳzany jest, jak wyżej nadmieniono, podatekъ ofiary, w stosunku 50% czystejъ intraty ustanowiony, który jako potrѳcony z ceny дзержавnejъ, w razie klęski losowejъ, i udowodnienia przezъ дзержавцѣ prawa do allewiacyi w podatkachъ wyczerpuje znakomicie funduszъ allewiacyjny; Kommissya Skarbu postanowiła przy wydzierzawieniu czasowѣмъ lub длголетнімъ dѳбр фондусзу огѳлно-релігійного z d. 20 Maja (1 Czerwca) 1856 r. podatekъ ofiary duchownejъ z poboru pod tytułѣмъ podatku uchylić, а o tyle dochѳdъ дзержавny зwiększyć, skutkiemъ czego, na przypadekъ udowodnionejъ klęski i wypadkѳwъ losowychъ, allewacya w podatkachъ, z pominięcіемъ ofiary, będzie дзержавcomъ przyznana. W zastosowaniu się zatiѣмъ do powołanychъ decyzyjъ Rady Administracyjnejъ i podłугъ wyjašnionychъ dopiero zasadъ wykonywano wydzierzawienie dѳбр рѳдѳowychъ фондусзу огѳлно-релігійного, фондусзу edukacyjnego i skonfiskowanychъ, przezъ latъ 9, to jestъ od r. 1850 do wлѳcznie 1858 r. а rezultatъ ztѳd wynikłъ taki:

1) По отдачѣ имѣн въ содержаніе безъ торговли:

Годы	Число имѣній	Смѣтный годово- вой доходъ		Годовая аренд- ная плата		За тѣмъ болѣе въ годъ	
		руб.	коп.	руб.	коп.	руб.	коп.
1850	91	76,881	2 ¹ / ₂	85,297	60	8,416	57 ¹ / ₂
1851	61	47,134	67 ¹ / ₂	52,274	84	5,140	16 ¹ / ₂
1852	13	15,158	10 ¹ / ₂	16,958	86	1,805	75 ¹ / ₂
1853	15	13,669	73 ¹ / ₂	17,118	87	3,449	13 ¹ / ₂
1854	8	6,972	3	7,701	87	729	84
1855	7	3,811	3 ¹ / ₂	4,296	51	485	47 ¹ / ₂
1856	10	4,118	63	4,919	25 ¹ / ₂	800	62 ¹ / ₂
1857	10	12,404	59 ¹ / ₂	13,618	67 ¹ / ₂	1,214	17
1858	25	12,855	82	14,887	56 ¹ / ₂	2,031	74 ¹ / ₂
итого	240	193,000	65	217,074	13 ¹ / ₂	24,073	48 ¹ / ₂

то есть получено 12% болѣе, которые превышаютъ предположен-
ные Казною къ выручкѣ 10% потому, что съ 1856 года въ
арендную сумму нѣкоторыхъ имѣній, для облегченія аллевіаціон-
ной суммы, включены подати офяра и subsidium charitativum,
которыя составляютъ ежегодно 3,088 руб. 14¹/₂ коп. сер. и не
взимаются отдѣльно съ арендаторовъ, а также потому, что съ
нѣкоторыхъ имѣній, вслѣдствіе устройства оныхъ, опредѣленъ
высшій противъ прежняго арендный доходъ.

1) z wydzierżawienia z wolnej ręki:

W roku	Realność	Z dochodem rocznym		Za opłatą roczną		Osiągnięto więcej rocznie	
		rsr.	kop.	rsr.	kop.	rsr.	kop.
1850	91	76,881	2 ¹ / ₂	85,297	60	8,416	57 ¹ / ₂
1851	61	47,134	67 ¹ / ₂	52,274	84	5,140	16 ¹ / ₂
1852	13	15,158	10 ¹ / ₂	16,958	86	1,805	75 ¹ / ₂
1853	15	13,669	73 ¹ / ₂	17,118	87	3,449	13 ¹ / ₂
1854	8	6,972	3	7,701	87	729	84
1855	7	3,811	3 ¹ / ₂	4,296	51	485	47 ¹ / ₂
1856	10	4,118	63	4,919	25 ¹ / ₂	800	62 ¹ / ₂
1857	10	12,404	59 ¹ / ₂	13,618	67 ¹ / ₂	1,214	17
1858	25	12,855	82	14,887	56 ¹ / ₂	2,031	74 ¹ / ₂
Razem	240	193,000	65	217,074	13 ¹ / ₂	24,073	48 ¹ / ₂

czyli osiągnięto korzyść, wyrównywającą proc. 12%, która
przenosi zamierzony procent 10% dla tego, że od r. 1856 doli-
czono do niektórych cen dzierżawnych, dla ulgi funduszu alle-
wiacyjnego, podatki ofiary i subsidium charitativum, wynoszą-
ce rocznie rs. 3,088 kop. 12¹/₂, których oddzielnie dzierżawcy
opłacać nie będą, oraz z powodu zastosowania przy niektórych
pozycjach cen dzierżawnych, przez wprowadzone w wykonanie
urządzenia, w wyższych summach ustanowionych;

2) По отдачѣ имѣній въ арендное содержаніе съ торговъ:

Годы	Число имѣній	Смѣтной го- довой доходъ		Годовая аренд- ная плата		За тѣмъ получено			
		руб.	коп.	руб.	коп.	болѣе		менѣе	
						руб.	коп.	руб.	коп.
1850	84	84,862	47½	80,916	15	—	—	3,946	32
1851	26	21,375	87½	19,513	23½	—	—	1,862	64
1852	8	5,857	28½	6,431	75	574	46½	—	—
1853	18	37,137	49	39,966	64	2,629	15	—	—
1854	11	24,910	73	21,174	82½	—	—	1,735	90½
1855	12	5,810	90	6,054	8	243	18	—	—
1856	19	12,650	6½	19,200	27½	6,550	21	—	—
1857	12	24,166	35	35,576	30½	11,409	95½	—	—
1858	7	5,345	97	7,132	5	1,786	8	—	—
всего	197	222,317	14	237,965	31½	23,193	4	7,544	86½
или за вычетомъ пониженія . . .						7,544	86½		
получено прибыли						15,648	17½		
равняющей 7%.									

Эти результаты доказываютъ, что отдача имѣній въ арендное содержаніе безъ торговъ прежнимъ и имѣющимъ надлежащія качества и права арендаторамъ несравненно выгоднѣе для Казны, чѣмъ безусловное примѣненіе аукціонной системы, которая, какъ это уже выше объяснено, оказывалась весьма часто несостоятельною и даже вредною для Казны.

Кромѣ того, какъ вышеприведенныя рѣшенія Совѣта Упра-

2) z wydzierżawienia zaś przez licytację:

W roku	Realność	Z dochodem ręcznym		Z opłat� roczną		Osiągnięto rocznie			
		rsr.	kop.	rsr.	kop.	więcej		mniej	
						rsr.	kop.	rsr.	kop.
1850	84	84,862	47 ¹ / ₂	80,916	15	—	—	3,946	32
1851	26	21,375	87 ¹ / ₂	19,513	23 ¹ / ₂	—	—	1,862	64
1852	8	5,857	28 ¹ / ₂	6,431	75	574	46 ¹ / ₂	—	—
1853	18	37,137	49	39,966	64	2,629	15	—	—
1854	11	24,910	73	21,174	82 ¹ / ₂	—	—	1,735	90 ¹ / ₂
1855	12	5,810	90	6,054	8	243	18	—	—
1856	19	12,650	6 ¹ / ₂	19,200	27 ¹ / ₂	6,550	21	—	—
1857	12	24,166	35	35,576	30 ¹ / ₂	11,409	95 ¹ / ₂	—	—
1858	7	5,345	97	7,132	5	1,786	8	—	—
Razem	197	222,317	14	237,965	31 ¹ / ₂	23,193	4	7,544	86 ¹ / ₂
czyli po potrąceniu mniejszości .						7,544	86 ¹ / ₂		
otrzymano korzyści w ilości . . .						15,648	17 ¹ / ₂		
wyrównywającej 7�/�.									

Ponieważ rezultaty powyższe dowodzą, że wypuszczanie miejscowym należycie wykwalifikowanym dzierżawcom dóbr z wolnej ręki znakomicie korzystniejszem jest dla Skarbu, ni-
żeli użycie bezwarunkowo systematu licytacyjnego, który, jak
już Kommissya Rządowa poprzednio wyjaśniła, okazał się na-
wet częstokroć zawodnym i szkodliwym Skarbowi i ponie-
waż powołane decyzje Rady Administracyjnej nie rozciągają

вленія не распространяются на имѣнія, срокъ содержанія которыхъ оканчивается въ 1859 году и число которыхъ простирается до 49, съ годовымъ доходомъ всего 43,573 руб. 27¹/₂ коп. сер., и какъ въ числѣ оныхъ находится съ аренднымъ доходомъ въ 40,318 руб. 76 коп. 41 такихъ имѣній, арендаторамъ которыхъ, по силѣ § 21 заключенныхъ съ ними въ 1847 году на 12 лѣтъ контрактовъ, Казна предоставила право снять и на другія 12 лѣтъ въ содержаніе эти имѣнія безъ торговъ, если они представятъ доказательства о своей благонадежности и согласятся увеличить платимую донинѣ арендную сумму еще 10% (каковое право предоставлено и всеѣмъ прочимъ арендаторамъ, взявшимъ имѣнія въ 12-лѣтнее арендное содержаніе съ 1848 по 1858 годъ); то по симъ уваженіямъ Коммисія Финансовъ, въ представленіи своемъ отъ 17 (29) Декабря 1858 года, № 60,917, испрашиваетъ разрѣшенія Совѣта Управленія о разрѣшеніи ей руководствоваться и впредь изложенными въ вышеприведенныхъ постановленіяхъ Совѣта правилами, при отдачѣ, по мѣрѣ истечения нынѣшнихъ контрактовъ въ 1859 и въ слѣдующихъ годахъ,—въ новое арендное содержаніе, какъ казенныхъ, такъ и другихъ имѣній, состоящихъ въ вѣдѣніи Казны. Сверхъ того, Коммисія Финансовъ, въ видахъ поспѣшнѣйшаго хода дѣлъ и для сокращенія переписки по этой отрасли службы, проситъ дозволенія, чтобы она, какъ и донинѣ, была въ правѣ, безъ особаго каждый разъ разрѣшенія Совѣта, разсматривать права и качества нынѣшнихъ арендаторовъ и затѣмъ отдавать имъ имѣнія въ дальнѣйшее 12-лѣтнее содержаніе безъ торговъ, и утверждать заключенные съ ними контракты, если признаетъ ихъ права основательными, а также если они согласятся надбавить сверхъ платимой ими арендной суммы, еще по 10%.

Въ заключеніе Коммисія Финансовъ испрашиваетъ еще разрѣшенія на освобожденіе нынѣшнихъ арендаторовъ, удостовѣрившихъ свою благонадежность и права на дальнѣйшее арендное содержаніе, отъ обязанности представлять свидѣтельства о безукоризненномъ поведеніи въ политическомъ отношеніи, по тому уваженію, что должности Военныхъ Начальниковъ по губерніямъ Царства, отъ которыхъ подобныя свидѣтельства были выдаваемы, Высочайшимъ указомъ отъ 10 Апрѣля 1858 года упразднены, а установленные вмѣсто нихъ Коменданты губернскихъ го-

сіе już do dzierżaw w r. 1859 expirujących, a liczba ich wynosi 49, z dochodem rs. 43,573 kop. 27¹/₂, z tych zaś 41 dzierżawców, płacących dotąd razem rs. 40,318 kop. 76, mają w § 21-m respective zawartych z nimi w r. 1847 na lat 12-e umów zapewnienie możności utrzymania się na drugi 12-to letni okres z wolnej ręki, jeżeli udowodnią należną kwalifikacyę, tymże warunkiem zastrzeżoną, i postąpią 10% procentu nad ilość opłacanej dotąd dzierżawy, a także samo zapewnienie mają wszyscy dzierżawcy, z którymi 12-to letnie kontrakty w następnych od 1848 do włącznie 1858 latach zawarte zostały. Kommissya Skarbu przeto uprasza Radę Administracyjną w przedstawieniu z dnia 17 (29) Grudnia 1858 r. Nr. 60,917, aby zasady rzeczonymi decyzjami jęj objęte za prawidła do postępowania przy wydzierżawianiu dóbr rządowych i innych pod zarządem Skarbu zostających, o ile dotychczasowe kontrakty w r. 1859 i w następnych latach expirować będą, przyjąć dozwoliła, tudzież, aby dla należnego pośpiechu w czynnościach tej części służby i oszczędzenia korespondencyi upoważniła Kommissyę Skarbu, iżby sama jak dotąd, bez szczegółowego odnoszenia się do Rady, była mocną rozpoznawać kwalifikacye dotychczasowych dzierżawców, a jeśli takowe usprawiedliwią, oraz nad ostatnią cenę dzierżawną postąpią 10%, przyznawać im dalszą dzierżawę z wolnej ręki na lat 12-e, tudzież zatwierdzać zawarte z nimi umowy dzierżawne.

Obok tego Kommissya Skarbu uczyniła wniosek za uwolnieniem odtąd miejscowych dzierżawców wykwalifikowanych do dalszej possessyi z wolnej ręki, od obowiązku usprawiedliwiania się z postępowania pod względem politycznym, pośady bowiem Naczelników wojennych po guberniach w Królestwie, od których opinie pod tym względem były wymagane, zostały NAJWYŻSZYM rozkazem z dnia 10 Kwietnia 1858 r. zniesione, a ustanowieni w miejsce ich Komendanci miast gubernialnych, według zatwierdzonej dla nich NAJWYŻEJ pod

родовъ, на основаніи Высочайше утвержденной 12 Апрѣля того же года Инструкціи для нихъ, назначены только для завѣдыванія въ этихъ городахъ военными этапами, и что хотя, согласно Высочайшей волѣ, сообщенной Коммисіи въ выпискѣ изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія отъ 30 Мая (11 Іюня) 1858 г., за № 3,765, политическая часть возложена на Начальника III Округа Корпуса Жандармовъ, однако требованіе этимъ путемъ означенныхъ свидѣтельствъ подвергало бы отдачу казенныхъ имѣній въ арендное содержаніе излишней и вредной для Казны проволочкѣ.

Совѣтъ, имѣя въ виду, что отдача казенныхъ имѣній въ арендное содержаніе безъ торговъ прежнимъ отличившимся своимъ хозяйствомъ и исправностью содержателямъ, съ обязанностью надбавить сверхъ платимой ими арендной суммы 10%, оказалась въ продолженіе 12-лѣтняго опыта во всѣхъ отношеніяхъ полезною, постановилъ представленіе Правительственной Коммисіи Финансовъ утвердить, а именно:

1) разрѣшить этой Правительственной Коммисіи, чтобы она въ 1859 году и въ послѣдующихъ за тѣмъ годахъ, впредь до изданія другихъ распоряженій, руководствовалась при отдачѣ въ 12-лѣтнее арендное содержаніе состоящихъ въ вѣдѣніи ея имѣній правилами, изображенными въ постановленіяхъ Совѣта Управленія отъ 31 Декабря (12 Января) 1846/7 года, а равно отъ 1 (13) Сентября и 9 (21) Декабря 1849 года, и утверждала сама заключаемые на семъ основаніи контракты;

2) для устраненія проволочки при отдачѣ въ аренду имѣній, дозволить Коммисіи Финансовъ не требовать отъ арендаторовъ, желающихъ взять оныя безъ торговъ, на основаніи вышеприведенныхъ постановленій, представленія особыхъ свидѣтельствъ о безукоризненномъ ихъ поведеніи въ политическомъ отношеніи, такъ какъ само собою разумѣется, что арендаторъ, который бы въ этомъ отношеніи подвергся замѣчанію, не можетъ воспользоваться вышеозначеннымъ преимуществомъ.

Варшава, 27 Марта (8 Апрѣля) 1859 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій*.

№ 8,198.

днем 12 Квѣтня т. р. инструкци, назначени сѧ только до зарѧдзаниа в tych miastach etapami wojennemi; — jakkolwiek zaś w skutek Najwyższej woli, przez wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej z d. 30 Maja (11 Czerwca) 1858 r. Nr. 3,765 oznajmionej, część polityczna włożona jest na Naczelnika 3-go Okręgu Korpusu Żandarmów, odnoszenie się jednak tą drogą po wzmiankowaną opinię, naraziłoby przedmiot wydzierżawienia dóbr rządowych na szkodliwą dla Skarbu zwłokę.

Rada zważając, że wypuszczanie miejscowym należycie wykwalifikowanym, odznaczającym się w gospodarstwie, dzierżawcom dóbr z wolnej ręki, z obowiązkiem postąpienia nad płaconą przez nich cenę dzierżawną 10% procentu, okazało się w ciągu 12-to letniego doświadczenia, pod każdym względem korzystnym, postanowiła do przedstawienia Kommissyi Skarbu przychylić się, a mianowicie:

1) Upoważnić tę Kommissyę Rządową, ażeby w r. 1859 i w latach następnych, dopóki inne rozporządzenia wydane nie będą, trzymała się przy wydzierżawieniu na lat 12-e dóbr, pod jej zarządem zostających, prawideł decyzji Rady Administracyjnej z dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7, oraz z dnia 1 (13) Września i z dnia 9 (21) Grudnia 1849 r. objętych i sama zatwierdzała zawarte na tej zasadzie kontrakty.

2) Dla nienarażania przedmiotu wydzierżawienia dóbr na zwłokę, dozwolić Kommissyi Skarbu, ażeby nie żądała od dzierżawców pragnących wziąć je bez licytacji, na zasadzie wyszczególnionych wyżej decyzji, składania osobnych świadectw, co do sprawowania się pod względem politycznym, albowiem samo przez się rozumie się, że dzierżawca, któryby pod tym względem ściągnał na siebie zarzut, nie może być dopuszczonym do dobrodziejstwa, o którym mowa.

w Warszawie, d. 27 Marca (8 Kwieńnia) 1859 roku.

Zgodno z protokołem:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Karnicki*.

Nr. 8,198.

№ 122.

Указаніе количества фруктовых деревьев, кои должны находиться на лицо при истеченіи срока аренды.

(27 Ноября (9 Декабря) 1859 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ объясненіе § 11 общихъ арендныхъ условій, обязательныхъ съ 1847 года, Коммисія Финансовъ, циркуляромъ отъ 2 (14) Юня 1851 г., за № 24,108/9,407, объявила, что арендаторы имѣній обязаны насадить, въ добавокъ къ имѣвшимся уже фруктовымъ деревьямъ, столько новыхъ, сколько приходится при расчетѣ по два дерева отъ каждого корца ежегоднаго озимаго посѣва.

По ближайшемъ обсужденіи приведеннаго § 11-го временныхъ контрактовъ, усмотрѣно, что имъ требуется въ каждомъ фольваркѣ фруктовый садъ, съ такимъ по крайней мѣрѣ количествомъ насажденій, какое должно быть при расчетѣ по два фруктовыхъ дерева на каждый корецъ озимаго посѣва, и что за каждое недостающее, по сему расчету, дерево, содержатель долженъ уплатить по 75 коп. сер. штрафа. Посему Коммисія Финансовъ считаетъ нужнымъ измѣнить вышеприведенное распоряженіе свое отъ 2 (14) Мая 1853 года, за № 15,907/6,794, такъ: что арендаторъ имѣнія въ такомъ лишь случаѣ подвергается уплатѣ означеннаго штрафа, когда онъ, по истеченіи срока содержанія, не оставитъ на мѣстѣ того количества деревьевъ прежняго и новаго насажденія, какое должно быть при расчетѣ по двѣ штуки отъ каждого корца годоваго озимаго посѣва.

Устанавливаемое нынѣ число фруктовыхъ деревьевъ принимать въ основаніе при ежегодной ревизіи имѣній и повѣркѣ исполненія контрактныхъ условій содержателями.

Варшава, 27 Ноября (9 Декабря) 1859 года.

№ 13,796/5,949.

№ 122.

Wskazanie ilości drzew owocowych, jaka znajdować się powinna przy upływie dzierżawy.

(d. 27 Listopada (9 Grudnia) 1859 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W objaśnieniu § 11-go ogólnych warunków dzierżawnych, od r. 1847 obowiązujących, Kommissya Skarbu ogólnem rozporządzeniem z d. 2 (14) Czerwca 1851 r. Nr. 24,108/9,407 oświadczyła, że dzierżawcy mają pozostawiać, oprócz dawnych, jeszcze tyle drzew owocowych, ile ich wypadnie, licząc od każdego korca jednorocznego wysiewu oziminy po dwa drzewka.

Zastanowiwszy się jednak bliżej nad osnową i duchem pomienionego § 11-go kontraktów czasowych i zważając, że ten mieć chce, aby na każdym folwarku był ogród owocowy i zawierał w sobie nigdy mniej nad taką ilość drzew owocowych, ile ich wypada, licząc po sztuk dwie od każdego korca wysiewu oziminy, a to pod karą zapłacenia Skarbowi za każde brakujące w stosunku powyższym drzewo kop. 75, Kommissya Skarbu więc powyższe rozporządzenie, oraz następne z d. 2 (14) Maja 1853 roku Nr. 15,907/6,794 w tém zmienia, że w takim jedynie razie dzierżawców do opłacenia oznaczonej kary pociągać należy, jeżeli który z nich wychodząc z possessyi nie pozostawi dawnych i nowo wysadzonych tyle drzewek owocowych, ile ich być powinno, licząc po dwie sztuki od każdego korca jednorocznego wysiewu oziminy.

Tęż samą ilość drzew owocowych należy brać za podstawę przy corocznej rewizyi dóbr i sprawdzaniu, o ile dzierżawcy warunki kontraktowe spełniają.

w Warszawie, d. 27 Listopada (9 Grudnia) 1859 r.

Nr. 13,796/5,949.

N° 123.

Извлечение изъ предписанія о производствѣ Экономическими Ассесорами изслѣдованій о потеряхъ, произшедшихъ въ имѣніяхъ по несчастнымъ случаямъ.

(4 (16) Февраля 1860 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Всѣ изслѣдованія, имѣющія предметомъ ущербъ въ доходѣ съ казенныхъ имѣній, должны производиться Экономическими Ассесорами, которые, по должности своей, имѣютъ надзоръ за этими имѣніями.

Губернское Правленіе обязано сообразоваться съ настоящимъ распоряженіемъ, подъ опасеніемъ, что подлежащее произведенныя изслѣдованія будутъ возвращаемы на счетъ виновныхъ.

Варшава, 4 (16) Февраля 1860 года.

N° 77,546/36,391.

N° 124.

О введеніи измѣненій въ условіяхъ контракта на отдачу въ аренду дикой рыбной ловли.

(16 (28) Февраля 1860 г.)

Августовскому Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ послѣдствіе распоряженій отъ 8 (20) Декабря 1854 г., за N° 176,943/35,529, и отъ 4 (16) Сентября 1857 г., за N° 32,198/15,466, указывающихъ общія условія и подробныя правила, касающіяся аренды казенныхъ имѣній и доходныхъ статей, Правительственная Коммисія постановила дополнить §§ 10 и 13 контрактныхъ условій слѣдующимъ образомъ.

1) При отдачѣ съ 20 Мая (1 Юня) 1860 г., въ аренд-

N° 123.

Wyciąg z reskryptu przepisującego, że śledztwa strat w dobrach mają być wyprowadzane przez Assessorów Ekonomicznych.

(d. 4 (16) Lutego 1860 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Wszelkie śledztwa, wpływ na kassowość mieć mogące, w dobrach rządowych przez mających nadzór nad temiż dobrami Assessorów Ekonomicznych winny być uskuteczniane; winien przeto Rząd Gubernialny ściśle stosować się do tego przepisu, gdyż w przeciwnym razie śledztwa podobne bez rozbioru na koszt winnych zwracane będą.

- w Warszawie, d. 4 (16) Lutego 1860 r.

Nr. 77,546/36,391.

N° 124.

Wprowadzenie zmian w warunkach do wydzierżawiania rybołówstwa dzikiego.

(d. 16 (28) Lutego 1860 r.)

Do Rządu Gubernialnego Augustowskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W następstwie rozporządzeń z dnia 8 (20) Grudnia 1854 r. Nr. 176,943/35,529, z dnia 4 (16) Września 1857 r. Nr. 32,198/15,466, wskazujących ogólne warunki i szczegółowe przepisy, dotyczące wydzierżawienia dóbr i użytków rządowych, Kommissya Rządowa postanowiła §§ 10 i 13-y warunków kontraktowych uzupełnić w takim sposobie:

1) Przy wydzierżawieniu od d. 20 Maja (1 Czerwca) 1860 r.

ное содержаніе имѣній съ рыбною ловлею въ озерахъ, помѣщать впредь въ арендныхъ контрактахъ дополнительное условіе въ слѣдующемъ изложеніи:

При производствѣ дикой рыбной ловли, составляющей одну изъ важнѣйшихъ отраслей промышленности въ здѣшнемъ краѣ, слѣдуетъ строго наблюдать за охраненіемъ молодой рыбы и не допускать обезрыбнѣнія водъ; а такъ какъ для общественной пользы современемъ предполагается устроить, по мѣрѣ признанной надобности и на сколько сіе дозволитъ мѣстность, казенныя заведенія для искусственнаго размноженія и разведенія рыбъ въ озерахъ, находящихся въ казенныхъ имѣніяхъ или состоящихъ въ вѣдѣніи Казны, то Казна Царства отдаетъ рыболовство въ озерахъ, причисленное къ арендному доходу, по § 1 настоящаго контракта въ пользованіе арендатора, съ условіемъ:

- a) Что рыбная ловля въ озерахъ, принадлежащихъ къ арендуемому имѣнію, запрещается безусловно во время повсемѣстнаго метанія икры всѣми обыкновенными рыбными породами, то есть: съ 3 (15) Апрѣля по 3 (15) Августа.

Въ озерахъ же, въ которыхъ находятся селява и сѣя, кромѣ вышеозначеннаго срока, не дозволяется рыбная ловля съ 3 (15) Сентября до истеченія Ноября мѣсяца, то есть во время метанія икры рыбою этихъ двухъ родовъ.

- b) Сѣти, употребляемыя для рыбной ловли въ лѣтнее время, должны быть непременно рѣдкія, то есть заключать въ первой части невода петли по крайней мѣрѣ въ полтора квадратныхъ дюйма, чтобы пойманныя молодая рыбы могли свободно ускользать изъ сѣти, густыя же сѣти могутъ быть употребляемы только въ зимніе мѣсяцы, въ которые ловится укля и снѣтка.

- c) Во время ловли арендаторъ обязанъ всю молодую рыбу большихъ породъ, недостигшую надлежащаго возраста, выпускать по возможности обратно въ озеро, при вытаскиваніи сѣтей изъ воды. То же самое относится къ селявѣ и къ такъ называемымъ волянымъ старостамъ, то есть къ самымъ большимъ рыбамъ изъ своей породы, которыя при каждой ловлѣ должны быть тотчасъ выпускаемы изъ сѣтей въ озеро. Сѣя же, какъ предоставленная исклю-

дѣл, до которыхъ należy rybołówstwo w jeziorach, ma być oddat w umowach dzierżawnych zamieszczany dodatkowy warunek w słowach:

Przy wykonywaniu rybołówstwa dzikiego, jako jednej z ważniejszych gałęzi przemysłu w kraju tutejszym, należy ściśle przestrzegać ochrony narybku i nie dopuszczać wrybienia wód, a ponieważ, dla powszechnego dobra w przyszłości, mają być w miarę uznania potrzeby i o ile na to miejscowość pozwoli, zaprowadzone zakłady rządowe sztucznego rozplądniania i chowu ryb w jeziorach, położonych w dobrach rządowych i pod zarządem Skarbowym zostających, przeto Skarb Królestwa rybołówstwo w jeziorach, do intraty dzierżawnej w § 1 niniejszej umowy zaliczone, oddaje dzierżawcy w używalność, z warunkiem:

- a) że połów w jeziorach do tej dzierżawy należących w ogólności zabroniony zostaje w czasie powszechnego tarcia się wszystkich pospolitych gatunków ryb t. j. od dnia 3 (15) Kwietnia do dnia 3 (15) Sierpnia.

W tych zaś jeziorach, w których znajdują się Sielawa i Sieja, oprócz dopiero wyrażonego terminu, nie wolno jest przedsiębrać połowu ryb od dnia 3 (15) Października do końca miesiąca Listopada, jako w czasie tarcia się tych dwóch gatunków;

- b) że siecie do połowu ryb używane w miesiącach letnich, nie mogą być inne, jak rzadkie t. j. mające w pierwszej połowie niewodu wiązane oka przynajmniej na jeden i pół cala w kwadrat, aby złowione młode ryby, mogły swobodnie z sieci uchodzić. Gęste zaś sieci mogą być używane tylko w miesiącach zimowych, w których poławia się Ukley i Stynka;
- c) że przy połowie dzierżawca obowiązany jest wszelkie ryby młode z gatunków większych, jeszcze nie dorosłe, przy wyciąganiu sieci z wody, o ile się to da wykonać, wpuszczać napowrót do jeziora, zastrzeżenie to ściąga się i do Sielawy, oraz do tak zwanych Starostów wodnych t. j. ryb największych w swoim gatunku, które od połowu do połowu zaraz z sieci do jeziora napowrót wpuszczane być winny, Sieja zaś,

чительно въ собственность Казны, не можетъ быть во-
все ловима.

- d) Такъ какъ ежегодная постоянная ловля препятствуетъ
большимъ породамъ рыбы къ достиженію надлежа-
щаго возраста и вѣса, то Казенное вѣдомство можетъ
приостановить въ нѣкоторыхъ озерахъ рыбную ловлю на
два или на три года. Арендаторъ же не въ правѣ про-
стирать по сему поводу никакой претензіи, ибо времен-
ный отъ сего ущербъ будетъ вознагражденъ ему съ из-
быткомъ вслѣдствіе увеличенія роста и прибыли рыбъ,
послѣдовавшей во время прекращенія ловли.
- e) Еслибы, по умотрѣнію Казны, оказалось на будущее вре-
мя нужнымъ отнять рыбную ловлю или часть ея въ во-
дахъ нѣкоторыхъ озеръ, въ такомъ случаѣ арендаторъ
уступить указанныя ему озера Казнѣ въ какомъ бы то
ни было году, безъ всякаго спора, довольствуясь един-
ственно вознагражденіемъ въ томъ размѣрѣ, въ какомъ
доходъ съ этого источника исчисленъ въ общей аренд-
ной суммѣ.
- f) Арендаторъ долженъ всякій разъ производить рыбную
ловлю не иначе, какъ съ вѣдома и подъ надзоромъ ли-
ца, назначеннаго для сего Губернскимъ Правленіемъ.
- g) Въ заключеніе, арендаторъ, пользуясь рыбной ловлею,
обязанъ строго примѣняться къ правиламъ и ограниче-
ніямъ, указаннымъ въ вышеизложенныхъ условіяхъ, подъ
опасеніемъ утраты своихъ правъ и взысканій, опредѣ-
ленныхъ въ Уложеніи о наказаніяхъ уголовныхъ и испра-
вительныхъ. Кромѣ того, такъ какъ Правительство пред-
полагаетъ дополнить современемъ общія правила о рыб-
ной ловлѣ, въ видахъ улучшенія и приведенія ея въ
устройство, то арендаторъ обязывается подчиняться и
долженствующимъ быть изданными постановленіямъ.

Всѣ вышеозначенныя условія должны быть помѣщаемы такъ
же и въ контрактахъ, заключаемыхъ на отдачу въ текущемъ
и въ слѣдующихъ годахъ въ аренду одной только рыбной ловли
въ отдѣльныхъ озерахъ. Но для того, чтобы эти условія были
строго соблюдаемы, Губернское Правленіе, при всякомъ приведе-
ніи въ исполненіе утвержденнаго контракта, заключающаго въ

яко wyłącznie na własność Skarbu zatrzymana, wcale
łowioną być nie może;

- d) że gdy ciągle co rok połowy nie pozwalają więk-
szym gatunkom ryb dorosnąć do właściwej wielkości
i wagi, przeto Władza Skarbowa będzie mogła wstrzy-
mać w niektórych jeziorach połów na rok, na dwa
i trzy lata. Dzierżawca zaś żadnej z tego powodu
nie będzie rościł pretensyi, gdyż częściowe stąd straty
pokryte mu zostaną sownie powiększeniem się wzro-
stu i przybytkiem ryb, przez czas wstrzymania po-
łowu nastąpić mającem;
- e) że jeżeli w widokach Skarbu na przyszłość uznana
zostanie potrzeba odjąć rybołówstwo lub jego część
na wodach niektórych jezior, w takim razie dzierża-
wca jeziora, jakie mu wskazane będą, odstąpi Skar-
bowi w każdym roku, bez żadnej reklamacji, poprze-
stając jedynie na wynagrodzeniu w takiej wysokości,
w jakiej zaliczono mu z tego źródła dochód do ry-
czałtowej ceny dzierżawnej;
- f) że w każdym razie, połowy ryb dzierżawca winien
dopełniać nie inaczej, tylko z wiedzą i pod nadzo-
rem osoby, którą Rząd Gubernialny wyznaczy;
- g) że nadto w ogólności dzierżawca przy użytkowaniu
z rybołówstwa, pod utratą kwalifikacji i pod rygo-
rem kar, Kodeksem kar głównych i poprawczych prze-
pisanych, winien się ściśle stosować do zastrzeżeń po-
wyższymi warunkami wskazanych, — nadto, ponieważ
zamiarem jest Skarbu uzupełnić ogólne przepisy o ry-
bołówstwie, do przyszłego tegoż uporządkowania i ule-
pszenia dążące, dzierżawca więc i tym ulegać obowiąz-
kuje się.

Wszystkie powyższe warunki winny być również za-
mieszczane do umów przy wydzierżawieniu w roku bieżącym
lub w przyszłości samego rybołówstwa w jeziorach oddziel-
nych. Aby zaś takowe warunki ściśle były przestrzegane,
w tym celu, przy każdym wprowadzeniu w wykonanie za-
twierdzonej z takimi co do rybołówstwa warunkami umowy

себѣ подобныя условія относительно рыбной ловли, обязано немедленно сообщить оныя Окружнымъ Экономическимъ Ассесорамъ, Лѣснымъ Управленіямъ и Казеннымъ Гминнымъ Войтамъ и указать имъ, какія именно озера поручаются ихъ надзору по производству въ нихъ рыбной ловли, и донести о семъ одновременно Правительственной Коммисіи. Къ сему Правительственная Коммисія присовокупляетъ, что условія для рыбной ловли въ Вигерскихъ озерахъ, заключающіяся въ предписаніи Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 14 (26) Января с. г., за № 1,978/873, на сколько они не согласны съ настоящими, симъ отмѣняются.

(Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ)

Въ послѣдствіе распоряженій отъ 8 (20) Декабря 1854 г., за № 76,943/35,529 и отъ 4 (16) Сентября 1857 года, за № 32,198/15,466, указывающихъ общія условія и подробныя правила, касающіяся аренды казенныхъ имѣній и доходныхъ статей, Правительственная Коммисія постановила дополнить § 13 контрактныхъ условій слѣдующимъ образомъ:

2) Такъ какъ, согласно постановленію Намѣстника Царства отъ 10 Мая 1817 г., арендаторы казенныхъ имѣній обязаны исполнять безвозмездно должность Гминныхъ Войтовъ и таковое обязательство выговариваемо было въ арендныхъ контрактахъ, заключавшихся съ 1817 до 1846 года; такъ какъ и съ 1847 г. дѣйствующими донинѣ общими контрактными условіями, въ § 13, возлагается на обязанность арендаторовъ бесплатное исправленіе должности Гминныхъ Войтовъ; и какъ, сверхъ того, Гминныя Управленія учреждены именно для удобства жителей подлежащей гмины, и на содержаніе оныхъ должны вносить опредѣленный сборъ не только арендаторы, если они сами не исполняютъ должности Гминнаго Войта, но и очиншеванные усадебники, уплачивая первые по 5 процентовъ съ арендной суммы, а послѣдніе по 5 процентовъ въ соразмѣрности уплачиваемаго ими чинша; то по этимъ соображеніямъ Правительственная Коммисія постановила: правило, заключающееся въ распоряженіи ея отъ 12 (24) Марта 1847 г., за № 28,197/7,856, въ 1-мъ пунктѣ лит. g, и въ пунктѣ 3, какъ несовмѣстное съ § 13 контрактныхъ условій, отмѣнить, и

дизершавней, виниен је Рząd Gubernialny zakommunikować niezwłocznie Assessorom Ekonomicznym Okręgowym, Urzędowi leśnym i Wójtom gmin rządowych, oraz wskazać im, które jeziora do ich nadzoru przy połowach ryb należeć mają, i o tem jednocześnie Kommissyi Rządowej donieść; przytem Kommissya Rządowa dodaje, że warunki do rybołówstwa na jeziorach Wigierskich, jakie wskazane zostały w re-skrypcie Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 14 (26) Stycznia r. b. Nr. 1,978/873 o ile różnią się od niniejszych ustają.

(Do wszystkich Rządów Gubernialnych)

W następstwie rozporządzeń z dnia 8 (20) Grudnia 1854 roku Nr. 76,943/35,529 i z dnia 4 (16) Września 1857 roku Nr. 32,198/15,466, wskazujących ogólne warunki i szczegółowe przepisy, dotyczące wydzierżawienia dóbr i użytków rządowych, Kommissya Rządowa postanowiła § 13-y warunków kontraktowych uzupełnić w takim sposobie:

2) Ponieważ według postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 10 Maja 1817 r. dzierżawcy dóbr rządowych czynności Wójtów gminnych powinni wykonywać bezpłatnie i taki obowiązek w kontraktach dzierżawnych od r. 1817 do r. 1846 zawieranych był zastrzeganym; ponieważ i od roku 1847 dotąd obowiązujące warunki ogólne kontraktowe w § 13-m wkładają na dzierżawców obowiązki Wójtów gminnych bezpłatnie wypełniać; gdy obok tego Zarządy gminne służą głównie dla dogodności mieszkańców respective gminy, a do utrzymania tych Zarządów, tak dzierżawcy, o ile sami nie są Wójtami gminy, po 5% procentu w stosunku opłacanego dochodu dzierżawnego, jako też osadnicy oczynszowani po 5% proc. w stosunku opłacanego czynszu przykładać się powinni; z tych zatem zasad Kommissya Rządowa postanowiła przepis rozporządzeniem swoim z dnia 12 (24) Marca 1847 r. N. 28,197/7,856 w punkcie 1-m lit. g, i w punkcie 3-m objęty, jako z osnową powołanego § 13-go warunków kontraktowych nie zgodny, uchylić, a przy nowem od dnia 20 Maja (1 Czerwca) 1860 r. i na przyszłość wydzierżawieniu

впредь, начиная съ 20 Мая (1 Юня) 1860 года, при отдачѣ въ арендное содержаніе имѣній казенныхъ или состоящихъ въ вѣдѣніи Казны, особенно же тѣхъ, которыя еще не устроены, исключенные изъ оцѣнки доходовъ проценты на содержаніе Гминныхъ Войтовъ возстановить, какъ обязательный сборъ, по новымъ оцѣнкамъ дохода, составляемымъ на основаніи дѣлъ объ устройствѣ имѣній; не допускать вычета процентовъ на выше-означенный предметъ; неприведенныя до сихъ поръ въ исполненіе новыя оцѣнки дохода исправить согласно указаннымъ нынѣ основаніямъ, изложеніе же упомянутаго § 13 общихъ арендныхъ условій, считающихся обязательными съ 1847 года, какъ совершенно соотвѣтствующаго вышеприведеннымъ основаніямъ оставить безъ измѣнія, и только въ томъ же § 13, гдѣ находится пробѣлъ для опредѣленія количества платы на содержаніе Гминнаго Войта, помѣщать слова: по 5 процентовъ въ годъ, въ соразмѣрности условленной въ § 1-мъ арендной платы.

Однакожь само собою разумѣется, что арендаторы, которые сами состоятъ въ должности Гминныхъ Войтовъ, во все продолженіе исправленія этихъ обязанностей не подлежатъ платежу означенныхъ процентовъ.

Къ изложеннымъ выше правиламъ Губернское Правленіе обязано примѣняться со всею строгостью, подѣлываясь отвѣтственности, и отнынѣ, представляя на утвержденіе арендные контракты, сообщать свѣдѣнія, самъ ли арендаторъ, съ которымъ Губернское Правленіе заключило представляемый контрактъ, или посредствомъ содержамаго на свой счетъ лица, неправлять обязанности Гминнаго Войта; въ заключеніяхъ же своихъ по кассовой части, по тѣмъ арендама, въ которыхъ арендаторы не исполняютъ должности Войтовъ, отмѣчать проценты, опредѣленные въ § 13-мъ контракта, для сдѣланія надлежащаго распоряженія относительно взысканія оныхъ вмѣстѣ съ арендною платою.

Варшава, 16 (28) Февраля 1860 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Гуминскій*.

№ 11,598/5,096.

dóbr rządowych i pod zarządem skarbowym zostających, tych mianowicie, które jeszcze nie są urządzone, potrącone w wykazach intraty procenty na utrzymanie Wójta gminy, do wymagalnej opłaty przywrócić; w nowych wykazach intraty na podstawie operatów urządzenia uformowanych, potrącenie procentów na powyższy cel pomijać, niewprowadzone dotąd w wykonanie nowe wykazy intraty, stosownie do niniejszej zasady, sprostować; osnowę wzmiankowanego § 13-go ogólnych warunków dzierżawnych, od roku 1847 za obowiązujące wskazanych, zupełnie powyższym zasadom odpowiednią utrzymać, a tylko w tymże § 13-m, gdzie jest otwarte miejsce na oznaczenie ilości opłaty na Wójta gminy, domieszczać wyrazy: „po 5% proc. rocznie w stosunku umówionej w § 1-m ceny „dzierżawnej.“

Wszakże, samo przez się rozumie się, że którzy dzierżawcy sami są Wójtami gminy, tacy rzeczzonego procentu, przez czas sprawowania czynności wójtowskich, opłacać Skarbowi nie będą.

Do wskazanych powyżej zasad obowiązany jest Rząd Gubernialny jak najściślej zastosować się, pod odpowiedzialnością, a przy przedstawieniu odtąd umów dzierżawnych do zatwierdzenia, zamieszczać wiadomość, czy dzierżawca, z którym zawarł przedstawiającą się umowę, sam lub przez utrzymywanego swoim kosztem zastępcę, pełni obowiązki Wójta gminy, i czyniąc wnioski pod względem kassowym, przy tych dzierżawach, gdzie dzierżawcy nie pełnią urzędów wójtowskich, powinien domieszczać zastrzeżone w § 13-m umowy procenty, w celu wskazania ich do poboru łącznie z ceną dzierżawną.

w Warszawie, dnia 16 (28) Lutego 1860 r.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) *Gumiński*.

Nr. 11,598/5,096.

№ 125.

Разрѣшеніе оставлять арендуемые имѣнія за вдовами и наследниками арендаторовъ на дальнѣйшія 12 лѣтъ безъ торговъ, съ условіемъ повышенія платы на 10%.

(14 (26) Апрѣля 1861 г.)

Въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

СТАТСЪ-СЕКРЕТАРЬ ПРИ СОВѢТѢ УПРАВЛЕНІЯ.

Велѣдствіе представленія Правительственной Коммисіи отъ 6 (18) Апрѣля, за № 5,580, имѣю честь сообщить, что Его Сіятельство Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, принявъ во вниманіе изъясненныя въ томъ представленіи обстоятельства, изволилъ согласиться отдать Марьяннѣ Тржебинской, нынѣшней арендной содержательницѣ казенныя фольварки Прокустодію и Канонію, принадлежащія къ имѣнію Пекары и состоящія въ Радомской губерніи, въ аренду безъ торговъ на дальнѣйшія 12-ть лѣтъ, начиная съ 20 Мая (1 Юня) текущаго года, съ уплатою 10 процентами выше прежняго дохода, то есть 327 руб. 6 $\frac{1}{2}$ коп. въ годъ, съ тѣмъ однакожъ условіемъ, оговореннымъ и въ прежнемъ контрактѣ, что оставленіе за нею аренды не должно ни въ чемъ нарушать права третьихъ лицъ, то есть прочихъ наследниковъ покойнаго мужа ея, если таковыя будутъ ими заявлены и доказаны.

Къ сему присовокупляю, что Его Сіятельство, во избѣжаніе впредь переписки по дѣламъ подобнаго рода, разрѣшаетъ Правительственной Коммисіи оставлять арендуемые имѣнія на дальнѣйшія 12 лѣтъ, безъ торговъ, съ надбавкою 10 процентовъ, за вдовами и наследниками, оставшимися послѣ смерти арендаторовъ, если они будутъ соединять въ себѣ необходимыя качества и согласятся на условіе содержать соотвѣтственнаго администратора для управленія имѣніями.

Варшава, 14 (26) Апрѣля 1861 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Карницкій.*

№ 2,350.

№ 125.

Upoważnienie do pozostawiania w dalszej 12 letniej dzierżawie z wolnej ręki, za postąpieniem 10%, wdów i sukcessorów po zmarłych dzierżawcach.

(d. 14 (26) Kwietnia 1861 r.)

Do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNEJ.

W skutku przedstawienia Kommissyi Rządowej z dnia 6 (18) Kwietnia Nr. 5,580, mam honor oświadczyć, że JO. Książę Namiestnik Królestwa, z uwagi na okoliczności w przedstawieniu tém wymienione, zezwolić raczył na pozostawienie Maryanny Trzebińskiej, dotychczasowej dzierżawczyni folwarków rządowych zwanych Prokustodya i Kanonia fundi Piekary, w gubernii Radomskiej położonych, nadal przy dzierżawie z wolnej ręki tychże folwarków na lat 12, poczynając od dnia 20 Maja (1 Czerwca) r. b., za opłatą dotychczasowego dochodu, zwiększonego procentem 10%, czyli rocznie rsr. 327 kop. 6 $\frac{1}{2}$, z zastrzeżeniem, jakie w dotychczasowej tenucie miało miejsce, że pozostawienie jej w dzierżawie nieczem uwłaczać nie będzie prawom osób trzecich, to jest innych sukcessorów zmarłego jej męża, gdyby z takowymi wystąpili i udowodnili.

Nadmieniam przytem, że Jego Książęca Mość, dla uniknienia korespondencyi w tego rodzaju interessach, upoważnia Kommissyę Rządową do pozostawiania w dalszej 12 letniej dzierżawie z wolnej ręki, za postąpieniem 10% proc., takich wdów i sukcessorów po zmarłych dzierżawcach, którzy usprawiedliwią potrzebną kwalifikacyę i poddadzą się warunkowi co do utrzymywania odpowiedniego administratora do zarządu dobrami.

w Warszawie, dnia 14 (26) Kwietnia 1861 r.

Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) *Karnicki.*

Nr. 2,350.

№ 126.

Установленіе новыхъ условій по отдачѣ въ аренду казенныхъ имѣній.

(13 (25) Мая 1864 г.)

N Губернскому Правленію.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННАЯ КОМИССІЯ ФИНАНСОВЪ И КАЗНАЧЕЙСТВА.

По случаю измѣненій, происшедшихъ не только въ отношеніяхъ Казны Царства къ арендаторамъ казенныхъ и въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣній, но и въ мѣстныхъ обстоятельствахъ, вслѣдствіе новаго устройства имѣній и очиншенія крестьянъ, а также отмены барщины въ неустроенныхъ имѣніяхъ и замѣна ея окупомъ, установленнымъ Высочайшимъ указомъ 4 (16) Мая 1861 г., наконецъ, на основаніи указаній опыта, Комиссія Финансовъ измѣнила нормальныя условія договоровъ по отдачѣ означенныхъ имѣній во временное арендное содержаніе, дѣйствовавшія по 20 Мая (1 Юня) 1862 г., и постановила, въ предписаніи отъ 28 Февраля (12 Марта) 1862 г., № 4,432/1,870, новыя условія, болѣе соответствовавшія положенію дѣла. Сими нормальными условіями, разосланными въ печатныхъ экземплярахъ, Правительственная Комиссія предписала руководствоваться при составленіи договоровъ на отдачу въ аренду имѣній, вполне или частями, какъ не устроенныхъ еще, такъ и устроенныхъ во время Прусскаго владычества и требующихъ новаго устройства; при чемъ предписала заключать договоры согласно тѣмъ нормальнымъ условіямъ, съ присовокупленіемъ дополнительнаго § 21-го, о обязательныхъ для арендатора послѣдствіяхъ устройства имѣній.

Такъ какъ нынѣ означенное распоряженіе подлежитъ измѣненію, вслѣдствіе Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) сего года, по которому земли, находящіяся во владѣніи крестьянъ, какъ въ частныхъ и Всемилоствѣйше пожалованныхъ имѣніяхъ (маiorатахъ), такъ и въ институтскихъ (разныхъ учрежденій) и казенныхъ, поступили въ собственность крестьянъ, владѣющихъ этими землями съ 3 (15) Апрѣля т. г., и съ того числа освобожденныхъ, разъ навсегда, отъ всѣхъ, безъ изъятія, повинностей, какими обложены были въ пользу

№ 126.

Rozporządzenie, przepisujące nowe warunki do wdzierżawienia dóbr rządowych.

(d. 13 (25) Maja 1864 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Z powodu zaszłychъ zmianъ nietylko w stosunkachъ Skarbu Królestwa z dzierżawcami dóbr rządowych i pod zarządemъ Skarbowymъ zostających, ale także w miejscowościach, skutkiemъ urządzenia dóbr i oczynszowania w nich włościan, nadto z przyczyny odjęcia dzierżawcomъ w dobrachъ nieurządzonych pańszczyzny, która zamienioną została na okup prawny, NAJWYŻSZYMъ Ukazemъ z d. 4 (16) Maja 1861 r. postanowiony, wreszcie z różnychъ okoliczności, doświadczeniemъ stwierdzonych, Kommissya Skarbu sprostowała warunki ogólne do umówъ zawieranychъ o czasowe dzierżawy dóbr rzeczonych, do dnia 20 Maja (1 Czerwca) 1862 r. służące, i wskazała od tej daty rozporządzeniemъ z dnia 28 Lutego (12 Marca) 1862 r. Nr. 4,432/1,870, inne, ówczasowemu stanowi rzeczy odpowiednie, podługъ których, jakъ były w przysłanychъ Rządowi Gubernialnemu egzemplarzachъ wydrukowane, poleciła jednocześnie spisywać umowy o dzierżawę dóbr w całości lub w części nieurządzonych, jakoteż za Rządu Pruskiego uregulowanychъ i nowemu urządzeniu podlegających; również kazała spisywać, podługъ tychъ samychъ warunkówъ, lecz z dodaniemъ po § 21-mъ dodatkowego, w przedmiocie skutkówъ urządzenia, którymъ dzierżawca poddać się byłъ obowiązany.

Ponieważ obecnie rozporządzenie powołane i dotąd obowiązujące, ulega znowu zmianie, skutkiemъ Ukazu NAJWYŻSZEGO z d. 19 Lutego (2 Marca) b. r. na mocy którego, grunta zostające w posiadaniu włościan takъ w dobrachъ prywatnychъ i NAJMIŹOŚCIWIEJ rozdarowanychъ (majoratachъ), jakъ niemniej w dobrachъ instytucyjnychъ (różnychъ zakładówъ) i rządowychъ, przeszły na zupełną własność włościan, będącychъ w posiadaniu tychъ gruntówъ od d. 3 (15) Kwietnia b. r. i od tej daty uwolnieni zostali raz na zawsze od wszelkichъ, bezъ żadnego wyłączenia, po-

владѣльца, именно: отъ барщины, окупа наличными деньгами, осыпей, чинша, данинъ и проч.; кромѣ того, на основаніи второго Высочайшаго указа того же числа, существовавшее доселѣ устройство сельскихъ гминъ подверглось измѣненію,—то на отдачу въ аренду, съ 20 Мая (1 Юня) текущаго года, казенныхъ и въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣній Правительственная Коммисія составила новыя, соотвѣтствующія настоящему положенію дѣль условія, которыя, въ 48 печатныхъ экземплярахъ, всего на 2 руб. 76 коп., считая по 23 коп. за 4 экземпляра, нужныхъ для каждаго содержателя, при семъ препровождаетъ.

Экземпляры сіи Губернское Правленіе обязывается хранить въ складѣ печатныхъ бланковъ и гербовой бумаги, и записать на приходъ по подлежащей контрольной книгѣ, для отчетности въ израсходованіи и полученіи денегъ. Вышеупомянутую сумму предписать Губернскому Казначейству внести въ статью: „случайные доходы“, для взиманія выручки отъ Смотрителя бланковъ и гербовой бумаги. Последній обязанъ, по распоряженіямъ Губернскаго Правленія, выдавать, въ случаѣ надобности въ заключеніи арендныхъ договоровъ, потребное число экземпляровъ, со взиманіемъ съ арендаторовъ по 23 коп. за 4 экземпляра, и полученные такимъ образомъ деньги вносить въ Казначейство, въ счетъ вышеупомянутыхъ доходовъ.

Согласно прилагаемымъ при семъ условіямъ, должны быть заключаемы договоры объ отдачѣ въ аренду только вновь устроенныхъ имѣній; договоры же на отдачу въ аренду имѣній, еще не устроенныхъ, къ числу коихъ принадлежатъ устроенныя во время Прусскаго владычества и подлежащія нынѣ новому устройству, хотя и должны быть заключаемы на тѣхъ же основаніяхъ, но съ присовокупленіемъ дополнительнаго условія въ § 20-мъ, а именно: „Казна Царства предоставляетъ себѣ право, по усмотрѣнію, произвести устройство имѣнія NN и исчислить доходы онаго; арендаторъ же обязанъ безусловно подчиниться послѣдствіямъ этого устройства, по приведеніи онаго въ исполненіе, и въ семъ случаѣ, если арендная плата, установленная § 1-мъ, подвергнется измѣненію, арендаторъ обязанъ будетъ уплачивать такую сумму, какая придется по новому исчисле-

винности, какими на пользу дѣдзца обложено были, т. е. од pańszczyzny, od okupu w gotowiźnie, od osepów, czynszu, danin i t. p., a obok tego na mocy drugiego Ukazu NAJWYŻSZEGO tejże samej daty, co wyżej powołany, i dotychczasowe urządzenie gmin wiejskich uległo zmianie, przeto do nowego od dnia 20 Maja (1 Czerwca) b. r. wydzierżawienia dóbr rządowych i pod zarządem Skarbowym zostających, Kommissya Rządu ułożyła odpowiednie obecnemu stanowi rzeczy warunki, które w drukowanych egzemplarzach 48, wartości rs. 2 kop. 76, licząc za 4 egzemplarze, do jednej dzierżawy potrzebne, po kop. 23, przy niniejszem załącza.

Экземпляры такыя розказы Рząd Губерниалны zachować w składzie swoim druków i stempla, obok zapisania onych na przychód do właściwej kontrolli, przy wyrachowaniu się z obrotu, oraz wpływu należności za nie, którą w ilości wyżej wymienionej należy wskazać Kassie gubernialnej do zaprenotowania pod tytułem: „dochody przypadkowe“, i pobrania jej od dozorczy druków i stempla; ten zaś obowiązany jest za dyspozycjami Rządu Gubernialnego, gdzie zajdzie potrzeba zawarcia umowy dzierżawnej, wydawać żadaną ilość egzemplarzy, za opłatą po kop. 23 za 4 egzemplarze, przez właściwego dzierżawcę uiścić się winną, i takim sposobem uzbierane wpływy wносить do wzmiankowanej Kassy, na rzecz powyższej prenотacyi.

Warunki, przesyłające się obecnie, mają być używane w takim stanie do umów zawieranych o dzierżawę dóbr nowourządzonych; lecz umowy o dzierżawę dóbr jeszcze nieurządzonych, do których należą dobra za Rządu Pruskiego uregulowane i obecnie nowej regulacyi ulegające, lubo podług tych samych warunków zawierane być mają, przecież obejmować powinny dodatkowy warunek, pod § 20-m wpisać się mający, w słowach:

„zastrzega sobie Skarb Królestwa możność urządzenia dóbr NN, i nowego ich wyanszlagowania w każdym roku dzierżawy; dzierżawca więc bezwarunkowo poddaje się skutkom tego urządzenia, gdy ono będzie spełnione, a wtenczas jeżeli cena dzierżawna w § 1-m umówiona ulegnie zmianie, dzierżawca taką sumę, jaka nowym anszlagiem będzie ustanowioną, od czasu wprowadzenia w wykonanie urządze-

нію дохода, съ надбавкою 10⁰/₀, со времени приведенія въ дѣйствіе новаго устройства. Бude бы уплату вновь установленной суммы арендаторъ счелъ для себя обременительною, въ такомъ случаѣ предоставляется ему право отказаться отъ аренды, съ тѣмъ однако, чтобы письменное объявленіе о томъ было имъ представлено въ Губернское Правленіе въ теченіе перваго года по полученіи увѣдомленія объ окладѣ новой арендной суммы, по крайней мѣрѣ за шесть мѣсяцевъ до 20 Мая (1 Іюня) слѣдующаго года; по минованіи этого срока, арендаторъ будетъ обязанъ остаться при арендѣ до истеченія срока, означеннаго въ договорѣ, уплачивая арендную сумму, установленную послѣ устройства имѣнія, по новому исчисленію, съ надбавкою 10 процентовъ; кромѣ того, возвести на свой счетъ или перенести въ другое мѣсто всѣ хозяйственныя, мельничныя и пропинаціонныя постройки, а также строенія для распродажи питей, буде въ томъ окажется надобность, не требуя отъ Казны никакого за то вознагражденія.“

Къ сему Правительственная Коммисія присовокупляетъ, что условіе объ исполненіи обязанности Гминнаго Войта, помѣщавшееся до сего времени въ арендныхъ контрактахъ, оставлено ею и въ настоящихъ условіяхъ, въ виду нѣкотораго времени, необходимаго для развитія и приведенія въ дѣйствіе Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) текущаго года, объ устройствѣ сельскихъ гминъ. Соотвѣтственно этому указу, включено въ контрактъ условіе, значащееся въ § 16-мъ. Какъ, по силѣ второго изъ Высочайшихъ указовъ отъ приведеннаго числа, всѣ крестьянскія повинности отмѣнены съ 3 (15) Апрѣля сего года, то и надлежитъ исключить ихъ изъ вѣдомостей доходовъ съ имѣній, вполне или отчасти не устроенныхъ.

Посему Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію сдѣлать въ упомянутыхъ вѣдомостяхъ надлежащія измѣненія, стоимость же отмѣненныхъ повинностей записать, для свѣдѣнія при установленіи поземельной подати съ крестьянъ, въ книгахъ подлежащихъ Уѣздныхъ Казначействъ,

ніа на gruncie, opłacać będzie Skarbowi z doliczeniem 10⁰/₀ procentu. Jeżeliby zaś dzierżawca, nowo ustanowić się mającym dochodem sądził się być uciążonym, w takim razie wolno mu będzie domagać się rozwiązania umowy, które odmówionem mu nie zostanie, gdy takowe oświadczenie, w pierwszym roku po zawiadomieniu go o wysokości tego dochodu, złoży na piśmie Rządowi Gubernialnemu, przynajmniej na pół roku przed dniem 20 Maja (1 Czerwca) następnego roku, inaczej w razie uchybienia tego terminu, uważany będzie za pozostającego w dzierżawie nadal, aż do upływu czasu tąż umową oznaczonego, a nadto będzie w obowiązku płacić cenę dzierżawną, nowym anszlagiem po urządzeniu ustanowioną, z procentem 10⁰/₀, niemniej wystawić lub przenieść własnym kosztem wszelkie budowle gospodarskie, młynowe, propinacyjne i do wyszynku trunków potrzebne, jeżeli to wskutek urządzenia okaże się koniecznym, bez czynienia z tego tytułu jakiegobądź pretensyi do Skarbu Królestwa.

W tem miejscu Kommissya Rządowa objaśnia Rząd Gubernialny, że lubo zastrzeżenie, dotyczące sprawowania urzędu Wójta gminy, dotychczas w umowach dzierżawnych mieszczące się, utrzymała w przesyłających się wyżej warunkach dzierżawnych, uczyniła to jednak ze względu na czas rozwinięcia i wprowadzenie w wykonanie NAJWYŻSZEGO Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) r. b. o urządzeniu gmin wiejskich, dla tego też celem zapewnienia jego skutków zamieściła w § 16-m rzeczonych warunków stosowne zastrzeżenie, że zaś według drugiego Ukazu NAJWYŻSZEGO tejże daty niewymagalne są od dnia 3 (15) Kwietnia r. b. jak się wyżej nadmieniło, wszelkie powinności włościańskie, przeto, o ile one mieszczą się w dotychczasowych wykazach intraty z dóbr, w części lub w całości dotąd nieurządzonych, pominięte być powinny w wykazach tychże.

Z tego więc powodu Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, aby wykazy w mowie będące stosownie sprostował, a wartość niewymagalnych powinności, dla śladu, do czasu ustanowienia podatku gruntowego od włościan, w księgach właściwych Kass powiatowych zaprenotował, a

съ донесеніемъ, въ то же время, о каждомъ имѣніи отдѣльно Правительственной Коммисіи.

При заключеніи новыхъ арендныхъ договоровъ, Губернское Правленіе обязано въ точности сообразоваться съ распоряженіями, полученными, въ разное время, отъ Правительственной Коммисіи, по поводу разсмотрѣнія правъ арендаторовъ на продолженіе аренды, или же при утвержденіи торговыхъ протоколовъ о новой отдачѣ имѣній въ арендное содержаніе. Надлежитъ также имѣть въ виду циркуляръ Правительственной Коммисіи отъ 8 (20) Декабря 1854 г., № 76,943/35,529, въ коемъ предписано:

пунктъ 8, — означать въ арендномъ договорѣ мосты, содержаніе которыхъ лежитъ на обязанности арендатора;

пунктъ 9, — возлагать на арендаторовъ обязанность содержать паромы въ мѣстахъ, гдѣ существуютъ переправы.

Не слѣдуетъ также упускать изъ вида циркуляръ отъ 28 Февраля (12 Марта) сего года, за № 4,432/1,870, въ коемъ указанъ порядокъ представленія арендныхъ договоровъ и относящихся къ нимъ приложений; равнымъ образомъ имѣть въ виду, что о каждомъ арендаторѣ, заслуживающемъ возобновленія аренды безъ торговъ, надлежитъ представлять заключеніе Гражданскаго Губернатора, согласно постановленію Совѣта Управленія отъ 31 Декабря (12 Января) 1846/7 г., № 9,568, препровожденному въ Губернское Правленіе при предписаніи Правительственной Коммисіи отъ 27 Февраля (11 Марта) 1847 г., № 7,723/2,168, — а также, что въ каждомъ представленіи объ утвержденіи арендныхъ договоровъ Губернское Правленіе, на основаніи распоряженія отъ 16 (28) Февраля 1860 года, за № 11,598/5,096, обязано доносить, кто именно исправляетъ должность Гминнаго Войта въ имѣніяхъ, предположенныхъ къ отдачѣ въ аренду, и на какомъ основаніи исчислена стоимость гербовой бумаги, употребленной для аренднаго договора.

Въ заключеніе, Правительственная Коммисія даетъ знать, что, буде бы кто изъ настоящихъ арендаторовъ, получившихъ разрѣшеніе на продолженіе аренды съ 20 Мая (1 Іюня), не согласился принять составленныхъ нынѣ арендныхъ условій, или вновь установленной арендной платы, въ такомъ случаѣ

jednocześnie oddzielnymi co do kaŹdych dóbr rapportami Kommissyi Rządowej donosił.

Przy zawieraniu nowych umów dzierżawnych, Rząd Gubernialny obowiązany jest ściśle stosować się do szczegółowych zarządzeń Kommissyi Rządowej, wydawanych bądź po ocenie kwalifikacyi dotychczasowych dzierżawców do dalszej possessyi, bądź po zatwierdzeniu protokółów licytacji odbytych na nowe dóbr wydzierżawienie, z upoważnieniem do spisania umów, a nadto powinien mieć na bacznej pamięci ogólne rozporządzenie Kommissyi Rządowej z dnia 8 (20) Grudnia 1854 r. Nr. 76,943/35,529, zastrzegające:

w punkcie 8, wyszczególnianie mostów w umowie dzierżawnej, kosztem dzierżawcy utrzymywać się winnych;

w punkcie 9, włożenie na dzierżawcę obowiązku utrzymywania statków przewozowych, gdzie przeprawy istnieją;

tudzież nie pomijać z uwagi rozporządzenie ogólne, na początku powołane, z dnia 28 Lutego (12 Marca) 1862 r. Nr. 4,432/1,870, w punkcie wskazującym sposób przedstawiania umów dzierżawnych i dołączania do nich potrzebnych annexów, pamiętając także:

aby co do kaŹdego dzierżawcy, zasługującego na pozostawienie go przy dalszej possessyi, z wolnej ręki, udzielaną była opinia przez samego Gubernatora Cywilnego, jak to mieć chce decyzya Rady Administracyjnej z dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) 1846/7 r. Nr. 9,568, przesłana Rządowi Gubernialnemu przy reskrypcie Kommissyi Rządowej z d. 27 Lutego (11 Marca) 1847 r. Nr. 7,723/2,168, oraz,

aby przy kaŹdém przedstawieniu umów dzierżawnych do zatwierdzenia, donosił przez kogo sprawowany jest urząd Wójta gminy w dobrach, przedmiotem wydzierżawienia będących, jak to przepisuje rozporządzenie z dnia 16 (28) Lutego 1860 roku Nr. 11,598/5,096, i według jakiej zasady obliczoną została wartość papieru stemplowego, do umowy dzierżawnej użytego.

Nakoniec dodaje Kommissya Rządowa, że jeŹeliby który z dotychczasowych dzierżawców, mający przyznaną od dnia 20 Maja (1 Czerwca) b. r. dalszą possessyę, w której zostaje, nie zgodził się na przyjęcie ułożonych teraz warunków dzierżawnych, lub na przyjęcie nowo ustanowionej ceny dzierżawnej, w takim

Губернское Правленіе обязано немедленно объявить торги на отдачу имѣнія въ новое, 12-лѣтнее содержаніе, на основаніи нынѣ указанныхъ условій.

Варшава, 13 (25) Мая 1864 года.

№ 7,368/2,472.

Приложеніе къ № 126-му.

ДОГОВОРЪ ОБЪ ОТДАЧѢ ВЪ АРЕНДУ N ИМѢНІЯ.

Между N Губернскимъ Правленіемъ и Господиномъ . . . .
заключенъ договоръ объ отдачѣ въ аренду имѣнія . . . . на
слѣдующихъ условіяхъ:

§ 1.

Губернское Правленіе отдаетъ Господину . . . . въ арен-
ду на . . . лѣтъ, то есть съ 20 Мая (1 Юня) 186 . по 20 Мая
(1 Юня) 18 . . . года, имѣніе . . . . , находящееся въ . . . .
губерніи, именно:

. . . . .
. . . . .
вмѣстѣ съ правомъ пропинаціи, т. е. съ правомъ выкуривать
и продавать напитки, за сумму . . . . руб. сер. ежегодно,
прописью . . . . руб. сер., которую арендаторъ обязы-
вается уплачивать впередъ, въ полугодовые сроки, а именно:
въ Юнѣ мѣсяцѣ, по новому стилю, ... руб. сер.
въ Декабрѣ мѣсяцѣ „ „ . . . . руб. сер.
итого . . . . руб. сер.
ежегодно, ходячею монетою, въ Губернское или иное Казначей-
ство, по указанію Губернскаго Правленія.

§ 2.

Исключаются изъ аренды лѣса и кустарники, состояшіе въ
вѣдѣніи Лѣснаго Управленія, находящіеся при рѣкахъ машины
(биндуги) для сплава лѣснаго матеріала, а также всякаго рода
минералы ископаемые, на поверхности земли или въ нѣдрахъ
ея находящіеся. Глину, песокъ и камень арендаторъ въ правѣ
употреблять, но только для построекъ и починокъ необходи-

razie obowiązany jest Rząd Gubernialny niewłocznie ogło-
sić taką dzierżawę do wolnej konkurencyi na lat 12, w drodze
publicznej licytacji, pod warunkami obecnie wskazanemi.

w Warszawie, d. 13 (25) Maja 1864 r.

Nr. 7,368/2,472.

Annex do Nr. 126-go.

UMOWA O DZIERŻAWĘ DÓBR .....

Między Rządem Gubernialnym . . . . . a panem . . . . .
zawartą została umowa o dzierżawę dóbr . . . . . pod na-
stępującemi warunkami:

§ 1.

Rząd Gubernialny wypuszcza panu . . . . . w dzierżawę
na lat . . . to jest od dnia 20 Maja (1 Czerwca) 186 . r. do dnia
20 Maja (1 Czerwca) 18 . . r. trwać mającą, dobra . . . . .
w gubernii . . . . . położone, a mianowicie:

. . . . .
. . . . .
wraz z prawem propinowania, to jest z prawem wyrabiania
i sprzedawania trunków, a to za summę roczną rsr. . . . .
wyrażnie summę rubli srebrem . . . . . którą obowiązuje
się dzierżawca w dwóch półrocznych ratach z góry, a mia-
nowicie:

w mcu Czerwcu nowego kalendarza rsr. . . . .

i w mcu Grudniu „ „ rsr. . . . .

razem jak wyżej rsr. . . . .

każdego roku, w monecie kurs kassowy mającej, do Kassы
powiatowej, lub innej, jaką Rząd Gubernialny wskaże, regu-
larnie opłacać.

§ 2.

Wyłączają się od dzierżawy lasy i zarośla, pod zawiadywa-
niem Urzędu leśnego zostające, bindugi nadrzeczne dla spławu
drzewa, tudzież wszelkiego rodzaju minerały, czyli rzeczy ko-
palne, bądź na powierzchni ziemi, albo w jej wnętrzu będące.
Glinę jednak, piasek, żwir i kamienie mocen jest dzierżawca
używać, lecz tylko do budowł, ulepszeń i robót na gruncie

мыхъ на мѣстѣ. Съ разрѣшенія Губернскаго Правленія, арендаторъ можетъ употреблять торфъ въ мѣстахъ, не занятыхъ Лѣснымъ Управленіемъ, если отъ сего не произойдетъ вреда для удобной земли. На отказъ въ торфъ арендаторъ не въ правѣ заявлять претензію. Арендаторъ можетъ извлекать доходы изъ арендуемаго имѣнія, сохраняя въ цѣлости, какъ самое имѣніе, такъ и отдѣльныя статьи дохода.

§ 3.

Еслибы все имѣніе или какая часть его, въ случаяхъ, означенныхъ въ общихъ правилахъ, или вслѣдствіе административныхъ распоряженій, или, наконецъ, тяжбы, начавшейся не по винѣ арендатора, отошла отъ арендуемыхъ владѣній, то арендаторъ освобождается, вполне или въ нѣкоторой части, отъ уплаты арендныхъ денегъ, слѣдующимъ образомъ: если взято будетъ или отойдетъ, по процессу, все имѣніе,—арендные условія прекращаются безъ вознагражденія въ пользу арендатора; буде же отдѣлится только часть имѣнія,—арендная плата должна быть уменьшена, соотвѣтственно стоимости отошедшихъ статей дохода, объявленной при торгахъ, съ соразмѣрною надбавкою, если арендная плата превышаетъ исчисленную по оцѣнкѣ, и съ такою же, на-оборотъ, сбавкою, буде арендная плата ниже оцѣночной. За исключеніемъ вышеозначенныхъ случаевъ, арендаторъ не въ правѣ заявлять претензіи на уменьшеніе доходовъ или убыль нѣкоторыхъ статей, такъ какъ Казна, при отдачѣ въ аренду всего имѣнія, не принимаетъ на себя ответственности за отдѣльныя статьи дохода, а арендаторъ самъ обязанъ предварительно убѣдиться о состояніи имѣнія и объ источникахъ доходовъ.

§ 4.

Кромѣ арендной платы, арендаторъ долженъ собственными средствами уплачивать подати, сборы и другія повинности, какъ-то: казенныя, церковныя, училищныя, гминныя и пр., истекающія изъ административныхъ и полицейскихъ правилъ, обыкновенныя и чрезвычайныя, настоящія и будущія, какія

potrzebnych. Może także dzierżawca, za poprzedniem zezwoleniem Rządu Gubernialnego, używać na potrzebę gruntową torfu z miejsc przez Administracyę leśną nie zajętych, i o ile to bez uszkodzenia użytków z powierzchni będzie mogło nastąpić; w razie przeto odmówienia otworzenia kopalni torfu, dzierżawca z tego powodu żadnej pretensyi rościć nie będzie miał prawa. Z wydzierżawionych sobie przedmiotów użytkować będzie dzierżawca jako rządny gospodarz, z zachowaniem całości dóbr i szczególnych źródeł dochodu.

§ 3.

Jeżeliby całe dobra lub jaki szczegół na użytek publiczny, w przypadkach prawem ogólnym oznaczonych, albo też w skutkach zarządzeń administracyjnych, były zajęte, albo skutkiem procesu bez winy dzierżawcy z possessyi odpadły, w takim razie uwolniony będzie dzierżawca w całości lub w części od opłaty ceny dzierżawnej w sposobie następującym: jeżeliby całe dobra były zajęte, lub przez process odpadły, w takim razie umowa dzierżawna w skutkach swoich nadal ustaje, bez oddzielnego dla dzierżawcy wynagrodzenia; — jeżeli część tylko w tym sposobie odjętą zostanie, natenczas odpowiednie zmniejszenie ceny dzierżawnej wyrachowane będzie, w stosunku wartości źródeł zamieszczonych w anszlagu, z dodaniem stosunkowej przewyżki, jeżeli cena umowna od anszlagowej jest wyższa, i nawzajem z potrąceniem różnicy, jeżeliby była niższa. — Oprócz wypadków wyżej przytoczonych, dzierżawca nie może rościć żadnej pretensyi bądź za zmniejszenie się dochodu, lub za ubytek niektórych źródeł; Władza skarbową wydzierżawia bowiem dobra ryczałtem, nie daje rękojmi za szczegóły, a rzeczą jest dzierżawcy, o rzeczywistym stanie dóbr, o rodzaju i zamożności dochodów, jakie według swej pracy i nakładów osiągnąć może, na gruncie przekonać się.

§ 4.

Oprócz summy dzierżawnej obowiązany jest dzierżawca opłacać i ponosić z własnych funduszków, bez odwoływania się do Skarbu Królestwa wszelkie podatki, składki i inne ciężary: skarbowe, kościelne, szkolne, gminne i wszelkie z przepisów administracyjnych i policyjnych wypływające, zwyczajne

причитаться могутъ на долю Казны, какъ владѣльца имѣнія. Пользоваться льготами арендаторъ можетъ въ тѣхъ случаяхъ, когда оныя предоставляются на общихъ для землевладѣльцевъ основаніяхъ.

5.

Арендаторъ долженъ довольствоваться такимъ состояніемъ имѣнія, какое найдетъ при вступленіи въ управленіе онымъ, и не въ правѣ будетъ простирать по сему поводу никакой къ Казнѣ претензіи. Недостающія постройки, улучшенія и работы, необходимыя для увеличенія доходовъ и сохраненія имѣнія въ хорошемъ состояніи, какъ напр. мосты, ограды, рвы и проч., онъ долженъ произвести на собственный счетъ. Строенія, принятыя при вступленіи во владѣніе, арендаторъ обязанъ исправлять и постоянно содержать въ надлежащемъ видѣ и порядкѣ, а въ случаѣ разрушенія, по ветхости или случайнымъ образомъ, строить новыя, съ оставленіемъ ихъ въ исправности, при окончаніи аренды, въ пользу Казны, безъ особаго за то вознагражденія, довольствуясь лишь уступкою процента изъ арендной платы. Вознагражденія, ассигнуемыя Страховымъ Управленіемъ за сгорѣвшія во время аренднаго содержанія зданія, поступаютъ въ пользу арендатора и должны имъ быть употреблены на постройку новыхъ. При постройкѣ зданій, арендаторъ обязанъ примѣняться къ мѣстнымъ хозяйственнымъ надобностямъ; не въ правѣ, безъ разрѣшенія Губернскаго Правленія, переносить постройки изъ одного фольварка въ другой, или измѣнять ихъ назначеніе, либо сокращать число строеній, найденныхъ имъ въ имѣніи. Во всякомъ случаѣ зданія должны строиться изъ камня или кирпича съ известью, или деревянные въ уголь, на каменномъ фундаментѣ, съ тѣмъ, что вмѣсто каменныхъ зданій не могутъ быть поставлены деревянные.

§ 6.

Для удостовѣренія о способѣ веденія хозяйства и состояніи построекъ въ отданныхъ въ аренду имѣніяхъ, Окружной Экономическій Ассесоръ обязанъ производить ревизіи, въ присутствіи арендатора; всякія исправленія и улучшенія въ хо-

i nadzwyczajne, terazniejsze i przybyć mogące, do których Skarb Królestwa, jako właściciel dóbr i wydzierżawionych użytków, może być obowiązany. Do ulgi zaś w podatkach i ciężarach będzie mieć prawo dzierżawca w przypadkach, gdzie ją przepisy ogólne dla właścicieli gruntowych zapewniają.

§ 5.

Dzierżawca poprzestaje na takim stanie dóbr, w jakim one przy wejściu w posiadanie odbierze, i nie będzie mógł żadnej z tego tytułu rościć do Skarbu Królestwa pretensyi. Obowiązuje się brakujące budowle, potrzebne ulepszenia i roboty dla pomnożenia użytków i zachowania dóbr w stanie użytecznym, jak np. mosty, ogrodzenia, rowy i t. p. własnym nakładem stawiać i dopełniać. Oddane sobie przy objęciu dóbr budowle, ulepszenia i roboty obowiązuje się w ciągu dzierżawy naprawiać, restaurować i ciągle w dobrym utrzymywać stanie i porządku, a w razie upadku, czy to w skutek starości, lub przypadku losowego, na nowo odbudować i wszystko przy wyjściu z dzierżawy w dobrym stanie na gruncie zostawić, bez oddzielnego ze strony Skarbu Królestwa wynagrodzenia, poprzestając na procencie, jaki już z umówionej ceny dzierżawnej na ten cel potrącony został. Wynagrodzenie z Dyrekcyi Ubezpieczeń za spalone w ciągu dzierżawy budowle, należące będzie do dzierżawcy, jako fundusz na ich odbudowanie. Przy stawianiu budowli obowiązany jest dzierżawca stosować się do potrzeby gospodarskiej gruntowej; nie może bez zezwolenia Rządu Gubernialnego przenosić budowli z jednego folwarku na inny, przeistaczać ich przeznaczenia, ani zmniejszać budowli w chwili objęcia dzierżawy znalezionych. W każdym zaś razie budowle stawiane być winny albo murowane z kamienia lub cegły na wapno, albo drewniane w węgiel na podmurowaniu, z tem wszakże zastrzeżeniem, że w miejsce murowanych budowli drewniane stawiane być nie mogą.

§ 6.

W celu przekonywania się o sposobie prowadzonego gospodarstwa i o stanie budowli w dobrach wydzierżawionych, Assessor Ekonomiczny okręgowy obowiązany jest dopełniać peryodyczne ich rewizye, przy tych więc rewizyach dzierżaw-

зайствѣ, кои при семъ признаны будутъ Экономическимъ Ассесоромъ нужными, арендаторъ долженъ исполнять въ назначенные для того сроки.

Новыя постройки и болѣе значительныя починки должны производиться на основаніи техническихъ смѣтъ. Еслибы однако составленіе сихъ послѣднихъ Уѣзднымъ Архитекторомъ и утвержденіе Губернскимъ Правленіемъ, до того замедлилось, что срокъ, назначенный для производства работъ, сталъ приближаться къ концу, въ такомъ случаѣ арендаторъ обязанъ произвести работы безъ смѣты, примѣняясь къ мѣстнымъ потребностямъ, а равно къ условіямъ относительно постройки зданій, въ § 5-мъ настоящаго договора заключающимся. Буде Уѣздный Архитекторъ найдетъ необходимымъ исправить что либо въ постройкахъ, то арендаторъ обязанъ это исполнить.

Менѣе значительныя исправленія существующихъ строеній и покрывка домовъ могутъ производиться безъ смѣтъ.

§ 7.

Арендаторъ долженъ, не далѣе 8 недѣль послѣ принятія въ свое вѣдѣніе имѣнія, завести свой собственный рабочий скотъ и необходимыя хозяйственныя принадлежности; обязанъ также, во все время аренднаго срока, содержать домашній скотъ въ такомъ количествѣ, какое требуется для обработки и удобренія земли, и какое можетъ быть прокормлено мѣстною паствою, такъ какъ обязанность эта составляетъ одно изъ главнѣйшихъ условій, дающихъ право на аренду.

§ 8.

Арендаторъ довольствуется такимъ состояніемъ полей, луговъ, фольварочныхъ огородовъ, корчемныхъ усадьбъ, посѣвовъ и обработки земли, какое найдетъ при вступленіи въ аренду; обязанъ однако заботиться объ улучшеніи хозяйства, а при передачѣ аренды, всѣ огороды и поля, кои въ хозяйственномъ порядкѣ должны быть засѣяны, какъ прежніе, такъ и во время аренды приспособленные, обработать надлежащимъ образомъ и засѣять хорошимъ зерномъ, или иными растеніями; всѣ пар-

са obowiązuje się być obecnym, i wszelkie restauracye budowli oraz ulepszenia w gospodarstwie, przez Assessora Ekonomicznego za potrzebne uznanie, punktualnie w terminach na miejscu oznaczonych, wykonać.

Nowe budowle i ważniejsze ich reparacye wykonywane być powinny podług anszlagów technicznych; jeżeliby zaś sporządzenie tych anszlagów przez Budowniczego powiatowego, lub ich zatwierdzenie przez Rząd Gubernialny i doręczenie dzierżawcy tak były opóźnione, iżby termin wystawienia lub restauracyi budowli, na gruncie wskazany, upływał, w takim razie dzierżawca powinien bez anszlagu budowle na termin oznaczony wystawić lub wyrestaurować, w ścisłym zastosowaniu się do miejscowej potrzeby, i do zastrzeżeń względem stawiania budowli, poprzednim § 5-m niniejszej umowy objętych; lecz względem takich budowli, bez anszlagu wykonanych, dzierżawca poddaje się rewizyi ich przez Budowniczego powiatowego, oraz obowiązowi uzupełnienia tychże budowli, jeżeliby tego podług uznania Budowniczego zachodziła potrzeba.

Pomniejsze zaś reparacye istniejących budowli i pokrycie dachów, bez anszlagu dopełniać należy.

§ 7.

Obowiązany jest dzierżawca, najdalej w ciągu ośmiu tygodni po objęciu dóbr, zaprowadzić swój własny inwentarz żywy i martwy, narzędzia i naczynia do prowadzenia gospodarstwa potrzebne, i obowiązuje się przez cały przeciąg dzierżawy utrzymywać inwentarz żywy w takiej ilości, jaka do uprawy i umierzwienia ziemi jest potrzebną, i jaka paszą miejscową wyżywioną być może, gdyż obowiązek ten stanowi jeden z główniejszych warunków kwalifikacyi do dzierżawy.

§ 8.

Poprzestaje dzierżawca na takim stanie pól, łąk, ogrodów folwarcznych, osad karczemnych, zasiewów i upraw, w jakim je przy objęciu dóbr znajdzie; obowiązuje się jednak polepszać gospodarstwo, a przed wyjściem z posiadania wszystkie ogrody i pola, jakie z porządku gospodarskiego do zasiewu przypadają, tak dawniejsze, jako i w ciągu dzierżawy przysposobione, należyce uprawić, oraz ziarnem zdrowem i czystem, tudzież innemi roślinami zasiane i zasadzone zostawić, ugory zaś wszyst-

вья поля вполонинѣ вспахать, зимній и весенній навозъ, подготовленный къ исходу Апрѣля мѣсяца, вывезти въ поле. Въ случаѣ неисполненія этого условія, арендаторъ уплатитъ отъ всякаго незастьяннаго морга по 7 руб. 50 коп., за необработку по 90 коп., за невывозку навоза по $7\frac{1}{2}$ коп. съ пароконнаго воза.

Воспрещается арендатору вывозить солому за предѣлы арендуемыхъ имъ имѣній, подѣ опасеніемъ уплаты тройной стоимости вывезеннаго.

§ 9.

Арендатору предоставляется охотиться за зайцами и птицами, но только на фольварочныхъ земляхъ и въ дозволенное лѣсными полипейскими правилами время; въ особенности же воспрещается охотиться съ гончими и борзыми собаками и ловить дичь силками или инымъ способомъ. За нарушеніе сихъ правилъ, арендаторъ подвергнется взысканію, установленному въ лѣсныхъ правилахъ.

Пользуясь правомъ рыбной ловли на водахъ, принадлежащихъ къ фольварку, арендаторъ обязанъ примѣняться къ времени, означенному въ хозяйственномъ рыбномъ календарѣ, и къ правиламъ, объявленнымъ въ официальномъ Губернскомъ Дневникѣ, подѣ опасеніемъ уплаты штрафа 5 руб. сер. за всякое нарушеніе. Арендаторъ обязанъ содержать и пополнять сданный ему рыбный приплодъ, а если такового при вступленіи въ аренду не нашель, то самъ его завести, и при передачѣ аренды оставить безъ всякаго вознагражденія.

§ 10.

Такъ какъ Казна требуетъ: чтобы въ каждомъ фольваркѣ находился фруктовый садъ, въ такомъ размѣрѣ, чтобы, среднимъ числомъ, на каждый корецъ озимаго посѣва приходились по два фруктовыхъ дерева; чтобы строенія, дворы и дороги въ казенныхъ имѣніяхъ обсажены были, хотя бы и дикими, деревьями, то арендаторъ обязанъ не только сберегать деревья, найденныя имъ при вступленіи въ аренду, но и пополнять недостающее количество, ежегодно сажая такое число деревъ, какое, по девятилѣтней сложности, причитаться будетъ на каждый годъ; кромѣ того, деревья, убывшія въ теченіе аренднаго срока, замѣнять другими, такъ, чтобы, съ истеченіемъ 9 лѣтъ, насажденія

кѣ въ половіе подораć, oraz gnoje zimowe i wiosenne, jakie do końca Kwietnia będą przygotowane, w całości na pola wywieść, a w razie niedopełnienia tego warunku, od każdego morga za brak zasiewu po rsr. 7 kop. 50, za niepodoranie po kop. 90, za niewywiezienie gnojów po kop. $7\frac{1}{2}$ od fury parokonnej, zapłacić.

Niewolno jest dzierżawcy wywozić ani wydawać słomy za obręb dóbr wydzierżawionych, pod karą zapłacenia potrójnej wartości zabranej słomy z gruntu.

§ 9.

Dzierżawca ma prawo polowania na zające i ptastwo, lecz tylko na gruntach folwarcznych, oraz tylko w czasie i w sposobie przepisami policyi leśnej określonych, mianowicie zaś niewolno polować z chartami i ogarami, ani też łowić zwierzyny jakimibądź narzędziami i sidłami. Za uchybienia tym przepisom, ulegać będzie dzierżawca karom, jakie w przepisach leśnych są oznaczone.

Przy użytkowaniu z rybołówstwa na wodach, do folwarków należących, stosować się będzie dzierżawca do czasu oznaczonego kalendarzem gospodarstwa rybnego i do przepisów przez dziennik urzędowy gubernialny drukiem ogłoszonych, pod karą rsr. 5 za każde uchybienie; obowiązany jest zarybek mu oddany utrzymywać i uzupełniać, a gdyby żadnego przy objęciu dóbr nie zastał, obowiązuje się ze względu na miejscowość zaprowadzić stosowny zarybek i przy wyjściu zostawić go, bez osobnego wynagrodzenia.

§ 10.

Ponieważ Władza skarbową wymaga, ażeby na każdym folwarku był ogród owocowy, w stosunku wysiewu, rachując na jeden korzec wysiewu ozimego, z średniego przecięcia wszystkich pól folwarcznych wziętego, dwa drzewa owocowe, tudzież aby budowle, dziedzińce i drogi w dobrach rządowych drzewami chociażby i dzikimi były obsadzone, obowiązuje się dzierżawcę przeto, nie tylko pielęgnować drzewa, przy objęciu dzierżawy znalezione, ale nadto o ileby drzew brakowało do stanu zamierzonego one dopełnić, w tym sposobie, iż co rok taka ilość drzew zasadzoną być powinna, jaka w stosunku rozkładu lat dziewięciu na każdy rok wypadnie, a nadto, ubyłę w ciągu

находились въ требуемомъ количествѣ. Еслибы арендаторъ не исполнилъ, въ которомъ либо году, означенной обязанности, и въ слѣдующемъ году не оказалось такого количества живыхъ деревъ, какое должно было быть въ исходѣ весны предшествовавшаго года, въ такомъ случаѣ онъ обязанъ заплатить за всякое недостающее фруктовое дерево по 75 коп., а за всякое лиственное по 30 коп., не прибѣгая къ оправданію, что недостатокъ сей произошелъ отъ независящихъ причинъ.

Исполненіе этой обязанности будетъ признаваться однимъ изъ главныхъ условій, дающихъ право на дальнѣйшую аренду до такой степени, что неисполненіе одной этой обязанности, хотя бы всѣ прочія были исполнены, лишаетъ арендатора права на дальнѣйшее содержаніе имѣнія.

§ 11.

Арендаторъ обязанъ вести вѣдомости посѣвамъ и уборкѣ хлѣба и прочихъ растений, въ снопахъ и корцахъ, а также уборкѣ сѣна и пастбищныхъ растений, кромѣ того, вѣдомости о приходѣ и расходѣ питей.

Означенныя вѣдомости, для составленія коихъ можно въ Губернскомъ Правленіи получить формы, должны писаться четко, безъ почитокъ и помарокъ; изъ нихъ своевременно оконченныя должны быть оставляемы въ мѣстномъ архивѣ, при окончаніи аренднаго срока. Неисполненіе сего будетъ служить доказательствомъ беспорядочнаго веденія хозяйства и лишитъ арендатора права на дальнѣйшую аренду.

§ 12.

Вмѣняется въ обязанность арендатору наблюдать за цѣлостію имѣнія и отдѣльныхъ угодій, отданныхъ ему въ содержаніе, подѣ опасеніемъ отвѣтственности за убытки. О всякомъ нарушеніи границъ, арендаторъ долженъ донести Губернскому Правленію; въ отношеніи надзора и защиты границъ, онъ долженъ примѣняться къ распоряженіямъ и инструкціямъ сего послѣдняго. Преимущественно обязанъ арендаторъ защищать въ Мировомъ Судѣ права Казны по владѣнію землею, согласно постановленію Намѣстника въ Царствѣ 18 Сентября 1827 года (Дневникъ Законовъ, томъ IV), а также въ ипотечныхъ дѣ-

дизершавы дрзвва цвглье innemi запелнввв, такъ жевы з упльвм лат дзеввввцу в замврзвоней влосці зввждовавь сев. Жевелвбь дзврзавва тему обовввзковв в квтормъ року учывбл, в гдывбь в настѣпнымъ року не зввзевзвоно дрзвв жывыхъ в таквей влосці, жакв з кввввмъ ввосны року попрзвдзвжвквго зввждовавь севъ бвлв поввнна, в таквмъ разев обоввзвнъ бѣдзев дзврзавва за квждев brakуввкв дрзввко овововеве заплвкв по 75 копвевекъ, а за дрзвво дзквев копвевекъ 30, безъ мовжвосці odvвольтвванвв севъ до прзвпадковъ лосовыхъ.

Обоввзекъ повывшъ бѣдзев роввнввжъ жевднымъ з вавжныхъ варунковъ кввлвфвквцв дзврзаввы до позоставлевнв го в далсзев дзврзаввев; а навветъ в разев неввыконанв тевго обоввзвкв, квчоввжъбь дзврзавва ввнымъ варункомъ здовосыѣ учывнл, odvмвввонев му зостанев прзвзнанев далсзев дзврзаввы з вольнев рѣкв.

§ 11.

Проввдзев обоввзвжувев севъ дзврзавва рвчункв чывлв ревжестра высевву в збвору збожв, в ввнннхъ рошлвн в снопахъ в корчвхъ, тудъевъ збвору сивнв в рошлвн пастевннхъ, тудъевъ ревжестра прзвходу в розчовду трунковъ.

Рвчункв тев, до квтормъ нв жвдвннв мовжв в Рзвдзев Губернвльннмъ отврзвмвчъ взовь, поввннн бьчъ чывтелнвев проввдзевне безъ скробанв в замвзыванв, а нвдто рвчункв повдобне, замыканев в влвсчывмъ чзасев, ввннн бьчъ прзъ квввцу дзврзаввы нв грвнцев в архввумъ мевсцовѣмъ позоставлевонев, brakъ боввевмъ таковыхъ, жакв доввдъ невпорзвднвго господарствв в невдбвловсці дзврзаввы, odvжмовавъ му бѣдзев кввлвфвквцѣ до далсзев дзврзаввы.

§ 12.

Обоввзквемъ бѣдзев дзврзаввы прзевстрзевжвчъ possessyv и цвловсці довбр в шчзевгвловннхъ увьтквхъ в посвдвннвн му odvданныхъ, а то подъ odvповвдзвльносчвв за шчзкыв з отвраты посвдвннвн вьнвкнвчъ мовжвкв. О квждемъ нарвсзевнв грвнцъ натывчмввстъ Рзвдову Губернвльнвму довносчв, а подъ вьзглѣдемъ дозову и odvбровы до жевго розпорзвдзевнъ в вьдаввннхъ в тьмъ прзвдмвочев внструкцъ стосовавъ севъ поввннвн. В шчзевгвловсці зашъ обоввзвнъ жевстъ вновсчв odvбровѣ в Свдзев Поквжу, такъ в справвхъ possessyvннхъ, в мьшлъ постановлевннв Намвстнвкв Крвлевсквго з днвнв 18 Вьрзевнв 1827 р. (Дзевннкъ Правъ томъ IV), жакв тѣжъ hypov-

лахъ. Расходы на вчинаніе исковъ, на производство суточныхъ денегъ судебнымъ членамъ и вознагражденіе экспертовъ и свидѣтелей, какіе окажутся необходимыми, будутъ возвращены Казною Царства. Наконецъ, арендаторъ обязанъ исполнять, безплатно, все порученія административныхъ властей по предмету мѣстной администраціи. Обязанность Гминнаго Войта, съ сопряженными съ нею расходами, арендаторъ обязанъ исполнять безплатно, хотя бы къ гминѣ его присоединены были деревни и усадьбы, не принадлежащія къ арендуемому имъ имѣнію. Въ случаѣ, еслибы арендаторъ оказался неспособнымъ къ исполненію должности Гминнаго Войта, или же Правительству угодно было назначить Войтомъ кого либо другого, арендаторъ обязанъ уплачивать на содержаніе его 5% изъ сбавленной ему, по § 1-му, арендной платы, и, кромѣ того, отвести ему, безплатно, землю подъ огородъ и луга, а также квартиру, соразмѣрно обширности фольварочныхъ строеній и по усмотрѣнію Финансоваго вѣдомства. Мѣстные: экономическій, войтовскій и тяжёбный архивы арендаторъ долженъ содержать въ надлежащемъ порядкѣ; въ случаѣ же упущеній, приведеніе дѣлъ въ порядокъ сдѣлано будетъ на его счетъ, и, кромѣ того, на немъ будетъ лежать отвѣтственность за потерю дѣлъ, бумагъ и документовъ.

§ 13.

Воспрещается арендатору, безъ вѣдома и предварительнаго разрѣшенія Губернскаго Правленія, отдавать арендуемыя имъ имѣнія или отдѣльныя угоды кому либо другому въ аренду, подъ опасеніемъ недействительности такого договора и удаленія, во всякое время, незаконныхъ арендаторовъ.

Когда доказано будетъ, что арендаторъ переуступилъ аренду кому либо, безъ разрѣшенія Губернскаго Правленія, то арендаторъ удаленъ будетъ отъ аренды, а арендуемое имъ имѣніе будетъ отдано въ аренду, съ публичныхъ торговъ, на его счетъ.

§ 14.

Въ случаѣ кончины арендатора до истеченія аренднаго срока, наслѣдникамъ его предоставляется право остаться по конецъ аренды, или же отказаться отъ сей послѣдней. О же-

течныхъ; выдатки jednak gotowe na wypisy i wręczenia aktów processowych, tudzież na dyety członkom sądowym i wynagrodzenia biegłych i świadków, jakie okażą się potrzebne, przez Skarb Królestwa będą powrócone. Wreszcie dzierżawca dopełniać będzie bezpłatnie zlecenia, jakieby Władza właściwa wydała pod względem administracyi miejscowej. Obowiązki Wójta gminy, z przywiązaniem do nich wydatkami i ciężarami, wypełniać będzie dzierżawca bezpłatnie, chociażby do gminy tej przyłączone były wsie lub osady do dzierżawy niniejszej nie należące. Na przypadek zaś, gdyby dzierżawca przepisanej kwalifikacyi do sprawowania obowiązków Wójta gminy nie posiadał, albo wolą było Władzy właściwej oddzielnego Wójta gminy ustanowić, w takim razie dzierżawca obowiązany będzie opłacać na uposażenie Wójta rocznie po 5% procentu od postąpiej w § 1-m ceny dzierżawnej, i oprócz tego dostarczyć dla niego bezpłatnie grunta na ogród, wydzielić łąkę i mieszkanie, w miarę obszerności zabudowań folwarcznych i uznania Władzy skarbowej. Archiwum miejscowe, ekonomiczne, wójtowskie i processowe, utrzymywać będzie dzierżawca w należytym porządku, gdyż wrazie wykrytego zaniedbania, uprządkowanie akt na koszt jego będzie dopełnione, a w każdym razie odpowiedzialny staje się dzierżawca za stratę jakichkolwiek akt, papierów i dowodów.

§ 13.

Nie wolno jest dzierżawcy bez wiedzy i poprzedniego zezwolenia Rządu Gubernialnego, wydzierżawionych mu dóbr lub szczególnych użytków кому innemu przedzierżawiać, albo w poddzierżawę wypuszczać, a to pod nieważnością i exmissyą w każdym czasie nieupoważnionych posiadaczy. Dzierżawca sam oddalony będzie z dzierżawy i dobra, na jego niebezpieczeństwo, wystawione będą na nowe wydzierżawienie, jeżeliby udowodnionem zostało, że całe dobra lub znakomitszą ich część bez upoważnienia Rządu Gubernialnego przedzierżawił кому obcemu.

§ 14.

Na przypadek śmierci dzierżawcy w ciągu trwania kontraktu, spadkobiercom jego wolno będzie pozostać do końca dzierżawy, albo jej się zrzec. Spadkobiercy obowiązani będą

ланиі своемъ отказаться отъ аренды наслѣдники обязаны увѣдомить Губернское Правленіе по крайней мѣрѣ за три мѣсяца до конца экономическаго года, т. е. до 1-го Марта нов. ст.; по исполненіи этого условія, они отвѣтствуютъ за аренду только по 1 Юня того года. Еслибы о намѣреніи своемъ отказаться отъ аренды наслѣдники увѣдомили позже означеннаго времени, въ такомъ случаѣ обязаны арендовать имѣніе до конца слѣдующаго экономическаго года. Во всякомъ случаѣ наслѣдники, остающіеся во владѣніи арендуемымъ имѣніемъ, обязаны предъявить права свои на аренду, такъ какъ въ противномъ случаѣ, или еслибы между соискателями возникъ споръ о наслѣдствѣ, Финансовое вѣдомство объявить, на ихъ рискъ, торги на отдачу имѣнія въ аренду, а между тѣмъ, на ихъ счетъ и отвѣтственность, немедленно должно быть учреждено казенное управленіе.

§ 15.

Казна Царства предоставляетъ себѣ право, съ 20 Мая (1 Юня) каждаго года, по предварительному, за 5 мѣсяцевъ впередъ, увѣдомленію, отобрать отъ арендатора какую либо отдѣльную статью дохода, размѣръ коей не превышаетъ $\frac{1}{10}$ части общаго дохода, означеннаго въ приложенной при семъ вѣдомости. Въ такомъ случаѣ арендаторъ освобождается отъ уплаты соразмѣрной части арендной суммы, исчисленной согласно § 3-му, безъ особаго за то вознагражденія.

Еслибы все имѣніе поступило въ частную собственность, въ такомъ случаѣ арендаторъ обязанъ, по истеченіи первыхъ трехъ лѣтъ аренды, передать имѣніе 20 Мая (1 Юня) подлежащаго года, безъ вознагражденія, если получить о томъ увѣдомленіе за годъ. Буде въ частную собственность перешло болѣе $\frac{1}{10}$ части имѣнія, въ такомъ случаѣ, по полученіи о томъ объявленія за годъ впередъ, арендаторъ въ правѣ или отказаться отъ аренды, безъ вознагражденія, или арендовать часть имѣнія, остающуюся въ вѣдѣніи Казны. Объявленіе объ отказѣ отъ аренды арендаторъ обязанъ представить въ Губернское Правленіе, не позже какъ за 5 мѣсяцевъ до конца экономическаго года; въ противномъ случаѣ онъ обязанъ будетъ остаться при арендѣ остальной части имѣнія и платить арендную сумму, съ вычетомъ, установленнымъ § 3-мъ настоящаго договора.

о zamiarze zrzeczenia się dzierżawy zawiadomić Rząd Gubernialny, przynajmniej na trzy miesiące przed końcem roku gospodarskiego, to jest przed dniem 1 Marca, nowego kalendarza, a gdy to dopełnią, tylko do dnia 1 Czerwca tego samego roku za dzierżawę będą odpowiedzialni. Jeżeliby zaś o chęci zrzeczenia się później udzielili wiadomość, w takim razie dotrzymać muszą dzierżawę do końca następnego roku gospodarskiego. W każdym przypadku zostający przy dzierżawie spadkobiercy, obowiązani są udowodnić swą do dzierżawy kwalifikację, a gdyby jej nie udowodnili, lub jeżeliby pomiędzy zgłaszającymi się do dzierżawy z tytułu spadku spór zachodził, w takim razie Władza skarbowa na ich zysk lub stratę, dobra przez publiczną licytację do upływu lat trwającej umowy w dzierżawę wypuści, a nim to nastąpi, zarząd na ich koszt i odpowiedzialność z swego ramienia ustanowi.

§ 15.

Skarb Królestwa zastrzega sobie możność odjęcia dzierżawcy z dniem 20 Maja (1 Czerwca) każdego roku, za poprzedniem na 5 miesięcy zapowiedzeniem, jakiego szczegółu, który jednak dziesiątej części dochodu, podług wykazu do niniejszej umowy dołączonego, przenosić nie może. W takim razie dzierżawca uwolniony zostanie od opłaty odpowiedniej części ceny dzierżawnej, stosownie do § 3-go wyrachować się mającej, bez oddzielnego za odjęcie wynagrodzenia.

Jeżeliby zaś całe dobra przeszły na własność prywatną, w takim razie dzierżawca obowiązany będzie, po upływie pierwszych trzech lat dzierżawy, ustąpić z dóbr z dniem 20 Maja (1 Czerwca) każdego roku, bez wynagrodzenia, za rocznem wprzód wypowiedzeniem. Jeżeliby część dóbr, a większa niżeli dziesiąta, stała się własnością prywatną, w takim razie po otrzymaniu rocznego wypowiedzenia, będzie miał prawo dzierżawca albo zrzec się całkowitej dzierżawy, bez wynagrodzenia, albo zatrzymać resztę dóbr pozostałą przy własności Skarbu Królestwa. Deklarację swoją względem zrzeczenia się, najpóźniej na 5 miesięcy, przed końcem roku gospodarskiego, Rządowi Gubernialnemu nadesłać powinien, wrazie przeciwnym uważany będzie za pozostającego przy reszcie dóbr, z potrąceniem ceny dzierżawnej, podług zasady wskazanej § 3-m niniejszej umowy.

§ 16.

Арендаторъ, не смотря на какія бы то ни было обстоятельства, обыкновенныя или необыкновенныя, предвидѣнныя и непредвидѣнныя, ни въ какомъ случаѣ не освобождается отъ исполненія принятыхъ имъ на себя условій.

Кромѣ того, арендаторъ обязанъ подчиниться всѣмъ послѣдствіямъ, какія, при развитіи Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 г., объ устройствѣ крестьянъ и сельскихъ гминъ, могутъ возникнуть и имѣть вліяніе на аренду и арендныя условія,—и за то не въ правѣ требовать вознагражденія отъ Казны Царства.

§ 17.

Для обезпеченія Казны Царства въ исполненіи настоящаго договора и исправной уплаты слѣдующихъ ей денегъ, арендаторъ обязанъ, въ теченіе двухъ недѣль со дня увѣдомленія его объ утвержденіи настоящаго договора, до вступленія во владѣніе арендуемымъ имѣніемъ, представить въ Казначейство сумму, соотвѣтствующую годовой арендной платѣ, вмѣстѣ съ податями, въ закладныхъ листахъ или казенныхъ четырехпроцентныхъ облигаціяхъ, или же въ наличныхъ деньгахъ, или, наконецъ, въ ипотечномъ обезпеченіи на земскихъ имѣніяхъ, въ $\frac{2}{3}$ частяхъ стоимости оныхъ, съ соблюденіемъ формъ и условій, какія относительно залоговъ указаны въ общихъ правилахъ Финансоваго вѣдомства. Если размѣръ арендной платы, по смыслу §§ 3 и 15-го, подвергнется измѣненію, въ такомъ случаѣ и залогъ долженъ быть, соразмѣрно, увеличенъ или уменьшенъ.

§ 18.

Въ случаѣ неисполненія какого либо изъ условій, заключающихся въ настоящемъ договорѣ, арендаторъ подвергнется административной экзекуціи, со всѣми ея послѣдствіями, и взысканію, опредѣленному въ особыхъ условіяхъ. Еслибы не была сдѣлана какая либо постройка, или не исполнена какая либо работа, Казна Царства, по усмотрѣнію своему, въ правѣ распорядиться производствомъ работъ, посредствомъ торговъ. При неуспѣшности экзекуционныхъ мѣръ, Казна въ правѣ, до истеченія

§ 16.

Dzierżawca bierze na siebie wszelkie wypadki losowe, zwyczajne i nadzwyczajne, przewidziane i nieprzewidziane, i w żadnym wypadku nie może się uwolnić od spełnienia obowiązków umową przyjętych.

Nadto, poddaje się dzierżawca wszelkim skutkom, jakie z rozwinięcia Ukazów NAJWYŻSZYCH z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku, o uwłaszczeniu włościan i o urządzeniu gmin wiejskich NAJMILĘSZEJ zapadłych, wyniknąć i wpływ mieć mogą na niniejszą dzierżawę i warunki dzierżawne, a to bez roszczenia za to jakiegokolwiek wynagrodzenia od Skarbu Królestwa.

§ 17.

W celu zabezpieczenia Skarbu Królestwa w dopełnieniu warunków niniejszej umowy i ułatwienia środków odzyskania należitości, jaka z niewykonania przypadać może, obowiązuje się dzierżawca w ciągu dwóch tygodni, od daty zawiadomienia go o potwierdzeniu niniejszej umowy i przed dopuszczeniem go do objęcia dóbr, złożyć do Kassy skarbowej sumę, wyrównywającą rocznej cenie dzierżawnej i podatkom, a to bądź w listach zastawnych, bądź w obligacjach skarbowych 4⁰/₀, bądź też gotowizną, lub wreszcie wystawić zabezpieczenie hipoteczne na dobrach ziemskich w $\frac{2}{3}$ częściach szacunku, podług przepisów skarbowych ustanowić się mającego, a to wszystko z zachowaniem form i warunków, jakie co do rękojmi, i ogólnemi rozporządzeniami Władzy skarbowej są wskazane. Jeżeli wysokość ceny dzierżawnej, przy zastosowaniu §§ 3 i 15-go, ulegnie zmianie, w takim razie i rękojmia stosunkowo zwiększoną lub zniżoną być powinna.

§ 18.

Na przypadek niewypełnienia któregokolwiek z obowiązków, niniejszą umową przyjętych, dzierżawca ulegać będzie egzekucyi administracyjnej z wszelkimi jej skutkami i karom przy szczególnych warunkach oznaczonym. Wrazie niewystawienia budowli, lub niewykonania jakiej roboty, Skarb Królestwa, w miarę swego uznania, mocen będzie zarządzić wykonanie ich przez ogłoszenie licytacji; jeżeliby zaś środki egzekucyi nie przyniosły zupełnego skutku, Władza skarbo-

аренднаго срока, отдать имѣніе въ аренду съ торговъ, а при недостаткѣ соискателей, и безъ торговъ, съ тѣмъ, что въ случаѣ отдачи имѣнія въ аренду за низшую цѣну, недостающее количество доплачиваетъ арендаторъ; отъ высшей же цѣны онъ не въ правѣ требовать излишка. Безъ предварительныхъ экзекуціонныхъ мѣръ, Казна въ правѣ отдать имѣніе въ аренду, со всѣми вышеизложенными послѣдствіями, въ такомъ случаѣ, когда арендаторъ не представитъ залога, не заведетъ рабочаго скота, или лишится одного изъ условій, кои, согласно постановленію Намѣстника въ Царствѣ отъ 24 Января 1818 г., необходимы для полученія права арендовать имѣніе.

§ 19.

Если арендаторъ исполнитъ всѣ принятыя на себя обязательства, именно: своевременно будетъ уплачивать арендные деньги, содержать строенія въ хорошемъ состояніи и порядкѣ, заведетъ потребное количество рабочаго скота, приведетъ въ лучшее состояніе обработку и удобреніе земли, произведетъ осушку болотъ, заведетъ фруктовые сады, рыбное хозяйство, и вообще будетъ исправнымъ и распорядительнымъ хозяиномъ и исполнитъ условія, въ §§ 7, 10 и 11-мъ предписанныя; при томъ же и согласится вносить арендную плату на 10% выше, въ такомъ случаѣ приобрѣтетъ право арендовать то же самое имѣніе на второй 12-лѣтній періодъ. Прелоставленіе правъ на дальнѣйшую аренду зависить отъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства; поэтому всякія жалобы на ея рѣшенія не будутъ принимаемы во вниманіе, да таковыхъ арендаторъ обязывается и не подавать.

§ 20.

.....

§ ....

Всѣ расходы по отдачи имѣнія въ аренду, а именно: объявленія о торгахъ, напечатаніе бланковъ, гербовая бумага, почтовые издержки, передача имѣнія въ аренду, а за тѣмъ повѣрка, исполнены ли условія договора, арендаторъ обязанъ принять на себя.

ва выдѣржави добра, до уплыwu lat umową określonych, przez publiczną licytację, a w braku konkurencyi, z wolnej ręki, z tym skutkiem, że uchylający dzierżawca staje się odpowiedzialnym za różnicę ceny, gdyby dobra za niższą cenę były wydzierżawione, a nie będzie mógł żądać przewyżki, gdyby wyższa cena była postąpioną. Bez poprzednich zaś kroków egzekucyjnych, Władza Skarbowa wydzierżawi dobra z takimże dla dzierżawcy skutkiem, w tym wypadku, gdyby dzierżawca rękojmii nie wystawił, inwentarza nie wprowadził, albo utracił inny z przymiotów, przez postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 24 Stycznia 1818 roku jako kwalifikacya do dzierżawy wymaganych.

§ 19.

Jeżeli zaś dzierżawca wypełni obowiązki przyjęte, a mianowicie, jeżeli, obok wypłatności, utrzymywać będzie budowle w dobrym stanie i porządku, zaprowadzi należytą ilość inwentarzy, polepszy uprawę i umierzwienie gruntu, miejsca błotniste osuszy, założy ogrody owocowe, gospodarstwo rybne w miarę możności zaprowadzi i w ogóle pozyszcze zaletę rządniego i rzetelnego gospodarza i wypełni ściśle warunki w §§ 7, 10 i 11-m wyżej przepisane, a przytém postąpi nadal o 10 procent wyższą cenę dzierżawną, natenczas nabędzie tytułu do przedłużenia mu dzierżawy z wolnej ręki na drugi okres 12-letni. Uznanie kwalifikacyi do dalszej dzierżawy, od Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu zawisło, reklamacye przeto, przeciwko jej decyzji w tej mierze, miejsca mieć nie mogą i tych się niniejszym dzierżawca zrzeka.

§ 20.

.....

§ ....

Koszta wydzierżawienia, jako to: ogłoszenia licytacji, druku, stempla, poczty i oddania dóbr w dzierżawę, a po jej skończeniu koszta sprawdzenia, o ile warunki umowy spełnione zostały, dzierżawca zaspokoić obowiązkuje się.

§ . . .

Настоящий договоръ, составленный въ 4 экземплярахъ, обязательнъ для арендатора со дня подписанія онаго, для Казны же Царства—со времени утверждения Правительственною Комисією Финансовъ и Казначейства.

§ . . .

По утверженіи договора, составленъ будетъ, на мѣстѣ, сдаточный протоколъ, съ описаніемъ состоянія имѣнія, границъ и граничныхъ знаковъ, а также рода и состоянія строеній и другихъ предметовъ, принадлежащихъ къ арендѣ.

Составленъ въ N, ... дня . . мѣсяца . . . . 186 .

Губернское Правленіе настоящий договоръ утверждаетъ своею подписью, съ засвидѣтельствомъ руки подписавшихся лицъ.

Гражданскій Губернаторъ . . . . .

Совѣтникъ Финансоваго Отдѣленія . . . . .

Начальникъ Секціи Имущество и Лѣсовъ . . . . .

N° 127.

Распоряженіе о предоставленіи крестьянамъ права охоты и рыбной ловли.

(28 Октября (9 Ноября) 1864 года)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства.

Въ статьѣ 16 Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) с. г., объ устройствѣ крестьянъ, изображено:

„Право охоты на всемъ пространствѣ земель, которыя приобрѣтаются крестьянами, принадлежащими къ одному сельскому обществу, равно какъ и право рыбной ловли въ водахъ, къ тѣмъ землямъ прилегающихъ, принадлежать не каждому хозяину порознь, а всему сельскому обществу.“

„Рыбныя ловли, устроенныя помѣщиками въ искусственныхъ, принадлежащихъ имъ прудахъ, остаются въ исключительномъ владѣніи тѣхъ помѣщиковъ.“

При предоставленіи крестьянамъ означенныхъ угодій, встрѣтились нѣкоторыя затрудненія; а именно въ тѣхъ мѣстностяхъ,

§ . . .

Umowa niniejsza w czterech egzemplarzach spisana, obowiązuje dzierżawcę od daty jej podpisania, względem Skarbu Królestwa, dopiero po zatwierdzeniu przez Kommissyę Rządową Przychodów i Sarbu, stanie się obowiązującą.

§ . . .

Po zatwierdzeniu umowy, spisany będzie na gruncie akt podawczy, opisujący stan dóbr, granice ich i stan znaków granicznych, tudzież rodzaj i stan budowli i innych przedmiotów, do dzierżawy należących.

Działo się w . . . . . dnia . . mca . . . . . roku 186 .

Rząd Gubernialny umowę niniejszą potwierdza, z poświadczeniem podpisów i tożsamości osób podpisanych.

Gubernator Cywilny . . . . .

Radca Skarbowy . . . . .

Naczelnik Sekcyi Dóbr i Lasów. . . . .

N° 127.

Rozporządzenie w przedmiocie oddania włościanom prawa polowania i rybołówstwa.

(d. 28 Października (9 Listopada) 1864 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Według art. 16 Ukazu NAJWYŻSZEGO z dnia 19 Lutego (2 Marca) r. b. o uwłaszczeniu włościan:

„Prawo polowania na całej przestrzeni gruntów włościan, jedną gromadę składających, jak niemniej prawo rybołówstwa w wodach do tych gruntów przytykających, nie do każdego pojedynczego gospodarza, lecz do całej gromady należy.“

„Zakłady połowu ryb po stawach, przez dziedziców sztucznie urządzonych, pozostają w wyłącznem tychże dziedziców posiadaniu.“

Oddanie włościanom powyższych użytków natrafiło na pewne trudności, a mianowicie w takich miejscowościach,

гдѣ рыбною ловлею не пользуется непосредственно владѣлец имѣнія, а таковая составляетъ предметъ особой аренды, или хотя и отдана въ содержаніе вмѣстѣ съ имѣніемъ, но служить значительнымъ источникомъ дохода,—представляется необходимымъ, въ случаѣ несогласія на измѣненіе условій дальнѣйшей аренды, уничтожить контрактъ, заключенный между владѣльцемъ и содержателемъ имѣнія.

Впредь до изданія особыхъ по этому предмету правилъ, Учредительный Комитетъ, выпискою изъ журнала 29-го засѣданія, 16 (28) Сентября с. г., приостановивъ передачу крестьянамъ права охоты и рыбной ловли тамъ, гдѣ таковыя состоятъ въ пользованіи владѣльцевъ постановилъ:

1) Изъясненныя въ ст. 16 указа, 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, объ устройствѣ крестьянъ, право охоты и право рыбной ловли, во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда права сіи не переданы, по контрактамъ, въ арендное содержаніе, предоставляются, безотлагательно, въ распоряженіе сельскихъ обществъ.

2) Комисіи по крестьянскимъ дѣламъ принимаютъ къ своему разсмотрѣнію жалобы и недоразумѣнія, могущія возникнуть по поводу предоставленія крестьянамъ слѣдующихъ имъ правъ охоты и рыбной ловли, не переданныхъ, по контрактамъ, въ арендное содержаніе. Въ первой инстанціи таковыя дѣла разбираются и рѣшаются Участковыми Коммисарами, а во второй—Коммисіями по крестьянскимъ дѣламъ.

3) При разборѣ сихъ дѣлъ по казеннымъ имѣніямъ, Комисіи по крестьянскимъ дѣламъ входятъ (въ потребныхъ случаяхъ) въ сношеніе съ Экономическими Ассесорами.

О такомъ постановленіи увѣдомляя Губернское Правленіе, Правительственная Коммисія предписываетъ объявить оное, къ свѣдѣнію, Экономическимъ Ассесорамъ, и обязать ихъ сообщать всѣ необходимыя объясненія, а равно принимать участіе во всѣхъ дѣйствіяхъ, касающихся права охоты и рыбной ловли въ казенныхъ имѣніяхъ,—когда послѣдуетъ требованіе о томъ отъ Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

Варшава, 28 Октября (9 Ноября) 1864 года.

№ 48,999/17,307.

гдѣ зъ рыболовства не уыткуе безпосредню влаетел дѡбр, лезъ ест оно предметомъ отдѣльной дзержавы, або теъ, хотяъ выдзержавионе ест разомъ зъ добрами, stanowi jednakъ znaczne Źródło intraty; w wypadkach wiĉ takichъ moŹe zachodziĉ koniecznoŹ rozwiązania kontraktu dzierzawnego pomiĉdzy wlаетциемъ dѡbr a dzierzawcą zawartego, jeŹli nie przyjdzie do zgody, co do zmiany warunkѡw dalszej dzierzawy.

Zanim wydany zostanie w tej mierze odpowiedni przepis, Komitet Urzadzajacy, wedlug wypisu z protokolu 29-go posiedzenia z dnia 16 (28) Wrzesnia r. b., wstrzymujac oddanie wlšoŹcianom prawa polowania i rybolšwstwa tam, gdzie ono zostaje w uŹytkowaniu dzierzawcѡw, postanowił, aby:

1) przyznane wlšoŹcianom w art. 16 Ukazu NajwyŹszego z dnia 19 Lutego (2 Marca) r. b. o uwlasczeniu wlšoŹcian, prawo polowania i rybolšwstwa we wszystkich tych wypadkach, gdzie uŹytki te nie znajdują siĉ w posiadaniu dzierzawcѡw, bezwłšocznie oddaĉ do rozporzadzania gromad wiejskich;

2) aby Kommissye do spraw wlšoŹciańskich rozpoznawały prosby i wątpliwoŹci, mogące wyniknąĉ przy oddawaniu wlšoŹcianom prawa rybolšwstwa i polowania, niewydierzawnego za kontraktami, i aby decyzye w tym wzglĉdzie wydawali w I-ĉj instancyi Kommissarze Rewirowi, w II-ĉj Kommissye wlšoŹciańskie;

3) aby, przy rozpoznawaniu podań i wątpliwoŹci co do prawa polowania i rybolšwstwa w dobrach rzadowych, Kommissye wlšoŹciańskie znosiły siĉ w razie potrzeby z Assessorami Ekonomicznymi.

Zawiadamiając o decyzyi tej Rząd Gubernialny, Kommissya Rządowa poleca mu, aby podał ją do wiadomoŹci wszystkich Assessorѡw Ekonomicznych i rozkazał im udzielaĉ wszelkie objaŹnienia oraz przyjmowaĉ udział we wszystkich czynnoŹciach, dotyczących prawa polowania i rybolšwstwa w dobrach rzadowych, w razie wezwania przez Kommissyę do spraw wlšoŹciańskich.

w Warszawie, d. 28 PaŹdziernika (9 Listopada) 1864 r.

Nr. 48,999/17,307.

№ 128.

Распоряженіе о допущеніи крестьянъ къ пользованію рыбными ловлями и тамъ, гдѣ оныя были отданы въ арендное содержаніе.

(13 (25) Февраля 1865 года.)

Н Губернскому Правленію.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННАЯ КОМИССІЯ ФИНАНСОВЪ И КАЗНАЧЕЙСТВА.

Предписаніемъ отъ 28 Октября (9 Ноября) 1864 года, за № 48,999/17,307, Правительственная Комиссія Финансовъ дала знать Губернскому Правленію о постановленіи Учредительнаго Комитета 16 (28) Сентября 1864 года, послѣдовавшемъ въ 29 засѣданіи (ст. 161), о предоставленіи въ пользованіе крестьянамъ права охоты на земляхъ, поступающихъ въ ихъ собственность, и рыбной ловли въ водахъ, къ ихъ землямъ прилегающимъ.

Постановленіемъ этимъ Учредительный Комитетъ опредѣлилъ немедленно предоставить сказанныя права крестьянамъ во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда права сіи не переданы въ арендное содержаніе; при чемъ разбирательство и рѣшеніе жалобъ и недоразумѣній по поводу передачи таковыхъ правъ возложены: на Участковыхъ Комиссаровъ въ первой инстанціи, и на Комисіи по крестьянскимъ дѣламъ въ второй. Сверхъ того, постановлено было, чтобы по дѣламъ спорнымъ, касающимся рыбной ловли и охоты въ казенныхъ имѣніяхъ, Комисіи по крестьянскимъ дѣламъ относились, въ случаѣ надобности къ Экономическимъ Ассесорамъ.

Нынѣ Учредительный Комитетъ, выпискою изъ журнала 41-го засѣданія своего, 15 (27) Декабря 1864 г., статья 222, увѣдомилъ Правительственную Комиссію, что Государь Императоръ, въ 4 (16) день Декабря 1864 года, Высочайше соизволилъ утвердить вышеприведенное постановленіе Комитета и изданныя имъ правила. Въмѣстѣ съ тѣмъ Комитетъ постановилъ, что и въ тѣхъ случаяхъ, когда права на рыбныя ловли и охоту въ предѣлахъ крестьянамъ предоставленныхъ водъ и земель отданы владѣльцемъ въ арендное содержаніе, крестьяне неме-

№ 128.

Rozporządzenie, iż włościanie mają być wprowadzeni w posiadanie rybołówstwa nawet tam, gdzieby rybołówstwo było wydzierżawione.

(d. 13 (25) Lutego 1865 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Reskryptem z d. 28 Października (9 Listopada) 1864 r. Nr. 48,999/17,307 Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zawiadomiła Rząd Gubernialny o decyzji Komitetu Urządzącego, pod dniem 16 (28) Września 1864 r. na posiedzeniu 29-m w pozycyi 161 wydanej, co do oddania włościanom w użytkowanie prawa polowania na gruntach, przechodzących na ich własność i rybołówstwa na wodach, do tychże gruntów przytykających.

Decyzją tą Komitet Urządzący postanowił, aby pomienione prawo oddanem zostało zaraz włościanom, tam gdzie użytki te nie znajdują się w posiadaniu dzierżawców, i aby Komissarze Rewirowi we wszystkich wątpliwościach, wyniknąć mogących przy oddawaniu tegoż prawa, wydawali decyzję w I-jej instancyi, a Komissye włościańskie w II-jej instancyi. Nakoniec, iżby w przedmiotach spornych, dotyczących się rybołówstwa i polowania w dobrach rządowych, Komissye włościańskie znosiły się, w razie potrzeby, z Assessorami Ekonomicznymi.

Obecnie Komitet Urządzący, przez wypis z protokołu 41-go posiedzenia z dnia 15 (27) Grudnia 1864 roku w pozycyi 222-giej, zawiadomił Komissyę Rządową, że NAJJAŚNIEJSZY PAN pod dniem 4 (16) Grudnia 1864 roku, raczył zatwierdzić powyższe postanowienie Komitetu i wydane przez niego przepisy, a zarazem postanowił, iż w takich wypadkach, gdzie rybołówstwo i polowanie na gruntach, przechodzących na rzecz włościan, zostały wydzierżawione przez właścicieli dóbr, pomimo to włościanie bezwzględnie powinni być

дленно вводятся во владѣніе подлежащими рыбными ловлями и охотой, независимо отъ соглашеній, какія могутъ послѣдовать между арендаторомъ таковыхъ рыбныхъ ловель и охоты и помѣщикомъ, о дальнѣйшемъ продолженіи аренды. Если же между владѣльцемъ имѣнія и арендаторомъ поступающихъ въ собственность крестьянъ рыбныхъ ловель и охоты не состоитъ соглашеніе, то арендатору предоставляется, на основаніи ст. 41 указа, 19 Февраля (2 Марта) 1864 г., право просить о расторженіи контракта на остальное время содержанія.

О такомъ постановленіи Коммисія Финансовъ увѣдомляетъ, съ своей стороны, Губернское Правленіе, для свѣдѣнія и руководства; во избѣжаніе же могущихъ возникнуть недоразумѣній, предписываетъ о содержаніи этого постановленія объявить Экономическимъ Ассесорамъ.

Варшава, 13 (25) Февраля 1865 года.

№ 5,033/1,308.

№ 129.

Объясненіе, въ какомъ случаѣ арендаторы казенныхъ фольварковъ подвергаются взысканію въ пользу Казны, при расчетахъ за неуплату костеламъ десятины.

(14 (26) Іюня 1866 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Вслѣдствіе рапорта Радомскаго Губернскаго Правленія отъ 28 Февраля (12 Марта) с. г., за № 12,754, въ коемъ испрашиваетъ разрѣшенія: слѣдуетъ ли, независимо отъ Высочайшаго указа, отъ 14 (26) Декабря 1865 года, объ устройствѣ свѣтскаго Римско-Католическаго духовенства, которымъ сохранено и на будущее время въ своей силѣ существовавшее прежде запрещеніе взысканія экзекуціоннымъ или судебнымъ порядкомъ десятины для сказаннаго духовенства, подвергать взысканію арендаторовъ казенныхъ фольварковъ въ пользу Казны, при расчетахъ съ арендаторами, если они не представляютъ доказательствъ на уплату костеламъ десятиннаго сбора, сбавленнаго

введеніи въ posiadanie tych użytków, bez względu i niezawisłe od ugód, jakie mogą mieć miejsce pomiędzy dzierżawcą tych użytków a właścicielem dóbr; gdyby zaś pomiędzy dzierżawcą a właścicielem nie przyszło do ugody względem warunków dalszej dzierżawy, dzierżawcy zgodnie z art. 41-m Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku mogą żądać rozwiązania umowy pomiędzy nimi a właścicielami zawartej.

O decyzji tej Kommissya Rządowa z kolei zawiadamia Rząd Gubernialny, dla zastosowania się, i poleca, ażeby dla uniknienia nieporozumień zawiadomił o niej Assessorów Ekonomicznych.

w Warszawie, d. 13 (25) Lutego 1865 r.

Nr. 5,033/1,308.

№ 129.

Objaśnienie, w jakim przypadku dzierżawcy folwarków rządowych mają być debitowani na rzecz Skarbu przy obrachunkach, wrazie nieuiszczenia kościołom dziesięcin.

(d. 14 (26) Czerwca 1866 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Na rapport Rządu Gubernialnego z d. 28 Lutego (12 Marca) r. b. Nr. 12,754, którym zażądał decyzji: „czy obok NAJWYŻSZEGO Ukazu z dnia 14 (26) Grudnia r. z. o urządzeniu Duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego, którym utrzymany został w swej mocy obowiązujący poprzednio zakaz ściągania przez egzekucję lub drogą sądową dziesięciny dla wspomnianego Duchowieństwa, dzierżawcy folwarków rządowych mają być debitowani na rzecz Skarbu przy obrachunkach, w razie gdyby nie udowodnili uiszczenia kościołom dziesię-

съ общаго валоваго дохода при отдачѣ въ аренду таковыхъ фольварковъ, — Правительственная Коммисія даетъ знать, что тѣ только арендаторы могутъ быть подвергаемы взысканію по этой статьѣ, кои подчинялись включенному въ арендные контракты условію, что въ случаѣ упраздненія какихъ либо сборовъ, исключенныхъ изъ арендной суммы, соразмѣрное онымъ количество арендаторъ обязанъ вносить въ Казну, сверхъ аренднаго чинша; къ тѣмъ же арендаторамъ, которые, снимая казенныя имѣнія въ общую аренду, не приняли подобнаго условія, не заявлять впредь отъ имени Казны никакой претензіи.

Варшава, 14 (26) Іюня 1866 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Домбровский.*

№ 19,103/6,927.

№ 130.

Распоряженіе, освобождающее отъ представленія квалификаціонныхъ свидѣтельствъ для снятія въ аренду пропинаціи.

(16 (28) Декабря 1866 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Замѣтивъ, что нѣкоторые Губернскія Правленія, въ объявленіяхъ своихъ о торгахъ на отдачу въ аренду пропинаціонныхъ доходовъ въ имѣніяхъ казенныхъ или состоящихъ въ вѣдѣніи Казны, требуютъ, чтобы соискатели снабжены были квалификаціонными свидѣтельствами, предписанными постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 24 Января 1818 г., и выданными подлежащимъ Уѣзднымъ Начальникомъ по формѣ, указанной въ предписаніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 4 (16) Сентября 1857 г., за № 32,178/15,416, Правительственная Коммисія поставляетъ на видъ Губернскимъ Правленіямъ несообразность такого требованія, которое подаетъ, безъ

cin, których wartość została przy wydzierżawieniu tych folwarków potrąconą od intraty brutto? — Kommissya Rządowa oświadcza: że tacy tylko dzierżawcy mogą być debitowani z powyższego tytułu, z którymi nawet umowy dzierżawne obejmują warunek: iż w razie zniesienia jakowych podatków od intraty dzierżawnej potrąconych, ilość takowych dzierżawca, oprócz czynszu dzierżawnego, wnosić do Skarbu jest w obowiązku; do takich zaś dzierżawców, którzy podobnego warunku nie przyjęli, obok ryczałtowego dóbr zadzierżawienia, żadna pretensya na rzecz Skarbu formowaną być nie może.

в Warszawie, d. 14 (26) Czerwca 1866 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) *Dąbrowski.*

Nr. 19,103/6,927.

№ 130.

Rozporządzenie, uwalniające od składania kwalifikacyjnych świadectw do dzierżawy propinacyi.

(d. 16 (28) Grudnia 1866 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Dostrzegając, że niektóre Rządy Gubernialne w ogłoszeniach terminów do licytacji na wydzierżawienie dochodów propinacyjnych w dobrach rządowych lub pod zarządem Skarbowym zostających, zastrzegają, aby konkurenci zaopatrzeni byli w świadectwa kwalifikacyjne, postanowieniem Namiestnika Królewskiego z dnia 24 Stycznia 1818 r. przepisane, wydane przez Naczelnika właściwego powiatu, podług wzoru przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu pod dniem 4 (16) Września 1857 r. Nr. 32,178/15,416 wskazanego, Kommissya Rządowa zwraca uwagę Rządu Gubernialnego na niewłaściwość takich zastrzeżeń, dających niewątpliwie

сомнѣнія, поводъ къ отстраненію соискателей, такъ какъ свѣдѣтельства по указанной формѣ должны быть требуемы только при торгахъ на отдачу въ аренду имѣній, для которой необходимы познанія и опытность въ сельскомъ хозяйствѣ; относительно же соискателей на содержаніе пропинаціонныхъ доходовъ достаточно того обезпеченія, что они предъ производствомъ торговъ внесутъ временный залогъ, а по утвержденіи за ними аренды представятъ постоянный залогъ и внесутъ впередъ первый срочный арендный платежъ, такъ какъ доходъ отъ продажи питей не можетъ быть взысканъ арендаторомъ вдругъ за весь арендный срокъ.

Слѣдуетъ только обращать вниманіе на то, чтобы соискатели не принадлежали къ разряду лицъ, коимъ, на основаніи статьи 284 и 285 Высочайше утвержденнаго 7 (19) Іюня 1866 года Устава о питейномъ сборѣ, запрещена распивочная продажа питей. Вслѣдствіе сего не только само Губернское Правленіе обязывается имѣть въ виду означенное условіе, но и указать оное Уѣзднымъ Начальникамъ для надлежащаго руководства.

Варшава, 16 (28) Декабря 1866 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Домбровский*.

№ 80,310/30,010.

№ 131.

Увѣдомленіе о дозволеніи арендаторамъ казенныхъ имѣній производить винокурение безъ представленія залога.

(23 Января (4 Февраля) 1867 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Радомское Губернское Правленіе, при рапортѣ своемъ отъ 19 (31) Октября пр. г., за № 70,806, представило прошеніе Тарговскаго, арендатора казеннаго имѣнія Солецъ, объ освобожденіи его отъ предписаннаго 202 ст. Устава о питейномъ сборѣ взноса акциза впередъ, или представленія въ замѣтъ то-

поводъ до затрудненія конкуренціи, gdyż świadectwa, podług wzmiarkowanego wzoru, wymagane być winny tylko przy wydzierżawianiu przez licytację dóbr, gdzie jest potrzebną znajomość prowadzenia gospodarstwa rolnego, względem ubiegających się zaś do dzierżawienia dochodów propinacyjnych, dostateczną będzie rękojmią, gdy przed licytacją złożą vadium, a po utrzymaniu się przy dzierżawie wystawią kaucję i opłacą z góry pierwszą ratę dzierżawną, gdyż korzyści ze sprzedaży trunków nie mogą być przez dzierżawcę wprzód wybierane.

Baczyć tylko należy na to, aby konkurenci nie podlegali wyłączeniom od możności prowadzenia szynku trunków, o jakich mówią artykuły 284 i 285 Ustawy o akcyzie od trunków, NAJWYŻEJ pod d. 7 (19) Czerwca 1866 r. zatwierdzonej. Winien zatem Rząd Gubernialny, nie tylko sam mieć powyższą uwagę na względzie, ale wskazać ją do zastosowania się Naczelnikom Powiatów.

w Warszawie, d. 16 (28) Grudnia 1866 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Dąbrowski*.

Nr. 80,310/30,010.

№ 131.

Zawiadomienie o dozwoleniu dzierżawcom dóbr rządowych wyrabiania wódki, bez obowiązku stawiania kaucyj.

(d. 23 Stycznia (4 Lutego) 1867 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Rząd Gubernialny Radomski, przy raporcie z dnia 19 (31) Października r. z. Nr. 70,806, przedstawił prośbę Targowskiego dzierżawcy dóbr rządowych Solec o uwolnienie go od obowiązku wnoszenia według art. 202 Ustawy z r. 1866 podatku od trunków, opłaty akcyzy z góry lub stawiania

го установленнаго залога; при томъ, имѣя въ виду, что и прочіе арендаторы казенныхъ имѣній, находящіеся въ подобномъ положеніи, могутъ заявлять подобныя требованія, испрашивало разрѣшенія возникшаго недоумѣнія: должны ли быть примѣняемы къ этимъ арендаторамъ правила, изложенныя въ 201 и 202 ст. упомянутаго Устава, или нѣтъ. Вслѣдствіе сего Правительственная Коммисія передала этотъ вопросъ на разрѣшеніе Центрального Акцизнаго Управленія въ Царствѣ, которое, принявъ во вниманіе: что на основаніи 201 ст. Устава, если винокуренный заводъ находится въ арендѣ или во временномъ владѣніи, арендаторъ обязанъ представить за себя поручительство собственника завода въ исправномъ взносѣ акциза; что владѣльцами винокуренныхъ заводовъ въ казенныхъ имѣніяхъ считаются арендаторы этихъ имѣній, доказательствомъ чему служить открытый для нихъ въ Польскомъ Банкѣ кредитъ на винокуренные аппараты и сосуды,—нашло возможнымъ предоставить арендаторамъ казенныхъ имѣній право, производить винокурение на правахъ владѣльцевъ винокуренныхъ заводовъ, то есть, безъ представленія ими особаго поручительства или залога, съ тѣмъ однакожъ условіемъ, чтобы арендаторы къ прошеніямъ своимъ о выдачѣ имъ дозволеній на винокурение, прилагали свидѣтельства, удостоверяющія, что на принадлежащихъ имъ винокуренныхъ аппаратахъ и сосудахъ не обезпеченъ долгъ Польскому Банку, и, согласно съ этимъ заключеніемъ, издало Управляющимъ акцизными сборами соотвѣтственное распоряженіе.

Правительственная Коммисія, получивъ свѣдѣніе о такомъ опредѣленіи изъ отзыва Центрального Управленія Акцизными сборами, отъ 10 (22) Января с. г., за № 105, постановляетъ о семъ въ извѣстность Губернское Правленіе, для свѣдѣнія и руководства въ случаѣ надобности.

Варшава, 23 Января (4 Февраля) 1867 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Домбровский.*

№ 2,247/697.

wymaganej oddzielnej kaucyi; przytem z uwagi, że i inni dzierżawcy dóbr rządowych, w takim samym położeniu będący, mogą wystąpić z podobnemi reklamacyami, zażądał rozstrzygnięcia wątpliwości: czy przepisy objęte w art. 201 i 202-m pomienionej ustawy mają się do nich odnosić lub nie? Wątpliwość tę Kommissya Rządowa odniosła do decyzji Centralnego Zarządu akcyzy w Królestwie, który wzięwszy na uwagę: że na zasadzie art. 201 rzeczonyj Ustawy, jeśli zakład znajduje się w dzierżawie lub czasowém posiadaniu, to dzierżawca powinien przedstawić od właściciela zakładu poręczenie za siebie, pod względem regularnej opłaty podatku akcyznego, że za właścicieli gorzelnianych zakładów w dobrach rządowych, uważani są dzierżawcy tych dóbr, za dowód czego służy i to, że w Banku Polskim mają sobie utworzone kredyty na aparaty gorzelniane i naczynia; — z tych powodów uznał możebnem pozostawić dzierżawcom dóbr rządowych prawo wyrabiania wódki na prawach właścicieli zakładów, t. j. bez składania przez nich oddzielnego poręczenia albo kaucyi, lecz z tem zastrzeżeniem, aby przez tychże dzierżawców, przy prośbach o pozwolenie na wyrabianie wódki, przedstawiane były dowody przekonywające, że na należących do nich naczyniach i aparatach do wyrobu wódki nie jest ubezpieczona wierzytelność Banku Polskiego. Jakoż stosowne do tego wyrzeczenia wydał Zarządzającym akcyznymi opłatami odpowiednie rozporządzenie.

Powziąwszy o powyższej decyzji wiadomość z odezwy Centralnego Zarządu opłat akcyznych z d. 10 (22) Stycznia r. b. Nr. 105, Kommissya Rządowa zawiadamia o takowej Rząd Gubernialny, dla zastosowania się w razie zajść mogącej potrzeby.

w Warszawie, d. 23 Stycznia (4 Lutego) 1867 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Dąbrowski.*

№ 2,247/697.

N° 132.

О помѣщеніи въ объявленіяхъ и протоколахъ на счетъ торговъ предостереженія, что за всякую сдѣлку и раздачу денегъ за уступку виновные будутъ подлежать судебной отвѣтственности.

(14 (26) Ноября 1840 г.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Замѣтивъ, что, при производствѣ торговъ, относящихся къ казеннымъ имѣніямъ и лѣсамъ, довольно часто случаются сдѣлки между соискателями, въ ущербъ Казнѣ, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ отвращеніе подобныхъ злоупотребленій, предписываетъ Губернскому Правленію: въ объявленіяхъ о торгахъ, относящихся къ казеннымъ имѣніямъ и лѣсамъ, предостерегать соискателей, что всякая сдѣлка и раздача денегъ за уступку, съ цѣлью уменьшенія числа соискателей и пониженія доходовъ Казны, будутъ преслѣдуемы, а виновные въ томъ подвергаемы уголовной отвѣтственности судебнымъ порядкомъ.

Означенное предостереженіе Губернское Правленіе обязывается помѣщать и въ протоколахъ о торгахъ при условіяхъ, которыя слѣдуетъ объявлять соискателямъ до производства торговъ.

Варшава, 14 (26) Ноября 1840 года.

N° 70,505/21,758.

N° 133.

Подтверженіе о строгомъ воспрещеніи всякаго рода сдѣлокъ при торгахъ.

(31 Декабря (12 Января) 1843/4 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Еще въ 1843 году, двумя распоряженіями, отъ 12 Февраля, за N° 11,871/3,807, и отъ 8 Марта, за N° 15,978/5210,

N° 132.

Rozporządzenie, iż ma być zamieszczanem w obwieszczeniach i w protokółach licytacyjnych, że wszelka zmowa i udzielanie odstępnego poszukiwane będą na drodze sądowej.

(d. 14 (26) Listopada 1840 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Dostrzegłszy, że przy odbywaniu się licytacji w przedmiotach dóbr i lasów rządowych dotyczących, dość często zdarzają się zrawy między konkurentami, przez co dochody skarbowe są uszczuplane, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, w celu zapobieżenia tym nadużyciom, poleca Rządowi Gubernialnemu, aby w obwieszczeniach ostrzegał konkurujących do licytacji, dotyczących dóbr i lasów rządowych, że wszelka zmowa i udzielanie sobie odstępnego, dążące do zmniejszenia liczby konkurentów, a tem samem zniżenia korzyści, jakie Skarb przez licytację osiągnąć zamierzył, jako kary godne uważane będzie, i winni na drodze karnej sądowej do odpowiedzialności będą pociągani.

Ostrzeżenie powyższe Rząd Gubernialny obowiązany jest zamieszczać także w protokółach licytacyjnych przy warunkach, które odczytywane być mają konkurentom przed licytacją.

w Warszawie, d. 14 (26) Listopada 1840 r.

Nr. 70,505/21,758.

N° 133.

Przypomnienie, iżby zrawy na licytacjach surowo przestrzegane były.

(d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 1843/4 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Jeszcze w roku 1834 wydała dwa rozporządzenia, pierwsze dnia 12 Lutego Nr. 11,871/3,807, drugie d. 8 Marca

Правительственная Коммисія возложила на Гражданскихъ Губернаторовъ и Совѣтниковъ Финансоваго Отдѣленія обязанность присутствовать при производствѣ торговъ на отдачу въ аренду казенныхъ имѣній, а также, въ отвращеніе сдѣлокъ между соискателями:

- a) не впускать въ залъ, гдѣ производятся торги, лицъ, не представившихъ залоговъ и документовъ на право арендованія;
- b) дающихъ и принимающихъ отступное преслѣдовать судомъ за обманъ и подлогъ; кроме того, если о существованіи подлога имѣются доказательства, взыскивать съ имущества виновнаго, независимо отъ наказанія, определеннаго судебнымъ приговоромъ, понесенные Казною убытки;
- c) если окажется обманъ, въ такомъ случаѣ торги прекращаются и слѣдуетъ произвести новые;
- d) принимающій и дающій отступное лишаются представленнаго залога.

По настоящее время подобныхъ взысканій не было налагаемо, хотя изъ нѣкоторыхъ свѣдѣній Правительственная Коммисія можетъ заключать, что при производствѣ торговъ на отдачу въ аренду казенныхъ имѣній, соискатели даютъ одни другимъ отступныя деньги, дабы тѣмъ отклонить повышение торговыхъ цѣнъ. Не имѣя однако положительныхъ доказательствъ, на основаніи которыхъ виновные могли бы быть подвергнуты наказанію, Правительственная Коммисія, въ предупрежденіе могущихъ произойти убытковъ для Казны, находитъ нужнымъ подтвердить вышеприведенное распоряженіе и предписать Губернскому Правленію: впредь, при производствѣ торговъ на отдачу въ аренду казенныхъ имѣній, строго наблюдать: не происходятъ ли между соискателями тайныя сдѣлки, и въ случаѣ обнаруженія малѣйшаго указанія на существованіе подобныхъ сдѣлокъ примѣнять къ виновнымъ всю строгость законовъ.

Варшава, 31 Декабря (12 Января) 1843/4 года.

№ 73,618/23,683.

Nr. 15,978/5,210, zobowiązując Gubernatorów Cywilnych i Radców Skarbowych do obecności przy licytacji o dzierżawę dóbr rządowych, tudzież, aby, dla zapobieżenia zмовомъ między konkurentami:

- a) nieskładających vadium i dowodów przepisanej kwalifikacyi nie wpuszczać do sali licytacyjnej;
- b) że dający i biorący odstępnе powinni być oskarżeni przed Sądem karnym o oszustwo i fałsz, nadto, że jeżeli podstęp będzie udowodniony, natenczas, oprócz kar wyrokiem oznaczonych, Skarb jeszcze na majątku winnego będzie poszukiwał straconych korzyści;
- c) że gdy jawny będzie dowód oszustwa, licytacja staje się nieważną i nowa odbytą będzie;
- d) że biorący i dający odstępnе utracą stawiane vadium.

Jednakże dotąd w żadnym wypadku tego rodzaju ukaranie miejsca nie miało, chociaż Kommissya Rządowa jest naprowadzona na ogólne wskazówki, że przy odbywanych licytacyach, o dzierżawę dóbr rządowych, ubiegający się dają odstępnе jedni drugim, aby im nie przeszkadzali i, postępując wyższe opłaty, nie podnosili summy dzierżawnej. Nie mając jednak dowodów materyalnych, któreby posłużyły do poddania winnych ukaraniu, Kommissya Rządowa, dla zapobieżenia stratom na przyszłość, widzi potrzebę przypomnieć powyżej wymienione rozporządzenie i polecić Rządowi Gubernialnemu, ażeby w następstwie przy licytacyach o dzierżawę dóbr rządowych usilnie dostrzegał: czy między ubiegającymi się nie zachodzą potajemne zмовы i dla tem pewniejszego powściągnięcia, za ujrzeniem najmniejszego podobieństwa, użył całej surowości przepisów.

w Warszawie, d. 31 Grudnia (12 Stycznia) 1843/4 r.

Nr. 73,618/23,683.

№ 134.

О томъ, что предлагающіе, по окончаніи торговъ, вышія суммы должны немедленно внести оныя въ депозитъ.

(28 Декабря (9 Января) 1844/5 г.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ видахъ прекращенія спекуляцій на отступное при производствѣ торговъ на подряды и арендное содержаніе казенныхъ доходовъ, а также для избѣжанія бесполезныхъ издержекъ и сопряженной съ потерю времени переписки, въ случаѣ, когда, по окончаніи первоначальныхъ торговъ, явятся лица, съ предложеніемъ вышнихъ цѣнъ, — отъ чего вполнѣдствіи, при производствѣ вторичныхъ торговъ, отказываются, — Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства постановляетъ: когда кто либо, по окончаніи торговъ, предложитъ Губернскому Правленію или Финансовому вѣдомству вышую противу состоявшейся на торгахъ плату, и предложеніе это окажется заслуживающимъ вниманія вышаго начальства, въ такомъ случаѣ немедленно требовать взноса предложенной суммы, въ обезпеченіе предъ Казной исправнаго исполненія принятаго лицомъ обязательства.

Варшава, 28 Декабря (9 Января) 1844/5 года.

№ 95,093/30,131.

№ 135.

О объясненіи въ торговыхъ листахъ всѣхъ переменъ, какія могутъ произойти съ предлагаемою къ торгамъ недвижимостію, какъ по занимаемому ею пространству, такъ и въ отношеніи другихъ условій.

(13 (25) Іюля 1849 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

При разсмотрѣніи претензій б. содержателя казеннаго имѣнія Шебра, принадлежащаго къ экономіи Вигры, Г. Ксаверія

№ 134.

Rozporządzenie, iż podający po licytacji wyższe oferty składać je mają zaraz do depozytu.

(d. 28 Grudnia (9 Stycznia) 1844/5 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Dla zapobieżenia następczającym się spekulacyom na odstępne przy licytacyach na jakiebądź entrepryzy lub dochody skarbowe, i dla uniknienia niepotrzebnych kosztów i korespondencyj, oraz straty czasu, wrazie kiedy po odbytej pierwszej licytacji znajdują się deklaranci, podający wyższe oferty, od których częstokroć, na powtórnie z powodu tego ogłaszanych licytacyach, w widokach powyż przywiedzionych, odstępują, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu postanawia, aby deklaracye po wszelkich licytacyach, tak Rządowi Gubernialnemu jako i innym Urzędom skarbowym z wyższą ofertą podawane, o ileby Władze i Urzędy deklaracye takowe do decyzji wyższej odnosić uznały potrzebę, zaraz popierane były złożeniem do depozytu w całości wyższej ofiarowanej summy, a to dla pewności Skarbu, że deklarant ziszczy to, do czego deklaruje się.

w Warszawie, d. 28 Grudnia (9 Stycznia) 1844/5 r.

Nr. 95,093/30,131.

№ 135.

Rozporządzenie, iż w protokółach licytacyjnych mają być zaznaczane wszelkie zmiany, jakie zajść mają w wydzierzawionej posiadłości tak co do powierzchni jak i co do innych stosunków.

(d. 13 (25) Lipca 1849 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Przy rozpoznaniu pretensyi p. Ksawerego Ciemnołońskiego b. dzierzawcy dóbr rządowych Szczebra, w ekonomii

Цемнолонскаго, объ удовлетвореніи его за отнятые изъ фольварочныхъ земель и луговъ, подъ усадьбу для Подлѣсничаго лѣсной стражи Шебра, 69 морговъ 271 прент., оказалось, что передача этой усадьбы Подлѣсничему послѣдовала 21 Марта (2 Апрѣля) 1835 года, и въ слѣдствіе поздней оцѣнки и несвоевременнаго опредѣленія вознагражденія прежняго содержателя за отнятое пространство, при отдачѣ имѣнія Шебра въ новое содержаніе на 1836/48 годы, изъ общаго дохода не былъ вычтенъ недоборъ, по 41 руб. 44 кор. въ годъ. Хотя передача сказаннаго пространства въ пользованіе Подлѣсничему послѣдовала за 14 мѣсяцевъ до срока новой аренды имѣнія Шебра на 1836/48 годы, и хотя, по § 2 контракта, имѣніе отдано въ содержаніе общимъ счетомъ, по достаточномъ на мѣстѣ со стороны содержателя удостовѣреніи о средствахъ къ изысканію дохода безъ обезпеченія со стороны Казны отдѣльныхъ статей дохода, — бывшій содержатель г. Цемнолонскій, не смотря на принятое контрактомъ условіе, не переставалъ обращаться ко всѣмъ, по порядку, властямъ съ домогательствомъ возврата ему недобора за отнятый, будто бы, отъ арендуемыхъ имъ земель участокъ для Подлѣсничаго; при чемъ требованіе свое основывалъ, главнымъ образомъ, на томъ, что Губернское Правленіе, при отдачѣ въ 1836 году, имѣнія Шебра въ арендное содержаніе, непредупредило объ изложенномъ ни во время торговъ, въ оцѣночной смѣтѣ дохода, ни въ условіяхъ для торговъ, и даже не включило въ контрактъ оговорки, что сказанное пространство пахатной земли и луговъ поступило въ пользованіе Лѣснаго вѣдомства.

Хотя означенному содержателю въ неосновательной претензіи его отказано, сперва по рѣшенію Правительственной Комисіи Финансовъ, отъ 8 (20) Юля 1848 г., за № 57,910/17,149, а потомъ, за поданною имъ на это рѣшеніе жалобою, Совѣтомъ Управленія, какъ объявлено въ отзывѣ Статсъ-Секретаря, отъ 28 Октября (9 Ноября) 1848 года, за № 25,755, — тѣмъ неменѣе Правительственная Комисія Финансовъ, въ видахъ отвращенія на будущее время, при отдачѣ въ содержаніе имѣній казенныхъ или въ завѣдываніи Казны находящихся, всякаго рода сомнѣній, относительно арендуемаго имѣнія и статей въ составъ онаго входящихъ, предписываетъ Губернскому Правленію,

Wigry, o zajęta na osadę służbową dla Podleśnego straży Szczebra, z gruntów i łąk folwarcznych, przestrzeń mórg 69 pręt. 271, okazało się, że oddanie tej osady Podleśnemu nastąpiło w dniu 21 Marca (2 Kwietnia) 1835 r., z powodu zaś późno nastąpięcej klasyfikacyi i ustanowienia z tej przestrzeni wynagrodzenia dla poprzedniego dzierżawcy niedoboru dochodu rocznie na rs. 41 kop. 44, nie potrącono go z ogółu intraty przy wydzierżawieniu dóbr Szczebra na lata 1836/48 nastąpięciem. Pomimo że oddanie wspomnianej przestrzeni w possessyę Podleśnego dokonane zostało o 14 miesięcy wcześniej niżeli dzierżawa dóbr Szczebra na lata 1836/48 zaczęła się, oraz że podług § 2 kontraktu wydzierżawienie dóbr tych nastąpiło ryczałtem, po dokładnem na gruncie ze strony dzierżawcy przekonaniu się o środkach intraty, bez zapewnienia ze strony Rządu ewikcyi względem szczegółów zadzierżawionych dochodów, przecież p. Ciemnołoński b. dzierżawca, bez względu na taki warunek kontraktu, jakiemu się poddał, reklamacyami, do wszystkich z kolei Władz z swej strony zanoszonemi, domagał się przyznania mu niedoboru za odjętą jakoby od jego dzierżawy przestrzeń gruntu dla Podleśnego, opierając swoje żądanie na tej głównie uwadze, że Rząd Gubernialny, przy wydzierżawieniu dóbr Szczebra, w r. 1836 odbytem, ani w anszlugu dzierżawnym w czasie licytacyi, ani w warunkach licytacyjnych nie uprzedził konkurentów, ani wreszcie do kontraktu dzierżawnego nie zamieścił wzmianki, że pomieniona przestrzeń gruntów i łąk na użytek służby leśnej odjęta została.

Jakkolwiek dzierżawca ten z powyższą pretensją, jako bezzasadną, przez decyzję Kommissyi Skarbu z dnia 8 (20) Lipca 1848 r. Nr. 57,910/17,149, a następnie w skutek rekursu do Rady Administracyjnej zanesionego, z decyzyi tejże Rady przez odpowiedź Sekretarza Stanu z dnia 28 Października (9 Listopada) 1848 r., Nr. 25,755, stanowczo oddalony został, Kommissya Rządowa jednak bacząc, iżby w przyszłości przy wydzierżawieniu dóbr rządowych i innych, pod zarządem Władzy Skarbowej zostających, nie pozostawiano żadnych wątpliwości pod względem szczegółów, całość dzierżawy składać mających, poleca Rządowi Gubernialnemu, ażeby,

дабы оно, подъ собственною своею и особенно Начальника Секціи имуществъ и лѣсовъ отвѣтственностію, наблюдало за включеніемъ въ торговые листы свѣдѣнія о всѣхъ перемѣнахъ, кои предположено сдѣлать, или кои уже, до воспослѣдованія или во время торговъ, сдѣланы въ составѣ предложенныхъ къ отдачѣ въ аренду имѣній,—такъ, чтобы за симъ не могло уже возникать никакихъ предлоговъ къ недоразумѣніямъ или жалобамъ.

Варшава, 13 (25) Іюля 1849 года.

№ 55,146/18,298.

№ 136.

О помѣщеніи въ объявленіяхъ о торгахъ условія о дѣйствительности торговъ даже въ случаѣ явки одного только соискателя.

(26 Іюня (8 Іюля) 1852 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

До настоящаго времени, существовалъ порядокъ производства торговъ на отдачу въ аренду казенныхъ, подушныхъ, институтскихъ и другихъ имѣній и угодій, между нѣсколькими, или по крайней мѣрѣ двумя соискателями. Когда же къ торгамъ являлось одно только лицо, то, хотя бы и имъ были предложены выгодныя для Казны условія, торги считались несостоявшимися, и назначался срокъ для производства новыхъ. Такой порядокъ часто вводитъ Казну въ убытки; кромѣ того, онъ несогласенъ съ правилами о торгахъ, изложенными въ ст. 37 и 39-ой постановленія Совѣта Управленія, 16 (28) Мая 1833 г., въ силу которыхъ, въ случаѣ явки одного лица къ изустнымъ торгамъ, послѣдніе должны быть за нимъ утверждаемы, и составленный по онымъ протоколъ надлежитъ представлять на рѣшеніе Коммисіи Финансовъ. Дабы никто не могъ отговариваться незнаніемъ правилъ, и для огражденія подлежа-

подъ własną a szczególnie Naczelnika Sekcyi Dóbr i Lasów odpowiedzialnością, odtąd wszelkie zmiany co do powierzchni wywołujących się do wydzierżawienia dóbr i wszelkich realności oraz innych stosunków, przed lub w czasie odbywanej licytacji zarządzone lub zarządzić się mające, do protokołów licytacyjnych były wprowadzane tak, iżby później nie mogła być czyniona o to żadna kwestya ani reklamacya.

Warszawa, dnia 13 (25 Lipca) 1849 roku.

Nr. 55,146/18,298.

№ 136.

Rozporządzenie, iż w ogłoszeniach o licytacyach ma być zamieszczanem, że choćby jeden tylko konkurent zgłosił się, za plus licytanta uważany będzie.

(d. 26 Czerwca (8 Lipca) 1852 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Powszechnie dotąd przyjęty jest zwyczaj odbywania licytacji na wydzierżawienie dóbr i realności rządowych, suprimowanych, instytutowych i innych, pomiędzy kilkoma konkurentami a najmniej dwoma. Jeżeli do licytacji zgłosi się tylko jeden konkurent, chociażby ofiarował i korzystniejsze dla Skarbu warunki, licytacya za spełzłą zwykle bywa uważana i nowy termin do innéj wyznaczony. Takie postępowanie Skarb często na straty i zawód naraża, a obok tego przeciwne jest przepisom, w art. 37 i 39-m postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 16 (28) Maja 1833 r. o licytacyach objętym, podług których w razie zgłoszenia się do licytacji głośnień jednego deklaranta, ten jeden za utrzymującego się przy licytacji winien być uważany, Kommissya Skarbu zatem, zwracając rzecz do należytego porządku, stanowi, że w każdym podobnym wypadku, gdy jeden tylko konkurent stanie i poda wyższą ofertę od ustanowionego praetium liciti, powinien być uwa-

щихъ вѣдомствъ отъ жалобъ заинтересованныхъ лицъ, Губернское Правленіе обязывается, въ объявленіяхъ о торгахъ, помѣщать положительное условіе въ семь смыслѣ, и, кромѣ того, поставить о настоящемъ распоряженіи въ извѣстность подвѣдомственные ему управленія, для руководства.

Варшава, 26 Іюня (8 Іюля) 1852 года.

№ 44,213/17,967.

№ 137.

Воспрещеніе принимать, по утвержденіи торговъ, соучастниковъ въ арендѣ имѣній и другихъ статей.

(25 Мая (6 Іюня) 1855 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Случалось, что Губернскія Правленія, по исходатайствованіи утвержденія представленныхъ объявленій или произведенныхъ торговъ на аренду какихъ либо статей доходовъ отъ казенныхъ имѣній и другихъ, состоящихъ въ управленіи Отдѣленія имуществъ и лѣсовъ, допускали, при заключеніи арендныхъ контрактовъ, къ соучастію съ лицами, за коими утверждены торги, другихъ лицъ, и нѣкоторые изъ подобныхъ контрактовъ утверждены Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

Изъ опыта оказалось, что въ случаѣ смерти одного изъ арендаторовъ, возникаютъ, по изъясненной причинѣ, споры весьма затрудняющіе установленіе порядка дальнѣйшаго исполненія контрактныхъ условій, за неимѣніемъ по сему предмету указаній въ условіяхъ временнаго пользованія, обязательныхъ съ 20 Мая (1 Іюня) 1847 г., гдѣ, въ §§ 15-мъ объ арендѣ имѣній и угодій, и 14-мъ, объ особой арендѣ пропинаціонныхъ доходовъ, вовсе о семъ не упоминается. Хотя, въ случаѣ смерти одного изъ арендаторовъ, договоръ, заключенный нераздѣльно дол-

жный за plus licytanta i spisany z nim protokół licytacyjny do dalszej decyzji Kommissyi Skarbu przedstawiony. Aby zaś niewiadomością prawa nikt się wymówić nie mógł i Władze od reklamacyj stron zasłonić, odpowiednie a wyraźne zastrzeżenie w ogłoszeniach o licytacji ma Rząd Gubernialny zamieszczać. A nadto obowiązany jest podwładne sobie Urzędy o konieczności zastosowania się do tego przepisu uwiadomić.

w Warszawie, d. 26 Czerwca (8 Lipca) 1852 r.

№ 44,213/17,967.

№ 137.

Przepis, iż po zatwierdzeniu licytacji, wspólnicy do dzierżawy dóbr i innych dochodów i użytków przyjmowani być nie mogą.

(d. 25 Maja (6 Czerwca) 1855 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Zdarzało się, iż Rządy Gubernialne po wyjednanii za twierdzenia deklaracji lub odbytych licytacji na wydzierżawienie dochodów i użytków z dóbr rządowych i innych, pod zarząd Wydziału dóbr i lasów zostających, przy zawarciu umów dzierżawnych przypuszczały do spółki z plus licytantami inne osoby, i że niektóre takie umowy pozyskały za twierdzenie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

Ponieważ doświadczenie okazuje, że z tego powodu, wrazie śmierci jednego z współdzierżawców, wynikają kwestye trudne do rozwiązania, jak ma być nadal dotrzymywana umowa, gdyż na taki przypadek, warunki ogólne umów czasowych za obowiązujące od d. 20 Maja (1 Czerwca) 1847 r. wskazane, mianowicie:

§ 15-y co do dzierżawy dóbr i realności i § 14-y co do dzierżawy oddzielnej dochodów propinacyjnych, nie obejmują stosownego objaśnienia, a jakkolwiek w razie zgonu jednego z współdzierżawców, umowa zawarta niepodzielnie, powinna być dotrzymywana przez pozostałego przy życiu, wszelako z uwagi,

женъ быть обязательнъ для остальныхъ, оставшихся въ живыхъ, тѣмъ не менѣе, принимая во вниманіе: что со смертію одного измѣняются арендныя отношенія и для оставшагося въ живыхъ; что всякія товарищества, согласно общимъ правиламъ закона (ст. 1865 Гражданскаго Кодекса) прекращаются со смертію одного изъ соучастниковъ, и потому могутъ возникать споры о дальнѣйшихъ платежахъ аренды; наконецъ, что въ подобныхъ случаяхъ Казна Царства была бы поставлена въ необходимость соглашаться, хотя и въ видѣ полюбовной сдѣлки, на уничтоженіе контрактовъ и объявлять новые торги, кои, при неувѣкѣ соискателей, ведутъ къ убыткамъ, во всякомъ же случаѣ служатъ поводомъ къ бесполезной перепискѣ и обремененію Финансоваго вѣдомства,—Коммисія Финансовъ, во избѣжаніе подобныхъ случаевъ на будущее время, постановила предписать, чтобы впредь Губернское Правленіе не принимало подобныхъ соучастниковъ въ арендѣ и наблюдало за исполненіемъ сего, объявивъ о настоящемъ распоряженіи Окружнымъ Экономическимъ Ассесорамъ и Уѣзднымъ Начальникамъ.

Варшава, 25 Мая (6 Іюня) 1855 года.

№ 20,738/8,998.

№ 138.

О обязанности лица, за коимъ утверждены торги, уплатить издержки, произведенныя, какъ на эти торги, такъ и на прежніе, не состоявшіеся.

(16 (28) Іюня 1860 г.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Нерѣдко случается, что торги, объявленные на отдачу въ арендное содержаніе мелкихъ угодій, или на подряды въ казенныхъ имѣніяхъ, остаются, по недостатку соискателей, безъ послѣдствій; почему назначаются вторичные торги. Такъ какъ, на основаніи нормальныхъ контрактныхъ условій, всѣ издержки на объявленія о торгахъ, напечатаніе контрактныхъ бланковъ,

же ze śmiercią jednego zmieniają się i dla żyjącego stosunki dzierżawne, że gdy wszelkie spółki, podług ogólnych przepisów prawa cywilnego (art. 1865 K. C.), z dniem śmierci jednego współnika kończą się, ztąd mogłyby się kwestye wyrodzić pod względem dalszego biegu samej dzierżawy, że wreszcie z takiego powodu Skarb Królestwa, lubo w drodze względności, lecz bywa zniewolony zezwolić na rozwiązanie podobnych umów, i na nowe wydzierżawienie ogłaszać licytacye, które mogą Skarbowi szkodę przynieść, gdyby ubiegających się do podobnych dzierżaw nie było, a zawsze naraża Władze skarbowe na korespondencye i zatrudnienia, bez żadnego dla Skarbu dobra, przeto chcąc na przyszłość takich zdarzeń uniknąć, Kommissya Skarbu postanowiła, aby odtąd Rząd Gubernialny podobnych wspólnych dzierżawców przy wydzierżawieniu nie przyjmował, i nietylko sam do niniejszego przepisu stosował się, ale oraz zawiadomił o tem Assessorów Ekonomicznych okręgowych i Naczelników Powiatowych.

в Warszawie, d. 25 Maja (6 Czerwca) 1855 r.

Nr. 20,738/8,998.

№ 138.

Objaśnienie, iż utrzymujący się przy licytacji, powinien ponieść kosztą nietylko tej ostatniej ale i poprzednich, które spęzły bezskutecznie.

(d. 16 (28) Czerwca 1860 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Częstokroć zdarza się, że pierwsze terminy licytacji na wydzierżawienie realności, lub na entrepryzy w dobrach rządowych ogłaszane, dla braku pretendentów nie odnoszą skutku, i że z tego powodu powtórne licytacye zarządzone zostają. Ponieważ ogólne warunki kontraktowe wskazują, że wszystkie kosztą jako to: ogłoszenie licytacji, druków do kontraktu, stempla, portoryi i t. p. wyłącznie dzierżawca

гербовую бумагу, почтовые платежи и проч., должны относиться на счет арендатора, то и все расходы по помещению публикаций в периодических изданиях равным образом уплаждаются на арендаторов или подрядчиков.

Не смотря на столь положительное правило, некоторые арендаторы и подрядчики протестуют против сего, ошибочно утверждая, что на их счет относятся только издержки последних торгов, и требуют освобождения их от уплаты расходов по первоначальным торгам. Для устранения подобных жалоб на будущее время, Правительственная Комиссия предписывает Губернскому Правлению: в условиях о торгах на аренду или на подряды в казенных имениях, а также и в договорах по этому предмету, помещать, что арендатор или подрядчик обязаны принять на себя издержки не только последних, но и предшествовавших, не состоявшихся торгов; при исчислении же и определении вознаграждения редакциям официальной газеты и периодических изданий, в коих помещены были объявления о торгах, применяться к циркуляру Правительственной Комиссии от 18 (30) Января сего года, № 56,235.

Варшава, 16 (28) Июня 1860 года.

№ 36,209/16,222.

№ 139.

О том, что лица, за коими утверждены торги, не могут уклоняться от исполнения принятых условий, даже и в случае неутверждения торгов в определенный срок.

(29 Февраля (12 Марта) 1864 года.)

Н Губернскому Правлению.

Правительственная Комиссия Финансов и Казначейства.

В постановлении Совета Управления от 16 (28) Мая 1833 года, о торгах, в статье 48-ой сказано: „утверждение

заспокоить jest obowiązany, z mocy więc tego warunku, likwidowane koszta przez redakcyę pism, w których ogłoszenia były zamieszczone, do dzierżawców lub entrepreneurów są regulowane i od nich ściągane.

Pomimo wszakże tak wyraźnego zastrzeżenia, niektórzy dzierżawcy i entrepreneurowie, występując przeciwko temu, mylnie utrzymują, że tylko koszta ogłoszeń ostatniej licytacji, przy której utrzymali się, do nich regulowane być winny i domagają się zwolnienia ich od opłaty kosztów z poprzednich ogłoszeń. Kommissya Rządowa, uznawszy potrzebę zapobieżenia tym odwołaniom się na przyszłość, poleca Rządowi Gubernialnemu, aby odtąd w warunkach licytacyjnych o dzierżawę lub entrepryzę w dobrach rządowych, a następnie w umowach o te przedmioty zawieranych, wyraźnie zamieszczał zastrzeżenie, że dzierżawca lub entrepreneur obowiązany jest ponieść nietylko koszta ogłoszenia ostatniej licytacji, do skutku doszłej, ale i poprzednich, dotyczących tego samego przedmiotu, które bezskutecznie spełzły; przy obliczeniu wszakże i ustanowieniu należności dla redakcyi gazety rządowej i redakcyi pism periodycznych, do których obwieszczenia licytacji były podane, Rząd Gubernialny ściśle zastosować się winien do ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowej pod dniem 18 (30) Stycznia r. b. Nr. 56,235 z Sekretaryatu wydanego.

w Warszawie, dnia 16 (28) Czerwca 1860 r.

Nr. 36,209/16,222.

№ 139.

Rozporządzenie, iż utrzymujący się przy licytacji nie może się uchylić od obowiązku dotrzymania deklaracyi, nawet w takim razie, gdyby licytacja nie została potwierdzoną w terminie przepisany.

(d. 29 Lutego (12 Marca) 1864 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Postanowienie Rady Administracyjnej z dnia 16 (28) Maja 1833 r., o licytacjach w art. 48-m stanowi:

торговъ въ Воеводской Коммисіи (Губернскомъ Правленіи) должно послѣдовать въ 14 дней, а въ Правительственной Коммисіи въ теченіе мѣсяца съ производства торговъ. Когда, въ продолженіе этого времени, утвержденія не послѣдуетъ, лицо, за которымъ остались торги, въ правѣ, буде пожелать, отказаться отъ исполненія принятыхъ условій.“

Такъ какъ весьма часто случается, что, при замедленіяхъ въ утвержденіи торговъ, лица, за коими торги остались, найдя условія невыгодными для себя, отказываются отъ нихъ, — чрезъ что причиняются Казнѣ убытки, то, въ предупрежденіе сего на будущее время, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ Губернскому Правленію въ условіяхъ о торгахъ помѣщать слѣдующее: „хотя бы утвержденіе протокола о торгахъ и не послѣдовало въ срокъ, ст. 48-ю постановленія Совѣта Управленія 16 (28) Мая 1833 года опредѣленный, тотъ, за кѣмъ останутся торги, не въ правѣ отказаться отъ принятыхъ условій.“

Варшава, 29 Февраля (12 Марта) 1864 года.

№ 3,527/1,251.

№ 140.

Постановленіе, дополняющее правила постановленія Совѣта Управленія Царства отъ 16 (28) Мая 1833 года о торгахъ по продажѣ разныхъ государственныхъ имуществъ.

(19 Сентября (1 Октября) 1864 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

ИМПЕРАТОРА И САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

ВЕЛИКАГО КНЯЗЯ ФИНЛЯНДСКАГО,

и проч.; и проч., и проч.

Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.

Въ виду предстоящихъ значительныхъ торговъ по продажѣ разныхъ государственныхъ имуществъ и съ цѣлю обезпе-

„potwierdzenie licytacji nastąpić powinno w Komisji Wojewódzkiej (w Rządzie Gubernialnym) w przeciągu dni czternastu, w Komisji Rządowej w przeciągu jednego miesiąca od dnia licytacji. Gdyby w czasie tym zatwierdzenie nie nastąpiło, utrzymujący się na licytacji, jeżeli zechce, wolnym być może od obowiązku dotrzymania deklaracji.“

Ponieważ zdarza się, że w razie niekorzystnych dla plus-licytantów wypadków z licytacji, a dopuszczenia zwłoki w potwierdzeniu onej, pluslicytanci odstępują od licytacji, a z tego zawodu Skarb najczęściej stratę ponosi; aby więc w przyszłości temu zapobiedz, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleca Rządowi Gubernialnemu, aby w warunkach do wszelkich licytacji zamieszczano wyraźne zastrzeżenie:

„że chociażby potwierdzenie protokołu licytacyjnego nie nastąpiło w terminie art. 48-m postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 16 (28) Maja 1833 r. oznaczonym, utrzymujący się na licytacji nie będzie mógł odstąpić od spełnienia przyjętego zobowiązania.“

w Warszawie, d. 29 Lutego (12 Marca) 1864 r.

Nr. 3,527/1,251.

№ 140.

Postanowienie uzupełniające przepisy postanowienia Rady Administracyjnej w Królestwie z dnia 16 (28) Maja 1833 r. o licytacjach na sprzedaż różnych nieruchomości skarbowych.

(d. 19 Września (1 Października) 1864 r.)

W Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II-go,

CESARZA WSZECH ROSSYJ, KRÓLA POLSKIEGO,

WIELKIEGO KSIĘCIA FINLANDZKIEGO,

etc., etc., etc.

Komitet Urządzający w Królestwie Polskiem.

Z powodu nastąpić mających licytacji publicznych na sprzedaż różnych nieruchomości skarbowych, znacznej warto-

чить, по возможности, успешное производство этихъ торговъ, Учредительный Комитетъ, въ дополнение къ постановленію Совѣта Управленія отъ 16 (28) Мая 1833 года, постановилъ и постановляетъ.

1) Торги по продажѣ Государственныхъ имуществъ производить, руководствуясь постановленіемъ Совѣта Управленія, отъ 16 (28) Мая 1833 года, съ соблюденіемъ, сверхъ того, ниже слѣдующихъ правилъ.

2) Назначеніе цѣны, съ которой торгъ имѣетъ начаться, не обязательно, и въ тѣхъ случаяхъ, когда таковой цѣны не будетъ назначено, желающіе торговаться могутъ объявлять цѣны по своему усмотрѣнію. Но въ объявленіи о торгахъ, дѣлаемомъ отъ Правительства, должна быть положительно опредѣлена сумма залога, имѣющая быть представленною къ торгамъ.

3) Кромѣ торговъ исключительно изустныхъ и исключительно посредствомъ запечатанныхъ объявленій, допускаются еще торги смѣшанные, т. е. подача запечатанныхъ пакетовъ съ объявленіемъ рѣшительной цѣны, и, совместно съ тѣмъ, изустные торги между лицами, не подавшими таковыхъ пакетовъ.

4) Утвержденіе торговъ производится общимъ установленнымъ порядкомъ: но оно можетъ быть сдѣлано также слѣдующимъ образомъ: Учредительный Комитетъ назначаетъ цѣну каждому продаваемому Государственному имуществу и эту цѣну, въ запечатанномъ пакетѣ препровождаетъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, гдѣ имѣютъ производиться торги на Государственныя имущества, предназначаемыя въ продажу. По окончаніи торга, вскрывается пакетъ Учредительнаго Комитета, и лицо, объявившее высшую цѣну, изустно или въ запечатанномъ пакетѣ, признается приобрѣтателемъ продаваемаго имущества, если данная симъ лицомъ цѣна сравнялась съ цѣною, назначенною Учредительнымъ Комитетомъ, или же оную превзошла. Въ обоихъ случаяхъ, торгъ тотчасъ утверждается,

ści, i w celu zapewnienia, ile można, skutecznego ich odbycia, Komitet Urządzący, w uzupełnieniu postanowienia Rady Administracyjnej Królestwa z dnia 16 (28) Maja 1833 roku, postanowił i stanowi:

1) Licytacje na sprzedaż nieruchomości skarbowych, odbywać się będą podług zasad przepisanych postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 16 (28) Maja 1833 r., z zastosowaniem się nadto do następujących przepisów:

2) Oznaczenie szacunku, od którego licytacja ma być rozpoczęta, nie jest koniecznem; — w takich razach przeto, gdy szacunek oznaczony nie będzie, przystępujący do licytacji będą mogli zaoferować cenę według własnego uznania. W ogłoszeniach wszakże czynionych ze strony Rządu o licytacjach, wysokość vadium do licytacji złożyć się winnego, ma być ściśle oznaczoną.

3) Oprócz licytacji li tylko głośnych, jako też licytacji przez opieczętowane deklaracje wyłącznie odbywanych, mogą mieć jeszcze miejsce licytacje mieszane, t. j. mogą być podawane opieczętowane deklaracje z oznaczeniem wysokości postąpionej summy i obok tego może być odbyta głośna licytacja pomiędzy ubiegającymi się, którzy takich deklaracji opieczętowanych nie złożyli.

4) Licytacje zatwierdzane będą według przepisane-go w tej mierze zwykłego porządku, lecz będą mogły być również zatwierdzane i w sposób następujący: Komitet Urządzący oznaczy szacunek każdych wystawionych na sprzedaż nieruchomości skarbowych i oznaczenie tego szacunku prześle w opieczętowanej kopercie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, w której licytacje na rzeczoną sprzedaż nieruchomości skarbowych mają się odbywać. Po skończeniu licytacji, rozpieczętowaną zostanie koperta Komitetu Urządzącego i pluslicytant, który, czy to przy głośnej licytacji, czy też przez opieczętowaną deklarację postąpił summę najwyższą, uznanym będzie za nabywcę nieruchomości na sprzedaż wystawionej, jeżeli postąpiona przez niego summa, wyrównywać będzie summie przez Komitet Urządzący ustanowionej, lub też, jeżeli takową summę przewyższy. W obydwóch tych wypadkach licytacja ma być bezzwłocznie zatwierdzoną, przy

а залоги возвращаются всѣмъ торговавшимся, кромѣ того лица, за кѣмъ утверждёнъ предметъ продажи. Затѣмъ акты на проданное имущество совершаются на основаніи объявленныхъ при торгахъ условій.

5) Примѣненіе однако изъ вышеупомянутыхъ способовъ производства торговъ, въ каждой предположенной продажѣ, зависитъ отъ усмотрѣнія Учредительнаго Комитета, или, по его уполномочию, отъ Правительственной Комисіи Финансовъ.

Въ объявленіи о торгѣ положительно должно быть сказано, по какому способу торгъ и утверждёнїе онаго будутъ производиться.

6) Лицо, давшее на торгъ за продаваемое имущество высшую Правительствомъ принятую цѣну, и затѣмъ уклоняющееся или отказывающееся отъ совершенія актовъ на покупку, отвѣчаетъ изъ представленнаго залога за всѣ убытки, Казною понесенные, какъ отъ промедленія продажи, такъ и отъ назначенія новыхъ торговъ и могущей послѣдовать на оныхъ недодачи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Учредительнаго Комитета, 19 Сентября (1 Октября) 1864 года.

Намѣстникъ, Генераль-Адъютантъ

(подписано) *Графъ Бергъ.*

Членъ-Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета

(подписано) *Я. Соловьевъ.*

Примѣчаніе. Постановленіе Совѣта Управленія отъ 16 (28) Мая 1833 г., о торгахъ, находится въ Сборникѣ административныхъ узаконеній, по вѣдомству Финансовъ, томъ IV, о взиманіи и взысканіи казенныхъ податей и сборовъ, подъ № 16, стр. 174.

звращеніи vadium wszystkim licytantom, wyjawszы jedynie tego, który się przy tej licytacji utrzymał; po czym akt nastąpiej sprzedaży nieruchomości winien być sporządzony na podstawie ogłoszonych warunków licytacyjnych.

5) Zastosowanie jednego z powyższych sposobów odbywania licytacji do każdej zamierzonej sprzedaży, zależy od uznania Komitetu Urządzającego, lub też, za jego upoważnieniem, od decyzji Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu.

W ogłoszeniu o licytacji powinno być wyraźnie wymienione, według jakiego sposobu licytacja ta odbywać się będzie, oraz w jakim porządku nastąpić ma jej potwierdzenie.

6) Pluslicytant, któryby postąpiwszy na licytacji sumę najwyższą i przez Rząd przyjętą, uchylał się następnie lub odmawiał zawrzeć kontrakt kupna, staje się odpowiedzialnym ze złożonego przez siebie vadium, za wszelkie straty jakieby Skarb poniósł, z powodu opóźnienia sprzedaży, jako też z powodu zarządzenia nowej licytacji i niedoborów z tejże wyniknąć mogących.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Komitetu Urządzającego, odbytem d. 19 Września (1 Października) 1864 r.

Namiestnik, Jenerał-Adjutant

(podpisano) *Hr. Berg.*

Członek Zarządzający interesami Komitetu Urządzającego,

(podpisano) *Sołowiew.*

Uwaga. Postanowienie Rady Administracyjnej o licytacjach z dnia 16 (28) Maja 1833 roku, mieści się w Zbiorze przepisów o poborze i egzekucji należności skarbowych, pod Nr. 16 str. 175.

ГЛАВА VIII.

О ЗАЛОГАХЪ.

№ 141.

Указаніе Губернскому Правленію правилъ, по которымъ оно должно разсматривать и принимать залоги на арендное содержаніе казенныхъ имѣній.

(19 (31) Октября 1839 года.)

Августовскому Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Предписаніемъ отъ 27 Іюля (8 Августа) сего года, за № 63,171, Правительственная Коммисія преподала Губернскимъ Правленіямъ указанія относительно оцѣнки земскихъ имѣній, которыми должны обезпечиваться залоги для безопасности Казны. Разсматривая затѣмъ многочисленныя распоряженія, изданныя относительно принятія кредитныхъ бумагъ на поручительство или залоги, она удостовѣрилась, что вслѣдствіе Высочайшаго указа 19 (31) Августа 1828 года, коимъ повелѣно уплачивать казенныя долги закладными листами, прежнія распоряженія потеряли свою силу, и что въ настоящее время могутъ быть принимаемы въ залогъ, по нарицательной ихъ цѣнѣ, слѣдующія кредитныя бумаги:

1. Закладные листы, безъ различія, какъ прежняго, такъ и новаго выпуска, за исключеніемъ только желтыхъ закладныхъ листовъ.

Къ закладнымъ листамъ должны быть приложены купоны, начиная съ того полугодія, въ которомъ они представляются.

2. Частныя облигаціи въ 300. золотыхъ, выпущенныя въ 1829 году Казною Царства на 42-миліонный заемъ.

TYTUŁ VIII.

O KAUCYACH.

№ 141.

Wskazanie Rządowi Gubernialnemu zasad, podług których ma rozpoznawać i przyjmować kaucye do dzierżaw dóbr rządowych.

(d. 19 (31) Października 1839 r.)

Do Rządu Gubernialnego Augustowskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Przez reskrypt z dnia 27 Lipca (8 Sierpnia) r. b. Nr. 63,171 udzieliła Rządom Gubernialnym objaśnienie co do szacowania dóbr ziemskich, na których mają być zapisywane rękojmie dla bezpieczeństwa Skarbu. Rozpoznając następnie liczne rozporządzenia, jakie co do przyjmowania papierów na rękojmie czyli kaucye wydane zostały, przekonała się, iż w skutek postanowienia NAJJAŚNIEJSZEGO PANA z dnia 19 (31) Sierpnia 1828 roku nakazującego długi skarbowe spłacać listami zastawnymi, rozporządzenia poprzednie ustały w swęj mocy i że w stanie dzisiejszym przyjmowane być mogą na rękojmie następujące papiery, podług imiennęj ich wartości:

1. Listy zastawne, bez rozróżnienia dawnych od nowych, z wyłączeniem tylko listów zastawnych żółtych.

Do listów zastawnych dołączone być mają kupony, zaczawszy od półrocza, w którym są składane.

2. Obligacye udziałowe po 300 złp. na pożyczkę 42-milionową, przez Skarb Królestwa w roku 1829 wydane.

3. Частичныя облигаціи въ 500 злотыхъ, на стопятидесяти-миліонный заемъ, выпущенныя также Казною Царства на основаніи Высочайшаго указа 1835 года.

4. Государственныя облигаціи въ 1,000 злотыхъ, выпущенныя въ 1838 году на сухопутныя и водяныя сообщенія.

5. Ассекраціи, выданныя Правительственною Коммисією Финансовъ и Казначейства, арендаторамъ казенныхъ имѣній, на слѣдующіе имъ со временъ Герцогства Варшавскаго платежи, пока на удовлетвореніе ихъ закладными листами, не будетъ назначена особая сумма.

Независимо отъ сего, Правительственная Коммисія постановила издать для администраціи казенныхъ имѣній, слѣдующія дополнителныя правила, относительно принятія залоговъ. Представленныя въ залогъ наличныя деньги, могутъ быть обращены въ вышеозначенныя кредитныя бумаги, или же замѣнены ипотечнымъ обезпеченіемъ, но до выдачи наличныхъ денегъ, или вышедшихъ въ тиражъ кредитныхъ бумагъ, въ замѣнъ за другіе залого, или не вышедшихъ въ тиражъ бумагъ за ипотечное поручительство, Губернское Правленіе обязано удостовѣриться, нѣтъ ли какихъ либо казенныхъ претензій, которыя для удобнѣйшаго разсчета слѣдуетъ прежде всего удовлетворить изъ наличности или кредитныхъ бумагъ, пока наличныя деньги не будутъ обращены въ кредитныя бумаги, а сіи послѣднія замѣнены ипотечнымъ поручительствомъ.

Кто, будучи обязанъ представить залогъ, представляетъ въ обезпеченіе Казны либо собственное движимое имущество въ наличныхъ деньгахъ или въ поименованныхъ выше бумагахъ, либо же недвижимое имущество, тотъ, не нуждаясь ни въ поручителѣ, ни въ поручительствахъ, не представляетъ въ строгомъ смыслѣ залога, а только движимый или ипотечный закладъ, однакожь, не смотря на то, залогодатель можетъ быть привлеченъ къ отвѣтственности всѣмъ своимъ состояніемъ, за неисполненіе принятыхъ имъ обязательствъ и къ вознагражденію всѣхъ убытковъ произшедшихъ по случаю неустойки; представленный же въ Казну залогъ долженъ только служить ей облегченіемъ во взысканіи соразмѣрной оному части причитающейся суммы; при чемъ на поручителя не можетъ быть обращено взысканіе свыше той суммы, въ которой онъ поручился.

Представляющій обезпеченіе или залогъ вышеозначенными

3. Obligacye cząstkowe po 500 złp. na pożyczkę sto pięćdziesiąt milionową, w skutek dekretu CESARSKIEGO z 1835 roku również przez Skarb Królestwa wydane.

4. Obligacye Skarbowe po 1,000 złp. w roku 1838 na drogi komunikacyi lądowej i wodnej wystawione.

5. Assekuracye dzierżawcom dóbr rządowych na przypadające im, z epoki Księstwa Warszawskiego, należitości przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu wydawane, dopóki dla ich zaspokojenia listami zastawnemi fundusz przeznaczony nie zostanie.

Obok tego Kommissya Rządowa postanowiła następujące, dla administracyi dóbr rządowych co do przyjmowania rękojmi, wydać dodatkowe przepisy. Złożona rękojmia w gotowej monecie może być zamieniona na papiery wyżej wymienione lub na zabezpieczenie hipoteczne, przed wydaniem jednak gotowizny lub papierów wylosowanych do spłacenia za inne rękojnie, albo papierów niewylosowanych, za rękojnię hipoteczną, Rząd Gubernialny obowiązany jest przekonać się, czy nie okazały się jakie pretensye skarbowe, a które dla łatwości przedewszystkiem z gotowizny lub papierów zrealizować należy, nim zmiana gotowizny na papiery, a tych na rękojnię hipoteczną nastąpi.

Kto będąc obowiązany do stawienia rękojmi własny majątek, bądź ruchomy, to jest w gotowiznie, albo papierach wyżej wymienionych, albo majątek nieruchomy na zabezpieczenie Skarbu przedstawia, ten nie potrzebując ręczyciela, ani poręczeń, nie daje w ścisłym znaczeniu kaucyi, ale tylko zakład ruchomy lub hipoteczny, i mimo tego zakładu może być z całkowitego majątku swojego poszukiwany o dopełnienie obowiązku przezeń przyjętego i wynagrodzenie wszelkich szkód przez niedopełnienie zrzadzonych; stawiony zaś dla Skarbu zakład, służyć ma tylko dla ułatwienia Skarbowi poszukiwań w części temu funduszowi odpowiedniej, ręczyciel zaś (kautor) nie może być poszukiwany o większą kwotę nad tę, do jakiej się zobowiązał.

Składający rękojnię lub zakład, w papierach publicz-

кредитными бумагами должен приложить къ своему объявлению подписку и пояснить въ ней, что Казна имѣетъ полное право, при отыскиваніи своей принадлежности, продать бумаги чрезъ посредство Банка и вырученную сумму засчитать на слѣдующій ей долгъ.

Губернскимъ Правленіямъ, коимъ предписаніемъ отъ 27 Іюля (8 Августа) сего года, за № 63,171, разрѣшено принимать и оцѣнивать степень обезпеченія ипотечныхъ залоговъ, и которыя въ силу предписанія отъ того же числа, за № 10,564, могутъ выдавать дозволенія на исключеніе залога изъ ипотечной книги, предоставлено уже тѣмъ самимъ право на выдачу движимыхъ залоговъ и поручительствъ, представленныхъ наличными деньгами или кредитными бумагами. Губернскія Правленія въ правѣ также уступать первенство ипотечныхъ поручительствъ Кредитному Обществу, если, не смотря на такую уступку, поручительство это будетъ обезпечено въ предѣлахъ $\frac{2}{3}$ частей стоимости, имѣющей установиться на основаніи правилъ, предписанныхъ Правительственною Коммисією Финансовъ и Казначейства. До уступки однакожъ ипотечнаго первенства, Губернское Правленіе должно удостовѣриться, не оказались ли какія либо казенныя претензіи къ лицу, за которымъ дано поручительство, и, въ случаѣ ихъ обнаруженія, удовлетворить оныя изъ ссужаемаго Кредитнымъ Обществомъ займа, не подвергая Казну необходимости отыскиванія своего долга экзекуціоннымъ порядкомъ съ другихъ имуществъ должника.

Губернское Правленіе не въ правѣ въ пользу частныхъ долговыхъ обязательствъ, отказываться отъ разъ приобрѣтеннаго имъ первенства, и тѣмъ самымъ не можетъ уступать первенство поручительства, хотя бы такое, не смотря на уступку мѣста, обезпечено было еще въ предѣлахъ $\frac{2}{3}$ частей стоимости.

Хотя изъ общихъ положеній вытекаетъ правило, что обезпечивающій залогъ на капиталѣ ипотекованномъ посредствомъ внесенія въ ипотечную книгу соотвѣтственной статьи, обязанъ вмѣстѣ съ тѣмъ получить отъ собственника имѣнія подписку въ томъ, что онъ принимаетъ на себя отвѣтственность въ отношеніи Казны, и затѣмъ подчиняетъ себя всѣмъ мѣрамъ административнаго взысканія въ случаѣ, если встрѣтится необходимость прибѣгнуть къ онымъ, для большаго однакожъ обезпеченія, Правительственная Коммисія предписываетъ припять это условіе къ непремѣн-

ных, выżej wymienionych, powinien dołączyć deklarację, w której ma wyrazić, że Skarb mocen będzie przy poszukiwaniu swęj należytości sprzedać papiery, za pośrednictwem Banku, i otrzymany szacunek na dług swój zaliczyć.

Rządy Gubernialne upoważnione będącъ reskryptem z dnia 27 Lipca (8 Sierpnia) r. b. Nr. 63,171 do przyjmowania i oceniania bezpieczeństwa kaucyjъ hypotecznych, jako też reskryptemъ tejże daty Nr. 10,564 do zezwalania na extabulacyą kaucyjъ, upoważnione są tem samem do wydawania zakładówъ i rękojmiъ ruchomych, bądź gotowizną, lub papierami wystawionych. Mocne są także Rządy Gubernialne, z rękojmiamiъ hypoteczными ustępować pierwszeństwa dla Towarzystwa Kredytowego, jeżeli mimo takiego ustąpienia, mieścić się jeszcze rękojmia będzie w $\frac{2}{3}$ częściachъ szacunku, według zasadъ przez Kommissyę Rządową Przychodówъ i Skarbu przepisanych, ustanowić się mającego. Przedъ ustąpieniemъ jednakъ pierwszeństwaъ hypotecznego Rządъ Gubernialny przekonać się winien, czy nie są odkryte jakie pretensye Skarbowe do poręczonego, gdyż w razie ichъ odkrycia zrealizować je należy z pożyczki przez Towarzystwo Kredytowe udzielić się mającej, i nie narażać Skarbu na potrzebę dochodzenia swego długu, aż drogą egzekucyi na innychъ funduszach.

Dla długówъ prywatnychъ Rządъ Gubernialny nie jest mocen zrzekać się pierwszeństwa razъ nabytego, a tem samem nie może ustępować pierwszeństwa z rękojnią, chociażby mimo ustąpionego miejsca mieściła się jeszcze w $\frac{2}{3}$ częściachъ szacunku.

Jakkolwiek z przepisówъ ogólnychъ wynika ta zasada, że zabezpieczający rękojmię na kapitaleъ hypotekowanym, sposobemъ subintabulacyi, obowiązany jest zarazemъ uzyskać od właściciela dóbrъ poddanie się odpowiedzialności względemъ Skarbu, a zatemъ egzekucyi administracyjnej, na przypadekъ potrzeby jejъ wystosowania; dla pewnościъ jednakъ Kommissya Rządowa warunekъ ten za konieczny do zachowaniaъ przepisuje, a nadto, jeżeliby nieruchomośćъ kapitałemъ na rękojniąъ przedstawionymъ obciążona, wypuszczoną była w zastawę, długoletnią dzier-

ному исполнению и, сверхъ того, въ случаѣ, еслибы недвижимость, обремененная представленнымъ въ залогъ капиталомъ, отдана была подъ закладъ, въ долгосрочное арендное содержаніе или другаго рода пользованіе, напримѣръ въ пожизненное владѣніе, и еслибы права эти внесены были въ ипотеку, требовать, чтобы закладной или пожизненный владѣлецъ и т. п., равно какъ и собственникъ, приняли на себя въ отношеніи Казны отвѣтственность по представленному залогу.

Если имѣніе, представленное въ залогъ, отдано въ кратковременную аренду, то есть на три года или менѣе, и срокъ обязательства, по которому представляется залогъ, не истекаетъ раньше, и, сверхъ того, если въ условіяхъ аренднаго контракта не сдѣлано оговорки относительно продолженія аренды, какъ это случается, при предоставленіи арендатору права на производство разныхъ улучшеній, съ условіемъ пользованія имѣніемъ до окончательной выручки сдѣланныхъ на оныя затратъ, то, при трехлѣтнихъ и менѣе продолжительныхъ арендахъ, можно освободить арендатора отъ принятія на себя отвѣтственности относительно Казны.

Губернскому Правленію извѣстно, что, согласно правиламъ Ипотечнаго Устава, проценты двухлѣтніе и за текущій годъ пользуются одинаковымъ первенствомъ съ капиталомъ, на который они причитаются; не смотря однакожъ на то, Губернскія Правленія не всегда исчисляютъ проценты отъ суммы долговъ предшествующихъ залогу, при оцѣнкѣ обезпеченія онаго. Конечно, во время принятія залога можетъ дѣйствительно не оказаться недостаточныхъ процентовъ, но такъ какъ Казна прямо заинтересована въ обезпеченіи залога, преимущественно на случай отчужденія, когда проценты оказываются почти всегда неуплаченными, то заботливость о обезпеченіи Казны указываетъ на необходимость того, чтобы Губернскія Правленія, при исчисленіи долговъ и другихъ обремененій, внесенныхъ въ 3-е и 4-е отдѣленія ипотечной книги, причисляли къ нимъ недоимочные трехлѣтніе платежи, и тогда уже признавали залогъ достаточнымъ, когда сумма долговъ и другихъ обремененій, равно трехлѣтнихъ привилегированныхъ недоимокъ, вмѣстѣ съ суммою залога, не будетъ превышать $\frac{2}{3}$ стоимости земскаго имѣнія и половины стоимости домовъ, установленной по правиламъ.

завѣ или инного rodzaju użytkowanie, np. w dożywocie i jeżeli prawa te będą objawione w hipotece, w takim razie, zastawnik, dożywotnik i t. p., równie jak i właściciel, przyjąć powinni odpowiedzialność za rękojmię względem Skarbu.

Jeżeli dzierżawa majątku, na rękojmię przedstawionego, jest krótkotrwałą, to jest trzyletnia lub krótsza, a zobowiązanie, za które ma być stawiona rękojmia, wcześniej nie upływa, i jeżeli warunki kontraktu dzierżawnego nie czynią obawy jej przedłużenia, jak to bywa przy upoważnieniu dzierżawcy do melioracy i warunku nieustąpienia z dóbr przed otrzymaniem wynagrodzenia; przy dzierżawach zatem trzyletnich i krótszych, można zaniechać żądania od dzierżawcy poddania się odpowiedzialności względem Skarbu.

Wiadomo Rządowi Gubernialnemu, że według przepisów prawa hipotecznego, procenta dwuletnie i z roku bieżącego mają równe pierwszeństwo z kapitałem, od którego należą; nie zawsze jednak Rządy Gubernialne doliczają procenta od summy długów kaucyę poprzedzających, przy ocenieniu jej bezpieczeństwa. Wprawdzie w czasie przyjmowania rękojmi mogą procenta nie zalegać, lecz gdy Skarb interessowany jest o bezpieczeństwo jej, głównie na przypadek wywłaszczenia, a wtenczas prawie zawsze procenta pokazują się zaległemi; troskliwość przeto o bezpieczeństwo Skarbu wskazuje potrzebę, aby Rządy Gubernialne, obliczając dług i ciężary w dziale III i IV-m zahypotekowane, doliczały do nich zaległości trzyletnich opłat, i dopiero wtenczas rękojmię za dostateczną uznawały, gdy summa długów i ciężarów oraz trzyletnich zaległości uprzywilejowanych, łącznie z summą kaucyjną, nie będzie przenosić $\frac{2}{3}$ szacunku dóbr ziemskich, a połowę szacunku domów, według zasad ustanowionego.

Отъ долговъ Земскому Кредитному Обществу привилегированный трехлѣтній процентъ слѣдуетъ считать по 6⁰/₀, хотя въ этомъ процентѣ помѣщается извѣстная часть на погашеніе капитала. Такимъ же самымъ порядкомъ слѣдуетъ поступать по займамъ, заключеннымъ съ высшимъ размѣромъ погашенія, каковы напримѣръ казенныя ссуды, выдаваемыя на 8 и 10 процентовъ, исчисляя по нимъ на привилегированный процентъ такую сумму, какая въ дѣйствительности ежегодно уплачивается на обыкновенный процентъ и на погашеніе.

Вмѣсто того слѣдуетъ отчислять отъ суммы долговъ часть долга Кредитному Обществу и другихъ подобныхъ долговыхъ обязательствъ, по свидѣтельству Кредитнаго Общества, или заимодавцевъ другихъ подобныхъ капиталовъ, удовлетворенныхъ амортизаціоннымъ процентомъ, хотя бы цифра долга оставалась въ ипотекѣ безъ измѣненія.

Формы ипотечныхъ поручительствъ, а равно формы объявленій, при которыхъ должны быть представляемы наличныя деньги или кредитныя бумаги, Правительственная Коммисія препровождаетъ въ приложеніи. Формы ипотечныхъ поручительствъ Губернское Правленіе должно препроводить ко всѣмъ Нотаріусамъ подвѣдомственной ему губерніи, для удобства заинтересованныхъ сторонъ и Нотаріусовъ.

Что касается ипотечныхъ поручительствъ, Правительственная Коммисія напоминаетъ Губернскому Правленію, чтобы къ главной выписи поручительства прилагалась была копія ипотечнаго указателя той недвижимости, на которой обезпечено поручительство, а равно доказательства стоимости, принятой въ основаніе оцѣнки, то есть свидѣтельство объ уплатѣ подати оцѣны 24 грошей, свидѣтельство страховой оцѣнки и копію оцѣночной вѣдомости. Всякое поручительство должно быть представляемо въ двухъ экземплярахъ, изъ которыхъ главная выпись должна оставаться въ Главномъ Казначействѣ, а копія — при дѣлахъ Губернскаго Правленія.

Варшава, 19 (31) Октября 1839 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ленскій*.

№ 86,101.

Od długu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, procent uprzywilejowany trzyletni liczony być ma na stopę 6⁰/₀, chociaż w tym procencie mieści się część na umorzenie kapitału. Podobnie postępować należy przy długach na większe umorzenie takowych; są na przykład pożyczki skarbowe na 8 i 10 procent udzielane, taką przeto stopę na procent uprzywilejowany liczyć należy, jaka rzeczywiście corocznie jest opłacaną na procent zwyczajny i amortyzacyjny.

W miejsce tego zaś, odtrącać należy od summy długów część z długu Towarzystwa Kredytowego i innych podobnych długów, według świadectwa Władz Towarzystwa lub wierzycieli innych kapitałów podobnych, procentem amortyzacyjnym zaspokojoną, chociażby cały dług imiennie w hypotece pozostał.

Wzory do rękojmi hipotecznych, jakoteż wzory do deklaracji, przy której gotowizna lub papiery składane będą, Kommissya Rządowa w załączeniu przesyła. Wzory do poręczeń hipotecznych Rząd Gubernialny przesła wszystkim Rejentom swęj gubernii, przez co równie dla osób interessowanych, jako i dla Rejentów dogodność nastąpi.

Co do poręczeń hipotecznych, Kommissya Rządowa przypomina Rządowi Gubernialnemu, aby w każdym wypadku, do głównego wypisu poręczenia dołączany był odpis wykazu hipotecznego nieruchomości, na której poręczenie zapisane, jakoteż dowód szacunku, który za zasadę do ocenienia był użyty, to jest, albo świadectwo co do opłaconego podatku ofiary 24 grosze, świadectwo taksy ogniowej, kopije z rezultatu taksy. Każde poręczenie powinno być składane w dwóch egzemplarzach, z których główny wypis w Kassie Głównej ma zostać, a kopija w aktach Rządu Gubernialnego.

w Warszawie, dnia 19 (31) Października 1839 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Łęski*.

№ 86,101.

№ 142.

Объяснение о томъ, что залоги должны соответствовать годовой арендной платѣ съ податями и повинностями, причитающимися ко взносу съ арендуемыхъ казенныхъ имѣній.

(22 Ноября (4 Декабря) 1840 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

На рапортъ Губернскаго Правленія отъ 11 (23) Ноября сего года, за № 40,103, коимъ испрашивается разрѣшеніе: слѣдуетъ ли требовать обезпеченія залогомъ производимаго у арендаторовъ казенныхъ имѣній вычета процентовъ на строенія, Правительственная Коммисія увѣдомляетъ, что, на основаніи § 6-го арендныхъ контрактовъ, представляемые арендаторами залоги должны соответствовать годовой арендной платѣ съ податями и повинностями, причитающимися къ поступленію съ арендуемыхъ имѣній, за симъ, въ этотъ расчетъ не должны входить вычитываемые изъ арендной суммы проценты на поддержаніе строеній и мостовъ, на взиманіе чиншей и случаи естественныхъ бѣдствій, тѣмъ болѣе, что предписаніемъ отъ 8 (20) Октября 1838 г., за № 12,498/3,490, арендаторы освобождены отъ представленія подробной отчетности по процентамъ, вычитаемымъ на строенія. Изъ сего слѣдуетъ, что въ обезпеченіи упомянутыхъ процентовъ залогомъ вовсе не представляется надобности, и взыскивать ихъ не слѣдуетъ, такъ какъ они обезпечиваются, вмѣстѣ съ другими повинностями, залогомъ, соответствующимъ годовой арендной суммѣ съ срочными платежами; необходимо только наблюдать за исправнымъ и своевременнымъ взносомъ арендныхъ денегъ.

Настоящее предписаніе должно служить для Губернскаго Правленія и разъясненіемъ, какимъ порядкомъ исчислять гербовый сборъ съ главныхъ экземпляровъ арендныхъ контрактовъ. Экземпляры сии писать на гербовой бумагѣ, соответствующей, по достоинству, арендной суммѣ, податямъ и всѣмъ тѣмъ вычетамъ, какіе арендаторъ обязанъ обезпечить залогомъ, по смыслу контракта, на основаніи изложенныхъ разъясненій.

Варшава, 22 Ноября (4 Декабря) 1840 года.

№ 89,059/27,256.

№ 142.

Objaśnienie, że kaucya wyrównywać powinna całorocznej opłacie dzierżawnej, tudzież podatkowi i ciężarom, z dóbr wydzierżawionych do uiszczenia przypadającym.

(d. 22 Listopada (4 Grudnia) 1840 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W rozwiązaniu raportu Rządu Gubernialnego z dnia 11 (23) Listopada r. b. Nr. 40,103, którym zapytuje: czy od potrącanego dzierżawcom dóbr rządowych procentu na budowę, ma być wymaganem zabezpieczenie kaucyjne, Kommissya Rządowa oświadcza, że § 6-y kontraktów dzierżawnych wskazuje, że kaucya, którą dzierżawca stawić jest obowiązany, wyrównywać tylko powinna całorocznej opłacie dzierżawnej; tudzież podatkowi i ciężarom, z dóbr wydzierżawionych do uiszczenia przypadającym; procenta zatem na budowę, mosty, rendanturę czynszów i przypadki losowe, od ceny dzierżawy potrącone, do tego nie należą, zwłaszcza, że dzierżawcy reskryptem z dnia 8 (20) Października 1838 roku Nr. 12,498/3,490 od szczegółowego wyrachowania się z potrąconego procentu budowlanego uwolnieni zostali; z tego zatem wypływa, że zabezpieczenie tyle razy wspomnianych procentów kaucyami jest niepotrzebnem, i wymaganem być nie powinno, bo je zabezpiecza już razem z innemi obowiązkami kaucya, do wysokości rocznej ceny dzierżawnej czyli rat dzierżawnych stawiona, potrzeba tylko ze względu na taką okoliczność pilnować, aby opłata rat dzierżawnych punktualnie była egzekwowana.

Rozwiązanie niniejsze posłuży zarazem Rządowi Gubernialnemu za wskazówkę przy obliczaniu stempla szacunkowego do głównych egzemplarzy kontraktów dzierżawnych, to jest, że papier stemplowy obliczony tylko być powinien od summy dzierżawnej, tudzież podatków i tych wszystkich potrąceń, które dzierżawca według osnowy kontraktu i powyższego objaśnienia kaucyą zabezpieczać ma obowiązek.

w Warszawie, dnia 22 Listopada (4 Grudnia) 1840 roku.

Nr. 89,059/27,256.

№ 143.

Объяснение о томъ, что казенные залоги не могутъ быть
возмѣщаемы свидѣтельствами Центральной Ликвѳдаціонной
Коммисіи.

(23 Ноября (5 Декабря) 1853 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

По возбужденному Губернскимъ Правленіемъ, въ рапортѣ
отъ 15 (27) Октября сего года, за № 80,609, вопросу: могутъ
ли ипотечные залоги, по содержанію казенныхъ и подушныхъ
имѣній, быть возмѣщаемы, не смотря на размѣръ казеннаго долга,
свидѣтельствами Центральной Ликвѳдаціонной Коммисіи, по нари-
цательной цѣнѣ этихъ бумагъ, Правительственная Коммисія даетъ
знать, что Высочайшимъ указомъ 1 (13) Апрѣля 1852 г., позволя-
ющимъ уплату означенными свидѣтельствами всякаго рода казен-
ныхъ недоимокъ по конецъ 1850 г., благодѣяніе это предоставлено
единственно самимъ должникамъ, и потому залогодатели, какъ
поручители по симъ послѣднимъ, могутъ уплачивать за нихъ сви-
дѣтельствами лишь казенныя недоимки, пріемъ же ликвѳдаціон-
ныхъ свидѣтельствъ на возмѣщеніе залоговъ не можетъ быть доз-
воленъ, такъ какъ залоги подлежатъ ко внесенію наличными день-
гами, изъ коихъ на покупку означенныхъ бумагъ употребляется
лишь такая часть, какая окажется нужною для покрытія казен-
наго долга по данному поручительству.

Варшава, 23 Ноября (5 Декабря) 1853 года.

№ 72,428/31,864.

№ 144.

Объяснение о томъ, что могутъ быть принимаемы по зало-
гамъ акціи и облигаціи Общества Варшавско-Вѣнской же-
лѣзной дороги.

(28 Сентября (10 Октября) 1860 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ дополненіе къ предписанію отъ 1 (13) Іюня сего года,
за № 33,170, въ коемъ объявлено о данномъ Совѣтомъ Управле-

№ 143.

Objaśnienie, że kaucye skarbowe nie mogą być spłacane
dowodami Kommissyi Centralnej Likwidacyjnej.

(d. 23 Listopada (5 Grudnia) 1853 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Na zapytanie Rządu Gubernialnego w raporcie z dnia
15 (27) Października r. b. pod Nr. 80,609, uczynione, czy
kaucye hypoteczne, za dzierżawcami dóbr rządowych i suppri-
mowanych dla Skarbu zapisane, bez względu na wysokość
długu skarbowego, mogą być spłacane dowodami Kommissyi
Centralnej Likwidacyjnej, w takiej wysokości, jak były sta-
wione, Kommissya Rządowa oświadcza, iż Ukaz NAJJAŚNIEJ-
SZEGO PANA z dnia 1 (13) Kwietnia 1852 roku, pozwalający
spłacać pomienionemi dowodami wszelkie należności skarbo-
we po koniec roku 1850, dobrodziejstwo to ograniczył jedy-
nie dla samodłużników, a że kautorowie są ich poręczycie-
lami, przeto mają prawo za nich należności skarbowe spła-
cić w dowodach, lecz kaucyi w tego rodzaju papierach spła-
cać im nie wolno, gdyż takowe należą się w gotowiznie, i
z nich tyle potrzeba użyć téj gotowizny, o ile jęj potrzeba
do zakupu potrzebnej ilości dowodów likwidacyjnych na
zrealizowanie całkowitego długu skarbowego, który poręczała.
w Warszawie, dnia 23 Listopada (5 Grudnia) 1853 roku.

Nr. 72,428/31,864.

№ 144.

Objaśnienie, że mogą być przyjmowane na kaucye akcye
i obligacye Towarzystwa drogi żelaznej Warszawsko-
Wiedeńskiej.

(d. 28 Września (10 Października) 1860 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W następstwie rozporządzenia swego z dnia 1 (13) Czerw-
ca r. b. Nr. 33,170, zawiadamiającego, że Rada Administra-

нія Царства разрѣшеніи на выпускъ Дирекцію Варшавско-Вѣнской желѣзной дороги облигацій Общества этой дороги и на приемъ таковыхъ въ залогъ по всеѣмъ договорамъ, подрядамъ и поставкамъ въ Казну, а также по коммерческимъ предпріятіямъ Польскаго Банка, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, принявъ во вниманіе, что постановленіемъ Совѣта Управленія отъ 10 (22) Іюня сего года, за № 19,845, дозволено принимать сказанныя облигаціи залогомъ по всякаго рода подрядамъ и служебнымъ должностямъ; что, слѣдовательно, акціи и облигаціи эти могутъ служить обезпеченіемъ по содержанію казенныхъ имѣній,—разрѣшаетъ Губернскому Правленію принимать упомянутыя бумаги въ залогъ исправнаго содержанія казенныхъ и другихъ, въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣній, по цѣнѣ, означенной въ Высочайше утвержденномъ, 28 Сентября (10 Октября) 1857 года, Уставѣ Общества, то есть акціи, не выше 60 процентовъ нарицательной ихъ стоимости, а облигаціи—по курсу ихъ на Варшавской биржѣ.

Варшава, 28 Сентября (10 Октября) 1860 года.

№ 53,378/24,216.

№ 145.

О порядкѣ оцѣнки представляемыхъ въ залогъ имѣній.

(17 (29) Января 1862 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ циркулярѣ отъ 19 (31) Октября 1839 года, за № 86,101/27,753, о принимаемыхъ Казною залогахъ, Коммисією Финансовъ предложены были слѣдующія правила для оцѣнки имѣній и исчисления обременяющихъ оныя ипотечныхъ долговъ:

къ займу Кредитнаго Общества прибавлять трехлѣтнюю сложность процентовъ, считая по 6⁰/₀ въ годъ, и изъ полученной такимъ образомъ суммы выключать проценты, уплаченные на погашеніе;

cyjna Królestwa dozwoliła na wypuszczenie przez Dyrekcyę drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej obligacyj tegoż Towarzystwa, oraz przyjmowanie tych obligacyj na kaucye przy wszystkich kontraktach na dostawy i przedsiębiorstwa rządowe, tudzież na przedsiębiorstwa przez Bank Polski obrotów handlowych, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu uważając, że według decyzji Rady Administracyjnej z dnia 10 (22) Czerwca r. b. Nr. 19,845, co do przyjmowania na kaucye wspomnianych papierów na wszelkie przedsiębiorstwa, a nawet i za urzędnikami do posad przez nich zajmowanych, akcye i obligi tego Towarzystwa kwalifikują się do przyjmowania i na kaucye do dzierżaw dóbr rządowych, postanowiła oznajmić Rządowi Gubernialnemu, że papiery, o których mowa, mogą być przyjmowane i na kaucye do dzierżaw dóbr rządowych i innych, pod administracyą Skarbu zostających, podług ich wartości, oznaczonej w umowie nadawczej NAJWYŻSZYM Ukazem z d. 28 Września (10 Października) 1857 r. zatwierdzonej, to jest: akcye najwyżej do sześćdziesięciu procentów wartości ich imiennej, obligacye zaś podług kursu giełdy Warszawskiej.

в Warszawie, d. 28 Września (10 Października) 1860 r.

№. 53,378/24,216.

№ 145.

Wskazanie sposobu obliczania szacunku dóbr, na których kaucya ma być ubezpieczoną.

(d. 17 (29) Stycznia 1862 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W rozporządzeniu ogólném z dnia 19 (31) Października 1839 r. Nr. 86,101/27,753, co do kaucyj skarbowych wydaniem, Kommissya Skarbu do ustanowienia szacunku dóbr i obliczania masy długów hypotecznych przyjęła tę zasadę:

aby do pożyczek Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego dodawać trzyletni procent, rachując po sześć od sta rocznie, a dopiero od tak powiększonej summy strącać kwotę procentem amortyzacyjnym umorzoną;

къ подлежащимъ погашенію капиталамъ Казны и разныхъ учреждений прикладывать трехлѣтній процентъ, какъ онъ есть, по 6, 7, 8 и болѣе въ годъ, изъ суммы же, отсюда образовавшейся отчислять лишь то, что уплачено чрезъ погашеніе.

Съ теченіемъ времени и вслѣдствіе изданія новыхъ правилъ для Земскаго Кредитнаго Общества, вышеприведенный способъ исчисленія долговъ оному, а также казенныхъ, не соответствуетъ дѣйствительной надобности и можетъ быть примѣняемъ лишь къ малымъ суммамъ, такъ какъ для взысканія недоимокъ по срочнымъ платежамъ Обществу назначенъ постановленіемъ Совѣта Управленія Царства кратчайшій срокъ, и вообще взысканіе долговъ Земскому Кредитному Обществу и казенныхъ производится нынѣ съ болѣею дѣятельностію и поспѣшностію. По сему Коммисія Финансовъ признала нужнымъ сдѣлать въ упомянутомъ отношеніи соответствующія измѣненія и постановила предложить, для руководства, на будущее время, при оцѣнкѣ ипотечныхъ обезпеченій и исчисленіи ипотечныхъ долговъ, ниже слѣдующія правила:

- a) по займамъ Земскаго Кредитнаго Общества, сбавлять со всей суммы только долгъ, Обществу, еще не погашенный, и прилагать, на случай могущей образоваться недоимки по процентамъ, вмѣсто трехлѣтнихъ по 6⁰/₀, 4⁰/₀ за 2 года, или всего 8⁰/₀ отъ той лишь суммы займа, какая окажется непогашенною;
- b) къ капиталамъ казеннымъ и институтскимъ, оставшимся за вычетомъ погашенной части, прибавлять только законные проценты, по 5⁰/₀ за два года, то есть всего десять процентовъ отъ суммы, остающейся не погашенною;
- c) принятую за основаніе прибавку процентовъ къ капиталамъ, за два года, вмѣсто трехъ, примѣнять и къ капиталамъ, казеннымъ и разныхъ учреждений, погашенію не подлежащимъ.

При оцѣнкѣ представляемыхъ въ Казну ипотечныхъ залоговъ, Губернское Правленіе обязано руководствоваться, на буду-

aby do kapitałów skarbowych, jako téż instytucyjnych, amortyzacyjnych doliczać trzyletni procent, tak jak jest po 6, 7, 8 i więcej rocznie spłacany, a dopiero od tak powiększonej summy stracać tylko kwotę, jaka zaamortyzowana zostanie.

Z upływem czasu i skutkiem wprowadzenia nowych przepisów o Towarzystwie Kredytowym Ziemskim, sposób powyższy obliczania wysokości wierzytelności Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego i skarbowych obecnie nie odpowiada w zupełności istotnej potrzebie, i może być ograniczony do mniejszych kwot, dla tego, że ściąganie zaległości rat Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, z mocy postanowienia Rady Administracyjnej Królestwa, następuje teraz w terminach nierównie krótszych, jak poprzednio, i że w ogóle egzekucya należności tak Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, jako téż rządowych, więcej jest teraz sprężystą, — więcej przyspieszoną; dla tego Kommissya Skarbu postanowiła stosowne w tej mierze zmiany wprowadzić i stanowi, aby przy ocenianiu bezpieczeństwa hipotecznego dla kaucyj skarbowych, i przy ustanawianiu wysokości ciężarów hipotecznych na przyszłość przyjąć następcze zasady:

- a) aby co do pożyczek Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, stracać tylko z szacunku pożyczkę Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, dotąd jeszcze nie umorzoną, z doliczeniem na pokrycie utworzyć się mogącej zaległości procentowej, w miejsce trzech letnich procentów, po sześć od sta, zwyczajnego po 4⁰/₀ za lat 2 procentu, czyli razem 8⁰/₀ od tej tylko summy pożyczki, jaka wykaze się być nieumorzoną;
- b) aby co do wierzytelności skarbowych i instytucyjnych, do tych kapitałów, po straceniu nastąpionej amortyzacji pozostałych, dodawać tylko sam procent prawny 5⁰/₀ za lat dwa, to jest, razem doliczać procent 10⁰/₀ od summy nieumorzonej;
- c) aby zasadę doliczania od kapitałów procentu nie za lat 3, tylko za lat dwa, zastosować i do kapitałów skarbowych i instytucyjnych nieamortyzacyjnych.

Odtąd Rząd Gubernialny, rozpoznając kaucye hipoteczne dla Skarbu Królestwa stawiane, obowiązany zostaje trzymać

щее время, изложенными въ настоящемъ предписаніи правилами, о содержаніи которыхъ должно поставить въ извѣстность подвѣдомственные ему мѣста, и объ исполненіи сего донести о томъ Правительственной Коммисіи.

Варшава, 17 (29) Января 1862 года.

№ 19,866/8,804.

№ 146.

Опредѣленіе различія между оцѣнкою имѣнія при продажѣ съ торговъ: по судебному рѣшенію, и по раздѣлу между наслѣдниками.

(7 (19) Марта 1862 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Циркулярами Правительственной Коммисіи отъ 23 Ноября 1831 года, за № 51,292, 5 отъ Сентября 1833 года, № 50,799, и отъ 27 Іюля (8 Августа) 1839 года, № 63,171/20,203, о приѣмѣ представляемыхъ въ Казну Царства, залоговъ, Губернскимъ Правленіемъ разрѣшено было принимать, для обезпеченія правъ Казны, ипотечные залоги, съ расчетомъ по $\frac{2}{3}$ части цѣны, предложенной при продажѣ имѣнія съ публичныхъ торговъ, по судебнымъ рѣшеніямъ.

Примѣненіе означеннаго постановленія привело къ вопросу: можно ли предложенную на торгахъ, при продажѣ имѣнія для семейнаго раздѣла, сумму принимать за основаніе оцѣнки представленнаго въ залогъ имѣнія, наравнѣ съ предложенною на торгахъ при продажѣ имѣнія за долги суммою, и могутъ ли, за симъ, ипотечные залоги, соотвѣтствующіе $\frac{2}{3}$ цѣны установившейся при продажѣ имѣнія по раздѣлу, представлять достаточное обезпеченіе для Казны Царства.

Обсуждая приведенный вопросъ, Правительственная Коммисія нашла, что обыкновенно при продажѣ имѣнія по случаю раздѣла, не имѣется въ виду опредѣленіе цѣнности онаго, какъ

сіе zasad w niniejszém rozporządzeniu podanych; o takowych władze im podległe zawiadomić i o spełnieniu tego donieść Kommissyi Rządowej.

w Warszawie, d. 17 (29) Stycznia 1862 r.

Nr. 19,866/8,804.

№ 146.

Wskazanie, że inaczej ma być ustanawiany szacunek dóbr nabytych na licytacji sądowej, a inaczej nabytych na licytacji działowej.

(d. 7 (19) Marca 1862 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Ogólnemi rozporządzeniami Kommissyi Rządowej z dnia 23 Listopada 1831 r. Nr. 51,292, z dnia 5 Września 1833 r. Nr. 50,799, i z dnia 27 Lipca (8 Sierpnia) 1839 r. Nr. 63,171/20,203, o przejmowaniu kaucyj dla Skarbu Królestwa wystawionych, Rządy Gubernialne upoważnione zostały do przyjmowania, dla zabezpieczenia praw Skarbu Królestwa, kaucyj hipotecznych, mieszczących się w $\frac{2}{3}$ częściach szacunku dóbr, postąpionego na licytacji publicznej, pod powagą Sądu odbytej.

W zastosowaniu przepisu ten wyrodził pytanie: czy szacunek postąpiony za dobra na licytacji publicznej, w drodze działów odbytej, może być brany za podstawę dla ocenienia bezpieczeństwa kaucyj skarbowych tak samo, jak szacunek na licytacji przy sprzedaży subhastacyjnej otrzymany, a tém samém, czy kaucye hipoteczne mieszczące się w $\frac{2}{3}$ częściach szacunku dóbr, postąpionego na licytacji publicznej, w drodze działów odbytej, mogą być z zupełnem dla Skarbu Królestwa bezpieczeństwem przyjmowane?

Przy rozwiązaniu powyższego pytania Kommissya Rządowa uważała:

że sprzedaż działowa nie ma głównie na celu wykazania wartości dóbr, jak to ma miejsce przy sprzedaży subhastacyjnej

то бывает при принудительной продажѣ, а поставляется лишь задачею опредѣлить общую стоимость всей массы подлежащей раздѣлу. А какъ иногда, при такой продажѣ, родственники или сонаслѣдники могутъ, изъ личныхъ видовъ, поднять цѣну выше дѣйствительной стоимости имѣнія, то продажная цѣна по раздѣламъ, какъ не представляющая надлежащаго ручательства, не можетъ быть принимаема въ основаніе оцѣнки залога наравнѣ съ цѣною, установившеюся при принудительной продажѣ.

Нельзя не принять во вниманіе, что судебной продажѣ по раздѣламъ предшествуетъ обыкновенно оцѣнка, производимая присяжными цѣновщиками и составляющая, согласно приведеннымъ правиламъ, главное основаніе къ установленію цѣны при торгахъ. Но и эта оцѣнка, не смотря на всю точность ея выполненія, бываетъ иногда столь высока, что превышаетъ въ послѣдствіи установившуюся цѣну.

Руководствуясь изложенными соображеніями, Правительственная Коммисія, въ дополненіе къ изданнымъ уже ею правиламъ по сему предмету, предписываетъ Губернскому Правленію: при обезпеченіи правъ Казны ипотечными залогами, обращать вниманіе на то, состоялась ли оцѣнка представленнаго въ залогъ имѣнія на торгахъ по принудительной продажѣ, или же по семейному раздѣлу. Въ первомъ случаѣ принимать, въ обезпеченіе правъ Казны Царства, ипотечные залоги въ $\frac{2}{3}$ частяхъ цѣны, за которую имѣніе окончательно присуждено; во второмъ же держаться двухъ третей судебной оцѣнки лишь когда цѣна, полученная на торгахъ, превышаетъ первоначальную оцѣнку, и двухъ третей цѣны, на торгахъ установившейся, когда она ниже первоначальной оцѣнки.

О вышеизложенномъ Губернское Правленіе обязывается объявить, къ свѣдѣнію и руководству, подчиненнымъ ему мѣстамъ и управленіямъ.

Варшава, 7 (19) Марта 1862 года.

№ 49,847/22,391.

нѣй, але даży tylko do oznaczenia liczebnej wysokości massy, do podziału przypadającej. Gdy więc przy takiej sprzedaży, rođenjeństwo lub współsuccessorowie mogą dla swoich widoków szacunek dóbr nad rzeczywistą ich wartość podwyższać, szacunek przeto dóbr ze sprzedaży działowej wynikły, jako nie dającej pewnej rękojmi, takiej a nie innej wartości dóbr, nie może być brany za podstawę do ocenienia bezpieczeństwa kaucyj skarbowych na równi z szacunkiem w drodze sprzedaży subhastacyjnej otrzymanym.

Skoro przecież, przed sprzedażą działową sądową, sporządzana zwykle bywa przez biegłych przysięgłych taksa dóbr, która, w myśl rozporządzeń na początku powołanych, stanowi główną podstawę pewności szacunku za dobra na licytacji otrzymanego;

skoro dalej, taksa ta, jakkolwiek ściśle dokonana, może być czasem tak wysoka, że po niżeniu onę, postąpiony szacunek pierwotnie oznaczonego w taksie nie dobiegnie;

z tych wszystkich powodów, w dopełnieniu dotychczas wydanych w tym względzie rozporządzeń, Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, aby przy ocenianiu bezpieczeństwa kaucyj hypotecznych, dla Skarbu Królestwa na dobrach ziemskich wystawionych, zwracał uwagę, czy szacunek dóbr, na których kaucya ma być zapisana, wypływa z licytacji publicznej subhastacyjnej (to jest w drodze przymusowego wywłaszczenia) czy z licytacji działowej, i aby w pierwszym razie (to jest jeśli szacunek pochodzi z licytacji subhastacyjnej) przyjmowały dla zabezpieczenia praw Skarbu Królestwa kaucye hypoteczne, mieszczące się w $\frac{2}{3}$ częściach szacunku, za który ostatecznie przysądzenie dóbr nastąpiło; — w drugim zaś, aby przyjmowały także kaucye mieszczące się w $\frac{2}{3}$ taksy sądowej wtedy, kiedy szacunek postąpiony na licytacji będzie wyższy od taksy, a kaucye mieszczące się w $\frac{2}{3}$ częściach wtedy, kiedy szacunek ten od taksy niższym się okaże.

Rozporządzenie powyższe Rząd Gubernialny zależnym od siebie władzom, dla wiadomości i stosowania się, zakommunikować winien.

w Warszawie, d. 7 (19) Marca 1862 r.

Nr. 49,847/22,391.

№ 147.

Объяснение о томъ, что могутъ быть принимаемы по залогамъ акціи и облигаціи Общества Варшавско-Бромбергской желѣзной дороги.

(6 (18) Іюня 1862 г.)

N Губернскому Правленію.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННАЯ КОММИССІЯ ФИНАНСОВЪ И КАЗНАЧЕЙСТВА.

По возбужденному Люблинскимъ Правленіемъ, отъ 25 Января (6 Февраля) настоящаго года, за № 78,851/26,848, вопросу: можно ли, и по какой цѣнѣ, принимать акціи и облигаціи Общества Варшавско-Бромбергской желѣзной дороги въ залогъ по арендному содержанію имѣній, въ вѣдѣніи Казны состоящихъ, Коммисія Финансовъ, въ дополненіе къ предписанію своему отъ 28 Сентября (10 Октября) 1860 года, № 53,378/24,216, о приѣмѣ въ залогъ, по содержанію казенныхъ имѣній и служебнымъ должностямъ акцій и облигацій Общества Варшавско-Вѣнской желѣзной дороги, даетъ знать Губернскому Правленію: въ дополнительныхъ правилахъ Высочайше утвержденного Устава 1 (13) Октября 1857 года, въ ст. 12-й сказано: „акціи Варшавско-Бромбергской желѣзной дороги принимаются Правительствомъ Царства въ залогъ, по цѣнѣ соотвѣтствующей дѣйствительно внесеннымъ платежамъ, по всякаго рода договорамъ, по поставкамъ и подрядамъ съ Казною, и могутъ быть принимаемы Польскимъ Банкомъ въ обезпеченіе торговыхъ оборотовъ; облигаціи же принимать въ залогъ только по Варшавскому биржевому курсу”.

На основаніи сего, акціи и облигаціи Варшавско-Бромбергской желѣзной дороги могутъ быть принимаемы въ залогъ по арендному содержанію казенныхъ и другихъ, въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣній, съ соблюденіемъ условій въ статьѣ 12-й дополнительныхъ правилъ 1 (13) Октября 1857 года, изъясненныхъ, то есть акціи по цѣнѣ внесенныхъ на оныя платежей, а облигаціи по Варшавскому биржевому курсу.

Варшава, 6 (18) Іюня 1862 года.

№ 8,380/3,642.

№ 147.

Объяснение, że mogą być przyjmowane na kaucye akcye i obligacye Towarzystwa drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej.

(d. 6 (18) Czerwca 1862 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Z powodu uczynionego przez Rząd Gubernialny Lubelski raportem z dnia 25 Stycznia (6 Lutego) r. b. Nr. 78,851/26,848 zapytania, czy obligi i akcye Towarzystwa drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej mogą być przyjmowane na kaucye za dzierżawy dóbr, pod administracją Skarbu zostających, i po jakiej cenie, Kommissya Skarbu, w następstwie rozporządzenia swego z d. 28 Września (10 Października) 1860 r. Nr. 53,378/24,216, oznajmującego zasady, w jakiej cenie akcye i obligi drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej mogą być przyjmowane na kaucye za dzierżawami i urzędnikami, zawiadania Rząd Gubernialny, że gdy w akcie dodatkowym Najwyższej zatwierdzonej ustawy nadawczej z d. 1 (13) Października 1857 mianowicie w art. 12-m powiedziano: „Akcye drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej będą, w wartości wniesionych na nie rzeczywistych opłat, przyjmowane przez Rząd Królestwa Polskiego, tytułem kaucyi, przy wszelkich kontraktach na dostawę i przedsiębiorstwa rządowe, i mogą być przyjmowane przez Bank Polski na bezpieczeństwo obrotów handlowych.

Obligacye mogą być przyjmowane w tej mierze tylko podług kursu na giełdzie Warszawskiej.”

Przeto akcye i obligacye Dyrekcyi drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej mogą być przyjmowane do dzierżaw dóbr rządowych i innych, pod administracją Skarbu zostających, przy zachowaniu warunków w art. 12-m aktu dodatkowego z d. 1 (13) Października 1857 r. wskazanych, to jest: same akcye w wartości wniesionych na nie rzeczywistych opłat, a obligacye podług kursu giełdy Warszawskiej.

w Warszawie, d. 6 (18) Czerwca 1862.

Nr. 8,380/3,642.

№ 148.

Объяснение о томъ, въ какой цѣнѣ должны быть принимаемы въ залогъ акціи Общества Варшавско-Вѣнской и Варшавско-Бромбергской желѣзныхъ дорогъ.

(12 (24) Мая 1865 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

По возбужденному однимъ изъ Губернскихъ Правленій вопросу: въ какой цѣнѣ могутъ быть принимаемы въ залогъ акціи Варшавско-Вѣнской и Варшавско-Бромбергской желѣзныхъ дорогъ, Правительственная Коммисія объяснила, что акціи Варшавско-Вѣнской желѣзной дороги, на основаніи ст. 10-й Устава о желѣзныхъ дорогахъ въ Царствѣ, могутъ быть принимаемы въ залогъ по 60⁰/₀ нарицательной ихъ стоимости; акціи же Варшавско-Бромбергской желѣзной дороги, на основаніи ст. 12-й дополнительныхъ правилъ къ вышесказанному Уставу, по нарицательной ихъ цѣнѣ, то есть *al pari*. Въ тѣхъ однако случаяхъ, когда не означенъ размѣръ залога, и опредѣленіе онаго зависитъ отъ усмотрѣнія властей подлежащаго начальства, какъ напр. по всякаго рода предпріятіямъ, при опредѣленіи величины залога необходимо обращать вниманіе и на курсъ означенныхъ акцій.

О чемъ Губернское Правленіе для руководства симъ извѣщается.

Варшава, 12 (24) Мая 1865 года.

№ 6,405/1,719.

№ 148.

Objaśnienie, w jakiej wartości mają być przyjmowane na kaucye akcye towarzystwa dróg żelaznych Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawsko-Bydgoskiej.

(d. 12 (24) Maja 1865 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Z powodu uczynionego przez jeden z Rządów Gubernialnych zapytania, w jakiej wartości akcye dróg żelaznych Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawsko-Bydgoskiej na kaucye mogą być przyjmowane, Kommissya Rządowa oświadczyła, że akcye drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej na zasadzie art. 10-go umowy nadawczej dróg żelaznych w Królestwie, mają być przyjmowane na kaucye wszelkiego rodzaju, tylko w wartości 60-u procentów w stosunku do nominalnej onych wartości, akcye zaś drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej, na osnowie art. 12-go aktu dodatkowego do wspomnionej umowy nadawczej, w nominalnej onych wartości czyli *al pari*. W tych jednak wypadkach, gdzie wysokość kaucyi nie jest stale przepisami oznaczoną, lecz od władzy zależy oznaczenie wysokości kaucyi, jak np. przy wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwach, oznaczając jak wysoka być ma kaucya, kurs tychże akcyj na względzie mieć należy.

O czem Rząd Gubernialny dla stosowania się zawiadamia.

w Warszawie, dnia 12 (24) Maja 1865 roku.

Nr. 6,405/1,719.

ГЛАВА IX.

О СТРОЕНИЯХЪ, ДОРОГАХЪ И МОСТАХЪ ВЪ КАЗЕННЫХЪ
ИМѢНІЯХЪ.

N° 149.

Постановленіе, предписывающее производить ревизіи строе-
ній въ казенныхъ имѣніяхъ, и наблюдать за починкою оныхъ
арендаторами.

(19 Сентября 1818 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Князь Намѣстникъ приказалъ внести въ протоколъ слѣдую-
щее предположеніе:

Предписывается Правительственной Комисіи Финансовъ
и Казначейства производить частыя ревизіи въ казенныхъ имѣ-
ніяхъ, отданныхъ въ 12-лѣтнее арендное содержаніе, для удосто-
вѣренія, исполняютъ ли арендаторы этихъ имѣній въ точности
одно изъ важнѣйшихъ условій, то есть починку хозяйственныхъ
строений. Уклоняющихся отъ сей обязанности арендаторовъ, какъ
неисполняющихъ условій договора, изъясненныхъ въ арендномъ
контрактѣ, Правительственная Комисія должна удалять изъ
арендуемыхъ ими имѣній.

Варшава, 19 Сентября 1818 года.

N° 7,297.

TYTUŁ IX.

O BUDOWLACH, DROGACH I MOSTACH W DOBRACH
RZĄDOWYCH.

N° 149.

Decyzja nakazująca dopełniać rewizye budowli w do-
brach rządowych i pilnować reperacyi onych przez dzier-
żawców.

(d. 19 Września 1818 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Książę Imość Namieśnik podał do protokołu wnioszek
następujący:

Poleca się Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu,
aby częste robiła rewizye w dobrach rządowych, w 12-to
letnią dzierżawę wypuszczonych, w celu przekonania się czy
dzierżawcy tych dóbr dopełniają jednego z najważniejszych
warunków reperowania budowli ekonomicznych. Zaniedba-
jących takowego obowiązku dzierżawców, Kommissya, jako
niedotrzymujących umowy kontraktem dzierżawnym zastrze-
żonej, od dzierżawy oddalać powinna.

w Warszawie, dnia 19 Września 1818 roku.

Nr. 7,297.

№ 150.

Постановленіе о томъ, чтобы мосты въ казенныхъ имѣніяхъ были сооружаемы и починяемы арендными содержателями подобно тому, какъ въ частныхъ имѣніяхъ.

(23 Сентября 1823 года.)

Въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Князь Намѣстникъ Царства.

Усматривая изъ рапортовъ Воеводскихъ Коммисій, что Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства издано 23 Апрѣля сего года, за № 17,651/3,059, распоряженіе, воспреещающее Обводовымъ Коммисарамъ принуждать арендныхъ содержателей казенныхъ имѣній къ сооруженію или починкѣ мостовъ, порядкомъ принятымъ въ отношеніи владѣльцевъ частныхъ имѣній, пока не получаютъ на то разрѣшенія высшей власти, и принимая во вниманіе, что сопряженные съ такимъ порядкомъ дѣйствія формальности, требующія предварительнаго увѣдомленія Воеводской Коммисіи о необходимости починки стараго, или постройки новаго моста, затѣмъ командированія Архитектора для составленія смѣты, наконецъ, исходатайствованія повѣрки для утвержденія оной и назначенія суммы, поглощаютъ слишкомъ много времени, и что, въ случаѣ прекращенія сообщеній, преимущественно на почтовыхъ дорогахъ, могли бы отъ такого замедленія произойти вредныя послѣдствія для общественнаго благоустройства, поручаемъ Правительственной Коммисіи предписать всѣмъ арендаторамъ казенныхъ имѣній, чтобы относительно постройки или починки мостовъ на дорогахъ въ казенныхъ имѣніяхъ, они примѣнялись къ тѣмъ же правиламъ, какія предписаны для частныхъ имѣній.

Варшава, 23 Сентября 1823 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

№ 13,288.

№ 150.

Postanowienie, ażeby mosty w dobrach rządowych przez dzierżawców stawiane i naprawiane były, podobnie jak w dobrach prywatnych.

(d. 23 Września 1823 r.)

Do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

KSIĄŻĘ NAMIESTNIK KRÓLEWSKI.

Uwiedomieni rapportami Kommissyów Wojewódzkich, iż Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu pod dniem 23 Kwietnia r. b. Nr. 17,651/3,059 wydała rozporządzenie zakazujące Kommissarzom obwodowym zniewalać dzierżawców dóbr rządowych do stawiania lub reperacyi mostów w sposobie, jaki względem właścicieli dóbr prywatnych jest przyjętym, dopóki do tego od wyższej władzy nie zostaną upoważnieni, zważywszy: iż towarzyszące takowemu postępowaniu formalności, wymagające naprzód zawiadomienia Kommissyi Wojewódzkiej o potrzebie przedsięwzięcia reperacyi starego lub budowy nowego mostu, dalej zesłania Budowniczego dla sporządzenia anszlagu, a następnie wyjednania re wizyi, zatwierdzenia go, i wyznaczenia funduszu, zbyt długiego potrzebują czasu, a przez ciąg przerwania komunikacyi, mianowicie na traktach pocztowych, szkodliwe dla rzeczy publicznej zająćby mogły skutki; z tego powodu wzywamy Kommissyę Rządową, aby względem budowy lub reperacyi mostów po drogach w dobrach rządowych do téj saméj zasady, jaka co do dóbr prywatnych jest przepisana, -wszystkim dzierżawcom dóbr rządowych stosować się zaleciła.

w Warszawie, dnia 23 Września 1823 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Nr. 13,288.

№ 151.

О томъ, что въ исчисленіи издержекъ на проектируемыя новыя строенія слѣдуетъ сообразоваться съ смѣтнымъ доходомъ съ мельницъ, корчемъ и т. п.

(15 Ноября 1825 г.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Возвращенныя Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства неутвержденные смѣты:

1) на постройку новой заѣзжей корчмы въ фольваркѣ Руда, Пабиѣницкой экономіи, съ исчисленіемъ расходовъ на сумму 1,769 злотыхъ 19 грошей, за исключеніемъ лѣснаго матеріала, для обезпеченія смѣтнаго дохода въ количествѣ 96 злотыхъ 8 грошей;

2) на постройку шлюзовъ и починку мельницъ, вмѣстѣ съ деревомъ, на сумму 22,035 злотыхъ 2 грош., для обезпеченія уплачиваемаго Казнѣ годового дохода 719 злотыхъ 15 грошей, —

подали N Воеводской Коммисіи поводъ къ возбужденію, въ рапортѣ отъ 19 Сентября сего года, за № 32,232, вопроса: какимъ именно способомъ должны быть исчислены издержки на предложенныя постройки, то есть должны ли онѣ примѣняться къ суммѣ признаннаго по смѣтѣ дохода, или же къ суммѣ, которая составитъ чрезъ капитализацію онаго изъ 20-лѣтней сложности, а равно, какъ слѣдуетъ поступить въ такомъ случаѣ, когда крайне нужная постройка не можетъ быть возведена въ соразмѣрности годового дохода съ мельницы или корчмы?

Вопросъ этотъ приводитъ Правительственную Коммисію къ тому заключенію, что Секція имуществъ Калишской Воеводской Коммисіи, не сознавая всей важности ввѣреннаго ей управленія казенными имуществами, составляющими значительную часть народнаго богатства, и не примѣняясь къ обстоятельствамъ настоящаго времени, въ которомъ Казна при незначительныхъ доходахъ съ имѣній будучи вынуждена сокращать громадныя расходы на постройки, можетъ разрѣшать только возведеніе самыхъ нужнѣйшихъ строеній и такихъ, которыя соотвѣтственно понесеннымъ на оныя издержкамъ могутъ доставить пропорціональный доходъ,

№ 151.

Projektowanie nowych budowli ma być regulowane odpowiednio do dochodu anszlagowego z młynów, karczem i t. p.

(d. 15 Listopada 1825 r.)

Do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Zwrócone przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu bez potwierdzenia anszlagi:

1) na nową karczmę zajezdną w folwarku Ruda ekonomii Pabijanice, z wykazaniem kosztów na sumę złp. 1,769 gr. 19, exclusive drzewa, dla zapewnienia dochodu etatowego w kwocie złp. 96 gr. 8;

2) na wystawienie upustów i reperacyę młynów inclusive drzewa na sumę złp. 22,035 gr. 2, dla zapewnienia dochodu rocznie złp. 719 gr. 15, Skarbowi opłaconego, stały się powodem Kommissyi Województwa N, dla zapytania w raporcie z dnia 19 Września r. b. Nr. 32,232, w jakim sposobie kosztu, na budowle projektowane, wyrachowane być mają, czy regulowane do summy anszlagiem intraty wykazanej, lub summa ta, wzięwszy przez lat 20, stanowić ma kapitał, niemniej jak w takim razie postąpić ma, kiedy gwałtownie potrzebna budowla w stosunku dochodu rocznego bądź z młyna, bądź z karczmy wystawiona być nie może.

Zapytanie takie daje Kommissyi Rządowej powód do twierdzenia, że Sekcyja dóbr w Województwie Kaliskim, nie przejmując się ważnością powierzonego jej zarządu dóbr rządowych, znaczny majątek narodowy stanowiących, i duchem czasu teraźniejszego, w którym Skarb, przy tak szczupłych dochodach z dóbr, ogromne wydatki na budowle oszczędzając, dozwalać może tylko budowli gwałtownych i takich, jakich wystawienie, w miarę wyłożyć się mającego kosztu, proporcjonalny dochód zapewnić lub dotychczasowy powiększyć może, żąda oznaczenia ogólnej w tej mierze reguły.

или увеличить прежний, требует от Правительственной Комиссии установления общих по сему предмету правил. В разрешение за тем возбужденного сомнения, Правительственная Комиссия Финансов и Казначейства дает знать Воеводской Комиссии, что Казна, как собственник имений, должна получить на годовой доход по крайней мере 10 процентов от затраченного на постройки капитала, по каждой статье дохода. Из этого правила могут быть однакож допущены исключения, в случае например, когда спуск, шлюз, плотина и т. п., кроме соответственной пользы из мельницы, должны охранять земли и луга от подтопов и истребления, или же приносить другие выгоды. В таком случае, Воеводская Комиссия, представляя сметы на утверждение Правительственной Комиссии, должна основательно оправдать в хозяйственном отношении посредством подробного изложения, что проектируемый расход на строение, кроме обеспечения дохода с одной главной статьи, будет иметь еще влияние и на другие, и какие именно, или же таковыя обеспечивать. Сверх того, из доставляемых Воеводскою Комиссией смет на починку или постройку новых строений, на место старых, негодных к починке, Правительственная Комиссия убедила, что материалы от старых, предназначенных к сломке, или же разрушенных строений, слишком произвольно оценываются Архитекторами, принимающими в соображение один только лесной материал. Для предотвращения затем наперед подобных упущений, Правительственная Комиссия Финансов и Казначейства требует, чтобы оценка подобных строений производилась подробно, как в отношении дерева, так равно и других материалов, как-то: печей, окон, дверей, оковки или других железных изделий, и чтобы составленные таким порядком оценочные протоколы с подробным описанием каждого предмета прилагаемы были к сметам на вновь проектируемые постройки.

Варшава, 15 Ноября 1825 года.

Главный Директор, Статс-Советник (подписано) *Броцкий*.

№ 65,591.

W rozwiązaniu przeto wniesionej wątpliwości, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu oświadcza Kommissyi Wojewódzkiej, że Skarb jako właściciel dóbr przynajmniej 10 od 100 od wyłożonego na budowie kapitału pobierać winien na dochód roczny, z respective szczegółu intraty. Reguła ta może wszelako znaleźć wyjątek, jak na przykład gdy upust, słuza, grobla etc. oprócz właściwego użytku z młyna, ma ubezpieczać grunta, łąki od zalewów i zniszczenia, lub inne podobne przynosić użytki; w takim razie Kommissya Wojewódzka, przedstawiając kosztorysy do decyzji Kommissyi Rządowej, dostatecznie usprawiedliwić winna, pod względem ekonomicznym, przez szczegóły, że projektowany koszt na budowlę, oprócz zapewnienia dochodu z rubryki jednej właściwej, ma wpływ na inne i jakie, lub ma je ubezpieczać. Nadto z nadsyłanych przez Kommissyę Wojewódzką anszlagów na wyrestaurowanie lub stawianie nowych budowli w miejsce starych, do reperacyi niezdatnych, przekonała się Kommissya Rządowa, że materiały z starych do rozebrania przeznaczonych, lub zawalonych budowli zbyt dowolnie i jedynie co do materiału drewnianego przez Budowniczych taksowane są; dla zapobieżenia nadal podobnym uchybieniom, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu mieć chce, ażeby oszacowanie takich budowli przedsiębrane było przez szczegóły co do drzewa, jak równie co do innych materiałów, jako to: z pieców, okien, drzwi, okucia lub innego żelaztwa, i taki protokół oszacowania z opisem stanu respective szczegółów do kosztorysów na nową projektowaną budowlę dołączony być ma.

w Warszawie, dnia 15 Listopada 1825 roku.

Dyrektor Jeneralny, Radca Stanu (podpisano) *Brocki*.

Nr. 65,591.

№ 152.

Инструкція о постройкѣ въ казенныхъ имѣніяхъ новыхъ и починкѣ старыхъ строеній.

(24 Декабря 1828 г.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Принимая во вниманіе, что существующій доселѣ порядокъ особыхъ представленій о необходимости возведенія въ казенныхъ имѣніяхъ новыхъ и починки старыхъ строеній значительно увеличиваетъ занятія по администраціи и затрудняетъ даже соблюденіе правила, чтобы назначенная ежегодно по смѣтѣ во всѣхъ казенныхъ имѣніяхъ сумма могла быть употреблена собственно только на поддержку ветхихъ, а преимущественно нужныхъ для веденія сельскаго и промышленнаго хозяйства строеній; принимая затѣмъ въ соображеніе, что вышеизъясненная потребность не можетъ быть удовлетворена при существующемъ нынѣ порядкѣ; сверхъ того, имѣя въ виду, что не смотря на многократныя особыя предписанія, при опредѣленіи надобности возведенія новаго или починкѣ стараго строенія, и при исчисленіи нужныхъ для этого матеріаловъ и расходовъ, не соблюдались главныя экономическія основанія, какъ въ отношеніи обширности проектируемыхъ новыхъ строеній, такъ равно и въ отношеніи сбереженія нужныхъ на эти постройки расходовъ, — по всѣмъ этимъ соображеніямъ, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предположивъ на будущее время ввести въ этой отрасли службы по управленію казенными имѣніями, однообразный порядокъ дѣйствія, соотвѣтствующій правиламъ бережливаго хозяйства, постановила по этому предмету издать N Воеводской Коммисіи, слѣдующее распоряженіе.

В о о б щ е.

1. Начиная съ 1 Января 1829 года, воспрещается Воеводской Коммисіи, входить въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства съ особыми представленіями о необходимости обыкновенной постройки въ казенныхъ имѣніяхъ новыхъ, или починки ветхихъ строеній, равнымъ образомъ не дозволяется ей входить въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства съ представленіями о томъ, по непосредственному помога-

№ 152.

Instrukcyja o stawianiu nowych i restauracyi starych budowli w dobrach rządowych.

(d. 24 Grudnia 1828 r.)

Do wszystkich Komisij Wojewódzkich.

KOMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Zważywszy, że dotychczasowy sposób przedstawiania szczegółowego potrzeb stawiania nowych i restauracyi starych budowli w dobrach rządowych, znacznie pomnaża czynności w administracyi; zważywszy, że sposób taki utrudza nawet zachowanie porządku, aby oznaczony etatem w każdym roku fundusz we wszystkich dobrach rządowych, jedynie tylko na poratowanie budowli upadłych, a najbardziej do prowadzenia gospodarstwa rolnego i przemysłowego potrzebnych, mógł być użyty; zważywszy, że potrzeba powyższa, przy dotychczasowym porządku zaspokojoną być nie może; dalej jeszcze zważywszy, że pomimo wydanych licznych szczegółowych poleceń, przy determinowaniu potrzeby uskutecznienia nowej lub wyrestaurowania starej budowli, i przy obliczaniu potrzebnych do tego materiałów i kosztów, niestosowano się do głównych zasad ekonomicznych, tak pod względem obszerności projektowanych nowych budowli, jakoteż oszczędzania wydatków na jej uskutecznienie potrzebnych; z tych tedy powodów, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, zamierzwszy na przyszłość ten oddział służby w administracyi dóbr rządowych wprowadzić na drogę jednakowego i zasadom oszczędnej ekonomiki odpowiedniego postępowania; postanowiła co do tego przedmiotu wydać Kommissyi Wojewódzkiej N, następujące rozporządzenie.

W o g ó ł n o ś c i:

1. Zapowiada się, iż poczynawszy od 1 Stycznia 1829 r. niewolno już będzie Kommissyi Wojewódzkiej czynić do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu szczegółowych przedstawień w zwyczajnej potrzebie stawienia nowych lub reparowania starych budowli w dobrach rządowych, ani też niewolno jej jest na przyszłość czynić przełożeń do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, w powyższej potrzebie na

тельству о томъ мѣстнаго арендатора, такъ какъ начиная съ 1 Января 1829 года, о необходимости возведенія въ казенныхъ имѣніяхъ новыхъ или починки ветхихъ строеній, должны рѣшать и представлять объ этомъ Воеводской Коммисіи, только Экономическіе Ассесоры, командированные въ подлежащіе экономическіе округа.

Что же касается чрезвычайныхъ случаевъ, какъ напримѣръ истребленія строенія пожаромъ или бурею, отстройка котораго, по вниманію къ крайней необходимости онаго для мѣстнаго хозяйства, должна быть произведена безотлагательно, — въ такихъ случаяхъ дозволяется входить съ особыми представленіями тотчасъ послѣ случившагося событія, съ тѣмъ условіемъ, что о таковой чрезвычайной надобности предварительно долженъ удостовѣриться на мѣстѣ одинъ только Экономическій Ассесоръ, и затѣмъ представлять свои заключенія Воеводской Коммисіи.

Въ подробности.

А) О составленіи проектовъ относительно возведенія новыхъ и починки ветхихъ строеній.

2. Составленіе предположеній о необходимости возведенія въ казенныхъ имѣніяхъ новыхъ и починки ветхихъ строеній, будетъ съ того времени принадлежать къ Экономическимъ Ассесорамъ, командированнымъ въ подлежащіе экономическіе округа.

Такие проекты, командированные Ассесоры будутъ представлять въ обыкновенномъ порядкѣ, который будетъ указанъ ниже, и въ чрезвычайныхъ случаяхъ.

I. Относительно обыкновеннаго порядка.

3. Въ пунктѣ 10-мъ общаго распоряженія Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 17 Ноября сего года, за № 81,251/17,273, постановлено: что Экономическій Ассесоръ, командированный въ экономическій округъ, обязанъ ежегодно во всѣхъ казенныхъ имѣніяхъ, расположенныхъ въ его округѣ, осмотрѣть всѣ фольварочныя строенія, и еслибы въ теченіи года не успѣлъ сдѣлать въ которомъ либо имѣніи этого осмотра, одновременно съ исполненіемъ на мѣстѣ другаго порученія, то для производства такой ревизіи назначался ему въ каждомъ году мѣсяцъ Октябрь.

Время это, для окончанія ежегодной срочной ревизіи и для представленія Воеводской Коммисіи въ Октябрѣ мѣсяцъ сообра-

безpośredнѣе domaganie się dzierżawcy miejscowego; gdyż począwszy od 1 Stycznia 1829 roku, potrzeba stawiania nowych lub restaurowania starych budowli w dobrach rządowych, tylko przez Assessorów Ekonomicznych, w respective okręgi ekonomiczne delegowanych, uznana i Kommissyi Wojewódzkiej przedstawiana być ma.

Co się zaś dotyczy potrzeby nadzwyczajnej, jak to np. w przypadkach spalenia się, lub przez burzę zniszczenia budowli, której restauracya, ze względu nagłej konieczności, na gruncie bezzwłocznie przedsięwziętą być musi; w zdarzeniach takich pozwala się szczegółowych przedstawień, zaraz po nastąpionym przypadku, z zastrzeżeniem, że potrzebę tę nadzwyczajną, sam tylko Assessor Ekonomiczny na gruncie poprzednio ocenić, a następnie Kommissyi Wojewódzkiej przedstawić będzie obowiązany.

W szczególności:

А) О проектированіи stawienia nowych i restaurowania starych budowli.

2. Odtąd projektowanie potrzeby stawiania nowych i reparacyi starych budowli w dobrach rządowych, należecъ będzie do Assessorów Ekonomicznych w respective okręgi ekonomiczne delegowanych.

Projekta zaś takie Assessorowie delegowani podawać będą w porządku zwyczajnym, który się niżej oznaczy i w przypadkach nadzwyczajnych.

I. Co do porządku zwyczajnego.

3. W punkcie 10-m rozporządzenia ogólnego Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu daty 17 Listopada r. b. Nr. 81,251/17,273 postanowiono: że Assessor Ekonomiczny, w okrąg ekonomiczny delegowany, obowiązany jest w każdym roku we wszystkich dobrach rządowych, w okręgu jego położonych, zrewidować wszystkie budowle folwarczne, i dla tego, jeżeliby w których dobrach rewizyi téj w ciągu roku przy załatwieniu na gruncie jakiego innego comissorium odbyć nie mógł, przeznaczony ma na dopełnienie téj rewizyi w każdym roku miesiąc Październik. Czas ten do ukończenia każdorocznej peryodycznej rewizyi, i przedstawienia Komissyi Wojewódzkiej w miesiącu Październiku potrzeb ratunku budowli w dobrach rzą-

жений о необходимости поддержки въ казенныхъ имѣніяхъ строений, по отношенію къ правиламъ лѣснаго хозяйства, и по уваженію къ тому порядку дѣйствій, который Правительственная Комиссія на основаніи настоящаго распоряженія постановила предписать, относительно починки ветхихъ и возведенія въ казенныхъ имѣніяхъ новыхъ строений, оказалось крайне неудобнымъ; по этой причинѣ, Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства, признала нужнымъ, срокъ окончанія періодическихъ ревизій, назначенный вышеприведеннымъ распоряженіемъ въ Октябрѣ мѣсяцѣ отмѣнить и назначить таковой ежегодно въ Юнѣ мѣсяцѣ, въ которомъ командированные Ассесоры обязаны окончить срочную ревизию и въ Іюлѣ представить въ Воеводскую Комиссію рапортъ со всѣми относящимися къ нему приложеніями.

Посему при производствѣ таковой ежегодной срочной ревизіи, командированный Ассесоръ обязанъ лично обозрѣть состояніе каждаго строенія, какъ фольварочнаго, такъ и пропинаціоннаго, и другихъ, составляющихъ на грунтъ собственность Казны, и если въ числѣ осматрѣнныхъ строеній найдетъ которое либо требующее починки, перестройки, или же возведенія вновь, то объ оказавшемся долженъ составить въ присутствіи арендатора или заступающаго его мѣсто протоколъ, въ которомъ обязанъ кратко, но обстоятельно поименовать всѣ отдѣльныя строенія, требующія непремѣнной починки, перестройки, или же возведенія вновь. Протоколъ о произведенной такимъ образомъ ревизіи долженъ быть подписанъ Экономическимъ Ассесоромъ, а равно арендаторомъ или лицомъ имъ для сего уполномоченнымъ.

4. Такъ какъ у каждаго арендатора долженъ находиться одинъ экземпляръ аренднаго контракта и сдаточнаго акта, то командированный Ассесоръ, по истребованіи таковыхъ отъ арендатора, долженъ удостовѣриться изъ перваго—о обязанностяхъ арендатора, относительно содержанія строеній принадлежащихъ къ арендуемому имъ имѣнію, изъ втораго же—о состояніи, въ которомъ эти строенія (само собою разумѣется по послѣднему сдаточному акту) были ему оставлены на грунтъ.

Затѣмъ командированный Ассесоръ, соображаясь съ принятымъ въ арендномъ контрактѣ обязательствомъ, относительно содержанія строеній, по послѣднему сдаточному акту, долженъ сли-

дowych dotyczących, z uwagą na przepisy gospodarstwa leśnego i ze względu na postępowanie, jakie Kommissya Rządowa co do reparowania starych i stawienia nowych budowli w dobrach rządowych, podług niniejszego rozporządzenia przepisać postanowiła, okazał się być niedogodnym; z tego powodu Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu uznała potrzebę termin do zamknięcia peryodycznej rewizyi, rozporządzeniem wyżej cytowanym w miesiącu Październiku oznaczony, zmienić i przeznaczyć go dla każdego roku na miesiąc Czerwiec, w którym Assessorowie delegowani peryodycznie rewizyę zamknąć, a w miesiącu Lipcu raport z wszystkimi dezyderatami Kommissyi Wojewódzkiej przedstawić są obowiązani.

Przy odbyciu więc takiej corocznej peryodycznej rewizyi, delegowany Assessor obowiązany jest przekonać się naocznie o stanie każdej budowli folwarcznej, propinacyjnej i innych, własnością Skarbu na gruncie będących; a jeżeli tylko pomiędzy zrewidowanymi budowlami znajdzie którą potrzebującą reparacyi lub przestawienia, albo téż zupełnie nowego wystawienia, wszystkich takich potrzeb delegowany Assessor, w obecności dzierżawcy lub téż jego zastępcy, spisze protokół, w którym krótko lecz treściwie wymieni wszystkie szczegóły, które zreparowania, przebudowania, albo téż nowego odbudowania konieczne wymagają. Protokół odbytej w ten sposób rewizyi powinien być podpisany przez Assessora delegowanego, jakoteż i przez dzierżawcę lub osobę w tej czynności jego reprezentującą; — dalej,

4. Ponieważ u każdego dzierżawcy w rękach powinien się znajdować jeden exemplarz kontraktu dzierżawnego i aktu podawczego, przeto Assessor delegowany, zażądawszy takowych od dzierżawcy, z pierwszego obowiązany jest przekonać się o obowiązkach dzierżawcy względem utrzymywania budowli do dzierżawy jego należących, a z drugiego o stanie w jakim te budowle (ma się rozumieć zawsze podług ostatniego aktu podawczego) na gruncie zostawione mu były?

Następnie delegowany Assessor, z uwagą na obowiązek kontraktem dzierżawnym co do utrzymania budowli przyjęty, podług ostatniego aktu podawczego, porówna odkryte sto-

чить обнаруженные согласно ревизионному протоколу повреждения строений, и, послѣ сличенія и строгаго соображенія всѣхъ найденныхъ поврежденными статей, составить, на основаніи вышеуказанныхъ документовъ, вѣдомость въ двухъ отдѣленіяхъ:

- а) въ первомъ отдѣленіи должны быть записаны строения, въ которыхъ найденныя при ревизіи поврежденными части должны, согласно принятому въ арендномъ контрактѣ обязательству, быть починены на счетъ арендатора;
- б) во второмъ же отдѣленіи этой вѣдомости слѣдуетъ записать строения, поврежденные или совершенно разрушенные по причинѣ ветхости, вліянія времени, пожара или сильной бури, безъ вины арендатора, которыя должны быть починены на казенный счетъ, или, по мѣрѣ оправданной необходимости, должны быть выстроены вновь.

5. *Относительно пункта а.* Такъ какъ для починки строений, долженствующей быть произведенною на счетъ арендатора, на основаніи аренднаго контракта, можетъ оказаться необходимость въ отпускѣ новаго лѣснаго матеріала, то въ такомъ случаѣ командированный Ассесоръ долженъ подробно описать въ отдѣльной запискѣ, какъ въ отношеніи качества, такъ и въ отношеніи размѣра, всѣ поврежденные части, которыя слѣдуетъ замѣнить новымъ матеріаломъ, измѣривъ длину таковыхъ на локти и объемъ на дюймы новопольской мѣры, съ означеніемъ размѣровъ требующаго починки строения, то есть его длины, ширины и вышины въ разрѣзѣ до самыхъ балокъ, тоже на локти новопольской мѣры.

Составленную такимъ способомъ записку Экономическій Ассесоръ обязанъ немедленно препроводить къ Окружному Архитектору, съ требованіемъ по заключающимся въ ней указаніямъ составить исчисленіе нужныхъ сортовъ лѣснаго матеріала, который долженъ быть отпущенъ мѣстному арендатору.

Обращается однакожъ вниманіе командированнаго Ассесора: что отпускъ на счетъ Казны новаго лѣснаго матеріала, для сдѣланія обязательной для арендатора починки, можетъ быть затребованъ въ такомъ только случаѣ, когда поврежденіе подлежащаго починкѣ строения послѣдовало не по его (арендатора) винѣ; въ противномъ же случаѣ не слѣдуетъ составлять записки о нужномъ для этой починки лѣсномъ матеріалѣ.

сownie do protokołu rewizyjnego zepsucia w budowlach, a po porównaniu i skrupulatném rozważeniu każdego szczególu zepsutym znalezionego, na fundamencie powyższych dowodów, sporządzi wykaz w dwóch oddziałach:

- a) do pierwszego oddziału zapisane być powinny budowle, przy których znalezione przy rewizyi zepsute szczegóły, stosownie do przyjętego obowiązku w kontrakcie dzierżawnym, kosztem dzierżawcy zreparowane być powinny;
- b) do drugiego oddziału tego wykazu zapisać należy budowle, przez starość, siłą czasu, ogniem lub burzą powietrzną, nadwężone lub całkiem zniszczone, bez winy dzierżawcy, które kosztem Skarbu zreparować, albo téż, w miarę usprawiedliwionej nieodzownej potrzeby, nowo wystawić potrzeba.

5. *Ad a.* Ponieważ do reparacyi budowli, stosownie do kontraktu dzierżawnego, kosztem dzierżawcy uskutecznić się winnych, może się okazać potrzeba dodatku nowego drzewa, przeto w takim przypadku, delegowany Assessor obowiązany jest opisać w oddzielnej notacie, tak co do jakości, jako téż i co do miary, wszystkie szczegóły zepsuciu uległe, i przez dodanie nowego drzewa zastąpić się winne, zmierzwszy ich długość na łokcie, a objętość na cale nowopolskiej miary, z wymienieniem miary samej reparacyi wymagającej budowli, co do jej długości, szerokości i wysokości w świetle (pod belki) na łokcie nowopolskiej miary.

Przygotowaną w ten sposób notatę, Assessor Ekonomiczny obowiązany jest przesłać bezzwłocznie Budowniczemu obwodowemu, z wezwaniem, aby podług informacyi nią objętej, sporządził wyrachowanie potrzebnych gatunków drzewa, które dzierżawcy miejscowemu dodane być ma.

Zwraca się wszelako co do tego uwaga delegowanego Assessora: że zapotrzebowanie dodatku drzewa nowego, na rachunek Skarbu publicznego, do uskutecznienia reparacyj dzierżawcę obowiązujących, tylko w takim przypadku może mieć miejsce, jeżeli zepsucie reparować się mającego szczególu nie z jego (dzierżawcy) winy nastąpiło; w przeciwnym bowiem razie, notata potrzebnego do téj reparacyi drzewa nie ma by robiona.

Если же отпускъ отъ Казны новаго лѣснаго матеріала на производимую средствами арендатора починку строеній будетъ имѣть мѣсто, то командированный Ассесоръ, составляя записку или вѣдомость о необходимомъ лѣсномъ матеріалѣ, долженъ тотъ часъ прибавить свѣдѣніе, что сказанный лѣсъ, по вниманію къ изобилію ближайшихъ казенныхъ лѣсныхъ дачъ, можетъ быть выданъ арендатору натурою изъ лѣсничества и стражи, находящихся вблизи арендуемаго имѣнія. Еслибы же, по причинѣ оскудѣнія или положительнаго недостатка казенныхъ лѣсовъ на разстояніи трехъ миль отъ имѣнія, затребованный лѣсной матеріалъ не могъ быть выданъ въ натурѣ, въ такомъ случаѣ командированный Ассесоръ, получивъ свѣдѣніе о ближайшихъ частныхъ лѣсахъ и узнавъ, по какой именно цѣнѣ обыкновенно продаются требуемые сорта дерева, долженъ включить объ этомъ свѣдѣніе въ составляемую имъ записку.

Архитекторъ, по полученіи отъ Экономическаго Ассесора такого требованія, обязанъ, безъ малѣйшаго отлагательства, составить смѣту нужнаго лѣса и затѣмъ представить оную въ Воеводскую Коммисію, которая, въ свою очередь, должна сдѣлать такое распоряженіе, какое ей будетъ указано ниже въ настоящемъ предписаніи по сему предмету.

6. *Относительно пункта в.* Что касается такихъ строеній, которыя должны быть починены или вновь возведены на счетъ Казны, то если командированный Ассесоръ во время производимой ревизіи найдетъ, что которое либо изъ экономическихъ, пропинаціонныхъ, или другихъ значительнѣйшихъ строеній (то есть такихъ, къ поддержанію которыхъ арендаторъ контрактомъ не обязанъ), требуетъ починки или перестройки, или же удостовѣрится, что строенія, находящіеся въ имѣніи, смотря по роду заведеннаго въ немъ сельскаго или промышленнаго хозяйства, не соотвѣтствуютъ своей цѣли, въ такомъ случаѣ о всѣхъ этихъ обстоятельствахъ онъ обязанъ представить въ Воеводскую Коммисію и просить о командированіи Архитектора на мѣсто, для составленія смѣты расходамъ и чертежей строенія, которое предполагается починить, или вновь построить.

7. Командированный Ассесоръ, представляя Воеводской Коммисіи о необходимости починки, или новой постройки какого либо

Tam zaś gdzie dodatek drzewa nowego ze strony Skarbu, do uskutecznić się mającój kosztem dzierżawcy reparacyi budowli, będzie miał miejsce, delegowany Assessor spisując notatę czyli informację potrzeby tego drzewa, powinien zaraz domieścić wiadomość, że to drzewo, z uwagi na możność poblizszych lasów rządowych, mogłoby być wydane dzierżawcy w naturze, a to z leśnictwa i straży, które są najbliżej tych dóbr położone? Lub też jeżeliby dla niemożności, albo zupełnego niedostatku lasów rządowych, w zakresie trzymilowym tych dóbr, zapotrzebowane drzewo w naturze daném być nie mogło; w takim przypadku delegowany Assessor powziawszy wiadomość o poblizszych lasach prywatnych, i dowiedziawszy się po czemu w nich zwykle zapotrzebowane gatunki drzewa sprzedają się, wiadomość w spisanej przez siebie informacji zamieścić powinien.

Budowniczy zaś otrzymawszy od Assessora Ekonomicznego taką rekwizycję, obowiązany jest bez najmniejszej zwłoki wyrachowanie potrzebnego drzewa sporządzić i takowe następnie Kommissyi Wojewódzkiej przedstawić, która następnie uczyni takie zarządzenie, jakie się jej w niniejszym rozporządzeniu co do tego niżej poleca.

6. *Ad b.* Co do budowli, które wyreparowane lub nowo wystawione być powinny kosztem Skarbu publicznego, jeżeli Assessor delegowany w czasie odbytej rewizyi znajduje, że która z budowli ekonomicznych, propinacyjnych, lub jakich innych, znaczniejszych (to jest takich, do których dzierżawca podług kontraktu nie jest obowiązany) reparacyi lub przedstawienia potrzebuje, albo też gdy przy odbytej rewizyi przekona się, że budowle, na respective realności znajdujące się, w miarę prowadzonego na nię gospodarstwa rolnego albo przemysłowego, nie są dostateczne, w takim razie delegowany Assessor Ekonomiczny potrzebę taką obowiązany jest przedstawić Kommissyi Wojewódzkiej z wnioskiem, ażeby zesłała na grunt Budowniczego, dla zrobienia wykazu kosztów i rysów budowli, reparaować lub nowo wystawić się mającój.

7. Assessor delegowany, przedstawiając Kommissyi Wojewódzkiej potrzebę wyreparowania, albo też nowego wystawienia jakiej budowli w dobrach rządowych, powinien to jak

строения въ казенныхъ имѣніяхъ, обязанъ обстоятельно оправдать свое представленіе, для чего постановляется общимъ правиломъ:

- a) что подъ опасеніемъ взысканія 100 злотыхъ, не дозволяется представлять о починкѣ или новой постройкѣ такого строения, существованіе котораго на грунтѣ не составляетъ прямого и непремѣннаго условія, къ полученію показаннаго въ арендной смѣтѣ дохода;
- b) что, подъ опасеніемъ такого же, какъ въ пунктѣ a взысканія, не дозволяется представлять о необходимости починки, или постройки новаго строения, которое бы, при находящихся на грунтѣ и годныхъ къ употребленію подобнаго рода строеніяхъ, оказывалось излишнимъ, соразмѣрно исчисленному въ арендной смѣтѣ изъ этого источника дохода, потому что, если недостатокъ необходимо нужныхъ для сельскаго или промышленнаго хозяйства строеній влечетъ за собою вредныя послѣдствія, то тѣмъ не менѣе вреднымъ признается и излишекъ оныхъ въ имѣніи свыше дѣйствительной надобности, такъ какъ издержки на поддержаніе оныхъ поглощаютъ напрасно экономическія суммы, которыя могли бы быть употреблены съ большею пользою для другой цѣли.

По сему уваженію, командированный Экономическій Ассесоръ, во время производства въ казенныхъ имѣніяхъ срочной ревизіи строеній, составляющихъ казенную собственность, обязанъ обращать особенное вниманіе на то: не находится ли въ фольваркѣ, или какой другой недвижимости, въ соразмѣрности исчисленнаго съ нихъ по арендной смѣтѣ дохода, лишнее строеніе, и еслибы таковое оказалось, то при всякомъ случаѣ, когда придется произвести починку какого либо строения, или новую постройку, необходимо нужную для обезпеченія отданнаго въ аренду дохода, Экономическій Ассесоръ долженъ это лишнее строеніе назначать на поддержку разрушеннаго или разрушающагося строения, составляющаго необходимое условіе обезпеченія аренднаго дохода, предполагая или замѣнъ онымъ пришедшаго въ упадокъ строения, или же употребленіе изъ онаго матеріаловъ на починку сего послѣдняго, смотря по тому, какое, по состоянію лишняго строения, можетъ быть ему дано назначеніе.

найдокладнѣй усprawiedliwić. Dla czego wskazuje się za ogólną regułę:

- a) że niewolno jest, pod karą złp. 100, przedstawiać i proponować do reparacyi lub nowego wystawienia budowli, która przez swą egzystencyę na gruncie nie byłaby pośredniem i nieodzowném narzędziem do otrzymywania dochodu, anszlgiem dzierżawnym objętego;
- b) że niewolno jest pod karą jak *ad a*, przedstawiać potrzeby reparowania lub nowego wystawienia budowli, któraby obok egzystujących na gruncie i do użycia przydatnych, tego rodzaju budowli, w miarę porachowanego z tego źródła dochodu w anszlugu dzierżawnym, okazywała się zbyteczną, albowiem jak jest szkodliwą rzeczą, gdy do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub przemysłowego nie dostaje potrzebnych nieodzownie budowli, tak niemniej jest szkodliwszą, gdy się ich utrzymuje na gruncie nad istotną potrzebę, gdyż utrzymanie ich bez potrzeby zabiera fundusze ekonomiczne, któreby z większą korzyścią na inny cel mogły być użyte.

Z tego powodu delegowany Assessor Ekonomiczny, w czasie odbywaney peryodycznej rewizyi budowli w dobrach rządowych, własnością Skarbu będących, obowiązany jest szczególnie na to dawać uwagę, czy na folwarku lub jakiegokolwiek bądź innęj realności, w miarę dochodu do anszlugu dzierżawnego z nięj policzonego, nie znajduje się jaka zbytowa budowla? a gdzieby się to okazało, tedy przy każdej okazji, gdzieby wypadło restaurować lub nowo stawiać jaką budowlę, do utrzymania wydzierżawionego dochodu koniecznie potrzebną, Assessor Ekonomiczny tę zbytową budowlę powinien wskazywać na wsparcie, utrzymanie budowli upadłej albo upadającej, a nieodzownie do utrzymania dochodu dzierżawnego potrzebnej, a to albo przez zastąpienie, lub też przez użycie z nięj materyału na restauracyą upadającej lub upadłej, w miarę jak podług stanu swego kwalifikować się do tego będzie; dalej,

8. Сверхъ того постановляется общимъ правиломъ, что командированный Экономическій Ассесоръ, представляя о необходимости починки или постройки новаго какого либо строенія въ казенныхъ имѣніяхъ, долженъ на основаніи сдаточнаго акта и арендной смѣты удостовѣрить:

- a) по сдаточному акту,— полуразрушенное или же совершенно разрушенное состояніе онаго (не по винѣ арендатора), или же, что такое строеніе, послѣднимъ сдаточнымъ актомъ не было уже оставлено на грунтѣ;
- b) по арендной смѣтѣ,—что оно составляетъ посредствующее орудіе къ удержанію извѣстнаго источника дохода, и что, какъ въ отношеніи качества, такъ и въ отношеніи количества нужныхъ для починки или постройки матеріаловъ, принятыхъ въ основаніе смѣтнаго исчисленія аренднаго дохода, таковое не можетъ быть меньше.

Во всякомъ затѣмъ случаѣ, командированный Ассесоръ, входя съ представленіемъ въ Воеводскую Коммисію на счетъ починки или постройки какого либо строенія, долженъ примѣняться къ указаннымъ выше кореннымъ основаніямъ, и потому:

По пункту а. Относительно необходимости строенія, ссылаясь на послѣдній сдаточный актъ, слѣдуетъ ему доказать, что это строеніе непременно должно быть починено, или же вновь возведено, такъ какъ или другаго такого на мѣстѣ не находится, или же, еслибы и находилось, то оно вовсе недостаточно. Принимая во вниманіе прочность, безопасность, равно удобное или затруднительное приобрѣтеніе нужныхъ матеріаловъ, слѣдуетъ ему одновременно составить предположеніе относительно вновь имѣющихся возводиться строеній, должны ли они быть построены изъ кирпича, или изъ глины и хвороста, или изъ камней, или же изъ дерева; затѣмъ,

По пункту б. Касательно обширности подлежащаго починкѣ или вновь возводимаго строенія, необходимость сего послѣдняго должна быть удостовѣрена командированнымъ Экономическимъ Ассесоромъ слѣдующимъ порядкомъ:

1. Если дѣло идетъ о постройкѣ или починкѣ жилаго дома.

Въ такомъ случаѣ Экономическій Ассесоръ, на основаніи сарендной смѣты обязанъ объяснить обширность и родъ хозяйства, въ томъ имѣніи, въ которомъ предполагается построить домъ.

8. Wskazuje się ogólna reguła, że delegowany Assessor Ekonomiczny, przedstawiając potrzebę reparacyi lub nowego wystawienia jakiej budowli w dobrach rządowych, powinien na fundamencie aktu podawczego i anszlagu dzierżawnego, usprawiedliwić:

- a) z aktu podawczego jej upadający lub zupełnie upadły (bez winy dzierżawcy) stan; albo też, że budowla taka już na gruncie ostatnim aktem podawczym zostawioną nie była;
- b) z anszlagu dzierżawnego, że ona jest pośredniem narzędziem do utrzymania jakiego źródła dochodu, i że w miarę materyałów w tej budowli lokować się mających, i do wyrachowanego dochodu dzierżawnego, tak co do jakości, jako też i ilości w anszlagu za podstawę przyjętych, nie może być mniejszą.

W każdym więc przypadku delegowany Assessor, dopominając się w Kommissyi Wojewódzkiej wyreparowania lub wystawienia jakiej budowli, te powyższe dwie kardynalne zasady zachować powinien — i dla tego:

Ad a. Co do potrzeby budowli, z powołaniem się na ostatni akt podawczy usprawiedliwić mu należy:

że budowla ta koniecznie zreparowaną lub nowo wystawioną być musi, gdyż albo drugiej takiej na gruncie nie ma, albo też jeżeliby się znajdowała, że ta nie jest wystarczająca;

że z uwagi na trwałość, bezpieczeństwo i łatwiejsze lub trudniejsze nabycie potrzebnych materyałów, zaproponować im zaraz wypada, co do stawiać się mających nowych budowli, że te powinny być albo z muru, glinopasów, kamieni lub drzewa wybudowane; a następnie,

Ad b. Co do obszerności reparaować lub nowo wystawić się mającej budowli, tej nieodzowną potrzebę delegowany Assessor Ekonomiczny usprawiedliwić powinien w następujący sposób:

1. Jeżeli idzie o wystawienie lub zreparowanie domu mieszkalnego.

W tym przypadku Assessor Ekonomiczny, podług anszlagu dzierżawnego, obowiązany jest wystawić wielkość, jakość gospodarstwa na realności, na której dom stawiany być ma.

Далѣ посредствомъ исчисления, согласно принятымъ въ арендной смѣтѣ основаніямъ, за вычетомъ барщинной повинности, долженъ объяснить, обращая вниманіе на мѣстные обстоятельства, какое въ томъ имѣніи слѣдуетъ непременно содержать наибольшее число работниковъ, для веденія принятаго арендною смѣтою хозяйства, для которыхъ должны быть устроены службы; затѣмъ удостовѣрить:

что болѣе жилыхъ домовъ или другой недвижимости нѣтъ въ томъ фольваркѣ, или же если и находятся, то таковыя, по числу долженствующихъ быть содержимыми въ имѣніи работниковъ, оказываются недостаточными для помѣщенія ихъ;

что нѣтъ вблизи никакой другой казенной недвижимости, въ которой могли бы быть помѣщены работники, принадлежащіе къ сказанному имѣнію, или же, если такая недвижимость и находится вблизи, то на ней нѣтъ никакихъ строеній, излишнихъ отъ необходимой надобности;

что въ такомъ положеніи дѣла, предполагаемый жилой домъ необходимо нуженъ для помѣщенія такого-то числа работниковъ, съ такими-то вспомогательными пристройками и другими необходимыми въ хозяйствѣ удобствами.

2. Если требуется постройка новой или починка ветхой житницы.

Входя съ представленіемъ о необходимости оной, командированный Ассесоръ обязанъ удостовѣрить: что, согласно принятому въ арендной смѣтѣ исчисленію, поземельный доходъ отъ одного только урожая хлѣба опредѣленъ въ такомъ-то размѣрѣ, или что въ этой смѣтѣ принято, что въ фольваркѣ, въ которомъ предполагается постройка новой, или починка ветхой житницы, можно собрать brutto: ржи и пшеницы столько-то копѣ, ячменя и овса столько-то копѣ, что затѣмъ въ этомъ фольваркѣ нужна житница для помѣщенія въ ней вообще столько-то копѣ хлѣба, считая всю уборку brutto, какой можно ожидать изъ всего урожая, сообразно принятому по смѣтѣ классу почвы и размѣру производимаго на этомъ основаніи посѣва всѣхъ родовъ хлѣба.

Въ случаѣ же, еслибы въ томъ фольваркѣ находилось болѣе житницъ, то командированный Ассесоръ, дѣлая представле-

Далѣе przez obrachunek, stosownie do zasad w tym anszlugu dzierżawnym przyjętych, po potrąceniu posługi pańszczyznianej, wykazać:

ile na takiej realności, z uwagą na towarzyszyć mogące okoliczności in plus, potrzeba koniecznie utrzymywać ludzi do wykonania przyjętego w anszlugu dzierżawnym gospodarstwa, dla których pomieszkanie koniecznie utrzymane być musi;

że więcej domów mieszkalnych na tym folwarku lub innej realności nie ma, albo też, że jeżeli są, tedy podług wykazu utrzymać się powinny na takiej realności ludzi, na ich pomieszczenie nie są dostateczne;

że żadna inna realność rządowa nie jest tak blisko położona, któraby pomieszczeniem ludzi w tej realności, mogła być pomocą, albo też jeżeli jest taka realność w pobliżności, tedy nie ma takich zabudowań, któreby jej od istotnej potrzeby zbywały;

że w takim położeniu, proponowany dom mieszkalny potrzebny jest na pomieszczenie takiej a takiej ilości osób i z takimi a takimi pomocniczymi zachowaniami i innemi wygodami, w gospodarstwie koniecznemi.

2. Jeżeli idzie o wystawienie nowej lub wyreparowanie starej stodoły.

Przy przedstawieniu tej potrzeby, delegowany Assessor obowiązany jest usprawiedliwić:

że stosownie do przyjętego obrachunku w anszlugu dzierżawnym, ustanowiony jest dochód z gruntu w takiej a takiej wysokości z samego zbioru zboża, czyli, że w anszlugu tym przyjęto, iż na folwarku, na którym stawianie nowej lub wyreparowanie starej stodoły proponuje się, zebrać można brutto:

żyta i pszenicy kóp, jęczmienia i owsa kóp tyle i tyle, że zatem na tym folwarku potrzebna jest stodoła na pomieszczenie ogółem zboża kóp tyle i tyle, to jest licząc cały zbiór brutto, jak stosownie do przyjętej w anszlugu klasy ziemi i podług tego wysokości wysiewu wszystkich gatunków ziarna z całkowitego planu spodziewać się można.

Na przypadek zaś, gdyby na tym folwarku było więcej stodoł, tedy w takim razie delegowany Assessor, przedstawiając konieczność wyrestaurowania jednej z tych, lub wystawie-

не о необходимости починки одной из них, или постройки новой на мѣсто разрушившейся, долженъ, согласно сдаточному акту и личному удостовѣренію, занести: какова обширность этихъ житницъ, и сколько въ нихъ можетъ помѣститься (исчисляя всю уборку на кубическіе футы) копъ хлѣба, и такимъ порядкомъ оправдать размѣры житницы, необходимой для помѣщенія остальнаго, не могущаго помѣститься въ существующихъ житницахъ количества хлѣба, и доказать, что предполагаемая къ починкѣ или постройкѣ житница дѣйствительно необходима на грунтѣ въ указанныхъ размѣрахъ.

3. Если требуется постройка или починка фольварочнаго амбара.

Въ этомъ случаѣ командированный Экономическій Ассесоръ долженъ, изъ принятаго арендною смѣтою посѣва и урожая brutto всѣхъ родовъ хлѣба, вычислить общее число корцевъ всѣхъ сортовъ хлѣба, получаемое въ томъ фольваркѣ изъ ежегоднаго урожая, и доказать, что въ немъ непременно нуженъ амбаръ, для помѣщенія такого количества зерноваго хлѣба, и что другаго амбара для храненія хлѣба въ этомъ фольваркѣ не имѣется.

4. Если требуется починка ветхаго скотнаго двора для коровъ и хлѣва для рабочихъ или выкармливаемыхъ воловъ, или же, когда дѣло идетъ о починкѣ ветхой или постройкѣ новой овчарни, конюшни для лошадей и сарая для телѣтъ и повозокъ.

Въ такомъ случаѣ командированный Ассесоръ долженъ, основываясь на арендной смѣтѣ, объяснить:

- a) сколько исчислено аренднаго дохода отъ содержанія въ томъ фольваркѣ яловыхъ и дойныхъ коровъ, откармливаемыхъ воловъ и овецъ, а равно—
- b) сколько въ томъ фольваркѣ слѣдуетъ содержать лошадей и рабочихъ воловъ, а также хозяйственныхъ возовъ, смотря по недостатку барщинной повинности и соразмѣрно количеству, признанному въ арендной смѣтѣ нужнымъ для удовлетворенія нуждъ мѣстнаго хозяйства, причемъ должно быть доказано, что ни одно изъ предполагаемыхъ къ починкѣ или постройкѣ строеній не можетъ быть замѣнено излишнимъ другимъ, ни въ томъ фольваркѣ, ни же въ другомъ, къ нему принадлежащемъ.

ня новѣй, въ мѣстѣ упадлѣй, повинен, stosownie do aktu podawczego i naocznego przekonania się donieść, jaka jest obszerność tych stodoł, wiele się może w nich zmieścić (rachując masę zbioru na stopy kubiczne) kóp zboża, a dopiero takim sposobem powinien usprawiedliwić, jakiej obszerności potrzeba jeszcze stodoły na pomieszczenie resztującej, a egzystującymi stodołami nie mogącej być objętej ilości kóp zboża, i tym sposobem dowieść, że zaproponowana do reparacyi lub nowego wystawienia stodoła, w takiej samej wielkości koniecznie jest na gruncie potrzebną.

3. Jeżeli idzie o wystawienie lub wyreparowanie spichrza folwarcznego.

W tym przypadku delegowany Assessor Ekonomiczny, z przyjętego w anszlagu dzierżawnym wysiewu i plonu brutto wszystkich gatunków zboża, powinien wykazać jaka jest ogólna ilość korcy wszystkich gatunków zboża na tym folwarku z corocznej produkcyi otrzymywana, i że w tym folwarku, na pomieszczenie takiej ilości zboża w ziarnie, spichrz koniecznie jest potrzebny, i że inny spichrz na schowanie zboża na tym folwarku nie znajduje się.

4. Jeżeli idzie o wyreparowanie starzej lub wystawienie nowiej obory na jałownik, krowiarni, stajni dla wołów roboczych, lub opasowych, albo też jeżeli idzie o wyreparowanie starzej lub wystawienie nowiej owczarni, stajni dla koni i wozowni.

W takim przypadku delegowany Assessor powinien, stosownie do anszlagu dzierżawnego, wykazać:

- a) wiele jest rachowano na dochód dzierżawny do utrzymywania na tym folwarku jałownika, krów, wołów opasnych, owiec; jak niemniej,
- b) wiele wypada utrzymywać na tym folwarku koni i i wołów roboczych, tudzież wozów gospodarskich, a to w miarę jak do tego pańszczyzna nie jest wystarczająca, w miarę ilości w anszlagu dzierżawnym za potrzebną do wykonania gospodarstwa gruntowego uznanej, a przytém powinno być usprawiedliwione, że żadna z proponujących się budowli do reparacyi lub nowego wystawienia przez inną, ani na tym folwarku, ani na innym do niego należącym, jaką zbytęzną zastąpioną być nie może.

5. Если требуется починка ветхихъ или постройка новыхъ хлѣбовъ для свиней и для домашнихъ птицъ.

Въ такомъ случаѣ командированный Экономическій Ассессоръ долженъ удостовѣриться изъ арендной смѣты, какая именно исчислена сумма на арендный доходъ отъ содержанія свиней и домашнихъ птицъ.

Доходъ изъ этого источника слѣдуетъ ему капитализировать, умноживъ таковой на 20, и изъ полученнаго такимъ образомъ капитала, $\frac{9}{10}$ обратить на покупку свиней, а $\frac{1}{10}$ на покупку домашнихъ птицъ такой породы, какую, смотря по удобству мѣстности, слѣдовало бы содержать въ фольваркѣ.

Какое же количество свиней и домашнихъ птицъ можно было бы купить на вышеозначенную капитальную сумму по существующимъ или примѣрнымъ цѣнамъ, для помѣщенія такого именно количества оныхъ должны быть предположены къ постройкѣ хлѣвы.

Независимо отъ сего, относительно представляемой починки ветхихъ или постройки новыхъ строеній, поясненныхъ выше въ 1, 2, 3, 4 и 5 пунктахъ настоящей статьи, обращается вниманіе командированнаго Ассессора на слѣдующія обстоятельства и случаи.

Можетъ случиться, что лучше соображенныя на практикѣ мѣстныя условія и усиливающіяся потребности, вытекающія изъ общихъ условій народнаго хозяйства, подали поводъ къ заведенію въ фольваркахъ и имѣніяхъ хозяйства, различающагося отъ того, какое было принято въ смѣту при исчисленіи аренднаго дохода, и такъ напр. въ арендной смѣтѣ положено содержаніе скота, на практикѣ же, въ уваженіе вышеупомянутыхъ обстоятельствъ въ томъ фольваркѣ, содержатся овцы. Если затѣмъ въ какомъ либо фольваркѣ будетъ найдена отличная отъ арендной смѣты хозяйственная система, тамъ при проектированіи построекъ слѣдуетъ это имѣть въ виду, и, соображаясь съ найденными противъ смѣты измѣненіями въ хозяйствѣ, увеличивать или уменьшать число и размѣръ проектируемыхъ хозяйственныхъ строеній.

Сверхъ того, принимая въ соображеніе, что количество скота и овецъ опредѣлено въ арендной смѣтѣ въ средней сложности, и въ такомъ случаѣ, когда дѣло идетъ о соблюденіи сред-

5. Jeżeli idzie o wyreparowanie starych lub wystawienie nowych chlewów dla świń i drobiu.

W tym przypadku delegowany Assessor Ekonomiczny powinien się przekonać z anszlagu dzierżawnego, jaka jest porachowana na dochód dzierżawny kwota za utrzymywanie świń i drobiu.

Dochód z tego źródła należy mu obrócić na kapitał, mnożąc go przez liczbę 20, z ustanowionego tym sposobem kapitału, $\frac{9}{10}$ potrzeba obrócić na zakupienie świń, a $\frac{1}{10}$ na zakupienie drobiu, a to takiego, jaki na folwarku, ze względu na sprzyjającą miejscowość, utrzymaćby wypadało.

Ile zaś sztuk świń i drobiu za powyższy kapitał, podług praktykowanej lub przybliżonej ceny, zakupićby było można, na pomieszczenie takiej ilości świń i drobiu, chlewy do wystawienia proponowane być powinny. Przytem jeszcze co do proponowania potrzeby reparowania starych lub stawiania nowych budowli, wyżej w ustępach 1, 2, 3, 4, 5-m niniejszego punktu wymienionych, zwraca się uwaga delegowanego Assessora na następujące okoliczności i przypadki:

Że zdarzać się może, iż lepiej zrozumiana w praktyce miejscowość i wzrastające żądania ze stosunków ogólnego gospodarstwa krajowego, stały się powodem do wykonywania na folwarkach i realnościach, różniącego się gospodarstwa od tego, jakie przy wyrachowaniu dochodu dzierżawnego do anszlagu przyjęte zostało, i tak np. do anszlagu dzierżawnego porachowano chów bydła, w praktyce zaś, z uwagi na powyższe okoliczności, utrzymuje się na tym folwarku chów owiec. Gdy więc tak przeciwny anszlagowi dzierżawnemu systemat gospodarski na folwarku znalezionym będzie, tam przy proponowaniu budowli, potrzeba zachować wzgląd, i w miarę znalezionych zmian gospodarstwa w anszlagu przyjętego, zmieniać in plus albo in minus proponowane budowle gospodarskie.

Nadto, ponieważ chów bydła i owiec, co do ilości w anszlagu dzierżawnym przyjęty, stanowi średnią proporcję, a w takim razie, gdzie idzie o utrzymanie średniej proporcji

ней пропорции, для покрытия могущаго случиться въ которомъ либо году недочета, необходимо всегда содержать скотъ въ большемъ количествѣ, по мѣрѣ изобилія урожаевъ, притомъ, имѣя въ виду, чтобы по случаю недостатка строеній для помѣщенія экономическаго скота арендаторы не нашлись вынужденными вывозить солому и сѣно за предѣлы имѣнія, отъ чего должно бы было послѣдовать истощеніе земли, и потому желая, чтобы фольварочная земля не теряла того, что она производитъ силою природы или воспроизводитъ, вознаграждая трудъ земледѣльца,—Коммисія разрѣшаетъ, чтобы при предположеніи строеній для помѣщенія лошадей, рогатаго скота и овецъ, таковыя проектируемы были свѣше принятаго въ арендной смѣтѣ количества, на одну четвертую часть, то есть: если въ арендной смѣтѣ засчитано въ доходъ 12 штукъ, въ такомъ случаѣ размѣры предполагаемаго строенія должны быть опредѣлены на помѣщеніе пятнадцати штукъ.

Что же касается житницъ, то въ предположеніяхъ по сему предмету не дозволяется увеличивать размѣра оныхъ, свѣше того, какой опредѣленъ арендною смѣтою для помѣщенія ежегодныхъ урожаевъ, по той причинѣ: что Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства желаетъ, чтобы при предполагаемой постройкѣ житницы, для помѣщенія принятаго арендною смѣтою урожая, размѣръ этого строенія былъ опредѣленъ такимъ образомъ, чтобы весь смѣтный урожай могъ быть помѣщенъ внутри самаго сруба строенія (между стѣнами и стропилами); мѣсто же надъ срубомъ житницы (или подъ крышею) оставляется на излишекъ полевыхъ урожаевъ, какіе земледѣлецъ можетъ получить въ болѣе урожайные годы.

Такъ называемыхъ повѣтокъ для склада сѣна и соломы строить не дозволяется, такъ какъ таковыя должны помѣщаться на накатахъ подъ крышею, въ хлѣвахъ, конюшняхъ, или же, по мѣрѣ вымолота хлѣба, въ житницахъ и, наконецъ, въ стогахъ.

6. Если требуется постройка или починка ветхаго колодезя, въ такомъ случаѣ нужно доказать, что въ фольваркѣ или въ усадьбѣ нѣтъ другаго колодезя, кромѣ предполагаемаго къ постройкѣ или къ починкѣ.

7. Если требуется постройка или починка пивовареннаго

для pokrycia zdarzyć się mogącego w którym roku defektu, chów ten, w miarę obfitszych zbiorów gruntowych, zawsze w większej ilości utrzymywany być powinien; наконецъ зъ względu, aby przez niedostatek budowli do pomieszczenia inwentarza, nie nasuwać dzierżawcom konieczności do wywożenia słomy i siana za granicę dóbr, przez coby grunt na wyraźną stratę był narażony, ażeby więc ziemia folwarczna w powrocie nie traciła tego, co darem przyrodzonym i przez reprodukcją z siebie rolnikowi wydaje; дозвола się, aby przy proponowaniu budowli na pomieszczenie koni, bydła, owiec, proponowano takowe nad przyjętą w anszlagu dzierżawnym ilość o jedną czwartą część więcej, to jest, jeżeli w anszlagu dzierżawnym porachowano na dochód sztuk 12, tedy w takim razie obszerność proponowanej budowli determinowaną być powinna na pomieszczenie sztuk piętnastu.

Co się zaś dotyczyce stodół, przy proponowaniu ich obszerności, nad tę jaka do pomieszczenia zbiorów corocznych, do anszlagu dzierżawnego przyjętych, nie więcej powiększać niewolno, a to dla tego:

że Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu mieć chce, iżby przy proponowaniu stawiania stodoły na pomieszczenie zbioru w anszlagu dzierżawnym przyjętego, obszerność jej budowy tak była determinowaną, ażeby cały zbiór anszlagowy w samém tylko świetle budowy (pomiędzy ścianami, czyli tak zwanym zrębem) był pomieszczony; miejsce zaś nad światłem budowy (czyli pod dachem) zostawia się na większe zbiory, jakie w latach urodzajniejszych rolnik otrzymywać może.

Szop tak zwanych na skład siana i słomy niewolno jest budować, gdyż to mieszczzone być powinno na pułapach, pod dachem w oborach i stajniach, albo też, w miarę omłotu zboża, w stodółach, a наконецъ w stogach, — dalej:

6. Jeżeli idzie o wybudowanie nowej lub wyreparowanie starej studni.

W tym przypadku usprawiedliwić potrzeba, że na folwarku lub realności, żadnej więcej nad proponowaną do wystawienia, albo też wyreparowania studni nie ma.

7. Jeżeli idzie o wystawienie lub wyreparowanie browa-

и винокуренного завода и подъ ними подваловъ, а равно со-
лодовни и сушильни.

Здѣсь обращается вниманіе, что такія строенія могутъ
быть предполагаемы къ постройкѣ или починкѣ въ одномъ толь-
ко случаѣ, а именно, когда въ арендной смѣтѣ положительно
исчисленъ доходъ отъ пивовареннаго и винокуреннаго завода,
и если въ ближайшей окрестности можно удобно съ небольшо-
ми издержками приобрести строевой лѣсъ, а равно если, для вы-
дѣлки пива и горячаго вина, въ этомъ мѣстѣ находится хоро-
шая вода.

Въ случаѣ же, если пропинаціонный доходъ исчисленъ въ
арендной смѣтѣ отъ одной только продажи напитковъ по корч-
мамъ, или если встрѣчаются препятствія по которому либо изъ
вышеизъясненныхъ обстоятельствъ, то предполагать построй-
ки пивоварни и винокурни не дозволяется.

Если же въ арендной смѣтѣ исчисленъ доходъ отъ пиво-
варни и винокурни, то, въ случаѣ необходимости постройки но-
выхъ, или починки ветхихъ строеній этого рода, командиро-
ванный Экономическій Ассесоръ, основываясь на арендной смѣ-
тѣ, долженъ изъяснить въ проектѣ:

что въ предполагаемыхъ къ постройкѣ или починкѣ пи-
воварнѣ или винокурнѣ, въ теченіе года, должно быть выдѣла-
но пива столько-то бочекъ, вина же слѣдуетъ выкурить столь-
ко-то гарницевъ, соображаясь съ продажей этихъ напитковъ на
мѣстѣ и за предѣлами имѣнія, а равно съ мѣстными расхода-
ми, примѣнительно къ исчисленію арендной смѣты;

что въ этомъ имѣніи, кромѣ предполагаемыхъ къ построй-
кѣ или починкѣ строеній этого рода, нѣтъ болѣе никакихъ дру-
гихъ, которыя могли бы замѣнить собою предполагаемая по-
стройки.

8. Если требуется постройка новой, или починка ветхой
корчмы.

Въ такомъ случаѣ, командированный Экономическій Ассе-
соръ долженъ тщательно изслѣдовать мѣстность, въ которой слѣ-
дуетъ построить или починить корчму, а именно:

a) не проходить ли черезъ это мѣсто проѣзжая дорога и
какого класса, или же:

b) это мѣсто въ сторонѣ отъ проѣзжихъ дорогъ, черезъ

ру, gorzelni, piwnie pod temiż, tudzież słodowni (mieleucha)
i suszarni.

Tu się zwraca uwaga, że budowle takie w tym jedynie
przypadku do wystawienia lub wyreparowania proponowane
być mogą, jeżeli w anszlagu dzierżawnym rachowany jest wy-
raźnie dochód z browaru i gorzelni, i jeżeli łatwość jest i nie
wielkim kosztem do nabycia drzewa w pobliskiej okolicy, jak
niemniej, jeżeli do fabrykacji piwa i wódki dobra woda w
tém miejscu znajduje się.

W razie bowiem jeżeli dochód propinacyjny rachowany
jest w anszlagu dzierżawnym z samego tylko wyszynku trun-
ków w karczmach; albo też któreby z wymienionych wy-
żej okoliczności stają na przeszkodzie; budowy browaru i go-
rzelni proponować nie wolno.

Gdzie zaś w anszlagu dzierżawnym dochód z browaru i
gorzelni jest policzony, tam w razie potrzeby zaproponowania
stawiania nowych lub reparowania starych takich budowli,
delegowany Assessor Ekonomiczny, stosownie do anszlagu dzier-
żawnego, powinien wyrazić:

że w browarze lub gorzelni do wystawienia lub wyre-
parowania proponowanych, w ciągu roku musi być zrobiono
piwa beczek taka a taka ilość; wódki zaś wypada wypalić
garncy taką ilość, a to licząc sprzedaż tych trunków wewnątrz
i za granicą dóbr, jak niemniej ekspens gruntową, tak jak to
rachowano w anszlagu dzierżawnym;

że w kluczu tym, oprócz proponowanych do wystawie-
nia lub wyreparowania powyższych budowli, żadnych więcej
nie ma takich, któreby proponowane zastąpić mogły.

8. Jeżeli idzie o wystawienie nowej lub wyreparowanie
starej karczmy.

W tym przypadku delegowany Assessor Ekonomiczny,
szczególniej rozważyć powinien, jakie to jest miejsce, w któ-
rém karczmę stawiać lub reparować wypada, a mianowicie:

a) czy przez to miejsce przechodzi trakt i jakiej klasy,
albo też

b) że to jest miejsce od traktów uboczne, przez które,

которое, кромѣ сообщенія между сосѣдними деревнями, не пролегаетъ никакая другая торговая дорога;

- c) какъ велико мѣстное население, находится ли въ этомъ мѣстѣ костель, или почтовая станція, и, наконецъ,
- d) исчисленъ ли съ находящейся въ этомъ мѣстѣ корчмы арендный доходъ, и не могла ли бы эта корчма, въ случаѣ незначительной и несоответственной расходомъ на содержаніе пропинаціонныхъ строеній распродажи питей, быть соединена съ другою ближайшею корчмою, составляющею тоже казенную собственность.

Если корчма находится при проѣзжей дорогѣ, въ такомъ случаѣ исчисленный въ арендной смѣтѣ доходъ отъ распродажи питей, въ этомъ мѣстѣ, можетъ дать самое лучшее понятіе о числѣ потребителей и останавливающихся въ ней для ночлега проѣзжихъ.

Основываясь на этихъ данныхъ слѣдуетъ опредѣлить, какой величины должны находиться въ этомъ мѣстѣ питейный домъ, подвалъ и пострялый дворъ, и съ какими именно удобствами для проѣзжихъ. При чемъ предвѣщается, что при питейныхъ домахъ въ мѣстахъ, чрезъ которые не пролегаетъ коммерческая дорога, постоянные дворы ни подъ какимъ видомъ водимы быть не должны.

9. Если требуется постройка или починка мельницы.

Въ такомъ случаѣ командированный Экономическій Ассесоръ долженъ объяснить, на основаніи мѣстныхъ свѣдѣній:

- a) сколько на пространствѣ одной мили находится деревень, съ какимъ числомъ усадьбъ, принадлежащихъ осѣдлымъ хозяевамъ, и сколько въ нихъ примѣрно находится винокурень;
- b) сколько на этомъ пространствѣ (одной мили) находится мельницъ и со сколькими жерновами;
- c) если предполагается построить или починить водяную мельницу, то командированный Ассесоръ, на основаніи мѣстныхъ свѣдѣній, долженъ удостовѣрить:

что содержаніе оной въ этомъ мѣстѣ не причиняетъ вовсе подтопа сосѣднимъ лугамъ, или другимъ удобнымъ землямъ;

что оно не причиняетъ вреда ближайшей мельницѣ, находящейся выше, на той же самой водѣ;

oprócz komunikacyi pomiędzy sąsiedzkimi wsiami, żadna droga handlowa nie przechodzi;

- c) jak wielka jest ludność miejscowa, czy w tém miejscu znajduje się kościół, albo stacya pocztowa, — a nakoniec,

- d) czy z karczmy, w tém miejscu będącej, porachowany jest dochód dzierżawny, i czy miejsce to, na przypadek małej w niem sprzedaży trunków, i nieodpowiedniej kosztem utrzymania budowli do sprzedaży czyli wyszynku, nie dałoby się połączyć z inném jakim pobliskiem, równie własnością rządową będącém.

Wykazany podług anszlagu dzierżawnego wyszynk trunków w tém miejscu podaje najlepsze wyobrażenie ilości konsumentów i spoczywaniu w niem podróżujących, jeżeli jest przy trakcie położone.

Z tego więc potrzeba wyprowadzać skalę, jakiej wielkości dom szynkowny, piwnica i zajazd w tém miejscu znajdować się powinny, i z jakimi wygodami dla podróżnych. Przyczém się ostrzega, że zajazdy przy domach szynkowych, w miejscach, gdzie nie przechodzi droga handlowa, pod żadnym względem budowane być nie mają.

9. Jeżeli idzie o wystawienie lub wyreparowanie młyna.

W tym przypadku delegowany Assessor Ekonomiczny wyjaśnić powinien, na fundamencie miejscowych wiadomości:

- a) wiele jest wsi i z jaką liczbą osad gospodarzy, w okręgu jednej mili osiadłych, i wiele się w nich może znajdować gorzelni;
- b) wiele się w tym okręgu (jednomilowym) znajduje młynów i o wielu gangach;
- c) jeżeli młyn na wodzie ma być budowany lub restaurowany, obowiązany jest Assessor delegowany, na fundamencie miejscowych wiadomości donieść, że utrzymanie jego w tém miejscu nie przyczynia się bynajmniej do zalewu łąk, lub innych gruntów użytecznych,

że nie jest szkodliwe najpierwszemu młynowi, na tejże samej wodzie wyżej znajdować się mogącemu;

что въ этой мельницѣ, по принятому въ арендной смѣтѣ исчисленію, вымалывается обыкновенно въ теченіе года разнаго хлѣба столько-то корцевъ, включая въ то число даровой обмолъ мѣстнаго и сосѣднихъ арендаторовъ;

что, соображаясь съ мѣстною потребностью размолла и съ силою воды, слѣдуетъ предположить къ устройству въ этой мельницѣ такое-то число жернововъ;

и что нынѣшній доходъ съ этой мельницы составляеть въ годъ такую-то сумму.

Сверхъ того, еслибы при мельницѣ слѣдовало починить или вновь построить сукновальню, въ такомъ случаѣ, Экономическій Ассесоръ, на основаніи мѣстныхъ свѣдѣній, долженъ донести: какое число сукновалень находится напр. на пространствѣ 6 миль, и существуютъ ли, и въ какомъ числѣ, на томъ же пространствѣ суконныя фабрики, или что означенная сукновальня удовлетворяеть исключительно потребностямъ крестьянъ, которые выдѣлываютъ обыкновенное сукно для собственной надобности, наконецъ, сколько, по принятымъ въ основаніе арендной смѣты свѣдѣніямъ, можетъ въ теченіе года на этой сукновальнѣ быть увалено локтей сукна, и какой отъ этого исчисленъ доходъ на арендную плату?

Постройки строеній для выдѣлки кирпича ни подѣ какимъ видомъ на счетъ Казны предполагать не дозволяется. Воспрещается также предполагать постройку на счетъ Казны: кузницъ для кузнецовъ, потому, что поселяющіеся въ казенныхъ деревняхъ кузнецы должны возводить для себя подобныя строенія на собственный свой счетъ.

9. Командированный Экономическій Ассесоръ, собравъ, во время періодической ревизіи имѣній, подробныя свѣдѣнія и матеріалы относительно необходимой починки, или постройки новыхъ строеній, въ находящихся въ его округѣ казенныхъ имѣніяхъ, обязанъ представить оныя, вмѣстѣ съ срочнымъ рапортомъ, представляемымъ на основаніи общаго распоряженія Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства отъ 17 Ноября сего года, за № 81,251, ежегодно въ Іюль мѣсяцъ, въ Воеводскую Комисію, на дальнѣйшее ея распоряженіе, съ краткимъ, но обстоятельнымъ объясненіемъ, какъ выше указано, относительно каждаго строенія, требующаго починки, или

же в млыне tym, podług rachunku przyjętego do anszlagu dzierżawnego, wymielać się zwykłą różnego zboża, przez rok, taka a taka ilość korcy, rachując w to dozwolone wolne mlewo miejscowemu i ościennym dzierżawcom;

же, в miarę takiej konkurencyi do mlenia i siły wodnej, proponować wypada ilość gangów w tym młyne urządzić się mających;

же dotychczasowy dochód z tego młyна wynosi taką a taką kwotę rocznie.

Nadto, gdyby przy młyne wypadało wyreparować lub nowo urządzić folusz; tedy w takim przypadku delegowany Assessor powinien na fundamencie miejscowych wiadomości donieść:

jaka liczba, np. w okręgu 6 mil, znajduje się foluszów, i czy i w jakiej liczbie w tymże okręgu znajdują się fabryki sukienne, lub też konkurencya do tego foluszu ogranicza się tylko na włóścianach, którzy zwyczajne na własne potrzeby sukna wyrabiają; a наконец, wiele, podług przyjętych do anszlagu dzierżawnego wiadomości, w ciągu roku może się w tym foluszu wyfolować łokci sukna? i jaki ztąd porachowany jest dochód na opłatę dzierżawną.

Stawiania budowli do wyrabiania cegły, pod żadnym względem, na koszt Skarbu, proponować nie jest wolno. Nie wolno jest także proponować kosztem Skarbu stawiania kuźni dla kowali, a to dla tego, że osiadający we wsiach rządowych kowale takie budowle sami sobie własnym kosztem stawiać powinni.

9. Zebrawszy delegowany Assessor Ekonomiczny, przy odbitej peryodycznej rewizji dóbr, takie wiadomości i materiały szczegółowe, względem potrzeby przedsięwzięcia reparacji lub nowego stawiania budowli w dobrach rządowych, w jego okręgu znajdujących się; powinien takowe przy peryodycznym raporcie, podług ogólnego rozporządzenia Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 17 Listopada r. b. Nr. 81,251, każdego roku w miesiącu Lipcu, Komisji Wojewódzkiej złożyć się winnym, przedstawić do dalszego użycia teŝ Komisji Wojewódzkiej, z krótkim lecz treściwym objaśnieniem, jak się wyżej wskazało, co do kaŝdej budowli,

новой отстройки, и съ присовокупленіемъ представленія о томъ, чтобы Воеводская Коммисія, для предположенной въ этомъ году починки строеній, долженствующей производиться на счетъ арендаторовъ, на основаніи принятой ими по контракту обязанности, безотлагательно ассигновала для указанныхъ арендъ нужный лѣсъ (на сколько надобность въ немъ будетъ удостовѣрена вышеуказаннымъ порядкомъ), согласно полученнымъ на то отъ Окружныхъ Архитекторовъ исчисленіямъ.

Такія же обязательныя починки строеній, къ которымъ новый лѣсной матеріалъ окажется ненужнымъ, или же арендаторы, по вышеизложеннымъ причинамъ, не имѣютъ права требовать безденежнаго отпуска онаго, командированный Ассесоръ обязанъ предписать арендатору произвести немедленно и на блюсти за исполненіемъ, о чемъ будетъ сказано ниже.

Что же касается такихъ обязательныхъ починокъ, для которыхъ Казна должна дать или лѣсъ въ натурѣ, или же деньги на покупку онаго, то, чтобы не допускать никакого промедленія тамъ, гдѣ нужна спѣшная поддержка строеній, и гдѣ проволочка могла бы повлечь за собою увеличеніе расходовъ для Казны, — Правительственная Коммисія разрѣшаетъ симъ Воеводской Коммисіи, чтобы тамъ, гдѣ къ какой либо починкѣ можетъ быть выданъ изъ казенныхъ дачъ лѣсъ въ натурѣ, немедленно посылаемы ею были соотвѣтственные ассигновки въ Лѣсныя Управленія на отпускъ нужнаго лѣснаго матеріала, и чтобы затѣмъ Воеводская Коммисія, составивъ вѣдомость ассигновкамъ, выданнымъ на таковой отпускъ лѣса по всему воеводству, и удостовѣривъ это подробными исчисленіями Окружныхъ Архитекторовъ, повѣренными Воеводскимъ Архитекторомъ, представила таковую немедленно въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства на утвержденіе; коль скоро же эта вѣдомость, по утвержденіи, будетъ возвращена ей при соотвѣтственномъ предписаніи, то копіи съ оной должны быть препровождены ею въ подлежащія Лѣсныя Управленія, для оправданія по лѣснымъ счетамъ произведенныхъ отпусковъ лѣса.

Если же гдѣ либо нужный для обязательныхъ починокъ строеній лѣсной матеріалъ, по недостатку казенныхъ лѣсовъ, не можетъ быть выданъ въ натурѣ, то Воеводской Коммисіи предлагается разрѣшать мѣстному арендатору покупку такового

репарациі lub nowego wystawienia wymagającej, z zamieszczeniem wniosku, aby Kommissya Wojewódzka do budowlі, kosztem dzierżawców, stosownie do przyjętego obowiązku w kontraktach dzierżawnym, reparować się w tym roku mających, potrzebne drzewo (o ile tego jak wyżej potrzeba wykazaną będzie) stosownie do otrzymanych od Budowniczych obwodowych wyrachowań, jak najprędzej dla respective dzierżaw zassygnowała.

Takie zaś reparacye obowiązkowe przy budowlach, do których nowe drzewo, albo się okazało niepotrzebne, albo też z przyczyn wyżej wymienionych, dodania takowego bezpłatnie żądać dzierżawcy nie mieliby prawa, obowiązany jest delegowany Assessor polecić dzierżawcy zaraz skutecznie i skutku dopilnować, jak to się niżej przepisze.

Co się zaś dotyczy tych reparacyj obowiązkowych, do których albo drzewo w naturze, albo fundusz na jego zakupienie ze strony Skarbu dodanym być powinien; aby nie wystawiać rzeczy na zwłokę, tam gdzie idzie o spieszny ratunek budowlі, i gdzie przez opóźnienie się Skarb publiczny mógłby następnie być narażonym na większy wydatek, Kommissya Rządowa upoważnia niniejszém Kommissyę Wojewódzką, aby tam, gdzie do jakiej reparacyi będzie mogło być wydane z lasów rządowych w naturze, izby zaraz stosowne assygnacye do Urzędów leśnych, celem wydania potrzebnego drzewa, przesłała, a następnie sporządziwszy wykaz wydanych przez siebie na taki wydatek drzewa assygnacyj, szczegółowemi rachunkami, przez Budowniczych obwodowych sporządzonemi i przez Budowniczego wojewódzkiego zrewidowanemi, udowodnione, razem z całego województwa do potwierdzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu bezwłocznie przedstawi, a skoro ten, po zatwierdzeniu, przy stosownym reskrypcie zwrócony jęj będzie, następnie przez wypisy przesła go respective Urzędom leśnym, dla usprawiedliwienia wydatku drzewa w rachunkach leśnych.

Tam zaś gdzie potrzebne drzewo do obowiązkowych reparacyj budowlі, dla niedostatku w naturze z lasów rządowych, nie mogło być wydane, Kommissya Wojewódzka umocowana jest niniejszém do upoważnienia respective dzierżaw

изъ частныхъ лѣсовъ, съ условіемъ, что произведенный имъ на этотъ предметъ расходъ, согласно утвержденной на сей годъ для ближайшаго казеннаго лѣсничества лѣсной таксѣ, будетъ отъ него принятъ за наличныя деньги, въ причитающихся отъ него Казнѣ срочныхъ арендныхъ платежахъ.

Предваряется однакожь, что если командированный Ассесоръ, представляя смѣтное исчисленіе нужнаго для этой починки лѣса, донесетъ, что таковой можетъ быть купленъ въ владѣльческихъ дачахъ дешевле противъ цѣнъ, установленныхъ такою въ ближайшемъ казенномъ лѣсничествѣ, въ такомъ случаѣ Воеводская Коммисія должна обезпечить арендатору вознагражденіе за купленный лѣсъ по частной таксѣ, назначенной командированнымъ Ассесоромъ.

Разсчетныя вѣдомости о причитающемся за сіе арендаторамъ вознагражденія должны быть представляемы на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

В. О составленіи смѣтъ, или объ исчисленіи нужныхъ матеріаловъ на постройку новыхъ и на болѣе важныя починки ветхихъ строеній.

10. Воеводская Коммисія, получивъ отъ командированныхъ Ассесоровъ, изъ подлежащихъ округовъ, вѣдомости о необходимыхъ постройкахъ новыхъ, или о починкахъ ветхихъ строеній, въ казенныхъ имѣніяхъ на казенный счетъ, обязана, подъ отвѣтственностью, безъ малѣйшаго отлагательства, повѣрить таковыя и, удостовѣрившись изъ дѣлъ, что представленія командированныхъ Ассесоровъ согласны съ положеніемъ вещей, немедленно поручать Архитекторамъ въ подлежащихъ обводахъ, чтобы они занялись составленіемъ смѣтнаго исчисленія нужныхъ расходовъ и матеріаловъ на починки въ казенныхъ имѣніяхъ ветхихъ и на постройку новыхъ строеній изъ дерева, кирпича, камня или изъ хвороста и глины (смотря по тому, какъ сіе будетъ признано нужнымъ по мотивированнымъ представленіямъ Ассесоровъ), и непременно въ теченіе шести недѣль (со дня полученія порученія), подъ опасеніемъ взысканія 100 злотыхъ за промедленіе.

II. Воеводская Коммисія, поручая Архитекторамъ составленіе смѣтъ на починку ветхихъ и постройку въ казенныхъ

цѣ miejscowego, izby takowe z prywatnych lasów zakupił; zapewniając mu, iż wydatek na ten cel uczyniony, stosownie do taksy drzewa na rok ten dla najbliższego tych dóbr leśnictwa rządowego postanowionej, przyjęty mu będzie pro persoluto w przypadających od niego Skarbowi ratach dzierżawnych.

Wszakże zastrzega się, że gdyby Assessor delegowany, przedstawiając o brakach potrzebnego do takiej reparacji drzewa, doniósł, iż takowego w lasach prywatnych można zakupić, po takiej a takiej cenie, a zatem taniej jak jego wartość w najbliższym leśnictwie rządowym jest oznaczona; w takim przypadku Kommissya Wojewódzka powinna zapewnić dzierżawcy wynagrodzenie zakupionego drzewa, podług taksy prywatnej, przez Assessora delegowanego oznaczonej.

Likwidacye przypadac mogącego ztąd wynagrodzenia dzierżawcom, mają być przedstawiane do decyzji Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

В. О аншлагowaniu czyli obrachowaniu potrzebныхъ матеріаловъ и kosztów, на stawianie nowych i reparowanie znaczniejsze starychъ budowli.

10. Jak tylko Kommissya Wojewódzka wykazy potrzeby stawiania nowych lub reparowania starychъ budowli w dobrach rządowych kosztem Skarbu publicznego, od delegowanych Assessorów z respective okręgów odbierze, obowiązana jest pod odpowiedzialnością, bez najmniejszej zwłoki czasu, takowe zrewidować, a przekonawszy się podług akt, że wnioski Assessorów delegowanych z położeniem rzeczy są zgodne; natychmiast polecić Budowniczym w respective obwodach, aby się zajęli sporządzeniem wykazów (anszlagów) potrzebnych na ten cel kosztów i матеріаловъ i na reperacye starych i wystawienie z drzewa, cegły, kamieni, glinopasy (w miarę jak podług usprawiedliwionych Assessora wniosków uzna tego potrzebę), nowychъ budowli w dobrach rządowych, a to w przeciągu sześciu tygodni (od dnia doręczenia comissorium) pod karą złp. 100 za opóźnienie.

II. Polecając Kommissya Wojewódzka Budowniczym sporządzenie anszlagów na reparacyą starych i stawianie nowych

имѣніяхъ новыхъ строеній, на основаніи полученныхъ отъ командированныхъ Экономическихъ Ассесоровъ представлений и свѣдѣній, должна вмѣстѣ съ тѣмъ указать имъ (Архитекторамъ), чтобы они въ опредѣленіи размѣровъ вновь строящихся или передѣльваемыхъ строеній строго соображались съ дѣйствительною надобностью; поэтому относительно каждаго строенія, подлежащаго перестройкѣ или постройкѣ вновь, Архитектору должны быть сообщены подробныя свѣдѣнія: „что пужно строеніе такой величины, чтобы въ немъ удобно можно было помѣстить такой-то предметъ и въ такомъ-то и такомъ количествѣ.“

12. Архитекторъ, получивъ отъ Воеводской Коммисіи такое порученіе, съ упомянутыми выше объясненіями, долженъ немедленно отправиться въ имѣнія, въ которыхъ предполагается перестройка или постройка строеній, и, по прибытіи на мѣсто, прежде чѣмъ приступить къ составленію смѣты на перестройку или постройку строенія, долженъ пригласить двухъ хозяевъ и съ ними, по мѣрѣ возможности, на основаніи ли личнаго удостовѣренія, или же на основаніи собранныхъ свѣдѣній, составить краткій протоколъ съ слѣдующими объясненіями:

- a) что изъ долженствующаго починиться ветхаго строенія (или на мѣсто котораго предполагается построить новое) только такой-то матеріалъ и въ такомъ-то количествѣ можетъ быть употребленъ къ починкѣ или новой постройкѣ этого строенія;
- b) что остальной матеріалъ изъ этого строенія, какъ испорченный отъ вліянія времени и воздуха, можетъ быть годенъ только на отопленіе, и что находятся его такое-то количество кубическихъ сажень, стоимость которыхъ, считая по таксѣ на дровяной лѣсъ, установленной на сей годъ для ближайшаго къ этому имѣнію казеннаго лѣсничества, оцѣнивается въ столько-то золотыхъ, и что матеріалъ этотъ оставленъ временно на мѣстѣ подъ надзоромъ мѣстнаго арендатора.

Примѣчаніе. Здѣсь вообще предписывается разъ навсегда вѣзмъ Архитекторамъ, чтобы они, при составленіи смѣты на починку въ казенныхъ имѣніяхъ стараго, или же на постройку новаго строенія, всякій годный изъ вет-

будовли w dobrach rządowych, na fundamencie odebranych przełożeń i wiadomości od delegowanych Assessorów Ekonomicznych, powinna im (Budowniczym) zaraz wskazać, aby się ściśle w determinowaniu obszerności budowli stawiać się nowo, lub przerabiać się mających, stosowali do istotnej potrzeby, dla czego co do każdej budowli, której przestawienie lub też nowe wystawienie ma być przedsięwzięte, Budowniczy powinien być poinformowany: „że potrzebna jest budowla takiej wielkości, iżby się w niej mógł pomieścić wygodnie, przedmiot taki a taki, i w takiej a takiej ilości.“

12. Budowniczy otrzymawszy od Kommissyi Wojewódzkiej powyższe polecenie z powyższemi informacyami powinien się bezzwłocznie udać do dóbr, w których restauracya lub nowe stawienie budowli ma być przedsięwzięte; a za przybyciem na miejsce, nim przystąpi do sporządzenia anszlagu, restaurować lub nowo stawiać się mającej budowli, obowiązany jest wezwać dwóch miejscowych gospodarzy, z którymi w miarę możności, czy to po naoczném przekonaniu się, lub też na fundamencie powziętych wiadomości obowiązany jest spisać krótki protokół, z następującemi informacyami:

- a) że z budowli stariej, reparować się mającej (albo też w miejsce której wystawienie nowej przedsięwzięte być ma) tylko taki a taki materyał i w takiej a takiej ilości, do restauracyi lub nowego wystawienia tej budowli użyty być może;
- b) że reszta materyału z tej budowli, jako przez czas i powietrze zepsutego, nie może jak tylko na opał być przydatną, i że go jest taka a taka ilość sążni kubiicznych, które licząc stosownie do taksy drzewa opałowego, dla najbliższego tych dóbr leśnictwa rządowego na ten rok postanowionej, wynosi wartości złp. tyle i tyle, i że tymczasowie pod dozór miejscowemu dzierżawcy na gruncie jest oddane.

Uwaga. Tu się w ogólności poleca wszystkim Budowniczym, raz na zawsze, aby przy anszlagowaniu, czy to reparacyi, lub też nowego wystawienia budowli w dobrach rządowych, wszelki materyał użyteczny ze

хихъ строеній матеріалъ назначали подъ отвѣтственностью, или для употребленія къ строенію, на которое ими составлена смѣта, или же, если этотъ матеріалъ по уважительнымъ причинамъ не можетъ быть употребленъ къ предполагаемой по смѣтѣ постройкѣ, то чтобы таковой предназначался ими для поддержки или починки другихъ, долженствующихъ находиться въ томъ имѣніи строеній. Если же въ употребленіи сказаннаго матеріала, въ томъ имѣніи, не будетъ въ это время настоять надобности, въ такомъ случаѣ они должны распорядиться объ употребленіи оного на постройку въ другихъ имѣніяхъ, или, если сіе окажется невозможнымъ по причинѣ значительнаго разстоянія этихъ имѣній, или отсутствія всякой въ томъ надобности, приказать тотчасъ помѣстить оный въ мѣстѣ, закрытомъ отъ вліянія сыраго воздуха, предваривъ арендатора, что онъ долженъ наблюдать за нимъ, какъ за инвентарнымъ имуществомъ, и что, въ случаѣ утраты оного, подвергнется за то отвѣтственности, согласно условіямъ аренднаго контракта.

При такомъ обезпеченіи могущаго остаться отъ ветхихъ строеній годнаго матеріала, Архитекторъ обязанъ, совместно съ арендаторомъ имѣнія, составить краткій протоколъ, съ означеніемъ въ немъ качества и количества, а равно длины и толщины оставленныхъ матеріаловъ, который затѣмъ, по утвержденіи его подписями арендатора и дѣйствующаго Архитектора, вмѣстѣ съ составленными новыми смѣтами, долженъ быть представленъ въ Воеводскую Коммисію, для того, чтобы она, въ случаѣ могущей встрѣтиться надобности, могла распорядиться этимъ матеріаломъ, или же, въ противномъ случаѣ, имѣть въ виду, чтобы отъ арендатора въ свое время истребованъ былъ отчетъ въ употребленіи оного.

Затѣмъ, относительно матеріаловъ и расходовъ на возводимыя по смѣтѣ строенія, включаются въ протоколъ слѣдующія свѣдѣнія:

- c) что, смотря по близости и изобилію лѣсовъ, нужный для построекъ новый строевой матеріалъ можетъ быть отпущенъ изъ казенныхъ лѣсовъ, или, въ противномъ случаѣ, долженъ быть приобрѣтенъ покупкою изъ частныхъ лѣсовъ, по существующимъ цѣнамъ (о чемъ Архитектору слѣдуетъ почерпнуть свѣдѣніе отъ мѣстныхъ

starych budowli pod odpowiedzialnością przeznaczali, albo do użycia zaraz anszlagowanej budowli lub też gdyby ten z przyczyn usprawiedliwionych do anszlagowanej zaraz w razie budowli użytym być nie mógł, aby go przeznaczali do utrzymywania lub reparowania innych, utrzymywać się winnych na tej realności budowli; w razie zaś gdyby użycie tego materiału, zaraz na tej realności nie było potrzebne, tedy aby go deklarowali do użycia przy budowlach na innych realnościach; albo też gdyby takowe dla odległości znacznej, lub też nie okazującej się potrzeby i na innej realności użyte być nie mogło, kazali go zaraz ulokować, w miejscu od wpływu szkodliwego powietrza zakrytem, z oświadczeniem dzierżawcy, że go tak pilnować jest obowiązany, jak inwentarza gruntowego, i że w razie urońnienia, stosownie do kontraktu dzierżawnego, czeka go za to odpowiedzialność.

Przy takiem zabezpieczeniu pozostać mogącego materiału, użytecznego ze starej budowli, Budowniczy obowiązany jest spisać krótki protokół z dzierżawcą miejscowym, obejmujący wyrażenie jakości i ilości, tudzież miary długości i objętości pozostawionych materiałów, który poświadczony podpisami dzierżawcy i działającego Budowniczego, razem z sporządzonemi nowemi anszlagami, Kommissyi Wojewódzkiej przesłany być powinien, a to dla tego, aby w razie okazać się mogącej potrzeby, materiałem tym zarządziła; lub też gdyby to nie miało miejsca, dopilnowała, aby dzierżawca w swoim czasie do usprawiedliwienia się z niego był pociągnięty.

Daléj, co do informacyi o materiałach i kosztach do anszlagować się mającej budowli potrzebnych:

- c) Że z uwagi na blizkie położenie i zamożność drzewa, nowe do téj budowli potrzebne, mogłoby być wydane z lasów rządowych, albo też w przeciwnym przypadku, może być zakupione z lasów prywatnych; według cen praktykowanych (o czém należy powziąć Budowniczemu na miejscu od ludzi wiadomości) jako

жителей), при чемъ слѣдуетъ пояснить, что нужная къ строенію, на которое составляется смѣта, штука строеваго лѣса, крупнаго, средняго или малаго, принятыхъ по смѣтѣ размѣровъ, обойдется по такой-то цѣнѣ.

Примѣчаніе. При повѣркѣ смѣты, Воеводская Коммисія обязана обращать вниманіе, не превышаютъ ли цѣны на строевой матеріалъ, въ частныхъ лѣсахъ, такъ, установленныхъ на текущій годъ для ближайшаго казеннаго лѣсничества.

Далѣе, относительно предварительныхъ свѣдѣній:

- d) что въ находящемся въ имѣніи мѣстномъ или ближайшемъ кирпичномъ заводѣ, по собраннымъ свѣдѣніямъ, 1000 штукъ кирпича или черепицы покупается обыкновенно по такой-то цѣнѣ;
- e) что копа приготовленнаго въ ближайшемъ мѣстѣ гонта или теса обыкновенно платится по такой-то цѣнѣ;
- f) что собирать камни, копать песокъ и глину можно въ предѣлахъ имѣнія на такомъ-то разстояніи, считая оное отъ мѣста, въ которомъ будетъ производиться постройка;
- g) что известъ на ближайшемъ заводѣ продается обыкновенно по такой-то цѣнѣ, считая за корецъ или корцевую бочку;
- h) что копа соломы въ той мѣстности можетъ быть куплена по такой-то цѣнѣ;
- i) что въ этой мѣстности рабочій день, съ пароконною упряжью, обыкновенно платится по такой-то цѣнѣ, а пѣшій день—столько-то.

Примѣчаніе. Эти свѣдѣнія должны быть собираемы и включаемы въ сказанный выше протоколъ, на столько, на сколько они окажутся нужными для соображеній при составленіи смѣты на предполагаемыя постройки, такъ какъ о такихъ предметахъ, которые не будутъ употреблены къ проектируемому строенію, нѣтъ надобности собирать какія бы то ни было свѣдѣнія.

13. По исполненіи всего вышеуказаннаго, Архитекторъ долженъ, на основаніи собранныхъ свѣдѣній и правилъ строительнаго искусства, приступить къ составленію вѣдомости (смѣты) матеріаламъ и расходамъ, нужнымъ для возведенія предполагаемаго строенія.

sztuka budulcu do anszlagującej się budowli potrzebnego, dużego, średniego, małego, miary w anszlagu przyjętej, po takiej a takiej cenie.

Uwaga. Przy rewizji anszlagów Kommissya Wojewódzka obowiązana jest zwracać uwagę, czy ceny drzewa w lasach prywatnych nie przewyższają cen postanowionych dla najbliższego leśnictwa rządowego, na rok bieżący.

Daléj co do informacji.

- d) że w miejscowej lub najbliższej cegielni, w dobrach znajdującej się, podług powziętej wiadomości, zwyczajnie zakupuje się 1,000 cegły lub dachówki, po takiej a takiej cenie;
- e) że kopa przygotowanych gontów lub klemu, w najbliższym miejscu, zwyczajnie się płaci po takiej a takiej cenie;
- f) że kamienie zbierać, piasek i glinę kopać można w territorium w takiej a takiej odległości, rachując od miejsca, w którym czynność budowlana wykonywać się ma;
- g) że wapno zwyczajne i w najbliższym miejscu zakupuje się korzec, czyli beczka korcowa, po takiej a takiej cenie;
- h) że kopa słomy w tej okolicy zakupioną być może po takiej a takiej cenie;
- i) że w tej okolicy dzień roboczy sprzężajny, parobylcey, zwykle się płaci po takiej a takiej cenie, a dzień roboczy ręczny tyle i tyle.

Uwaga. Informacje te, o tyle tylko do protokołu powyższego zbierane być mają, o ile ich potrzeba przy przedsięwziętem anszlagowaniu budowli okazywać się może, albowiem o szczegółach, które przy anszlagowanej budowli użyte nie będą, informować się nie ma potrzeby.

13. Jak tylko Budowniczy, to co się wyżej powiedziało, dopełni, następnie przedsięweźmie na fundamencie zebranych wiadomości, a co do reszty, podług zasad w sztuce budowniczej przyjętych, sporządzenie wykazu (anszlagu) potrzebnych materyałów i kosztów do uskutecznienia zamierzonej budowli.

Смѣта эта должна быть составлена въ слѣдующемъ порядкѣ:

1) сначала должно быть пояснено, какое именно предполагается возвести или починить строеніе, деревянное ли, или каменное, а сіе послѣднее изъ кирпича ли, или изъ полевого камня;

2) что именно и въ какомъ объемѣ или количествѣ будетъ помѣщаться въ этомъ строеніи;

3) какая есть, или должна быть длина, ширина и выши-на этого строенія въ разрѣзѣ, считая на локти новопольской мѣры; если же строеніе деревянное, то на срубъ ли, или въ столбы оно построено, или будетъ построено, а равно каково его нынѣшнее или предполагаемое внутреннее распределение и какою оно покрыто, или какою предполагается покрыть оное крышею; если составляется смѣта на починку какого либо строенія, то слѣдуетъ еще пояснить, что именно посредствомъ этой починки предположено исполнить;

4) далѣе, въ особомъ отдѣленіи, посредствомъ подробнаго исчисления, должно быть пояснено по статьямъ: сколько, какихъ, и какого напримѣръ размѣра, или штукъ матеріаловъ нужно къ смѣтному строенію, какъ-то: строевого лѣса, гонта, теса, кирпича, черепицы, извести, гипса, камней, глины, песку, моху, тростника, соломы, шиннаго желѣза, жести, разныхъ гвоздей, стекла и проч., съ поименованіемъ, какіе изъ этихъ матеріаловъ могутъ быть выданы подрядчику въ натурѣ, посредствомъ ли отпуска лѣснаго матеріала изъ казенныхъ дачъ, или же посредствомъ выдачи онаго изъ ветхихъ строеній.

Въ слѣдующемъ затѣмъ отдѣленіи:

5) должны быть исчислены предполагаемые расходы на покупку поименованныхъ въ статьѣ 4 матеріаловъ, за исключеніемъ издержекъ на свозъ оныхъ; далѣе:

6) въ особомъ отдѣленіи слѣдуетъ показать размѣръ платы каменщику, плотнику, пильщику, столяру, слесарю, кузнецу, стекольщику, печнику, кровельщику и т. д., за исключеніемъ расходовъ на наемъ поденщиковъ для ручныхъ работъ;

7) отдѣльно должна быть исчислена ручная работа, съ поясненіемъ: сколько именно таковой и для какой потребуется надобности, а равно показать общимъ числомъ расходы на наемъ рабочихъ; наконецъ,

Anszlag zaś ten sporządzony być powinien w takim porządku:

1) zaraz na wstępie powinno być wymieniono, jaka to budowla ma być stawiana lub reperowana, czy z drzewa lub muru ceglanego albo kamiennego;

2) co, i w jakiej massie lub ilości w budowlі tѣj mieścić się będzie;

3) jaka jѣj jest lub ma być długość, szerokość i wysokość w świetle, rachując na łokcie nowo-polskiej miary, i jeżeli jest z drzewa, czy w węgiel lub w słupy jest albo ma być budowana, jak niemniej, jaki jѣj jest lub ma być wewnętrzny podział, i jakim dachem jest lub ma być pokryta, i jeżeli to anszluguje się reperacya jakiej budowli, tedy jeszcze wymienionem być winno, co przez tę reperacyę uskutecznić zamierzono, dalej

4) pod osobnym oddziałem, szczegółowo przez rachunek, pozycyami, ma być wymieniono: wiele, jakich i jakiej np. miary lub sztuk potrzeba do anszlagującej się budowli materyałów, jako to: drzewa budulcowego, gontów, klemu, cegły, dachówki, wapna, gipsu, kamieni, gliny, piasku, mehu, trzciny, słomy, żelaza w szynach, blachy, rozmaitych gwoździ, szkła etc. z wyszczególnieniem które z tych materyałów mogą być entrepreneurowi dodane w naturze, czy przez wydanie z lasów rządowych drzewa, lub też przez dodanie materyałów ze starych budowli.

W następującym zaś oddziale,

5) wykazane być powinny koszta, wyłożyć się mające na zakupienie wymienionych ad 4-o materyałów, exclusive wartość ich zwózki, dalej

6) w osobnym oddziale wykazać należy koszta mularza, cieśli, tracza, stolarza, ślusarza, kowala, szklarza, zduna, dekarza, etc. wyłącznie kosztów na pomoc ręczną;

7) oddzielnie obliczona być powinna pomoc ręczna, z wymienieniem wiele dni jej, i do jakiej roboty będzie potrzeba, jakie ogólne koszta na jѣj wynajęcie ponieść wypadnie; наконецъ,

8) последнее отделение должно заключать въ себя означеніе числа подводъ, нужныхъ для своза всѣхъ матеріаловъ, съ поясненіемъ, съ какого разстоянія, какимъ числомъ подводъ и за какое вознагражденіе будетъ свезенъ этотъ матеріалъ.

Потомъ, въ составленномъ такимъ порядкомъ смѣтномъ исчисленіи Архитекторъ долженъ подвести итоги и, выставивъ на немъ годъ, мѣсяцъ и число, засвидѣтельствовать своею подписью.

14. Вообще предписывается Архитекторамъ, при опредѣленіи размѣровъ предполагаемыхъ къ постройкѣ строеній, строга примѣняться къ статьѣ 8 настоящаго распоряженія, а именно, подъ опасеніемъ дисциплинарнаго взысканія, не предполагать къ постройкѣ строеній обширнѣе тѣхъ, какія указаны въ означенной статьѣ.

Составляя смѣту на совершенно новыя строенія, при опредѣленіи размѣровъ оныхъ, они должны руководствоваться слѣдующими соображеніями:

- a) Если предполагается постройка жилого дома, имѣть въ виду, чтобы указанное для жительства въ немъ число лицъ нашло тамъ помѣщеніе и другія принадлежности и удобства, примѣненные только къ необходимой хозяйственной надобности и къ званію этихъ лицъ, не допускающая въ немъ никакой роскоши, несоотвѣтствующей получаемому съ этого имѣнія доходу.
- b) Если предполагается построить житницу, то размѣры оной должны быть опредѣлены такимъ образомъ, чтобы показанное количество копѣнъ, или вся масса убранныхъ хлѣба могла помѣститься внутри строенія между стѣнами, пространство же подъ крышею чтобы оставлено было для помѣщенія болѣе обильныхъ урожаевъ, могущихъ случиться въ особенно урожайные годы.
- c) Если требуется постройка амбара, то онъ долженъ быть такихъ размѣровъ, чтобы всѣ роды зерноваго хлѣба, смотря по указанному количеству оныхъ, могли быть помѣщены въ закромахъ между стѣнами строенія, чердакъ же долженъ быть оставленъ для храненія другихъ хозяйственныхъ предметовъ.

Хотя и при постройкѣ амбара слѣдовало бы опредѣ-

8) ostatni oddział wykazać powinien potrzebną ilość fur sprzężajnych, do zwiezienia wszystkich materyałów, z wyszczególnieniem, z jak daleka, i jaką ilością fur, i za jaką nagrodę materyał ten zwieziony będzie.

Po czym tak przygotowane wyrachowanie Budowniczy powinien podsummować, a następnie zapisawszy na niem datę, podpisem swym zaświadczyć.

14. W ogólności poleca się Budowniczym, aby przy determinowaniu obszerności stawiać się mających budowli mieli na ścisłej uwadze cały punkt 8-y niniejszego rozporządzenia, z ostrzeżeniem, aby, pod karą porządkową, nad zakres tam oznaczony większych budowli do stawiania nie proponowali.

Anszlagując więc budowlę do nowego wystawienia, powinni tak jęj obszerność miarkować, iżby np.

- a) jeżeli idzie o wystawienie domu mieszkalnego, iżby wskazana do pomieszczenia w nim ilość osób znalazła w nim pomieszkanie i inne zachowanie i wygody skromne i tylko do nieodzownej potrzeby gospodarskiej, i w miarę stanu tych osób zastosowane, nieopuszczając w nim żadnych zbytków, dochodowi z tęg realności pobieranemu przeciwnych i nieodpowiadających;
- b) jeżeli idzie o wystawienie stodoły, aby obszerność jęg taka była zamierzana, iżby wskazana ilość kóp czyli massa zbioru zmieścić się mogła w świetle zabudowania, czyli między ścianami, przestrzeń zaś pod dachem, aby zostawiana była na pomieszczenie większych zbiorów, w latach urodzajniejszych zdarzać się mogących;
- c) jeżeli idzie o wystawienie spichlerza, aby ten takię był obszerności, iżby wszelkie gatunki zboża, co do ilości podane, pomieszczone były w komorach między ścianami budowli, poddasze zaś pozostawione być ma na zachowanie innych przedmiotów gospodarskich.

Wprawdzie i tu by należało determinować po-

лять соразмерно большее пространство между стѣнами, для помѣщенія, въ болѣе урожайные годы, большого количества зернового хлѣба противъ исчисленнаго въ арендной смѣтѣ, но такъ какъ изъ показаннаго въ ней валоваго урожая, на храненіе котораго въ амбарѣ предназначается только пространство между стѣнами, значительная часть годовой уборки отходить на посѣвъ и хозяйственныя потребности, и тѣмъ самымъ не требуетъ мѣста для дальнѣйшаго храненія въ амбарѣ, то сбереженное такимъ образомъ мѣсто въ амбарѣ можетъ считаться достаточнымъ, для помѣщенія въ немъ того излишка хлѣба, который, сверхъ принятаго въ арендной смѣтѣ исчисленія, можетъ оказаться въ болѣе урожайные годы.

Для храненія же запасовъ хлѣба съ прошедшихъ лѣтъ, никакого мѣста въ амбарѣ предполагать не дозволяется, такъ какъ весь хлѣбъ долженъ быть проданъ, съ исходомъ каждаго года, а если арендаторъ, въ ожиданіи особенныхъ выгодъ, оставляетъ запасъ онаго на будущее время, въ такомъ случаѣ онъ, какъ спекулантъ, долженъ нанять себѣ въ другомъ мѣстѣ строенія для храненія этихъ запасовъ, потому что въ семъ послѣднемъ случаѣ собственникъ имѣнія не обязанъ вовсе отводить ему для сего особаго строенія въ самомъ имѣніи.

- d) Относительно обширности скотныхъ дворовъ, конюшенъ, коровьихъ хлѣвовъ и сараевъ для экипажей, Архитекторъ долженъ примѣняться къ правиламъ, изложеннымъ въ пунктѣ 4 статьи 8-ой настоящаго распоряженія, равно какъ и
- e) Относительно обширности хлѣвовъ для свиней и домашнихъ птицъ, онъ долженъ руководствоваться правилами, указанными въ пунктѣ 5 той же статьи.
- f) При опредѣленіи размѣровъ строенія для пивоварни, Архитекторъ долженъ сперва внимательно сообразить количество бочекъ пива, которое, согласно предположенію арендной смѣты, можетъ быть въ теченіе года потребовано для распродажи въ мѣстныхъ корчмахъ и для продажи внѣ предѣловъ имѣнія, а равно на мѣстныхъ

между стѣнами większą przestrzeń na pomieszczenie zboża w latach urodzajniejszych, w większej ilości; nad zamierzenie anszlagu dzierżawnego, otrzymanego, lecz gdy z plonu brutto w anszlagu dzierżawnym wykazanego, na zachowanie którego przestrzeń w spichrzu pomiędzy samemi tylko ścianami przeznacza się, znaczna część z rocznego zbioru odchodzi na odsiew i konsumpcję gospodarską, która na dłuższe zachowanie w spichrzu miejsca nie potrzebuje, przeto oszczędzone tym sposobem miejsce w spichrzu, uważa się za dostateczne na pomieszczenie w niem tego zboża, któreby nad zamierzenie anszlagu dzierżawnego, w latach urodzajniejszych, okazało się być koniecznie potrzebnem. Na zachowanie zaś remanentów z lat upłynionych, żadnego miejsca w spichrzu proponować nie można, albowiem zboże z końcem każdego roku spieniężone być powinno, a jeżeli dzierżawca, dla widoków spekulacyjnych, pozostawia z niego remanenta na następne lata, wtenczas jako spekulant na pomieszczenie takich remanentów powinien się postarać gdzie indziej o budowlę, sposobem najmu, gdyż w tym ostatnim przypadku dziedzie dostarczać mu budowli na gruncie dóbr nie jest obowiązany, dalej

- d) co do obszerności obór, stajen, krowiarni i wozowni, Budowniczy stosować się powinien do zasad w ustępie 4-m punktu 8-go niniejszem rozporządzeniem oznaczonych, jak równie;
- e) co do obszerności chlewów dla świń i drobiu zastosuje się do zasady w ustępie 5-m tegoż punktu wskazanej;
- f) przy determinowaniu obszerności budowli na browar, Budowniczy powinien wprzód dobrze rozważyć podaną mu ilość beczek piwa, która, stosownie do zamierzenia w anszlagu dzierżawnym, na wyszynk do karczem miejscowych, na sprzedaż zewnętrzną (za granicę dóbr), tudzież na konsumpcję gospodarską,

хозяйственные потребности. При этомъ слѣдуетъ Архитектору предположить, что пиво должно быть выдѣлываемо по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ недѣлю, и, соображаясь съ нужнымъ въ теченіе года количествомъ бочекъ пива, опредѣлить величину 52 варокъ, которыя необходимо будетъ произвести въ годъ въ предполагаемой постройкѣ пивоварнѣ, тѣмъ болѣе, что отъ величины варки зависитъ опредѣленіе величины пивнаго котла, чана и холодильника, а также пространства, нужнаго для помѣщенія, какъ этой посуды, такъ и пивовара и прислуги, въ самомъ заводѣ, и для устройства соответственнаго дѣйствительной надобности помѣщенія для сушильни и солодовни. Величина же подвала должна быть опредѣлена такъ, чтобы въ немъ могли помѣститься бочки, заключающія въ себѣ двѣ варки пива.

- g) При опредѣленіи размѣровъ строенія на винокурню, должно быть принято въ основаніе количество гарницевъ вина, нужнаго въ теченіе года, согласно предположенію арендной смѣты, для распродажи въ мѣстныхъ корчмахъ и для внѣшней продажи, а равно на хозяйственные потребности; при этомъ необходимо имѣть въ виду: что, по случаю праздниковъ, лѣтнихъ жаровъ, и другихъ случаевъ, куреніе вина не можетъ быть производимо круглый годъ, и что, исключивъ по этимъ причинамъ изъ цѣлаго года дни, въ которые не бываетъ работы, слѣдуетъ считать едва 230 дней для дѣйствія завода; затѣмъ слѣдуетъ раздѣлить нужное въ теченіе года количество гарницевъ вина на 230 заторовъ или работъ, и уже на основаніи сего, опредѣлить количество гарницевъ для выкурни и величину всѣхъ другихъ сосудовъ для приготовления заторовъ въ одинъ или болѣе гарницевъ, а равно и пространство для помѣщенія всего этого въ винокурнѣ, въ которой должна, сверхъ того, находиться комната съ чуланомъ для винокура и прислуги.

Величина подвала должна быть опредѣлена такимъ образомъ, чтобы въ немъ могла помѣщаться $\frac{1}{4}$ часть всего количества гарницевъ вина, какое предполагается

въ ciągu року може być potrzebowaną, tu Budowniczemu wypada przypuścić, że piwo przynajmniej raz na tydzień powinno być robione. Że z uwagą na potrzebną w ciągu roku ilość beczek piwa, wypada mu oznaczyć wielkość 52 warów w browarze, do wystawienia zamierzonym, w ciągu roku skutecznić się mających, że od wielkości waru zawisło determinowanie wielkości kotła piwnego, kadzi, kilsztoka, potrzebnej na pomieszczenie tych naczyń, i na pomieszczenie dla majstra i czeladzi, przestrzeni w browarze, jak niemniej na pomieszczenie suszarni i mielucha, odpowiednich istotnej potrzebie, co do swęj wielkości. Wielkość zaś piwnicy tak powinna być determinowaną, aby w niej pomieszczone być mogły beczki, dwa wary piwa w sobie obejmujące;

- g) Przy determinowaniu obszerności budowli na gorzelnię, wyprowadzać się powinna zasada z ilości garnicy wódki, podług zamierzenia w anszlagu dzierżawnym, na wyszynk w miejscowych karczmach i na sprzedaż zewnętrzną, tudzież na konsumcyę gospodarską w ciągu roku potrzebnej; zważyć potrzeba przy tem, że z powodu świąt, upałów w lecie, tudzież innych przypadków, palenie wódki przez cały rok nie może być dopuszczone, i że dla tych przyczyn potrącając z całego roku dni nieczynne, ledwie 230 dni czynnych rachować należy, — dalej potrzeba podzielić ilość garnicy wódki w ciągu roku potrzebnej na 230 sztuk, czyli robót i podług tego udeterminować wielkość i ilość garnicy do palenia i wszystkich innych naczyń do przygotowania sztuk czyli robót w jednym lub więcej garncach wypalić się mających, jak niemniej przestrzeni w gorzelni do pomieszczenia tego wszystkiego, z izbą i zachowaniem (komorą) dla majstra i czeladzi. Wielkość zaś piwnicy powinna być tak umiarkowaną, aby w niej $\frac{1}{4}$ część całkowitej ilości garnicy wódki w ciągu roku w gorzelni wypalić

выкурить въ винокурнѣ въ теченіе года, такъ какъ большаго подвала или склада, для храненія сдѣланнаго изъ коммерческихъ видовъ запаса вина, по причинамъ, изъясненнымъ въ настоящей статьѣ подъ литерою с, предполагать не дозволяется.

h) Въ опредѣленіи обширности питейныхъ домовъ и, гдѣ окажется нужнымъ, постоянныхъ при нихъ же дворовъ, Архитекторъ долженъ соображаться съ замѣчаніями, изложенными въ пунктѣ 8 статьи 8 настоящаго распоряженія, строго придерживаясь общаго правила, чтобы расходы на постройку корчмы, съ постояннымъ ли дворомъ, или безъ онаго, не превышали: если строеніе каменное, 10-лѣтняго, а если деревянное—6-лѣтняго пропинаціоннаго съ этой корчмы дохода. Обширность затѣмъ этихъ строеній должна быть соразмѣряема исключительно съ цифрою получаемаго отъ нихъ пропинаціоннаго дохода.

i) При составленіи смѣты на постройку новой мельницы, Архитекторъ долженъ обращать строгое вниманіе на условія, указанныя въ 9-мъ пунктѣ статьи 9-ой настоящаго распоряженія; притомъ:

15. Въмѣняется въ обязанность Архитекторамъ, чтобы они, тотчасъ послѣ составленія смѣты на постройку какого либо строенія, требовали отъ мѣстныхъ арендаторовъ протоколярнаго заявленія, согласны ли они, въ случаѣ еслибы возведеніе этого строенія было возложено на арендатора, уступить въ пользу Казны какую либо часть исчисленныхъ расходовъ, напр. извѣстный процентъ, или вообще издержки на свозъ матеріаловъ и на наемъ пѣшихъ рабочихъ, или же стоимость матеріаловъ, входящихся на грунтъ.

16. Составленные Архитекторами вышеуказаннымъ порядкомъ смѣты, вмѣстѣ съ объяснительными протоколами, письменными заявленіями и оцѣнкою негодныхъ матеріаловъ, оставшихся отъ ветхихъ разрушенныхъ строеній, должны быть представлены въ Воеводскую Коммисію, которая, не теряя времени, обязана назначить повѣрку оныхъ посредствомъ своего Строительнаго Члена, и затѣмъ, по удостовѣреніи, что таковыя изготовлены правильно, какъ въ техническомъ, такъ и въ экономичес-

сѣй мажачей, помещенною быть могла, албоуіемъ вѣкшзѣй півнцы чылі склѣду на вѣдкѣ запаснѣ, в вѣдокѣхъ спекулѣцыныхъ з прычынъ *ad c*, в нѣнѣйшымъ пунктѣ wymienionych, proponować nie jest wolno;

h) в determinowaniu obszerności domów szynkowych i zajazdów przy takich domach, gdzie tego okazywać się będzie potrzeba, Budowniczy stosować się powinien do uwag w ustępie 8-m punktu 8-go niniejszego rozporządzenia poczynionych, trzymając się ściśle tej zasady ogólnej, aby koszta na wystawienie domu szynkowego, czyli to z wjazdem lub bez wjazdu, jeżeli budowla murowana—10-o letniego, a jeżeli drewniana—6-o letniego dochodu z propinacyi w tej karczmie nie przenosiły. Obszerność więc tych zabudowań, w miarę tylko wysokości pobieranego dochodu z propinowania w nich, umiarkować wypada;

i) przy anszlagowaniu nowo wystawić się mającego młyna, Budowniczy powinien mieć na ścisłej baczności, uwagi w ustępie 9-m punktu 9-go niniejszego rozporządzenia wskazane; nadto

15. Wkłada się na Budowniczych obowiązek, aby zaraz po sporządzeniu anszlagu, skutecznie się mającej jakiejś budowli, żądali od miejscowych dzierżawców protokólnych deklaracji, czy w razie gdyby wykonanie tej budowli dzierżawcy było poruczone, deklaruje się jaką część wyrachowanych kosztów odstąpić na korzyść Skarbu, np. albo jaki procent, lub też w ogólności z kosztów zwózki materiałów, pomocy ręcznej, i wartości materiałów na gruncie znajdujących się.

16. Przygotowane przez Budowniczego w powyższy sposób anszlagi, wraz z poczynionymi protokółami informacyjnymi i deklaracyjnymi, taksami niezdatnych materiałów z upadłych starych budowli, powinny być złożone Komisji Wojewódzkiej, która, bez najmniejszej straty czasu, obowiązana jest zarządzić ich rewizję przez swego Assessora Budowniczego, a następnie, po przekonaniu się tak pod względem technicznym jako też i ekonomicznym, że są odpowiednio

комъ отношеніяхъ, представить оныя на утверждение Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Что касается матеріаловъ изъ ветхихъ разрушенныхъ строеній, признанныхъ негодными къ дальнѣйшему употребленію при постройкахъ, то Воеводская Коммисія должна распорядиться о немедленной продажѣ оныхъ съ публичныхъ торговъ, и если къ торгамъ въ назначенный срокъ не явятся соискатели, она имѣетъ даже право продать оныя съ вольной руки, если только покупатель согласится уплатить за нихъ по оцѣнкѣ; произведенная продажа въ каждомъ изъ этихъ двухъ случаевъ, должна быть утверждена Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

С. О представленіи въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства строительныхъ смѣтъ.

17. Воеводской Коммисіи извѣстно, что въ настоящее время, на содержаніе въ казенныхъ имѣніяхъ строеній, въ подлежащемъ воеводствѣ назначается ежегодно сумма, соответствующая получаемымъ съ имѣній доходамъ. Этими суммами слѣдуетъ ежегодно распоряжаться такимъ образомъ, чтобы онѣ были употреблены собственно на поддержку разрушающихся строеній, необходимо нужныхъ для обезпеченія получаемого дохода.

Воеводская Коммисія, руководствуясь этимъ правиломъ, обязана изъ приготовленныхъ Архитекторами подробныхъ смѣтъ составить, въ двухъ экземплярахъ, вѣдомость, съ подраздѣленіемъ ея на слѣдующія отдѣленія:

- a) Въ первомъ отдѣленіи должны быть подробно поименованы, съ означеніемъ исчисленныхъ по смѣтѣ расходовъ, всѣ строенія, которыя, съ прибавкою новаго матеріала, должны быть перестроены изъ ветхихъ или же починены непременно въ этомъ году; такъ какъ это считается необходимымъ условіемъ поддержки строеній, и нерадѣніе о починкѣ ведетъ цѣлое строеніе къ упадку, а Казна обременяется постоянно увеличивающимися расходами.
- b) Во второмъ же отдѣленіи, тоже съ указаніемъ расходовъ, должны быть помѣщены такія строенія, которыя, по уваженію необходимости поддержанія дохода, непременно требуютъ новой постройки.

przygotowane, przedsięwzięcie onych przedstawienie do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

Co się dotyczy materiału ze starych upadłych budowli, który do dalszego użytku budowlanego za niezdatny uznany został, tego zarządzić Kommissya Wojewódzka powinna bezzwłoczną sprzedaż, przez publiczną licytację, a gdyby do licytacji na terminie nie było konkurencyi, można jest nawet sprzedać takowy z wolnej ręki, jeżeli tylko zgłaszający się o to zobowiąże się zapłacić takowy podług taksy oznaczonej. Dokonanie sprzedaży w każdym z tych dwóch przypadków musi być potwierdzone przez Kommissję Rządową Przychodów i Skarbu.

C. O przedstawieniu do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przygotowanych anszlagów budowlanych.

17. Wiadomo Kommissyi Wojewódzkiej, że teraz na każdym roku na utrzymanie budowli w dobrach rządowych w respective województwie przeznacza się odpowiednia dochodom z dóbr wysokość funduszu.

Funduszem więc tym wypada w każdym roku tak dysponować, aby był użyty jedynie tylko na poratowanie upadających, a niezbędnie do utrzymania dochodów potrzebnych budowli.

Tę zasady Kommissya Wojewódzka trzymając się, obowiązana jest z przygotowanych przez Budowniczych anszlagów szczegółowych, sporządzić w 2-ch egzemplarzach wykaz w następujących oddziałach:

- a) do pierwszego oddziału zamieszczone być mają specyfice, z wymienieniem potrzebnego podług anszlagów funduszu, wszystkie budowle, które w tym roku konieczne, za dodaniem nieco materiału nowego, ze starych przestawiane, albo też zreperowane być muszą, albowiem ta potrzeba za najpierwszą uważa się, gdyż przez zaniedbanie reperacyi, naraża się na upadek całą budowlę i tym sposobem Skarb publiczny obciąża się coraz bardziej większymi wydatkami;
- b) w drugim zaś oddziale, równie, z wymienieniem funduszu, mieścić się powinny budowle, które ze względu na utrzymanie dochodu konieczne nowego wystawienia wymagają.

Воеводская Коммисія, составляя означенную вѣдомость, должна имѣть въ виду, чтобы внести въ оную столько приготовленныхъ строительныхъ смѣтъ, сколько по нимъ можетъ быть исполнено работъ на $\frac{2}{3}$ всей суммы, назначенной въ этомъ году по смѣтѣ на постройки, съ прибавкою лѣснаго матеріала въ натурѣ, на сколько сіе дозволить обиліе казенныхъ лѣсовъ. Поэтому Воеводская Коммисія, послѣ точнаго удостовѣренія, должна въ этой вѣдомости противъ каждаго предполагаемаго строенія сдѣлать отмѣтку: можетъ ли быть выданъ лѣсной матеріалъ изъ казенныхъ лѣсовъ въ натурѣ или нѣтъ.

Такъ какъ на обыкновенныя ежегодныя починки и поддержку строеній предназначается только $\frac{2}{3}$ всей суммы, опредѣленной для этой цѣли по смѣтѣ, остальная же $\frac{1}{3}$ часть должна служить на ремонтъ мостовъ на дорогахъ, пролегающихъ черезъ казенныя имѣнія, а равно на поддержку строеній, поврежденныхъ или разрушенныхъ чрезвычайными случаями, а именно: пожаромъ и бурею (на сколько въ первомъ случаѣ вознагражденіе, выданное Страховымъ отъ огня Обществомъ, окажется недостаточнымъ), и такъ какъ, согласно вышеуказанному правилу, поддержка посредствомъ починки или постройки ветхихъ, но еще годныхъ къ употребленію строеній должна быть производима непремѣнно каждый годъ, то Воеводской Коммисіи поставляется непреложнымъ правиломъ, въ вѣдомости предполагаемымъ ежегодно обыкновеннымъ постройкамъ помѣщать прежде всего смѣты, составленные на перестройку или починку строеній.

Изъ числа же строеній, которыя предположено построить вновь, должны быть вносимы въ вѣдомость только самыя нужнѣйшія и на столько, сколько будетъ оставаться суммъ отъ первыхъ; остальные же постройки, которыя по недостатку средствъ не могли быть включены въ вѣдомость за этотъ годъ, должны быть отложены до слѣдующаго года и въ разрядъ предположенныхъ къ возведенію строеній занять по вѣдомости первое мѣсто.

18. Изготовленная вышеуказаннымъ порядкомъ въ двухъ экземплярахъ вѣдомость, вмѣстѣ съ смѣтами и всѣми свѣдѣніями, собранными для оправданія необходимости построекъ и размѣра расходовъ, на основаніи вышепреподанныхъ правилъ, а также съ обстоятельнымъ объясненіемъ и заключеніемъ Вое-

Formując Kommissya Wojewódzka taki wykaz powinna to mieć na baczności, aby tyle przygotowanych anszlagów budowlanych nim objęła, ile to może być uskutecznione za $\frac{2}{3}$ całkowitego funduszu na budowlę na ten rok etatem przeznaczanego, przy dodaniu drzewa w naturze, o ile zamożność lasów rządowych dozwoli. Dla czego Kommissya Wojewódzka, po dokładnem przekonaniu się, powinna zaraz w wykazie tym, obok każdej proponowanej budowli, zapisać uwagę, czy drzewo w naturze z lasów rządowych wydanem być może lub nie.

Ponieważ zaś na zwyczajne potrzeby corocznego restaurowania budowli przeznacza się tylko $\frac{2}{3}$ całkowitego funduszu, na ten cel etatem udeterminowanego, a ostatnia $\frac{1}{3}$ jego część służyć ma na utrzymanie mostów, po drogach przez dobra rządowe przechodzących, tudzież na poratowanie budowli przez przypadki nadzwyczajne, jako to: ogień i burze powietrzne nadwreżonych lub zniszczonych (o ileby w pierwszym przypadku wynagrodzenie z Towarzystwa Ogniewego okazało się niedostateczne) i ponieważ jak się wyżej powiedziało potrzeby poratowania (przez reperacye lub przedstawienie) starych, lecz jeszcze użytecznymi bydz mogących budowli, w każdym roku koniecznie muszą być zaspokojone; przeto wskazuje się Kommissyi Wojewódzkiej ta nieodmienna maksyma, że do wykazu proponujących się na kaźden rok zwyczajnych budowli, przed wszystkim mają być mieszczone anszlagi na przedstawienie lub zreperowanie budowli przygotowane.

Co się zaś dotyczy budowli, do nowego wystawienia proponowanych, z tych tylko najpotrzebniejsze i tylko o tyle, o ileby od pierwszych funduszu pozostawało, mieszczone być ma; reszta zaś, jakaby dla nedostatku funduszu tegorocznym wykazem objęta być nie mogła, zostawiona być powinna do roku następnego, w którym, jako pierwsza pomiędzy stawiać się mającemi budowlami, do wykazu zamieszczona będzie.

18. W powyższym sposobie przygotowany w dwóch egzemplarzach wykaz z anszlagami i wszystkimi informacyami, pod względem usprawiedliwienia potrzeby i wysokości kosztów, podług powyższych przepisów zebraniemi, z wyja-

водской Коммисіи, относительно каждаго строенія порознь, должна быть представлена въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, непременно къ 15 Сентября каждаго года, подъ опасеніемъ взысканія 100 злотыхъ, въ случаѣ еслибы Правительственная Коммисія не получила сказанной вѣдомости въ назначенный срокъ. Первой затѣмъ такой вѣдомости Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства ожидать будетъ къ 15 Сентября 1829 года.

19. По полученіи отъ Воеводской Коммисіи такой вѣдомости, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства постарается, чтобы она была обревизована и утверждена въ ея канцеляріи со всею поспѣшностью, такъ, чтобы могла быть возвращена въ Воеводскую Коммисію къ исполненію, не позже 15 Октября, или въ теченіе одного мѣсяца. Причѣмъ Воеводская Коммисія получить одновременно разрѣшеніе ассигновать къ отпуску изъ казенныхъ дачъ строеваго лѣса для предпринятыхъ построекъ, на сколько это окажется возможнымъ, по изобилію этихъ лѣсовъ.

D. О приведеніи въ исполненіе строительныхъ смѣтъ.

20. Воеводская Коммисія, получивъ отъ Правительственной Коммисіи утвержденную вѣдомость о предполагаемыхъ постройкахъ, обязана немедленно, на предписанныхъ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства условіяхъ, заключить съ кѣмъ слѣдуетъ контракты на производство работъ и таковыя представить въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства на утвержденіе. Представляя сказанные контракты на утвержденіе, она должна одновременно послать въ Лѣсныя Управленія ассигновки на выдачу подрядчикамъ нужнаго лѣса, увѣдомивъ о томъ сихъ послѣднихъ, съ передачею копій смѣтъ и подлинныхъ чертежей, если таковыя имѣются; должна, вмѣстѣ съ тѣмъ, подписать имъ, чтобы безъ малѣйшей потери времени приступили къ исполненію порученнаго имъ подряда и постарались кончить работы въ назначенный въ контрактѣ срокъ, и послѣ того донесли о томъ Воеводской Коммисіи, для сдѣланія зависящаго распоряженія объ освидѣтельствованіи (ревизіи) работъ и принятіи окончанныхъ строеній; контракты же Воеводская Коммисія должна вручить подрядчикамъ, когда таковыя послѣ утвержденія будутъ ей возвращены изъ Правительственной Коммисіи.

ѣніемъ treściwem i opinią Kommissyi Wojewódzkiej, co do każdej budowli przedstawiony być ma Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, niezawodnie do dnia 15 Września każdego roku, a to pod nieochybną karą złp. 100, w razie, gdyby na ten termin Kommissya Rządowa wykazu tego nie otrzymała. Pierwszego więc takiego wykazu Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu oczekiwać będzie dnia 15 Września 1829 roku.

19. Po otrzymaniu zaś takiego wykazu od Kommissyi Wojewódzkiej, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu starać się będzie, aby takowy w jej biurze, jak najspieszniej był zrewidowany i zdecydowany tak, aby najdalej dnia 15 Października, czyli w przeciągu jednego miesiąca, Kommissyi Wojewódzkiej do wykonania był zwrócony. Przyczem zaraz Kommissya Wojewódzka otrzyma upoważnienie do zaassignowania wydatku drzewa z lasów rządowych, do przedsięwziętych budowli, o ile to, stosownie do zamożności tych lasów, będzie mogło mieć miejsce.

D) O wykonaniu zatwierdzonych propozycji budowlanych.

20. Jak tylko Kommissya Wojewódzka wykaz zatwierdzony skutecznie się mających budowli od Kommissyi Rządowej otrzyma, obowiązana jest bezwłocznie, podług warunków, przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu przepisanych, zawrzeć z kim wypadnie kontrakty entrepryzy, i takowe do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przedstawić. Przedstawiając zaś kontrakty do potwierdzenia, zaraz pod jednym wydać assignacye do Urzędów leśnych do wydania drzewa entrepreneurom i zawiadomiwszy o tém ostatnich, przy doręczeniu kopij anszlagów i oryginalnych rysów, gdyby te miały niejsce, poleci im zarazem, aby się wykonaniem poruczonej entrepryzy bez straty czasu zajęli i w terminie kontraktem zakreślonym ukończyć starali się, — a następnie o ukończeniu Kommissyi Wojewódzkiej donieśli, celem zarządzenia rewizyi i odbioru wykonanej budowli. Kontrakty zaś doręczy entrepreneurom, skoro takowe, po zatwierdzeniu od Kommissyi Rządowej, zwrócone mieć sobie będzie.

Е. Объ освидѣтельствѣваніи и приѣмъ починенныхъ или вновь построенныхъ строеній.

21. Освидѣтельствѣваніе и приѣмъ починенныхъ или вновь построенныхъ строеній должны быть произведены Обводовымъ Архитекторомъ и Экономическимъ Ассесоромъ подлежащаго округа.

Отъ такихъ освидѣтельствѣваній и приѣма (разумѣется Ассесорами, совмѣстно съ Архитекторами) изъемяются только маловажныя обязательныя хозяйственныя починки, для которыхъ нужны только кули соломы и колья, и за исполненіемъ которыхъ обязаны наблюдать сами Экономическіе Ассесоры, при производствѣ ревизій; всѣ же прочія починки, произведенныя арендаторами, за вознагражденіемъ или безъ онаго, должны быть освидѣтельствѣваны и приняты Архитекторомъ, совмѣстно съ Окружнымъ Ассесоромъ. Поэтому Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства требуетъ, чтобы всякій, кому поручена будетъ въ казенныхъ имѣніяхъ починка старыхъ или постройка новыхъ строеній, тотчасъ по окончаніи порученныхъ ему работъ, донесъ о томъ Воеводской Коммисіи. Воеводская же Коммисія, по полученіи такого донесенія, обязана немедленно поручить Обводовому Архитектору и подлежащему Окружному Экономическому Ассесору произвести освидѣтельствѣваніе, или приѣмъ починеннаго, или же вновь построеннаго строенія.

22. Такъ какъ можетъ случиться, что въ одно и то же время нужно будетъ произвести освидѣтельствѣваніе и приѣмъ починенныхъ или вновь построенныхъ строеній, въ нѣсколькихъ экономіяхъ, или же отдѣльныхъ, далеко отъ себя отстоящихъ, помѣстьяхъ, и такъ какъ подобные случаи, безъ предварительнаго сношенія Архитектора съ подлежащимъ Окружнымъ Экономическимъ Ассесоромъ, могли бы причинить одному изъ нихъ остановку и подать поводъ къ напрасной тратѣ времени и излишнимъ проѣздамъ, то Правительственная Коммисія, въ предупрежденіе сего, находитъ нужнымъ: чтобы каждый Окружный Экономическій Ассесоръ, перваго числа каждаго мѣсяца, имѣлъ личное свиданіе съ Архитекторомъ, или же сносился съ нимъ письменно, для соглашенія о срокахъ, въ которые можно имъ будетъ произвести порученное освидѣтельствѣваніе и приѣмъ починенныхъ или же вновь построенныхъ въ казенныхъ имѣніяхъ строеній. Далѣе:

Е) О ревизіи и odbiorze zrestaurowanych lub nowo wystawionychъ budowli.

21. Ревизія и odbiór zreparowanych i nowo wystawionychъ budowli dopełnioną być powinna przez Budowniczego obwodowego i przez Assessora Ekonomicznego respective okręgu. Od takichъ ревизій i odbiorów (ma się rozumieć przez Assessorów wspólnie z Budowniczymi), wyłączają się tylko reparacye pomniejsze obowiązkowe gospodarskie, np. snopkiem, kołkiem, których dopełnienia sami Assessorowie Ekonomiczni w czasie odbywanychъ ревизій pilnować są obowiązani, zresztą zaś wszystkie inne, czy te za wynagrodzeniem, lub bezъ wynagrodzenia przez dzierżawców zostały dopełnione, powinny być zrewidowane i odebrane przez Budowniczego wspólnie z Assessoremъ Okręgowym; dla czego Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu mieć chce, aby każdy, кому tylko поручено zostanie zreparowanie lub nowe wystawienie budowli w dobrachъ rządowych, jak tylko поручено mu dzieło uskuteczni, zaraz o témъ doniósł Kommissyi Wojewódzkiej. Kommissya Wojewódzka zaś, jak tylko takie zawiadomienie otrzyma, obowiązana jest zaraz takъ Budowniczemu obwodowemu, jakoteż i Assessorowi Ekonomicznemu respective okręgu, polecieć ревизію lub odbiór zreparowanej lub nowo wystawionej budowli.

22. Ponieważ może zachodzić przypadek, iż w jednymъ czasie wypadnie odbyć ревизію i odbiór budowli zreparowanych lub nowo wystawionychъ w kilku ekonomiachъ lub separatnychъ a od siebie odległychъ kluczach, i ponieważ takie przypadki, bezъ poprzedniego zniesienia się Budowniczego z Assessoremъ Ekonomicznymъ respective okręgu, mogłyby narazić jednego zъ tychъ na zawód, zmitręzenie czasu i odbycie bezskutecznej podróży, przeto Kommissya Rządowa, zapobiegając temu, mieć chce: aby kaźden Assessor Ekonomiczny okręgowy, w dniu pierwszymъ kaźdego zaczynającego się miesiąca, widział się z Budowniczymъ osobiście, albo się skomunikował przez natychmiastową korespondencyę, dla zgodzenia się na termina, w których поручено imъ dzieło ревизіи i odbioru zreparowanych lub nowo wystawionychъ budowli w dobrachъ rządowychъ dopełnić będą mogli — далѣй,

23. Экономический Ассесоръ, прибывъ, вмѣстѣ съ Архитекторомъ, на мѣсто, для производства порученнаго имъ освидѣтельствования и пріема починеннаго или же вновь возведеннаго строенія, обязанъ, прежде всего, потребовать отъ подрядчика копии смѣты и чертежей, переданныхъ ему при порученіи подряда, и на основаніи сего Архитекторъ, въ присутствіи командированнаго Экономическаго Ассесора, долженъ строго освидѣтельствовать всѣ подробности, указанныя къ исполненію по смѣтѣ, и затѣмъ по порядку статей смѣты составить ревизіонно-пріемный протоколъ, съ оцѣнкою въ немъ всѣхъ смѣтныхъ работъ и матеріаловъ, какъ купленныхъ, такъ и выданныхъ бесплатно, включая въ то и лѣсъ, отпущенный изъ лѣсныхъ дачъ, или же употребленный изъ другихъ строеній. Всѣмъ оцѣненнымъ по ревизіонному протоколу статьямъ должны быть въ концѣ подведены итоги, и затѣмъ изъ общей суммы расходовъ на починку должна быть вычтена стоимость выданныхъ подрядчику матеріаловъ въ натурѣ, а равно стоимость тѣхъ матеріаловъ и работъ, которые подрядчикъ обязался доставить или исполнить бесплатно.

Составленный указаннымъ выше порядкомъ протоколъ долженъ быть подписанъ Архитекторомъ, командированнымъ Экономическимъ Ассесоромъ и подрядчикомъ, и, кромѣ того, въ концѣ протокола Архитекторъ обязанъ помѣстить слѣдующее посвидѣтельство: „что починка или новая постройка этого строенія исполнена согласно со смѣтою, правильно и изъ хорошаго матеріала.“

При этомъ Коммисія не излишнимъ считаетъ предварить, что, если послѣ починки или новой постройки строенія, окажется необходимымъ застраховать въ Страховомъ отъ огня Обществѣ цѣнность произведенной починки (свыше прежней стоимости строенія), или же вновь возведеннаго строенія, въ такихъ случаяхъ, ревизіонно-пріемные протоколы должны быть составлены въ двухъ экземплярахъ, для того именно, что одинъ изъ нихъ будетъ составлять доказательство въ уплатѣ слѣдуемой подрядчику суммы, другой же послужитъ оправданіемъ предъ Страховымъ Обществомъ, что строеніе оцѣнено на такую-то и такую сумму, и что въ такой именно стоимости оно должно быть застраховано.

23. Przybywszy Assessor Ekonomiczny z Budowniczym na miejsce gdzie im rewizyę i odbiór zreparowanej lub nowo wystawionej budowli dopełnić poruczono, obowiązani są przedewszystkiemъ zażądać od entrepreneurera kopii anszlagu i rysu, przy poruczeniu mu tęj entrepryzy doręzonego, i podług tego Budowniczy w obecności delegowanego Assessora Ekonomicznego, powinien dopełnić ścisłą rewizyę wszystkich szczegółów, według anszlagu do uskutecznienia wskazanych, a następnie obowiązany jest w porządku anszlagowym spisać protokół rewizyjno-odbiorczy, z oszacowaniem w nim wszystkiego, cokolwiek stosownie do anszlagu zostało uskutecznionem, a to tak w materyałach zakupionych, jakoteż dodanych bezpłatnie, czy z nowego lub z użytego z innych budowli drzewa, albo też innych materyałów. Oszacowane podług protokołu rewizyjnego wszystkie szczegóły na końcu powinny być podsummowane, a następnie od summy ogólnej wartości tęj restauracyi powinna być potrącona wartość dodana entrepreneurowi materyałów w naturze, tudzież wartość tych materyałów i robót, które entrepreneur dostarczyć lub uskutecznić bezpłatnie zobowiązał się.

Poczemъ spisany w powyższym sposobie protokół, podpisany być powinien przez Budowniczego, delegowanego Assessora Ekonomicznego i entrepreneurera, a oprócz tego na końcu tego protokołu, Budowniczy obowiązany jest zapisać zaświadczenie: „że zreparowanie lub nowe wystawienie tęj budowli uskutecznione zostało stosownie do anszlagu, dokładnie i dobrym materyałem.“

Tu się czyni zastrzeżenie, że gdzie tylko przez dopełnioną reparacyę lub nowe wystawienie budowli, okaże się potrzeba zabezpieczenia w Towarzystwie ogniowemъ powyższego (nad dotychczasowy) szacunku wyreparowanej, albo też nowo wystawionej budowli; w takichъ przypadkachъ protokoły rewizyjno-odbiorcze powinny być spisywane w dwóch exemplarzachъ, a to dla tego, że jeden z tychъ będzie stanowił dowód do wypłacenia należności entrepreneurowi, drugi zaś posłuży na usprawiedliwienie przed Towarzystwemъ ogniowemъ, że budowla do takiej a takiej wysokości stanowi wartość, i że w takiej wartości zabezpieczoną być powinna.

24. По заключеніи протоколовъ освидѣтельствования и пріема починеннаго или вновь построеннаго строенія, таковыя безъ малѣйшаго отлагательства должны быть представлены въ Воеводскую Коммисію, которая, повѣривъ оныя чрезъ посредство своего Ассесора-Архитектора и найдя, что по нимъ слѣдуетъ произвести уплату подрядчику, выдаетъ на оную тотчасъ, на основаніи циркулярнаго распоряженія Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 7 Сентября 1825 года, за № 60,061, ассигновку въ Главное Воеводское Казначейство, для выдачи изъ подлежащихъ суммъ; кромѣ того, еслибы встрѣтилась надобность въ застрахованіи въ Страховомъ Обществѣ починеннаго или вновь построеннаго строенія, по смыслу статей 10, 11 и 14 постановленія Царскаго Намѣстника отъ 25 Февраля 1827 года, (см. Дневникъ Законовъ томъ III, стр. 96), то, приложивъ второй экземпляръ ревизіонно-пріемнаго протокола, она должна распорядиться о принятіи мѣръ, требуемыхъ вышеозначеннымъ постановленіемъ, и наблюсти за исполненіемъ, подъ отвѣтственностью.

Наконецъ, вмѣняется Воеводской Коммисіи въ обязанность, строго наблюдать за тѣмъ, чтобы деревянные строенія въ казенныхъ имѣніяхъ были застрахованы въ Страховомъ Обществѣ, въ дѣйствительной ихъ стоимости. Поэтому, еслибы, при новой постройкѣ или починкѣ строеній, произведенъ былъ бесплатный отпускъ лѣса изъ казенныхъ дачъ, или же, еслибы производитель работъ, какъ на примѣръ мѣстный арендаторъ, на основаніи аренднаго контракта или же особо заключенныхъ условий, сдѣлалъ при этой починкѣ какую либо уступку въ пользу Казны и обязался исполнить оную безвозмездно, то, въ такихъ случаяхъ, исполненныя работы и отпущенные матеріалы должны быть оценены въ ревизіонно-пріемномъ протоколѣ, и стоимость оныхъ должна быть включена въ оценочную вѣдомость, для застрахованія въ Страховомъ Обществѣ.

Напротивъ того, еслибы, вслѣдствіе предпринятой и произведенной въ какомъ либо имѣніи перестройки, существующее доселѣ на грунтѣ и признанное ненужнымъ строеніе было сломано, или же, еслибы отстройка разрушеннаго строенія, принимая въ соображеніе родъ и обширность заведеннаго въ томъ имѣніи хозяйства, оказалась вовсе ненужною, въ такомъ слу-

24. Jak skoro tylko protokoły rewizyi i odbioru wyreparowanej albo nowo wystawionej budowli zostaną ukończone, powinny być bez najmniejszej zwłoki przesłane Kommissyi Wojewódzkiej, która sprawdziwszy one, za pośrednictwem swego Assessora Budowniczego, następnie, jeżeliby się stąd należała zapłata entrepreneurowi, zaraz takową, stosownie do ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu daty 7 Września 1825 r. za Nr. 60,061 do Kassy Głównej Wojewódzkiej, z właściwego funduszu zaasynguje; a obok tego, w razie, gdyby chodziło o zabezpieczenie w Towarzystwie ogniowem wyrestaurowanej lub nowo wystawionej budowli, w myśl art. 10, 11 i 14-go postanowienia Namiestnika Królewskiego daty 25 Lutego 1827 r. (vide Dziennik Praw tom III, str. 96) przy załączeniu drugiego exemplarza protokołu rewizyjno-odbiorczego, stosowne środki, jak cytowane postanowienie mieć chce zarządzi — i skutku pod odpowiedzialnością dopilnuje.

W ostatku zapowiada się Kommissyi Wojewódzkiej, aby ściśle się tego zawsze pilnowała, iżby budowle drewniane w dobrach rządowych w istotnej ich wartości w Towarzystwie ogniowem były zabezpieczone, dla czego, jeżeliby, przy ich wystawianiu nowem lub wyrestaurowaniu, zachodził ten przypadek, że było dodane bezpłatnie z lasów rządowych drzewo, albo też, że entrepreneur, jak np. miejscowy dzierżawca z mocy kontraktu dzierżawnego, albo też z skutków zawartej oddzielnej umowy, przy tej restauracyi coś odstąpił na korzyść Skarbu i bezpłatnie skutecznie się zobowiązał, tedy w takich przypadkach, szczegóły te w protokole rewizyjno-odbiorczym powinny być ocenione, i wartość do zabezpieczenia w Towarzystwie ogniowem podana.

Przeciwnie zaś, gdyby z skutków przedsięwziętej i uskutecznionej restauracyi budowli na jakiej realności wyniknęło, że budowla jaka, dotąd na gruncie exystująca, za niepotrzebną uznana, rozebrana została, albo też, gdyby upadłej budowli ze względu na sposób i wielkość prowadzonego gospodarstwa na tej realności, nowe odbudowanie, jako niepotrzebne,

чаѣ Воеводская Коммисія обязана немедленно распорядиться, объ исключеніи такого строенія изъ Страховаго Общества, такъ какъ за упущеніе сего изъ виду она могла бы быть привлечена къ возврату Казнѣ складокъ, уплаченныхъ Страховому Обществу за все время несуществованія строенія. Равнымъ образомъ, Воеводская Коммисія обязана обращать вниманіе и на такіе случаи, когда по причинѣ уменьшенія застрахованнаго строенія, при перестройкѣ или новой отстройкѣ онаго, необходимо соразмѣрно новой оцѣнкѣ уменьшить сумму, въ которую оно застраховано въ Страховомъ Обществѣ, собственно для того, чтобы Казна не была вынуждена уплачивать страховыя складки, превышающія дѣйствительную капитальную стоимость находящихся на грунтѣ инвентарныхъ строеній. Къ тому еще предписывается Воеводской Коммисіи, чтобы каждая починка или новая постройка въ казенныхъ имѣніяхъ была, подъ опасеніемъ отвѣтственности, записана въ послѣдній сдаточный актъ подлежащаго имѣнія.

II. Относительно починки или новой постройки строеній въ чрезвычайныхъ случаяхъ.

25. Въ случаѣ поврежденія, или же совершеннаго истребленія какихъ либо строеній въ казенныхъ имѣніяхъ, пожаромъ или сильною бурей, необходимыя мѣры для починки оныхъ могутъ быть предпринимаемы тотчасъ послѣ случившагося произшествія, по тому уваженію, что оставленіе этого дѣла до наступленія предписанной срочной ревизіи могло бы подвергнуть мѣстное хозяйство убыткамъ. Предваряется однакожь при томъ, что при составленіи предположеній о починкѣ или постройкѣ строеній, пострадавшихъ отъ чрезвычайныхъ случаевъ, равно при производствѣ самыхъ построекъ, при освидѣтельствованіи и приѣмѣ оныхъ, а также при застрахованіи въ Страховомъ отъ огня Обществѣ, должны быть въ точности соблюдаемы все правила, предписанныя во II-мъ отдѣлѣ настоящаго распоряженія, относительно строеній, починка или новая постройка которыхъ должна быть предпринята и произведена въ обыкновенномъ порядкѣ вещей.

О всякомъ затѣмъ случившемся въ имѣніи произшествіи мѣстный арендаторъ или администраторъ, должны тотчасъ донести командированному въ округъ Ассессору, а сей послѣдній,

зaniechane było, w takim razie Kommissya Wojewódzka obowiązana jest bezwzględnie zarządzić wystąpienie z taką budowlą z Towarzystwa ogniowego, albowiem za zaniebdanie, pociągniętaby być musiała do zwrócenia Skarbowi składek, jakieby przez czas nieexystencyi budowli Towarzystwu ogniowemu zapłacone były. Równie obowiązana jest Kommissya Województwa zwracać uwagę na takie przypadki, gdzieby przez zmniejszenie zaasekurowanej budowli, przy jej przebudowaniu lub nowém odbudowaniu, wypadło stosownie do nowego jej szacunku zmniejszyć assekurację w Towarzystwie ogniowém, a to dla tego, aby Skarb nie był wystawiony na opłacenie wyższych składek, jakby mu takowe z uwagi na zabezpieczenie utrzymania nieodzownego na gruncie inwentaryalnego kapitału w budowlach opłacać należało.

Nadto poleca się Kommissyi Wojewódzkiej, ażeby każde zreparowanie, lub też nowe wystawienie budowli w dobrach rządowych zapisane było do ostatniego aktu podawczego tych dóbr, a to pod odpowiedzialnością.

II. Co do reparacyi lub nowego wystawienia budowli w przypadkach nadzwyczajnych.

25. W przypadkach nadwergężenia lub całkowitego zniszczenia budowli w dobrach rządowych, przez ogień lub nadzwyczajną burzę powietrza, potrzebne środki względem ich restauracyi, sposobem dotychczasowym mogą być przedsiębrane w szczególności, to jest zaraz za nastąpionym wypadkiem a to ze względu, że zostawienie téj rzeczy aż do przepisanej rewizyi peryodycznej, narazićby mogło gruntowe gospodarstwo na stratę; zastrzega się tylko, że przy zaproponowaniu restauracyi lub nowego wystawienia budowli z nadzwyczajnego wypadku, jak niemniej przy jej odbudowaniu, rewizyi i odbiorze, tudzież zabezpieczeniu w Towarzystwie ogniowém, ma być zachowane to wszystko, co jest przepisano, w oddziale II-m niniejszego rozporządzenia względem budowli, których restauracya, lub nowe wystawienie, z skutków запровадzoneго zwyczajnego porządku przedsięwziętą i skuteczną być musiała.

O każdym więc nastąpionym wypadku, dzierżawca lub administrator miejscowy w dobrach powinien Assessorowi delegowanemu w okręgu zaraz donieść, a ten obowiązany jest da-

долженъ предпринять дальнѣйшія мѣры, какія предписаны выше, примѣнительно къ обыкновенному порядку вещей.

26. Признанная нужною починка или постройка мостовъ на дорогахъ, пролегающихъ чрезъ казенныя земли, также должна производиться экстреннымъ образомъ, по мѣрѣ оказавшейся въ томъ надобности.

Удостовереніе о необходимости починки или постройки новаго моста на дорогѣ, пролегающей чрезъ казенныя земли, принадлежитъ къ Ободовому Коммисару. Поэтому Ободовый Коммисаръ, признавъ необходимость починки или сооружения моста на дорогѣ, проходящей чрезъ казенныя земли (не состоящія ни въ безсрочной арендѣ, ни во владѣнн чиншевыхъ крестьянъ), обязанъ тотчасъ предписать Архитектору составить смѣтную вѣдомость о необходимо нужныхъ для сего матеріалахъ и расходахъ; причемъ онъ долженъ вообще руководствоваться правиломъ, что всѣ малые мостики на рвахъ, гдѣ только представится возможность собирать камни на мѣстѣ, должны быть построены изъ булыжника, укладываемого на мохъ, деревянные же мосты должны быть сооружаемы только на большихъ оврагахъ.

Притомъ предвѣщается, что при составленіи смѣты на починку или постройку мостовъ должны быть исчислены только издержки на матеріалъ, который по недостатку долженъ быть купленъ, а равно расходы на уплату мастеровымъ, прочія же работы должны быть исполнены нарядомъ дорожнаго шарварка, силами всей гмины.

Посему, тамъ, гдѣ только для предположенной починки моста можетъ быть отпущенъ лѣсъ изъ казенныхъ дачъ, Архитекторъ, при составленіи смѣты, долженъ сдѣлать о томъ оговорку.

По составленіи Ободовымъ Архитекторомъ смѣты, Ободовый Коммисаръ долженъ немедленно представить таковую въ Воеводскую Коммисію, которая, повѣривъ оную чрезъ посредство своего Ассесора-Архитектора, войдетъ съ представленіемъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства о назначеніи нужной суммы, а равно о разрѣшеніи отпуска лѣснаго матеріала, еслибы таковой могъ быть выданъ изъ казенныхъ лѣсовъ.

Въ чрезвычайныхъ однакожъ случаяхъ, когда починка или постройка моста должна быть произведена въ самопоспѣшнѣй-

лей предпринять срѣдки, какіе вышѣ со до звyczajnego porządku przepisane zostały.

26. Restauracya lub nowe wystawienie mostów na drogach, przez grunta rządowe idących, za potrzebne uznane, także skuteczniczać się będą nadzwyczajnie, i w miarę jak się tego konieczność okaże.

Przekonanie się o potrzebie przedsięwzięcia restauracyi lub nowego wystawienia mostu na drodze, przez grunta rządowe idącej, należy do Kommissarza Obwodowego. Komissarz Obwodowy więc, uznawszy potrzebę restauracyi lub nowego wystawienia mostu na drodze przez grunta rządowe (ani w posiadaniu wieczystego dzierżawcy, ani też czynszowych włościan nie będące) idącej, obowiązany jest natychmiast polecić Budowniczemu sporządzić wykaz (anszlag) potrzebnych na to materiałów i kosztów; przyczemъ się ogólnie trzymać mu wypada tej zasady, że wszystkie mostki małe, na parowach, o ile tylko możność dozwoli uzbierania w miejscu kamieni, powinny być budowane z kamieni na mech kładzionych, drewniane zaś tylko na większych rowach budowane być mają.

Zastrzega się, że przy anszlagowaniu restauracyi, lub nowego wystawiania mostów, obliczone być tylko powinny koszta na materiał, który dla niedostatku zakupiony być musi, tudzież koszta na opłacenie rzemieślnika; reszta albowiem robót powinny być załatwiane szarwarkiem drogowym, siłą całej gminy odbyć się mającym.

Dla czego, gdzie tylko do przedsięwzięć się mającej restauracyi mostu, drzewo z lasów rządowych wydane być może, Budowniczy, anszlagując, powinien zaraz o tém wzmiankę uczynić. Jak tylko anszlag przez Budowniczego obwodowego zostanie sporządzony, Kommissarz Obwodowy powinien go bezzwłocznie przedstawić Kommissyi Wojewódzkiej, która zrewidowawszy takowy, za pośrednictwem swego Assessora Budowniczego, uczyni przedstawienie do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, tak o akkordowanie potrzebnego funduszu, jakoteż i upoważnienie na wydatek drzewa, gdyby to z lasów rządowych mogło być wydane.

Wszakże w zdarzeniach nadzwyczajnych, gdzie restauracya lub nowe wystawienie mostu musi być jak najspieszniej

шемъ времени, на основаніи предписанія Царскаго Намѣстника отъ 23 Сентября 1823 года, за № 13,288, Обводовой Коммисарь, списавъ копію съ составленной Архитекторомъ смѣты и передавъ оную мѣстному арендатору казеннаго имѣнія, въ правѣ распорядиться о немедленной починкѣ или постройкѣ моста; при чемъ вмѣняется ему въ обязанность о такомъ распоряженіи своемъ, при представленіи подлинной смѣты на починку или постройку моста, увѣдомить Воеводскую Коммисію, которая, въ свою очередь, должна донести о семъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Дальнѣйшія же распоряженія, относящіяся къ постройкѣ мостовъ, будутъ подробно указаны Воеводской Коммисіи при разрѣшеніи сдѣланнаго ею по сему предмету представленія. Наконецъ,

27. Правительственная Коммисія, указавъ выше порядокъ дѣйствій при постройкѣ или починкѣ строеній въ казенныхъ имѣніяхъ, предписываетъ Воеводской Коммисіи — строго примѣняться къ нему и вмѣстѣ съ тѣмъ наблюдать, чтобы, какъ командированные въ округи Экономическіе Ассесоры, такъ и Обводовые Архитекторы, а въ отношеніи мостовъ — и Обводовые Коммисары, исполняли со всею точностью всѣ изложенныя въ настоящемъ распоряженіи правила; для успѣшнѣйшаго же достиженія этой цѣли, Коммисія обязана препроводить къ каждому изъ поименованныхъ чиновниковъ по одному экземпляру настоящаго распоряженія.

Варшава, 24 Декабря 1828 года.

Главный Директоръ, Статсъ-Совѣтникъ

(подписано) Броцкій.

№ 90,610.

uskutecznione, na mocy reskryptu Namiestnika Królewskiego, daty 23 Września 1823 r. za Nr. 13,288 Kommissarz Obwodowy zrobiwszy kopiją przygotowanego przez Budowniczego anszlagu, doręczywszy takową miejscowemu dzierżawcy dóbr rządowych, mocen jest zarządzić zaraz potrzebnej restauracyi lub nowego wystawienia mostu przedsięwzięcie; zastrzega się tylko, aby o takiem zarządzeniu przedstawiając oryginalny anszlag potrzebnej reparacyi lub nowego wystawienia mostu, doniósł Kommissyi Wojewódzkiej, a następnie ta (Kommissya Wojewódzka) doniosła Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

Dalsze zaś rozporządzenia do załatwienia interessu, budowlu mostu dotyczącego, wskazane będą Kommissyi Wojewódzkiej w szczególności przy zdecydowaniu uczynionego przez nią w tym względzie przedstawienia — nakoniec,

27. Przepisawszy Kommissya Rządowa w powyższym sposobie postępowanie względem stawienia lub reparowania budowli w dobrach rządowych, poleca Kommissyi Wojewódzkiej, aby się ściśle do niego stosowała i przestrzegała zarazem, aby tak Assessorowie w okręgi ekonomiczne delegowani, jakoteż i Budowniczowie obwodowi, niemniej co do mostów Kommissarze Obwodowi, co tylko im niniejszym rozporządzeniem jest wskazano, jak najpунктуálniej wykonywali, którym dla tym pewniejszego skutku, jeden exemplarz rozporządzenia obecnego, a mianowicie każdemu w szczególności doręczyć jest obowiązana.

w Warszawie, dnia 24 Grudnia 1828 roku.

Dyrektor Jeneralny, Radca Stanu

(podpisano) Brocki.

№ 90,610.

№ 153.

Постановление, воспреещающее на разстояніи $\frac{1}{4}$ мили отъ пограничной черты обновлять, переносить и строить корчмы и всякія другія строенія, вдали отъ деревень и городовъ.

(3 (15) Октября 1833 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I,

ИМПЕРАТОРА И САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО, и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства,

для лучшаго обезпеченія границъ Царства противъ промысловъ предосудительныхъ въ финансовомъ и полицейскомъ отношеніи, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, постановляетъ.

Ст. 1.

На пространствѣ одной четверти мили отъ всей пограничной черты, постройка корчемъ и всякаго рода уединенныхъ строеній, вдали отъ деревень и городовъ, воспрещается.

Ст. 2.

Не дозволяется также обновлять и переносить существующія доселѣ этого рода строенія, въ указанной выше дистанціи. Съ разрѣшенія же Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства можетъ быть дозволено обновленіе собственно только хозяйственныхъ строеній, равно служащихъ для фабричнаго и мануфактурнаго производства, на сколько таковыя окажутся необходимо нужными и на сколько перенесеніе ихъ за черту или же помѣщеніе въ деревнѣ или городѣ окажется невозможнымъ.

Ст. 3.

Мѣстныя власти и пограничная стража должны строго наблюдать за точнымъ исполненіемъ этихъ правилъ, нарушеніе которыхъ будетъ имѣть послѣдствіемъ сломку строеній на счетъ владѣльца, распорядившагося о постройкѣ, переносѣ, или обновленіи оныхъ безъ разрѣшенія.

№ 153.

W obrębie $\frac{1}{4}$ mili od całej linii granicznej, odnawianie, przenoszenie i stawianie karczem i wszelkiego rodzaju budowli odosobnionych od wsi i miast jest wzbronione.

(d. 3 (15) Października 1833 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA I SAMOWŁADCY WSZECH ROSSYJ, KRÓLA POLSKIEGO, etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Dla lepszego ubezpieczenia granic Królestwa przeciw przemysłom pod względem skarbowym i policyjnym, na wniosek Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego tudzież Przychodów i Skarbu stanowi:

Art. 1.

W przestrzeni jednej ćwierci mili od całej linii granicznej stawianie karczem i wszelkiego rodzaju budowli odosobnionych od wsi i miast jest zabronione.

Art. 2.

Nie wolno jest również i dziś istniejących takichże samych zabudowań, ani odnawiać, ani przenosić w wspomnianym obrębie. Odnowienie gospodarczych jedynie zabudowań, tudzież do fabryk i rękodziół służących, o ile okażą się konieczne potrzebnymi i przeniesienie ich za obręb albo umieszczenie we wsi lub mieście będzie niepodobne, za zezwoleniem Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, może nastąpić.

Art. 3.

Władze miejscowe i straż graniczna czuwać mają nad ścisłym zachowaniem tych przepisów, przestąpienie których pociągnie za sobą rozebranie budowli, na koszt stawiającego, przenoszącego lub ustawiającego takowe bez upoważnienia.

Ст. 4.

Приведеніе въ исполненіе настоящаго постановленія возлагается на Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Варшава, 3 (15) Октября 1833 года.

Намѣстникъ (подписано) *Князь Варшавскій,*

Графъ Паскевичъ Эриванскій.

№ 24,497.

№ 154.

Предписаніе о доставленіи свѣдѣній, исполняютъ ли арендаторы условія контракта относительно строеній.

(13 (25) Сентября 1839 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Распоряженіемъ отъ 5 Августа 1834 года, за № 60,458, въ пунктѣ 4, возложена, между прочимъ, на б. Воеводскую Коммисію обязанность ежегоднаго представленія вѣдомости о томъ, въ какой степени арендные владѣльцы казенныхъ имѣній исполняютъ условіе § 11 контракта, относительно поддержки и постройки строеній за уступленный имъ съ этою цѣлью процентъ. Распоряженіе это не исполняется по настоящее время со всею точностью и Правительственная Коммисія, не смотря на всю важность предмета, не получаетъ исправно требуемыхъ свѣдѣній, хотя отъ состоянія строеній зависитъ, какъ стоимость самыхъ имѣній, такъ равно и обезпеченіе съ нихъ дохода. Испытанная въ этомъ отношеніи неисполнительность указываетъ на необходимость изданія болѣе строгихъ правилъ, такъ какъ непредставленіе подобныхъ вѣдомостей приводитъ Коммисію къ тому заключенію, что Экономическіе Ассесоры уклоняются отъ производства по своимъ округамъ ревизіи строеній и совершенно не радѣютъ о столь важномъ для Казны предметѣ. Для устраненія напередъ этихъ упущеній, Губернское Правленіе должно предписать имъ о доставленіи требуемыхъ свѣдѣній, предваривъ ихъ, что, въ случаѣ промедленія въ исполненіи сего, или же обнаруженія, что они не обращаютъ должнаго вни-

Art. 4.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu poleca się.

w Warszawie, dnia 3 (15) Października 1833 roku.

Namiesnik,

(podpisano) *Książę Warszawski, Hr. Paskiewicz Erywański.*

Nr. 24,497.

№ 154.

Polecenie podawania wiadomości, czy dzierżawcy spełniają warunki kontraktu co do budowli.

(d. 13 (25) Września 1839 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Rozporządzeniem z dnia 5 Sierpnia 1834 r. Nr. 60,458 włożony został obowiązek na byłą Kommissyę Wojewódzką, między innemi w punkcie 4-m, podawać corocznie wykazy przynoszące wiadomość, jak dalece dzierżawcy dóbr rządowych spełniają warunek § 11-go kontraktów, co do utrzymywania i stawiania budowli za odstąpiony im w tym celu procent. Zarządzenie takowe dotąd nie jest ściśle spełniane i Kommissya Rządowa nie otrzymuje regularnie żądanych wiadomości, chociaż przedmiot sam bardzo ważny, ponieważ od stanu budowli zależy znacznie wartość dóbr i upewnienie z nich dochodu. Dotychczasowe więc doświadczenie naprowadza na potrzebę obostrzenia przepisu wyżej wzmiankowanego, albowiem z nienadsyłania podobnych wykazów wnosić należy, że Assessorowie Ekonomiczni zaniedbują po swych okręgach odbywać rewizye budowli i nie są dość troskliwi o przedmiot tyle ważny dla Rządu. Aby usunąć to zaniedbanie, Rząd Gubernialny wezwie ich o udzielenie wiadomości potrzebnych, i ostrzeże, że w razie opóźnienia z dopełnieniem tego,

манія на содержаніе арендаторами строеній, виновные въ томъ будутъ уволены отъ должности, такъ какъ Правительственная Коммисія вынуждена будетъ прибѣгнуть къ самымъ строгимъ мѣрамъ взысканія, если, съ исходомъ Декабря, не получитъ упомянутой вѣдомости, заключающей по сему предмету свѣдѣнія до Юля мѣсяца текущаго года.

Варшава, 13 (25) Сентября 1839 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ленскій*.

№ 75,651.

№ 155.

Утвержденіе распоряженія объ обезпеченіи стоимости фольварочныхъ строеній въ казенныхъ имѣніяхъ.

(24 Юня (6 Юля) 1841 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Утвердивъ разосланное Калишскимъ Губернскимъ Правленіемъ, отъ 6 (18) Марта т. г., за № 18,548/9,170, арендаторамъ казенныхъ имѣній и Гминнымъ Войтамъ распоряженіе объ обезпеченіи стоимости фольварочныхъ строеній въ казенныхъ имѣніяхъ, именно о томъ, что съ настоящаго времени никакое казенное зданіе не можетъ быть ни исключено изъ кадастра Страховаго Общества, ни уменьшено въ стоимости, ни представлено къ застрахованію съ новою стоимостью, пока Экономическій Ассесоръ не найдетъ сего, на мѣстѣ, необходимымъ и не засвидѣтельствуетъ составленной таксы для новаго застрахованія, уменьшенія или совершеннаго исключенія, — Правительственная Коммисія препровождаетъ засвидѣтельствованную копію съ означеннаго предписанія въ Губернское Правленіе, для руководства и наблюденія за точнымъ исполненіемъ сего Экономическими Ассесорами; при чемъ присовокупляетъ, что Управленію Страховаго Общества сообщено о настоящемъ распоряженіи.

Варшава, 24 Юня (6 Юля) 1841 года.

№ 33,844.

lub w razie wykrycia, że nie zwracają dostatecznie uwagi na utrzymywanie budowli przez dzierżawców, czeka winnego oddalenie od służby, gdyż Kommissya Rządowa użyje najsurowszych środków, gdyby z końcem miesiąca Grudnia nie otrzymała wykazu o jakim mowa, obejmującego wiadomość w tym przedmiocie do miesiąca Lipca r. b.

w Warszawie, dnia 13 (25) Września 1839 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Łęski*.

№ 75,651.

№ 155.

Zatwierdzenie rozporządzenia, mającego na celu zabezpieczenie należnej wartości budowli folwarcznych w dobrach rządowych.

(d. 24 Czerwca (6 Lipca) 1841 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Zatwierdziwszy wydane przez Rząd Gubernialny Kaliski pod dniem 6 (18) Marca r. b. Nr. 18,548/9,170 do dzierżawców dóbr rządowych, jako Wójtów gmin, rozporządzenie, mające na celu zabezpieczenie należnej wartości budowli folwarcznych w dobrach rządowych, to jest, że odtąd żaden budynek skarbowy nie będzie mógł być ani z kadastru Towarzystwa Ogniewego wykreślony, lub z wartości zniżony, ani też z nową wartością do kadastru podanym, dopóki tego Assessor Ekonomiczny nie uzna na gruncie potrzeby, i uformowanej taksy do nowego zabezpieczenia, zniżenia albo całkowitego wykreślenia za rzetelność nie poświadczy, — Kommissya Rządowa, przy zakommunikowaniu takowego w kopii wierzytelnej, poleca mu, aby się do tego zastosował, i ściślego wykonania onego przez Assessorów Ekonomicznych dopilnował, przyczem nadmieniam, że Dyrekcyja Towarzystwa Ogniewego o niniejszém rozporządzeniu zawiadomioną została.

w Warszawie, dnia 24 Czerwca (6 Lipca) 1841 roku.

№ 33,844.

Приложение къ № 155-му.

КАЛИШСКОЕ ГУБЕРНСКОЕ ПРАВЛЕНИЕ.

Согласно арендному контракту, всякій арендаторъ обязался содержать всѣ фольварковыя строенія, при ежегодныхъ починкахъ, въ хорошемъ состояніи; на случай же невозможности починки какихъ либо строеній, разрушившихся или угрожающихъ паденіемъ, обязался построить новыя, на собственные средства, и оставить таковыя, безъ всякаго вознагражденія, тѣмъ болѣе, что для этой надобности, посредствомъ вычета процента изъ арендной платы, назначена арендатору сумма, которую онъ призналъ достаточною, съ обязательствомъ не требовать большаго вознагражденія.

Кромѣ того, арендаторъ обязался построить зданія, или деревянныя, въ уголъ, на каменномъ фундаментѣ, съ каменными трубами, съ употребленіемъ при томъ извести, или же каменные, изъ кирпича или камня, съ употребленіемъ извести; при чемъ въ контрактѣ заключается положительное условіе, что зданія, построенныя инымъ образомъ, не будутъ приняты; наконецъ, хотя по контракту арендатору предоставлено право получать бесплатно изъ казенныхъ лѣсовъ лѣсной матеріалъ, въ такомъ количествѣ, въ какомъ, по лѣсному хозяйству, это окажется возможнымъ, но еслибы, по недостатку означеннаго матеріала при ежегодныхъ рубкахъ въ близлежащихъ лѣсахъ, не могъ послѣдовать отпускъ матеріала, арендаторъ не въ правѣ предъявлять по этому случаю никакой претензіи, и матеріалъ, необходимый для постройки новыхъ зданій или на починку старыхъ, обязанъ покупать изъ другихъ лѣсовъ, на собственный счетъ.

Убѣдившись изъ многихъ случаевъ, что арендаторы казенныхъ имѣній не исполняютъ принятыхъ ими обязанностей относительно строеній, и, сверхъ того, имѣя въ виду, что при такомъ нерадѣніи, потрачены были бы векорѣ значительные капиталы, затраченные Казною на постройку зданій, а за тѣмъ исчезли бы источники доходовъ, получаемыхъ отъ зданій и что, кромѣ того, стоимость самыхъ имѣній уменьшилась бы значительно, — Губернское Правленіе, для предупрежденія подоб-

Annex do Nr. 155-go.

RZĄD GUBERNIALNY KALISKI.

Podług kontraktu dzierżawnego, każdy dzierżawca zobowiązał się wszelkie budowle folwarczne przez coroczne reperacye utrzymywać w użytecznym stanie, a zaś gdyby które budynki do reperacyi, już niezdatne, upadły, lub bliskiemu były upadku, przyjął obowiązek stawiać nowe swoim własnym kosztem, i takowe na gruncie pozostawić bez żadnego wynagrodzenia, ile że na ten cel ma sobie udzielony fundusz przez potrącenie procentu od summy dzierżawnej, na którym przestał i zrzekł się żądania wyższego wynagrodzenia.

Przyjął także dzierżawca obowiązek, nie inne budowle stawiać, tylko albo drewniane w węgiel na podmurowaniu i z kominami murowanemi z cegły, lub kamienia na wapno, albo też same murowane także z cegły lub kamienia na wapno, i wyraźnie zastrzeżono w kontrakcie, że w inny sposób postawione budowle przyjęte nie będą, a zaś Rząd zapewnił z swych lasów bezpłatne wydawanie drzewa, lecz o tyle tylko, o ile ze względu na gospodarstwo leśne wydane być będzie mogło, i chociażby to drzewo dla braku onego w przyległych lasach rządowych i w corocznych rębach wydawanem nie zostało, dzierżawca żadnej o to pretensyi formować nie będzie, i potrzebne do wzniesienia nowej budowli, lub do reperacyi starzej, drzewo, z własnych funduszków gdzieindziej zakupić obowiązany.

Kiedy zaś z wielu zdarzeń przekonywa się Rząd Gubernialny, że naddzierżawcy i dzierżawcy dóbr rządowych przyjętego obowiązku co do budowli nie wykonywają, a z ich obojętności nastąpiłby skutek, że wkrótce znikłby tak wielki kapitał, w budowle przez Skarb włożony, i upadłyby źródła intraty, jaką też budowle przynoszą, a zresztą całe dobra na swęj wartości o wieleby straciły; przeto, chcąc temu zapobiedz i Skarb od niepowetowanych strat osłonić, postanowił ścisłej-

ныхъ послѣдствій и огражденія Казны отъ невознаградимыхъ потерь, признало нужнымъ учредить строгій надзоръ за фольварковыми строеніями, — для чего предписало Экономическимъ Ассесорамъ строжайше наблюдать, чтобы строенія эти содержались въ хорошемъ состояніи и чтобы, въ случаѣ разрушенія старыхъ, строились, на счетъ арендаторовъ, новыя зданія, по вышеприведеннымъ правиламъ, не смотря на количество вычитенныхъ по этому предмету процентовъ, такъ какъ въ рѣшеніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 8 (20) Октября 1838 года, за № 12,498/3,490, положительно сказано: „хотя при отдачѣ имѣній въ аренду съ публичныхъ торговъ, а въ нѣкоторыхъ случаяхъ и безъ торговъ, вычитаются Казною извѣстные проценты на постройку зданій, однако изъ этого не слѣдуетъ, чтобы арендаторы не были обязаны производить на сей предметъ расходовъ, — такъ какъ количество процентовъ не опредѣляется въ контрактѣ; напротивъ, по смыслу сего послѣдняго, арендаторъ призналъ достаточными означенные проценты, какъ для починки, такъ и для постройки новыхъ зданій, необходимыхъ для извлеченія доходовъ.“

Вслѣдствіе сего, на Экономическихъ Ассесоровъ возложена обязанность, подъ опасеніемъ отвѣтственности, ежегодно производить осмотръ фольварочныхъ строеній и представлять Губернскому Правленію рапорты, гдѣ и какія зданія слѣдуетъ построить вновь или исправить, съ приложеніемъ вѣдомости о количествѣ лѣснаго матеріала и другихъ необходимыхъ на этотъ предметъ расходовъ, а также посвидѣтельствванія Лѣснаго Управленія, изъ какой стражи можетъ быть бесплатно отпущенъ лѣсной матеріалъ, или же, по недостатку онаго, не можетъ быть отпущенъ.

Во всякомъ случаѣ, можетъ ли быть бесплатно отпущенъ лѣсной матеріалъ, или нѣтъ, арендатору передается составленная Архитекторомъ смѣта расходовъ, съ предписаніемъ построить новыя зданія, предполагаемыя къ постройкѣ Экономическимъ Ассесоромъ, или исправить старыя, въ извѣстный срокъ; Экономическій же Округной Ассесоръ обязанъ донести Губернскому Правленію въ случаѣ медленности арендатора при полученіи отпущеннаго изъ казенныхъ лѣсовъ матеріала, или покупкѣ онаго на собственный счетъ, а также о несостоятельности его,

сзъ контроллѣ надъ постройками фольварочными заводить, въ skutek czego zalecił najsurowiej Assessorom Ekonomicznym ścisłe dozorowanie, aby takowe w użytecznym stanie utrzymywane, i w razie upadku starych, nowe budynki kosztem dzierżawców, sposobem wyżej przepisany, stawiane były, a to bez względu na wysokość potrąconego procentu budowlanego, gdyż wyraźna jest decyzja Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, w jej reskrypcie z dnia 8 (20) Października 1838 roku Nr. 12,498/3,490, „że chociaż Rząd przy wydzierżawieniu dóbr przez licytację, lub w szczególnych wypadkach z wolnej ręki, potrącił oznaczony procent na budowlę, jednakże nie idzie zatem, aby dzierżawcy nie byli obowiązani czynić wyższego nakładu, skoro ilość takowego procentu nie jest wyluszczone w kontrakcie, lecz przeciwnie, według jego osnovy, dzierżawca poprzestał na tym funduszu, przyjmując go za dostateczny, tak na dopełnianie wszelkich reperacyj, jakoteż stawianie nowych do osiągnięcia intraty potrzebnych budowli.“

Na Assessorów Okręgowych tedy włożony jest główny obowiązek, aby, pod surową odpowiedzialnością, rewizye budowli folwarcznych corocznie odbywali i składali Rządowi Gubernialnemu raporty, gdzie jakie budynki nowe wystawić należy, a jakie reperowane być powinny, a to razem z wykazem drzewa, oraz innych kosztów ku temu potrzebnych, tudzież z poświadczeniem Urzędu leśnego, z której straży bezpłatne drzewo wydane być może, albo z poświadczeniem, że dla niezamożności lasów wydatek onego nie będzie mógł nastąpić.

W każdym razie, to jest, czy bezpłatne drzewo dodane być będzie mogło, albo nie, wykaz kosztów czyli anszlag, przez Budowniczego zrobiony, przesłany zostanie dzierżawcy z poleceniem, aby nowe postawienie budynków, przez Assessora Ekonomicznego zaprojektowanych, lub reperację starych, w takim a takim terminie wykonał, zaś Assessor Ekonomiczny okręgowy złoży Rządowi Gubernialnemu raport, że dzierżawca odebranie z lasów rządowych assygnowanego drzewa albo kupno onego z własnych funduszy zwłoczy,

перадѣни и допущеніи порчи фольварковыхъ строеній. Въ подобныхъ случаяхъ будутъ приняты противу неисправнаго арендатора военныя экзекуціонныя мѣры, а при неуспѣшности таковыхъ, согласно § 21-му аренднаго контракта, арендаторъ будетъ устраненъ, имѣніе же отдано въ аренду другому, болѣе исправному, на рискъ арендатора, оказавшаго перадѣніе относительно казенныхъ строеній. Упомянутыя мѣры строгости будутъ принимаемы тѣмъ болѣе, что, еслибы исполненіе § 2-го контракта предоставитъ добровольному усмотрѣнію арендаторовъ, вскорѣ бесполезно потрачены бы были значительные капиталы, ассигнованные Казною на постройку зданій.

Поэтому Губернское Правленіе считаетъ необходимымъ обязать арендаторовъ казенныхъ имѣній, чтобы они, посредствомъ своевременныхъ починокъ строеній, найденныхъ ими въ имѣніи, содержали таковыя въ исправности, негодныя же къ починкѣ вновь отстраивали, согласно указаніямъ Экономическаго Ассесора и распоряженіямъ Губернскаго Правленія; въ противномъ случаѣ непремѣнно приняты будутъ вышеуказанныя мѣры взысканія.

При этомъ подтверждается, что о постройкѣ какого либо зданія изъ бесплатно полученнаго или купленнаго на собственный счетъ лѣса, а также о сдѣланныхъ значительныхъ починкахъ, арендаторъ обязанъ доводить до свѣдѣнія Экономическаго Ассесора, который долженъ прибыть на мѣсто, съ Архитекторомъ, для составленія пріемнаго протокола и необходимой таксы по застрахованію строенія. Кромѣ того, въ предупрежденіе, чтобы арендаторы казенныхъ имѣній, исправляя, вмѣстѣ съ тѣмъ, должности Гминныхъ Войтовъ, не входили самовольно съ представленіями объ исключеніи строеній изъ застрахованія въ Страховомъ Обществѣ,—что можетъ нерѣдко случаться, съ цѣлью уменьшенія страховыхъ платежей, вносимыхъ арендаторами изъ собственныхъ денегъ,—Губернское Правленіе предписываетъ, чтобы арендаторъ, желающій исключить какое либо строеніе изъ застрахованія, или же уменьшить таку онаго, письменно относился къ Экономическому Ассесору, а по составленіи симъ послѣднимъ, на мѣстѣ, протокола о необходимости исключенія строеній изъ застрахованія, или же уменьшенія таксы, представлять таковой протоколъ Обводовому Коммисару, при

i przez swą albo niezamożność, albo obojętność, coraz bardziej dezelacyę budowli folwarcznych dopuszcza, wtenczas przeciwko takiemu nieakuratnemu naddzierżawcy lub dzierżawcy, kroki egzekucyi wojskowej wymierzone zostaną, a jeżeli i ta skutku nie odniesie, nastąpi eksmissya, § 21-m kontraktu dzierżawnego zastrzeżona, i na ryzyko zaniedbującego budowli rządowych, dobra te komu innemu rządniejszemu wypuszczone zostaną, a rygor powyższy tём pewniej wykonanym będzie, ile że gdyby spełnienie § 2-go rzeczzonego kontraktu do woli dzierżawców i naddzierżawców zostawione było, zniknąłby wkrótce tak wielki kapitał, w budowlę przez Skarb włożony.

Dla czego Rząd Gubernialny znajduje potrzebę zobowiązać naddzierżawców i dzierżawców dóbr rządowych, aby przez wczesne reperacye, wszelkie budynki, jakie przy wejściu do possessyi zastał, w użytecznym stanie utrzymywał, a zaś takie, które do reperacyi są niezdatne, podług wskazania Assessora Ekonomicznego i szczegółowych dyspozycyj Rządu Gubernialnego, na nowo własnym kosztem stawiał, gdyż w razie przeciwnym, powyższe zagrożenia niezawodnie spełnione będą.

Przyczém się zastrzega, że dzierżawca, wystawiwszy jaki budynek za dodaniem lub też bez dodania bezpłatnego drzewa, lub dopełniwszy jaką znaczną reperacyę, winien o tём donieść Assessorowi Ekonomicznemu, dla zjechań na grunt, wspólnie z Budowniczym, i zrobienia protokołu odbiorczego, tudzież sporządzenia taks ogniowych. Daléj, chcąc zapobiedz, aby naddzierżawcy i dzierżawcy dóbr rządowych, jako zarazem Wójci gmin, nie podawali samowolnie budynków do wykreślenia z Towarzystwa ogniowego, co łatwo dla pomniejszenia opłaty składki ogniowej, ex propriis przez tychże dzierżawców ponoszonej, dziać się może, Rząd Gubernialny domieszcza informacyę, że dzierżawca, chcąc jakowy budynek z taks ogniowych wykreślić, lub takse onego zniżyć, winien się na piśmie zgłosić do Assessora Ekonomicznego, i dopiero spisany przez niego na gruncie protokoł, potrzebę wykreślenia lub zniżenia assekuracyi usprawiedliwiający, do likwidacyi niedoboru składki ogniowej załączyć i Kommissarzowi

разсчетовъ о недоборѣ страхового платежа; въ противномъ случаѣ, расчеты не будутъ приняты во вниманіе, равно какъ и незасвидѣтельствованныя Экономическимъ Ассесоромъ страховыя таксы вновь построеннымъ или исправленнымъ зданіямъ. Предосторожность сія необходима по той причинѣ, что арендаторы, будучи обязаны сами вносить страховые платежи, нерѣдко, для уменьшенія оныхъ, понизили бы стоимость строеній, отчего Казна понесла бы убытки.

Въ заключеніе, Губернское Правленіе увѣдомляетъ, что если для постройки новаго зданія, или для починки стараго, будетъ отпущенъ Казною, бесплатно, лѣсной матеріалъ, въ такомъ случаѣ оставшійся годный лишь для отопленія матеріалъ, долженъ быть проданъ Экономическимъ Ассесоромъ съ публичныхъ торговъ, въ пользу Казны; въ мѣстахъ же, гдѣ лѣсной матеріалъ не былъ отпущенъ Казною, а купленъ арендаторомъ, старый матеріалъ поступаетъ въ его собственность. Еслибы оказалось, что арендаторъ употребилъ въ свою пользу старый матеріалъ отъ разрушившагося строенія и не построилъ новаго, въ такомъ случаѣ, согласно предписанію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 15 (27) Декабря 1839 г., за № 89,421/28,809, будетъ подвергнутъ денежному взысканію въ три раза болѣе стоимости этого матеріала.

Впрочемъ арендаторъ обязанъ также наблюдать, чтобы строенія крестьянъ и колонистовъ были въ хорошемъ состояніи, такъ какъ, согласно § 11-му контракта, онъ отвѣтствуетъ и за сіи послѣднія строенія.

Калишъ, 6 (18) Марта 1841 года.

№ 18,548/9,170.

№ 156.

Распоряженіе о томъ, чтобы Экономическіе Ассесоры безъ замедленія повѣряли состояніе строеній, застрахованныхъ въ Страховомъ Управленіи.

(8 (20) Августа 1842 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Распоряженіе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 24 Юня (6 Юля) пр. г., за № 33,844/9,982,

Обwodowemu зłożyć, а інаczej теж ликвидацие przyjęте nie będą, tudzież bez poświadczenia Assessora Ekonomicznego nie będą przyjęte żadne nowe taksy ogniowe budynków nowo-wystawionych albo wyreperowanych, i ta ostrożność z tego względu jest potrzebną, że dzierżawcy, mając obowiązek opłacania składki ogniowej, częstokroć dla zmniejszenia tej opłaty, zniżyliby wartość budynku, a tém samém Skarb poniósłby stratę.

W końcu oświadczają, że jeżeli do nowego budynku lub do reperacyi Rząd dodaje bezpłatnie drzewo, wtenczas pozostałe materiały, tylko na opał przydatne, winny być sprzedane przez licytację na rzecz Skarbu, i tą sprzedażą Assessor Ekonomiczny zatrudniać się powinien; tam zaś, gdzie Rząd drzewa nie dodaje i dzierżawca na odbudowanie swoim kosztem drzewo dostarczył, stare materiały stają się jego własnością; a zaś gdyby dowiedzioném było, że dzierżawca, z upadłego budynku stare materiały na swój użytek obrócił, a innego nowego budynku nie postawił, wtenczas do zapłacenia w trójnasób wartości tychże materiałów, na zasadzie reskryptu Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 15 (27) Grudnia 1839 roku Nr. 89,421/28,809, pociągnięty będzie.

Zresztą co do budowli włościańskich i kolonistów, dzierżawca na ich stan także baczną zwracać powinien, zwłaszcza, że i za te, według § 11-go kontraktu, jest odpowiedzialny.

w Kaliszu, dnia 6 (18) Marca 1841 roku.

Nr. 18,548/9,170.

№ 156.

Rozporządzenie, iżby Assessorowie Ekonomiczni nie dopuszczali zwłoki w sprawdzaniu stanu budowli, w Dyrekcji Ubezpieczeń od ognia zabezpieczonych.

(d. 8 (20) Sierpnia 1842 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Wydane przez Kommissję Rządową Przychodów i Skarbu w dniu 24 Czerwca (6 Lipca) r. z. Nr. 33,844/9,982 roz-

о томъ, что въ казенныхъ имѣніяхъ ни одно казенное строеніе не должно быть исключено изъ кадастра Страховаго Общества, или же показываемо въ низшей стоимости, или вновь страхуемо, впредь до признанія сего за нужное Экономическимъ Ассесоромъ и утвержденія имъ новой страховой таксы, дало Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ поводъ замѣтить, что изъясненное правило затрудняетъ полицію въ исполненіи постановленій по строительной части, коими требуется, чтобы постройки ветхія или съ испорченными трубами и т. п., легко могущія воспламениться или разрушиться, были немедленно разбираемы, согласно постановленіямъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 29 Января 1817 г., (ст. 9) и 27 Мая т. г., (ст. 2 и 3). По симъ соображеніямъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ требуетъ отмены означеннаго распоряженія.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства не могла согласиться на удовлетвореніе сего требованія, такъ какъ въ подобномъ случаѣ Казна не была бы обезпечена отъ потерь, еслибы арендаторы, для уменьшенія страховыхъ сборовъ, уплачиваемыхъ ими безъ всякаго вознагражденія, имѣли право, въ арендуемыхъ имѣніяхъ, представлять строенія къ исключенію изъ кадастра, или показывать ихъ меньшей стоимости.

Для устраненія однако повода къ жалобамъ административныхъ властей, кои обязаны заботиться о безопасности жителей и объ обезпеченіи правъ и имущества Страховаго Общества, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, согласно требованію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, предписываетъ Губернскому Правленію: подтвердить Экономическимъ Ассесорамъ, чтобы они по исполненію вышеизложенныхъ обязанностей не допускали ни малѣйшей медленности и освидѣтельствованіе строеній, кои, по правиламъ полицейскимъ или Страховаго Общества, подлежатъ сломкѣ, какъ угрожающія опасностію отъ пожара, и исключенію изъ кадастра, а также вновь возведенныхъ или исправленныхъ построекъ, стоимость которыхъ должна быть внесена въ

порядокъ, że w dobrach rządowych żaden budynek skarbowy nie może być z kadastrów Towarzystwa ogniowego wykreślony, w wartości niżony, ani w nowej wartości podany, dopóki Assessor Ekonomiczny na gruncie nie uzna tego potrzeby i nie poświadczy ułożonej taksy do nowego zabezpieczenia, zniżenia albo zupełnego wykreślenia, dało powód Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych do uczynienia uwagi, iż przez to doznaje przeszkody dopełnienie przepisów policyi budowniczej, które wymagają, żeby budowle dla złego stanu kominów, starości i t. d., niebezpieczeństwem ognia lub zawalenia grożące, były niezwłocznie rozebrane, w myśl art. 9-go postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 29 Stycznia 1817 roku, tudzież 2 i 3-go z dnia 27 Maja t. r.; z tego powodu rzeczona Władza żądała zmiany tego przepisu.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu na zadosyć uczynienie temu żądaniu nie mogła zezwolić, bo nicby nie zabezpieczało Skarbu od straty, gdyby dzierżawcy dla zniżenia sobie składki ogniowej, bez wynagrodzenia opłacanej, mieli zostawione do woli podawać budowle w dobrach dzierżawnych do wykreślenia z kadastrów lub zniżenia w wartości.

Żeby zaś usunąć powody uzalania się władz administracyjnych, z dwojakiego stanowiska obowiązek czuwania mających, naprzód policyjny, pod względem rozciągania nadzoru nad bezpieczeństwem życia mieszkańców, powtóre, jako przestrzegających praw i dobra Towarzystwa ogniowego, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, stosownie do żądania Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, poleca Rządowi Gubernialnemu upomnieć Assessorów Ekonomicznych, żeby w czynnościach, o jakich tu mowa, nie dopuszczali żadnej zwłoki, lecz wezwani do sprawdzenia stanu budowli, która z przepisów policyi budowlanej lub Towarzystwa ogniowego jako grożąca zawaleniem albo niebezpieczeństwem pożaru ma być rozebrana i następnie z kadastru wykreślona, albo też takiej, która po dokonanej reperacyi lub nowo wystawiona ma być do tegoż kadastru w zmienionej wartości zaciągnięta lub nowo podana, aby czynność takową natychmiast dopełniali, nie czekając zjazdu do dóbr dla in-

кадастръ, производили немедленно, въ сроки, указанные статьею 5-ю распоряженія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 27 Мая 1817 года, коимъ административнымъ властямъ вмѣнено въ обязанность наблюдать, чтобы ветхія строения, угрожающія разрушеніемъ, были исправляемы или разбираемы въ семидневный срокъ, когда хозяинъ на лицо, и въ двухнедѣльный—въ случаѣ его отсутствія.

Варшава, 8 (20) Августа 1842 года.

N° 48,587/16,903.

N° 157.

Объясненіе о томъ, что строения въ казенныхъ имѣніяхъ должны содержаться въ исправности, не только при сдачѣ аренды, но и въ продолженіе оной.

(12 (24) Сентября 1842 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

До свѣдѣнія Правительственной Коммисіи дошло, что нѣкоторые изъ арендаторовъ казенныхъ имѣній объясняютъ условія контракта относительно строеній такъ, что на обязанности ихъ вовсе не лежитъ починка сихъ послѣднихъ въ продолженіе аренднаго срока, лишь бы постройки находились въ удовлетворительномъ состояніи при сдачѣ имѣнія.

Подобное объясненіе не только не основано на условіяхъ контракта, но даже прямо имъ противорѣчить, такъ какъ въ § 11-мъ ясно сказано, что во все время аренднаго срока жилища и хозяйственные строения, а равно корчмы, должны содержаться въ исправности, безъ отлагательства нужныхъ починокъ до истеченія аренды; дальнѣйшее уже условіе контракта обязываетъ арендатора передать, при сдачѣ аренды, все строенія въ должномъ видѣ. Кромѣ того въ § 21 сказано, между прочимъ, что арендаторъ, причинившій какое либо разстройство въ строеніяхъ, или же не возведшій новыхъ, подвергается административнымъ взысканіямъ, именно: секвестру движимости хозяйственныхъ принадлежностей (инвентаря), съ публичною про-

ныхъ okoliczności, gdyż stosować się powinni najściślej do terminu zakreszonego art. 5-m postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 27 Maja 1817 roku, który władzom wykonawczym przeznacza tydzień czasu, a w razie nieobecności właściciela, najdlużej dwa tygodnie, na dopilnowanie, aby budowla, zawaleniem grożąca, była naprawiona lub rozebrana.

в Варшавіе, дня 8 (20) Сіерпня 1842 року.

Nr. 48,587/16,903.

N° 157.

Обясненіе, изъ будовле в добрахъ рѣдowychъ повинны бычъ в добрымъ станіе, не только при wyjściu dzierżawy, , ale i w ciągu jęj trwania.

(d. 12 (24) Września 1842 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Doszło do wiadomości Kommissyi Rządowej, że niektórzy dzierżawcy dóbr rządowych warunki kontraktu co do budowli tłumaczyć chcą w ten sposób, jakoby im zostawiały wolność w ciągu possessyi nie przedsiębrać żadnej reperacyi, byle tylko przy wyjściu z dzierżawy oddali budowle w stanie dobrym.

Takie rozumienie rzeczy, nie znajdując żadnego poparcia w wymienionych warunkach, jest im wprost przeciwnie, gdyż te w § 11-m wyraźnie obejmują: że przez czas trwania dzierżawy budowle mieszkalne, propinacyjne i gospodarskie w stanie dobrym i użytkowi odpowiednim mają być utrzymywane, nie odkładają tego obowiązku do skończenia zakresu dzierżawnego, bo co do tego zastrzegają dalej, że przy wyjściu dzierżawcy w wymienionym tu stanie zostawić je winien. Do takiego rozumienia rzeczy przybywa w pomoc § 21-y, stanowiący między innemi, że gdyby dzierżawca stał się powodem zniszczenia lub niewystawienia budowli, poddany jest wszelkim stopniom egzekucyi administracyjnej, sekwestracji ruchomości i inwentarzy, ich sprzedaży przez licytację,

дажею оныхъ, въ случаѣ же недостаточности этихъ мѣръ, Казна въ правѣ, не обращаясь къ судебному разбирательству и не ожидая истечения аренднаго срока, объявить новые торги на отдачу имѣнія въ содержаніе.

Все изложенное не оставляетъ сомнѣнія, что арендаторъ, вступивъ въ пользованіе казеннымъ имѣніемъ, обязанъ, не ожидая истечения аренднаго срока, постоянно исполнять, по отношенію къ постройкамъ, условія контракта во всѣхъ подробностяхъ, указанныхъ въ распоряженіи Правительственной Коммисіи отъ 8 (20) Октября 1838 года, за № 12,498/3,490, то есть всѣ существующія строенія исправлять, если окажется въ томъ надобность для приведенія ихъ въ хорошее состояніе, недостающія же и необходимыя для хозяйства вновь строить, даже и въ такомъ случаѣ, еслибы издержки на эту постройку превышали количество назначенныхъ на сей предметъ процентовъ.

Для наблюденія за исполненіемъ сего, предписано было Ассесорамъ, чтобы они ежегодно осматривали строенія въ казенныхъ имѣніяхъ, находящихся въ ихъ участкахъ. Нынѣ, Правительственная Коммисія, подтверждая предписанія свои отъ 13 (25) Сентября 1839 года, за № 75,651/24,351, и отъ 18 (30) Января 1842 г., за № 1,852/402, предписываетъ—представить въ Декабрѣ мѣсяцѣ т. г. отчеты о томъ, исполняютъ ли арендаторы условіе, изложенное въ § 11-мъ. Въ случаѣ недоставленія таковыхъ свѣдѣній, Коммисія подвергнетъ виновныхъ ответственности, согласно вышеприведеннымъ распоряженіямъ.

Независимо отъ сего, Коммисія предписала Интендантамъ, чтобы они, буде при осмотрѣ казенныхъ имѣній замѣтятъ, что арендаторы не заботятся о поддержкѣ строеній, доносили о томъ Губернскому Правленію, которое, опредѣливъ, законнымъ порядкомъ, издержки на починку запущенныхъ зданій, или на возведеніе новыхъ, обязано назначить арендатору кратчайшій для исполненія сего срокъ; при недействительности же таковой мѣры назначить экзекуцію, секвестръ и продажу хозяйственной движимости, согласно условіямъ, указаннымъ въ контрактѣ, а засимъ представить объ удаленіи арендатора, такъ какъ онъ, съ потерей экономическихъ принадлежностей, утрачиваетъ право на содержаніе имѣнія.

Если Интендантъ найдетъ въ какомъ либо имѣніи, что

a gdyby te środki okazały się bezskutecznymi, wolno Rządowi bez procesu, pomimo lat nieupłynionych, dobra do nowego wydzierżawienia przez licytację ogłosić na risico dzierżawcy.

To określenie nie pozostawia żadnej wątpliwości, że każdy dzierżawca od chwili objęcia wypuszczonych mu dóbr rządowych jest obowiązany ciągle, bez odkładania do końca swęj dzierżawy, spełniać warunki kontraktowe co do budowl w takiej obszerności, jak wskazuje ugruntowane na nich rozporządzenie Kommissyi Rządowej z dnia 8 (20) Października 1838 roku Nr. 12,498/3,490, to jest wszelkie istniejące naprawiać, o ile potrzeba dla przywiedzenia ich do dobrego stanu, brakujące zaś, a do prowadzenia gospodarstwa lub osiągnięcia wydzierżawionego dochodu konieczne, nowo stawiać, bez względu na to, że wysokość kosztów przenosi ilość potrąconego procentu na budowle.

Dla zapewnienia skutku przepisano Assessorom, żeby corocznie odbywali rewizye budowli w dobrach rządowych, w ich okręgu położonych; Kommissya Rządowa, wznawiając w tej mierze zarządzenia swoje z dnia 13 (25) Września 1839 roku Nr. 75,651/24,351 i 18 (30) Stycznia 1842 roku Nr. 1,852/402, poleca, iżby w miesiącu Grudniu r. b. złożone jej były sprawozdania, jak dalece dzierżawcy dopełniają § 11-y warunków; w razie nieotrzymania tego, postąpi podług zapowiedzenia w pomienionych zarządzeniach.

Poleciła przytém Intendentom, aby przy rewizyi dóbr, znajdując dzierżawców o budowlę niedbałych, donosili Rządowi Gubernialnemu, który drogą właściwą ustanowi koszt potrzebne na reperacye lub wystawienie nowych, wyznaczy dzierżawcy termin jak najkrótszy, ile konieczność każe do wykonania; gdyby zaś skutek nie nastąpił, przedsięwzięcie egzekucye, sekwestracye i sprzedaż inwentarzy, jako środki kontraktem wskazane, a następnie przedstawi do exmissyi, jako z inwentarzami tracącego kwalifikacyę do dalszej dzierżawy.

Intendent, dostrzegając w których dobrach znaczne za-

строения пришли въ упадокъ и что со стороны Ассесора и самаго Губернскаго Правленія не было принято къ отвращенію сего надлежащихъ мѣръ, то онъ обязанъ довести о томъ до свѣдѣнія Коммисіи, которая подвергнетъ виновныхъ законной отвѣтственности.

Варшава, 12 (24) Сентября 1842 года.
№ 68,795/23,744.

№ 158.

Установленіе формы вѣдомости о состояніи строеній въ казенныхъ имѣніяхъ.

(5 (17) Марта 1843 года.

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Распоряженіемъ отъ 12 (24) Сентября 1842 года, за № 68,795/23,744, предписано всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ представлять ежегодно въ Декабрѣ мѣсяцѣ, въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, отчетъ, въ какой мѣрѣ арендаторы казенныхъ и другихъ имѣній исполняютъ § 11 контракта, въ отношеніи постройки новыхъ и починки ветхихъ строеній, и которые именно изъ нихъ не исполняютъ этой обязанности. Хотя нѣкоторые Губернскія Правленія, вѣдѣвше этого предписанія, и представили вѣдомости съ собранными на мѣстѣ при повѣркѣ свѣдѣніями, но какъ нѣкоторые изъ этихъ вѣдомостей оказались совершенно неудовлетворительными, то Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства постановила сдѣлать обязательною форму вѣдомостей, принятую Къ-ленскимъ Губернскимъ Правленіемъ, и, съ этою цѣлью, препровождая въ Н Губернское Правленіе форму для составленія сказанныхъ вѣдомостей, предписываетъ ему примѣняться къ ней на будущее время.

Варшава, 5 (17) Марта 1843 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ленскій.*

№ 6,678/1,927 и 16,442/5,087.

niedbanie budowli, brak dozoru ze strony Assessora lub nie-użycie zaradczych środków przez Rząd Gubernialny, jest obowiązany donieść o tém Kommissyi Rządowej, która bezkar-nie nie przepuści.

в Варшавіе, дня 12 (24) Września 1842 roku.
Nr. 68,795/23,744.

№ 158.

Przepisanie wzoru do wykazu o stanie budowli w dobrach rządowych.

(d. 5 (17) Marca 1843 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

W reskrypcie, pod dniem 12 (24) Września 1842 roku Nr. 68,795/23,744 wydanym, wskazane zostało wszystkim Rządom Gubernialnym podawanie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu w miesiącu Grudniu każdego roku sprawozdania, jak dalece w spełnieniu § 11-go kontraktów dzierżawcy dóbr rządowych i innych stawiają nowe i naprawiają stare budowle gruntowe, a którzy obowiązku tego zaniedbują. Wprawdzie niektóre Rządy Gubernialne w skutku tego polecenia przedstawiły wykazy z wiadomościami, przy odbytem sprawdzeniu na gruncie powziętemi, lecz gdy z tych wykazów niektóre okazały się niezupełnie troskliwość Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu zaspokajającemi, przeto Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu postanowiła formę takich wykazów, przez Rząd Gubernialny Kielecki przyjętą, wskazać wszystkim innym za obowiązującą, i w tym celu przesyła Rządowi Gubernialnemu N wzór do podawania rzeczonych wykazów, i poleca mu, aby na przyszłość do takowego stosował się.

в Варшавіе, дня 5 (17) Marca 1843 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Łęski.*

№ 6,678/1,927 и 16,442/5,087.

Приложеніе къ N° 158-му.

(Форма)

N губернія.

В Ъ Д О М О С Т Ъ,

заключающая свѣдѣнія: какія именно строенія были указаны къ постройкѣ или починкѣ, на счетъ уступленныхъ арендаторамъ процентовъ, съ самаго начала вступленія ихъ въ аренду; какія строенія построены или починены, и что еще въ текущемъ арендномъ періодѣ остается къ исполненію.

Представленная изъ N губерніи.

Annex do Nr. 158-go.

(Wzór)

Gubernia N.

W Y K A Z,

przynoszący wiadomość, jakie budowle z potrąconych dzierżawcom procentów, od zaczęcia się bieżącej ich dzierżawy, do nowego wystawienia lub naprawy wskazane były, jakie wystawiono lub naprawiono, i co jeszcze do dopełnienia pozostaje do bieżącej dzierżawy.

Podany z gubernii N.

№ 159.

О постройкѣ мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ и о томъ, какой матеріалъ долженъ быть для сего употребляемъ.

(23 Октября (4 Ноября) 1843 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Такъ какъ для возобновленія и починки мостовъ на трактахъ и дорогахъ, въ предѣлахъ казенныхъ имѣній, употребляется весьма значительное количество лѣснаго матеріала, то все случаи, дѣйствующіе на увеличеніе отпуска этого матеріала, должны быть устранены. Не упоминая о мостахъ, устраиваемыхъ и содержимыхъ на значительнѣйшихъ трактахъ, на счетъ дорожныхъ суммъ, такъ какъ за постройкою оныхъ и соразмѣнностью расходовъ на ихъ содержаніе наблюдаетъ подлежащее вѣдомство, Правительственная Коммисія обращаетъ вниманіе лишь на такіе мосты въ казенныхъ имѣніяхъ, которые, согласно правиламъ, должны быть устраиваемы и содержимы на счетъ Казны, какъ владѣльца имѣнія, или же арендаторами, по контрактнымъ условіямъ, именно для того, чтобы при употребленіи на этотъ предметъ лѣснаго матеріала, наблюдались возможныя сбереженія. Имѣя это въ виду, Правительственная Коммисія предписала уже: менѣе значительные мосты, на рвахъ и проселочныхъ дорогахъ, строить изъ полевого камня; въ мѣстахъ же, гдѣ это окажется невозможнымъ, соблюдать возможную экономію при отпускѣ лѣснаго матеріала для постройки мостовъ, которые не должны быть длиннѣе, шире или выше дѣйствительной надобности, и въ удаленныхъ мѣстахъ не устраивать такихъ мостовъ, какъ на главныхъ дорогахъ, если это можетъ увеличить расходъ лѣснаго матеріала; наконецъ, не строить мостовъ тамъ, гдѣ нѣтъ въ нихъ настоятельной необходимости. Если арендаторъ казенныхъ имѣній, по условіямъ контракта, принимаетъ на себя постройку или починку моста, съ употребленіемъ на то собственного матеріала, то, какъ онъ самъ соблюдать будетъ возможно большую экономію въ лѣсномъ матеріалѣ, надлежитъ смотрѣть за тѣмъ, чтобы таковая не была въ ущербъ постройкѣ. Когда отпускается казенный матеріалъ, особенно въ значительномъ количествѣ, Архитекторъ или Инженеръ долженъ составить расчетъ, который Экономическій Ассесоръ подлежащаго

№ 159.

Rozporządzenie dotyczące konstrukcyi mostów w dobrach rządowych i materyału, z jakiego mają być stawiane.

(d. 23 Października (4 Listopada) 1843 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Odnawianie i naprawy mostów po traktach i drogach, w obrębie dóbr rządowych, spożywają w ogóle niemалą ilość materyału drzewnego, wszystko więc, cokolwiek przyczynia się do bezpotrzebного powiększenia tego wydatku, powinno być usunięte. Nie mówiąc o mostach stawianych na traktach znaczniejszych, których budowa i utrzymanie obciążają fundusz drogowy, bo względem tych właściwa władza czuwa nad zastosowaniem ich i wydatku do rzeczywistej potrzeby, idzie tylko o takie mosty w dobrach rządowych, które Skarb, jako dziedzic, według przepisów, albo dzierżawcy z warunków kontraktowych są obowiązani urządzać i utrzymywać, a mianowicie, aby w użyciu do tego drzewa zachować wszelką możliwą oszczędność. Dążąc do takowej, Kommissya Rządowa przepisała już, ażeby mosty pomniejsze na rowach i drogach komunikacyjnych były budowane z kamienia polnego, lecz przytém, gdzie to nastąpić nie może, należy mieć na uwadze, aby nie zwiększać wydatku drzewa stawianiem mostów dłuższych, szerszych lub wyżej wyniesionych, nad rzeczywistą potrzebę, ani w punktach obocznych nie nadawać im takiej konstrukcyi, jak przy traktach głównych, jeżeli ta jest powodem zwiększania ilości użytego materyału, lub wreszcie, żeby ich nie urządzać tam, gdzie konieczność nie wskazuje. Gdy dzierżawca dóbr rządowych z obowiązku kontraktowego przedsięwzię budowę lub naprawę mostu własnym materyałem, tam interessem jego zachowanie oszczędności, w tym razie wypada odwrotnie dopilnować, ażeby ta za daleko nie była posuniętą; lecz gdzie Skarb drzewo dodaje, tam przy zapotrzebowaniu większej massy, Budowniczy lub Inżynier powiatowy układa wyrachowanie, które Assessor Ekonomiczny właściwego okręgu, z wyjaśnieniem o położeniu

округа представить по начальству, съ соответственнымъ объясненіемъ. Поэтому, съ настоящаго времени, Ассесоръ, входя съ представленіемъ о необходимости постройки или починки моста въ казенныхъ имѣніяхъ, обязанъ съ точностію удостовѣриться на мѣстѣ и объяснить:

1) оказывается ли дѣйствительная необходимость въ постройкѣ новаго моста въ данномъ мѣстѣ, или же можно ограничиться сохраненіемъ стараго, за нѣкоторыми починками;

2) не можетъ ли быть въ этомъ мѣстѣ построень каменный мостъ, вмѣсто деревяннаго;

3) дѣйствительно ли для моста необходимы существующіе или проектируемые размѣры. Въ послѣднемъ случаѣ, Губернское Правленіе обязано предписать Архитекторамъ и Инженерамъ:

a) при представленіи проекта постройки моста, имѣть въ виду пространство, соответствующее дѣйствительной необходимости на случай весенняго разлитія рѣкъ; если же пространство слишкомъ велико, то озаботиться, нельзя ли сдѣлать земляную насыпь, дабы сократить длину моста;

b) на проселочныхъ дорогахъ ширина моста должна быть такая, какая необходима для проѣзда четверки лошадей, запряженныхъ въ рядъ;

c) высота моста не должна быть значительно поднята надъ уровнемъ плотины, потому что вода и во время разлива не поднимается выше этого уровня;

d) на равнинахъ и пространствахъ, гдѣ вода нѣсколько усиливается въ весеннее только время, послѣ проливныхъ дождей и при таяніи снѣговъ, размѣры мостовъ должны соответствовать лишь дѣйствительной надобности.

Если вновь построенный мостъ окажется длиннѣе, шире или выше, чѣмъ слѣдовало бы, въ такомъ случаѣ на техника, представившаго проектъ, обращено будетъ взысканіе излишнихъ расходовъ или стоимости отпущеннаго въ большемъ, чѣмъ слѣдовало, количествѣ матеріала. Экономическій Ассесоръ обязанъ наблюдать за симъ и доносить о всякомъ упущеніи. Чиновникамъ особыхъ порученій при Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства, имѣющимъ надзоръ за казенными имѣніями, предписано наблюдать, во время объѣздовъ, за исполненіемъ Ассесо-

рзeczy, w kolei obowiązany przedstawić. Odtąd więc, gdy As-sessor będzie podawał potrzebę budowy lub restauracyi mostu w drogach rządowych, kosztem Skarbu, lub dzierżawcy, za dodaniem przez Rząd bezpłatnego drzewa, obowiązany dokładnie przekonać się na miejscu i wyjaśnić:

1) czy w miejscu projektowaném zachodzi konieczna potrzeba urządzenia nowego mostu, lub utrzymania naprawy potrzebującego;

2) czy w témże miejscu zamiast drewnianego nie może być most kamienny;

3) czy przestwór, na którym most znajduje się lub ma być stawiany, jest zastosowany do potrzeby; dla tego Rząd Gubernialny poleci Budowniczym i Inżynierom:

a) przy projektowaniu mostu uwzględniać wielkość przestworu do istotnej potrzeby zapewnienia przyzwoitego odpływu wodzie, w czasie wezbrania, i gdy naturalny przestwór jest za wielki, aby go ziemią zasypać, nadaremnie zaś długości mostu nie powiększać;

b) żeby na drogach ubocznych komunikacyjnych oznaczać szerokość mostu taką tylko, jakiej wymaga dogodny przejazd zaprzęgiem w 4 konie obok;

c) wysokość mostu, żeby nie była o wiele znaczniejszą nad groblę, której woda w czasie wezbrania nie zalewa;

d) na równinach, gdzie raptownego wezbrania być nie może, na suchych przestworach, gdzie tylko z wiosny, po roztopie śniegów lub po nawałnych deszczach, woda przepływa, aby nie projektowali mostów większych, lub konstrukcyi kosztowniejszej, nad potrzebę.

Jeżeli bowiem będą stawiane mosty dłuższe, szersze lub wyższe niż należy, projektujący technik do zwrotu podwyższonych przez to kosztów lub wartości za zwiększony wydatek drzewa będzie pociągany. Każdy Assessor Ekonomiczny obowiązany na to zwracać uwagę i dostrzeżone uchybienia donosić, wzajemnie bowiem urzędnicy Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu do szczególnych poruczeń, mający nadzór dóbr rządowych, otrzymali polecenie w przejazdach swo-

рами означенныхъ правилъ, и объ упущеніяхъ доносить Правительственной Коммисіи.

Варшава, 23 Октября (4 Ноября) 1843 года.

№ 25,743/8,199.

№ 160.

Дополненіе къ правиламъ о содержаніи мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ.

(17 (29) Февраля 1844 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Августовскій Гражданскій Губернаторъ, отъ 13 (25) Января с. г., за № 553, испрашиваетъ, чтобы Лѣснымъ Управленіемъ разрѣшено было отпускать, по ассигновкамъ Губернскаго Правленія, бесплатно, изъ казенныхъ дачъ, лѣсной матеріалъ, необходимый для постройки мостовъ, не только изъ смѣтныхъ годовыхъ лѣсосѣкъ, но и чрезвычайнымъ порядкомъ, даже по истеченіи періода рубки, а также чтобы Губернскому Правленію предоставлено было право утверждать, безъ представленія о томъ Правительственной Коммисіи, всякаго рода смѣты на постройку или починку мостовъ, не превышающія 3,000 злотыхъ, или 450 рублей, и распоряжаться производствомъ работъ посредствомъ подряда, въ сокращенный срокъ, для огражденія Казны отъ значительныхъ расходовъ, которые, отъ многосложности переписки о постройкахъ и починкахъ мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ, почти всегда увеличиваются.

При обсужденіи сего, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства приняла во вниманіе, что предписаніемъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 23 Сентября 1823 года, за № 13,288, имѣющимъ обязательную силу и въ настоящее время, разрѣшено, въ особыхъ случаяхъ, когда окажется необходимымъ построить или исправить мосты на дорогахъ, проходящихъ чрезъ казенныя имѣнія, работы эти производить безъ соблюденія формальностей, предписанныхъ правилами объ управленіи казенными имѣніями, порядкомъ, принятымъ въ частныхъ имѣніяхъ, гдѣ постройкою

ихъ зважать, czy Assessorowie tych przepisów pilnują, i o zaniedbaniu ich Kommissyi Rządowej donosić.

w Warszawie, d. 23 Października (4 Listopada) 1843 r.

Nr. 25,743/8,199.

№ 160.

Узупелніеніе przepisów, dotyczących utrzymania mostów w dobrach rządowych.

(d. 17 (29) Lutego 1844 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Z powodu rapportu Gubernatora Cywilnego gubernii Augustowskiej z d. 13 (25) Stycznia r. b. Nr. 553, w którym uczynił wniosek za wydaniem ogólnego rozporządzenia, upoważniającego Urzędy leśne do wydawania raz na zawsze za assignacyami Rządu Gubernialnego bezpłatnie z lasów rządowych drzewa, do budowy mostów potrzebnego, nietylko z cięć rocznych, ale i z extra porębów, a to nawet w porze zamknięcia lasów, jakoteż, aby wszelkie anszlagi na budowę lub naprawę mostów w dobrach rządowych, w obliczeniu kosztów złp. 3,000 czyli rs. 450 nieprzenoszące, sam Rząd Gubernialny bez odnoszenia się do Kommissyi Rządowej zatwierdzać, oraz w wykonanie przez entrepryzę, za pomocą skróconej liczby obwieszczeń, wprowadzać był mocen, — a to celem zasłonięcia Skarbu od znacznych kosztów w tej mierze, które, z powodu zbyt rozciągłej korespondencyi, jaką podług trwających przepisów, przed rozpoczęciem budowy lub naprawy każdego w dobrach rządowych mostu, przeprowadzić potrzeba, prawie zawsze znakomicie się zwiększają; Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, zważywszy, że gdy Namiestnik Królewski reskryptem daty 23 Września 1823 r. pod Nr. 13,288, dotąd obowiązującym, rozkazał, aby w nagłych przypadkach, gdzieby zachodziła potrzeba wystawienia lub reparacyi mostów na drogach, przez dobra rządowe przechodzących, zarządzano uskutecznienie tego w spo-

и исправленіемъ мостовъ распоряжаются Уѣздные Начальники; что установленный симъ предписаніемъ порядокъ долженъ быть примѣняемъ и къ казеннымъ имѣніямъ. Съ другой стороны, Комисія имѣла въ виду: что вышеприведенное повелѣніе объявлено было ею, отъ 29 Января 1824 года, за № 43,830/8,603, всѣмъ Воеводскимъ Коммисарамъ, къ руководству, и что, отъ 21 Января 1835 года, за № 2,549/766, она же предоставила Губернскимъ Правленіямъ, въ чрезвычайныхъ случаяхъ, когда оказывается необходимымъ построить или исправить мосты въ казенныхъ имѣніяхъ, стоимостью ниже 150 руб., распоряжаться о производствѣ работъ, безъ вызова къ торгамъ, и поступать такимъ же образомъ во всѣхъ обыкновенныхъ случаяхъ, когда расходы не превышаютъ 100 руб.; что означенныя распоряженія не отмѣнены до настоящаго времени, и только относительно отпуска лѣснаго матеріала изъ казенныхъ дачъ, циркуляромъ Правительственной Комисіи отъ 18 Февраля (2 Марта) 1843 года, за № 11,022/3,532, воспрещено Губернскимъ Правленіямъ распоряжаться безъ предварительнаго о томъ представленія Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства; что въ этомъ последнемъ предписаніи Правительственной Комисіи, относящемся вообще къ отпуску лѣснаго матеріала на постройку зданій въ казенныхъ имѣніяхъ, ничего не упомянуто о мостахъ.

По всѣмъ симъ соображеніямъ, Правительственная Комисія увѣдомляетъ, что вышеприведенныя распоряженія относительно мостовъ обязательны до настоящаго времени; но для того, чтобы они исполнялись надлежащимъ порядкомъ, Комисія признала нужнымъ постановить слѣдующія дополнителныя правила:

1) Въ такихъ казенныхъ имѣніяхъ, гдѣ, по арендному контракту, арендаторъ обязанъ содержать мосты на свой счетъ, въ случаяхъ, упомянутыхъ въ вышеприведенномъ распоряженіи Намѣстника въ Царствѣ, Уѣздные Начальники могутъ сами распоряжаться о постройкѣ или починкѣ моста. Буде, по контракту, арендатору предоставлено право получать бесплатно лѣсной матеріалъ изъ казенныхъ лѣсовъ, то въ случаѣ, когда изъ дачъ, къ имѣнію принадлежащихъ, можетъ быть выданъ матеріалъ въ ко-

сѣбъ какъ сіе dzieje w dobrach prywatnych, pomijając formy, jakichby się trzymać wypadało przy uskutecznieniu tego w administracyi dóbr rządowych, to jest stawianie i naprawę mostów w dobrach prywatnych zarządzają Naczelnicy Powiatowi, że takiemu porządkowi i dobra rządowe poddane być powinny, — zważywszy dalej, że na mocy tego reskryptu Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu rozporządzeniem daty 29 Stycznia 1824 roku Nr. 43,830/8,603, poleciła była już wszystkimъ bb. Kommissyomъ Wojewódzkimъ, aby się do tego stosowały, oraz, że następнымъ rozporządzeniemъ daty 21 Stycznia 1835 r. Nr. 2,549/766, upoważniła nawet wszystkie Rządu Gubernialne, aby w nagłychъ przypadkachъ potrzeby stawiania lub naprawy mostów w dobrach rządowych, o ileby obliczony na to kosztъ nie dochodziłъ rs. 150, bezъ ogłaszania licytacyi in minus, wykonanie zarządzały, a w każdymъ przypadku takъ postąpić dozwoliła, jeżeliby koszta nie przynosiły rs. 100, — że rozporządzenia te dotądъ nie zostały odwołane i tylko podъ względemъ wydania drzewa z lasów rządowych, podługъ ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu daty 18 Lutego (2 Marca) 1843 r. Nr. 11,022/3,532, Rządu Gubernialne nie mają mocy wydawania rozporządzeńъ bezъ odnoszenia się do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, że i to ostatnie rozporządzenie Kommissyi Rządowej, mówiącъ w ogólności o wydatku drzewa do budowli w dobrach rządowych, o mostachъ nie nie powiedziało; a zatemъ rozporządzenia poprzednie co do mostówъ stoją w swęj mocy, potrzeba tylko, aby wykonywanie ichъ odbywało się w należytymъ porządku, ku czemu Kommissya Skarbu uznała potrzebę wskazać dodatkowe następujące zasady i takъ:

1) Gdzie dzierżawcy w dobrach rządowychъ podługъ kontraktu dzierżawnego obowiązani są do utrzymania mostówъ własnymъ kosztemъ, w takichъ wypadkachъ, z mocy powołanego wyżej reskryptu Namiestnika Królewskiego, o ileby szło o wystawienie lub reperacyę mostu, Naczelnicy Powiatowi wykonanie tego sami zarządzać są mocni, a jeżeli podługъ kontraktu dzierżawnego zapewnione jestъ dzierżawcy dodanie z lasów rządowychъ drzewa bezpłatnie, w takimъ razie, o ile lasy

личествъ, превышающемъ, напр., стоимостью 15 руб., Уѣздные Начальники, хотя и въ правѣ разрѣшить отпускъ, обязаны донести о томъ Губернскому Правленію, которое, въ свою очередь, немедленно доносить Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства о выданной Уѣзднымъ Начальникомъ или самимъ Губернскимъ Правленіемъ ассигновкѣ. Если матеріалъ изъ казенныхъ дачъ долженъ и можетъ быть выданъ, то для постройки мостовъ слѣдуетъ немедленно ассигновать оный, хотя бы въ это время рубка лѣса уже не производилась.

Экстренная рубка разрѣшается Уѣзднымъ Начальникомъ или Губернскимъ Правленіемъ только изъ лѣсосѣкъ перваго послѣдующаго года; въ противномъ случаѣ, матеріалъ не можетъ быть отпущенъ безъ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, подлѣ опасеніемъ отвѣтственности.

2) Если предстоитъ надобность построить или исправить мостъ въ казенныхъ имѣніяхъ на счетъ Казны, и если, въ чрезвычайныхъ случаяхъ, расходы по этимъ работамъ не будутъ превышать 150 руб., а въ обыкновенныхъ 100 руб., Губернское Правленіе, согласно вышеприведенному предписанію, въ правѣ распорядиться производствомъ работъ, даже безъ вызова къ торгамъ, но должно донести о томъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

О всѣхъ работахъ, по которымъ расходы превышаютъ вышеозначенныя нормы, представлять на утвержденіе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, какъ для ассигнованія необходимыхъ суммъ, такъ и для отпуска матеріала.

Точное исполненіе настоящаго предписанія Правительственной Коммисіи возлагаетъ на Губернское Правленіе.

Варшава, 17 (29) Февраля 1844 года.

№ 8,757/2,588.

рѣдковые, до тыхъ дѣбръ należące, wydać je mogą w większych ilościach, np. rs. 15 wartości przechodzących, Naczelnicy Powiatowi assygnować mają prawo, z warunkiem tylko, że Naczelnik Powiatowy zaraz o tém powinien donieść. Rządowi Gubernialnemu, a ten ostatni czy to o assygnacyi Naczelnika Powiatowego, lub też przez siebie wydanej, powinien także zaraz donieść Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu. Jak tylko drzewo z lasów rządowych powinno i może być wydane, w takim razie do budowy mostów powinno być assygnowane zaraz, bez względu choćby to był czas, w którym lasy są zamknięte.

Z extraciej jednakże tylko w takim razie Naczelnik Powiatowy lub Rząd Gubernialny mocen jest assygnować wydatek drzewa, o ile to da się uskutecznić z cięcia najpierwszego roku, po roku, w którym potrzeba zaszła, nastąpić mającego, inaczey zaś pod odpowiedzialnością bez upoważnienia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu drzewo assygnowane być nie może.

2) W przypadkach gdzie most stawiany lub reperowany być ma w dobrach rządowych, kosztem Skarbu, i gdzieby tego zachodziła nagła potrzeba, a koszt na to obliczony nie dochodził rs. 150, w każdym przypadku, jeżeli koszt nie dochodzić będzie rs. 100, Rząd Gubernialny mocen jest nawet bez ogłaszania licytacji o entrepryzę uskutecznienie zarządzać, z warunkiem tylko, że ma być o tém zaraz złożony rapport Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, jak to już powołanym wyżej reskryptem dozwolono.

Potrzeby zaś, zakres powyższy przechodzące, mają być poprzednio do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, tak co do funduszu pieniężnego, jak i drzewa przedstawione.

Ścisłe do niniejszego zastosowanie się Kommissya Rządowa Rządowi Gubernialnemu zaleca.

w Warszawie, d. 17 (29) Lutego 1844 r.

Nr. 8,757/2,588.

N° 161.

Объ отвѣтственности Экономическихъ Ассесоровъ за прочность вновь построенныхъ зданій въ казенныхъ имѣніяхъ.

(31 Марта (12 Апрѣля) 1844 года.)

Н. Губернскому Правленію.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННАЯ КОМИССИЯ ФИНАНСОВЪ И КАЗНАЧЕЙСТВА.

Неоднократно доходятъ свѣдѣнія, что при постройкѣ въ казенныхъ имѣніяхъ новыхъ зданій и при перестройкѣ старыхъ, съ употребленіемъ новыхъ матеріаловъ, почти повсемѣстно допускаются такого рода упущенія въ постройкахъ, что зданія эти оказываются весьма непрочными.

Главнѣйшія изъ таковыхъ упущеній, о коихъ донесено Правительственной Комисіи, слѣдующія:

- 1) строительный матеріалъ обыкновенно бываетъ безъ сѣдины и во многихъ случаяхъ не довольно плотный;
- 2) въ большихъ строеніяхъ нѣтъ стропиль, для поддержки крыши и обезпеченія отъ дѣйствія бури, а также для предохраненія угловыхъ стѣнъ;
- 3) въ стѣнахъ строеній такихъ нѣтъ подпоръ;
- 4) на чердакахъ большихъ построекъ, гдѣ находятся склады хлѣба подъ перекладами, не полагается подпоръ;
- 5) въ каменныхъ зданіяхъ фундаментъ недостаточно углубляется въ землю, въ деревянныхъ же его подкладываютъ, уже по окончаніи постройки, только для вида, иногда даже выше подвалинъ, съ насыпкою хряща, крупнаго песку и щебня, чтобы фундаментъ казался выше;
- 6) трубы выводятся изъ невыжженаго кирпича.

Хотя вышеизложенные недостатки, причиняющіе непрочность зданій, столь очевидны, что ихъ можно замѣтить съ перваго взгляда, но при приѣмѣ такихъ построекъ, Архитекторы не обращаютъ на нихъ должнаго вниманія, что служитъ доказательствомъ незаботливости о выгодахъ Казны и пристрастія къ пользамъ арендаторовъ, обязанныхъ производить означенныя постройки.

N° 161.

Rozporządzenie, iż Assessorowie Ekonomiczni odpowiedzialni są za trwałość nowo stawianych budowli w dobrach rządowych.

(d. 31 Marca (12 Kwietnia) 1844 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Dochodzą nie z jednej strony wiadomości, że w budowlach nowo stawianych na folwarkach rządowych i przy przebudowaniu starych z dodaniem nowych materyałów, mają miejsce prawie powszechnie w konstrukcyi uchybienia tego rodzaju, iż zagrażają istnieniu a przynajmniej trwałości samej budowli.

Ważniejsze z nich doniesione Kommissyi Rządowej są:

- 1) materyał drzewny pospolicie nierdzenny w wielu razach niedostatecznej miąższości;
- 2) w budowlach więkšej obszerności brak wiązań, utrzymujących dach z krokwiemi przeciwko sile wichru i niedozwalających im rozpierać ścian zrębowych;
- 3) przy ścianach takichże budowli brak podpór;
- 4) gdy na poddaszach obszerniejszych budowli są składy zboża lub ziarna, niema podpór pod belki obciążone;
- 5) fundamenta budowli murowanych są zbyt płytko w ziemię zapuszczone, pod budowle zaś drewniane dopiero po ich wystawieniu podmurowania dla pozorów tylko są podkładane, niekiedy nawet powyżej podwaliny na naciosy kamykami lub szabrem narzucane, ażeby na oko wydawało się podmurowanie wyższém;
- 6) kominy stawiane bywają z cegły niepalonój.

Chociaż wytknięte tu wady widocznie znaczny wpływ mają na przyspieszone zniszczenie budowli, jednakże przy odbieraniu bywają pominięte przez Budowniczych, co jest dowodem lekkomyślnego i niebezinteresownego tychże postępowania, dla dogodzenia dzierżawcom dóbr rządowych, do stawiania obowiązany.

Не смотря на то, что за подобныя упущенія опредѣлено взысканіе, Архитекторы, разсчитывая, что дѣйствія ихъ не легко могутъ быть обнаружены, не опасаются дурныхъ для себя послѣдствій.

Конструкція сельскихъ строеній не такъ сложна и можетъ быть достаточно оцѣнена не только специалистомъ, но и каждымъ, болѣе или менѣе практически ознакомленнымъ съ сельскимъ хозяйствомъ. Какъ Экономическіе Ассесоры назначены для надзора за казенными имѣніями, то въ обязанность Губернскаго Правленія вмѣняется объявить имъ, что они не освобождаются отъ отвѣтственности за негодность постройки, даже въ томъ случаѣ, когда зданіе одобрено Архитекторомъ.

Ассесоръ, получивъ приемо-сдаточный протоколъ, обязанъ на мѣстѣ, со всею точностію, повѣрить оный и замѣчанія свои записать въ протоколъ, подъ опасеніемъ, что въ противномъ случаѣ за все упущенія въ постройкѣ, свидѣтельствующія о недосмотрѣ или пристрастіи къ арендатору, либо незнаніи дѣла, будетъ подвергнутъ строгой отвѣтственности, даже удаленію отъ службы. Экономическій Ассесоръ тѣмъ болѣе окажется виновнымъ во всѣхъ изложенныхъ упущеніяхъ, что онъ, имѣя постоянный надзоръ за казенными имѣніями, легко можетъ наблюдать за приготовленіемъ матеріаловъ, за постройкою зданій. Надзоръ за точнымъ исполненіемъ Ассесорами ихъ обязанностей Правительственная Коммисія возложила на состоящихъ при ней чиновниковъ для особыхъ порученій.

Варшава, 31 Марта (12 Апрѣля) 1844 года.

№ 95,256/30,812.

№ 162.

Воспрещеніе покрывать крыши мятою соломой, или глиною, смѣшанною съ соломой.

(2 (14) Сентября 1844 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Дошло до свѣдѣнія Правительственной Коммисіи, что арендаторы казенныхъ имѣній, для сбереженія соломы, двоякимъ образомъ покрываютъ крыши, именно:

- а) укладываютъ на рѣшетинахъ мятую солому, не связанную въ снопы, и нажимаютъ ее деревянными прутьями, или,

Впrowdzie przepisy stanowią odpowiedzialność na Budowniczych за такое дѣланіе, ci jednak, wiedząc, że nie łatwo może to być wykryte, mniej obawiają się skutków.

Konstrukcyja budowli wiejskich nie jest skomplikowaną i oprócz technika właściwego, może być należycie ocenioną przez każdego praktyczną znajomość gospodarstwa wiejskiego posiadającego. Assessorowie Ekonomiczni są postanowieni dla szczegółowego dozoru nad dobrami rządowemi, przeto Rząd Gubernialny zapowie im, że nie mogą być uwolnieni od odpowiedzialności, kiedy Budownicy, jako technik, uzna budowlę za dostatecznie, odpowiednio celowi i z zabezpieczeniem trwałości, wystawioną. Obok takich protokołów odbiorczych Assessor powinien rzecz na miejscu skrupulatnie sprawdzić i spostrzeżenia swoje do protokołu dodać, gdyż za wszelkie uchybienia w konstrukcyi, wykazujące nieuwagę lub stronną względnosc dla dzierżawcy, albo nakoniec nieznajomość, Assessor Ekonomiczny z całą surowością będzie ukarany lub oddalony, zwłaszcza, że on, będąc w ciągłej styczności z dobrami rządowemi, ma wszelką sposobność, przy samém przysposabianiu materyałów i posuwaniu budowy, nie dopuszczać szkodliwych zboczeń; dozór zaś nad dopełnianiem skrupulatnem z ich strony tego obowiązku, Kommissya Rządowa zaleciła swym urzędnikom do szczególnych poruczeń.

w Warszawie, d. 31 Marca (12 Kwietnia) 1844 r.

Nr. 95,256/30,812.

№ 162.

Rozporządzenie, iż nie wolno pokrywać dachy słomą targaną ani gliną pomieszaną ze słomą.

(d. 2 (14) Września 1844 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Doniesioném zostało Kommissyi Rządowej, że dzierżawcy dóbr rządowych dla oszczędzenia wydatków słomy upowszechniają coraz więcej dwa sposoby pokrywania dachów, to jest:

- a) kładąc na łaty słomę targaną niewiazaną w snopki, przyciskać każdą prętami drewnianymi, albo

b) солому, смѣшанную съ глиною, укладываютъ на доски.

Оба эти способа не обезпечиваютъ прочности строеній, потому что не предохраняютъ отъ течи, вслѣдствіе чего матеріалъ въ стѣнахъ, столбахъ, потолкахъ, стропилахъ и проч. подвергается, отъ сырости, преждевременной порчѣ, такъ какъ мягкая солома, вышеупомянутымъ образомъ употребленная для покрытія крышъ, препятствуетъ свободному теченію воды; глина же, смѣшанная съ соломой, можетъ быть безъ вреда употребляема единственно при покрытіи гонтомъ. Согласно общимъ условіямъ, установленнымъ для арендаторовъ казенныхъ имѣній, въ § 11-мъ контрактовъ сказано, что арендаторъ обязанъ производить починки болѣе или менѣе значительныя, для содержанія строеній въ хорошемъ состояніи, а также покрывать крыши; но такъ какъ покрытіе крышъ вышеприведеннымъ способомъ не только не служить къ сохраненію строеній въ хорошемъ состояніи, но и бываетъ, напротивъ, причиною порчи оныхъ, и притомъ строеніе, въ которомъ вода легко можетъ протекать сквозь крышу, не можетъ почитаться хорошимъ и пригоднымъ, какъ требуетъ того условіе, изложенное въ означенномъ параграфѣ контракта, то изъ сего слѣдуетъ, что Казна въ правѣ принимать мѣры, упомянутыя въ томъ же параграфѣ, именно: если арендаторъ не замѣнитъ покрывки строеній по крайней мѣрѣ немятою соломой, связанною въ снопы, то это можетъ быть производимо на его счетъ. Губернское Правленіе обязано, посредствомъ Экономическихъ Ассесоровъ, подтвердить арендаторамъ и крестьянамъ въ казенныхъ имѣніяхъ, что воспрещено покрывать крыши на строеніяхъ мятою соломой, прихвѣпленную сверху деревянными прутьями, или глиною, смѣшанною съ соломой, и что сей послѣдній способъ можетъ быть допущенъ только при употребленіи гонта; въ мѣстахъ же, гдѣ уже существуютъ означенныя крыши, Губернское Правленіе должно назначить извѣстный срокъ для перемѣны оныхъ, и, вмѣстѣ съ тѣмъ, объявить всѣмъ, кому слѣдуетъ, что арендаторы за неисполненіе настоящаго распоряженія будутъ подвергаемы взысканію, на основаніи условій контракта.

Варшава, 2 (14) Сентября 1844 года.

№ 61,725/19,565.

b) słoma umieszczana z gliną bywa nalepiana na pokład tarcicowy.

Te oba sposoby pokrywania dachów są przeciwne trwałości budowy, bo nie zabezpieczają od zacieków, przez co materiały drewny w ścianach, słupach, pułapach, więzaniach i t. p. ulega przedszemu przez wilgoć zmurzywieniu, bo słoma targana, w sposób wyżej opisany użyta do pokrycia dachów, nie zostawiając należytego kierunku, przeszkadza spływaniu wody; glina zaś z słomą pomieszana, jedynie przy pokryciu glinoszkudłami (lehmschiendeln) bez szkody użytą być może. W kontraktach podług ogólnych warunków przepisanych do dzierżawy dóbr rządowych, jest zastrzeżenie w § 11-m, że dzierżawca skutecznie winien wszelkie reparacje mniejsze lub większe, celem utrzymania budowli w dobrym i użytecznym stanie, niemniej pokrycie dachów; a że dachy w pomieniony wyżej sposób pokryte, zamiast do utrzymania takiego stanu budowli, stają się powodem do odwrotnego skutku, i budowla, zaciekając, lub do łatwego zacieku w konstrukcyi swojej usposobiona, nie może być uważana za dobrą, odpowiednią użytkowi, jakimi powinny być wszystkie utrzymane podług zastrzeżenia w tym samym paragrafie kontraktu, wynika ztąd, że Skarbowi służy użycie sposobu, tamże zawaranego, to jest gdyby dzierżawca nie zmienił pokrycia takich dachów, przynajmniej na pokrycie snopkami ze słomy prostej, dopełnienie tego może być zarządzone administracyjnie na koszt jego; Rząd Gubernialny przez Assessorów Ekonomicznych zapowie dzierżawcom i włościanom w dobrach rządowych, że nie wolno jest pokrywać dachy na budowlach słomą targaną, umocowaną na wierzchu prętami drewnianymi, ani gliną pomieszaną ze słomą, chyba za użyciem glinoszkudłów; gdzie takie zaś dachy istnieją, należy oznaczyć czas pewien do ich odmiany, a przy tém wszystkiém oświadczyć, jak na zasadzie kontraktu postąpione będzie względem niestosujących się do tego dzierżawców.

w Warszawie, d. 2 (14) Września 1844 r.

Nr. 61,725/19,565.

№ 163.

Распоряжение о томъ, чтобы строенія снабжаемы были широкими крышечными навѣсами для стока воды.

(27 Ноября (9 Декабря) 1845 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Между недостатками постройки, имѣющими вредное вліяніе на прочность строеній, чиновники для особыхъ порученій, во время ревизіи казенныхъ имѣній, замѣтили слишкомъ мало выдающіеся крышечные навѣсы, отъ чего вода, стекая съ крышъ по стѣнамъ, производитъ сырость и преждевременную порчу лежней. Поэтому Губернское Правленіе обязано обратить вниманіе Губернскаго и Уѣздныхъ Архитекторовъ на то, чтобы они, имѣя въ виду это обстоятельство, при составленіи смѣтъ на новыя постройки и на передѣлку старыхъ строеній, опредѣляли для крышъ такіе размѣры, чтобы навѣсы достаточно охраняли стѣны; Экономическіе же Ассесоры должны напоминать крестьянамъ и арендаторамъ казенныхъ имѣній о соблюденіи этой предосторожности, при возведеніи новыхъ или передѣлкѣ старыхъ строеній, безъ составленной Архитекторомъ смѣты.

Сверхъ того, на Архитекторовъ и Экономическихъ Ассесоровъ возлагается обязанность, чтобы они, при составленіи смѣтъ на фольварочныя или крестьянскія строенія въ казенныхъ имѣніяхъ, на которыя предполагается бесплатный отпускъ лѣснаго матеріала изъ казенныхъ дачъ, обращали вниманіе, не представляется ли по мѣстнымъ условіямъ возможности къ выгодному употребленію другихъ матеріаловъ, напр. булыжника, глины для мазанокъ и т. п., а равно какой матеріалъ въ той мѣстности слѣдуетъ считать господствующимъ, изъ котораго было бы удобнѣе и выгоднѣе возводить строенія, особенно въ мѣстностяхъ, гдѣ окрестныя казенныя лѣса необильны, или занимаютъ небольшое пространство.

Варшава, 27 Ноября (9 Декабря) 1845 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Гуминскій.*

№ 51,224/15,569.

№ 163.

Rozporządzenie, aby w budowlach dawać okapy dostateczne do ścieku wody.

(d. 27 Listopada (9 Grudnia) 1845 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Pomiędzy wadami w konstrukcyi, wywierającemi szkodliwy skutek na trwałość budowli, urzędnicy do szczególnych poruczeń, rewidując dobra rządowe, dostrzegają zbyt mało wystające wysoki okapowe, przez co ściek wody z dachu, zlewając się po ścianach, wprowadza wilgoć i łatwiejsze pruchnienie podwaliny. Przeto Rząd Gubernialny zwróci uwagę Budowniczych powiatowych i gubernialnego, aby mając na pamięci tę okoliczność, oraz układanie anszlagów na nowe budowle i na przerabianie starych, projektowali takie rozmiary dachu, izby okapy zapewniały ścianom ochronę dostateczną, i także Assessorowie Ekonomiczni powinni o zachowaniu téj ostrożności upominać włościan i dzierżawców dóbr rządowych, gdy ci sami bez sporządzonego anszlagu przez Budowniczego budowle stawiają lub przerabiają.

Ciż Budowniczowie i Assessorowie Ekonomiczni zostają zobowiązani, ażeby przy projektowaniu budowli folwarcznych lub włościańskich w dobrach rządowych, na które Skarb ma udzielać drzewo bezpłatnie z lasów swoich, zwracali uwagę, czy miejscowość nie nastęrcza łatwości użycia innych materyałów, np. kamieni, glinopacy i t. p., czyli, jaki materyał powinien być uważany jako panujący, z którego budowle dogodnie i łatwo mogą być w tém miejscu stawiane, zwłaszcza, gdzie przyległe lasy rządowe nie są dość zamożne lub nieobszerne.

w Warszawie, dnia 27 Listopada (9 Grudnia) 1845 roku.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu (podpisano) *Gumiński.*

№ 51,224/15,569.

№ 164.

Увѣдомленіе о приказаніи Намѣстника въ Царствѣ, чтобы, въ случаѣ надобности въ сверхсметныхъ работахъ при постройкѣ или починкѣ казенныхъ строеній, начальствующія лица, по исходатайствованіи на то разрѣшенія, дѣлали свои предложенія Архитекторамъ управляющимъ работами, не словесно, но на бумагѣ.

(22 Іюля (3 Августа) 1846 года.)

Въ Отдѣленіе Казенныхъ Имуществъ и Лѣсовъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Вслѣдствіе сообщенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ о томъ, что по причинѣ часто случающихся, при постройкѣ и починкѣ казенныхъ строеній, сверхсметныхъ работъ, могущихъ вовлекать Казну въ значительныя и непредвидѣнныя издержки, Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ изволилъ приказать, посредствомъ отзыва Статсъ-Секретаря отъ 20 Іюня (2 Іюля) с. г., за № 3,428, чтобы, для избѣжанія подобныхъ случаевъ, каждое начальствующее лицо, при всякой встрѣтившейся надобности производства работъ, непомѣщенныхъ въ сметѣ, по предварительномъ исходатайствованіи на то разрѣшенія, давало свои порученія управляющему работами Архитектору, не словесно, но на бумагѣ.

Правительственная Коммисія поставляетъ о семъ въ извѣстность Отдѣленіе Казенныхъ Имуществъ, для точнаго исполненія таковой воли Его Свѣтлости, о чемъ увѣдомлены также и всѣ Губернскія Правленія.

Варшава, 22 Іюля (3 Августа) 1846 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Островскій.*

№ 72,914/20,692.

№ 164.

Zawiadomienie o rozkazie Namiestnika Królestwa, aby w razie potrzeby robót nadanszlagowych, przy wznoszeniu lub restauracyi budowli rządowych, Naczelnik władzy, po wyjednaniu na to decyzji, polecenie swe wydawał Budowniczemu, kierującemu robotami, nie ustnie lecz na piśmie.

(d. 22 Lipca (3 Sierpnia) 1846 r.)

Do Wydziału dóbr i lasów rządowych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Mając sobie objawioném przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, że Jaśnie Oświecony Książę Namiestnik z powodu wydarzających się częstokroć robót nadanszlagowych, przy wznoszeniu lub restauracyi budowli rządowych, skutkiem czego Skarb narażonym być może na znaczne i nieprzewidziane wydatki, przez odezwę Sekretarza Stanu z dnia 20 Czerwca (2 Lipca) r. b. Nr. 3,428 rozkazać raczył: aby dla uniknienia podobnych wypadków każdy Naczelnik Władzy, w każdym razie, skoro tylko zachodzić będzie potrzeba zarządzenia robót anszlagiem nieobjętych, za poprzedniém wyjednaniem na to decyzji, polecenie swe wydawał Budowniczemu, kierującemu robotami, nie ustnie lecz na piśmie.

Kommissya Rządowa zawiadamia o tém Wydział dóbr, celem ścisłego stosowania się do takowej woli Jego Książęcej Mości. Rządy Gubernialne zostały równie zawiadomione. w Warszawie, dnia 22 Lipca (3 Sierpnia) 1846 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Ostrowski.*

№ 72,914/20,692.

№ 165.

О составлении вѣдомости о мостахъ, содержимыхъ на счетъ Казны, въ казенныхъ и по-институтскихъ имѣніяхъ, и ежегодномъ представленіи проектовъ смѣтъ доходамъ отъ такихъ мостовъ и расходамъ на ихъ содержаніе.

(23 Октября (4 Ноября) 1846 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Встрѣчая надобность въ свѣдѣніяхъ о всѣхъ мостахъ, находящихся въ казенныхъ и по-институтскихъ имѣніяхъ и содержащихся, на основаніи общихъ арендныхъ условій, на счетъ Казны, а также: въ вѣдомости о положеніи и состояніи означенныхъ мостовъ; въ росписи доходамъ, получаемымъ отъ тѣхъ изъ нихъ, за проѣздъ по которымъ взимается плата по тарифу, и въ смѣтъ издержкамъ на содержаніе казенныхъ мостовъ, для возможнаго сокращенія такихъ издержекъ на будущее время, такъ какъ оныя по большей части происходятъ отъ несвоевременной починки и неудовлетворительной постройки,—Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ видахъ установленія строгаго контроля за исполненіемъ, какъ Уѣздными Инженерами, такъ и Окружными Экономическими Ассесорами, возложенныхъ на нихъ обязанностей по сему предмету, предписываетъ Губернскому Правленію: распорядиться объ изготовленіи, по прилагаемой при семъ формѣ подъ буквою А, вѣдомости со всѣми изъясненными свѣдѣніями.

Вѣдомость сія должна быть составлена на основаніи подробныхъ и точныхъ свѣдѣній, собранныхъ на мѣстѣ Уѣздными Инженерами и Окружными Экономическими Ассесорами, и представлена Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства непременно къ послѣднему дню Января 1847 года, подъ опасеніемъ отвѣтственности.

Вмѣстѣ съ означенною вѣдомостью, Губернское Правленіе обязано, на основаніи оной, представить проекты:

№ 165.

Zaprowadzenie kontrolli utrzymywanych kosztem Skarbu mostów w dobrach rządowych i po-instytutowych, oraz polecenie przedstawiania corocznie projektów do etatów dochodów i wydatków tychże mostów.

(d. 23 Października (4 Listopada) 1846 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Pragnąc posiadać w biurze swém kontrolę wszystkich takich mostów, w dobrach rządowych i po-instytutowych znajdujących się, które, podług ogólnych warunków dzierżawnych, na bezpośredni ciężar władzy skarbowej w ich utrzymaniu zostały wyłączone, niemniej chcąc mieć opis w tejże kontrolli położenia budowy i stanu rzeczonych mostów, oraz etat dochodu, jaki przynoszą te, którym służy taryffa do poboru opłat, tudzież etat wydatków na ich utrzymanie, a to w celu zmniejszenia takowych wydatków, o ile być może, na przyszłość, jako powstających najwięcej przez zaniedbanie w czasie właściwym reperacyi, lub skutkiem proponowania niestosownej konstrukcyi przy nowém ich budowaniu, wreszcie, dla rozciągnięcia ścisłej kontrolli nad obowiązkami pod tym względem Inżynierów Powiatowych oraz Asessorów Ekonomicznych Okręgowych, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleca Rządowi Gubernialnemu, aby według przesyłającego się tu wzoru lit. A. sporządzić nakazał wykaz, potrzebne w powyższym przedmiocie wiadomości obejmować mający.

Wykaz ten uformowany być powinien podług szczegółowych wiadomości powziętych na gruncie przez Inżynierów Powiatowych i Asessorów Ekonomicznych Okręgowych, a następnie ma być przedstawiony Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu niezawodnie w czasie do dnia ostatniego miesiąca Stycznia 1847 roku, pod odpowiedzialnością.

Nadto przedstawiając Rząd Gubernialny wykaz powyższy podług stanu w nim objętego, proponuje:

а) росписанія доходамъ, на 1847/8 годъ, съ мостовъ, за проѣздъ по которымъ взимается плата по тарифу, составленнаго слѣдующимъ образомъ: если мостъ отданъ въ арендное содержаніе по особому контракту, въ росписаніи долженъ быть показанъ доходъ, опредѣленный контрактомъ; если же мостъ отданъ въ аренду вмѣстѣ съ имѣніемъ, то показать количество дохода соотвѣтственно общей арендной платѣ, получаемой отъ того имѣнія, и доходу отъ моста, значащемуся по смѣтѣ;

б) смѣту расходамъ, на 1847/8 годъ, по содержанію мостовъ, составленную на основаніи, какъ мѣстныхъ требованій объ ассигнованіи денегъ, такъ и частныхъ смѣтъ.

Означенные проекты смѣтъ должны быть составлены по прилагаемымъ у сего формамъ, подъ буквами *B* и *C*, и представлены въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, съ вѣдомостью подъ буквою *A*. На будущее же время Губернское Правленіе обязано представлять вышеупомянутые проекты, вмѣстѣ съ проектами росписи доходамъ и расходамъ по казеннымъ и по-институтскимъ имѣніямъ.

По установленіи требуемаго настоящимъ предписаніемъ порядка, Губернское Правленіе обязывается, въ каждомъ представленіи о требующейся перестройкѣ или починкѣ моста, на счетъ Казны, въ казенныхъ и по-институтскихъ имѣніяхъ, ссылаться на статью вѣдомости, подъ которою подлежащій перестройкѣ или починкѣ мостъ значится по вѣдомости; независимо же отъ сего, представлять проектъ издержкамъ сообразно суммѣ, назначенной на этотъ предметъ по штату.

Варшава, 23 Октября (4 Ноября) 1846 года.

№ 103,333/28,893.

а) etat przychodów na rok 1847/8 z mostów, z których podług służących im taryff opłata jest pobierana, zachowując ten porządek: że jeśli most wydzierżawiony jest podług kontraktu oddzielnie zawartego, w takim razie dochód do etatu ma być zamieszczony taki, jaki kontrakt zastrzega; gdzieby zaś most wydzierżawiony był razem z dobrami, tam przy objaśnieniu takiego przypadku, zamieścić wypada do etatu taki dochód, jaki wypadnie w stosunku ogólniej opłaty dzierżawnej z dóbr, do których most jest włączony, ze względem na oznaczony z niego dochód anszlagowy.

Daléj proponuje Rząd Gubernialny:

б) etat wydatków na rok 1847/8 na utrzymanie mostów, a to podług tego, jak się okazywać może potrzeba w tym celu funduszu w gotowym groszu, w miarę otrzymanych żądań z gruntu i przygotowanych anszlagów.

Projekta do takich etatów przygotowane być winny podług załączonych wzorów lit. *B* i *C*, i przedstawione być mają Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu jednocześnie z wykazem powyżéj żądanym lit. *A*. Na przyszłość zaś Rząd Gubernialny obowiązany jest przedstawić projekta, w mowie będące, włącznie z projektami do etatu dochodu i wydatków z dóbr rządowych i po-instytutowych.

Wreszcie po zaprowadzeniu zarządzonego niniejszém porządku, Rząd Gubernialny przy każdym przedstawieniu potrzeby przebudowania lub restauracyi kosztem Skarbu mostu w dobrach rządowych lub po-instytutowych, obowiązany jest powołać zawsze pozycyę wykazu, pod którą jest zamieszczony most, przedmiotem reperacyi lub przebudowania będący, i projektować potrzebne na ten cel koszta ze względem na zamierzenie etatowe.

w Warszawie, dnia 23 Października (4 Listopada) 1846 roku.

Nr. 103,333/28,893.

Приложение 1-е къ N° 165-му.

(Форма лит. А.)

В Ъ Д О М О С Т Ь

о мостахъ, находящихся въ казенныхъ и поинститутскихъ имѣ-
ніяхъ, содержащихся на счетъ Казны Царства, безъ участія арен-
даторовъ тѣхъ имѣній.

Примѣчаніе. Настоящая форма замѣнена другою, заключающею свѣдѣнія обо
всѣхъ мостахъ; форма эта помѣщена въ семь Сборникъ приложеніемъ
къ N° 167-му.

Annex 1-y do Nr. 165-go.

(Wzór lit. A.)

W Y K A Z,

obejmujący wiadomość o tych mostach, w dobrach rządowych
i po-instytutowych znajdujących się, których utrzymanie, bez
udziału dzierżawców dóbr, spada na ciężar Skarbu Królestwa.

Uwaga. Wzór niniejszy zamieniony został na inny, obejmujący wiado-
mość o wszystkich mostach, a znajdujący się w niniejszym Zbiorze,
jako annex przy Nr. 167.

Нахождение моста.						Какая ширина рѣки, ручья, или оврага, чрезъ которые положенъ мостъ; оба ли берега принадлежатъ Казнѣ, и не находится ли который либо изъ нихъ въ предѣлахъ другихъ владѣній.
Номеръ.	въ уѣздѣ.	въ экономіи.	въ районѣ деревни или лѣсничества	на большой дорогѣ, средней или проселочной, съ объясненіемъ, откуда и куда она ведетъ.	название рѣки, ручья или оврага, чрезъ которые мостъ построенъ.	

Какого размѣра и какой конструкции мостъ.	Когда нынѣ существующій мостъ былъ построенъ; были ли производимы послѣ его постройки, и какія именно, починки; сколько стоила постройка и сколько починка; на чей счетъ сдѣлана.	Существуетъ ли особый тарифъ для взиманія платы съ моста, и какого тарифъ сей разряда. Сколько съ моста получается ежегоднаго дохода, отъ аренды ли, или посредствомъ администраціи.	Примѣчанія.

Położenie mostu						Jaka jest szerokość rzeki, strumienia lub wąwozu, przez które most jest utrzymywany i czy brzegi ich obadwa należą do Rządu, lub który z nich znajduje się w granicach innej jakiej dziedziny.
Numer.	w powiecie.	w ekonomii.	w obrębie wsi lub leśnictwa.	na drodze wielkiej, średniej lub komunikacyjnej, z wymienieniem z kąd i dokąd ta droga prowadzi.	nazwisko rzeki, strumienia lub wąwozu, przez które most komunikację utrzymuje.	

Якіе размеры моста и его конструкция.	Когда мостъ теперь эксплуатируется; когда поставленъ, и по его постановиіи были ли и какіе реперачіе; иле коштувала будова а иле выносила реперачія мосту, и чий на то выложенъ былъ фондъ.	Служитъ ли мосту тарифъ до побору платы и какеіе классы. Много разъ мостъ чини дохода, бѣдѣ титулемъ дѣржавы, или чрезъ посредствѣ администраціи.	Уваги.

Приложение 2-е къ N° 165-му.

(Форма лит. В.)

СМѢТА НА 18... ГОДѢ

доходамъ съ мостовъ въ имѣніяхъ казенныхъ и поинститутскихъ,
въ N губерніи находящихся, съ которыхъ взимается плата по
тарифу, и которыхъ содержаніе отнесено на счетъ Казны Царства,
безъ участія арендаторовъ.

Annex 2-gi do Nr. 165-go.

(Wzór lit. B.)

ETAT NA ROK 18...

przychodu z mostów, w dobrach rządowych i po-instytuto-
wych, w gubernii N znajdujących się, z których, podług słu-
żących im taryff, opłata jest pobierana, a utrzymanie ich, bez
udziału dzierżawców dóbr, spada na ciężar Skarbu Królestwa.

[illegible][illegible]

Приложение 3-е къ № 165-му.

(Форма лит. С.)

СМѢТА НА 18 . . годъ,

расходамъ на содержаніе тѣхъ мостовъ въ имѣніяхъ казенныхъ
и по-институтскихъ въ N губерніи, кои содержатся безъ участія
арендаторовъ имѣній, на счетъ Казны.

Annex 3-ci do Nr. 165-go.

(Wzór lit. C.)

ETAT NA RÓK 18 . . ,

wydatków na utrzymanie tych mostów, w dobrach rządowych
i po-instytutowych w gubernii N znajdujących się, których
utrzymanie, bez udziału dzierżawców dóbr, spada na ciężar
Skarbu.

N° 166.

Распоряжение, указывающее основания для составления
оцѣнки строеніямъ, для застрахованія ихъ отъ огня.

(20 Ноября (2 Декабря) 1847 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Изъ предписанія отъ 19 (31) Августа минувшаго года, за
N° 70,706/20,076, извѣстно, что Правительственная Коммисія
Финансовъ и Казначейства сносила съ Страховымъ Управле-
ніемъ о предотвращеніи того, чтобы чиновники, командирован-
ные для переоцѣнки строеній, не понижали произвольно настоя-
щей оцѣнки строеній въ казенныхъ имѣніяхъ, по которой они
застрахованы отъ огня. Изъ препровождаемой при семъ копіи
отзыва, послѣдовавшаго нынѣшняго числа, Губернское Правле-
ніе удостовѣрится, что Страховое Управление не согласилось съ
этимъ предположеніемъ, ссылаясь на обязательныя для нея пра-
вила и на свойство своего учрежденія; сдѣланныя же Прави-
тельственною Коммисіею возраженія будутъ служить Губернско-
му Правленію указаніемъ для преподанія Ассесорамъ наставле-
нія, какъ имъ слѣдуетъ поступать при засвидѣтельствovanіи оцѣ-
ночныхъ описей для того, чтобы оцѣнка строеній не была слиш-
комъ низка. Главная же задача въ этомъ отношеніи должна со-
стоять въ томъ, чтобы опредѣлить дѣйствительную стоимость
строенія, которую оно имѣло бы въ томъ случаѣ, еслибы находи-
лось въ совершенно исправномъ состояніи, и исключить изъ этой
стоимости однѣ только издержки, необходимыя для приведенія
его въ такое состояніе, не допуская разницы въ оцѣнкѣ по то-
му лишь поводу, что матеріалы въ немъ уже не новые.

Варшава, 20 Ноября (2 Декабря) 1847 года.

N° 73,180/20,333.

Приложеніе къ N° 166-му.

Въ Страховое Управление.

Въ отвѣтъ на замѣчаніе, сдѣланное Правительственною Ком-
мисіею Финансовъ и Казначейства, что чиновники командирован-

N° 166.

Rozporządzenie, przepisujące zasady do podawania taks
budowl w celu zabezpieczenia od ognia.

(d. 20 Listopada (2 Grudnia) 1847 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Z reskryptu z dnia 19 (31) Sierpnia roku zeszłego Nr.
70,706/20,076 wiadomo, że Kommissya Rządowa Przychodów
i Skarbu zносила się z Dyrekcyą Ubezpieczeń dla zapobieże-
nia, ażeby Delegowani do sporządzenia nowych taks budowli
nie zniżali samowolnie dotychczasowego szacunku budowli
w dobrach rządowych, podług którego zostały ubezpieczone
na wypadek pożaru. Dołączająca się kopia odezwy w dniu
dzisiejszym uczynionej udzieli objaśnienia, że Dyrekcyja Ubez-
pieczeń okazała się temu przeciwną, opierając się na obowią-
zujących dla niej przepisach i naturze instytucyi, lecz razem
uwagi, przez Kommissyę Rządową poczynione, posłużą Rządo-
wi Gubernialnemu za wskazówkę do poinformowania Asses-
sorów jak mają postępować przy poświadczeniu taks, aby
szacunek budowli nie był zbyt niskim, głównem zaś zada-
niem w tym razie powinno być, aby oznaczyć wartość bu-
dowli, jakaby miała rzeczywiście, gdyby była w stanie zupeł-
nie dobrym utrzymywana, i od téj wartości potrącić jedynie
koszta potrzebne na przyprowadzenie jej do tego stanu, bez
dopuszczenia różnicy w szacunku przez to jedynie, iż mate-
teryjały już nie są nowe.

w Warszawie, dnia 20 Listopada (2 Grudnia) 1847 roku.

Nr. 73,180/20,333.

Annex do Nr. 166-go.

Do Dyrekcyi Ubezpieczeń.

Na zwróconą przez Kommissyę Rządową Przychodów i
Skarbu uwagę, iż Delegowani do szacowania budowli w do-

ные для оцѣнки строеній въ казенныхъ имѣніяхъ, слишкомъ уже понижаютъ стоимость такихъ строеній, которыя повреждены вслѣдствіе продолжительнаго своего существованія, Страховое Управленіе отъ 24 Іюня (6 Іюля) минувшаго года, за № 11,134/6,053, сообщило: что, согласно ст. 9 Устава, утвержденнаго Совѣтомъ Управленія 5 (17) Апрѣля 1844 года, страховая сумма ни въ какомъ случаѣ не можетъ превышать дѣйствительную стоимость строенія, ни быть ниже $\frac{3}{4}$ этой стоимости; что тогда только зданіе можетъ быть застраховано на ту сумму, какой стоило его сооруженіе, когда оно, въ моментъ застрахованія, или ново, или вслѣдствіе произведенныхъ починокъ находится въ совершенно-исправномъ состояніи; что это главное основаніе страхованія строеній, только соотвѣтственно дѣйствительной стоимости оныхъ, вызвало вслѣдъ за собою правило 42 статьи, предписывающее періодическую повѣрку оцѣнки черезъ каждыя 12 лѣтъ, для того, чтобы застрахованіемъ выше дѣйствительной стоимости не вводить интересующихъ лицъ въ искушеніе, пользоваться нечестными выгодами отъ преступнаго и умышленнаго поджигательства, и чтобы вслѣдствіе сего прочіе страхователи не участвовали въ уплатѣ вознагражденія въ пользу успѣвшихъ ловко скрыться предъ строгостью правосудія, по невозможности уличить преступника.

Правительственная Коммисія вовсе не намѣрена возражать противъ вышеприведеннаго основанія, она требуетъ только, чтобы примѣненіе его на дѣлѣ не зависѣло отъ произвола оцѣнщиковъ. Вліяніе времени на лѣсные и прочіе подвергающіеся порчѣ матеріалы, уменьшая прочность строенія, конечно измѣняетъ его стоимость въ сдѣлкахъ между частными лицами, по предполагаемой кратковременности пользованія строеніемъ и по причинѣ увеличенія издержекъ на его содержаніе. Но для учрежденія застраховывающаго отъ огня, прочность строенія не имѣетъ рѣшительно никакого значенія, для него всякое строеніе вѣчно, такъ какъ разрушенное должно быть замѣнено новымъ, иначе оно устраняется отъ застрахованія и въ семъ послѣднемъ случаѣ освобождая учрежденіе отъ отвѣтственности, оставляетъ ему даже въ выигрышѣ страховыя складки, внесенныя за все время его существованія. По этому уменьшеніе стоимости строенія, вслѣдствіе одного только ухудшенія состоянія онаго, происшедшаго отъ вліянія времени, а вовсе не отъ злаго умысла или нерадѣнія,

брахъ государственныхъ збытъ снижаютъ стоимость такихъ, которые черезъ долгую егzystенцію сѣ uszkodzone, под datą 24 Czerwca (6 Lipca) r. z. Nr. 11,134/6,053 udzieloną została przez Dyрекcyę Ubezpieczeń odpowiedz: że podług art. 9-go Ustawy zatwierdzonej przez Radę Administracyjną dnia 5 (17) Kwietnia 1844 roku, summa ubezpieczenia nie może przewyższać w żadnym razie rzeczywistej wartości budowli, ani być niższą od $\frac{3}{4}$ tejże; że tylko w takim razie budowla może być ubezpieczona na sumę jaką kosztowało jej wystawienie, jeżeli, w chwili ubezpieczenia, jest albo nową albo przez uskutecznione naprawy jest w stanie zupełnie dobrym utrzymana; że ta główna zasada ubezpieczenia budowli tylko podług rzeczywistej wartości wywołała za sobą przepis w art. 42-m, nakazujący peryodyczne sprawdzanie taksy co lat 12, aby przez wyższe ubezpieczenie nad istotną wartość, nie wystawiać interessowanych na pokusę odniesienia niegodziwej korzyści, przez zbrodnię rozmyślnego podpalenia i żeby przez to współzabezpieczeni nie składali się na wynagrodzenie tym, którzy zdołali ukryć się zręcznie przed okiem sprawiedliwości, przy trudnem udowodnieniu zbrodni.

Przeciwko przywiedzionej zasadzie Kommissya Rządowa bynajmniej nie występuje, lecz pragnie tylko, aby w wykonaniu zastosowanie jej nie było zostawione dowolności taksujących. Działanie czasu na materiały drzewne i inne zepsuciu ulegające, zmniejszając trwałość budowli, zmienia jej wartość w stosunkach zamiany między prywatnemi, ze względu przewidywanego krótszego z niej użytkowania, jako też powiększonego wydatku na jej utrzymanie. Lecz dla instytucji ubezpieczającej od pożaru trwałość nie ma żadnego znaczenia, dla niej budowla jest wieczną, bo upadła musi być zastąpiona przez inną, albo inaczej wychodzi z pod ubezpieczenia, i w tym razie uwalniając instytucję od odpowiedzialności, zostawia jej nawet w korzyści składki wniesione przez czas egzystencji. Obniżenie więc wartości jedynie z uwagi na pogorszenie stanu przez sam wpływ czasu, bez przyłożenia się złej woli lub zaniedbania, niepowinno wchodzić do rachunku, zwłaszcza, że wśród towarzyszących niezliczonych okoliczno-

не должно быть принимаемо въ расчетъ, тѣмъ болѣе, что среди неисчислимыхъ обстоятельствъ, невозможно съ точностію опредѣлить постоянную мѣру, на сколько отъ подобнаго ухудшенія уменьшается стоимость строенія. Въ противномъ случаѣ, каждый страхователь подвергался бы, каждыя двѣнадцать лѣтъ, постоянному уменьшенію застрахованной стоимости, которая, наконецъ, относительно давно существующихъ строеній, понизилась бы до совершенно незначительныхъ размѣровъ, а тѣмъ самымъ и участие его въ учрежденіи оказалось бы для него совершенно бесполезнымъ и не доставляющимъ тѣхъ существенныхъ выгодъ, которыя оно имѣло въ виду ему обезнечить, потому что въ случаѣ пожара онъ получилъ бы столь уменьшенное вознагражденіе, что его не достало бы на возведеніе новаго, соответственнаго строенія.

Такъ какъ опредѣленіе стоимости матеріаловъ строенія, сообразно степени ихъ старости, допускаетъ безчисленныя соображенія; то, чтобы не предоставлять ничего на произволъ оцѣнщиковъ, всего соответственнѣе было бы принять за основаніе, чтобы каждое строеніе оцѣниваемо было на такую сумму, въ какую, по мѣстнымъ цѣнамъ, обошлась бы его постройка, и чтобы изъ полученной такимъ образомъ стоимости исключаемы были исчисленные по тѣмъ же цѣнамъ издержки, необходимыя на пополненіе существующихъ въ строеніи недостатковъ. Правительственная Коммисія полагаетъ, что есть самый вѣрнѣйшій способъ для опредѣленія дѣйствительной стоимости строенія и устраняющій, вмѣстѣ съ тѣмъ, всякіе расчеты на нечестныя выгоды съ ущербомъ другихъ страхователей, и потому она поставила Губернскимъ Правленіямъ въ обязанность, требовать на мѣстѣ соблюденія такого порядка при приѣмѣ оцѣнки строеній въ казенныхъ имѣніяхъ, надѣясь, что Страховое Управленіе благоволитъ сдѣлать съ своей стороны соответственное распоряженіе; чтобы командированные ею цѣновщики, не упускали изъ виду правила, предлагаемаго Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

Варшава, 20 Ноября (2 Декабря) 1847 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ

(подписано) Гуминскій.

№ 73,180/20,333.

ści, nie podobna oznaczyć z pewnością stałej zasady, o ile ma to zmniejszać wartość. Inaczej każdy ubezpieczony doznawałby co lat 12 ciągłego zmniejszania wartości ubezpieczonej, która w końcu, co do budowli dawno stojących, spadłaby na mało znaczącą, a tem samem uczestnictwo w instytucji byłoby dla niego bezużyteczne, niedoprowadzające do celu, który miało mu głównie zapewnić, bo w wypadku pogorze-
li otrzymałby wynagrodzenie tak dalece zmniejszone, że nie wystarczyłoby na wzniesienie innej odpowiedniej budowli.

Ponieważ oznaczenie wartości materiałów w budowlach, względnie do stopnia ich starości, dopuszczałoby niezliczone modyfikacje, aby więc nie zostawiać nic dowolności taksatorów, najwłaściwiej by było przyjąć zasadę, iżby każda budowla była szacowaną na taką sumę, jaką potrzeba koniecz-
nie wyłożyć podług cen miejscowych na jej wystawienie, i od tej wartości potrącać koszty, podług tych samych cen, potrzebne na te szczegóły, których przy tejże budowlach już nie dostaje. Kommissya Rządowa mniema, że tym sposobem będzie najpewniejszą drogą zbliżenia się do szacunku rzeczywistego, bez otwierania widoków na zyski niegodziwe, z uszczerbkiem współubezpieczonych, dla tego zwróciła uwagę Rządów Gubernialnych ażeby przy przyjmowaniu taks budowli w dobrach rządowych, takiego postępowania na gruncie domaga-
no się, i spodziewa się że Dyrekcyja Ubezpieczeń ze swojej strony odpowiednio zechce wydać zarządzenia, aby delegowani przez nią taksatorowie zasadę przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu proponowaną mieli na uwadze.

w Warszawie, dnia 20 Listopada (2 Grudnia) 1847 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) Gumiński.

Nr. 73,180/20,333.

№ 167.

О составлении вѣдомости о мостахъ, находящихся въ казенныхъ имѣніяхъ, поинститутскихъ и иныхъ, въ казенномъ вѣдѣніи состоящихъ.

(16 (28) Февраля 1848 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Независимо отъ другихъ циркуляровъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, касательно построекъ и починокъ мостовъ въ имѣніяхъ казенныхъ и поинститутскихъ, 23 Октября (4 Ноября) 1846 года, за № 103,333/28,893, сдѣлано было распоряженіе о составлении вѣдомости о мостахъ, содержащихся, согласно общимъ аренднымъ условіямъ, исключительно на счетъ Казны.

Въ настоящее время, въ видахъ распространенія установленнаго по означеннымъ мостамъ контроля на всѣ вообще мосты, находящіеся на земляхъ казенныхъ, поинститутскихъ и конфискованныхъ, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства признала необходимымъ составить имъ постоянный кадастръ.

Для того, чтобы кадастръ сей составленъ былъ на точныхъ основаніяхъ, Правительственная Коммисія постановляетъ, чтобы всѣ мосты были обозначены постоянными очередными номерами, подобно жилымъ домамъ въ деревняхъ. Какъ очередные номера домовъ оканчиваются каждой деревней, такъ и очередные номера мостовъ должны оканчиваться въ каждомъ имѣніи, въ порядкѣ, соотвѣтствующемъ ихъ положенію.

Посему, вмѣсто формы вѣдомости подъ лит. А, сообщенной при вышеозначенномъ предписаніи, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства препровождаетъ новую форму для составления кадастра всѣмъ мостамъ въ имѣніяхъ казенныхъ и въ другихъ всякаго рода въ казенномъ вѣдѣніи состоящихъ.

Кадастръ долженъ быть составленъ, въ четырехъ экземплярахъ, Окружными Экономическими Ассесорами, на основаніи под-

№ 167.

Zaprowadzenie kontrolli wszelkich mostów w dobrach rządowych, po-instytutowych i w innych, zostających pod zarządem Skarbu.

(d. 16 (28) Lutego 1848 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Obok wielu rozporządzeń ogólnie przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu wydanych, w przedmiocie stawiania i reperowania mostów w dobrach rządowych i po-instytutowych, wydane także zostało ogólne rozporządzenie daty 23 Października (4 Listopada) 1846 roku Nr. 103,333/28,893, mające na celu rozciągnięcie kontrolli nad mostami, które podług ogólnych warunków dzierżawnych wyłącznie kosztem Skarbu utrzymywane być mają.

Obecnie pragnąc objąć podobną kontrollą, nietylko tego rodzaju mosty, ale oraz wszystkie znajdujące się na gruncie dóbr własności rządowej lub po-instytutowej, tudzież sposobem konfiskaty na rzecz Skarbu Królestwa zajętych, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu uznała potrzebę sporządzenia ich stałego kadastru.

Ażeby uformować się mający stały kadastr opierał się na pewnej podstawie, Kommissya Rządowa mieć chce, iżby wszystkie mosty na gruncie opatrzone były stałym numerem kolejnym, tak jak to ma miejsce na domach mieszkalnych we wsiach. Tak jak liczba domów kolejno kończy się w każdej wsi, liczba też kolejna mostów kończyć się powinna w każdym dobrach w porządku, jaki podług ich położenia przyjąć należy.

W miejsce przeto wzoru do wykazu, przy powołanym wyżej rozporządzeniu pod lit. A znajdującego się, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przesyła nowy wzór do uformowania kadastru wszystkich mostów, znajdujących się w dobrach rządowych oraz innych wszelkiego rodzaju, pod zarządem Władzy Skarbowej będący.

Kadastr taki powinien być sporządzony podług szczegółowych wiadomości, powziętych na gruncie przez Assessorów

робныхъ мѣстныхъ свѣдѣній, собранныхъ при помощи Гминныхъ Войтовъ; одинъ остается на мѣстѣ въ имѣніи, другой у Окружнаго Экономическаго Ассесора, третій представляется въ Губернское Правленіе, а четвертый Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Составленіе кадастра мостамъ согласно вышеупомянутымъ условіямъ, должно быть окончено въ теченіи двухъ мѣсяцевъ, для представленія же одного экземпляра въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства назначается 8 (20) Мая т.г., съ тѣмъ, что виновные въ допущеніи замедленія будутъ подвергнуты отвѣтственности.

Варшава, 16 (28) Февраля 1848 года.

№ 4,577/1,309.

Экономическихъ округовыхъ, при помощи Вѣтовъ гмин. Kadastr mostów powinien być uformowanym w czterech egzemplarzach, z których jeden służyć będzie do użytku na gruncie w dobrach, drugi Assessorowi Ekonomicznemu okręgowemu, trzeci Rządowi Gubernialnemu, a czwarty Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu.

Uformowanie kadastru mostów podług powyższych warunków, ma być uskutecznione koniecznie w ciągu dwóch miesięcy, którego jednego egzemplarza Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu najdalej do dnia 8 (20) Maja r. b. oczekiwać będzie, zapowiadając, że w razie uchybienia winni zwłoki ukarani zostaną.

w Warszawie, dnia 16 (28) Lutego 1848 r.

Nr. 4,577/1,309.

Приложение къ № 167-му.

(Форма)

В Ъ Д О М О С Т Ъ

о всѣхъ мостахъ, находящихся въ имѣніяхъ казенныхъ, поин-
ститутскихъ и другихъ состоящихъ въ казенномъ управленіи.

Annex do Nr. 167-go.

(Wzór)

W Y K A Z

wszystkich mostów, znajdujących się w dobrach rządowych,
po-instytutowych i innych, które zostają pod zarządem Wła-
dzy Skarbowej.

[illegible][illegible]

№ 168.

Объяснение о томъ, что неполучение смѣты или лѣса нуж-
наго на строеніе не освобождаетъ арендатора отъ претензій
Казны за невозведение строеній.

(3 (15) Іюня 1848 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Вслѣдствіе рапорта Губернскаго Правленія отъ 11 (23) Мар-
та; за № 19,545/9,331, относительно разрѣшенія недоумѣній, воз-
никшихъ при разсчетахъ съ арендаторами казенныхъ имѣній,
а именно:

1) долженъ ли арендаторъ, обязанный къ постройкѣ или по-
чинкѣ строеній и не исполнившій сего по неполученію смѣты
или неотпущенію ему лѣса изъ казенныхъ дачъ, вопреки усло-
віямъ аренднаго контракта, быть признанъ должникомъ Казны,
при оставленіи аренды;

2) въ случаѣ, еслибы имѣніе поступило въ частную соб-
ственность, до истеченія аренднаго контракта, слѣдуетъ ли обра-
щать взысканіе на арендатора, за неисполненіе принятаго имъ
по контракту относительно строеній обязательства, не смотря на
то, что онъ могъ бы исполнить оное въ остальные годы аренд-
наго срока, опредѣленнаго контрактомъ,—

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства
объявляетъ:

Относительно 1-го пункта. Что недоставленіе смѣты и не-
выдача лѣснаго матеріала изъ казенныхъ лѣсовъ не можетъ пре-
пятствовать зачисленію претензій въ пользу Казны; ибо если не-
возможно простирать претензій по сему предмету къ арендатору,
то она должна быть отнесена на счетъ Архитекторовъ или Ассе-
соровъ, кои оказались виновными въ замедленіи построекъ и от-
пуска лѣснаго матеріала, отлагая до послѣдняго года исполне-
ніе лежащей на нихъ обязанности; поэтому Губернское Правле-
ніе должно немедленно предварить ихъ, что за всякій произ-
шедшій по ихъ винѣ уладокъ строеній и неисполненіе аренд-
ныхъ условій, они обязаны будутъ вознаградить всѣ послѣдо-
вавшіе отъ сего убытки.

№ 168.

Objaśnienie, że nieotrzymanie anszlagów lub drzewa na
budowlę, nie zwalnia dzierżawców od pretensyi Skarbu
za niewystawienie budowli.

(d. 3 (15) Czerwca 1848 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Na rapport Rządu Gubernialnego z dnia 11 (23) Marca
Nr. 19,545/9,331, którym przedstawił do rozwiązania kwestye,
przy obrachunkach z dzierżawcami dóbr rządowych napoty-
kane, jako to:

1) czy dzierżawca obowiązany do stawiania lub napra-
wy budowli, a niedopełniający tego, z powodu niedoręczenia
anszlagów, lub niewydawania mu drzewa, z lasów rządowych,
pomimo zapewnienia kontraktem dzierżawnym, powinien być
z tego tytułu debitowanym na rzecz Skarbu, przy jego wyj-
ściu z dzierżawy;

2) czy w razie przejścia dóbr na własność prywatną,
przed skończeniem się kontraktu dzierżawnego, należy dzier-
żawcę debitować, za niewykonanie warunku względem bu-
dowli w kontrakcie przyjętego, bez względu że on wykonać
by go mógł w pozostającej jeszcze reszcie lat dzierżawy, trwa-
jącym kontraktem zakreślonej.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu oświadcza:

Ad 1-m. Iż, niedoręczenie anszlagów i nie wydawanie
drzewa z lasów rządowych nie może stać na przeszkodzie
zaliczeniu na rzecz Skarbu pretensyi, bo jeżeli pretensya z
tego tytułu do dzierżawcy regulowaną być nie może, to za-
liczyć ją należy do Budowniczych lub Assessorów, którzy
opóźnienia w wystawieniu budowli i wydawaniu drzewa stali
się powodem, i czynności przez nich w tym celu dopełniać
się winne na ostatni rok odkładali, zaraz więc zagrozić im
Rząd Gubernialny winien, że o ile tylko w czem winni oka-
żą się za dezolacye w budowlach i niewykonanie warunków
dzierżawnych, za stratę ztąd wynikłą zapłacą.

Относительно 2-го пункта. Такъ какъ въ арендныхъ контрактахъ не указывается арендаторамъ, въ какіе именно годы аренднаго владѣнія они обязаны исправить разрушенныя строенія или вмѣсто недостающихъ построить новыя, и какъ самое исполненіе § 11-го контрактныхъ условій удостоверяется обыкновенно арендаторами по истеченіи аренднаго срока, то по этимъ уваженіямъ и имѣя въ виду общія распоряженія, а именно: ст. 15-ю указовъ о пожалованіи, ст. 48 общаго постановленія Совѣта Управленія отъ 11 (23) Февраля 1836 года, за № 33,661, и распоряженіе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 11 (23) Октября 1836 года, за № 77,013/25,753, Правительственная Коммисія полагаетъ: что тамъ, гдѣ имѣніе поступило въ частную собственность, до истеченія контракта, опредѣленіе, слѣдуетъ ли заявить претензію къ арендатору по условіямъ контракта относительно строеній, должно быть предоставлено новому владѣльцу, такъ какъ подобныя претензіи зачисляются исключительно въ пользу новыхъ собственниковъ имѣнія.

Варшава, 3 (15) Юня 1848 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) Гуминскій.

№ 27,760/8,487.

№ 169.

Распоряженіе, предписывающее соблюденіе экономіи въ употребленіи лѣснаго матеріала обращеніемъ вниманія на необходимую величину моста и на то, нельзя ли ихъ устраи-

вать изъ камня.

(9 (21) Юня 1848 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Имѣя въ виду, что содержаніе дорогъ и мостовъ необходимо для внутренняго сообщенія въ казенныхъ имѣніяхъ, Правительственная Коммисія облегчила отпускъ лѣснаго матеріала для этой надобности, дозволивъ, предписаніемъ отъ 17 (29) Февраля 1844 года, за № 8,757, самимъ Губернскимъ Правленіемъ распоряжаться отпускомъ матеріала; въ менѣе значительномъ количествѣ, стоимостью ниже 15 руб., предоставлено разрѣшать от-

Ad 2-m. Ponieważ w kontraktach dzierżawnych, dzierżawcy nie mają oznaczonego czasu, w których respective latach służącój im possessyi powinni upadające budowle restaurować, i w miejsce brakujących nowe stawiać; owszem z wykonania pod tym względem § 11-go respective kontraktów, zwykły usprawiedliwiać się po ukończeniu dzierżawy, tak przeto z tego względu, jako też z uwagi na ogólne postanowienia, a mianowicie art. 15-ty ukazów donacyjnych, art. 48-y ogólnego postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 11 (23) Lutego 1836 roku Nr. 33,661, i rozporządzenie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 11 (23) Października 1836 r. Nr. 77,013/25,753 Kommissya Rządowa uznała, że tam, gdzie dobra oddane są na rzecz prywatną, przed upływem kontraktów, pozostawione być ma nowemu dziedzicowi ocenienie, czy z warunku kontraktowego co do budowli może być roszczona pretensya do dzierżawcy, pretensye bowiem takie całkowicie na rzecz nowych dziedziców liczone być winny.

w Warszawie, dnia 3 (15) Czerwca 1848 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) Gumiński.

Nr. 27,760/8,487.

№ 169.

Rozporządzenie, zalecające oszczędność w użyciu drzewa, przez zwracanie uwagi na konieczną wielkość mostów, i na to, czy one nie mogą być budowane z kamienia.

(d. 9 (21) Czerwca 1848 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Ze względu na nieodzowną potrzebę utrzymywania w dobrym stanie dróg i mostów, dla komunikacji wewnętrznej w dobrach rządowych, Kommissya Rządowa ułatwiła wydawanie na ten przedmiot drzewa z lasów rządowych, dozwalając reskryptem z dnia 17 (29) Lutego 1844 roku Nr. 8,757, Rządowi Gubernialnym samym zarządzać na to wy-

пускъ Уѣзднымъ Начальникамъ, хотя бы и по истеченіи періода рубки. Облегчая отпускъ лѣснаго матеріала, Правительственная Коммисія имѣла въ виду, что при своевременномъ исправленіи порчи, мосты постоянно будутъ находиться въ порядкѣ, не требуя частой перестройки, и что такимъ образомъ окажется сбереженіе лѣснаго матеріала. Не смотря на это, изъ рапортовъ Губернскихъ Правленій и изъ собственныхъ наблюденій своихъ, Правительственная Коммисія убѣждается, что ежегодно на изысканный предметъ выходитъ весьма значительное количество лѣснаго матеріала, и что отъ облегченія отпуска лѣса, расходъ ни мало не уменьшился. Поэтому Правительственная Коммисія находитъ нужнымъ подтвердить распоряженіе свое отъ 23 Октября (4 Ноября) 1843 года, за № 25,743/8,199, объ употребленіи матеріала, для мостовъ, съ большою осмотрительностію, и предлагаетъ Губернскому Правленію предписать Экономическимъ Ассесорамъ, Архитекторамъ и Инженерамъ, чтобы они, при опредѣленіи, нужно ли строить или чинить мостъ, съ точностію изслѣдывали мѣстныя обстоятельства и удостовѣрялись, не можетъ ли мостъ быть построенъ изъ полевого камня,—проектировали каменные мосты вездѣ, гдѣ это окажется возможнымъ по мѣстнымъ условіямъ; въ случаѣ необходимости построить деревянный мостъ, наблюдали, при составленіи смѣты лѣсному матеріалу, возможную бережливость, ограничиваясь лишь дѣйствительною надобностію, подъ опасеніемъ отвѣтственности, полагаемой въ вышеупомянутомъ предписаніи. Если проектированные и построенные мосты окажутся длиннѣе, шире или выше надлежащаго, въ такомъ случаѣ техникъ, представившій проектъ, подвергнется взысканію, въ пользу Казны, излишне произведенныхъ расходовъ и стоимости отпущеннаго въ большемъ, чѣмъ слѣдовало, количества матеріала.

Для того, чтобы предположенное сбереженіе лѣснаго матеріала осуществилось на дѣлѣ, необходимо наблюдать за употребленіемъ отпущеннаго лѣса, согласно назначенію. Поэтому Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ дополненіе къ предписанію своему отъ 10 Октября 1833 года, за № 91,607, о по-

datek дрeвa, а в малыхъ ілоściach вaртości rsr. 15 niedochodzącęj, moc assygnowania zostawiła nawet Naczelnikom Powiatów, bez względu na porę roku, w której lasy są zamknięte. Przy takowém ułatwieniu wydawania дрeвa Kommissya Rządowa miała i to na uwadze, że przez rychłą naprawę psujących się mostów, będą one ciągle utrzymywane w stanie użytecznym bez częstego odbudowania, a tem samem z oszczędzeniem na to дрeвa. Jednakże pomimo to, Kommissya Rządowa z doniesień Rządów Gubernialnych i z kontrolli w biurze swém utrzymywanej ma przeświadczenie, że corocznie bardzo wielka масса дрeвa spożywana jest na przedmiot w mowie będący, i że wydatki дрeвa, przez ich ułatwienie, bynajmniej nie zmniejszyły się. Z tego powodu Kommissya Rządowa widzi potrzebę ponowić reskrypt swój z dnia 23 Października (4 Listopada) 1843 roku Nr. 25,743/8,199, w przedmiocie oględного użycia дрeвa do mostów wydany, i poleca Rządowi Gubernialnemu, aby nakazał tak Assessorom Ekonomicznym, jak i Budowniczym, oraz Inżynierom, iżby przy rozpoznawaniu potrzeby wystawienia lub naprawy mostu, zbadali dokładnie miejscowość i przekonali się, czy nie może być budowany z kamienia polnego; aby mosty z kamienia projektowali wszędzie, gdzie tylko miejscowość wzniesienia ich dozwoli, a gdzie to być nie może, i mostki z дрeвa koniecznie stawiane być muszą, aby tam, przy sporządzaniu wykazów potrzebnego дрeвa, zachowali wszelką możliwą oszczędność, stosując się do koniecznej tylko potrzeby, według szczegółowych w reskrypcie dopiero powyżej pomienionym wytkniętych zasad, i pod odpowiedzialnością, tymże reskryptem przepisaną, to jest, jeżeli projektowane i wystawione gdzie będą mostki dłuższe, szersze lub wyższe, jak koniecznie potrzeba wymaga, w takim razie projektujący technik obowiązany będzie zwrócić Skarbowi przewyżkę wartości i ілоści дрeвa, nad konieczną potrzebę użytego.

Jeżeli cel oszczędnego użycia дрeвa ma być osiągnięty, potrzeba koniecznie dopilnować, aby дрeво wydane obrócone było w zupełności na cel przeznaczony. Dla tego Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, powołując się na reskrypt swój z dnia 10 Października 1833 roku Nr. 91,607,

вѣркъ бесплатно отпускаемаго лѣснаго матеріала, предписываетъ Губернскому Правленію:

1) сдѣлать распоряженіе, чтобы всякаго рода лѣсной матеріалъ, бесплатно отпускаемый Губернскимъ Правленіемъ или Уѣздными Начальниками, а также лѣсъ на починку мостовъ и плотинъ въ казенныхъ имѣніяхъ, немедленно записывался въ общую контрольную книгу бесплатнаго отпуска матеріала;

2) приказать составлять приемные протоколы о всѣхъ, безъ исключенія, постройкахъ и починкахъ плотинъ и мостовъ, для которыхъ бесплатно отпущенъ матеріалъ, съ обозначеніемъ количества употребленнаго матеріала;

3) по полученіи приемныхъ протоколовъ, озаботиться безотлагательнымъ сравненіемъ количества отпущеннаго матеріала съ количествомъ употребленнаго въ дѣло, и за полученный матеріалъ, оставшійся безъ употребленія, подвергать виновныхъ взысканію стоимости излишка, а буде окажется злоупотребленіе — законной отвѣтственности.

Правительственная Коммисія, въ убѣжденіи, что достиженіе предположенной цѣли зависитъ отъ точнаго исполненія правилъ, предлагаетъ Губернскому Правленію наблюдать, съ особенною заботливостію, чтобы лѣсной матеріалъ, необходимый для содержанія въ хорошемъ состояніи мостовъ и плотинъ, отпускаемъ былъ своевременно, и чтобы Казна не терпѣла убытка отъ неисправнаго употребленія матеріала, Губернское Правленіе обязано сдѣлать надлежащее о семъ распоряженіе и наблюсти за точнымъ оного выполненіемъ.

Варшава, 9 (21) Іюня 1848 года.

№ 53,651/18,998.

№ 170.

О дозволеніи арендаторамъ строить деревянныя зданія съ каменными столбами.

(16 (28) Сентября 1848 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Отъ 24 Января (5 Февраля) т. г., за № 5,097, Губернское Правленіе, донося, что многіе изъ арендаторовъ казенныхъ

възгледомъ контроллованія дрѣва бесплатнаго выданы, полека Рządu Губерниалnemu:

1) aby jak wszelkie drzewo bezpłatne tak i drzewo na groble i mosty w dobrach rządowych, przez siebie lub Naczelników Powiatów assygnowanych, bezzwłocznie zapisywać kazał do kontrolli ogólnej drzewa bezpłatnego;

2) aby nakazał sporządzać protokoły odbiorcze bez wyjątku wszelkiej budowy i naprawy grobli i mostów, na które drzewo bezpłatnie wydano, z wykazaniem ilości drzewa użytego;

3) aby za otrzymaniem protokołów odbiorczych nakazał zaraz porównać ilość drzewa wydanego, z ilością użytą; aby za drzewo pobrane a nieużyte na cel, na który było wydane, winnych do zapłacenia wartości, a w razie wykrycia nadużycia, i do kary według przepisów pociągnął.

W końcu Kommissya Rządowa przeświadczona, że osiągnięcie celu zależy na ścisłym wykonywaniu przepisów, porucza szczególnej troskliwości Rządu Gubernialnego czuwanie, aby potrzeba drzewa do utrzymania w dobrym stanie mostków i grobel w czasie swym była zaspokojoną, i aby Skarb na marnowanie tego materyału, a tem samem na straty wystawionym nie był. Wtym celu Rząd Gubernialny wyda niezwłocznie stosowne zarządzenia, gdzie wypada i wykonania onych ściśle pilnować będzie.

w Warszawie, dnia 9 (21) Czerwca 1848 roku.

Nr. 53,651/18,998.

№ 170.

Pozwolenie dzierżawcom stawiania budowli drewnianych w słupy murowane.

(d. 16 (28) Września 1848 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Rapportem z dnia 24 Stycznia (5 Lutego) b. r. Nr. 5,097, doniósł Rząd Gubernialny, że wielu dzierżawców dóbr rzą-

O dobrach rządowych t. XX.

имѣній ходатайствуютъ о дозволѣніи имъ строить деревянныя зданія на каменномъ фундаментѣ и не въ уголѣ, а съ каменными столбами, просить разрѣшить арендаторамъ подобнаго рода постройки, которыя, по мнѣнію Губернскаго Правленія, не уступаютъ прочностью постройкамъ въ уголѣ.

Вслѣдствіе сего Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства увѣдомляетъ, что хотя въ § 7-мъ заключенныхъ до 1846 года контрактовъ объ арендѣ казенныхъ имѣній, а также въ § 5-мъ нынѣ обязательныхъ контрактовъ, помѣщено Казною условіе, что арендаторамъ воспрещается строить зданія иначе, какъ только деревянныя, въ уголѣ, на каменномъ фундаментѣ и съ каменными трубами, или же каменные зданія, изъ кирпича или камня, съ употребленіемъ извести, но какъ, по донесенію Губернскаго Правленія, нѣкоторые арендаторы объявили желаніе построить деревянныя зданія съ каменными столбами, вмѣсто строеній въ уголѣ,—то Правительственная Коммисія, принимая во вниманіе, что строенія съ каменными столбами, безспорно, прочнѣе и красивѣе строеній со стѣнами, связанными въ уголѣ, дозволяетъ арендаторамъ казенныхъ, подуховныхъ и прочихъ имѣній, въ вѣдѣніи Казны состоящихъ, строить хозяйственныя зданія деревянныя, на каменномъ фундаментѣ, съ каменными столбами изъ жженого кирпича или камня, съ употребленіемъ извести,—съ тѣмъ, что дозволеніе это не относится къ жилымъ домамъ, и что каменные столбы должны быть въ ширину не менѣе полутора локтя.

Впрочемъ распоряженіе это не стѣсняетъ тѣхъ арендаторовъ, кои, не будучи въ состояніи строить зданія съ каменными столбами, строили бы оныя въ уголѣ, на каменномъ фундаментѣ, согласно условіямъ контракта.

Настоящее распоряженіе Губернское Правленіе обязывается сообщить Экономическимъ Ассесорамъ и Уѣзднымъ Начальникамъ, для свѣдѣнія и руководства.

Варшава, 16 (28) Сентября 1848 года.

№ 15,724/4,948.

дowych żąda, aby im dozwolono stawiania budowli z drzewa na podmurowanie w słupy murowane zamiast w węgiel, i utrzymując, że takie budowle pod względem dobroci i trwałości nie ubliżają stawianym w węgiel, uczynił wniosek za przychyleniem się do żądania dzierżawców.

W odpowiedzi na to przełożenie Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu oświadcza.

Wprawdzie w § 7-m kontraktów o dzierżawę dóbr rządowych, przed rokiem 1846 zawartych, jako i w § 5-m teraz obowiązujących kontraktów, położono ze strony Skarbu warunek, że niewolno dzierżawcom stawiać innych budowli tylko, albo drewniane w węgiel na podmurowanie i z kominami murowanemi, albo też same murowane z cegły lub kamienia na wapno; kiedy jednak, według powyższego doniesienia Rządu Gubernialnego, niektórzy z dzierżawców objawili chęć stawiania budowli z drzewa, zamiast w węgiel, w słupy murowane, Kommissya Rządowa zatem z uwagi, że budowle w słupy murowane są niezaprzeczenie trwalsze i okazalsze od budowli w węgiel wiązanych, dozwala dzierżawcom dóbr rządowych supprimowanych i innych, pod zarządem Skarbu zostających, wznoszenia budowli gospodarskich z drzewa, na podmurowaniu w słupy, z cegły palonej lub z kamienia na wapno murowane, zastrzegając przytem, że to dozwolenie nie stosuje się do domów mieszkalnych, i że słupy murowane nie mogą być mniejszej szerokości jak półtora łokcia.

Wszakże rozporządzenie niniejsze nie ma ścieśniać postępowania tych dzierżawców, którzyby nie mogąc stawiać budowli w słupy murowane, wznosili je w węgiel na podmurowaniu, według warunków kontraktami wskazanych.

Zresztą rozporządzenie to winien Rząd Gubernialny Assessorom Ekonomicznym i Naczelnikom Powiatowym zakomunikować, dla wiadomości i zastosowania się.

w Warszawie, dnia 16 (28) Września 1848 roku.

Nr. 15,724/4,948.

№ 171.

Распоряжение о порядке продажи старого материала, остающегося от разрушившихся строений.

(30 Января (11 Февраля) 1849 года.)

N Губернскому Правлению.

Правительственная Коммисия Финансовъ и Казначейства.

Существующий нынѣ порядокъ продажи старого материала отъ разрушившихся фольварковыхъ и крестьянскихъ строений, въ имѣніяхъ, состоящихъ въ казенномъ вѣдѣніи, сопряженный съ продолжительною перепискою Экономическихъ Ассесоровъ съ подлежащими властями, оказался неудобнымъ въ томъ отношеніи, что продажа не можетъ быть произвима съ такою поспѣшностью, какой требуютъ мѣстные обстоятельства, ибо пока Экономическимъ Ассесоромъ сдѣлано будетъ на счетъ материаловъ отъ разрушившихся строений, представленіе Губернскому Правленію, пока Губернское Правленіе предпишетъ Архитектору произвести оцѣнку оныхъ, пока состоятся торги на продажу такихъ материаловъ, иногда по нѣсколько разъ объявляемые, материалы подвергаются порчѣ и утрачиваютъ цѣнность свою.

Въ видахъ огражденія Казны отъ убытковъ и сокращенія существующихъ нынѣ формальностей, Правительственная Коммисія предписываетъ:

Если фольварковое, пропинаціонное или крестьянское строеніе до того разрушится, что потребовать будетъ перестройки или новой постройки, Экономическій Ассесоръ, удостовѣрившись въ дѣйствительности такого состоянія строеній, обязанъ распорядиться, особенно когда строеніе остается безъ употребленія, чтобы оно немедленно и въ его присутствіи было разобрано, а материалъ, оказавшійся годнымъ для постройки, отданъ былъ подъ присмотръ мѣстнаго арендатора или Гминнаго Войта. Испорченный материалъ, годный лишь для топлива, по оцѣнкѣ оного, согласно таксѣ ближайшаго лѣсничества, немедленно продать на мѣстѣ съ аукціона; въ случаѣ же неявки на торги покупателей—безъ аукціона. Материалъ, признанный годнымъ для постройки, долженъ быть употребленъ на возобновленіе разрушившихся

№ 171.

Rozporządzenie, przepisujące postępowanie przy sprzedaży starych materyałów z upadłych budowł.

(d. 30 Stycznia (11 Lutego) 1849 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Doświadczenie przekonało, że dotychczasowe postępowanie przy sprzedaży starych materyałów, z upadłych budowł folwarcznych i włościańskich, w dobrach pod zarządem Skarbu będących, jako zależące od przeprowadzenia poprzednio licznych korespondencyj Assessorów Ekonomicznych z właściwemi władzami, nie zapewnia należytego pośpiechu, z jakim ten przedmiot, ze względu na jego naturę i na miejscowe położenie rzeczy, załatwionym być winien; albowiem zanim Assessor Ekonomiczny przedstawi Rządowi Gubernialnemu potrzebę zarządzenia materyalami z upadłych budowł, zanim Rząd Gubernialny rozkaże Budowniczemu oszacować je, i zanim dojdzie do skutku licytacya na sprzedaż tych materyałów, często po kilka razy ogłaszana, takowe przez ten czas podpadają zniszczeniu i tracą swą wartość.

Kommissya Skarbu, dla zapobieżenia wynikającym ztąd stratom dla Skarbu, oraz dla skrócenia obowiązujących dotąd formalności, wydaje następujące rozporządzenie.

Gdzie budowla folwarczna, propinacyjna i włościańska tak dalece upadła, że wymaga przestawienia lub nowego odbudowania, tam Assessor Ekonomiczny, znalazłszy taki jej stan, powinien przedewszystkiem, a mianowicie w przypadku, gdyby ona nie była już w użyciu, zaraz przy sobie kazać ją rozebrać, i o ile w niej okaże się jeszcze materyał zdrowy i do budowy przydatny, takowy oddzielić i pod odpowiedzialny dozór miejscowego dzierżawcy lub Wójta gminy oddać. Materyał zaś zepsuty i tylko na opał przydatny, po oszacowaniu go na ilość sążni i wartość pieniężną, podług taxy najbliższego leśnictwa rządowego, zaraz sprzedać przez licytację na miejscu, a nawet z wolnej ręki, w razie, gdyby do ogłoszonej licytacji nie było konkurentów,—materyał uznany i oddzielony, jako przydatny do

строений; буде же онъ окажется для сего не соответствующимъ, Экономическій Ассессоръ долженъ распорядиться объ отдачѣ его на починку строений тѣмъ крестьянамъ, которымъ Казна обязана производить отпускъ строеваго лѣса.

О всемъ вышеизложенномъ составлять протоколъ, для представления Губернскому Правленію, которому циркуляромъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 31 Октября 1833 года, за № 48,877/12,501, предоставлено утверждать таковыя протоколы. Вырученныя отъ продажи деньги записывать, по полученіи ихъ, на приходъ въ Уѣздныхъ Казначействахъ, въ статьѣ случайныхъ доходовъ, съ донесеніемъ о томъ Правительственной Коммисіи.

Варшава, 30 Января (11 Февраля) 1849 года.

№ 96,338/28,960.

№ 172.

Подтвержденіе правилъ, относящихся къ постройкѣ мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ и предписывающихъ входить, въ особыхъ случаяхъ, съ представленіями въ Коммисію Финансовъ.

(11 (23) Августа 1849 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Варшавскій Гражданскій Губернаторъ, отъ 12 Мая с. г., за № 66,602, вошелъ съ представленіемъ, что экономическое финансовое вѣдомство, возложивъ постройку мостовъ:

на отдѣльныхъ усадебниковъ или чиншевыхъ мельниковъ,
на сельскія общества, которыхъ усадьбы устроены и очиншеваны,—и

на донатаріевъ (владѣльцевъ пожалованныхъ имѣній), поставило административныя управленія, на которыхъ лежитъ отвѣтственность за хорошее состояніе сообщеній, въ затруднительное положеніе, такъ какъ отдѣльные усадебники и цѣлыя селенія бываютъ, нерѣдко, не въ состояніи исполнить обязанность, принятую на себя неосмотрительно, безъ предварительнаго

будовы, передewszystkiemъ wskazany byćby powinienъ do budowli, w miejsce rozebranej wystawić się mającej, a gdyby on do tej budowli okazał się nie przydatnym, Assessor Ekonomiczny odda go do naprawy budowli takichъ włościan, którym Skarb obowiązany jest dać drzewo budowlane z swych lasów.

Wszystko to jednak ma się odbywać przy spisaniu protokołu, natychmiast Rządowi Gubernialnemu przedstawić się winnego, który według ogólnego rozporządzenia Kommissyi Skarbu z d. 31 Października 1833 roku Nr. 48,877/12,501, mocen jest takowy zatwierdzać, osiągnięte pieniądze natychmiast ściągać, i kazać perceptować w właściwych Kassach powiatowych, pod dochody przypadkowe, a o każdymъ takimъ przypadku jednocześnie składać raporty Kommissyi Rządowej.

w Warszawie, d. 30 Stycznia (11 Lutego) 1849 r.

№ 96,338/28,960.

№ 172.

Rozporządzenie, przypominające wszystkie przepisy, dotyczące budowy mostów w dobrachъ rządowych, a zarazemъ polecające w szczególnychъ przypadkachъ czynić przedstawienia do Kommissyi Skarbu.

(d. 11 (23) Sierpnia 1849 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Gubernatorъ Cywilny gubernii Warszawskiej uczyniłъ pod dnemъ 12 Maja r. b. Nr. 66,602 przedstawienie, że władza ekonomiczna skarbowa, przezъ przekazanie obowiązkówъ stawiania mostów:

na pojedynczychъ osadnikówъ lub młynarzy czynszowych,
na gromady wiejskie urządzone i oczynszowane, i
na donataryuszów,

wprawiła władze administracyjne, odpowiedzialne za dobry stanъ wszelkichъ przepraw, w kłopotliwe położenie, gdyżъ pojedynczy osadnicy lub wsie całe, podjętego lekkomyślnie i bezъ obliczenia się obowiązku częstokroć nie są w możności wykonać, a donataryusze obowiązekъ ten, jako nie wskazany imъ

расчета; владельцы же пожалованных имений стараются, под разными предлогами, уклоняться от этой обязанности, категорически к ним не относящейся. В доказательство, Губернаторъ привелъ нѣсколько случаевъ.

Вслѣдствіе означеннаго представленія, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, къ избѣжанію вреднаго замедленія въ столь важномъ дѣлѣ, признала необходимымъ подтвердить Губернскому Правленію изданныя по сему предмету правила, кои легко примѣнять во всѣхъ случаяхъ, и кои могутъ способствовать достиженію цѣли,—именно:

1. Общія распоряженія относительно мостовъ, обязательныя во всемъ Царствѣ, и распоряженія относительно мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ суть слѣдующія:

- a) въ постановленіи Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Мая 1816 года, находящемся въ томѣ I-мъ Дневника Законовъ и обязательномъ, до настоящаго времени, для всѣхъ землевладельцевъ и гминъ въ Царствѣ, указаны правила, къ которымъ именно и въ какомъ размѣрѣ, въ обыкновенныхъ и чрезвычайныхъ случаяхъ, должны быть строимы и содержимы мосты, находящіеся, само собою разумѣется, на среднихъ и проселочныхъ дорогахъ, такъ какъ мосты на большихъ или шоссеиныхъ путяхъ, согласно постановленію Намѣстника въ Царствѣ отъ 20 Декабря 1822 года, за № 7,095, должны содержаться на счетъ Казны, администраціею дорогъ и мостовъ;
- b) въ постановленіи Намѣстника въ Царствѣ отъ 23 Сентября 1823 года, за № 13,288, разосланномъ къ бывшимъ Воеводскимъ Коммисіямъ при предписаніи Коммисіи Финансовъ отъ 29 Января 1824 года, за № 43,830/8,603, сохранившемъ донинѣ обязательную силу, постановлено, что казенныя имѣнія подлежатъ такимъ же правиламъ, какъ и частныя;
- c) для успѣшнѣйшаго устройства мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ, Правительственная Коммисія, предписаніемъ отъ 21 Января 1835 года, за № 2,549/766, предоставила всемъ бывшимъ Воеводскимъ Коммисіямъ распоряжаться, въ чрезвычайныхъ случаяхъ, производствомъ работъ безъ торговъ, когда расходъ не превышаетъ 150

literalnie, pod różnemi pozorami od siebie usunąć starają się, w dowód czego kilka przytoczył wypadków.

Представленіе powyższe stało się powodem, że Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, dla niewystawiania przez to głównego przedmiotu na szkodliwą zwłokę, uznała potrzebę powtórzyć niniejszém Rządowi Gubernialnemu przepisy, w tym względzie wydane, i do każdego wypadku zastosować się oraz cel pożądaný osiągnąć mogące, mianowicie:

1. Ogólne postanowienia Rządu co do mostów, kraj cały obowiązujące, i rozporządzenia względem dóbr rządowych wydane, są następujące:

- a) postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 15 Maja 1816 r. w tomie I-m Dziennika Praw umieszczone, i wszystkich właścicieli i gminy w Królestwie dotąd obowiązujące, wskazujące zasady, przez kogo i w jakiej części, czy to w potrzebie zwyczajnej lub nadzwyczajnej, stawiane i utrzymywane być powinny mosty, ma się rozumieć na traktach średnich i drogach pobocznych położone, skoro mosty na traktach wielkich czyli bitych, według późniejszego postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 20 Grudnia 1822 r. Nr. 7,095 utrzymywane być winny z funduszków skarbowych przez Administracyę dróg i mostów;
- b) rozporządzenie Namiestnika Królewskiego z dnia 23 Września 1823 r. Nr. 13,288, przy reskrypcie Kommissyi Skarbu z dnia 29 Stycznia 1824 roku Nr. 43,830/8,603 bb. Kommissyom Wojewódzkim przesłane i podotąd obowiązujące, stanowiące, że dobra rządowe podlegają tym samym przepisom co i dobra prywatne;
- c) dla tém spieszniejszego około mostów w dobrach rządowych działania, rozporządzeniem z dnia 21 Stycznia 1835 r. Nr. 2,549/766 Kommissya Rządowa upoważniła wszystkie ówczesnie egzystujące Kommissye Wojewódzkie, aby w nagłych przypadkach, tam, gdzie koszt nie dochodzi rs. 150 (ma się rozumieć wyłącznie

руб. (за исключеніемъ стоимости лѣснаго матеріала), а въ обыкновенныхъ — когда издержки не свыше 15 руб.

Означенное распоряженіе не только не отмѣнено, но и подтверждено предписаніемъ отъ 17 (29) Февраля 1844 года, за № 8,757/2,588; при чемъ Правительственной Коммисіею разрѣшено: необходимый для мостовъ матеріалъ, на сумму ниже 15 руб., ассигновать Уѣзднымъ Начальникамъ, а на высшую сумму — Губернскимъ Правленіямъ.

2. Лежація на Казнѣ обязанности по содержанію мостовъ были, согласно распоряженіямъ Правительства, переданы:

- d) обязанность, на основаніи прежнихъ контрактовъ, до 1847 года, строить мосты, возложена на временныхъ арендаторовъ, съ тѣмъ, что Казна будетъ бесплатно отпускать лѣсной матеріалъ въ близлежащихъ къ казеннымъ дачамъ мѣстахъ; въ другихъ же, отдаленныхъ отъ сихъ дачъ мѣстахъ, арендаторъ долженъ покупать его на собственный счетъ;
- e) на основаніи существующихъ, съ 1847 года, обязательныхъ арендныхъ условий, всѣ временные арендаторы обязаны строить мосты и покупать необходимый для сего матеріалъ собственными средствами;
- f) мосты, находящіеся въ предѣлахъ казенныхъ земель, отданныхъ въ безсрочную аренду, съ условіемъ платежа канона и вкупного, должны строиться и содержаться безсрочными арендаторами на собственный ихъ счетъ, такъ какъ обязанность эта лежитъ на нихъ, въ силу контрактовъ о безсрочной арендѣ;
- g) какъ въ прежнихъ, такъ и въ настоящихъ контрактахъ о безсрочной арендѣ казенныхъ мельницъ, обыкновенно помѣщается условіе, что владѣлецъ мельницы обязанъ содержать, на собственные средства, дороги и мосты, находящіеся въ предѣлахъ его владѣнія;
- h) очиншеванные крестьяне дѣлаются безсрочными владѣльцами земель, пользуясь правомъ выкупа; кромѣ того, при исчисленіи чинша, обыкновенно вычитается $\frac{1}{6}$ часть дохода на издержки по постройкамъ и другимъ гминнымъ надобностямъ, — вслѣдствіе чего крестьяне сии обя-

wartości drzewa), bez ogłoszenia licytacji in minus, wykonanie robót zarządzały, a w każdym przypadku tak postąpić dozwalały, gdzieby koszta nie przenosiły rs. 15.

Rozporządzenie to nie tylko odwołane nie jest, ale jeszcze reskryptem z dnia 17 (29) Lutego 1844 r. Nr. 8,757/2,588 zostało zatwierdzone, a nadto tą dogodnością wsparte, iż Komissya Rządowa dozwoliła assygnować drzewo na mosty potrzebne Naczelnikom Powiatu, w wartości rs. 15 niedochodzącej, a Rządowi Gubernialnym w większych ilościach, to jest, rs. 15 wartości przechodzących.

2. Obowiązki z ogólnych postanowień Rządu, względem stawiania mostów na Skarb spadające, przelanemi zostały, jako to:

- d) dawniejszemi, przed r. 1847 zawieranemi, kontraktami dzierżawnemi włożony został obowiązek stawiania mostów na dzierżawców czasowych, a Skarb zapewnił tylko dodać drzewo bezpłatnie, o ile się w pobliskich lasach rządowych znajdować będzie, gdyż przeciwnie sam dzierżawca zakupić go musi;
- e) podług teraźniejszych, od r. 1847 obowiązujących, warunków dzierżawnych, wszyscy dzierżawcy czasowi są obowiązani stawiać mосты, i kupować do nich drzewo z własnych funduszów;
- f) mосты w obrębie gruntów rządowych, wieczyste za opłatą kanonu i wкупного wydzierżawionych, winny być budowane i utrzymywane kosztem wieczystych dzierżawców, gdyż Skarb kontraktami wieczysto-dzierżawnemi ten obowiązek na nich przelał;
- g) tak w dawniejszych jak i teraźniejszych kontraktach o wieczystą dzierżawę młynów rządowych zawartych, zazwyczaj jest zamieszczany warunek, że posiadacz młyna obowiązany jest utrzymywać własnym kosztem drogi i mосты, w obrębie posiadłości będące;
- h) włościanie czynszowani stają się wieczystymi posiadaczami gruntów, gdyż nawet okup może im być dozwolony; zresztą przy wyrachowaniu czynszów zwykle potrącaną jest $\frac{1}{6}$ część od dochodu, na budowę i wszelkie inne potrzeby gminne, przeto mосты swym własnym ko-

заны на свой счет строить и исправлять мосты, без отпуска казенного материала;

- г) въ Высочайше пожалованныхъ имѣніяхъ, обязанность строить мосты возлагается на владѣльцевъ и на очиншеванныхъ крестьянъ, находящихся въ этихъ имѣніяхъ; на владѣльцевъ — на томъ основаніи, что Казною отданы имъ имѣнія со всеми служащими ей правами и лежащими на ней обязанностями, тѣмъ болѣе, что, согласно ст. 16-ой постановленія Совѣта Управленія 11 (23) Февраля 1836 года, № 33,661, при опредѣленіи стоимости лѣсовъ, присоединенныхъ къ пожалованнымъ имѣніямъ, вычитается соответственный процентъ на бесплатный отпускъ лѣснаго матеріала; на основаніи же ст. 41-ой того же постановленія, удерживается изъ дохода соответственный процентъ на постройку зданій и мостовъ, если таковой процентъ не былъ удержанъ прежде. На крестьянъ въ пожалованныхъ имѣніяхъ, означенная обязанность возлагается ст. 40-ю изданной Совѣтомъ Управленія, въ 1841 году, инструкціи объ устройствѣ и очиншеваніи крестьянъ;

- к) наконецъ, въ статьяхъ 2 и 5-ой постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Мая 1846 года указано, какъ поступать въ случаяхъ, когда расходы на постройку превышаютъ средства гмины или отдѣльнаго владѣльца.

Если, при существованіи вышеприведенныхъ правилъ, въ которыхъ изложены обязанности каждаго, и въ настоящее время еще оказываются неудобства въ сообщеніяхъ, по случаю дурного состоянія мостовъ, то это происходитъ лишь отъ слабаго исполненія административными властями служебныхъ обязанностей; и хотя Правительственная Коммисія вполнѣ убѣждена, что при тщательномъ и заботливомъ надзорѣ не должно представляться чрезвычайной надобности въ постройкѣ или починкѣ мостовъ, такъ какъ всегда, за исключеніемъ особыхъ случаевъ, работы должны быть предпринимаемы заблаговременно, для чего административнымъ управленіямъ предоставлены все средства, — тѣмъ не менѣе, въ крайне безотлагательныхъ случаяхъ, когда принятыя административными властями мѣры окажутся безуспѣш-

sztem, bez dodania im od Skarbu drzewa, stawiać i reperować powinni;

- i) zresztą w dobrach NAJMIŁOŚCIWIEJ darowanych, obowiązek stawiania mostów przechodzi na obdarowanych i na włościan oczynszowanych, do tych dóbr należących; na obdarowanych z tej zasady, że Skarb oddał obdarowanym dobra z wszelkimi prawami, jakie mu służyły, i obowiązkami, jakie go ciążyły, a tém bardziej, że na mocy art. 16-go postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 11 (23) Lutego 1836 roku Nr. 33,661, przy ustanowieniu wartości lasów do dóbr darowanych przyłączonych, potrącony jest w tym celu stosowny procent, na bezpłatny wydatek drzewa, a na zasadzie art. 41-go tegoż postanowienia potrącony jest od dochodu stosowny procent, na stawianie wszelkich budowli i mostów, jeżeli ten nie był poprzednio stracony dzierżawcy dóbr na donacye przeszłych; zaś na włościan oczynszowanych i do dóbr darowanych należących, z mocy art. 40-go instrukcyi, do urządzenia i oczynszowania włościan, przez Radę Administracyjną w r. 1841 wydanęj;

- k) наконецъ, art. 2 и 5-й постановленія Кsięcia Namieśtnika Królewskiego, z dnia 15 Maja 1846 r. wskazują zasady, jak należy postąpić, jeżeliby koszt odbudowy możność gminy lub pojedynczego posiadacza, przechodził.

Jeżeli więc przy takich przepisach, obowiązki każdego wskazujących, brak komunikacyi dla złego stanu mostów obecnie zachodzi, to wypadki takie słabiej tylko egzekucyi władz administracyjnych przypisane być muszą; a jakkolwiek Kommissya Rządowa jest przekonana, że przy czynnym i troskliwym dozorze, naglej potrzeby w stawianiu lub reperacyi mostów byłoby niepowinno, bo w każdym wypadku, wyjąwszy nadzwyczajnych, zawczasu jedno lub drugie przedsiębrać należy, skoro władza administracyjna ma sobie wszystkie wskazane i zostawione ku temu środki; gdyby jednak taka potrzeba rzeczywiście zaszła, a środki przez władze administracyjne użyte nie odniosły skutku, w takich wypadkach winien Rząd Gubernialny czynić szczegółowo stosowne w tej mierze

ными, Губернское Правленіе обязано входить съ представленіями въ Правительственную Коммисію, дабы поставить ее въ возможность оказать надлежащее пособіе, буде обязанность строить мосты лежитъ на крестьянахъ, а послѣдніе, по недавнему замѣну повинностей чиншемъ, поставлены въ невозможность произвести значительные расходы, и притомъ сами нуждаются въ зачетъ или другомъ пособіи отъ Казны.

Варшава, 11 (23) Августа 1849 года.

№ 42,240/13,850.

№ 173.

Предписаніе объ осмотрѣ строеній, для удостовѣренія, нѣтъ ли въ нихъ бревенъ, входящихъ въ трубы и угрожающихъ пожаромъ.

(17 (29) Іюля 1852 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, обративъ вниманіе, что большая часть пожаровъ происходитъ отъ неправильностей въ постройкахъ, именно отъ бревенъ, входящихъ въ трубы, приказалъ, для отвращенія подобныхъ случаевъ, сдѣлать распоряженіе о безотлагательномъ производствѣ строгаго осмотра всѣхъ казенныхъ строеній, съ тѣмъ, что буде окажутся гдѣ либо бревна, входящія въ трубы, должны быть немедленно приняты надлежащія къ исправленію сего мѣры.

Въ исполненіе означеннаго приказанія Его Свѣтлости, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предлагаетъ Губернскому Правленію предписать Уѣзднымъ Архитекторамъ обревизовать въ казенныхъ имѣніяхъ и лѣсахъ все дворянскія строенія и жилые дома, для опредѣленія, угрожаетъ ли, отъ вышеприведеннаго, опасность пожара. Если замѣчены будутъ какіе либо недостатки въ строеніяхъ, угрожающіе пожаромъ, Губернское Правленіе обязано собственною властію принять мѣры предохраненія, или же представить о томъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, съ надлежащимъ заключеніемъ и приложеніемъ смѣтъ.

Варшава, 17 (29) Іюля 1852 года.

№ 19,310/7,214.

представленія до Kommissyi Rządowej, aby mogła przyjść z pomocą w przypadku, gdy obowiązek stawiania mostów trafi na włościan świeżo na czynsz przeszłych, a przez to do podejmowania większych kosztów niezamożnych i chwilowego zaliczenia lub innej pomocy od Skarbu potrzebujących.

w Warszawie, dnia 11 (23) Sierpnia 1849 r.

Nr. 42,240/13,850.

№ 173.

Polecenie zrewidowania budowli, dla przekonania się, czy nie znajdują się w nich belki wpuszczane w komin a przez to grożące pożarem.

(d. 17 (29) Lipca 1852 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

JO. Książę Namiestnik Królestwa zwróciwszy uwagę, że wielka część pożarów wynika ze złej konstrukcyi budowli, mianowicie z belek w kominy wpuszczanych, rozkazał, iżby dla zapobieżenia podobnym wypadkom, zarządzona była niezwłocznie ścisła rewizya wszystkich budowli rządowych, i jeżeli się w której z nich okaże, że belki są wpuszczone w kominy, aby natychmiast przedsięwzięte były środki w tej mierze zaradcze.

W wykonaniu tego rozkazu Jego Książęcej Mości, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleca Rządowi Gubernialnemu, aby nakazał Budowniczym powiatowym zrewidować w dobrach i lasach rządowych wszystkie budowle dworskie oraz leśne mieszkalne i przekonać się, czy gdzie z tego powodu nie zachodzi niebezpieczeństwo od ognia, a w razie dostrzeżenia jakowych wad, niebezpieczeństwem grożących, aby zaraz przedsięwziął środki zaradcze lub wnioski stosowne z kosztorysami Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przedstawił.

w Warszawie, dnia 17 (29) Lipca 1852 roku.

Nr. 19,310/7,214.

№ 174.

Распоряжение о томъ, что техническія смѣты починки костеловъ должны быть разсматриваемы въ Отдѣленіи Казначейства.

(2 (14) Декабря 1852 года.)

Всѣмъ Гражданскимъ Губернаторамъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Общимъ распоряженіемъ отъ 29 Марта (10 Апрѣля) 1840 года, за № 82,686/26,687, подтвержденнымъ 1 (13) Декабря 1845 года, за № 95,132/28,584, предписано, чтобы на всѣ совѣщанія костельныхъ дозоровъ и для распределенія издержекъ, въ случаѣ встрѣтившейся надобности починки или сооруженія новыхъ костельныхъ зданій въ имѣніяхъ казенныхъ и оставшихся послѣ упраздненнаго духовенства, были приглашаемы Экономическіе Ассесоры подлежащихъ округовъ, для охраненія правъ Казны. Между тѣмъ однакожь, не смотря на столь ясное предписаніе, препровождаемая Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, на разсмотрѣніе, техническія смѣты и раскладки расходовъ, доказываютъ, что сказанное распоряженіе не только не исполняется съ надлежащею точностью, но даже въ нѣкоторыхъ раскладкахъ издержекъ весьма часто показываются за Казною такія имѣнія, которыя или вовсе никогда не принадлежали Казнѣ, или вслѣдствіе дарственныхъ записей, продажи, обмѣна или другихъ сдѣлокъ, поступили въ частную собственность, отъ чего за эти недвижимости, подлежаще за тѣмъ взыскивается съ Казны складка.

Поэтому Правительственная Коммисія, въ видахъ огражденія Казны отъ убытковъ, предлагаетъ Вашему Превосходительству предписать Административному и Казенному Отдѣленіямъ Губернскаго Правленія, строго примѣняться къ приведенному въ началѣ сего циркуляру и распорядиться, чтобы на будущее время, вышеозначенныя раскладки издержекъ предварительно отсылки ихъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духов-

№ 174.

Rozporządzenie, iż kosztorysy napraw kościołów mają być rozbierane w Wydziale Skarbowym.

(d. 2 (14) Grudnia 1852 r.)

Do wszystkich Gubernatorów Cywilnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Ogólne rozporządzenie z dnia 29 Marca (10 Kwietnia) 1840 roku, Nr. 82,686/26,687, ponowione pod dniem 1 (13) Grudnia 1845 roku, Nr. 95,132/28,584, mieć chce, aby do wszystkich narad dozorów kościelnych tudzież rozkładów kosztów, gdzie będzie szło o uznanie potrzeby reperacyi lub stawiania nowych budowli kościelnych w dobrach rządowych lub do funduszu po zniesioném duchowieństwie należących, byli wzywani Assessorowie Ekonomiczni właściwych okręgów, dla dopilnowania praw Skarbu. Tymczasem, pomimo tak wyraźnego przepisu, nadsyłane do rozpatrzenia przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych kosztorysy i rozkłady kosztów przekonywają, że takowy z wielką niedokładnością jest zachowywanym, a nawet w niektórych rozkładach kosztów częstokroć zamieszczane bywają jako rządowe realności, które albo wcale nigdy do Skarbu nie należały, albo skutkiem darowizny, sprzedaży, zamiany lub innego rodzaju alienacyi, przeszły na własność prywatną, przez to zaś składka z tychże niewłaściwie od Skarbu jest wymagana.

Kommissya Rządowa przeto, w celu zapobieżenia stratom Skarbu, wzywa Jaśnie W-go Pana, aby Wydziałom Administracyjnemu i Skarbowemu w tamecznym Rządzie Gubernialnym rozkazał ściśle stosować się do rozporządzenia na początku powołanego, oraz zarządził, aby odtąd przed przesłaniem rzeczonych rozkładów kosztów Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, takowe Wydziałowi

ныхъ Дѣлъ, были передаваемы въ Отдѣленіе Казначейства, для повѣрки и засвидѣтельствванія.

Варшава, 2 (14) Декабря 1852 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ.

(подписано) Гуминскій.

№ 84,226/35,930.

№ 175.

Распоряженіе объ оцѣнкѣ матеріаловъ въ строеніяхъ, негодныхъ къ употребленію.

(9 (21) Декабря 1852 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Безпечность и несоблюденіе нѣкоторыми Губернскими Правленіями правилъ, указанныхъ общими распоряженіями отъ 30 Января (11 Февраля) 1849 года, за № 96,338/28,960, которыми предоставлено имъ право распоряжаться матеріаломъ отъ разрушенныхъ фольварочныхъ, пропинаціонныхъ и крестьянскихъ строеній, въ казенныхъ и другихъ, въ вѣдѣніи Казны состоящихъ имѣніяхъ, и предписано, вмѣстѣ съ тѣмъ, развить эти правила въ духѣ, соотвѣтствующемъ выгодамъ Казны и крестьянъ, указываютъ на необходимость подчинить въ этомъ отношеніи дѣйствія Губернскихъ Правленій болѣе строгому контролю; вслѣдствіе чего, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ:

1. Чтобы оцѣнка всякаго разрушеннаго или назначеннаго къ сломкѣ строенія, производима была Уѣзднымъ Архитекторомъ при содѣйствіи Экономическаго Ассесора и мѣстнаго Гминнаго Войта, и въ доказательство ея правильности прилагаемъ былъ протоколъ, составленный тѣми же лицами, поясняющій:

- a) на чемъ основаны цѣны, принятыя въ оцѣнкѣ;
- b) сколько оказалось прочнаго еще и годнаго на строенія матеріала, и сколько поврежденнаго, годящагося лишь на дрова;
- c) какое должны получить назначеніе прочные матеріалы, на фольварочныя ли, или на крестьянскія строенія, на которыя Казна обязана отпускать строевой лѣсъ изъ своихъ дачъ бесплатно.

Skarbowemu były do sprawdzenia i poświadczenia komunikowane.

w Warszawie, d. 2 (14) Grudnia 1852 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) Gumiński.

Nr. 84,226/35,930.

№ 175.

Zarządzenie szacowania materyałów z budowł do użytku niezdatnych.

(d. 9 (21) Grudnia 1852 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Lekceważenie przez niektóre z Rządów Gubernialnych, a nawet zupełne pominięcie przepisów, ogólnemi rozporządzeniami z dnia 30 Stycznia (11 Lutego) 1849 r., Nr. 96,338/28,960, wskazanych, nadających im moc zarządzania materyałami po upadłych budowłach folwarcznych, propinacyjnych i włościńskich w dobrach rządowych i innych, pod zarządem Skarbu Królestwa zostających, których bliższe rozwinięcie w duchu dobra Skarbu i włościń, im samym pozostawiono, wskazało potrzebę postawienia działań Rządu Gubernialnego w tym przedmiocie pod ściślejszą kontrolę, jakoż Kommissya Skarbu poleca mu:

1. Aby każdéj budowli upadłej, lub do rozebrania zakwalifikowanej, była robiona taksa przez Budowniczego powiatu, wspólnie z Assessorem Ekonomicznym i miejscowym Wójtem gminy, a na jej usprawiedliwienie dołączony protokół, przez te same osoby spisany, objaśniający:

- a) na czém zasadzają się ceny do taksy przyjęte?
- b) jaka część materyałów jest jeszcze zdrowa i do budowł przydatna, a jaka zepsuta i tylko na opał użytą być może?
- c) jakie przeznaczenie otrzymać powinna część zdrowa, czy do budowł folwarcznych, czy do budowł włościń, którym Skarb jest obowiązany dać drzewo budowlane bezpłatnie z swych lasów;

Къ тому должно быть еще приложено извлеченіе изъ приемно-сдаточнаго акта подлежащаго имѣнія, съ подробнымъ описаніемъ состоянія строеній, и съ объясненіемъ: не произошелъ ли упадокъ оныхъ отъ нерадѣнія мѣстнаго арендатора, и въ такомъ случаѣ, предъявлена ли противъ него претензія Казны и на какую сумму.

2. Прочные матеріалы передать немедленно, соответственно ихъ назначенію, интересованному арендатору или крестьянамъ, посредствомъ командированныхъ лицъ, съ составленіемъ о томъ протокола и съ условіемъ оправданія надлежащаго употребленія матеріала предъ Экономическимъ Ассесоромъ и Гминнымъ Войтомъ, которые обязаны доносить о семъ Губернскому Правленію.

3. Матеріалъ негодный къ другимъ строеніямъ продать съ публичныхъ торговъ, на основаніи оцѣнки; если же, по недостатку соискателей, продажа не состоится, предложить протоколярно крестьянамъ покупку оного, съ вольной руки, по цѣнамъ назначеннымъ въ оцѣнкѣ.

4. Въ случаѣ представившейся надобности, назначить переоцѣнку, которая производится Губернскимъ Архитекторомъ, съ подробнымъ изъясненіемъ разницы, обнаруженной въ сравненіи съ первоначальною оцѣнкою; по составленіи же оной, поступать при продажѣ строеній по указаніямъ предыдущаго пункта, наконецъ,

5. Всѣ оцѣнки, составленныя Уздными Архитекторами, передавать для технической и счетной повѣрки Губернскому Архитектору.

Документы, удостоверяющіе о точномъ исполненіи вышеозначенныхъ правилъ, Губернское Правленіе должно прилагать, какъ къ своимъ представленіямъ въ Правительственную Коммисію, для испрошенія ея разрѣшенія по этому предмету, такъ и къ своимъ распоряженіямъ по Казначейству, о внесеніи въ приходъ суммы, вырученной отъ продажи матеріала послѣ разрушенныхъ строеній. Объ этомъ, нынѣшняго числа, увѣдомлена также и Высшая Счетная Палата.

Варшава, 9 (21) Декабря 1852 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) Гуминскій.

№ 264/405.

ниемнѣй выціагъ зъ ostatniego aktu odbiorczo-podawczego właściwych dóbr, stan budowli szczegółowo opisujący, z wyjaśnieniem, czy upadek takowej nie pochodzi z winy miejscowego dzierżawcy, a w razie, gdyby tak było, czy pretensya Skarbu o to do niego i w jakiej wysokości jest zaregulowana?

2. Aby część zdrowa materyałów, była stosowna do nadanego jej przeznaczenia, i oddana zaraz protokółarnie przez delegowanych interessowanemu dzierżawcy lub włościanom, pod zastrzeżeniem usprawiedliwienia jej użycia na cel właściwy przed Assessorem Ekonomicznym i Wójtem gminy, którzy o tém Rządowi Gubernialnemu donosić powinni.

3. Aby materyał do innych budowli nieprzydatny, przez publiczną głośną licytację, na zasadzie taksy sprzedać, a gdyby w téj drodze, dla braku konkurencyi, sprzedany być nie mógł, aby zaproponować protokółarnie włościanom nabycie takowego z wolnej ręki, za opłatą wartości takszą ustanowioną.

4. Aby na przypadek zaszłej potrzeby ułożenia powtórnej taksy, takowa działana była przez Budowniczego gubernialnego, z szczegółowém usprawiedliwieniem różnicy, jaka względem pierwotnej taksy wykrytaby została, a po jej sporządzeniu, należy przy sprzedaży budowli postąpić podług poprzedniego paragrafu; wreszcie

5. Wszelkie taksy zdziałane przez Budowniczych powiatowych rewidowane być winny przez Budowniczego gubernialnego i w rachubie.

Dowody zadosyć uczynienia powyższym zastrzeżeniom, Rząd Gubernialny dołączać będzie do przedstawień, jakie mu czynić wypadnie do Kommissyi Skarbu, w razie potrzeby zażądania jej w tych przedmiotach decyzji, a następnie do upoważnień kassowych, jakie wydawać jest władny, w celu zapercptowania summ z sprzedaży materyałów po upadłych budowlach osiągniętych. O czém Najwyższa Izba Obrachunkowa w dniu dzisiejszym zawiadomioną została.

w Warszawie, dnia 9 (21) Grudnia 1852 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu

(podpisano) Gumiński.

№. 264/405.

№ 176.

Подтверждение, что при устройствѣ каменныхъ фундамен- товъ не слѣдуетъ употреблять глины вмѣсто извести, и что къ постройкѣ зданій послѣ пожара можно приступать не прежде, какъ по утвержденіи плана и смѣты.

(16 (28) Іюня 1853 г.)

- *N Губернскому Правленію.*

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

По условію относительно постройки зданій, заключающему- ся во всѣхъ контрактахъ о временной арендѣ казенныхъ имѣній, требуется, согласно строительнымъ правиламъ, чтобы постройки возводились или каменные, изъ жженого кирпича или камня съ известью, или же деревянные, въ уголъ, на каменномъ фундамен- тѣ, съ каменными трубами, выведенными на поверхность кровли, также съ употребленіемъ извести.

Официально дошло до свѣдѣнія Коммисіи Финансовъ, что означенныя правила не исполняются, и что, при постройкѣ зда- ній, фундаментовъ и трубъ, употребляется глина, не смотря на то, что отъ точнаго исполненія вышеприведеннаго, зависитъ прочность строеній, долговременность ихъ существованія, и что ассигнованный Казною на возведеніе ихъ капиталъ не долженъ быть растрачиваемъ арендаторами казенныхъ имѣній, которые, по условіямъ контракта, обязаны производить постройки подъ наблю- деніемъ Архитекторовъ и Экономическихъ Ассесоровъ, установ- ленныхъ исключительно для ближайшаго надзора за казенными имѣніями, и бездѣйствующихъ, или по нерадѣнію, или по при- страстію къ арендаторамъ, или, наконецъ, по незнанію дѣла.

Для прекращенія таковыхъ злоупотребленій, Коммисія Фи- нансовъ предписываетъ Губернскому Правленію:

1) сдѣлать распоряженіе объ осмотрѣ всѣхъ фольварковыхъ и пропинаціонныхъ строеній во всѣхъ казенныхъ имѣніяхъ, и, если гдѣ либо найдены будутъ строенія, фундаменты или трубы возведенными на глину настоящими арендаторами, приказать не- медленно перестроить оныя, съ употребленіемъ извести, и наблю- сти за исполненіемъ сего;

№ 176.

Zwrócenie uwagi na przepis, że podmurowania nie mogą być stawiane na glinę, tylko na wapno, i że odbudowanie budowł spalonych dopiero po zatwierdzeniu planu i an- szlagu następować może.

(d. 16 (28) Czerwca 1853 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Ogólne, we wszystkich umowach o dzierżawę czasową dóbr rządowych zawartych mieszczące się, z zasadami policyi budowniczej zgodne, zastrzeżenie, co do stawiania budowł, bezwarunkowo mieć chce, aby w każdym przypadku budo- wle stawiane były albo murowane z cegły palonej lub ka- mienia na wapno, albo drewniane w węgiel na podmurowa- niu na wapno, z kominami murowanemi, nad dach wyprowa- dzonemi, także na wapno.

Dochodzą Kommissyę Skarbu na drodze urzędowej wia- domości, że przepisy te, od których ścisłego wykonywania zależy trwałość budowł, zapewnienie długoletniej ich egzy- stencji i nieudaremnienie kapitału na ich wzniesienie ze stro- ny Skarbu wyłożonego, przez dzierżawców dóbr rządowych, z mocy warunków kontraktowych do ich stawiania obowią- zanych, pod okiem Budowniczych i Assessorów Ekonomicz- nych, wyłącznie dla bliższego szczegółowego dozoru nad do- brami rządowemi postanowionych, a dozoru tego, albo przez zaniedbanie, lub stronną dla dzierżawców względność, lub też nieznajomość, nad niemi nie rozciągających, są omijane, gdyż oni budowle, fundamenty i kominy murują na glinę.

Kładąc tamę takiemu nadużyciu, Kommissya Skarbu poleca Rządowi Gubernialnemu:

1) aby zarządził rewizyę wszystkich budowł folwarcznych i propinacyjnych we wszystkich dobrach rządowych, a gdzie znalezioneby zostały budowle, fundamenty lub kominy mu- rowane na glinę przez teraźniejszych dzierżawców, tam tako- we natychmiast na wapno przemurować rozkazał, i skutku dopilnował;

2) предупредить Архитекторовъ и Экономическихъ Ассесоровъ, что отнынѣ, за допущеніе подобныхъ отступленій отъ правилъ, будутъ подвергаемы отвѣтственности и даже удаленію отъ службы, тѣмъ болѣе, что Экономическіе Ассесоры, постоянно имѣя ближайшій надзоръ за казенными имѣніями, легко могутъ не допускать вредныхъ упущеній при самомъ заготовленіи матеріаловъ и при производствѣ постройки;

3) еслибы какое либо зданіе сгорѣло, въ такомъ случаѣ, до начатія отстройки онаго, подписать представлять смѣту и планъ, составленные Архитекторомъ, обще съ Экономическимъ Ассесоромъ, съ обозначеніемъ обширности и рода строенія; за тѣмъ, не прежде, какъ по утвержденіи смѣты и плана, позволять постройку сгорѣвшаго зданія, строго наблюдая, чтобы ни одно зданіе не строилось безъ соблюденія таковой формальности;

4) для удостовѣренія, что Экономическіе Ассесоры, дѣйствительно наблюдаютъ за строеніями въ казенныхъ имѣніяхъ, предписать, чтобы они, на ревизіонно-пріемныхъ протоколахъ, а также на описяхъ о состояніи строеній, представляемыхъ при пріемно-сдаточныхъ актахъ, и при рапортахъ о періодическихъ объѣздахъ, собственноручно свидѣтельствовали, что строенія, фундаменты и трубы устроены съ употребленіемъ извести, и по крайней мѣрѣ въ части, возвышающейся надъ крышею, изъ жженого кирпича.

Варшава, 16 (28) Іюня 1853 года.

№ 41,548/17,763.

№ 177.

Воспрещеніе разбирать строенія подъ предлогомъ, что они оказались не нужными для хозяйства при новомъ устройствѣ имѣнія.

(14 (26) Октября 1855 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Замѣтивъ, что нѣкоторые Экономическіе Ассесоры, въ угоденіе арендаторамъ казенныхъ имѣній, представляютъ проекты объ

2) aby zapowiedział Budowniczym i Assessorom Ekonomicznym, że odtąd za dopuszczenie podobnych uchybień po ciągnięci będą do nieochybnj odpowiedzialności, a nawet ze służby oddaleni, zwłaszcza, że Assessorowie Ekonomiczni, będąc w ciągłej styczności z dobrami rządowemi, mają wszelką łatwość, przy samém przysposabianiu materyałów i posuwaniu budowy, nie dopuszczać szkodliwych zbroczeń;

3) aby na przypadek spalenia się budowli, przed przystąpieniem do jej odbudowania, rozkazał przedstawić sobie anszlag z rysunkami, obszerność i jakość budynku wskazującemi, przez Budowniczego wspólnie z Assessorem Ekonomicznym sporządzonemi, a dopiero po zatwierdzeniu takowych, udzielił upoważnienie do odbudowania pogorzeli, a bez dopełnienia tēj formalności, stawiania jakichbądź budowli nie dopuszczał;

4) aby, dla mienia na każdy wypadek rękojmi, że Assessorowie Ekonomiczni rzeczywiście czuwają nad budowlami w dobrach rządowych, zarządził, iżby oni na protokołach rewizyjno-odbiorczych, opisach stanu budowli, tak przy aktach odbiorczo-podawczych, jako też objazdach peryodycznych składowanych, własnoręcznie poświadczyli, że budowle, fundamenty i kominy są murowane na wapno, a ostatnie przynajmniej nad dachem, z cegły palonj.

w Warszawie, dniu 16 (28) Czerwca 1853 r.

Nr. 41,548/17,763.

№ 177.

Rozporządzenie, iż nie wolno jest rozbierać budowli pod pretekstem, iż te, skutkiem nowego urządzenia dóbr, do gospodarstwa nie są potrzebne.

(d. 14 (26) Października 1855 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Dostrzegając, iż niektórzy Assessorowie Ekonomiczni, dogadując życzeniom dzierżawców dóbr rządowych, projektują

уничтоженіи нѣкоторыхъ строеній, подѣ предлогомъ, что оныя разрушились отъ ветхости и не могутъ быть починены, а также, что, при устройствѣ фольварковъ, оказываются излишними въ хозяйствѣ; что подобнаго рода представленія Экономическихъ Ассесоровъ утверждаются, безъ тщательнаго разсмотрѣнія, Губернскими Правленіями, которыя, не представляя о томъ Правительственной Коммисіи, распоряжаются о продажѣ старыхъ матеріаловъ съ аукціона, и такимъ образомъ дѣйствуютъ вопреки правиламъ и условіямъ, по которымъ арендаторы обязаны содержать всѣ строенія и сдавать ихъ, по окончаніи срока аренды, въ исправности; отсюда, вмѣсто наблюденія за исполненіемъ упомянутыхъ условій, Губернскія Правленія самовольно уклоняются отъ нихъ, не взирая на то, что не имѣютъ права, вслѣдствіе новаго устройства фольварковъ, или по другимъ причинамъ, распоряжаться, безъ разрѣшенія высшаго начальства, о сносѣ строеній въ казенныхъ имѣніяхъ и владѣніяхъ; что, наконецъ, хотя на основаніи распоряженія Правительственной Коммисіи отъ 30 Января (11 Февраля) 1839 года, за № 96,338/28,960, и допускается чрезъ Экономическихъ Ассесоровъ, продажа матеріаловъ отъ разрушившихся строеній, но лишь въ такомъ случаѣ, когда вмѣсто разобранныхъ или разрушившихся строеній, послѣ продажи оставшихся отъ нихъ матеріаловъ, будутъ возведены арендаторами новыя постройки; что уничтоженіе строеній, подѣ предлогомъ излишества ихъ при новомъ хозяйственномъ устройствѣ имѣній, отнюдь не можетъ быть допускаемо, — Правительственная Коммисія, въ отвращеніе изложенныхъ безпорядковъ на будущее время, предлагаетъ Губернскому Правленію не допускать, ни въ какихъ случаяхъ, уничтоженія строеній, и предписать о наблюденіи сего Экономическимъ Ассесорамъ. Къ сему Правительственная Коммисія присовокупляетъ, что за всякіе по изъясненному предмету упущенія, виновные будутъ подвергаемы законной отвѣтственности.

Варшава, 14 (26) Октября 1855 года.

№ 57,421/27,065.

do rozebrania i zniesienia niektóre budowle, z powodów jakoby te, przez starość podupadłe, do reperaeyi niezdolne, i po urządzeniu folwarków od gospodarstwa zbywające, nadal nie były potrzebne; że Rządy Gubernialne, dzielając wnioski Assessorów Ekonomicznych, bez szczegółowego ich rozbioru, sprzedaż starych materyałów, bez odniesienia się do Kommissyi Rządowej, w drodze licytacji zarządzają, co jest przeciwne warunkom i przepisom, gdy dzierżawcy, podług kontraktu, obowiązani są utrzymywać te wszystkie budowle, jakie im aktem podawczym oddane zostały, takowe przy wyjściu z possessyi w dobrym pozostawić stanie; że zamiast przestrzegania, aby warunkom tym zadosyć się stało, samowolnie Rządy Gubernialne zwalniają ich od tego obowiązku, chociaż nie są mocne, czy to z powodu urządzenia, lub innéj przyczyny, bez wyraźnéj wyższej decyzji, budowli w dobrach i realnościach rządowych znosić; wreszcie, że jakkolwiek rozporządzenie Kommissyi Rządowej z d. 30 Stycznia (11 Lutego) 1839 roku, Nr. 96,338/28,960, dozwala zarządzenia przez pośrednictwo Assessorów Ekonomicznych sprzedaży starych, z upadłych budowli materyałów, to przecieź ściąga się tylko do wypadku, gdzie po rozebraniu lub upadku starych budowli i sprzedaży pozostałych materyałów, inna w to miejsce przez dzierżawcę ma być wystawiona budowla, lecz bynajmniej nie stosuje się do tego, aby wolno było dozwalać rozbierania lub zniesienia budowli, jakoby skutkiem nowego urządzenia dóbr do gospodarstwa niepotrzebnych; Kommissya Rządowa przeto, w celu zapobieżenia tym zboczeniom na przyszłość, poleca Rządowi Gubernalnemu, aby żadnego zniesienia budowli nie dopuszczał, i podług tego stosowne zarządzenie do Assessorów Ekonomicznych wydał, gdyż w razie dostrzeżenia podobnych uchybień, winni do odpowiedzialności pociągnięci zostaną.

w Warszawie, d. 14 (26) Października 1855 r.

Nr. 57,421/27,065.

№ 178.

О дозволеніи арендаторамъ пользоваться камнемъ, находящимся на поверхности и внутри земли, для хозяйственныхъ надобностей и для устройства дорогъ, съ воспрещеніемъ вывоза камней за границы имѣнія, безъ особаго на то дозволенія.

(8 (20) Декабря 1855 года.)

Н Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Вслѣдствіе представленія Варшавскаго Губернскаго Правленія о томъ, можетъ ли, и на какихъ основаніяхъ быть допускаемо собираніе камня посторонними и мѣстными жителями, съ крестьянскаго и фольварковаго поля, Правительственная Коммисія увѣдомила, что колонистамъ, платящимъ чиншъ, предоставлено право пользоваться всеми произведеніями, находящимися на поверхности земель, отданныхъ имъ въ безсрочное пользованіе, а потому дозволяется имъ собирать, употреблять въ свою пользу и даже продавать камни, но только находящіеся на поверхности земли, съ воспрещеніемъ при томъ устраивать рудокопни или каменоломни. Арендаторамъ же предоставляется лишь право временнаго пользованія землею, для земледѣлія; по сему они могутъ пользоваться находящимся на поверхности или даже внутри земли камнемъ, какъ матеріаломъ необходимымъ для мѣстныхъ надобностей, именно: при постройкѣ зданій, устройствѣ мостовъ, заборовъ, дорогъ, мостовыхъ и проч., но только въ границахъ арендуемаго имѣнія. Арендаторъ можетъ также употреблять камни на устройство проселочныхъ дорогъ; на вывозъ же камня за границы имѣнія должно быть испрашиваемо особое дозволеніе владѣльца.

Объ изложенномъ Губернское Правленіе увѣдомляется, для руководства.

Варшава, 8 (20) Декабря 1855 года.

№ 46,397/21,528.

№ 178.

Rozporządzenie, iż dzierżawca może używać kamieni, znajdujących się na powierzchni lub we wnętrzu ziemi, na potrzeby miejscowe lub dla dróg komunikacyjnych, nie wolno mu wszakże wywozić kamieni za granicę dóbr, bez oddzielnego na to upoważnienia.

(d. 8 (20) Grudnia 1855 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Na zapytanie Rządu Gubernialnego Warszawskiego, czy i pod jakimi warunkami może być dozwolone zbieranie kamieni obcym i miejscowym mieszkańcom z pól włościańskich i folwarcznych w dobrach rządowych, Kommissya Rządowa oświadczyła: że do czynszowników należy wszelki użytek z powierzchni gruntów oddanych im w wieczyste posiadanie; wolno im przeto kamienie zbierać, używać, nawet sprzedawać, ale tylko znajdujące się na powierzchni, bez otwierania kopalni lub kamieniołomu. Dzierżawca zaś ma tylko dozwolone prawo czasowego użytkowania, z wyraźnym wskazaniem jego rodzaju, to jest użytkowanie rolnicze; kamienie przeto znajdujące się na powierzchni, lub nawet wewnątrz ziemi, mogą być przez niego jako materiał gruntowy używane, tylko do potrzeb miejscowych, jakimi są: budowle, mosty, ogrodzenia, drogi, bruki i tym podobne, w obrębie dóbr dzierżawionych, dla udzielenia ich nawet dla dróg komunikacyjnych; lecz do wywożenia ich za granicę dóbr, powinno być wymagane szczegółowe pozwolenie właściciela.

O czém zawiadamiając Rząd Gubernialny, poleca mu, ażeby do tego w razie potrzeby stosował się.

w Warszawie, d. 8 (20) Grudnia 1855 r.

Nr. 46,397/21,528.

N° 179.

О томъ, что зданія, при возобновленіи ихъ послѣ пожара, не могутъ быть, безъ дозволенія Губернскаго Правленія, ни уменьшаемы, ни передѣлываемы для какой либо другой надобности.

(28 Іюня (10 Іюля) 1856 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Циркулярами отъ 16 (28) Іюня 1853 г., за N° 41,548/17,763, и 14 (26) Октября 1855 года, N° 57,421/27,065, Правительственная Коммисія предписала Губернскому Правленію:

- a) еслибы какое зданіе сгорѣло въ имѣніи, отданномъ во временную аренду, въ такомъ случаѣ, до начатія отстройки онаго, предписать представить смѣту и планъ составленные Архитекторомъ, обще съ Экономическимъ Ассесоромъ, съ обозначеніемъ на нихъ обширности и рода строенія; за тѣмъ, не прежде, какъ по утвержденіи смѣты и плана, позволять постройку сгорѣвшаго зданія, строго наблюдая, чтобы ни одна постройка не возводилась безъ соблюденія этой формальности;
- b) предписать арендаторамъ, чтобы никакихъ строеній, оказавшихся, будто бы, ненужными, за устройствомъ имѣнія или по другимъ причинамъ, не уничтожали безъ предварительнаго разрѣшенія, и не дѣлали въ нихъ никакихъ произвольныхъ измѣненій.

Не смотря на это, изъ представленій нѣкоторыхъ Губернскихъ Правленій, Правительственная Коммисія замѣтила, что означенныя правила не исполняются; арендаторы казенныхъ имѣній, производя постройку новыхъ зданій, по случаю пожара, или новаго устройства имѣнія, или же разрушенія строенія, безъ предварительнаго составленія смѣтъ, произвольно уменьшаютъ таковыя, или строятъ вмѣсто нихъ другія, не въ томъ размѣрѣ, какой существовалъ при отдачѣ имъ имѣнія по сдаточному акту, что не только имѣетъ вліяніе на уменьшеніе стоимости имѣній, но и несогласно съ условіями контракта, по которому арендато-

N° 179.

Rozporządzenie, iż budowle po pogorzeli wznoszone, nie mogą być bez zezwolenia Rządu Gubernialnego zmniejszane, lub na inny użytek przeistaczane.

(d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1856 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Ogólnemi rozporządzeniami z dnia 16 (28) Czerwca 1853 roku, Nr. 41,548/17,763, i 14 (26) Października 1855 r., Nr. 57,421/27,065, Kommissya Rządowa wskazała Rządowi Gubernialnemu obowiązek przestrzegania:

- a) aby na przypadek spalenia się budowli w dobrach czasowo wdzierżawionych, przed przystąpieniem do jej odbudowania, rozkazał przedstawić sobie anszlagi z rysunkami, obszerność i jakość budynku wskazującemi, przez Budowniczego wspólnie z Assessorem Ekonomicznym sporządzone, i dopiero po zatwierdzeniu takowych, udzielił upoważnienie do odbudowania pogorzeli; a bez dopełnienia tej formalności stawiania jakichkolwiek bądź budowli nie dopuszczał; oraz
- b) aby zapowiedział dzierżawcom, iżby żadnych budowli, czy to z powodu urządzenia jakoby niepotrzebnych, lub innej przyczyny, bez wyraźnej decyzji nie znosili, a tém samém i żadnych zmian w nich samowolnie nie robili.

Pomimo to, Kommissya Rządowa z przedstawień niektórych Rządów Gubernialnych dostrzegła, że przepisy te nie są zachowywane, albowiem dzierżawcy dóbr rządowych, stawiając nowe budowle, czy to z powodu pogorzeli, lub nowego urządzenia albo upadku, bez poprzedniego sporządzenia anszlagów, samowolnie zmniejszają takowe lub inne w miejsce ich, a nie te, jakie dawniej egzystowały i były im aktem podawczym oddane, budując, co nietylko wpływa na zmniejszenie wartości dóbr, ale nawet przeciwne warunkom kontraktu, bo według nich dzierżawcy obowiązani są, dobra co do budowli i innych

ры обязаны строения и другие предметы содержать и сдать въ томъ самомъ состояннн, количествѣ и качествѣ, въ какомъ оныя были ими приняты при вступленнн во владѣнн имѣннмъ, а также воспрещено имъ переносить строения изъ одного фольварка въ другой, перемѣнять ихъ назначенн, или уменьшать число строенн, существовавшихъ при отдачѣ имъ въ аренду имѣнн. Поэтому Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленн: по полученн настоящаго предписанн, немедленно троекратно объявить, въ Губернскомъ Дневникѣ, всѣмъ арендаторамъ казенныхъ, подушныхъ и конфискованныхъ имѣнн, что никто изъ нихъ не долженъ, безъ предварительнаго разсмотрѣнн и утвержденн смѣты Губернскимъ Правленнмъ, уменьшать размѣры зданн при возобновленн послѣ пожара или постройки вмѣсто старыхъ, а также перемѣнять, для какой либо надобности, подъ опасеннмъ лишенн вознагражденн отъ Страховаго Управленн, или же обязанности вновь построить то же самое зданн, въ такомъ размѣрѣ, какой значится по сдаточному акту.

О настоящемъ распоряженн сообщить всѣмъ Экономическимъ Ассесорамъ, предписать имъ, чтобы они, при периодическихъ ревизнхъ, подъ опасеннмъ отвѣтственности за неисполненн, обращали вниманн на изложенныя отступленн и не допускали никакихъ измѣненн въ строенияхъ. Губернскому Правленн предписывается наблюдать, чтобы подобнаго рода уклоненн отъ порядка не повторялись на будущее время.

Варшава, 28 Юня (10 Юля) 1856 года.

N° 45,990/21,460.

N° 180.

Указанн случаевъ, когда вся гмина обязана участвовать въ расходахъ на постройку мостовъ.

(24 Юля (5 Августа) 1857 года.)

N Губернскому Правленн.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Хотя всѣмъ очиншеваннымъ крестьянамъ одинаково оставляется Казною Царства $\frac{1}{6}$ часть доходовъ на содержанн строе-

предметовъ utrzymywać i oddać w tym samym stanie, ilości i jakości, w jakim im przy wejściu do possessyi były oddane, i niewolno im przenosić budowli z jednego folwarku na inny, przeistaczać ich przeznaczenia, ani zmniejszać budowli w chwili objęcia dzierżawy znalezionych; przeto poleca Rządowi Gubernialnemu, aby za odebraniem niniejszego reskryptu, natychmiast ogłosił trzykrotnie, przez dziennik urzędowy gubernialny, wszystkim dzierżawcom dóbr rządowych, suprimowanych i skonfiskowanych, że żaden z nich nie może i nie powinien bez poprzedniego uznania i sporządzenia anszlagu, oraz zezwolenia Rządu Gubernialnego, zmniejszać budowli, po pogorzeli lub w miejsce starych stawianych, ani ich na inny użytek przeistaczać, a to pod utratą należności z Dyrekeyi Ubezpieczeń, lub obowiązkiem odbudowania tego samego budynku i w tychże samych rozmiarach, jaki aktem podawczym był oddany.

Przytem, aby wszystkich Assessorów Ekonomicznych o niniejszem zarządzeniu zawiadomił i nakazał im, aby przy peryodycznych rewizjach, pod odpowiedzialnością, swą uwagę na to zwracali, i żadnych zmian w budowlach nie dopuszczali, wreszcie sam pilnował i przestrzegał tego, aby podobne złożenia na przyszłość nie miały miejsca.

в Warszawie, dnia 28 Czerwca (10 Lipca) 1856 roku.

Nr. 45,990/21,460.

N° 180.

Wskazanie w jakim przypadku cała gmina pociągnięta być ma do kosztów budowy mostu.

(d. 24 Lipca (5 Sierpnia) 1857 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Jakkolwiek Skarb Królestwa wszystkim jednakowo włościanom oczynszowanym potrąca z dochodów brutto $\frac{1}{6}$ część,

O dobrach rządowych t. XX.

ний и мостовъ и на случайныя надобности, есть значительныя селенія, которымъ не приходится содержать ни одного моста, тогда какъ другія, сравнительно малыя, должны строить и исправлять нѣсколько мостовъ, кои облегчаютъ сообщеніе для жителей сосѣднихъ селеній и даже цѣлой гмины. Принимая во вниманіе, что, на основаніи дѣйствующихъ правилъ, мосты составляютъ общую повинность имѣній, и что въ ст. 2-ой постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Мая 1816 года, изъяснено, что буде содержаніе мостовъ превосходить средства гмины или владѣльца, въ помощь имъ должны быть приглашаемы другія гмины подлежащаго или сосѣдняго уѣзда (нынѣ округа),—Коммисія Финансовъ, въ дополненіе къ циркуляру своему отъ 11 (23) Августа 1849 года, за № 42,240/13,850, о обязанностяхъ по постройкѣ и содержанію мостовъ въ казенныхъ имѣніяхъ, постановила, что отнынѣ, въ мѣстахъ, гдѣ крестьяне одного или нѣсколькихъ селеній обязаны строить мосты, а чиншевые усадебники другихъ селеній, въ той же самой гминѣ, пользующіеся тѣми же путями, не содержать мостовъ, вся гмина обязана участвовать въ расходахъ по этому предмету, соразмѣрно занимаемому ею пространству. Такимъ образомъ, при обложеніи дорожною повинностью всей гмины, а не отдѣльныхъ только селеній, тяжесть распредѣлится равномѣрно и устранить поводы къ жалобамъ на стѣсненія.

Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію примѣняться въ подобныхъ случаяхъ къ настоящему распоряженію, и расходы на постройку мостовъ распредѣлять между усадебниками всей гмины, соразмѣрно занимаемому ими пространству земель.

Варшава, 24 Іюля (5 Августа) 1857 года.
№ 21,660/10,147.

на utrzymanіе budowli, mostów i losowe wypadki, jednakże często się zdarza, że są wsie, ze znacznej ilości osad złożone, a żadnego nie mają mostu do utrzymania, inne zaś, z małej ilości osad składające się, posiadają kilka mostów do budowy i restauracyi, z czego wynikają znakomite przeciążenia jednych, chociaż mosty te w ogólności ułatwiają komunikację mieszkańców sąsiednich włości a nawet całej gminy. Z uwagi oraz, że według ogólnej w kraju obowiązującej zasady, mosty są ciężarem ogółu dóbr, i że nawet art. 2-i postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego, z dnia 15 Maja 1816 r. mieć chce, aby w przypadku, gdyby utrzymanie mostów przechodziło możność gminy lub właściciela, wezwane były w pomoc inne gminy z właściwego lub przyległego powiatu (dziś okręgów), Kommissya Skarbu w dalszym ciągu ogólnego rozporządzenia swego z d. 11 (23) Sierpnia 1849 r. Nr. 42,240/13,850, objaśniającego obowiązki względem budowy i utrzymywania mostów w dobrach rządowych, postanowiła, aby odtąd tam gdzie włościanie jednej lub kilku wsi mają obowiązek wystawienia mostów, a других wsi czynszowi osadnicy w téjże samej gminie, korzystający z wspólnej komunikacyi, mostów do utrzymania nie mają, cała gmina pociągnięta była do poniesienia na ten cel kosztów, w stosunku obszerności gruntów przez siebie posiadanych. Tym sposobem ciężar ten nie dotknie szczegółowych wsi lecz ogół gminy, będzie łatwiejszym do zniesienia, i usunie powody do zażaleń o przeciążenie.

Dla tego poleca Rządowi Gubernialnemu, aby w takich wypadkach stosował się do niniejszego rozporządzenia, i wynikiem kosztu na budowę mostów rozkładał na wszystkich osadników całej gminy, w stosunku obszerności gruntów przez nich posiadanych.

w Warszawie, dnia 24 Lipca (5 Sierpnia) 1857 roku.
Nr. 21,660/10,147.

№ 181.

Указаніе случаевъ, когда, при постройкѣ зданій, можно употреблять глину вмѣсто извести.

(3 (15) Октября 1857 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

На основаніи условія, установленнаго для временныхъ арендаторовъ казенныхъ имѣній, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, отъ 16 (28) Іюня 1853 года, за № 41,548/17,763, подтвердила Губернскому Правленію о обязанности наблюдать, чтобы зданія строились или каменные, изъ жженого кирпича или камня, съ употребленіемъ извести, или деревянные, въ-уголь, на каменномъ фундаментѣ, съ каменными трубами, возведенными сверхъ крыши, также съ употребленіемъ извести.

Сохраняя въ силѣ это условіе, какъ соотвѣтствующее строительнымъ правиламъ, Коммисія Финансовъ находитъ нужнымъ разъяснить оное, для устраненія недоразумѣній.

Обращая вниманіе, что въ мѣстностяхъ, гдѣ встрѣчается затрудненіе въ приобрѣтеніи не только извести, но и кирпича и камня, точное исполненіе вышеприведеннаго правила, особенно крестьянами, можетъ оказаться невозможнымъ; примѣненіе же онаго къ мѣстнымъ условіямъ и измѣненіе относительно внутреннихъ фундаментовъ и трубныхъ стѣнъ подъ крышею, облегчило бы крестьянамъ постройку трубъ и устранило бы встрѣчающіяся нынѣ затрудненія при замѣнѣ курныхъ избъ домами съ трубами,—Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, распространяетъ означенное правило на фольварковые, пропинаціонныя и крестьянскія строенія вообще, и предлагаетъ Губернскому Правленію:

1) въ деревянныхъ зданіяхъ, какъ построенныхъ изъ матеріала менѣе прочнаго, чѣмъ каменные стѣны, фундаменты подъ внутренними стѣнами и трубами, а также трубы и брусья мо-

№ 181.

Wskazanie, w jakich przypadkach można używać w budowlach gliny zamiast wapna.

(d. 3 (15) Października 1857 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Odpowiednio ogólnemu, do czasowych dzierżaw dóbr rządowych odnoszącemu się, zastrzeżeniu co do budowl, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przypominała Rządowi Gubernialnemu pod dniem 16 (28) Czerwca 1853 roku Nr. 41,548/17,763 obowiązek dopilnowania, ażeby w każdym przypadku budowie stawiane były albo murowane z cegły palonej lub kamienia na wapno, albo drewniane w węgiel na podmurowaniu na wapno, z kominami murowanymi, nad dach wyprowadzonymi, także na wapno.

Zachowując moc obowiązującą zastrzeżenia tego, jako zgodnego z zasadami policyi budowniczej, Kommissya Skarbu uznawała właściwem rozwinąć je bliżej, dla usunięcia wszelkich, przy jego wykonaniu napotkać się mogących, wątpliwości.

Przy uwadze zatem, że w okolicach, gdzie zachodzi trudność nie tylko o wapno, ale nawet o cegłę i kamień, ściśle spełnienie przepisu, na początku wymienionego, szczególnie przez włościan, stać się może niemożliwem, zastosowanie zaś takowego do miejscowości, i zwolnienie go co do fundamentów wewnętrznych i ścian kominowych pod dachem, ułatwiłoby włościanom stawianie kominów, i usunęłoby zachodzącą obecnie trudność w zastąpieniu chat kurnych domami z kominami, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, rozciągając przepis przywiedziony w ogólności zarówno do budowl folwarcznych, propinacyjnych i włościańskich, w dobrach rządowych, w szczególności oświadcza Rządowi Gubernialnemu:

1) że w budowlach drewnianych, jako wzniesionych z materiału stosunkowo mniej trwałego od murów z cegły lub kamienia, podmurowania pod ściany wewnętrzne i ko-

гутъ строиться изъ кирпича или камня, при употребленіи глины; но фундаменты подъ наружными стѣнами изъ того же матеріала, въ части, возвышающейся надъ брусомъ, и трубы въ части отъ бруса надъ крышею слѣдуетъ строить только изъ жженого кирпича, съ употребленіемъ извести, такъ какъ они болѣе подвержены дѣйствію внѣшнихъ вліяній;

2) въ зданіяхъ, построенныхъ вполне изъ кирпича или камня, только части трубныхъ стѣнъ, находящихся въ непосредственномъ соприкосновеніи съ огнемъ, могутъ быть устраиваемы на глину; всѣ же прочія, и въ особенности наружныя и трубы, возвышающіяся надъ крышею, должны строиться съ употребленіемъ извести.

Варшава, 3 (15) Октября 1857 года.

№ 38,026/18,349.

№ 182.

Распоряженіе, дозволяющее въ имѣніяхъ казенныхъ и состоящихъ въ казенномъ управленіи, отданныхъ во временную аренду, собирать на поверхности земли, для постройки желѣзныхъ дорогъ, камни, оставшіеся, какъ излишніе, отъ мѣстныхъ хозяйственныхъ надобностей.

(14 (26) Января 1859 года.)

Г. Августовскому Гражданскому Губернатору.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Коммисія Финансовъ, имѣя въ виду, что производимая отъ Вильна до Прусской границы постройка желѣзной дороги есть предпріятіе частное, исполняемое на основаніи смѣты, въ которой опредѣлены цѣны на покупку матеріаловъ, оставляя въ своей силѣ общее по сему предмету распоряженіе отъ 8 (20) Декабря 1855 года, № 46,397/21,528, въ дополненіе онаго и въ разрѣшеніе рапорта Вашего Превосходительства отъ 7 (19) Января сего года, за № 146/80, постановляетъ:

1) въ казенныхъ или другого рода имѣніяхъ, состоящихъ въ вѣдѣніи Казны Царства и отданныхъ во временную аренду,

miny, wraz z temiż kominami pod kelbelki, mogą być wprowadzone z cegły lub kamieni na glinę; lecz podmurowania pod ściany zewnętrzne z tegoż materiału, o ile są wyniesione nad poziom, a kominy od kelbelek nad dach, z cegły palonej tylko na wapno wykonywać należy, z powodu wystawienia ich na działanie wpływów zewnętrznych;

2) że w budowlach wystawionych całkowicie z cegły lub kamienia, tylko części murów kominowych w bezpośredniem zetknięciu z płomieniem będące, mogą być na glinę, wszystkie zaś inne a szczególnie zewnętrzne i kominy nad dachem na wapno murowane być powinny.

w Warszawie, dnia 3 (15) Października 1857 roku.

Nr. 38,026/18,349.

№ 182.

Rozporządzenie, pozwalające w dobrach rządowych lub pod zarządem Skarbu zostających, czasowo wydzierżawionych, zbierania kamieni z powierzchni ziemi do budowy dróg żelaznych, o ile ich zbywa od miejscowych potrzeb gospodarskich.

(d. 14 (26) Stycznia 1859 r.)

Do Gubernatora Cywilnego Augustowskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Utrzymując w swój mocy ogólne rozporządzenie z dnia 8 (20) Grudnia 1855 roku Nr. 46,397/21,528, Kommissya Skarbu, w uzupełnieniu takowego, przy uwadze, że budowa drogi żelaznej, prowadzonej od Wilna do granicy Pruskiej, jest przedsiębiorstwem prywatnem, wykonywanem na zasadzie anszlagów, obejmujących koszta na kupno materiałów, w rozwiązaniu rapportu JW. Pana z dnia 7 (19) Stycznia r. b. Nr. 146/80 oświadcza:

1) w dobrach rządowych lub innej natury, pod zarządem Skarbu Królestwa będących, czasowo wydzierżawionych, zbie-

собиране на поверхности земли камней, для постройки желѣзныхъ дорогъ, дозволяется въ такомъ случаѣ, когда таковыя оказываются излишними для мѣстныхъ хозяйственныхъ надобностей;

2) о мѣстныхъ надобностяхъ и возможности вывозки камня за предѣлы имѣнія должно быть произведено на грунтѣ изслѣдованіе подлежащимъ Окружнымъ Экономическимъ Ассесоромъ и мѣстнымъ арендаторомъ, которые обязаны опредѣлить протоколярно необходимое для употребленія мѣстнаго арендатора количество камней въ кубическихъ саженьяхъ и футахъ, и количество кубическихъ сажень камня, оказавшагося излишнимъ для хозяйственной надобности;

3) въ то же время Экономическій Ассесоръ, на основаніи свѣдѣній, собранныхъ отъ владѣльцевъ сосѣднихъ имѣній, о цѣнахъ, по коимъ они продаютъ камни, и по соображеніи мѣстныхъ обстоятельствъ и цѣнъ, опредѣленныхъ въ подрядномъ контрактѣ на постройку желѣзной дороги, обязанъ составить оцѣнку излишнему камню, подлежащему продажѣ;

4) по полученіи указанныхъ въ предыдущихъ пунктахъ документовъ, Губернское Правленіе обязано рассмотреть таковыя и немедленно представить въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, съ соответственнымъ заключеніемъ, для установленія цѣны камней и сдѣланія распоряженія о продажѣ оныхъ въ пользу Казны;

5) при чемъ Коммисія Финансовъ предупреждаетъ, что добываніе для продажи камней изъ недръ земли, въ имѣніяхъ, отданныхъ во временную аренду, ни подъ какимъ предлогомъ не дозволяется.

Варшава, 14 (26) Января 1859 года.

По порученію Главнаго Директора Предѣлательствующаго,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Гуминскій*.
№ 5,061.

раніе камня з поверхности земли, до будовы дѣрогъ желѣзныхъ, о tyle може быѣ дозволонемъ, о ile ich збыва од мѣсцовыхъ потребъ господарскихъ;

2) oznaczenie tѣj potrzeby мѣсцовой i моѣнось вывоѣки за границѣ дѣбръ, udeterminowanѣ быѣ повинна на gruncie przez Assessora Ekonomicznego власѣивого окрѣгу i dzierzawcѣ мѣсцового, кѣорѣzy protokѣlarnie opisѣz: iloсь kamieni w sѣzniachъ на stopy kubiczne, potrzebnѣ do uѣycia przez dzierzawcѣ мѣсцового, oraz iloсь w takichѣ sѣzniachъ збываѣcѣ od potrzeby господарскѣj;

3) ocenienie wartoсьci збываѣcѣыхъ kamieni, kwalifikujѣcѣыхъ siѣ do sprzedѣzy, jednocześnie winien бѣdzie dopełniѣc Assessora Ekonomicznego, na podstawie wiadomoсьci, zebranychъ od sѣsiednichъ okolicznychъ власѣicieli дѣбръ o cenachъ, po jakichъ oni kamienie збываѣz, oraz ze wzglѣdu на мѣсцовѣ okolicznoсьci i на ceny, kontraktemъ entrepryzy przedsiѣbiorcomъ будовы kolei желѣзнѣj oznaczone;

4) po otrzymaniu dowodѣwъ w poprzednichъ punktachъ wskazyanychъ, Rѣzѣdъ Gubernialny obowiѣzany takowe rozpoznѣc i przedstawѣcъ Kommissyi Rѣzѣdowѣj Przychodѣwъ i Skarbu spiesznie, ze stosownѣj opinijѣ, dla ustanowienia ceny i wydania rozporzѣdzeѣnъ celemъ ichъ sprzedѣzy на rzeczъ Skarbu;

5) zastrzega Kommissya Skarbu wyraźnie, ѣeъ wydobywanie kamieni zъ wnѣtrzaъ ziemi w dobrachъ czasowoъ wydzierzawionychъ, podъ жаднымъ pozoremъ, w celu ichъ sprzedѣzy, doзволонемъ быѣ не моѣeъ.

w Warszawie, dnia 14 (26) Stycznia 1859 roku.

Z polecenia Dyrektora Glѣwnego Prezydujѣcego,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Gumiński*.
Nr. 5,061.

№ 183.

Правила относительно постановки столбовъ съ таблицами и съ дорожными указателями въ казенныхъ имѣніяхъ.

(26 Марта (7 Апрѣля) 1859 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Варшавское Губернское Правленіе рапортомъ отъ 15 (27) Января сего года, за № 117,869/18,484, донесло Правительственной Коммисіи, что нѣкоторые арендаторы и очиншеванные крестьяне казенныхъ имѣній отказываются ставить новые столбы съ таблицами, заключающими названія уѣзда, гмины и число домовъ, а равно столбы для указанія дорогъ, полагая, что это лежитъ на обязанности Казны, какъ собственника имѣнія, и вмѣстѣ съ тѣмъ испрашивало, по встрѣчаемому въ семъ отношеніи недоумѣнію, положительнаго разрѣшенія.

Поэтому Правительственная Коммисія Финансовъ признала нужнымъ указать въ семъ отношеніи общія основанія, и съ этою цѣлью даетъ знать Губернскому Правленію:

что, такъ какъ арендаторамъ казенныхъ имѣній, вычитаются изъ доходовъ имѣнія соотвѣтственные проценты на содержаніе строеній, дорогъ, плотинъ, мостовъ, столбовъ и проч., а слѣдовательно и столбовъ для указанія дорогъ, то они, согласно § 5-му арендныхъ контрактовъ, обязаны ставить таковыя, ежели столбы эти должны быть поставлены, или находятся на земляхъ фольварочныхъ или другихъ, отданныхъ въ пользованіе арендатору;

что столбы съ таблицами и столбы для указанія дорогъ, на землѣ, принадлежащей крестьянамъ, состоящимъ на барщинѣ, или переведеннымъ на чиншъ, до истеченія контрактнаго срока, а именно въ тѣхъ имѣніяхъ, по которымъ арендаторомъ вносится въ Казну арендная плата съ фольварочныхъ земель, не по новой смѣтѣ, составленной послѣ устройства имѣнія, но въ соразмѣрности съ первоначально условленною по контракту суммою, должны быть содержимы въ исправности и постановляемы арендаторомъ, въ пользу котораго отбывалась или отбывается барщина, и крестьянами, именно: крестьяне обязаны оказать содѣйствіе

№ 183.

Przepis co do stawiania słupów z tablicami i drogowskazów w dobrach rządowych.

(d. 26 Marca (7 Kwieźnia) 1859 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Rząd Gubernialny Warszawski raportem z dnia 15 (27) Stycznia r. b. Nr. 117,869/18,484 doniósł Kommissyi Rządowej, że niektórzy dzierżawcy i włościanie oczynszowani dóbr rządowych, mając sobie zalecone stawianie nowych słupów z tablicami, opisującemi nazwisko powiatu, gminy oraz ilości dymów, niemniej drogowskazów, poddać się temu obowiązowi nie chcą, sądząc że regulować się winien do Skarbu jako właściciela dóbr, a zarazem zażądał decyzji, zachodzącą wątpliwość stanowczo usunąć mogącej.

Z tego powodu Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu znalazła potrzebę ogólne wskazać w tym przedmiocie zasady, jakoż oznajmia Rządowi Gubernialnemu:

że gdy dzierżawcy dóbr rządowych mają sobie potrącone od intraty stosowne procenta na utrzymanie budowli, dróg, grobel, mostów, słupów i t. d., a zatem i drogowskazów, oni więc takowe w myśl § 5-go kontraktów dzierżawnych stawiać są obowiązani, jeżeli takowe w gruntach folwarcznych lub innych, do użytku dzierżawcy należących, istnieją lub nowo stawiane być winny;

że słupy z tablicami i drogowskazy w gruntach włościan wsiów pańszczyznianych lub oczynszowanych w trakcie tenuty dzierżawnej, a mianowicie tam, gdzie dzierżawca płaci Skarbowi czynsz z gruntów folwarcznych, nie nowym po urzędzeniu dóbr anszlgiem ustanowiony, ale zastosowany do pierwotnej summy kontraktowej, utrzymywane i stawiane być winny przez dzierżawcę, któremu pańszczyzna jest lub była odrabiana i przez włościan, to jest włościanie dać winni po-

собственнымъ трудомъ и извозомъ, арендаторъ же несетъ расходы на покупку лѣснаго матеріала и уплату мастеровымъ;

что въ прочихъ деревняхъ, переведенныхъ на чиншъ, столбы съ таблицами и столбы для указанія дорогъ должны быть содержимы и воздвигаемы одними крестьянами, въ пользу которыхъ, при опредѣленіи постоянного чинша, отчислена $\frac{1}{6}$ часть дохода на всякаго рода расходы;

что, наконецъ, въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ фольварочныя земли находятся, съ одной, и земли чиншевыхъ крестьянъ, съ другой стороны дороги, вдоль которой должны быть поставлены столбы съ таблицами и столбы для указанія дорогъ, сказанные столбы должны быть поддерживаемы и воздвигаемы арендаторомъ и крестьянами на общій счетъ.

Распоряженіе сіе Губернское Правленіе должно принять къ руководству и дать, кому слѣдуетъ, соотвѣтственные предписанія.

Варшава, 26 Марта (7 Апрель) 1859 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Гуминскій.*

Nº 11,439/5,305.

N° 184.

Дополненіе правилъ относительно постройки мостовъ въ казенныхъ и пожалованныхъ имѣніяхъ.

(23 Сентября (5 Октября) 1859 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННАЯ КОММИСИЯ ФИНАНСОВЪ И КАЗНАЧЕЙСТВА.

Въ дополненіе предписанныхъ общими распоряженіями отъ 11 (23) Августа 1849 года, за № 42,240/13,850 и 24 Іюля (5 Августа) 1857 года, за № 21,660/10,147, правилъ о постройкѣ мостовъ въ казенныхъ и пожалованныхъ имѣніяхъ, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ Губернскому Правленію слѣдующее:

1) въ имѣніяхъ казенныхъ и пожалованныхъ, на каждую постройку новаго или починку стараго моста должна быть составляема Уѣзднымъ Инженеромъ соответственная смѣта, на счетъ

moc ręczną i sprzężajną, a dzierżawca kosztu na zakup drzewa i opłatę majstrów;

że we wsiach innych, oczyszczowanych, słupy z tablicami i drogowskazy utrzymywane być winny przez samych włościan, którzy, przy ustanowieniu stałego czynszu, mają potrąconą $\frac{1}{6}$ część dochodu na wszelkie wydatki;

że wreszcie tam, gdzie są grunta folwarczne z jednej, a włościan oczynszowanych z drugiej strony, a pomiędzy nimi słupy i drogowskazy stawiane być mają, to wówczas utrzymywane i wznoszone być winny wspólnym kosztem dzierżawcy i włościan.

Do niniejszego więc rozporządzenia Rząd Gubernialny zastosuje się i wyda komu należy odpowiednie rozkazy.

w Warszawie, dnia 26 Marca (7 Kwiećnia) 1859 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Gumiński.*

(podpisano) *Gumiński.*

Nr. 11,439/5,305.

N° 184.

Uzupełnienie przepisów co do budowy mostów w do-
brach rządowych i darowanych.

(d. 23 Września (5 Października) 1859 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Przepisy pod względem budowy mostów w dobrach rządowych i darowanych, wskazane ogólnemi rozporządzeniami z dat 11 (23) Sierpnia 1849 roku Nr. 42,240/13,850 i 24 Lipca (5 Sierpnia) 1857 roku Nr. 21,660/10,147, uzupełniając Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleca Rządowi Gubernialnemu:

1) ażeby na każdą budowę nowego lub naprawę starego mostu w dobrach rządowych i darowanych, których koszt poniesie pojedyncza wieś lub ogół gminy, był sporządzony odpowiedni przez Inżyniera Powiatu kosztorys i zatwierdzo-

цѣлой гмины или одного села, и утверждаема Губернскимъ Правленіемъ, безъ особаго представленія оной на утвержденіе Правительственной Коммисіи Финансовъ, исключая случаи, когда въ постройкѣ или починкѣ мостовъ принимаетъ участіе Казна;

2) смѣта и планъ моста должны быть предъявляемы мѣстнымъ крестьянамъ, съ предложеніемъ, не пожелаютъ ли они произвести постройку или починку моста сами, подѣ наблюденіемъ Гминнаго Войта и Уѣднаго Инженера;

3) въ случаѣ неизъявленія на то крестьянами согласія, Губернское Правленіе должно объявить торги in minus на производство поясненныхъ въ смѣтѣ работъ, и само утвердить таковыя, если Казна не принимаетъ въ томъ никакого участія.

4) въ случаѣ несостоявшихся торговъ, работы должны быть произведены хозяйственнымъ образомъ, подѣ наблюденіемъ Комитета, составленнаго изъ Уѣднаго Инженера, Гминнаго Войта и нѣсколькихъ лицъ, избранныхъ крестьянами изъ среды себя. Комитетъ этотъ въ правѣ наблюдать за работами и тогда, когда таковыя будутъ производимы подрядчикомъ;

5) во всѣхъ этихъ случаяхъ долженъ быть составленъ пріемный протоколъ, за подписью лицъ, наблюдавшихъ за работами, и таковой долженъ быть утвержденъ Губернскимъ Правленіемъ;

6) раскладка издержекъ на работы, составленная соразмѣрно количеству владѣемыхъ крестьянами земель, тамъ гдѣ работы сии произведены подрядчикомъ или хозяйственнымъ образомъ, должна быть утверждена и приведена въ исполненіе Губернскимъ Правленіемъ; гдѣ же таковыя произведены крестьянами, составленіе раскладки признается излишнимъ, потому что въ такихъ случаяхъ покрытіе расходовъ предоставляется имъ самимъ.

Варшава, 23 Сентября (5 Октября) 1859 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Гуминскій*.
№ 56,252/26;465.

ny przez Rząd Gubernialny, bez poniesienia go pod zatwierdzenie Kommissyi Rządowej, co tylko w takim razie jest potrzebne, jeżeli Skarb w czemkolwiek do budowy lub naprawy mostu przykłada się;

2) ażeby kosztorys i plan mostu był przełożony interessowanym włościanom, z zapytaniem: czy życzą sobie uskutecznić sami budowę lub naprawę mostu pod dozorem Wójta gminy i Inżyniera Powiatu, lub nie;

3) ażeby w ostatnim przypadku Rząd Gubernialny ogłosił licytację in minus na roboty kosztorysem wskazane i takową sam zatwierdził, jeżeli Skarb nie jest w tem interessowany;

4) ażeby w razie niedojścia do skutku licytacji, roboty uskutecznione były administracyjnie, pod nadzorem Komitetu złożonego z Inżyniera Powiatu, Wójta gminy i kilku wybranych przez interessowanych z pomiędzy siebie, który to Komitet będzie miał prawo pilnować robót spełnianych administracyjnie, a nawet wtenczas, gdy takowe przez przedsiębiorcę wykonywane będą;

5) ażeby protokół odbiorczy, w każdym przypadku sporządzony, przez nadzorujących był podpisany i przez Rząd Gubernialny zatwierdzony;

6) ażeby rozkład kosztów ułożony w stosunku obszerności gruntów przez włościan posiadanych, sam Rząd Gubernialny zatwierdził i w wykonanie wprowadził tam, gdzie roboty wykonane zostały przez entrepreneur lub administracyjnie; — tam zaś gdzie sami włościanie uskuteczniiali budowę, rozkład niepotrzebny, bo zaspokojenie kosztów, im samym zostawione być powinno.

w Warszawie, dnia 23 Września (5 Październia) 1859 roku.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Gumiński*.
Nr. 56,252/26;465.

N° 185.

Постановление, утверждающее Инструкцію о постройкѣ, передѣлкѣ и починкѣ церквей.

(15 (27) Марта 1863 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

ИМПЕРАТОРА И САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Въ исполненіе Высочайшаго указа 8 (20) Января сего года, коимъ расширенъ права Церковныхъ Дозоровъ и административныхъ властей въ отношеніи разрѣшенія ими постройки и исправленія церквей и другихъ церковныхъ зданій, въ Римско-Католическихъ и Греко-Уніатскихъ приходахъ, а равно въ развитіе приведенныхъ въ помянутомъ указѣ основаній, Совѣтъ Управленія, въ силу 4 ст. того же указа, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1:

Подробныя правила, опредѣляющія, сообразно означенному указу, порядокъ дѣйствій, какъ Церковныхъ Дозоровъ, такъ и всѣхъ Управленій и Учрежденій, имѣющихъ вліяніе на содержаніе въ надлежащей исправности церковныхъ строеній, изложены въ прилагаемой Инструкціи, состоящей изъ 52-хъ параграфовъ, которую Совѣтъ Управленія для надлежащаго исполненія ея симъ утверждаетъ.

Ст. 2.

Работы по сооруженію церковныхъ строеній, какъ начатыя но неоконченныя, такъ и тѣ, которыя предполагается начать по планамъ и смѣтамъ, утвержденнымъ Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, а равно Губернскими Правленіями, на основаніи прежде существовавшихъ правилъ, должны быть произведены согласно утверждаемой нынѣ Инструкціи; равнымъ образомъ планы, смѣты, росписанія издержекъ и другіе акты, уже изготовленные и представленные на

N° 185.

Postanowienie, zatwierdzające Instrukcyę o budowie, restauracyi i reparacyi kościołów.

(d. 15 (27) Marca 1863 r.)

W Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II-go,

CESARZA I SAMOWŁADCY WSZECH ROSSYJ, KRÓLA POLSKIEGO,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W wykonaniu NAJWYŻSZEGO ukazu z dnia 8 (20) Stycznia r. b. rozszerzającego attrybucye Dozorów Kościelnych i Władz Administracyjnych, w zarządzaniu budowy i reperacyi kościołów i innych zabudowań kościelnych, w parafiach Rzymsko-Katolickich i Greko-Unickich, rozwijając zasady ukazem tym wskazane, Rada Administracyjna, z mocy art. 4 go tegoż ukazu, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanowiła i stanowi:

Art. 1.

Szczegółowe przepisy, wskazujące w duchu powyższego ukazu, drogę postępowania tak Dozorów Kościelnych, jako też wszelkich Władz i Instytucyj, mających wpływ na utrzymanie w dobrym stanie budowli kościelnych, obejmuje załączona instrukcja, z §§ 52-ch złożona, którą Rada Administracyjna niniejszém zatwierdzając, nadaje onejże moc obowiązującą.

Art. 2.

Roboty około budowli kościelnych, rozpoczęte a nie ukończone, lub mające się dopiero rozpocząć na zasadzie planów i anszlagów, zatwierdzonych przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, tudzież Rządy Gubernialne, według przepisów poprzednio obowiązujących, mają być doprowadzone do skutku podług instrukcyi powyżej zatwierdzonej; podobnież plany, anszlagi, rozkłady kosztów i inne operaty przygotowane i do rozpoznania oraz zatwierdzenia

разсмотрѣніе и утверждение, но еще не утвержденные должны быть переданы тѣмъ Управленіямъ, отъ которыхъ, на основаніи упомянутой Инструкціи, зависить разсмотрѣніе и утверждение оныхъ.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое, вмѣстѣ съ утвержденною инструкціею, должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственныя Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, а также Финансовъ и Казначейства, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 15 (27) Марта 1863 года.

Беликій Князь, Намѣстникъ Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ (подписано) КОНСТАНТИНЪ.

Начальникъ Гражданскаго Управленія
(подписано) *Графъ Велопольскій, Маркизъ Мышковскій.*

Приложеніе къ № 185-му.

Извлеченіе изъ инструкціи о постройкѣ и исправленіи церквей и другихъ церковноприходскихъ строеній въ Римско-Католическихъ и Греко-Уніатскихъ приходахъ.

§ 38.

Казна, наравнѣ съ частными ктиторами и владѣльцами участвуетъ въ издержкахъ на приходскія церковныя строенія, по принадлежащему владѣльческому и ктиторскому праву въ казенныхъ городахъ и имѣніяхъ.

(Ст. 2 постановленія Намѣстника 3 Января 1818 г.)

§ 39.

Для того, чтобы Финансовое вѣдомство получило надлежащее убѣжденіе въ томъ, что требуемая отъ Казны на церковныя зданія сумма слѣдуетъ по закону, — Церковныя Дозоры въ тѣхъ приходахъ, въ которыхъ Казна участвуетъ въ издержкахъ, предпринимаютъ работы не иначе, какъ по предварительному соглашенію съ Окружнымъ Экономическимъ Ассесоромъ казенныхъ имѣній, который, какъ мѣстный чиновникъ Финансоваго вѣдомства считается представителемъ Казны.

представленіе, а ктѣре не позыскалы jeszcze takowego zatwierdzenia, winny być do tych władz odesłane, od których według powyższej instrukcyi zależy ich uznanie i zatwierdzenie.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego postanowienia, kтѣre wraz z instrukcyą zatwierdzoną, ma być w Dzienniku Praw umieszczone, Kommissyom Rządowym Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, tudzież Przychodów i Skarbu, w czym do kтѣrej należy, poleca się.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 15 (27) Marca 1863 roku.

WIELKI KSIĄŻĘ, Namiestnik Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI w Królestwie Polskim, (podpisano) „KONSTANTY.”

Naczelnik Rządu Cywilnego
(podpisano) *Hrabia Wielopolski, Margrabia Myszkowski.*

Annex do Nr. 185-go.

WYCIĄG z INSTRUKCYI o BUDOWIE, RESTAURACYI i REPARACY KOŚCIOŁÓW i INNYCH ZABUDOWAŃ PARAFIALNYCH w PARAFIACH RZYMSKO-KATOLICKICH i GREKO-UNICKICH.

§ 38.

Skarb publiczny, na równi z prywatnymi kollatorami i dziedzicami, ponosi kosztą na budowlę kościelne parafialne, z tytułu kollacyi i dziedzictwa miast i dóbr rządowych.

(Art. 2-gi post. Namiestnika z d. 3 Stycznia 1818 r.)

§ 39.

W zamiarze, aby władza skarbową nabyła przekonania, że to co będzie na budowlę kościelne od Skarbu żądanem, prawnie się należy, Dozory Kościelne w parafiach, gdzie Skarb się przykłada do kosztów, nieinaczéj przedsiębrać będą roboty, jak za poprzedniem zniesieniem się z okręgowym Assessorem Ekonomicznym dóbr rządowych, kтѣry, jako urzędnik miejscowy, ma być uważany za reprezentanta Skarbu.

На сей конецъ, какъ протоколы освидѣтельствования строений, въ коихъ изложена необходимость предпринятія работъ, такъ и планы, смѣты и раскладки издержекъ на приходящія, должны быть тотчасъ по ихъ составленіи, сообщаемы помянутому Ассесору, на разсмотрѣніе и одобрение; сверхъ того, планы, смѣты и раскладки на приходящія, подлежащіе утвержденію Губернскихъ Правленій, до утвержденія оныхъ, препровождаются на разсмотрѣніе и одобрение Финансово-экономическаго Отдѣленія подлежащихъ Губернскихъ Правленій, тѣ же планы, смѣты и раскладки, которые подлежатъ утвержденію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія—представляются Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

(Новый)

§ 40.

Причитающіяся отъ Казны суммы, какъ на работы зависящія отъ усмотрѣнія Церковныхъ Дозоровъ, такъ и слѣдующія по планамъ, смѣтамъ и раскладкамъ, утверждаемымъ Губернскими Правленіями и Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, ассигнуются Губернскими Правленіями посредствомъ своихъ Финансово-экономическихъ Отдѣленій.

(Новый)

§ 41.

Для поставленія Губернскихъ Правленій въ возможность ассигновать суммы, въ предыдущемъ параграфѣ опредѣленныя, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства открываетъ ежегодно въ Губернскихъ Казначействахъ въ распоряженіе тѣхъ же Губернскихъ Правленій, соответственные кредиты, изъ суммы, назначенной по бюджету Царства на платежи съ казенныхъ имѣній, а именно изъ суммы опредѣленной на сооруженіе и починку церквей и священническихъ строеній.

(Новый)

Tym końcem tak protokoły rewizyi budowli, wykazujące potrzebę przedsięwzięcia robót, jako też plany, anszlagi i rozkłady kosztów na parafian, winny być komunikowane rzeczonemu Assessorowi, zaraz po ich sporządzeniu, do rozpoznania i akceptacyi; nadto plany, anszlagi i rozkłady na parafian, od zatwierdzenia Rządów Gubernialnych zależące, przed ich zatwierdzeniem mają być komunikowane do rozważenia i zaakceptowania Wydziałom Skarbowo-ekonomicznym właściwych Rządów Gubernialnych, a te, które zatwierdza Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

(nowy)

§ 40.

Koszta od Skarbu przypadające, tak na roboty od uznania Dozorów Kościelnych zawisłe, jako też wypływające z planów, anszlagów i rozkładów przez Rządy Gubernialne i Kommissye Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdzanych, assygnować będą Rządy Gubernialne za pośrednictwem swych Wydziałów Skarbowo-ekonomicznych.

(nowy)

§ 41.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, dla postawienia Rządów Gubernialnych w możności assygnowania kosztów, paragrafem poprzedzającym oznaczonych, otworzy co-roczenie przy Kassach gubernialnych, do dyspozycyi tychże Rządów Gubernialnych, kredyty w odpowiednich summach, z funduszu budżetem Królestwa oznaczonego, na ciężary do dóbr rządowych przywiązane, mianowicie z summy na budowlę i reparacye kościołów i zabudowań plebańskich udzielonej.

(nowy)

№ 186.

Постановленіе, сохраняющее, на будущее время, шарварковыя правила, которыя обязываютъ владѣльцевъ казенныхъ имѣній и крестьянъ, на нихъ осѣдлыхъ, къ содержанию дорогъ и мостовъ.

(12 (24) Ноября 1864 г.)

Въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.

Послѣ обнародованія Высочайшихъ указовъ 19 Февраля с. г., крестьяне, во многихъ мѣстахъ, стали отказываться отъ исполненія лежащей на нихъ обязанности содержать въ исправности грунтовыя дороги и всѣ вообще второстепенныя сообщенія въ Царствѣ Польскомъ.

Вслѣдствіе доклада представленія по сему предмету Начальника Путей Сообщенія Его Сіятельству Графу-Намѣстнику, состоялось циркулярное предписаніе, отъ 12 (24) Сентября с. г., за № 28, коимъ поручено было Коммисіямъ по крестьянскимъ дѣламъ, чрезъ Гг. Коммисаровъ, внушить крестьянамъ о необходимости отбывать шарварковую повинность по содержанию грунтовыхъ дорогъ и всѣхъ второстепенныхъ сообщеній.

Въ другомъ представленіи своемъ, отъ 28 Сентября (10 Октября) с. г., Начальникъ Путей Сообщенія объяснилъ о необходимости оставить въ силѣ дѣйствовавшія до изданія указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 г., правила о порядкѣ ремонта и устройства мостовъ на шоссе 2-го разряда и на всѣхъ грунтовыхъ дорогахъ.

По докладѣ сего представленія Графу-Намѣстнику, Его Сіятельство, принимая во вниманіе, что безъ кореннаго пересмотра существующихъ въ Царствѣ узаконеній по содержанию дорогъ и мостовъ, неудобно дѣлать въ нихъ какія либо измѣненія, и что примѣненіе ихъ къ настоящему положенію дѣла не встрѣчаетъ ни особенныхъ затрудненій, ни явныхъ несправедливостей, призналъ возможнымъ оставить въ своей силѣ всѣ дѣйствовавшія до сихъ поръ въ Царствѣ Польскомъ правила по содержанию дорогъ и мостовъ, но только временно, до окон-

№ 186.

Postanowienie, zachowujące do dalszego czasu przepisy szarwarkowe, wkładające na posiadaczy dóbr rządowych oraz włościan w nich osiadłych, obowiązek utrzymywania dróg, grobel i mostów.

(d. 12 (24) Listopada 1864 r.)

Do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

KOMITET URZĄDZAJĄCY W KRÓLESTWIE POLSKIM.

Po ogłoszeniu NAJWYŻSZYCH Ukazów z dnia 19 Lutego r. b., w wielu miejscowościach włościanie zaczęli uchylać się od ciężącego ich obowiązku utrzymywania w porządku dróg bocznych, i wszystkich w ogóle drugorzędnych komunikacyj w Królestwie Polskim.

W skutek uczynionego w tym przedmiocie przez Naczelnika Komunikacyj przedstawienia do JW. Hrabiego Namiestnika, wydaném zostało okólnikowe rozporządzenie w d. 12 (24) Września r. b. Nr. 28, którym polecono Kommissyom do spraw włościańskich, aby za pośrednictwem pp. Kommissarzy starały się wpoić we włościan przekonanie o konieczności odbywania powinności szarwarkowej, dla utrzymania dróg bocznych i wszystkich komunikacyj drugiego rzędu.

W następnym raporcie swoim z d. 28 Września (10 Października) r. b. Naczelnik Komunikacyj przedstawił konieczność pozostawienia w swęj mocy istniejącego przed wydanem Ukazów 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. przepisu, co do sposobu konserwacyi i urządzania mostów na drogach bitych drugiego rzędu, tudzież na wszystkich drogach bocznych.

JW. Hrabia Namiestnik, mając sobie ten raport przedstawionym, z uwagi, że bez gruntownego przejrzenia istniejących w Królestwie przepisów, dotyczących się utrzymywania dróg i mostów, byłoby niewłaściwem czynić w nich jakiegokolwiek bądź zmiany, i że zastosowanie ich do obecnego stanu rzeczy, nie napotyka ani szczególnych przeszkód, ani widocznej niesłuszności, uznał możliwem pozostawić w swęj mocy wszystkie istniejące dotąd w Królestwie przepisy, dotyczące się utrzymywania dróg i mostów, lecz tylko czasowo, do

чательнаго пересмотра существующихъ по сему предмету постановлений.

О семъ имѣю честь сообщить Правительственной Коммисіи Финансовъ, для свѣдѣнія.

Варшава, 12 (24) Ноября 1864 года.

Членъ-Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета
(подписано) Соловьевъ.

№ 5,303.

№ 187.

Распоряженіе объ уплатѣ изъ Казны денегъ на постройку костеловъ.

(9 (21) Марта 1865 года.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ рапортѣ отъ 2 (14) Января т. г., № 52,741, Губернское Правленіе представило на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи: слѣдуетъ ли, согласно раскладкѣ расходовъ на исправленіе приходскаго костела въ деревнѣ Образова, утвержденной Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, отъ 8 (20) Декабря 1858 года, за № 10,166/45,740, ассигновать причитающееся изъ Казны количество денегъ, 11 руб. 61 коп., такъ какъ циркуляромъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 3 (15) Ноября 1862 г., за № 36,945/16,155, по пункту 14, Губернскому Правленію предоставлено ассигновать деньги на означенные расходы въ томъ лишь случаѣ, когда смѣты были Коммисіею Финансовъ рассмотрѣны.

Затѣмъ, отъ 10 (22) Августа пр. г., за № 24,143, Губернское Правленіе вошло въ Правительственную Коммисію Финансовъ, съ представленіемъ о разрѣшеніи утвердить смѣты на исправленіе костеловъ и принадлежащихъ къ нимъ строеній, въ томъ случаѣ, когда Казна обязана участвовать въ этого рода издержкахъ,—и о разрѣшеніи, сверхъ того, вопроса: должна ли Казна вносить складку съ фольварковъ и фольварковыхъ крестьянскихъ земель, перешедшихъ по указу 19 Февраля (2 Марта) пр. г., въ собственность крестьянъ.

stanowczego przejrzenia obowiązujących w tej mierze postanowień.

O czém mam honor zakommunikować Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, dla wiadomości.

w Warszawie, dnia 12 (24) Listopada 1864 r.

Członek Zawiadujący interesami Komitetu Urządzającego
(podpisano) Słowiew.

№ 5,303.

№ 187.

Rozporządzenie, dotyczące składki ze Skarbu na budowę kościołów.

(d. 9 (21) Marca 1865 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Rapportem z d. 2 (14) Stycznia r. b. Nr. 52,741, Rząd Gubernialny przedstawił do rozwiązania wątpliwość:

czy stosownie do rozkładu kosztów reperacji kościoła parafialnego we wsi Образowie, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych w dniu 8 (20) Grudnia 1858 r., pod Nr. 10,166/45,740 zatwierdzonego, może zarządzić wypłatę przypadającą na ten cel ze Skarbu Królestwa składki w kwocie rs. 11 kop. 61, skoro Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu ogólném rozporządzeniem z dnia 3 (15) Listopada 1862 roku Nr. 36,945/16,155 w punkcie 14-m dozwoliła Rządowi Gubernialnemu assygnować tego rodzaju należności w takim jedynie razie, jeżeli anszlagi przez nią były rozpoznawane.

Następnie raportem z d. 10 (22) Sierpnia r. z. Nr. 24,143 upraszał Kommissyę Skarbu:

o udzielenie upoważnienia do zatwierdzenia i akceptacyi anszlagów na reperacyę kościołów i ich zabudowań tam, gdzie Skarb do poniesienia kosztów w tym celu jest obowiązany, niemniej

o wyrzeczenie czy Skarb ma uiszczać składkę w stosunku samych folwarcznych gruntów lub też folwarcznych i włościańskich, skoro włościanie z mocy Najwyższego ukazu daty 19 Lutego (2 Marca) r. z. stali się właścicielami gruntów.

Наконецъ, въ рапортѣ отъ 19 (31) Октября пр. г., за № 65,389, Губернскимъ Правленіемъ предложенъ вопросъ: обязана ли Казна причитающіяся на ея долю, согласно раскладкѣ издержекъ на постройку и возобновленіе костеловъ и принадлежащихъ къ нимъ строеній, составленной до изданія Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) пр. г., объ устройствѣ крестьянъ, вносить вполнѣ, въ случаѣ если вышеозначенныя постройки или исправленія до сихъ поръ не произведены.

На приведенные рапорты, Правительственная Коммисія уведомляетъ Губернское Правленіе, съ возвращеніемъ приложений, что такъ какъ предоставленныя Высочайшимъ повелѣніемъ отъ 6 (18) Марта 1817 года, и постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 2 (14) Августа 1821 г., административнымъ властямъ права, по возведенію и исправленію костеловъ и приходскихъ строеній, точно опредѣлены Высочайшимъ указомъ отъ 8 (20) Января 1863 года; составленная же въ развитіе сего указа, Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, инструкция утверждена Совѣтомъ Управленія 15 (27) Марта 1863 года, предоставляетъ Губернскимъ Правленіямъ (§ 40) ассигновать деньги, причитающіяся на долю Казны, какъ на работы, производящіяся по распоряженію Церковныхъ Дозоровъ, такъ и по планамъ, смѣтамъ и раскладкамъ, утвержденнымъ Губернскимъ Правленіемъ и Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, — то Губернское Правленіе въ правѣ сдѣлать распоряженіе объ уплатѣ 11 руб. 61 коп. сер., слѣдующихъ съ Казны на перестройку приходскаго костела въ Образовѣ, по раскладкѣ, утвержденной Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а затѣмъ, согласно вышеприведенной инструкции, утверждать смѣты и раскладки расходовъ на церковныя и приходскія постройки, а также ассигновать, въ случаѣ надобности, слѣдующія отъ Казны деньги, не смотря на правило, заключающееся въ § 14-мъ приведеннаго, въ началѣ настоящаго предписанія, циркуляра Правительственной Коммисіи отъ 3 (15) Ноября 1862 года, за № 36,945/16,155, такъ какъ оно, вслѣдствіе вышеизъясненной, на Высочайшемъ указѣ основанной инструкции не имѣетъ уже обязательной силы.

За возникшими, по изданіи Высочайшаго указа отъ 19

Wreszcie raportem z d. 19 (31) Października r. z. Nr. 65,389, Rząd Gubernialny uczynił zapytanie: czy wykazywana na ciężar Skarbu składka rozkładami kosztów budowy i restauracji kościołów oraz zabudowań kościelnych, przed ogłoszeniem NAJWYŻSZEGO ukazu z d. 19 Lutego (2 Marca) r. z., o uwłaszczeniu włościan sporządzonemi, ma być w całości przez Skarb uiszczana, w razie gdy rzeczona budowa lub restauracja nie są teraz wykonane.

Z powodu tych raportów Kommissya Rządowa oświadcza Rządowi Gubernialnemu, że gdy nadane w postanowieniu Królewskim z d. 6 (18) Marca 1817 roku i postanowieniu Namiestnika Królewskiego z d. 2 (14) Sierpnia 1821 roku władzom administracyjnym attrbyucye w przedmiocie zarządzania budowy i reperacyi kościołów, niemniej zabudowań plebańskich, określone zostały ukazem NAJJAŚNIEJSZEGO PANA z d. 8 (20) Stycznia 1863 roku, a w rozwinięciu tego ukazu ułożona przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i przez Radę Administracyjną w d. 15 (27) Marca 1863 roku potwierdzona instrukcyja upoważnia Rządu Gubernialne w § 40-m do assygnowania kosztów, od Skarbu przypadających, tak na roboty od uznania Dozorów kościelnych zawisłe, jakoteż wypływających z planów, anszlagów i rozkładów przez Rządy Gubernialne oraz przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdzonych, przeto sam Rząd Gubernialny mocen jest zarządzić wypłatę kwoty rs. 11 kop. 61, przypadającej od Skarbu na rzecz kosztów reperacyi kościoła parafialnego w Образовіе, z rozkładu ich przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych zatwierdzonego, jak niemniej w zastosowaniu się do powołanej instrukcyi zatwierdzać anszlagi i rozkłady kosztów na budowle kościelne i plebańskie, o ile ona upoważnia go do tego, tudzież assygnować koszta od Skarbu należne, ile razy tego zajdzie potrzeba, a to bez względu na zastrzeżenie w punk. 14-m ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 3 (15) Listopada 1862 r. Nr. 36,945/16,155 uczynione, i w początku z treści powołane, gdyż ono w tym punkcie straciło już moc obowiązującą, w skutek cytowanej wyżej instrukcyi, na ukazie NAJWYŻSZYM opartej.

Lecz że w skutek ukazu NAJWYŻSZEGO z dnia 19 Lutego

Февраля (2 Марта) пр. г., объ устройствѣ крестьянъ въ Царствѣ Польскомъ, недоразумѣніями, по исполненію означенной инструкции, впредь до окончательнаго разъясненія оныхъ, Учредительный Комитетъ, постановленіемъ отъ 2 (14) Мая пр. г., приостановилъ взиманіе съ крестьянъ сборовъ на постройку и исправленіе костеловъ и приходскихъ строеній, сверхъ того, на основаніи Высочайшаго указа отъ 14 (26) Іюля 1864 г., церковное ктиторство въ Царствѣ, принадлежавшее владѣльцамъ имѣній, должно быть установлено согласно правиламъ изложеннымъ въ Высочайшемъ указѣ отъ 19 Февраля (2 Марта) пр. г., предоставляющимъ крестьянамъ право поземельной собственности и участія въ гминномъ управленіи. Губернское Правленіе должно имѣть это въ виду, впредь до полученія соотвѣствующихъ распоряженій объ измѣненіи нынѣ дѣйствующихъ правилъ касательно постройки и исправленія церковныхъ и приходскихъ строеній.

Нынѣ Правительственная Коммисія увѣдомляетъ Губернское Правленіе, что слѣдующія отъ Казны деньги на постройки и исправленіе костеловъ и принадлежащихъ къ нимъ строеній, по раскладкѣ, составленной до изданія Высочайшаго указа за 19 Февраля (2 Марта) пр. г., если постройка или исправленіе не окончены до настоящаго времени, не должны быть вносимы въ полное количество, но только въ томъ размѣрѣ, въ какомъ Казна обязана нести таковыя издержки по обязанности ктитора или владѣльца имѣній, за исключеніемъ земель поступившихъ въ собственность крестьянъ.

Варшава, 9 (21) Марта 1865 года.

№ 4,223/1,549.

(2 Marca) r. z. o uwłaszczeniu włościan w Królestwie wynikły kwestye w wykonaniu tejże instrukcyi, a do czasu rozwiązania оныхъ, Komitet Urządzący postanowieniem z d. 2 (14) Maja r. p. wstrzymał wybieranie od włościan składek na koszt budowy i restauracyi kościołów, tudzież zabudowań plebańskich, że nadto stosownie do NAJWYŻSZEGO ukazu daty 14 (26) Lipca 1864 roku kollatorya kościelna w Królestwie, należąca do praw dziedzictwa, ma być zastosowana do przepisów objętych NAJWYŻSZEMI ukazami z dnia 19 Lutego (2 Marca) r. z. nadającemi włościanom Królestwa udział w posiadaniu własności gruntowej i w zarządzie gminnym, przeto okoliczności takowe Rząd Gubernialny powinien mieć na uwadze do czasu, w którym w przedmiocie zmiany dotychczasowych przepisów o budowie i reperacyi budowli kościelnych, oraz plebańskich, otrzyma odpowiednie zarządzenia. Obecnie zaś Kommissya Rządowa objaśnia go, że wykazywana na ciężar Skarbu składka rozkładami kosztów budowy i restauracyi kościołów oraz zabudowań kościelnych przed ogłoszeniem NAJWYŻSZEGO ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) r. z. sporządzonemi, jeżeli po téj dacie rzeczona budowa lub restauracya nie zostały wykończone, nie może być w całości uiszczoną, lecz w takiej tylko ilości winna być opłaconą, w jakiej ją Skarb obowiązany jest uiszczyć z tytułu kollacyi lub dziedzictwa dóbr, po wyłączeniu gruntów na własność włościanom oddanych.

w. Warszawie, d. 9 (21) Marca 1865 r.

Nr. 4,223/1,549.

ГЛАВА X.

О МІРСКОЙ КРЕСТЬЯНСКОЙ КАССѢ.

№ 188.

Постановленіе объ учрежденіи мірской крестьянской кассы.

(16 (28) Апрѣля 1835 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, представляя, что существующіе въ казенныхъ имѣніяхъ сельскіе магазины запаснаго хлѣба, который по приблизительному исчисленію стоитъ около 680 тысячъ злот. и составляетъ собственность гминъ, оказались на опытѣ не соответствующими предположенной цѣли, какъ по затрудненіямъ, сопряженнымъ съ управленіемъ оными, такъ и по недостатку строеній, а равно и потому еще, что хотя за имѣющимися подъ нѣкоторые амбары строеніями возложенъ надзоръ на арендаторовъ, но они не обязываются никакою отвѣтственностью за случайныя потери, — вошла отъ 23 Сентября прошлаго года, № 44,557, съ предположеніемъ, не признаетъ ли Совѣтъ возможнымъ, въ видахъ полученія большей пользы отъ упомянутаго учрежденія, сдѣлать слѣдующее распоряженіе:

1) разрѣшить Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства продажу магазиннаго запаснаго хлѣба, находящагося въ рукахъ арендаторовъ казенныхъ имѣній и розданнаго въ ссуду крестьянамъ тѣхъ же имѣній въ видѣ пособія;

2) изъ суммы вырученной изъ продажи запаснаго хлѣба образовать общій мірской капиталъ, который отдать въ Банкъ

TYTUŁ X.

O KASSIE KOMMUNALNĖJ WŁOŚCIANSKIEJ.

№ 188.

Decyzya, zaprowadzająca Kasę kommunalną włościańską.

(d. 16 (28) Kwietnia 1835 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, przedstawiając, że istniejące w dobrach rządowych magazyny zbożowe kommunalne, własnością gmin będące, według przybliżonego wyrachowania około 680,000 złotych wartości mające, w doświadczeniu nie okazały się odpowiadającemi swemu celowi, już też w braku potrzebnych na ten cel budowli, już nakoniec strat losowych, za które dzierżawcy mający nad nimi dozór odpowiadać nie mogą, — uczyniła do Rady pod dniem 23 Września r. z. Nr. 44,557 wniosek, ażeby dla lepszego upożytecznienia pomienionego zakładu, raczyła:

1) upoważnić Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do zarządzenia sprzedaży zboża, magazyny rzeczzone składającego, a to tak tego, które się obecnie znajduje w rękach dzierżawców dóbr rządowych, jakoteż i tego, które wypożyczonem dotąd zostało, sposobem zapomożenia włościanom w tychże dobrach;

2) dozwolić z zebranego z téj sprzedaży funduszu utworzyć ogólną Kasę kommunalną i ulokować ją na procent skła-

для приращенія процентами, съ тѣмъ, чтобы капиталъ этотъ состоялъ въ распоряженіи и подъ контролемъ Отдѣленія казенныхъ имуществъ и лѣсовъ.

А дабы запасный денежный капиталъ составившійся такимъ образомъ изъ продажи хлѣба сохранилъ неотъемлемо первоначальное назначеніе и получилъ современемъ приращеніе, необходимо было бы постановить:

a) чтобы мірская касса, отъ капитала своего, находящагося въ Банкѣ, въ правѣ была получать такой процентъ, какой вообще платитъ Банкъ, по другимъ у него имѣющимся вкладамъ;

b) чтобы ссуды изъ сего капитала не могли быть дѣлаемы на другой предметъ, какъ только на вспомошествованіе крестьянъ казенныхъ имѣній;

c) чтобы каждый крестьянинъ, получившій ссуду изъ помѣнутой кассы, платилъ ежегодно по 3% за все время пользованія этою ссудою;

d) чтобы сдѣланная крестьянину ссуда могла оставаться у него только три года, въ теченіи коихъ онъ долженъ ежегодно вносить $\frac{1}{3}$ часть капитальной суммы съ процентомъ, исключая случаи, еслибы онъ испыталъ новое какое либо бѣдствіе и оправдалъ необходимость оставленія при немъ ссуды до дальнѣйшаго времени. Въ семъ послѣднемъ случаѣ можетъ быть сдѣлана отсрочка еще на три послѣдующіе года, на изображенныхъ выше условіяхъ;

e) чтобы платимый Банкомъ и крестьянами процентъ присоединяемъ былъ къ основному капиталу.

Совѣтъ, находя, что предполагаемая Коммисією Финансовъ мѣры могутъ споспѣшествовать къ учрежденію въ казенныхъ имѣніяхъ общей мірской крестьянской кассы, которая при постепенномъ усиленіи, со временемъ поставлена будетъ въ возможность собственными средствами, безъ содѣйствія Правительства, пособлять крестьянамъ въ первыхъ нуждахъ, въ случаѣ испытанныхъ бѣдствій, и даже споспѣшествовать видамъ Правительства, еслибы оно въ послѣдствіи сочло нужнымъ предпринять что либо въ семъ отношеніи на общую пользу по всему краю,—положилъ представленіе Коммисіи утвердить, съ такимъ только, согласно отзыву Главнаго Директора Финансовъ,

даны въ Банку Польскимъ, подъ контроллью и администраціею Wydziału dóbr i lasów rządowych.

Ażeby zaś w tym sposobie przeistoczony zakład zbożowy, na zakład pieniężny, nie był odprowadzony od pierwsiastkowego swego przeznaczenia, i żeby z postępem czasu mógł nabierać coraz większego wzrostu, należałoby postanowić:

a) że Kassa ta od kapitału swego, o ile on będzie zostawał w Banku, ma prawo do pobierania takiego procentu, jaki Bank od innych powierzonych mu kapitałów opłaca;

b) że nie wolno będzie z téjże Kassy czynić pożyczek na inny cel, jak tylko na zapomożenie samych włościan w dobrach rządowych;

c) że każdy włościanin z téj Kassy pożyczkę biorący, winien płacić procentu trzy na rok, a to za cały czas, jak długo taż pożyczka przy nim pozostanie;

d) że udzielona pożyczka włościaninowi nie może być przy nim pozostawioną dłużej nad lat trzy, którą co rok w $\frac{1}{3}$ części z procentem Kassie zwrócić powinien, wyjąwszy jednak przypadek, gdyby zapomożony włościanin, doświadczwszy nowéj klęski, usprawiedliwił konieczność pozostawienia jéj przy nim i nadal, w którym to czasie prolongacya zwrotu takowéj na dalsze lat trzy może być dozwoloną pod warunkami powyżej wyrażonemi;

e) że wreszcie procenta przez Bank i włościan opłacać się miane, mają ciągle powiększać kapitał zakładowy.

Rada zważając, że przez przyjęcie wniosku Kommissyi Rządowej będzie można dojść do założenia ogólnej Kassy komunalnej włościan w dobrach rządowych, która przez ciągle powiększanie się postawioną zostanie w możności, bez pomocy Rządu, zaradzania pierwszym potrzebom tychże w razach doznanych klęsk, a nadto ułatwienia z czasem środków, jakieby na korzyść ogólną w całym kraju Rząd przedsiębrać zamierzył, wyrzekła, że wniosek takowy zatwierdza, z tém jedynie na wniosek Dyrektora Głównego Przychodów i Skarbu zastrzeżeniem, że względu na nieurodzaj, jaki w roku upłynionym miał miejsce, że sprzedaż magazynów komunalnych o tyle tylko

предостереженіемъ, чтобы изъ уваженія прошлагодняго неурожая, хлѣбъ изъ занасныхъ магазиновъ тогда только могъ быть обращаемъ въ продажу, когда не будетъ настоять надобности оставить оный у крестьянъ до дальнѣйшаго времени, или раздать вновь нуждающимся тотъ хлѣбъ, который находится нынѣ въ храненіи у арендаторовъ.

Варшава, 16 (28) Апрѣля 1835 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) О. Тымовскій.

N° 21,438.

N° 189.

Основанія для выдачи крестьянамъ казенныхъ имѣній
ссудъ изъ мірскаго крестьянскаго капитала.

(22 Января (3 Февраля) 1836 г.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Совѣтъ Управленія Царства, принимая во вниманіе, что содержаніе существующихъ нынѣ въ казенныхъ имѣніяхъ мірскихъ магазиновъ крестьянскаго хлѣба сопряжено съ многими неудобствами, а именно: съ недостаткомъ строеній необходимыхъ для склада хлѣба, съ затрудненіями въ управленіи оными и многосложными счетами, а преимущественно съ частыми случайными потерями,—постановленіемъ своимъ отъ 16 (28) Апрѣля с. г., за N° 21,438, приложеннымъ у сего въ засвидѣтельствованной копіи, опредѣлилъ, не измѣняя назначенія сказанныхъ магазиновъ, преобразовать ихъ въ другія того же рода заведенія,—и затѣмъ:

§ 1.

a) весь хлѣбъ составляющій донинѣ мірскіе крестьянскіе магазины въ казенныхъ имѣніяхъ продать за наличныя деньги;

b) вырученный отсюда капиталъ внести въ Польскій Банкъ для приращенія сложными процентами и для образованія на будущее время: „общей мірской кассы для всѣхъ крестьянъ осѣдлыхъ въ казенныхъ имѣніяхъ;“

stopniowo następować będzie mogła, o ile nie okaże się potrzeba pozostawienia jeszcze włościanom zboża, w ręku tychże znajdujące się, lub o ile nie zajdzie konieczność rozdania pomiędzy potrzebujących pomocy tego zboża, które się w depozycie dzierżawców znajduje.

w Warszawie, d. 16 (28) Kwietnia 1835 r.

Zgodno z protokołem:

Sekretarz Stanu (podpisano) J. Tymowski.

Nr. 21,438.

N° 189.

Zasady do udzielania włościanom dóbr rządowych
pożyczek z funduszu kommunalnego włościańskiego.

(d. 22 Stycznia (3 Lutego) 1836 r.)

Do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Z uwagi, że istniejącym dotąd w dobrach rządowych magazynom kommunalnym zboża włościańskiego towarzyszy wiele niekorzystnych okoliczności, a mianowicie niedostatek zabudowań na pomieszczenie zboża potrzebnych, trudność w ich administrowaniu i mnogie obrachunki, a nadewszystko częste podleganie skutkom losowym, Rada Administracyjna Królestwa decyzyą swą z daty 16 (28) Kwietnia r. b. pod Nr. 21,438, tu w odpisie wierzytelnym załączającego się, nie zmieniając przeznaczenia tych zakładów, postanowiła zmienić one na inny rodzaj takiejże instytucji, i tak:

§ 1.

a) Wszelkie zboże składające dotąd w dobrach rządowych magazyny kommunalne włościan ma być spieniężone;

b) Zebrany ztąd fundusz pieniężny ulokowany być powinien w Banku Polskim na procent składany, któren na przyszłość stanowić będzie: „ogólną Kasę kommunalną wszystkich osiadłych włościan w dobrach rządowych;“

с) изъ кассы этой не дозволяется выдавать ссуды на другой предметъ, какъ только на вспомошествованіе однихъ крестьянъ, осѣдлыхъ въ казенныхъ имѣніяхъ;

д) касса эта въ правѣ получать отъ своего капитала (по мѣрѣ нахожденія его въ Банкѣ) то есть отъ хранящейся въ Банкѣ остаточной суммы такой процентъ, какой Банкъ уплачиваетъ нынѣ, или обязанъ будетъ уплачивать въ будущемъ времени, отъ помѣщенныхъ въ немъ другихъ капиталовъ. Сверхъ того, каждый казенный крестьянинъ, получившій изъ этой кассы ссуду, обязанъ будетъ платить по три процента въ годъ, за все время пользованія этою ссудою; однакожь:

е) крестьянинъ не можетъ пользоваться данною ему ссудою болѣе трехъ лѣтъ, по истеченіи же каждаго года обязанъ возвратить непременно въ кассу одну третью часть капиталъной суммы съ условленнымъ процентомъ, за исключеніемъ только случая, если вспомошествованный крестьянинъ, подвергшись новому бѣдствію, докажетъ необходимость оставленія ему ссуды на болѣе продолжительное время. Въ семъ послѣднемъ случаѣ срокъ возврата ссуды дозволяется пролить еще на три слѣдующіе года, на вышеизложенныхъ условіяхъ; наконецъ,

ж) проценты, уплачиваемые Банкомъ и крестьянамъ, должны быть постоянно присоединяемы къ капиталу мірской кассы.

Въ исполненіе затѣмъ вышеизложеннаго постановленія Совета Управленія Царства, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства издаетъ слѣдующее распоряженіе:

§ 2.

Немедленно по полученіи настоящаго распоряженія, Воеводская Коммисія поручить произвести на мѣстѣ, посредствомъ командированныхъ въ округи Экономическихъ Ассесоровъ, ревизію всѣхъ мірскихъ магазиновъ въ казенныхъ имѣніяхъ.

При этой ревизіи Экономическіе Ассесоры обязаны составить въ двухъ экземплярахъ подробный именной списокъ лицъ, у которыхъ во время ревизіи найденъ будетъ хлѣбъ составляющей принадлежность мірскаго магазина. Списокъ этотъ долженъ быть составленъ по приложенной у сего формѣ подъ лит. А.

Списокъ этотъ по засвидѣтельствованіи его ревизующимъ

с) Z Kassy téj nie wolno będzie czynić pożyczek na inny cel jak tylko na zapomożenie samych włościan w dobrach rządowych osiadłych;

d) Kassa ta od kapitału swego, (o ile ten będzie obecny w Banku) to jest od zostającego remanentu w Banku, będzie miała prawo do pobierania takiego procentu, jaki Bank od powierzonych mu innych kapitałów opłacać jest lub na przyszłość będzie w obowiązku. Oprócz tego każdy włościanin z dóbr rządowych, pożyczkę z téj Kassy biorący, obowiązany będzie płacić trzy procenta na rok, a to przez cały czas, jak długo wzięta pożyczka zostawać przy nim będzie; wszakże,

e) Udzielona pożyczka włościaninowi nie może być dłużej przy nim pozostawiona jak lat trzy, z upływem każdego roku obowiązany on jest koniecznie jedną jej trzecią część zwrócić Kassie z oznaczonym procentem, wyjąwszy tylko przypadki, gdyby zapomożony włościanin, doświadczywszy nowéj jakiej klęski, usprawiedliwił konieczność pozostawienia jej przy nim i nadal, w którym to razie prolongacya zwrotu takowéj na dalsze lat trzy może być dozwolona, pod warunkami wyżej wymienionemi; наконецъ,

f) Procenta przez Bank i przez włościan opłacać się winne, mają ciągle powiększać kapitał Kassy komunalnéj.

W wykonaniu zatém powyższego postanowienia Rady Administracyjnej Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wydaje następujące rozporządzenie:

§ 2.

Zaraz po otrzymaniu niniejszego rozporządzenia, Kommissya Wojewódzka zarządzi, przez Assessorów Ekonomicznych w okręgi delegowanych, odbycie na gruncie rewizyi wszystkich magazynów komunalnych w dobrach rządowych.

Przy rewizyi téj Assessorowie Ekonomiczni obowiązani są spisać w dwóch exemplarzach szczegółową listę imienną osób, u których zboże do magazynu komunalnego należące w czasie rewizyi znalezione będzie, lista ta ma być spisana podług załączającego się tu wzoru pod lit. A. Lista taka zaświadczona być powinna przez Assessora Ekonomicznego rewidującego,

Экономическимъ Ассесоромъ и Войтомъ мѣстной гмины, препровождается немедленно въ канцелярію Воеводской Коммисіи.

Мірскіе магазины въ казенныхъ имѣніяхъ, перешедшихъ въ частную собственность, въ видѣ пожалованія, освобождаются отъ означенной ревизіи, а тѣмъ самымъ и отъ продажи.

Воеводская Коммисіа по полученіи упомянутаго списка отъ Экономическаго Ассесора, должна повѣрить его съ инвентаремъ, и, пояснивъ въ немъ, въ графѣ: „примѣчанія“, могущія встрѣтиться несообразности, одинъ экземпляръ онаго препроводить немедленно въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, другой же хранить у себя какъ матеріалъ должествующій служить руководствомъ въ дальнѣйшихъ дѣйствіяхъ.

§ 3.

Хлѣбъ принадлежащій нынѣ мірскимъ магазинамъ въ казенныхъ имѣніяхъ можетъ храниться:

- a) или на складахъ у арендаторовъ имѣній;
- b) или у крестьянъ тѣхъ же имѣній, коимъ онъ розданъ въ видѣ ссуды, или, наконецъ,
- c) у прежнихъ арендаторовъ казенныхъ имѣній, кои, по окончаніи арендныхъ расчетовъ, признаны уже или будутъ признаны въ этомъ отношеніи должниками Казны.

По пункту a. Въ отношеніи хлѣба, хранящагося нынѣ на складахъ у арендаторовъ казенныхъ имѣній.

§ 4.

Всякій хлѣбъ, обнаруженный, согласно представленнымъ Экономическими Ассесорами послѣ производства ревизіи въ домотамъ, на складахъ у нынѣшнихъ арендаторовъ казенныхъ имѣній и принадлежащій мірскимъ магазинамъ, долженъ быть немедленно обращенъ въ продажу, но не иначе, какъ съ публичныхъ торговъ.

Вслѣдствіе сего Воеводская Коммисіа распорядится о немедленномъ опубликованіи сказанной продажи въ Воеводскихъ Вѣдомостяхъ и о оповѣщеніи оной въ костелахъ съ амвоновъ въ праздничные дни. Публикація эта должна быть произведена также въ базарные дни въ городахъ расположенныхъ ближе имѣній, въ коихъ послѣдуетъ продажа.

§ 5.

Торги на продажу хлѣба принадлежащаго мірскимъ мага-

и Wójta gminy miejscowej, a następnie zaraz odesłana do biura Kommissyi Wojewódzkiej.

Od takiej rewizyi a tѣm samѣm i od sprzedaży wyłączają się magazyny komunalne w dobrach rządowych, tytułem donacyi na własność prywatną przeszłych.

Kommissya Wojewódzka otrzymawszy taką listę od Assessora Ekonomicznego sprawdzić ją powinna z inwentarzem gruntowym, a wyjaśniwszy zaraz na niѣj w rubryce „uwagi” zajęć mogące różnice, jeden jѣj exemplarz zaraz prześle Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, drugi zaś zostawi u siebie, jako materiał za przedmiot w dalszѣm postępowaniu służyć mający.

§ 3.

Zboże do magazynów komunalnych w dobrach rządowych należące obecnie znajdować się może:

- a) albo na składach u dzierżawców dóbr;
- b) albo wydane włościanom w tychże dobrach tytułem pożyczki; albo наконецъ
- c) u dzierżawców wyszłych z possessyi dóbr rządowych, za które przy obrachunkach dzierżawnych albo już są zadebitowani, albo zadebitowani będą.

Ad a. Co do zboża na składach u dzierżawców, w possessyi dóbr rządowych zostających, obecnie znajdującego się.

§ 4.

Wszelkie zboże, jakie tylko podług złożonych przez Assessorów Ekonomicznych wykazów (po odbytej rewizyi) jako znalezione remanent, do magazynów komunalnych należący, na składach u dzierżawców, w possessyi dóbr rządowych obecnie zostających, wykryte będzie, ma być zaraz wystawione na sprzedaż, lecz nie inaczej, jak tylko przez publiczną licytację.

W skutku tego Kommissya Wojewódzka natychmiast zarządzi ogłoszenie tej sprzedaży przez Dziennik Wojewódzki i z ambon po kościołach w dni świąteczne; ogłoszenie to uskutecznione być także powinno w dniach targowych, w miastach najbliżej położonych dóbr, w których sprzedaż będzie miała miejsce.

§ 5.

Licytacja na sprzedaż zboża do magazynu komunalnego

зинамъ должны быть произведены въ предѣлахъ имѣнія, въ которомъ магазинъ находится, посредствомъ командированнаго въ округъ Экономическаго Ассесора, въ присутствіи Актуарія или Гминнаго Войта и двухъ Солтысовъ означеннаго имѣнія, кои въ доказательство присутствія при продажѣ должны подписать торговой протоколъ.

§ 6.

Экономическій Ассесоръ, Актуарій или Гминный Войтъ и Солтысы, присутствующие при торгахъ, обязаны наблюдать, чтобы возвращенный арендаторомъ и подлежащій продажѣ съ торговъ хлѣбъ былъ здоровый и чистый.

§ 7.

Торги должны начинаться съ цѣны корца хлѣба существовавшей на послѣднемъ торгу въ ближайшемъ городѣ, въ доказательство чего Экономическій Ассесоръ предъявить явившимся къ торгамъ покупателямъ формальную выписку изъ контроля Бургомистра означеннаго города, составленную до начатія торговъ.

Выписка эта должна быть приложена какъ документъ къ торговому протоколу.

§ 8.

Въ торговыхъ условіяхъ слѣдуетъ объявить покупателямъ и записать въ протоколъ:

- a) что приступающій къ торгамъ обязанъ представить залогъ деньгами, имѣющими обращеніе въ краѣ, равняющійся стоимости одной десятой части хлѣба подлежащаго продажѣ. Залогъ покупателя, удержавшагося при торгахъ, препровождается на храненіе въ Главное Воеводское Казначейство, прочимъ же соискателямъ возвращается немедленно, подъ собственноручную ихъ росписку въ торговомъ протоколѣ;
- b) что торговой протоколъ возымѣетъ для удержавшагося на торгахъ покупателя обязательную силу со всеми послѣдствіями тотчасъ по его подписаніи, для Правительства онъ становится обязательнымъ не прежде, какъ послѣ утвержденія его Воеводскою Коммисією;
- c) что по утвержденіи торговъ, тотъ, за кѣмъ они состоялись, обязанъ въ продолженіе 5 дней, считая со дня

належащего, odbyć się powinna na gruncie dóbr, gdzie ten magazyn znajduje się, uskutecznić ją ma Assessor Ekonomiczny wókręg delegowany, w obecności Aktuariusza lub Wójta gminy i dwóch sołtysów z tych samych dóbr, którzy na dowód swjej obecności w czasie licytacji protokół licyacyjny podpisać są obowiązani.

§ 6.

Assessor Ekonomiczny, Aktuariusz lub Wójt gminy i sołtysi, do aktu licyacyjnego należący, pod odpowiedzialnością, dopilnować są obowiązani, aby zboże do sprzedaży wystawione było zdrowe i czyste z zachowania przez dzierżawcę oddane.

§ 7.

Licytacja zaczynać się powinna od ceny korca zboża takiej, jaka na ostatnim targu, w najbliższym tych dóbr mieście, praktykowana była, czego dowód Assessor Ekonomiczny z kontroli Burmistrza tego miasta w wypisie urzędowym, przed terminem licyacyjnym, wziąć i zebrany do licytacji konkurentom okazać powinien.

Dowód ten do protokołu licyacyjnego ma być dołączony.

§ 8.

W warunkach licyacyjnych oświadczyć konkurentom i do protokołu licyacyjnego zapisać należy:

- a) że przystępujący do licytacji obowiązany jest złożyć vadium pieniędzmi kurs w kraju mającemi, w summie jednej dziesiątej części całej wartości zboża do licytacji wystawionego wyrównywającą; vadium utrzymującego się przy kupnie odesłane będzie do depozytu Kassy głównej wojewódzkiej a nieutrzymującym się zaraz zwrócone, za pokwitowaniem na protokole licyacyjnym własnoręcznie podpisaném;
- b) że protokół licyacyjny plus licytanta ze wszystkimi skutkami zaraz obowiązuje po jego podpisaniu, Rząd zaś dopiero wtenczas obowiązywać zacznie, gdy przez Kommissyę Wojewódzką zatwierdzonym zostanie;
- c) że po zatwierdzeniu licytacji utrzymujący się przy kupnie zboża obowiązany będzie w ciągu dni pięciu od

полученія увѣдомленія, внести полнымъ числомъ въ Главное Воеводское Казначейство причитающіяся за купленный хлѣбъ деньги, подъ опасеніемъ потери залога и вознагражденія за убытки могущіе произойти отъ вторичныхъ торговъ;

d) что издержки на гербовую бумагу и почтовые платежи относятся на счетъ удержавшагося при торгахъ; и, наконецъ,

e) что нагрузка на мѣстѣ и дальнѣйшій провозъ купленного хлѣба производится на счетъ покупателя.

§ 9.

Воеводская Коммисія въ правѣ собственною властью утвердить на вышеизложенныхъ основаніяхъ продажу, но только въ такомъ случаѣ, если предложенная на торгахъ цѣна за хлѣбъ будетъ равняться послѣднимъ рыночнымъ цѣнамъ лежащаго вблизи того имѣнія города; въ противномъ же случаѣ она должна распорядиться о назначеніи вторичныхъ торговъ. При томъ вмѣняется Воеводской Коммисіи въ обязанность, подъ ея отвѣтственностію, чтобы каждый торговой протоколъ разрѣшенъ былъ въ продолженіи 24 часовъ, послѣ полученія его въ канцеляріи, и затѣмъ отправленъ по принадлежности.

По пункту b. Въ отношеніи хлѣба, розданнаго въ ссуду крестьянамъ.

§ 10.

Такъ какъ взысканіе съ крестьянъ хлѣба принадлежащаго мірскому магазину и обращеніе онаго впослѣдствіи въ продажу могло бы быть сопряжено съ большими затрудненіями и мелочными расчетами, и какъ, сверхъ того, при полученіи отъ крестьянъ означеннаго хлѣба, могли бы произойти злоупотребленія, то въ предупрежденіе сего, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства постановляетъ: что крестьяне обязаны заплатить за находящійся у нихъ доселѣ хлѣбъ, выданный изъ мірскаго магазина, наличными деньгами, по среднимъ рыночнымъ цѣнамъ, существовавшимъ въ Декабрѣ мѣсяцѣ, въ ближайшемъ къ тому имѣнію городѣ, въ соразмѣрности того количества хлѣба, какое согласно нижеслѣдующему указанію придется взыскать съ нихъ по раскладкѣ въ каждомъ году.

Именно можетъ случиться, что крестьянинъ задолжаетъ въ

даты otrzymanego wezwania, zapłacić do Kassy głównej wojewódzkiej całą należność, za zakupione zboże przypadającą, pod utratą wadii i obowiązkiem wynagrodzenia strat z powtórnej licytacji wyniknąć mogących;

d) że kosztą stemplowe i portoryi do utrzymującego się przy kupnie należą, наконецъ

e) że zabranie kupionego zboża z miejsca i dalsza jego przewózka, kosztem kupującego uskutecznić się będą musiały.

§ 9.

Uskutecznioną podług powyższych warunków sprzedaż sama Kommissya Wojewódzka mocną będzie zatwierdzić, lecz to tylko w takim przypadku będzie mogło mieć miejsce, jeżeli postąiona na licytacji cena sprzedanego zboża będzie się równała cenom na ostatnim przed licytacją targu w najbliższym tych dóbr mieście praktykowanym, albowiem gdyby była niższą, w takim razie powtórnie licytacja zarządzoną być powinna. Przytém zapowiada się Kommissyi Wojewódzkiej pod odpowiedzialnością, iż każdy protokół licycyjny w ciągu 24 godzin po dojściu do jęj biura zrezolwowany i jak z porządku wypadnie z biura wyexpedyowany być ma.

Ad b. Co do zboża, w rękach włościan zostającego.

§ 10.

Ponieważ przy ściągnięciu od włościan zboża do magazynu kommunalnego należącego i następnie jego spieniężeniu, wieleby się musiało doznać zatrudnienia, i szczegółowych ob rachunków; gdy oprócz tego przy odbiorze tego zboża mogłyby się nawet zdarzać nadużycia; zapobiegając więc temu, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu postanowiła:

że włościanie za zboże do magazynu kommunalnego należące, a dotąd w ich rękach będące, zapłacić będą obowiązani gotowym groszem podług cen frakeyjnych z całego miesiąca Grudnia, w najbliższém tych dóbr mieście na targach praktykowanych, a to za każdą część zboża, jaka według poniższego wskazania respective roku, do ściągnięcia od nich przypadnie, i tak:

Może być przypadek, że włościanin dłużnym się okaże

мірской магазинъ такое количество хлѣба, что невозможно будетъ взыскать оно съ него въ одинъ разъ безъ лишенія его съ семействомъ средствъ къ содержанію своего хозяйства въ продолженіе цѣлаго года, поэтому гдѣ встрѣтится такой случай, тамъ взысканіе съ крестьянъ производится по ерокамъ. Сроки эти распредѣляются такимъ образомъ, чтобы причитающееся ко взысканію съ крестьянина количество хлѣба не превышало съ полнаго хозяина двухъ корцевъ, а съ половиннаго хозяина одного корца.

§ 11.

По полученіи затѣмъ отъ Экономическаго Ассесора вѣдомости о количествѣ хлѣба причитающемся къ возврату крестьянами въ мірской магазинъ, Воеводская Коммисія обязана, на основаніи этой вѣдомости и согласно указаніямъ § 10 настоящаго распоряженія, опредѣлить сроки для взысканія съ крестьянъ хлѣба. Затѣмъ истребовать выписку изъ контроля рыночныхъ цѣнъ на хлѣбъ, существовавшихъ въ ближайшемъ къ имѣнію городѣ, въ продолженіе Декабря (разумѣется въ томъ хозяйственномъ году, въ коемъ наступаетъ срокъ возврата хлѣба), и, принявъ въ основаніе исчисленія среднюю за цѣлый мѣсяцъ цѣну, опредѣлить количество срочнаго денежнаго платежа, причитающагося съ крестьянина, и распорядится о безотлагательномъ взысканіи онаго.

Вообще вмѣняется въ обязанность, что взысканіе такихъ срочныхъ платежей должно производиться непременно въ Январѣ каждаго года, подъ опасеніемъ отвѣтственности за неисполненіе сего.

По пункту с. Въ отношеніи принадлежностей слѣдующихъ по расчету мірскому магазину и подлежащихъ взысканію съ бывшихъ арендаторовъ казенныхъ имѣній.

§ 12.

Принадлежности мірскихъ магазиновъ въ казенныхъ имѣніяхъ, причитающіяся ко взысканію съ бывшихъ арендаторовъ этихъ имѣній, считаются дѣйствительными начетами, обнаруженными во время выбитія арендатора изъ имѣнія.

Поэтому въ случаѣ обнаруженія такого начета, арендаторъ обязанъ уплатить мірскому магазину, за оставшійся у него хлѣбъ, по среднимъ рыночнымъ цѣнамъ, существовавшимъ въ

магазину коммунальному такую ilość збожа, которабы без оголоченія го ze sposobu utrzymania się w tym roku z familią na gospodarstwie na jeden raz ściągnąć się nie dała, gdzie więc taki zachodzić będzie przypadek, tam ściągnięcie od włościanina należności uskutecznić się winno ratami; raty te tak oznaczać należy, aby przypadać mogąca do odebrania od włościanina część nie przechodziła wartości, od cało-rolnika dwóch korcy, a od pół-rolnika jednego korca, zalegającego na nim zбожа.

§ 11.

Po otrzymaniu zatem od Assessora Ekonomicznego wykazu zalegającego na włościanach zбожа, do magazynu komunalnego należącego, Kommissya Wojewódzka obowiązana jest według tego wykazu i z względem na zasadę w § 10-m niniejszego rozporządzenia wskazaną, urządzić raty, ściągnąć się od włościan winne. Późem ściągnąwszy wypis z kontroli cen zбожа, w najbliższym tych dóbr mieście na targach przez miesiąc Grudzień (ma się rozumieć w roku gospodarskim, w którym rata do wyeksekwowania przypada) praktykowanych, według ceny frakcyjnej cało-miesięcznej, ustanowić wartość pieniężną raty do odebrania od respective włościanina przypadłej, a następnie bezzwłocznie zarządzić jej pobór.

W ogólności zastrzega się, aby pobór takiej raty w każdym roku, koniecznie w miesiącu Styczniu był uskutecznionym, pod odpowiedzialnością za zaniedbanie.

Ad c. Co do należności od dzierżawców dóbr rządowych, z possessyi wyszłych, z obrachunków dla magazynów komunalnych, do poszukiwania wskazanych.

§ 12.

Należności dla magazynów komunalnych w dobrach rządowych od dzierżawców z possessyi wyszłych do poszukiwania przypadające, uważają się jako rzeczywiste defekta, w czasie wyjścia dzierżawcy z possessyi wykryte.

O ile więc to ma miejsce, zdefektowany dzierżawca pozostałe przy nim zбоże prawnie obowiązany jest zapłacić magazynowi kommunalnemu, podług ceny frakcyjnej przez ostatni

ближайшемъ городѣ, въ Маѣ, т. е. въ последнемъ мѣсяцѣ его аренднаго владѣнія, съ процентомъ по 5⁰/₀, считая оный съ 1-го Іюня по выbytіи его изъ аренды. На указанномъ затѣмъ основаніи Воеводская Коммисія обязана нарядить немедленно экзекуціонныя мѣры для взысканія принадлежности съ арендатора и наблудсти, чтобы причитающіяся деньги внесены были сполна на храненіе въ Главное Воеводское Казначейство.

§ 13.

Всѣ деньги за хлѣбъ, внесенныя въ Главное Воеводское Казначейство и составляющія собственность мірскихъ магазиновъ, должны быть отосланы въ Польскій Банкъ съ первою тяжелою почтою.

Деньги эти отсылаются въ Польскій Банкъ при объявленіи, съ приложеніемъ подробнаго списка плательщиковъ въ двухъ экземплярахъ, по прилагаемымъ у сего образцамъ подъ лит. В и С. Списокъ подъ лит. С составляется Секцію имуществъ на основаніи дѣлъ Секціи и кассовыхъ контролей, и свидѣтельствуется въ вѣрности Главнымъ Рахмистромъ и Начальникомъ этой Секціи, по надлежащей повѣркѣ онаго.

Одинъ экземпляръ объявленія препровождается въ Банкъ вмѣстѣ съ деньгами, а другой представляется при особомъ рапортѣ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Варшава, 22 Января (3 Февраля) 1836 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ленскій*.

№ 36,221.

№ 190.

О томъ, что займы, сдѣланные изъ мірскихъ капиталовъ, не могутъ быть уплачиваемы ликвидаціонными свидѣтельствами.

(16 (28) Октября 1848 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Высочайшимъ указомъ 24 Августа (5 Сентября) сего года,

jego possessyi miesiąc Maj w najbliższém mieście na targach praktykowanej, a to z procentem po 5⁰/₀ od 1 Czerwca, zaraz po wyjściu z possessyi liczyć się winnym.

Podług zatęm takiej zasady obowiązana jest Kommissya Wojewódzka natychmiast zarządzić zmaglające środki egzekucyjne do zadebitowanego dzierzawcy i dopilnować, aby należność ta w zupełności do depozytu Kassy głównej wojewódzkiej wniesiona była.

§ 13.

Wszelkie wniesione do depozytu Kassy głównej wojewódzkiej pieniądze za zboże, do magazynów kommunalnych należące, zebrane, mają być najpierwszą pocztą wozową odesłane do Banku Polskiego.

Przy odesłaniu tych pieniędzy do Banku Polskiego, powinna być spisana i dołączona deklaracya z szczególną specyfikacyą kontrybuentów, w dwóch egzemplarzach, podług załączonych tu wzorów pod lit. B i C. Specyfikacya pod lit. C, na zasadzie akt Sekcyi dóbr, tudzież podług kontroll kassowych, sporządzona być powinna siłą Sekcyi dóbr, którą Nadrachmistrz i Naczelnik téj Sekcyi, po ścisłém sprawdzeniu; za rzetelność zaś świadczyć są obowiązani.

Jeden egzemplarz takiej deklaracyi przesłany być ma przy pieniądzach Bankowi, a drugi przy oddzielnym kuponie odesłany być powinien jednocześnie do akt Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

w Warszawie, dnia 22 Stycznia (3 Lutego) 1836 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Łęski*.

Nr. 36,221.

№ 190.

Objaśnienie, że pożyczki zaciągnięte z funduszów kommunalnych, nie mogą być spłacane dowodami likwidacyjnemi.

(d. 16 (28) Października 1848 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Ukazem Najwyższym z dnia 24 Sierpnia (5 Września) r. b.

разрѣшено крестьянамъ, усадебникамъ и мелкопомѣстнымъ владѣльцамъ, уплачивать причитающіеся съ нихъ долги по произведеннымъ имъ по конецъ 1845 года возвратнымъ пособиямъ и вспомошествованіямъ, свидѣтельствами Центральной Ликвигационной Коммисіи и казенными облигаціями, выданными въ удовлетвореніе претензій лежавшихъ на Правительствѣ б. Герцогства Варшавскаго.

Дабы крестьяне казенныхъ имѣній, вслѣдствіе ошибочнаго толкованія поясненнаго разрѣшенія не приобрѣтали напрасно означенныхъ свидѣтельствъ и облигацій, Губернское Правленіе обязано посредствомъ Гминныхъ Войтовъ объяснить имъ, что такъ какъ ссуды изъ мірскаго крестьянскаго капитала, выданы имъ были не въ родѣ пособія или вспомошествованія, и при томъ какъ долги эти, не составляя собственности Казны, причисляются къ капиталу, принадлежащему всѣмъ крестьянамъ казенныхъ имѣній, то посему, таковые, вышеуказаннымъ способомъ, уплачиваемы быть не могутъ.

Варшава, 16 (28) Октября 1848 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Гуминскій*.

№ 97,150/29,141.

№ 191.

Распоряженіе о томъ, что причитающіяся съ крестьянъ супримованныхъ имѣній деньги за данные имъ на обзаведеніе рабочій скотъ и хозяйственные снаряды должны быть приведены въ извѣстность при устройствѣ имѣній, и что поступающія изъ этого источника суммы должны быть вносимы въ Польскій Банкъ, въ пользу общей мірской крестьянской кассы.

(29 Мая (10 Іюня) 1857 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Такъ какъ въ супримованныхъ имѣніяхъ находятся данные

дозволене zostało włościanom, kolonistom i cząstkowym posiadaczom ziemi, spłacać dowodami Kommissyi Centralnej Likwidacyjnej i Assekuracyami Skarbowemi, wystawionemi na pretensye do Rządu b. Księstwa Warszawskiego, należność przypadającą od nich za wsparcia i zapomogi zwrotne, udzielone do końca 1845 r. Aby włościanie dóbr rządowych przez mylne rozumienie rzeczy nadaremnie dowodów rzeczonych i assekuracyj nie nabywali, Rząd Gubernialny objaśni ich za pośrednictwem Wójtów gmin, iż w powyższym sposobie nie mogą być przez nich spłacane pożyczki, które zaciągnęli z funduszu kommunalnego włościańskiego, dla tego, że one nie były udzielone tytułem wsparcia ani zapomogi, i że dług ten nie jest należnością Skarbu, lecz funduszu będącego własnością wszystkich włościan dóbr rządowych.

в Варшавіе, дня 16 (28) Паўдзiernика 1848 року.

Директоръ Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Gumiński*.

№ 97,150/29,141.

№ 191.

Rozporządzenie, aby należność od włościan z dóbr suppressimowanych, za tak zwane inwentarze zakładowe żywe i martwe, była śledzoną przy urządzeniu dóbr, i ściągane ztąd wpływy wnoszone do Banku Polskiego na rzecz ogólnej kassy kommunalnej włościańskiej.

(d. 29 Maja (10 Czerwca) 1857 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBŲ.

Ponieważ w dobrach suppressimowanych znajdują się tak

O dobrach rządowych t. XX.

на обзаведеніе скотъ и хозяйственные снаряды, которые съ устройствомъ и очиншеваніемъ крестьянъ должны быть возвращены,—то Правительственная Коммисія постановила, чтобы при каждомъ устройствѣ имѣній, производимо было дознаніе на мѣстѣ о могущихъ причитаться за эти статьи инвентаря деньгахъ, и чтобы поступающая за это сума вносима была, не въ Казначейство, для записки въ случайный доходъ, какъ это дѣлалось донинѣ, но въ Польскій Банкъ, въ пользу общей мірской крестьянской кассы,—такъ какъ имѣнія, составляющія принадлежность обще-духовнаго фондуша, извлекая выгоды изъ той же мірской кассы, должны содѣйствовать умноженію средствъ ея упомянутымъ источникомъ дохода.

Но какъ многія изъ имѣній этой категоріи уже устроены, то Правительственная Коммисія поручаетъ Губернскому Правленію, немедленно предписать подлежащимъ Окружнымъ Экономическимъ Ассесорамъ, произвести изслѣдованіе оборота данныхъ на обзаведеніе скота и снарядовъ, и стоимости оныхъ, и затѣмъ сказанныя слѣдственные дѣла, а равно сдаточные акты по арендамъ, обязательные до устройства имѣній, вмѣстѣ съ подробными списками должниковъ и подписками ихъ относительно возврата определенной стоимости данныхъ на обзаведеніе предметовъ, въ пользу мірской крестьянской кассы, представить при особомъ по каждому имѣнію рапортѣ, вмѣстѣ съ своимъ заключеніемъ на рѣшеніе Правительственной Коммисіи, не позже истеченія трехъ мѣсяцевъ.

Варшава, 29 Мая (10 Юня) 1857 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Гуминскій*.

№ 22,356/10,520.

zwane inwentarze zakładowe żywe i martwe, które, po urządzeniu i oczyszczaniu włościan, winny być zwrócone, Kommissya Rządowa przeto postanowiła, aby przy każdym urządzeniu dóbr, należność za takowe inwentarze śledzoną była na miejscu, i aby osiągane ztąd wpływy wnoszone były nie do Kassy Skarbowej pod dochody przypadkowe, jak dotąd to miało miejsce, lecz odsyłane do Banku Polskiego na rzecz ogólnej kassy kommunalnej włościańskiej, a to z uwagi: że dobra funduszu ogólnoreligijnego, korzystając z tejże kassy kommunalnej, powinny się z powyższego źródła do jej powiększenia przyłożyć.

Że zaś wiele tego rodzaju dóbr urządzonemi już zostały, Kommissya Rządowa zatem poleca Rządowi Gubernialnemu, aby bezwzględnie rozkazał Assessorom Ekonomicznym właściciwych okręgów wysledzić w nich obrót inwentarzy zakładowych i wartość onych, a następnie śledztwa te, tudzież akta podawcze dzierżawne do czasu urządzenia dóbr obowiązujące, wraz z wykazami szczegółowemi dłużników i ich deklaracyami co do zwrócenia ustanowionych wartości i pomienionych załóg, na rzecz kassy kommunalnej włościańskiej, przy oddzielnych raportach, co do respective dóbr z stosownemi z swjej strony wnioskami, w ciągu najdalej trzech miesięcy, do decyzji Kommissyi Rządowej przedstawił.

w Warszawie, dnia 29 Maja (10 Czerwca) 1857 roku.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Gumiński*.

Nr. 22,356/10,520.

ГЛАВА XI.

О ЗАВЕДЕНИИ ДЛЯ ИСКУССТВЕННОГО РАЗВЕДЕНИЯ РЫБЫ.

№ 192.

Постановление объ устройствѣ заведенія для искусственнаго разведенія рыбы въ Августовской губерніи.

(21 Апрѣля (3 Мая) 1859 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Къ числу особенно полезныхъ открытій настоящаго времени, слѣдуетъ отнести способъ искусственнаго разведенія рыбы посредствомъ оплодотворенной икры, переносенія оной изъ однихъ мѣстностей въ другія, и размноженія такимъ образомъ отличнѣйшихъ породъ рыбы.

Открытіе это сдѣлано первоначально во Франціи и распространено впослѣдствіи съ полнымъ успѣхомъ въ другихъ Европейскихъ государствахъ, а именно: въ Баваріи, Виртембергѣ, въ Бельгіи, въ Англіи и Швейцаріи.

Успѣшныя результаты искусственнаго разведенія рыбы въ вышеозначенныхъ краяхъ обратили на себя вниманіе Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства и внушили ей мысль примѣнить это открытіе въ Царствѣ по крайней мѣрѣ въ небольшихъ сначала размѣрахъ, тѣмъ болѣе, что, имѣя въ своемъ завѣдываніи обширныя и многочисленныя озера Августовской губерніи, въ коихъ находятся двѣ довольно рѣдкія породы рыбы, называемыя сея и селява, и воды которыхъ возобновляются постоянно притокомъ большихъ и меньшихъ рѣкъ и ручьевъ и будучи въ состояніи воспользоваться опытами сдѣланными въ разныхъ странахъ Европы, она имѣетъ возможность не только раз-

TYTUŁ XI.

O ZAKŁADZIE SZTUCZNEGO ZAPŁADNIANIA RYB.

№ 192.

Decyzja, zaprowadzająca zakład sztucznego rozmnażania ryb w gubernii Augustowskiej.

(d. 21 Kwietnia (3 Maja) 1859 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Do szczególnie użytecznych odkryć teraźniejszego wieku należy sposób sztucznego rozmnażania ryb z zapłodnionej ikry, przenoszenia ich z jednych okolic w drugie i zaprowadzenia takim sposobem gatunków szlachetniejszych ryb.

Wynalazek ten pierwotnie uczyniony we Francyi, zastosowano z zupełnem powodzeniem i w innych krajach Europy, jako to: w Bawaryi, Wirtembergu, Belgii, Anglii i Szwajcaryi.

Udowodnione powodzenie rybołówstwa sztucznego zwróciło uwagę Komisji Skarbu szczególniej z tego względu, że posiadając liczne i wielkie jeziora w gubernii Augustowskiej, odświeżane bieżącymi wodami rozmaitych rzek i strumyków, że posiadając w nich dwa gatunki ryb rzadszych, to jest tak zwanej Sieli i Sielawy, i mogąc podług doświadczeń czynionych w różnych miejscach Europy, nie tylko te miejscowe gatunki rozmnożyć, lecz zaprowadzić w nich i inne szlachetniejsze gatunki, jako to łososi i pstrągów, a co najwięcej zmniejszyć obok tego dotychczasowy system łowienia ryb w sposób niszczący, który jeziora Augustowskie przeważnie wyrubił,

множить эти мѣстные породы, но и развести въ нихъ другія болѣе цѣнныя породы рыбы, какъ-то: лососей и форелей, при чемъ она считаетъ необходимымъ отмѣнить прежде всего употребляемый тамъ донныи неправильный способъ рыбной ловли, причинившій ощутительное уменьшеніе рыбы въ вышепомянутыхъ озерахъ. Редакторъ иностранной переписки въ Канцеляріи Варшавскаго Военнаго Генераль-Губернатора, Гинье, большой любитель естественныхъ наукъ, занимаясь съ очевиднымъ успѣхомъ искусственнымъ разведеніемъ въ маломъ видѣ рыбы, въ устроенномъ имъ въ Брюлевскомъ домѣ бассейнѣ, изъявилъ Правительству свою готовность заняться этимъ дѣломъ. Вслѣдствіе сего Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства поручила ему отправиться въ Августовскую губернію для обозрѣнія тамошнихъ водъ и составленія проекта о томъ, въ какой мѣстности удобнѣе всего можно было бы устроить тамъ хотя небольшое въ видѣ опыта заведеніе для искусственнаго разведенія рыбы. Изъ представленнаго имъ рапорта оказывается: что первоначальное заведеніе этого рода можетъ быть удобно устроено въ системѣ Вигерскихъ водъ, а именно: въ озерахъ: Вигры, Перти и Крживе, а также въ рѣкѣ Ганьчѣ, которая, протекая отъ губернскаго города Сувалки чрезъ Вигерское озеро, впадаетъ въ Августовскій каналъ.

Составленный Г. Гинье планъ даетъ ясное понятіе о упомянутыхъ водахъ и указываетъ пункты, въ которыхъ, а именно въ мѣстности означенной лит. А, слѣдуетъ углубить малый прудъ для выхода изъ икры молодой рыбы, а также мѣста, обозначенныя числами 1, 2 и 3, для помѣщенія надзора. Расходы на устройство такого заведенія согласно представленнымъ смѣтамъ будутъ составлять примѣрно 2,000 руб. сер. На первый однако годъ Правительственная Коммисія полагаетъ достаточнымъ углубить прудъ показанный на планѣ подъ лит. А, согласно предположенію Г. Гинье, на два фута, и въ томъ пунктѣ построить домъ для смотрителя, а впослѣдствіи уже, по мѣрѣ надобности, и если заведеніе будетъ приносить пользу, дѣлать дальнѣйшія затраты.

Для осуществленія однако этого проекта необходимо лицо, которое приняло бы на себя устройство этого заведенія и затѣмъ занялось необходимыми для сего опытами и самымъ разведеніемъ молодой рыбы. До настоящаго времени, кромѣ Г. Гинье и его по-

zamierzyła zaprowadzić w Królestwie na mały przynajmniej rozmiar ten gatunek rybołówstwa. A ponieważ Emil Hignet, Redaktor I w Wydziale korespondencji w Kancelaryi Wojennego Jenerał-Gubernatora, jako miłośnik nauk przyrodzonych, zaprowadziwszy, w szczupłym zakresie wodotrysku przy pałacu Brühlowskim, podobne sztuczne rybołówstwo ze skutkiem widocznym, ofiarował Rządowi Królestwa swoje w tej mierze usługi, Kommissya Skarbu prosiła go, aby się udał do gubernii Augustowskiej, celem obejrzenia wód tamiecznych i zrobienia projektu, w którym punkcie najwłaściwiej możnaby zaprowadzić na próbę stosowny, chociaż niewielki zakład. Raport jego przekonywa, że pierwszy ten zakład może dogodnie być zaprowadzony w systemacie wód Wigierskich, mianowicie w jeziorach Wigry, Pierti i Krzywe, niemniej rzecze Hańczy, która od miasta gubernialnego Suwałki przepływa jezioro Wigierskie i dalej płynie do kanału Augustowskiego.

Sporządzony plan daje obraz wód pomienionych i wskazuje punkta, w których, jak to w miejscu oznaczonym lit. A, ma być pogłębiony mały stawek na zarybek i wykluwanie się ikry, niemniej miejsca oznaczone liczbami 1, 2, 3, w których umieści się dozór. Koszta tego zakładu podług złożonych kosztorysów mogą wynosić około 2,000 rs. Na pierwszy wszakże rok, Kommissya uważa dostatecznym pogłębić stawek pod punktem A, na planie oznaczonym i to podług wniosku p. Higneta na dwie stopy i wystawić dom dla dozorca przy tymże punkcie, następnie zaś w miarę czasu i odkrywającej się potrzeby, można będzie, jeżeli zakład z dobrym postępować będzie skutkiem, dalsze nakłady porobić.

Główną wszakże przy tym projekcie jest osoba, któraby założeniem tego zakładu i następnie doświadczeniami potrzebnymi i samą produkcją zarybku zajęła się. Dotąd, oprócz pana Hignet i jego pomocnika Józefa Sobolewskiego, przy

мощника при заведеніи въ Брюлевскомъ домѣ Г. Іосифа Соболевскаго, нѣтъ въ краѣ рѣшительно никого, кому можно было бы поручить завѣдываніе подобнымъ заведеніемъ, такъ какъ для этого необходимъ специалистъ, обладающій практическими познаніями. Поэтому, пока не приищутся другія свѣдущія въ этомъ искусствѣ лица, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства не видитъ другаго средства, какъ поручить первоначальные опыты искусственного рыбнаго хозяйства Г. Гинье, который принимаетъ на себя это порученіе съ тѣмъ условіемъ, чтобы ему, какъ исправляющему другія служебныя обязанности, и слѣдовательно не могущему заниматься исключительно означеннымъ предметомъ, дозволено было, въ случаѣ нужды, употреблять въ помощь состоящаго по финансовой части при Начальникѣ Варшавскаго уѣзда чиновника Соболевскаго, который, получивъ на то разрѣшеніе, могъ бы, въ соответственное время, заступать его мѣсто при заведеніяхъ для искусственного разведенія рыбы въ Вигерскихъ озерахъ.

Въ настоящемъ году предстоятъ по этому предмету незначительныя занятія, такъ какъ нынѣ слѣдуетъ произвести однѣ только приуготовительныя работы, а именно: построить домъ для смотрителя и приготовить прудъ для молодой рыбы, поэтому занятія употребленныхъ къ этому дѣлу лицъ не будутъ постоянны и затруднительны; но въ будущемъ уже году начнутся важнѣйшія работы, т. е. самые опыты искусственного разведенія рыбы. Руководствуясь этими соображеніями и желая воспользоваться опытомъ специалиста, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства приняла предложенныя Г. Гинье услуги и полагаетъ, что представленное имъ условіе, замѣнять себя въ случаѣ надобности Г. Соболевскимъ, можетъ быть тоже принято.

Правительственная Коммисія, представляя 16 (28) Апрѣля сего года, за № 17,345, эти предположенія на усмотрѣніе Совѣта Управленія, присовокупляетъ, что расходы на первоначальное осуществленіе оныхъ въ нынѣшнемъ году составятъ не болѣе 1,500 руб. сер., каковой расходъ, по важности вводимаго въ дѣйствіе край столь важнаго и полезнаго открытія, не будетъ для Казны обременительнымъ, а самое дѣло вполне заслуживаетъ содѣйствія Правительства.

закладѣ въ палацѣ Brühlowskim, не ма никого въ крају, кто-remuby подобны заклад мógł być powierzonym, bo do tego potrzebnego praktycznego usposobienia nie ma. Nim przeto ukształcą się inne, należycie z rybołówstwem sztuczném oswojone osoby, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu nie widzi innego środka, jak pierwsze próby gospodarstwa rybnego sztucznego powierzyć panu Hignet, który przyjmuje na siebie ten obowiązek, z warunkiem jednak, aby, ponieważ nie może wyłącznie się zajmować tym przedmiotem, dla obowiązków urzędowania swego, dozwolone mu było używać, w razie potrzeby, Sobolewskiego, który jako urzędnik skarbowy przy Naczelniku Powiatu Warszawskiego, jeśli na to uzyska zezwolenie, będzie mógł w czasie właściwym zastępować go przy zakładach na jeziorach Wigierskich.

Rok bieżący nie będzie dawał wielkiego zatrudnienia, gdyż wykonać w nim tylko wypada przysposobienia do zakładu, jako to: wybudowanie domu dla Nadzorcy i przysposobienie małego stawku na zarybek; zatrudnienie przeto użytych do tego osób nie będzie ciągle i utrudniające, w drugim dopiero roku nastąpi ważniejsza czynność, to jest próba samego sztucznego rybołówstwa.

Ofiarowanie swych usług i swoich doświadczeń przez p. Hignet, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przyjęła i sądzi, że warunek przez niego podany, aby go w razach potrzeby zastępował Sobolewski, jest do przyjęcia.

Te swoje zamiary rzeczona Kommissya Rządowa przedstawiając Radzie Administracyjnój na dniu 16 (28) Kwietnia r. b. Nr. 17,345, dodała, że koszta, z którymi one połączone będą na rok pierwszy, nie przeniosą zapewne rs. 1,500. Ofiara zaś ta dla przyswojenia w kraju odkrycia tak ważnego nie będzie dla Skarbu uciążliwą, a rzecz sama zasługuje, aby ją popierać.

Вмѣстѣ съ симъ Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства изъясняетъ, что, по свѣдѣнiямъ, полученнымъ ею отъ Августовскаго Гражданскаго Губернатора и отъ командированныхъ туда по казеннымъ дѣламъ чиновниковъ, и согласно замѣчанiямъ проживающихъ на мѣстѣ знатоковъ, подкрѣпленнымъ наблюденiями Директора Кабинетовъ Естественной Исторiи въ Варшавѣ, нынѣ употребляемый способъ рыбной ловли въ тамошнихъ озерахъ слѣдовало бы измѣнить и ограничить, а въ особенности воспретить крестьянамъ истреблять мелкую рыбу, и что по сему поводу Правительственная Коммисія предположила, по мѣрѣ истечения срока контрактовъ на рыбную ловлю, не предоставлять этой ловли, въ нѣкоторыхъ озерахъ, арендаторамъ, и, сверхъ того, назначить для ловли рыбы извѣстные сроки, учредить соотвѣтственный за симъ надзоръ и не допускать тайной ловли крестьянами, не имѣющими права на рыболовство, чѣмъ и можно будетъ предотвратить обезрыбiе озеръ въ Августовской губерни.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, представляя предметъ этотъ на усмотрѣнiе Совѣта Управленiя, испрашиваетъ его разрѣшенiя, какъ на устройство проектируемаго Заведенiя искусственнаго рыбнаго хозяйства, такъ и на принятiе предположенныхъ ею мѣръ относительно ограниченiя нынѣшняго способа рыбной ловли, а равно и дозволенiя отпустить на расходы по устройству этого заведенiя необходимую сумму и сложить со счетовъ незначительные арендные недоборы, какiе могутъ оказаться въ случаѣ запрещенiя до времени рыбной ловли въ нѣкоторыхъ озерахъ.

Совѣтъ, признавъ полезнымъ введенiе въ Царствѣ Польскомъ искусственнаго рыбнаго хозяйства, какое съ успѣхомъ ведется за границею, и, сверхъ того, находя нужнымъ принять мѣры къ пресѣченiю истребленiя рыбъ въ озерахъ Августовской губерни, постановилъ настоящее представленiе Правительственной Коммисiи Финансовъ и Казначейства утвердить.

Варшава, 21 Апрѣля (3 Мая) 1859 года.

Вѣрно съ журналомъ: Статей-Секретарь (подписано) *Карницкій*.

№ 10,783.

Przytém Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przedstawiła, że zebrawszy dowody tak od Gubernatora gubernii Augustowskiej, jak i urzędników swego biura, tamże do czynności wysyłanych, niemniej mając poczynione uwagi od znawców tamże zamieszkałych, poparte spostrzczeniami Dyrektora Gabinetów Naukowych w Warszawie, iż dotychczasowy sposób korzystania z rybołówstwa w jeziorach tam znajdujących się, potrzebuje obostrzenia i zmian w postępowaniu, szczególnie zaś wzbronienia włościanom niszczenia zarybku, zamierzyła w miarę potrzeby i wychodzących kontraktów, niektóre jeziora od rybołówstwa odłączyć, sposób łowienia jedynie do pewnych pór czasu odnieść, dozór przytem ustanowić i włościanom, nie mającym żadnego prawa do użytkowania z ryb, kryjomego łapania takowych zabronić, przez co zapobiegnie się wyrybianiu jezior w gubernii Augustowskiej.

Donosząc więc o powyższym stanie rzeczy Radzie Administracyjnjej, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu upraszała o zezwolenie tak na projektowany zakład rybołówstwa sztucznego, jak niemniej na środki przedsięwziąć się mające względem dotychczasowego rybołówstwa dzikiego, oraz o upoważnienie do poniesienia potrzebnych kosztów na zakład pierwszy i do poniesienia niewielkich niedoborów dzierżawnych, na przypadek wzbronienia połowu ryb w niektórych jeziorach do czasu ograniczonego.

Rada uznając korzystnem rozwinięcie w Królestwie rybołówstwa sztucznego, które z użytecznością w różnych krajach jest prowadzone, i obok tego znajdując koniecznem przedsięwzięcie środków, mogących zapobiedz wyrybianiu jezior w gubernii Augustowskiej, do przedstawienia Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przychyliła się.

w Warszawie, dnia 21 Kwietnia (3 Maja) 1859 roku.

Zgodno z protokołem:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Karnicki*.

Nr. 10,783.

№ 193.

Распоряжение о приведении въ исполнение предыдущаго постановленія.

(10 (22) Іюня 1859 г.)

Августовскому Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Имѣя въ виду, что открытіе способа искусственнаго размноженія рыбы посредствомъ оплодотворенной икры, переносенія оной изъ однихъ мѣстностей въ другія, и разведенія такимъ образомъ лучшихъ породъ рыбы, сдѣланное первоначально во Франціи и впослѣдствіи развитое съ полнымъ успѣхомъ въ другихъ государствахъ Европы, необходимо примѣнить къ дѣлу въ казенныхъ имѣніяхъ здѣшняго края, преимущественно же въ Августовской губерніи, гдѣ многочисленныя и большія озера, освѣжаемыя текущею водою разныхъ рѣкъ и ручьевъ, заключаютъ въ себѣ двѣ рѣдкіе породы рыбы, а именно сего и селявы, — и что, по произведенному въ другихъ странахъ Европы опыту, можно удобно размножить не только эти мѣстныя рыбы, но и развести еще другія отличнѣйшія породы, а именно лососи и форели, — а также, что 1-й редакторъ Отдѣленія переписки въ Канцеляріи Варшавскаго Военнаго Генераль-Губернатора Г. Эмиль Гинье, любитель естественныхъ наукъ, устроившій, съ очевиднымъ успѣхомъ, подобное искусственное рыбоводство, въ небольшомъ размѣрѣ въ бассейнѣ при Брюлевскомъ домѣ, предложилъ Правительству Царства свои въ этомъ отношеніи услуги, съ тѣмъ лишь условіемъ, чтобы, въ случаѣ надобности, ему дозволено было употреблять для этихъ занятій, въ видѣ заступающаго его мѣсто, его помощника при заведеніи въ Брюлевскомъ домѣ, Финансоваго чиновника при Начальникѣ Варшавскаго уѣзда, Г. Осипа Соболевскаго, — Правительственная Коммисія, одобливъ предположенія Г. Эмиля Гинье, постановила, при содѣйствіи его, устроить первое заведеніе искусственнаго рыбнаго хозяйства въ системѣ Вигерскихъ водъ, а именно въ озерахъ: Вигры, Перти и Крживе, а также въ рѣкѣ Ганьчѣ, которая въ небольшомъ разстояніи отъ города Сувалкѣ протекаетъ черезъ сказанныя озера, и течетъ да-

№ 193.

Rozporządzenie, wprowadzające w wykonanie powyższą decyzję.

(d. 10 (22) Czerwca 1859 r.)

Do Rządu Gubernialnego Augustowskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBŲ.

Z uwagi, że wynalazek sztucznego rozmnażania ryb z zapłodnionej ikrą, przenoszenia ich z jednych okolic w drugie i zaprowadzenia takim sposobem gatunków szlachetniejszych ryb, uczyniony pierwotnie we Francyi, a następnie rozwinięty z zupełnem powodzeniem i w innych krajach Europy, wypada zastosować w dobrach rządowych tutejszego kraju, mianowicie w gubernii Augustowskiej, gdzie liczne i wielkie jeziora, odświeżane bieżącemi wodami rozmaitych rzek i strumyków, mają w sobie dwa gatunki ryb rzadszych, to jest Sieje i Sielawy; i że podług doświadczeń czynionych w innych miejscach Europy, można nietylko te miejscowe ryby rozmnożyć, lecz i zaprowadzić inne szlachetniejsze gatunki, jako to: lososi i pstrągów; oraz, iż p. Emil Hignet, Redaktor I-y Wydziału korespondencyi w Kancellaryi Warszawskiego Jenerał-Gubernatora, jako miłośnik nauk przyrodzonych, zaprowadziwszy w szczupłym zakresie wodotrysku przy pałacu Brühlowskim podobne sztuczne rybołówstwo ze skutkiem widocznym, ofiarował Rządowi Królestwa swoje w tej mierze usługi, z warunkiem tylko, aby w razie potrzeby wolno mu było do tej czynności używać na zastępcę jego pomocnika przy zakładzie w pałacu Brühlowskim, p. Józefa Sobolewskiego, urzędnika skarbowego przy Naczelniku Powiatu Warszawskiego, Kommissya Rządowa, przyjąwszy projekta tegoż p. Emila Hignet, postanowiła za jego pośrednictwem pierwszy zakład sztucznego rybołówstwa zaprowadzić w systemie wód Wigierskich, mianowicie w jeziorach: Wigry, Pierti i Krzywe, niemniej w rzece Hańczy, która od miasta Suwałk przepły-

лѣе до Августовскаго канала. При томъ, Правительственная Комисія признала нужнымъ, измѣнить нынѣшнюю истребительную систему рыбной ловли, вслѣдствіе которой, при слабомъ надзорѣ со стороны мѣстнаго начальства, при неосмотрительной отдачѣ въ аренду озеръ арендаторами казенныхъ имѣній и при послабленіи окрестнымъ крестьянамъ, истребляющимъ мелкую рыбу, озера Августовской губерніи почти обезрыблены.

Испросивъ по означеннымъ предположеніямъ, одобрительное рѣшеніе Совѣта Управленія, объявленное выпискою изъ журнала засѣданія его отъ 21 Апрѣля (3 Мая) сего года, № 10,783, Правительственная Комисія, прежде изданія, въ развитіе этого рѣшенія, дополнительныхъ правилъ относительно пользованія рыбною ловлею, признала соотвѣственнымъ ограничиться производствомъ въ текущемъ году приготовительныхъ къ означенному заведенію работъ, и съ этою цѣлю, препровождая при семъ, копію вышеприведеннаго постановленія Совѣта, планъ мѣстности упомянутыхъ Вигерскихъ озеръ, изъ коего видно, что въ мѣстѣ обозначенномъ литерою А, находящейся возлѣ озера Крживе малый прудъ, назначенный для разведенія молодой рыбы и вылупливанія икры, долженъ быть сдѣланъ глубже еще на 2 фута, и что въ этомъ пунктѣ долженъ быть построенъ домъ для надсмотрщика, а также прилагая составленные Г. Гинье смѣты расходовъ, предписываетъ Губернскому Правленію слѣдующее:

1) Послѣ явки Г. Эмиля Гинье, назначить къ нему немедленно въ помощь Экономическаго Ассесора подлежащаго округа и Губернскаго Архитектора, которые, составивъ Комитетъ, должны въ пунктѣ А занять прудъ для разведенія рыбы, а также обозначить и отвести нужное пространство земли подъ постройку дома для надсмотрщика, по предварительномъ впрочемъ изслѣдованіи, состоитъ ли это пространство земли въ свободномъ распоряженіи Правительства, или же въ чужомъ владѣніи, на чемъ основано это владѣніе, на что земля эта употребляется владѣльцемъ, и какимъ образомъ, то есть отводомъ ли соотвѣстнаго пространства въ другой мѣстности, или соотвѣственнымъ уменьшеніемъ вносимаго въ Казну чинша, владѣлецъ долженъ быть вознагражденъ; затѣмъ Комитетъ этотъ долженъ, сообразно съ потребностью и мѣстностью, составить техническія смѣты расходовъ на углубленіе пруда и постройку дома для надсмотрщика и представить оныя въ Губернское Правленіе.

ва речное jezioro, i dalej płynie do kanału Augustowskiego, przytém, uznała potrzebę zmienić dotychczasowy system łowienia ryb w sposób niszczący, który skutkiem niedozoru władz miejscowych i nieogłędного ze strony dzierżawców rządowych poddzierżawiania jezior, oraz tolerowanego niszczenia przez okolicznych włóścian zarybku, przeważnie jeziora w gubernii Augustowskiej wyrabił.

Jakoż, wyjednaawszy przychylną względem tych zamiarów decyzję Rady Administracyjnej, przez wypis z protokołu jej posiedzenia z dnia 21 Kwietnia (3 Maja) r. b. Nr. 10,783 oznajmioną, zanim w rozwinięciu jej wyda uzupełnienie przepisów dotychczasowych co do użytkowania z rybołówstwa, uznała właściwem ograniczyć się na wykonaniu w roku bieżącym przygotowawczych do rzeczzonego zakładu robót, i w tym celu przesyłając obecnie kopią powołanej decyzji Rady, plan położenia wzmiankowanych jezior Wigierskich, wskazujący, że w miejscu oznaczonem lit. A, istniejący obok jeziora Krzywe mały stawik, przeznaczony na zarybek i wykluwanie się ikry, ma być pogłębiony na dwie stopy, oraz w tym punkcie wystawiony dom dla dozorecy, tudzież dołączając projektowane przez p. Hignet kosztorysy, poleca Rządowi Gubernialnemu co następuje:

1) Za zgłoszeniem się p. Emila Hignet, doda mu Rząd Gubernialny, bez zwłoki, w pomoc Assessora Ekonomicznego właściwego okręgu i Budowniczego gubernialnego, którzy składając Komitet, zajmą w punkcie lit. A stawek na zarybek i przy tym punkcie oznaczą i zajmą potrzebną przestrzeń na plac pod dom dla dozorecy, za poprzedniem wszakże zbadaniem, czy ta przestrzeń wolna jest do dyspozycji Rządu, lub kto ją i na jakim prawie posiada i na jaki cel użytkuje, oraz w jaki sposób, czy przestrzenią w inném miejscu, lub za zmniejszeniem stosunkowem opłaconego Skarbowi czynszu, wynagrodzony być ma; poczem tenże Komitet, odpowiednio potrzebie i miejscowości, ułoży wykazy techniczne kosztów na pogłębienie stawu i na budowę domu dla dozorecy, i przedstawi je Rządowi Gubernialnemu.

2) По получении вышеупомянутых смѣтъ, Губернское Правленіе обязано приказать повѣрить оныя въ счетѣ, могущія встрѣтиться препятствія въ занятіи нужнаго пространства земли немедленно разсмотрѣть и устранить, отпустить изъ сосѣднихъ казенныхъ лѣсовъ потребный лѣсной матеріалъ для постройки дома для надсмотрщика, который, въ видахъ большей прочности, можетъ быть построенъ изъ круглыхъ бревенъ, сухаго, здороваго, стоячаго на пнѣ лѣса.

3) Для выигранія времени и большей точности работъ, углубленіе пруда и постройка дома для надсмотрщика могутъ быть произведены хозяйственнымъ образомъ, съ участіемъ сказаннаго Комитета, подъ руководствомъ Г. Гинье, Губернское же Правленіе разрѣшить Губернскому Казначейству отпустить авансомъ, изъ общихъ доходовъ, потребную на упомянутыя работы сумму, до 1,500 руб. сер., подъ росписки Г. Гинье; по окончаніи же работъ долженъ быть составленъ актъ объ освидѣтельствованіи оныхъ и отчетъ съ приложеніемъ документовъ оправдывающихъ расходъ денегъ, которые имѣютъ быть представлены Губернскимъ Правленіемъ на утвержденіе Правительственной Комисіи, для указанія соотвѣтственной суммы на покрытіе аванса.

4) Исключеніе помянутыхъ трехъ озеръ изъ отданнаго въ аренду имѣнія Вигры, которое, при продолженіи срока аренднаго содержанія на 1859/60 годъ, предписаніемъ Правительственной Комисіи отъ 4 (16) Февраля сего года, за № 56,524/27,628, было предусмотрѣно и выговорено, должно послѣдовать съ 20 Мая (1 Юня) 1860 года, о чемъ Губернское Правленіе объявитъ протоколярно нынѣшней арендаторкѣ Г. Іоаннѣ Станишевской, предваривъ ее въ томъ же протоколѣ, что, при пользованіи рыболовствомъ въ Вигерскихъ озерахъ въ 1859/60 году, она не должна ни ловить на собственную потребность рыбу сею, которая почти уже истреблена, ни позволять ловить оную постороннимъ, ни подъ какимъ предлогомъ; за исполненіемъ же сего обязаны строжайше наблюдать, подъ личною ихъ отвѣтственностью, Окружной Экономическій Ассесоръ, Лѣсные чины сосѣднихъ лѣсовъ и мѣстный Гминный Войтъ.

5) Вмѣстѣ съ тѣмъ, Правительственная Комисія препровождаетъ восемь экземпляровъ напечатаннаго въ Варшавѣ, въ переводѣ съ французскаго языка, сочиненія, заключающаго прак-

2) Po otrzymaniu wymienionych w poprzednim ustępie wykazów, Rząd Gubernialny winien je kazać sprawdzić w rachubie, przeszkody, jeżeliby jakie w zajęciu potrzebnej przestrzeni zachodziły, natychmiast rozpoznać i załatwić, potrzebne drzewo z przyległych lasów rządowych wyasygnować na budowę dla dozorca domu, który, dla większej trwałości budowli, może być postawiony z okrągłaków drzewa suchego, zdrowego, na pniu stojącego.

3) Dla uniknienia zawodu w czasie i w dokładności wykonania robót, pogłębienie stawu i budowa domu dla dozorca mogą być dopełnione sposobem administracyjnym, za współdziałaniem rzeczonoego Komitetu, pod kierunkiem p. Hignet, a Rząd Gubernialny upoważni Kasę gubernialną do zaliczenia z wpływów ogólnych potrzebnego na powyższe roboty funduszu, do wysokości rs. 1,500, za kwitami tegoż p. Hignet; po ukończeniu zaś robót, ma być sporządzony protokół odbiorczy i rachunek z dowodami usprawiedliwiający obrót wydatków, które następnie Rząd Gubernialny przedstawi Komissyi Rządowej do zatwierdzenia i wskazania właściwego funduszu na usunięcie zaliczeń.

4) Wyłączenie z dzierżawy dóbr Wigry pomienionych trzech jezior, przy dozwoloném przedłużeniu na rok 1859/60 tej dzierżawy, reskryptem Komissyi Rządowej z dnia 4 (16) Lutego r. b., Nr. 56,524/27,628, przewidziane i zastrzeżone, ma nastąpić od dnia 20 Maja (1 Czerwca) 1860 r., o czém Rząd Gubernialny uprzedzi protokółarnie p. Joannę Staniszeuską, dotychczasową dzierżawczynię, i w tymże protokóle zapowie jej, aby przy użytkowaniu w roku 1859/60 z rybołówstwa w jeziorach Wigierskich, połowu Siei, jako gatunku ryb prawie już wyniszczonego, ani na własną rzecz nie wykonywała, ani komu innemu łowić ich pod żadnym pozorem nie dozwalała; skutek zaś tego zapowiedzenia winien być ściśle przez Assessora Ekonomicznego Okręgowego, służbę leśną przyległych lasów i Wójta gminy miejscowej dopilnowanym, pod osobistą ich odpowiedzialnością.

5) Obok tego przesyła Komissya Rządowa ośm egzemplarzy, drukowanych w Warszawie z francuzkiego, dziełka obejmującego przepisy praktyczne o sztuczném rozplądnianiu

тическія правила объ искусственномъ разведеніи и размноженіи рыбы, которыя должны быть приняты къ руководству въ казенномъ заведеніи на Вигерскихъ озерахъ; правила эти должны быть въ свое время вручены служащимъ при сказанномъ заведеніи, нынѣ же по одному экземпляру оныхъ слѣдуетъ препроводить Экономическому Ассесору Августовскаго округа, Войту гмины Гутта и Лѣсному Управленію Августовскаго лѣсничества.

Варшава, 10 (22) Іюня 1859 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) Гуминскій.

№ 29,563/13,701.

i chodowaniu ryb, mające być zastosowane w rządowym zakładzie na jeziorach Wigierskich; przepisy te doręczone być winny w swoim czasie służbie tegoż zakładu, a teraz po jednym egzemplarzu z nich należy przesłać Assessorowi Ekonomicznemu okręgu Augustowskiego, Wójtowi gminy Hutta i Urzędowi leśnemu Leśnictwa Augustów.

w Warszawie, dnia 10 (22) Czerwca 1859 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) Gumiński.

Nr. 29,563/13,701.

ГЛАВА XII.

О ПРОДАЖѢ КАЗЕННЫХЪ ИМѢНІЙ.

№ 194.

Высочайшій указъ, разрѣшающій продажу по частямъ государственныхъ и коронныхъ имѣній и лѣсовъ.

(19 (31) Августа 1828 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божією Милостію,
МЫ, НИКОЛАЙ I,
ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКИЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКИЙ,
и проч., и проч., и проч.

Принимая во вниманіе:

что Положеніе 8 Февраля 1820 года, разрѣшающее отдать казенныя имѣнія въ безсрочное арендное владѣніе не принесло въ продолженіе семи лѣтъ желаемого успѣха;

что ст. 3 Сеймоваго закона, отъ 1 (13) Іюня 1825 года, разрѣшающая Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства приступить къ Земскому Кредитному Обществу, для полученія ипотечной ссуды на часть имѣній по опредѣленію Правительствомъ, имѣла цѣлью облегчить продажу оныхъ, каковая цѣль, по повелѣнію блаженной памяти Августѣйшаго Предмѣстника Нашего, объявлена Министромъ Финансовъ собранному въ 1825 году Сейму;

что ст. 96 вышеупомянутаго закона предписываетъ Земскому Кредитному Обществу порядокъ дѣйствія въ случаѣ продажи казенныхъ имѣній, заложенныхъ сему же Обществу; сверхъ того, желая увеличить кредитъ закладныхъ листовъ Земскаго

TYTUŁ XII.

O SPRZEDAŻY DÓBR RZĄDOWYCH.

№ 194.

Ukaz Najwyższy, upoważniający do sprzedaży częściowej dóbr i lasów narodowych i koronnych w Królestwie Polskiem.

(d. 19 (31) Sierpnia 1828 r.)

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożej Łaski
MY MIKOŁAJ I-szy,
CESARZ WSZECH ROSSYJ, KRÓL POLSKI,
etc., etc., etc.

Zważywszy, że urządzenie z dnia 8 Lutego 1820 roku, upoważniające do wieczystego wydzierżawienia dóbr narodowych, przez przeciąg lat siedmiu, nie przyniosło oczekiwanego owocu;

Zważywszy, że artykuł 3-ci Prawa Sejmowego z dnia 1 (13) Czerwca 1825 roku, upoważniający Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wniścia do Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, dla zaciągnięcia pożyczki hipotecznej na część dóbr, jaką Rząd oznaczy, miał na celu ułatwienie onych sprzedaży, i który to cel, z rozkazu wiekopomnej pamięci NAJJAŚNIEJSZEGO POPRZEDNIKA NASZEGO, oznajmionym został Sejmowi w roku 1825 odbytemu, przez Ministra Przychodów i Skarbu;

Zważywszy, że artykuł 96-y rzonego Prawa przepisuje sposób postępowania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego na przypadek sprzedaży dóbr narodowych, temuż Towarzystwu zastawionych; nadto pragnąc powiększyć kredyt listów

Кредитнаго Общества, указаніемъ имъ новаго полезнаго обращенія, доставить возможность къ погашенію государственнаго долга, обеспеченнаго ст. 158 Конституціоннаго Устава, умножить вспомогательныя средства въ пользу землевладѣльцевъ, а также упрочить доходъ съ этихъ имѣній, такъ, чтобы можно было тѣмъ легче удовлетворить обязанностямъ истекающимъ изъ ст. 13 и 157 означеннаго Устава,—

по представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства и по выслушаніи рапорта Совѣта Управленія, постановили и постановляемъ слѣдующее:

Ст. 1.

Разрѣшаемъ симъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства обратить въ продажу по частямъ казенныя и такъ называемыя коронныя имѣнія и лѣса, со всеми принадлежащими къ нимъ правами и доходами, съ публичныхъ торговъ, а даже въ случаѣ недостатка соискателей и безъ торговъ.

Изъ сего правила исключаются такіе имѣнія и лѣса, удержаніе коихъ признано будетъ Нами необходимымъ.

Ст. 2.

При опредѣленіи стоимости имѣній, предположенныхъ къ продажѣ съ торговъ или безъ оныхъ, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства приметъ въ основаніе доходъ, исчисленный въ послѣднихъ казенныхъ смѣтахъ, составленныхъ на основаніяхъ предписанныхъ 14 Августа 1822 г., за вычетомъ изъ онаго лежащихъ на землѣ повинностей, какъ-то: общественныхъ податей, десятины и т. п., а также процента по четыре со ста отъ цѣлой ссуды, занятой въ Земскомъ Кредитномъ Обществѣ на означенныя имѣнія.

Уменьшенный такимъ образомъ доходъ раздѣляется на двѣ равныя части: изъ коихъ одна, какъ канонъ, подлежащій взносу ежегодно въ два равныя полугодичныя срока, должна быть помѣщена, съ оговоркою объ административной экзекуціи въ случаѣ пропуска котораго либо срока, въ IV отдѣленіи ипотечныхъ книгъ вслѣдъ за обязательствами къ Земскому Кредитному Обществу; другая же половина, обращенная въ капиталъ изъ пяти процентовъ со ста, съ прибавленіемъ къ ней части ссуды, выданной Земскимъ Кредитнымъ Обществомъ на сказанныя имѣнія, и погашенный уже Правительствомъ въ истекшіе сроки,

заставныхъ Товарищества Кредитоваго Зiemskiego, przez wskazanie im nowego korzystnego użycia, podać sposobność zapłacenia długu publicznego, artykułem 158-m Ustawy Konstytucyjnej zaręczonego, pomnożyć środki pomocy dla właścicieli ziemskich, — oraz ustalić dochód z tychże dóbr, w sposób, aby z tem większą łatwością można było zadość uczynić obowiązkom z art. 13 i 157-go tejże Ustawy wpływającym;

na przedstawienie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu i na rapport Rady Administracyjnej, postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

Art. 1.

Upoważniamy niniejszém Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wystawienia częściami dóbr i lasów narodowych, i tak zwanych koronnych, na sprzedaż przez publiczną licytację, a nawet i z wolnej ręki w braku konkurencyi, ze wszelkimi prawami i dochodami do nich przywiązanemi.

Wyjmują się z pod tego prawidła te dobra i lasy, którychbyśmy zatrzymanie uznali potrzebném.

Art. 2.

Przy ustanowieniu wartości dóbr przedać się mających, bądź przez licytację, bądź z wolnej ręki, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu weźmie za zasadę dochód wyrachowany ostatniemi anszlagami rządowemi, sporządzonemi według zasad pod dniem 14 Sierpnia 1822 przepisanych, po odtrąceniu ciężarów do ziemi przywiązanych, jako to: podatków publicznych, dziesięcin i t. p., tudzież procentu czterech od sta od całkowitej pożyczki u Towarzystwa Kредитоваго Ziemskiego na też dobra zaciągnionej.

Tym sposobem umniejszony dochód podzielony zostanie na dwie równe części: z których jedna jako kanon, co rok w dwóch równych półrocznych ratach opłacać się mający, zamieszczoną być winna z klauzulą egzekucyi administracyjnej, w razie uchybienia którejkolwiek raty, w Dziale IV-m Ksiąg wieczystych, zaraz po Towarzystwie Kредитоваго Ziemskim; druga obrócona na kapitał na pięć od sta, z dodaniem do niej części pożyczki od Towarzystwa Kредитоваго Ziemskiego, na też dobra zaciągnionej, a przez Rząd już w ratach upłynio-

составить казенную цѣну (praetium fisci) для свободного консекательства in plus.

Покупатель обязанъ до ввода во владѣніе имѣніемъ, уплатить эту другую половину закладными листами, по нарицательной ихъ цѣнѣ, или наличными деньгами, или другими кредитными бумагами, кои указаны будутъ особыми постановленіями.

Ст. 3.

Контракты на покупку и продажу съ публичныхъ торговъ, заключенные Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства съ одной, а покупателями съ другой стороны, представляются на утвержденіе Совѣта Управленія; контракты же, заключаемые безъ торговъ, представлять слѣдуетъ на Наше утвержденіе посредствомъ того же Совѣта.

Ст. 4.

По испрошеніи утвержденія, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства исполнить все требуемая закономъ формальности, для переписанія на имя покупателя права собственности и обезпеченія лежащихъ на имѣніи повинностей, а также снесется съ Главною Дирекціею Земскаго Кредитнаго Общества, для раздѣленія ссуды сего Общества, гдѣ въ томъ, при продажѣ имѣній по частямъ, будетъ предстоять надобность.

Ст. 5.

Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства разрѣшается давать взаймы подъ залогъ частныхъ земскихъ имѣній, застрахованныхъ въ Страховомъ Обществѣ, закладные листы, вырученные отъ продажи имѣній, или полученные въ видѣ ссуды отъ Земскаго Кредитнаго Общества.

Ссуды эти выдаются на пять процентовъ со ста въ годъ, и уплачиваются въ два равные полугодичные срока, съ оговоркою объ административной экзекуціи въ случаѣ пропуска котораго либо срока. Онѣ должны быть вписаны въ IV отдѣленіе ипотечныхъ книгъ, на первомъ мѣстѣ или вслѣдъ за Земскимъ Кредитнымъ Обществомъ, и ни въ какомъ случаѣ не могутъ превышать первой половины стоимости этихъ имѣній, определенной на основаніяхъ, установленныхъ 14 Августа 1822 года, для исчисленія дохода съ казенныхъ имѣній.

Ст. 6.

Какъ канонъ, слѣдующій съ проданныхъ Правительствомъ

ныхъ уморзонеј, stanowić będzie praetium fisci do wolnej konkurencyi in plus.

Друга тѣ часть nabywający, przed wnijsciem w posesyа dóbr, zaliczyć będzie obowiązany w listach zastawnych, podług nominalnej ich wartości, lub w gotowiźnie, lub nakoniec w innych papierach publicznych, osobnemi postanowieniami wskazać się mających.

Art. 3.

Kontrakty kupna i sprzedaży między Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu, a nabywcami z publicznej licytacji zawarte, przedstawione będą do zatwierdzenia Radzie Administracyjnjej; kontrakty zaś z wolnej ręki zawierane, do zatwierdzenia NASZEGO przez też Radę.

Art. 4.

Po uzyskaniu zatwierdzenia, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wszelkie z prawa wynikające formalności, dla przepisania tytułu dziedzictwa na nabywcę i ubezpieczenia ciężarów do dóbr przywiązanych, dopełni, tudzież zniesie się z Dyrekcyą Główną Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, dla uskutecznienia segregacyi pożyczki u tegoż Towarzystwa, gdzieby to przy cząstkowej sprzedaży dóbr miało miejsce.

Art. 5.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu upoważniona zostaje do wypożyczania na dobra ziemskie prywatne, u Towarzystwa Ogniowego zabezpieczone, listów zastawnych, tak ze sprzedaży dóbr otrzymywanych, jako i sposobem pożyczki u Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego zaciągnionych.

Pożyczki te udzielane być mają na pięć od sta rocznie, w dwóch równych półrocznych terminach opłacać się mające, z klauzulą pod egzekucyą administracyjną, w razie uchybienia którejkolwiek raty. Wpisane być winny w Tytule IV ksiąg wieczystych, na najpierwszej hypotece, albo zaraz po Towarzystwie Kredytowym Ziemskim, i w żadnym przypadku przenosić nie mogą pierwszej połowy wartości tych dóbr, ustanowionej podług zasad do wyrachowania intraty z dóbr narodowych, pod dniem 14 Sierpnia 1822 r. przepisanych.

Art. 6.

Tak kanon do dóbr przez Rząd sprzedanych przywiza-

имѣній, такъ и проценты отъ ссудъ, выданныхъ Казною подъ залогъ частныхъ имѣній, могутъ быть также распределены соразмѣрно при раздѣленіи этихъ имѣній.

Равнымъ образомъ онѣ могутъ быть перенесены изъ однихъ имѣній на другія, въ части или въ цѣлости, съ соблюденіемъ указанныхъ предыдущею статьею формальностей.

Наконецъ, ссуды занятыя частными лицами у Правительства, закладными листами, могутъ быть уплачены или въ цѣлости, или по частямъ, или порядкомъ погашенія, которое предоставляется опредѣлить самому должнику въ соразмѣрности одного, двухъ, трехъ или болѣе со ста процентовъ выше законныхъ.

Что же касается канона, подлежащаго уплатѣ въ Казну отъ покупателя казенныхъ имѣній, то онъ можетъ быть равнымъ образомъ уплаченъ въ цѣлости или по частямъ, посредствомъ уплаты суммы, законный процентъ отъ которой исчисленный со дня взноса оной, составилъ бы количество уплаченнаго канона; еслибы же покупатель предпочелъ уплатить канонъ порядкомъ постепеннаго погашенія, въ такомъ случаѣ законный процентъ, существовавшій въ тотъ день, съ котораго начинается погашеніе, будетъ служить основаніемъ до времени окончательнаго погашенія канона.

Выборъ порядка уплаты или погашенія зависѣть будетъ совершенно отъ должника или покупателя, и тѣмъ самымъ будетъ обязательенъ для Казны, которая съ своей стороны, не въ правѣ будетъ требовать возврата капитала безъ согласія должника.

Ст. 7.

Капиталы, вырученные отъ продажи казенныхъ имѣній закладными листами, или другими кредитными бумагами, приемъ которыхъ при уплатѣ разрѣшенъ, или, наконецъ, наличными деньгами, ни въ какомъ случаѣ не могутъ быть употреблены на удовлетвореніе обыкновенныхъ бюджетныхъ расходовъ.

Ст. 8.

Причины, побудившія Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства къ изысканію мѣръ, разрѣшенныхъ настоящимъ постановленіемъ, а также послѣдствія заключающихся въ ономъ распоряженій, излагаются въ годичномъ отчетѣ, пред-

ny, jako i procenta od summ przez Skarb na dobra prywatne wypożyczonych, przy rozdzielaniu tych dóbr, stosunkowo rozdzielonemi także być mogą.

Niemniej też przeniesionemi być mogą z jednych dóbr na drugie, w części lub całości, podług zasad artykułem poprzednim wskazanych.

Nakoniec, długi przez prywatnych od Rządu w listach zastawnych zaciągnięte, spłacone być mogą bądź w całości, bądź częściowo, bądź przez umorzenie, które dłużnik może sam ustanowić w stosunku jednego, dwóch, trzech lub więcej od sta nad procent prawny.

Co się zaś tyczy kanonu do Skarbu przez nabywcę dóbr rządowych wnosić się powinno, takowy podobnie będzie do spłacenia w całości lub częściami przez zaliczenie summy, od której procent prawny dnia, w którym takowa płaconą zostanie, wynosiłby ilość spłaconego kanonu, a jeźliby nabywca dóbr przekładał spłacenie kanonu przez stopniową amortyzację, natenczas procent prawny w dniu, od którego zacznie się amortyzacja stopniowa, będzie służyć za zasadę aż do ostatecznego kanonu umorzenia.

Wybór środka spłacenia lub amortyzacyi, zależeć będzie zupełnie od dłużnika lub nabywcy, i tѣm samѣm będzie obowiązującym dla Skarbu, który z swojej strony nie będzie miał prawa żądać zapłaty kapitału bez zgody na to dłużnika.

Art. 7.

W żadnym przypadku kapitały ze sprzedaży dóbr narodowych, bądź w listach zastawnych, bądź w innych papierach w opłacie dozwolonych, bądź nakoniec w gotowiznie otrzymane, nie będą mogły być użyte na opędzenie wydatków zwyczajnych budżetowych.

Art. 8.

Powody, które skłoniły Kommissję Rządową Przychodów i Skarbu do podania środków, niniejszym dekretem upoważnionych, tudzież rezultaty jakie wynikną w skutek rozporządzeń nim objętych, będą przedstawione przez tę Kommissję w dorocznem zdaniu sprawy przez nią, na mocy ar-

ставляемомъ сею Коммисією въ силу ст. 53, Учрежденія Государственнаго Совѣта, для доведенія ихъ до свѣдѣнія Сейма.

Ст. 9.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Правительственнымъ Коммисіямъ, по принадлежности.

Данъ въ Одесѣ, 19 (31) Августа лѣта Господня 1828, Царствованія же Нашего въ 3-й годъ.

(подписано) „НИКОЛАЙ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь,
Гр. Степанъ Грабовскій.

N° 195.

О томъ, что отыскиваніе тяжбынымъ порядкомъ правъ по межевымъ спорамъ принадлежитъ покупателямъ имѣній.

(17 Марта 1830 года.)

N Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Такъ какъ, на основаніи контрактовъ заключаемыхъ на продажу казенныхъ имѣній, покупатели приобрѣтаютъ оныя въ такомъ состояніи, въ какомъ они дѣйствительно находились во время подписанія заключеннаго административнымъ порядкомъ контракта, съ тѣмъ, что, съ того числа, всѣ выгоды и убытки по проданнымъ имѣніямъ, относятся на счетъ покупателей, — то Правительственная Коммисія, желая примѣнить къ этому условію производство тяжбыныхъ дѣлъ, касающихся каждаго назначеннаго въ продажу имѣнія, и не только не вовлекать Казны въ излишнія издержки на производство иска послѣ сказаннаго срока, но и избѣгать претензій, какія по этому поводу, въ случаѣ проигранія дѣла, могли бы простираться покупатели, въ особенныхъ случаяхъ, предписываетъ Воеводской Коммисіи, со времени подписанія покупателемъ съ торговъ или безъ торговъ, въ канцеляріи ея, контракта, прежде утвержденія онаго Высочайшею Властію, приостанавливать дальнѣйшее производство дѣла, въ слѣдующихъ случаяхъ:

тытулу 53-го Statutu Organicznego Rady Stanu, składanych, a to celem zakommunikowania takowych Sejmowi.

Art. 9.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczonem, Kommissyom Rządowym, w czym do której należy, polecamy.

Dan w Odessie, dnia 19 (31) Sierpnia, roku Pańskiego 1828, a Panowania naszego 3-go.

(podpisano) „MIKOŁAJ“.

przez CESARZA i KRÓLA,
Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *Stefan Hr. Grabowski.*

N° 195.

Dochodzenie sporów granicznych należy do nabywcy dóbr.

(d. 17 Marca 1830 r.)

Do Kommissyi Województwa N.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Ponieważ w skutek kontraktów sprzedaży o dobra rządowe zawieranych, kupujący nabywają je w takim stanie, w jakim się rzeczywiście w chwili podpisania kontraktu administracyjnie spisane znajdowały, a to z tym skutkiem, że od tejże daty wszelkie korzyści i straty co do dóbr odprzeczanych do nabywców należą, Kommissya Rządowa, chcąc do tego warunku zastosować postęp spraw i processów, respective realności na sprzedaż wystawionej dotyczących, aby oraz przez popieranie po tym terminie processu nietylko nie pomnażać niepotrzebnych Skarbowi kosztów, nawet uniknąć pretensyi, jakaby z tego tytułu w razie przegrania processu ze strony nabywcy w szczególnych jakich zdarzeniach roszczoną być mogła, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleca Kommissyi Wojewódzkiej, aby od czasu gdy kontrakt w biurze jej, przed zatwierdzeniem władzy NAJWYŻSZEJ, bądź z wolnej ręki, lub w skutku odbytej licytacji zwykle zawierać się mający, przez nabywcę podpisanym będzie, wstrzy-

Если только еще собираются материалы для заведения иска или рассмотрения каких либо правъ, и если по этому поводу сдѣлано распоряженіе объ исполненіи дѣйствій сопряженныхъ съ издержками Казны, то Воеводская Коммисія обязана таковое отменить.

Если производится тяжёлое дѣло о правѣ владѣнія, въ первой судебной инстанціи, то Воеводская Коммисія должна сама распорядиться о приостановленіи хода дѣла.

Если производится тяжёлое дѣло о правѣ владѣнія во всѣхъ судебныхъ инстанціяхъ, или, если возбужденъ искъ о правѣ собственности, въ отношеніи ли возстановленія границъ, или въ отношеніи отысканія нѣкоторыхъ недвижимостей, или сервитутовъ, или же другихъ какихъ либо правъ, перешедшихъ на покупателя, производствомъ каковыхъ исковъ занимается Главная Прокураторія, въ такомъ случаѣ, Воеводская Коммисія, представляя въ Правительственную Коммисію заключенный съ покупателемъ контрактъ, для исходатайствованія на оный Высочайшаго утвержденія, обязана, въ то же время, отнестись въ Прокураторію, о приостановленіи своего ходатайства по дѣлу, и донести о томъ Правительственной Коммисіи.

Однако распоряженія эти о приостановленіи указаннымъ порядкомъ хода тяжёлыхъ дѣлъ, должны быть дѣлаемы съ надлежащею осмотрительностію, дабы, по этому поводу, дѣло не было проиграно, или не получило неблагоприятнаго направленія; поэтому, въ случаѣ напримѣръ, если по воспослѣдованіи приготовительнаго рѣшенія по дѣлу о правѣ владѣнія, истекаетъ опредѣленный, подъ опасеніемъ потери инстанціи, четырехмѣсячный срокъ, или если противная сторона потребуетъ сокращенія срока и не имѣется законныхъ мѣръ для приостановленія хода дѣла, и въ другихъ тому подобныхъ случаяхъ, слѣдуетъ пригласить покупателя, чтобы онъ, рядомъ съ защитой, вносимою отъ имени Казны, наблюдалъ за охраненіемъ своихъ правъ, не смотря на то, что таковыя, какъ зависящія отъ утвержденія контракта Высочайшею Властью, еще не дѣйствительны.

Изъ сего общаго правила о приостановленіи хода тяжёлыхъ дѣлъ, исключаются только тѣ особенные случаи, въ которыхъ Казна приняла на себя поручительство; такъ какъ въ этихъ случаяхъ, слѣдуетъ, напротивъ того, ускорить собраніе документовъ

мала się od dalszego popierania sprawy, a mianowicie w przypadkach, gdzie dopiero zbierane są materyały, celem przygotowania się do processu lub rozpoznania jakich spraw, i z tego powodu zarządzone są działania, koszt Skarbowi przynieść mogące, winna Kommissya Wojewódzka takowe cofnąć.

Jeżeli zaś prowadzony będzie process possessoryjny w pierwszej instancji, popieranie onego sama Kommissya Wojewódzka wstrzymać zaleci.

Jeżeli wreszcie popierany jest process possessoryjny we wszystkich instancjach, lub zachodzić będzie process petitoryjny, bądź o granicę, bądź windykacyą szczególnych realności albo służebności, lub inne prawa na nowonabywcę przeniesione, którego popieraniem Prokuratorja Jeneralna się trudni; w takim przypadku Kommissya Wojewódzka przesyłając Kommissyi Rządowej spisany z nabywcą kontrakt, do wyjednanania zatwierdzenia Władzy Najwyższej, jednocześnie wezwie Prokuratorję, aby popieranie processu wstrzymała, a Kommissyi Rządowej o tém wezwaniu doniesie.

Rozporządzone jednak w tym sposobie zawieszenie popierania processu z wszelką ostrożnością wykonywane być powinno, aby przez takie działanie, upadku processu lub mniej korzystnego położenia sprawy nie zrzucić, a zatem w przypadkach, np. gdzie po wyroku przygotowawczym w sprawie possessoryjnej termin cztero-miesięczny pod upadkiem instancji zakresłony upływać, lub strona przeciwna, jako pilniejsza występować będzie, a nie znajdą się środki prawne zawieszenia sprawy, i w innych tym podobnych przypadkach, tam wezwać wypada nabywcę, aby praw swoich, jakkolwiek nieaktualnych, bo od zatwierdzenia Władzy Najwyższej kontraktu zawisłych, pilnował wspólnie z obroną ze strony Skarbu wnoszoną.

Od tego ogólnego prawidła; względem zawieszenia processów, wyjąają się te tylko szczególne zdarzenia, gdzieby Skarb zobowiązał się do ewikcyi; tam albowiem ze zbieraniem dowodów i objaśnień do processu owszem pospieszać należy,

и объясненій для заведенія иска, а если искъ уже начатъ, необходимо пригласить покупателя къ принятію въ немъ участія; приостановленіе же тяжёбнаго дѣла, во всякомъ случаѣ не болѣе, какъ до времени заключенія нотаріальнаго контракта, можетъ послѣдовать только тогда, когда этого положительно требуетъ покупатель и когда въ положеніи дѣла не встрѣчаются къ тому препятствія.

О проданныхъ уже имѣніяхъ, по которымъ производятся тяжёбныя дѣла, Воеводская Коммисія должна немедленно извѣстить Прокуратوریю.

Заключеніе дѣлъ этого рода можетъ послѣдовать только послѣ заключенія нотаріальнаго контракта и по полученіи остальной суммы за имѣніе; при сдачѣ же имѣнія, тяжёбныя дѣла и документы должны быть переданы подъ росписку на самой описи этихъ дѣлъ и документовъ, во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, въ которыхъ Казна не приняла на себя поручительства; если же эти дѣла и документы находятся въ Прокуратуріи, и покупатель пожелаетъ получить оныя на мѣстѣ, то о возвращеніи оныхъ, вмѣстѣ съ заключеніемъ нотаріальнаго контракта, и заблаговременно до сдачи имѣнія, слѣдуетъ отнестись въ Прокуратوریю.

Варшава, 17 Марта 1830 года.

Главный Директоръ, Статсъ-Совѣтникъ (подписано) *Броцкий*.
№ 18,631/4,043.

№ 196.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденныхъ въ 4 (16) день Августа 1865 года правилъ о выдачѣ ликвидационныхъ листовъ относительно предоставленія права уплачивать ликвидационными листами, по нарицательной цѣнѣ, казенные долги по продажѣ имѣній.

(4 (16) Августа 1865 года.)

Ст. 10. Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, по тѣмъ казеннымъ долгамъ, которые записаны въ ипотекѣ имѣнія и уплачиваются посредствомъ ежегодныхъ взносовъ на интересъ и погашеніе, требуетъ обезпеченія ихъ: или остав-

а co do processów bieżących, wezwać tylko należy kupującego, aby wpływał do procesu, a zawieszenie onego i to do daty kontraktu notaryalnego, w tych tylko przypadkach nastąpić może, gdzieby tego kupujący wyraźnie domagał się i położenie sprawy nie było temu na przeszkodzie.

O dobrach, które ze sporami już są sprzedane, Komisya Wojewódzka niezwłocznie Prokuraturę zawiadomi.

Repozycya akt tego rodzaju, dopiero po zawarciu kontraktu notaryalnego, a zatém i odebraniu reszty summy szacunkowej nastąpić może, a przy tradycyi dóbr, akta procesowe i dokumenta za kwitem, na specyfikacyi tych akt i dowodów uzyskać się winnym, oddane być powinny w tych wszystkich przypadkach, gdzie się Skarb do ewikcyi nie zobowiązał, a jeżeliby podobne akta i dokumenta w Prokuratury znajdowały się i nowy nabywca chciał je na gruncie odebrać, natenczas o ich zwrot, przy spisaniu kontraktu notaryalnego, a wreszcie przed tradycyą dóbr, wezwać należy.
w Warszawie, dnia 17 Marca 1830 roku.

Dyrektor Jeneralny, Radca Stanu,
(podpisano) *Brocki*.

№ 18,631/4,043.

№ 196.

Wyciąg z Najwyżej w dniu 4 (16) Sierpnia 1865 roku zatwierdzonych przepisów o wydawaniu listów likwidacyjnych, zezwalających na spłatę wierzytelności ze sprzedaży dóbr listami likwidacyjnymi, po cenie nominalnej.

(d. 4 (16) Sierpień 1865 r.)

Art. 10. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, dla wierzytelności skarbowych, do hypoteki dóbr wpisanych i spłacanych wnoszonemi corocznie opłatami na procent i na amortyzacyę, wymagać będzie zabezpieczenia: albo na pozostałych przy dłużniku dobrach, albo też w listach likwidacyjnych na

шимся мнѣніемъ должника, или ликвидационными листами на полную сумму первоначальнаго долга; но должнику не возбраняется уплатить непогашенную часть долга, ликвидационными листами по нарицательной цѣнѣ; въ семь случаевъ, остальные ликвидационные листы освобождаются изъ депозита. За симъ, по тѣмъ долгамъ, по которымъ владельцы имѣній платятъ только проценты, безъ взноса на погашеніе, а уплата капитала зависитъ отъ воли должника, Правительственная Коммисія Финансовъ требуетъ полного обезпеченія ежегодныхъ процентовъ, но должникъ имѣетъ право уплатить капитальный долгъ ликвидационными листами по нарицательной цѣнѣ.

N° 197.

Постановленіе съ объявленіемъ Высочайшаго повелѣнія
о продажѣ казенныхъ имуществъ.

(11 (23) и 18 (30) Декабря 1865 года.)

Выписка изъ журнала 106 и 107 засѣданій Учредительнаго Комитета въ Царствѣ Польскомъ, отъ 11 (23) и 18 (30) Декабря 1865 года.

Статья 517. Высочайшее повелѣніе о продажѣ казенныхъ имуществъ.

Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго, въ отзывѣ на имя Намѣстника въ Царствѣ, отъ 8 (20) Декабря 1865 года, за N° 7,672, увѣдомилъ, что постановленіе Учредительнаго Комитета, изложенное въ журналѣ LXXXI-го засѣданія, 21 Юля (2 Августа) сего года, подъ статьею 386-ю, о продажѣ казенныхъ имуществъ въ Царствѣ Польскомъ, по Высочайшему повелѣнію, было внесено въ Комитетъ по дѣламъ Царства, вмѣстѣ съ проектами: указа по сему предмету, условій на продажу этихъ имуществъ и контракта между покупщикомъ и Казною.

При разсмотрѣніи означенныхъ представленныхъ Учредительнымъ Комитетомъ проектовъ, Комитетъ по дѣламъ Царства принялъ во вниманіе, что проекты эти составлены въ виду предполагаемой продажи 36-ти фольварковъ и 7-ми мелкихъ угодій, по коимъ арендные сроки истекли въ нынѣшнемъ или истекаютъ

цѣлковую сумму первотного долга; wszakże dłużnikowi nie tamuje się możności spłacenia niezamortyzowanej części długu listami likwidacyjnymi, po cenie nominalnej; w tym przypadku pozostałe listy likwidacyjne ulegają podniesieniu z depozytu. Co do tych długów, od których właściciele dóbr uiszczają jedynie procenta bez wnoszenia opłat na amortyzację, a spłata samego kapitału zależy od woli dłużnika, Komisya Rządowa Przychodów i Skarbu wymagać będzie całkowitego zabezpieczenia corocznych procentów, wszakże dłużnikowi służy prawo spłacenia kapitału listami likwidacyjnymi, po cenie nominalnej.

N° 197.

Postanowienie, oznajmiające wolę Najwyższą o sprzedaży dóbr rządowych.

(d. 11 (23) i 18 (30) Grudnia 1865 r.)

Wypis z protokołu 106 i 107 posiedzenia Komitetu Urządzającego w Królestwie Polskim, z dnia 11 (23) i 18 (30) Grudnia 1865 r.

POZYCYA 517. WOLA NAJWYŻSZA O SPRZEDAŻY DÓBR RZĄDOWYCH.

Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego, odezwa z dnia 8 (20) Grudnia 1865 Nr. 7,672 zawiadomił Namiestnika w Królestwie, że postanowienie Komitetu Urządzającego, zamieszczone w protokóle LXXXI posiedzenia z dnia 21 Lipca (2 Sierpnia) roku bieżącego, pod pozycją 386, o sprzedaży dóbr rządowych w Królestwie Polskim, z NAJWYŻSZEGO rozkazu, było wniesione do Komitetu do spraw Królestwa, łącznie z projektami: ukazu w tym przedmiocie, warunków sprzedaży tych dóbr, i kontraktu pomiędzy nabywcą i Skarbem.

Po rozpoznaniu powyższych projektów, przedstawionych przez Komitet Urządzający, Komitet do spraw Królestwa Polskiego zauważył, że projekta te ułożone zostały z powodu zamierzonej sprzedaży 36 folwarków i 7 drobnych użytków, co do których terminu dzierżawne upłynęły w roku bieżącym

въ будущемъ году, и на основаніи данныхъ, почерпнутыхъ изъ произведенной симъ фольваркамъ и угодьямъ оцѣнки. Между тѣмъ, отчужденіе казенныхъ земель и угодій въ Царствѣ Польскомъ, постановлено какъ общая государственная мѣра, предпринимаемая съ двоякою цѣлью, а именно: для доставленія Казнѣ средствъ къ ликвидаціонной операціи и для надѣленія безземельныхъ крестьянъ. По сему и правила, какія постановлены будутъ относительно отчужденія казенныхъ имѣній, должны сообразно сей двоякой цѣли опредѣлить порядокъ не только продажи фольварковъ и другихъ угодій въ цѣломъ ихъ составѣ, но и раздробительной продажи или раздачи ихъ безземельнымъ крестьянамъ, а также, и въ особенности, отставнымъ солдатамъ, изъ коихъ, при отсутствіи въ Царствѣ Польскомъ общиннаго пользованія землею, многіе находятся въ бѣдственномъ положеніи и, какъ видно изъ имѣющихся свѣдѣній, съ нетерпѣніемъ ожидаютъ надѣленія ихъ изъ казенныхъ земель.

При такомъ положеніи дѣла, Комитетъ, не встрѣчая, съ своей стороны, препятствія къ разрѣшенію продажи предназначенныхъ нынѣ къ тому 36-ти фольварковъ и 7-ми угодій, нашель, что представленные проекты могутъ быть примѣнены къ сему собственному случаю, въ видѣ частныхъ правилъ, при чемъ однако необходимо, чтобъ изъ продаваемыхъ имуществъ исключены были тѣ земли и строенія, которыя заняты малоземельными работниками, или будутъ отведены имъ, въ замѣнъ прежнихъ, по правиламъ разверстанія.

Вмѣстѣ съ тѣмъ, имѣя въ виду, что, по существующему въ Царствѣ порядку, о продажѣ каждаго изъ казенныхъ фольварковъ и угодій долженъ быть представленъ особый актъ на Высочайшее утвержденіе, Комитетъ не усматриваетъ въ настоящее время надобности облекать въ форму Высочайшаго указа нынѣ составленные для продажи означенныхъ имуществъ правила, имѣющія лишь значеніе частное и временное. Засимъ необходимо, чтобъ Учредительный Комитетъ, распорядившись, на изложенныхъ выше основаніяхъ, продажей этихъ 36-ти фольварковъ и 7-ми мелкихъ угодій, озаботился неотложно составленіемъ полного и окончательнаго проекта объ отчужденіи вообще казенныхъ

lub upływają w roku przyszedłym, na zasadzie dopełnionego oszacowania tychże folwarków i użytków. Tymczasem sprzedaż skarbowych gruntów i użytków w Królestwie Polskiem została postanowiona, jako ogólny środek rządowy, przedsiębrany w podwójnym celu, to jest, dla zapewnienia Skarbowi środków pieniężnych do operacyi likwidacyjnej, i dla uposażenia włościan bezrolnych. Dla tego też przepisy, jakie wydane będą pod względem sprzedaży dóbr rządowych, powinny, zgodnie z tym podwójnym celem, wskazać sposób nie tylko sprzedaży folwarków i innych użytków w całości, lecz i sprzedaży częściowej, lub rozdania ich włościanom bezrolnym, a przede wszystkim, dymisyonowanym żołnierzom, z których wielu, z powodu niepraktykowania w Królestwie Polskiem wspólnego użytkowania z gruntów, znajdują się w stanie biednym, a nawet, jak się okazuje z otrzymanych wiadomości, z niecierpliwością oczekują uposażenia ich gruntami skarbowymi.

W takim położeniu rzeczy, Komitet nie znajdując z swojej strony przeszkód do wydania upoważnienia co do sprzedaży przeznaczonych obecnie na ten cel 36 folwarków i 7 użytków, mniemał, że złożone projekta mogą być zastosowane do tego właściwie wypadku, jako przepisy szczególne, przyczem jednakże koniecznym jest, ażeby z wystawionych na sprzedaż majątków, wyłączone były takie grunta i budowle, które są zajęte przez małorolnych wyrobników, lub mają być im nadane w zamian za grunta poprzednio posiadane, na zasadzie przepisów o odseparowaniu.

Zarazem, mając na uwadze, że podług istniejącego w Królestwie porządku, co do sprzedaży każdego folwarku lub użytku rządowego, powinien być przedstawiany oddzielny akt do zatwierdzenia NAJWYŻSZEGO, Komitet nie znajduje w obecnym czasie potrzeby, nadawać formę ukazu NAJWYŻSZEGO ułożonym obecnie przepisom o sprzedaży wzmiankowanych majątków, mającym jedynie znaczenie szczególne i czasowe. Z tego powodu koniecznym jest, aby Komitet Urządzący, wydawszy polecenie co do sprzedaży, na zasadach wyżej wyłuszczonych, rzeczonych 36 folwarków i 7 drobnych użytków, zajął się bezzwłocznie ułożeniem kompletnego i

имущество, съ опредѣленіемъ въ ономъ правилъ, какъ для продажи сихъ имуществъ частнымъ лицамъ, такъ и для надѣленія безземельныхъ крестьянъ и отставныхъ солдатъ. При составленіи сихъ новыхъ проектовъ, полезно принять въ особое вниманіе изложенныя въ отдѣльномъ мнѣніи Члена-Завѣдывающаго дѣлами Учредительнаго Комитета предположенія объ оцѣнкѣ назначаемыхъ въ продажу имѣній чрезъ капитализацію арендной платы, такъ какъ, по мнѣнію Комитета по дѣламъ Царства Польскаго, сей послѣдній способъ представляетъ то важное преимущество, что онъ не сопряженъ съ потерей времени и не требуетъ особыхъ издержекъ.

Обратясь, за симъ, къ возникшему въ Учредительномъ Комитетѣ разногласію по вопросу о томъ, въ какомъ размѣрѣ можетъ быть допущенъ приемъ ликвидационныхъ листовъ, по нарицательной ихъ цѣнѣ, въ уплату капитальной стоимости продаваемыхъ имѣній, Комитетъ по дѣламъ Царства Польскаго принялъ во вниманіе, что въ Имперіи подобнымъ преимуществомъ выкупныя свидѣтельства не пользуются. Предоставленіе покупателямъ казенныхъ имѣній въ Царствѣ права уплачивать весь капиталъ ликвидационными листами, по нарицательной ихъ цѣнѣ, остановило бы поступленіе въ Казну, за продаваемые имущества, наличныхъ денегъ, тогда какъ деньги сіи необходимы для производства тиража ликвидационныхъ листовъ, и самая продажа казенныхъ имѣній предназначена именно для доставленія Казнѣ средствъ къ ликвидационной операціи. Посему, Комитетъ нашелъ, что приемъ ликвидационныхъ листовъ, по нарицательной цѣнѣ, въ уплату капитальной стоимости продаваемыхъ казенныхъ имѣній, можетъ быть допущенъ въ размѣрѣ не свыше одной четверти подлежащаго взносу капитала.

На основаніи вышеизложеннаго, Комитетъ по дѣламъ Царства Польскаго полагалъ:

1. Предоставить Учредительному Комитету распорядиться продажей, на основаніи предположенныхъ имъ правилъ, 36-и фольварковъ и 7-ми мелкихъ угодій, означенныхъ въ приложенныхъ къ журналу Комитета 21 Іюля (2 Августа) 1865 года вѣдомостяхъ, съ тѣмъ, чтобы: а) изъ числа продаваемыхъ иму-

становczego projektu o sprzedaży w ogólności dóbr rządowych, a zarazem wskazał w tymże projekcie przepisy nietylko dotyczące się sprzedaży dóbr osobom prywatnym, lecz i uposażenia gruntami z tychże dóbr, włościan bezrolnych i żołnierzy dymisyjonowanych. Przy układaniu tych nowych projektów, pożytecznѣm by było, mieć na szczególnęj uwadze, zamieszczone w oddzielnej opinii Członka zawiadującego interesami Komitetu Urządającego propozycye, co do ustanowienia szacunku dóbr przeznaczonych na sprzedaż za pomocą skapitalizowania summy dzierżawnęj, albowiem, zdaniem Komitetu do spraw Królestwa Polskiego, sposób ten przedstawia tę ważną dogodność, że nie jest połączony ze stratą czasu i nie wymaga szczególnych wydatków.

Nakoniec, co do wynikłej w Komitecie Urządającym niezgodności zdań w kwestyi, w jakiej ilości może być dozwolonym przyjmowanie listów likwidacyjnych w wartości nominalnej, przy wypłacie szacunku w kapitale za dobra sprzedane, Komitet do spraw Królestwa Polskiego zwrócił uwagę, że w Cesarstwie świadectwa wykupne z podobnej prerogatywy nie korzystają. Zapewnienie nabywcom dóbr rządowych w Królestwie prawa wypłacenia całego kapitału listami likwidacyjnymi, podług wartości nominalnej, wstrzymałoby wpływanie do Skarbu gotowizny za majątki sprzedawane, a jednakże pieniądze te są potrzebne dla dopełniania losowania listów likwidacyjnych, a nawet sama sprzedaż dóbr rządowych postanowioną została, mianowicie dla zapewnienia Skarbowi środków do dokonywania operacji likwidacyjnej. Z tego powodu Komitet uznał, że przyjmowanie listów likwidacyjnych w wartości nominalnej, przy wypłacie szacunku sprzedanych dóbr rządowych, może być dozwolone w ilości nie wyższej nad jedną czwartą część należnego do wypłaty kapitału.

Na zasadach wyżej przytoczonych, Komitet do spraw Królestwa Polskiego wyraził opinię:

1. Aby pozostawić uznaniu Komitetu Urządającego wydanie rozporządzeń, co do sprzedaży, na podstawie zaprojektowanych przezeń przepisów, 36 folwarków i 7 drobnych użytków, wymienionych w wykazach dołączonych do protokołu posiedzenia Komitetu z dnia 21 Lipca (2 Sierpnia) 1865

шествъ исключены были тѣ земли и строенія, которыя должны поступить въ собственность малоземельнымъ работникамъ, и б) чтобы приѣмъ ликвидационныхъ листовъ по нарицательной цѣнѣ допущенъ былъ въ уплату капитальной стоимости продаваемыхъ имуществъ, въ размѣрѣ не свыше одной четверти подлежащаго взносу капитала.

2. Возложить на Учредительный Комитетъ озаботиться неотложнымъ составленіемъ полного и окончательнаго проекта постановленія объ отчужденіи казенныхъ имуществъ, съ определеніемъ въ ономъ правилъ, какъ для продажи сихъ имуществъ частнымъ лицамъ, такъ и для надѣленія безземельныхъ крестьянъ, и въ особенности отставныхъ солдатъ, принявъ при томъ въ особое вниманіе указанныя выше предположенія о производствѣ оцѣнки назначенныхъ въ продажу фольварковъ и угодій посредствомъ капитализаціи нынѣшней арендной за нихъ платы.

Государь Императоръ на журналѣ Комитета, 3 (15) Декабря 1865 года, соизволилъ написать собственноручно: „исполнить.“

Справка. Въ журналѣ LXXXI-го засѣданія Учредительнаго Комитета, 21 Іюля (2 Августа) 1865 года, по ст. 386-ой, о продажѣ казенныхъ имуществъ постановлено: проекты Высочайшаго указа, условій для торговъ и контракта на продажу казенныхъ имуществъ представить, въ установленномъ порядкѣ, на Высочайшее благоусмотрѣніе.

Заключеніе. Учредительный Комитетъ постановилъ: настоящее Высочайшее повелѣніе, послѣдовавшее 3 (15) Декабря сего 1865 года, записавъ въ журналъ, предложить къ исполненію Главному Директору Финансовъ, съ тѣмъ, чтобъ онъ, по первому пункту Высочайшаго повелѣнія, о послѣдствіяхъ произведенныхъ торговъ, вошелъ съ представленіемъ въ Учредительный Комитетъ для дальнѣйшаго направленія дѣла, а по второму — представилъ полный и окончательный проектъ постановленія.

roku, z zastrzeżeniem: a) aby z liczby przeznaczonych do sprzedaży majątków, wyłączone były te grunta i budowle, które powinny przejść na własność wyrobników małorolnych; b) aby przyjmowanie listów likwidacyjnych w wartości nominalnej, było dozwolone przy wypłacie kapitału szacunkowego dóbr sprzedanych, w ilości nie wyższej, nad jedną czwartą części przypadającego do wypłaty kapitału.

2. Aby zalecić Komitetowi Urządzającemu zajęcie się bezwzględnym ułożeniem zupełnego i stanowczego projektu postanowienia co do sprzedaży dóbr rządowych zamieszczeniem w tymże projekcie przepisów, nie tylko o sprzedaży tych dóbr osobom prywatnym, lecz i o uposażeniu włościan bezrolnych, a szczególnie żołnierzy dymisyonowanych, i ze zwróceniem szczególnej uwagi na wskazaną powyżej propozycją, względem ustanowienia szacunku folwarków i użytków wystawianych na sprzedaż, za pomocą skapitalizowania czynszu dzierżawnego, obecnie z tychże majątków pobieranego.

JEGO CESARSKA MOŚĆ, na protokół posiedzenia Komitetu, w dniu 3 (15) Grudnia 1865 r., raczył własnoręcznie napisać „*исполнить*“.

Wyjaśnienie. W protokół LXXXI posiedzenia Komitetu Urządzającego z dnia 21 Lipca (2 Sierpnia) 1865 r. pod pozycją 386-ą o sprzedaży dóbr rządowych, postanowiono: projektu ukazu NAJWYŻSZEGO, warunków licytacyjnych i kontraktu sprzedaży dóbr rządowych przedstawić wskazanym porządkiem do NAJWYŻSZEGO uznania.

Konkluzya. Komitet Urządzający postanowił: powyższy rozkaz NAJWYŻSZY, zapadły w dniu 3 (15) Grudnia 1865 roku, zapisać do protokołu posiedzenia i wykonanie onego polecieć Dyrektorowi Głównemu Skarbu, z zastrzeżeniem, ażeby on, co do punktu 1-go rozkazu NAJWYŻSZEGO, o skutku dopełnionej licytacji, uczynił przedstawienie do Komitetu Urządzającego, dla nadania dalszego kierunku tej sprawie, — co do drugiego zaś punktu, przedstawił zupełny i stanowczy projekt postanowienia.

№ 198.

Постановление о продажъ съ торговъ помонастырскихъ
недвижимостей въ городъ Варшавъ.

(29 Января (10 Февраля) 1866 года.)

*Выписка изъ журнала 117-го засѣданія Учредительнаго Комитета
въ Царствѣ Польскомъ, 29 Января (10 Февраля) 1866 года.*Статья 549. О продажъ съ торговъ помонастырскихъ недви-
жимостей въ городъ Варшавъ.

Главный Директоръ Финансовъ, отъ 10 (22) Января сего года, за № 61,492/20,803 и 68,704/23,512, вошелъ въ Учредительный Комитетъ съ двумя представленіями о необходимости продать съ торговъ перешедшія въ вѣдѣніе Казны помонастырскія недвижимости, оставленіе которыхъ въ завѣдываніи Казны, находить онъ невыгоднымъ и неудобнымъ. Недвижимости эти суть слѣдующія:

1) домъ подъ № 1,318, принадлежавшій ордену варшавскихъ ксендзовъ Миссіонеровъ и находящійся на улицѣ Новый-Свѣтъ;

2) два по-миссіонерскихъ дома, изъ которыхъ одинъ, подъ № 406/9 находится на Краковскомъ-Предмѣстїи, а другой, подъ № 1,326, на Св.-Кржыской улицѣ;

3) три по-доминиканскихъ дома, изъ коихъ два, подъ № 266 и 292, находятся на Мостовой улицѣ, третій же подъ № 313, на рынкѣ Новаго-Мѣста;

4) по-августіанскій домъ, подъ № 1,259a, на улицѣ Новый-Свѣтъ;

5) два дома, оставшіеся послѣ упраздненнаго монастыря ордена ксендзовъ Кармелитовъ босыхъ, изъ коихъ одинъ, подъ № 2,677, на улицѣ Беднарской, а другой подъ № 386, на Краковскомъ-Предмѣстїи;

6) по-бернардинскій домъ подъ № 2,690a, на Беднарской улицѣ;

7) по-францисканскій домъ, подъ № 1,863d, на Францисканской улицѣ;

8) два дома послѣ упраздненнаго монастыря ксендзовъ Камедуловъ въ Бѣлянахъ, изъ коихъ домовъ одинъ, подъ № 153,

№ 198.

Postanowienie o sprzedaży przez licytację publiczną
nieruchomości po-klasztornych w Warszawie.

(d. 29 Stycznia (10 Lutego) 1866 r.)

*Wypis z protokołu posiedzenia Komitetu Urządzającego w Królestwie Polskiem, dnia 29 Stycznia (10 Lutego) 1866 roku.*POZYCYA 549. O SPRZEDAŻY PRZEZ LICYTACJĘ PUBLICZNĄ NIE-
RUCHOMOŚCI PO-KLASZTORNICH W WARSZAWIE.

Dyrektor Główny Skarbu, pod dniem 10 (22) Stycznia roku bieżącego Nr. 61,492/20,803 i 68,704/23,512 uczynił do Komitetu Urządzającego dwa przedstawienia, względem zachodzącej potrzeby sprzedania przez licytację nieruchomości po-klasztornych, przeszłych na własność Skarbu, zatrzymanie których pod zarządem Skarbu uznaje za niekorzystne i niedogodne. Nieruchomości te są następujące:

1) dom pod Nr. 1,318, należący dawniej do zakonu księży Misjonarzy Warszawskich, i położony przy ulicy Nowy-Swiat;

2) dwa domy po-misyonarskie, z których jeden pod Nr. 406/9 znajduje się na Krakowskim-Przedmieściu i drugi pod Nr. 1,326 na ulicy Święto-Krzyżkiej;

3) trzy domy po-dominikańskie, z których dwa pod Nr. 266 i 292 położone są przy ulicy Mostowej i jeden pod Nr. 313, przy rynku Nowego-Miasta;

4) dom po-augustyański pod Nr. 1,259a przy ulicy Bednarskiej;

5) dwa domy, pozostałe po zniesionym klasztorze zakonu księży Karmelitów bosych, z których jeden pod Nr. 2,677, przy ulicy Bednarskiej i drugi pod Nr. 386 na Krakowskim-Przedmieściu;

6) dom po-bernardyński pod Nr. 2,690a przy ulicy Bednarskiej;

7) dom po-franciszkański pod Nr. 1,863d przy ulicy Franciszkańskiej;

8) dwa domy po zniesionym klasztorze księży Kamedu-

на улицѣ Дунай, а другой, подѣ № 1,806, на улицѣ Францисканской;

9) два по-визитковскихъ дома, подѣ № 389 и 390 на улицѣ Краковское-Предмѣстіе;

10) домъ, подѣ № 2,569, послѣ упраздненнаго монастыря дѣвицъ Сакраментокъ, на улицѣ Рыбаки, и

11) домъ, подѣ № 386, на Краковскомъ-Предмѣстіи, составлявшій прежде собственность монастыря ксендзовъ Кармелитовъ.

Въ первомъ изъ вышеупомянутыхъ представленій своихъ Главный Директоръ Финансовъ сдѣлалъ подробное описаніе дома подѣ № 1,318, на улицѣ Новый-Свѣтъ, и оцѣнилъ его, на основаніи приносимаго имъ дохода, въ 71,333 руб. Хотя этотъ домъ и большая часть другихъ поименованныхъ имъ по-монастырскихъ недвижимостей не записаны еще въ ипотечную книгу, но, по мнѣнію Главнаго Директора, это обстоятельство не можетъ считаться препятствіемъ къ ихъ продажѣ, ибо въ контрактѣ, заключенномъ Казною съ покупщикомъ, будетъ оговорено, что, при переписаніи права собственности на ихъ имя, должны быть внесены во вновь установленную ипотечную книгу, прежде другихъ, все обязательства, принятые покупщиками въ отношеніи къ Казнѣ. Что касается до способа продажи по-монастырскихъ недвижимостей, то Главный Директоръ представилъ проектъ условій на продажу по-миссіонерской недвижимости на улицѣ Новый-Свѣтъ, подѣ № 1,318, съ тѣмъ, чтобъ изложенныя въ этомъ проектѣ условія могли служить руководствомъ и при продажѣ всехъ другихъ по-монастырскихъ недвижимостей, съ соответственными измѣненіями.

Наконецъ, относительно дома подѣ № 386, на Краковскомъ-Предмѣстіи, Главный Директоръ, во второмъ изъ своихъ представленій, объясняетъ, что, до назначенія этого дома въ продажу съ торговъ, явились соискатели на покупку онаго безъ торговъ, и что, вслѣдствіе того, Главный Директоръ входилъ къ Намѣстнику въ Царствѣ съ представленіемъ о продажѣ сказаннаго дома съ торговъ.

Намѣстнику въ Царствѣ угодно было на покупателя этого дома, находящагося на одномъ изъ самыхъ видныхъ мѣстъ го-

ловъ въ Bielanach, зъ которыхъ домъ подѣ Nr. 153, при улицѣ Dunaj i dom Nr. 1,806, при улицѣ Franciszkańskiej;

9) два дома по-визитковские подѣ Nr. 389 i 390 при улицѣ Krakowskie-Przedmieście;

10) домъ подѣ Nr. 2,569, по знесенномъ класztorze Pannien Sakramentek przy ulicy Rybaki, i nakoniec;

11) домъ подѣ Nr. 386, при улицѣ Krakowskie-Przedmieście, который stanowił przedtem własność klasztoru księży Carmelitów.

W pierwszymъ z przedstawień wyżej wymienionych, Dyrektor Główny Skarbu zamieścił szczegółowe opisanie domu pod Nr. 1,318 przy ulicy Nowy-Swiat i oszacował go, na zasadzie pobieranego dochodu, na rsr. 71,333. Choć dom ten i większa część innych wymienionych nieruchomości poklasztornych, nie mają jeszcze uregulowanej hipoteki, jednakże, podługъ opinii Dyrektora Głównego, okoliczność ta nie może być uważaną za przeszkodę do sprzedaży onych, albowiem w kontrakcie mającym być zawartym przez Skarb z nabywcą, będzie zrobiona wzmianka, że przy przepisaniu prawa własności na jego imię, powinny być wniesione do nowo założyć się mającej księgi hipotecznej, przed innemi, wszelkie obowiązki przyjęte przez nabywcę względem Skarbu. Co się zaś tyczy sposobu sprzedaży nieruchomości poklasztornych, Dyrektor Główny przedstawił projekt warunków do sprzedaży nieruchomości po-missyonarskiej przy ulicy Nowy-Swiat pod Nr. 1,318, z nadmienieniem, że zamieszczone w tym projekcie warunki mogą, ze stosownemi zmianami, posłużyć za wzór przy sprzedaży wszelkich innych nieruchomości poklasztornych.

Nakoniec pod względem domu Nr. 386, przy ulicy Krakowskiem-Przedmieściu, Dyrektor Główny w drugim przedstawieniu swoim, wzmiankuje, że przed przeznaczeniem tego domu na sprzedaż przez licytację, zgłosili się konkurenci do kupna tego domu, bez licytacji, i że wskutek tego, Dyrektor Główny uczynił do Namiestnika w Królestwie przedstawienie, względem sprzedaży rzeczonoego domu przez licytację.

Na nabywcę tego domu, znajdującego się w jednym z najpryncypalniejszych punktów miasta, podobало się Hrabie.

рода, возложить обязанность передѣлать его такъ, чтобъ онъ служилъ украшеніемъ города.

Въ этихъ видахъ, Главный Директоръ Финансовъ приложилъ къ своему представленію препровожденные къ нему Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ четыре плана, которые составлены въ подвѣдомственной ему Коммисіи и были уже представляемы Графу Намѣстнику, съ тѣмъ, чтобы будущій пріобрѣтатель примѣнялся къ одному изъ этихъ плановъ при перестройкѣ вышеозначеннаго дома. Такъ какъ пріобрѣтеніе этой недвижимости возбудило уже конкуренцію и одинъ изъ соискателей предложилъ заплатить за нее 15,000 руб., а ея положеніе въ главномъ средоточіи города, увеличивая ея цѣнность, представляетъ пріобрѣтателямъ возможность осуществить различныя выгодныя для нихъ предположенія; то, по мнѣнію Главнаго Директора Финансовъ, слѣдовало бы предположить эту недвижимость въ продажу съ публичнаго торга, начиная съ суммы 15,000 руб., съ возложеніемъ на покупателя исполненія условій, изложенныхъ въ вышеупомянутомъ проектѣ, по предмету продажи по-миссіонерской недвижимости на улицѣ Новый-Свѣтъ подъ № 1,318, и, сверхъ того, съ обязательствомъ пріобрѣтателя перестроить этотъ домъ согласно одному изъ четырехъ вышеозначенныхъ плановъ, по его выбору.

Изложивъ такимъ образомъ, съ надлежащею подробностію, обстоятельства, по которымъ предполагаемая продажа помонастырскихъ недвижимостей представляется и необходимою и выгодною для Казны, Главный Директоръ Финансовъ испрашиваетъ разрѣшенія Учредительнаго Комитета:

1) на продажу съ торговъ по-миссіонерской недвижимости, подъ № 1,318, на улицѣ Новый-Свѣтъ, начиная съ 71,333 руб., то есть съ оцѣнки, произведенной на основаніи дохода, выручаемаго нынѣ отъ отдачи квартиръ въ наймы, для чего представлено имъ и проектъ аукціонныхъ условій;

2) на таковую же продажу дома, подъ № 386, на Краковскомъ-Предмѣстіи, составлявшаго прежде собственность упраздненнаго монастыря ксендзовъ Кармелитовъ босыхъ, начавъ съ 15,000 руб., то есть съ высшей цѣны, какую предлагали желав-

му Намієстнику въ Крѣлєствѣ влѣзѣть ѡвѡязѣкъ прѣбѡдованія тѣѡ дому въ тѣн спѡсѡбъ, абы сталъ сѣ ѡздѡбѡю miasta.

W tym celu Dyrektor Główny dołączył do przedstawienia swego, otrzymane od Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych i Duchownych, cztery plany, które ułożone zostały w podwładnej mu Kommissyi i były już przedstawiane Hrabiemu Namiestnikowi, z zastrzeżeniem, aby nąwo-nabywca zastosował się do jednego z tych planów przy przebudowaniu wyżej rzeczzonego domu. Ponieważ nabycie tej nieruchomości obudziło już konkurencyę, a jeden ze zgłaszających się ofiarował zapłacić za nią rsr. 15,000, położenie zaś tej nieruchomości w głównym środkowym punkcie miasta przedstawia dla nabywcy możność urzeczywistnienia różnych korzystnych projektów, zatem, zdaniem Dyrektora Głównego Skarbu, należałoby przeznaczyć tę nieruchomość na sprzedaż przez licytację publiczną, poczynając od summy rsr. 15,000, z obowiązkiem nabywcy do wypełnienia warunków, zamieszczonych w wyżej wspomnionym projekcie, co do sprzedaży nieruchomości po-missyonarskiej, przy ulicy Nowy-Świat pod Nr. 1,318, i oprócz tego, z zobowiązaniem go do przebudowania tego domu, podług jednego ze wspomnianych wyżej czterech planów, jaki sam wybierze.

Wyłożywszy w tym sposobie z należytą skrupulatnością wszelkie okoliczności, podług których projektowana sprzedaż nieruchomości po-klasztornych okazuje się konieczną i korzystną dla Skarbu, Dyrektor Główny Skarbu upraszał Komitet Urządzający o upoważnienie:

1) do sprzedaży przez licytację publiczną nieruchomości po-missyonarskiej pod Nr. 1,318, przy ulicy Nowy-Świat, poczynając od summy rsr. 71,333 t. j. od summy szacunkowej, wynalezionej na zasadzie pobieranego obecnie za najem lokali dochodu, do czego przedstawiony został przezeń projekt warunków licytacyjnych;

2) do sprzedaży takżę drogą domu pod Nr. 386, przy ulicy Krakowskie-Przedmieście, stanowiącego poprzednio własność zniesionego klasztoru księży Karmelitów bosych, poczynając od rsr. 15,000 t. j. od summy ofiarowanej z wolnej

шіе купить этотъ домъ безъ торговъ, съ возложеніемъ на приобретателя перестроить оный по одному изъ четырехъ плановъ, составленныхъ въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, и

3) на продажу всѣхъ другихъ вышеозначенныхъ помонастырскихъ недвижимостей въ Варшавѣ, на основаніи вышеупомянутаго проекта аукціонныхъ условій.

Законъ и постановленіе. Высочайше утвержденныхъ дополнительныхъ правилъ къ указу о римско-католическихъ монастыряхъ въ Царствѣ Польскомъ § 27. „Такъ какъ въ числѣ поступающихъ въ казенное завѣдываніе монастырскихъ недвижимыхъ имѣній, находится много статей, изъ которыхъ одна лишь частная промышленность можетъ извлечь доходъ, соответственный ихъ дѣйствительной цѣнности; то Учредительному Комитету вмѣняется въ обязанность составить безотлагательно правила для продажи въ частныя руки всѣхъ монастырскихъ недвижимостей, управление коихъ Казною могло бы оказаться неудобнымъ, и, по надлежащемъ утвержденіи таковыхъ правилъ, привести оныя немедленно въ исполненіе, съ передачею полученныхъ отъ продажи капиталовъ въ вѣдѣніе Правительственной Коммисіи Финансовъ.“

Въ экстренномъ журналѣ XXXIX засѣданія Учредительнаго Комитета 2 (14) Декабря 1864 года, пунктомъ 3-мъ, ст. 20-ой, постановлено: „поручить образованной при Учредительномъ Комитетѣ, подъ предѣлательствомъ члена оного Кошелева, особой Коммисіи для составленія правилъ о продажѣ казенныхъ имуществъ и надѣленіи безземельныхъ крестьянъ, представить на разсмотрѣніе Учредительнаго Комитета свои соображенія, какъ о продажѣ въ частныя руки всѣхъ монастырскихъ недвижимыхъ имуществъ, управление коихъ Казною могло бы оказаться невыгоднымъ или неудобнымъ, такъ и о томъ, на какихъ основаніяхъ монастырскія земли, поступившія нынѣ въ распоряженіе Казны Царства, могутъ быть обращены для устройства безземельныхъ крестьянъ.“

Соображенія. По разсмотрѣніи настоящихъ двухъ представленій Главнаго Директора Финансовъ и приложеннаго при нихъ проекта аукціонныхъ условій, Учредительный Комитетъ, соглаша-

рѣки, зложеніемъ на нabywцѣ obowiązку przebudowania tego domu podług jednego z czterech planów, wygotowanych w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych;

3) do sprzedaży pozostałych wymienionych wyżej nieruchomości po-klasztornych w Warszawie, na zasadzie wzmiankowanego wyżej projektu warunków licytacyjnych.

Prawo i postanowienie. § 27-y NAJWYŻEJ zatwierdzonych przepisów dodatkowych do ukazu o klasztorach Rzymsko-Katolickich w Królestwie Polskiem: „Ponieważ pomiędzy przechodzącymi pod zarząd Skarbu nieruchomościami klasztorami, znajduje się wiele takich, z których jedynie przemysł prywatny może wydobyć dochód, odpowiedni rzeczywistemu szacunkowi, zatem na Komitet Urządzający wkłada się obowiązek ułożyć bezzwłocznie przepisy względem sprzedaży na własność prywatną wszelkich takich nieruchomości klasztornych, zarządzanie których przez Skarb mogłoby się okazać niedogodnem, i po należytem zatwierdzeniu tychże przepisów, wprowadzić one niezwłocznie w wykonanie, z przelaniem wpływających ze sprzedaży kapitałów do dyspozycji Kommissyi Rządowej Skarbu.“

W ustępie 3-m pozycyi 20-ój, nadzwyczajnego protokołu XXXIX-go posiedzenia Komitetu Urządzającego z dnia 2 (14) Grudnia 1864 roku, postanowiono: „zalecić ustanowionej przy Komitecie Urządzającym, pod przewodnictwem Członka tegoż Komitetu Koszelewa, oddzielnej Kommissyi do ułożenia przepisów względem sprzedaży majątków rządowych i uposażenia włościan bezrolnych, przedstawienie do uznania Komitetu Urządzającego swoich uwag, nie tylko co do sprzedaży na własność prywatną wszelkich majątków klasztornych nieruchomych, zarządzanie których przez Skarb mogłoby się okazać niekorzystnem lub niedogodnem, lecz również co do tego, na jakiej zasadzie grunta klasztorne, zajęte obecnie do dyspozycji Skarbu Królestwa mogą być obrócone na uposażenie włościan bezrolnych.“

Motywa. Po przejrzeniu wyżej wzmiankowanych dwóch przedstawień Dyrektora Głównego Skarbu i dołączonego do nich projektu warunków licytacyjnych, Komitet Urządzający,

ясь съ мнѣніемъ Главнаго Директора Финансовъ въ томъ, что оставленіе вышеозначенныхъ помонастырскихъ недвижимостей въ завѣдываніи Казны, было бы невыгодно и неудобно, и принявъ во вниманіе, что въ обращеніи этихъ недвижимостей для учебныхъ или другихъ общественныхъ заведеній, надобности не предстоитъ, тѣмъ не менѣе остановился на томъ обстоятельстве, что правила для продажи въ частныя руки всѣхъ помонастырскихъ недвижимостей, указанныя § 27-мъ дополнительныхъ правилъ къ Высочайшему указу о римско-католическихъ монастыряхъ, еще не представлены на утвержденіе Учредительнаго Комитета; но какъ въ продажѣ вышеозначенныхъ помонастырскихъ недвижимостей настоитъ надобность и какъ самые торги, по 13-му пункту представленнаго Главнымъ Директоромъ Финансовъ проекта условий, должны быть утверждаемы Учредительнымъ Комитетомъ, то Комитетъ призналъ возможнымъ разрѣшить продажу помонастырскихъ домовъ въ Варшавѣ, не дожидаясь представленія вышеозначенныхъ правилъ. При этомъ, Учредительный Комитетъ нашелъ полезнымъ дополнить предположеніе Главнаго Директора Финансовъ нѣкоторыми подробностями, а именно: а) чтобы пустыри, принадлежащіе къ назначеннымъ въ продажу домамъ, для удобства продажи, разбить немедленно на участки: б) чтобы при продажѣ помиссіонерскаго углового дома, рядомъ съ церковью Св. Креста, былъ оставленъ сервитутъ прихода въ пользу ксендзовъ Св. Креста; в) чтобы, при продажѣ по-визитковскаго дома, подъ № 390, на улицѣ Краковское-Предмѣстіе, мѣстность по-визитковскаго дома № 391, переданнаго въ Вѣдомство Народнаго Просвѣщенія, ни въ какомъ случаѣ не была уменьшена, и г) чтобы торги на различныя поступающія въ продажу помонастырскія недвижимости, были назначены не въ одно время, а съ нѣкоторою постепенностію.

Заключеніе. На основаніи вышеизложеннаго, Учредительный Комитетъ постановилъ:

1. Продать съ торговъ:

- а) по-миссіонерскую недвижимость подъ № 1,318, на улицѣ Новый-Свѣтъ, начиная съ 71,333 руб., то есть съ оцѣнки, произведенной на основаніи дохода, выручаемаго нынѣ отъ отдачи квартиръ въ наймы;

подzielając opinię Dyrektora Głównego Skarbu co do tego, że pozostawienie wyżej wymienionych nieruchomości po-klasztornych pod zarządem Skarbu, byłoby niekorzystnem i niedogodnem, i mając na uwadze że oddanie tychże nieruchomości na użytek zakładów naukowych lub publicznych, nie jest potrzebnem, zwrócił jednakże uwagę na tę okoliczność, że przepisy względem sprzedaży osobom prywatnym wszelkich nieruchomości po-klasztornych, wymagane przez § 27-y dodatkowych przepisów do ukazu NAJWYŻSZEGO o klasztorach Rzymsko-Katolickich, dotąd nie są jeszcze przedstawione do zatwierdzenia Komitetu Urządzającego, lecz ponieważ zachodzi potrzeba sprzedania wyżej wymienionych nieruchomości po-klasztornych, i ponieważ licytacja zgodnie z ustępem 13-m projektu warunków, przedstawionego przez Dyrektora Głównego Skarbu, ma być zatwierdzoną przez Komitet Urządzający, — zatem Komitet Urządzający uznał możność wydania upoważnienia do sprzedaży domów po-klasztornych w Warszawie, nie czekając na przedstawienie przepisów wyżej wymienionych. Przytem Komitet Urządzający uznał za rzecz pożyteczną uzupełnić propozycję Dyrektora Głównego Skarbu niektórymi szczegółami, a mianowicie: а) aby place należące do wystawianych na sprzedaż domów, dla dogodniejszej sprzedaży, były podzielone bezzwłocznie na części; б) аżeby przy sprzedaży narożnego domu po-missyonarskiego, obok kościoła Świętego-krzyża była zapewniona służebność parafii na rzecz Księży tegoż kościoła; в) аżeby przy sprzedaży domu po-wizytковского pod Nr. 390, przy ulicy Krakowskie-Przedmieście, przestrzeń domu po-wizytковского pod Nr. 391, oddanego Zarządowi Oświecenia Publicznego, w żadnym razie, nie uległa umniejszeniu; d) аżeby licytacje na sprzedaż różnych nieruchomości po-klasztornych były odbywane nie jednocześnie, lecz z pewnemi odstępami.

Konkluzya. Na zasadzie wyżej wyjaśnionej, Komitet Urządzający postanowił:

1. Przedać przez licytację:

- а) nieruchomość po-missyonarską pod Nr. 1,318, przy ulicy Nowy-Świat, poczynając od summy rsr. 71,333, to jest od oszacowania, dopełnionego na zasadzie dochodu pobieranego obecnie za najem lokali;

б) по-кармелитскій домъ, подъ № 386, на Краковскомъ-Предмѣстїи, начавъ съ 15,000 руб., то есть съ высшей цѣны, какую предлагали желавшіе купить этотъ домъ безъ торговъ, съ возложеніемъ на приобрѣтателя обязанности перестроить оный по одному изъ четырехъ плановъ, составленныхъ въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ;

в) все другія поименованныя Главнымъ Директоромъ Финансовъ помонастырскія недвижимости въ Варшавѣ, значащіяся подъ NN^o 406/9, 1326, 266, 292, 313, 1259a, 2677, 2690a, 1863d, 153, 1806, 389, 390 и 2569.

2. Продажу сію производить на точномъ основаніи представленнаго Главнымъ Директоромъ Финансовъ проекта аукціонныхъ условій, примѣнительно къ каждой изъ продающихся недвижимостей и съ соблюденіемъ указаній, сдѣланныхъ въ соображеніяхъ при настоящемъ постановленіи Учредительнаго Комитета.

3. Исполненіе настоящаго постановленія возложить на Главныхъ Директоровъ Финансовъ, Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

№ 199.

Постановленіе Учредительнаго Комитета о продажѣ помонастырскихъ имѣній.

(30 Апрѣля (12 Мая) 1866 года).

Выпуска изъ журнала 131-го засѣданія Учредительнаго Комитета въ Царствѣ Польскомъ, 30 Апрѣля (12 Мая) 1866 года.

Статья 620. О продажѣ помонастырскихъ имѣній.

Главный Директоръ Правительственной Коммисіи Финансовъ, въ представленіи отъ 18 (30) Апрѣля сего года, за № 19,393/6,912, испрашивалъ разрѣшенія Учредительнаго Комитета подвергнуть, согласно § 27-му дополнительныхъ правилъ къ Высочайшему указу о римско-католическихъ монастыряхъ въ

б) dom po-karmelicki pod Nr. 386, na Krakowskiem-Przedmieściu, poczynając od rsr. 15,000 t.j. od najwyższej summy ofiarowanej przez osoby życzące sobie nabyć ten dom z wolnej ręki, z włożeniem na nabywcę obowiązku przebudowania tego domu podług jednego z czterech planów, wypracowanych w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych;

с) wszystkie inne wymienione przez Dyrektora Głównego Skarbu nieruchomości po-klasztorne w Warszawie, sytuowane pod Nr. 406/9, 1,326, 266, 292, 313, 1,259a, 2,677, 2,690a, 1,863d, 153, 1,806, 389, 390 i 2,569.

2. Licytację rzezoną odbywać z ściśłem zastosowaniem się do przedstawionego przez Dyrektora Głównego Skarbu projektu warunków licytacyjnych, z odpowiedniami zmianami co do każdej wystawionej na sprzedaż nieruchomości i z zachowaniem wskazań zamieszczonych w motywach do niniejszego postanowienia Komitetu Urządzającego.

3. Wykonanie niniejszego postanowienia poruczyć Dyrektorom Głównym Skarbu i Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

№ 199.

Postanowienie Komitetu Urządzającego o sprzedaży dóbr po-klasztornych.

(d. 30 Kwietnia (12 Maja) 1866 r.)

Wypis z protokołu 131-go posiedzenia Komitetu Urządzającego w Królestwie Polskiem, z dnia 30 Kwietnia (12 Maja) 1866 roku.

POZYCYA 620-a. O SPRZEDAŻY DÓBR PO-KLASZTORNICH.

Dyrektor Główny Kommissyi Rządowej Skarbu, przedstawieniem z dnia 18 (30) Kwietnia r. b. Nr. 19,393/6,912, upraszał Komitet Urządzający, o upoważnienie do natychmiastowej sprzedaży, zgodnie z § 27-m przepisów dodatkowych do ukazu NAJWYŻSZEGO o klasztorach Rzymsko-Katolickich

Царствъ Польскомъ, немедленной продажѣ, тѣ изъ болѣе значительныхъ помонастырскихъ имѣній, межевые планы коихъ имѣются въ дѣлахъ Правительственной Коммисіи Финансовъ, а также и мелкіе участки земли и разныя другія статьи, къ продажѣ коихъ, по его, Главнаго Директора Финансовъ, мнѣнію, можно было бы приступить безъ предварительнаго ихъ измѣренія.

Продажу всѣхъ этихъ статей, Главный Директоръ Финансовъ полагалъ бы произвести на слѣдующихъ основаніяхъ:

а) такъ какъ оцѣнка имѣній, согласно экономическимъ правиламъ, т. е. по количеству и качеству каждаго рода угодій, требуетъ продолжительнаго времени, то въ видахъ болѣе успѣшнаго хода сего дѣла, цѣнность имѣній опредѣлять, капитализируя изъ 5⁰/₀ арендную плату, т. е. помножая таковую на 20; это тѣмъ удобнѣе, что монастыри отдавали въ аренду свои имущества, безъ обязательства предоставлять ихъ тѣмъ же лицамъ, по истеченіи 12-ти лѣтъ, за прибавкою только 10⁰/₀, и вообще, при отдачѣ въ аренду, соблюдали свои выгоды;

б) торги на болѣе значительныя имѣнія производить въ Правительственной Коммисіи Финансовъ, на мелкія же статьи—въ мѣстныхъ Губернскихъ Правленіяхъ; результаты этихъ торговъ должны быть представляемы на утвержденіе Учредительнаго Комитета;

в) условія для торговъ на продажу 36-ти казенныхъ фольварковъ и 7-ми мелкихъ угодій, о которыхъ состоялось Высочайшее повелѣніе 3 (15) Декабря 1865 года, т. е. количество и родъ залога, способъ уплаты, обязанности покупателя въ отношеніи къ Кредитному Обществу, относительно платежа податей, а также гербовыхъ пошлинъ и другихъ издержекъ на совершеніе продажныхъ сдѣлокъ, должны быть примѣнены и при продажѣ помонастырскихъ имѣній; и такъ какъ въ помонастырскихъ имѣніяхъ могутъ находиться малоземельные сельскіе работники, (коморники и проч.) которые, съ передачею этихъ имѣній въ Казну, имѣютъ право на надѣлъ землею, наравнѣ съ поселеными въ казенныхъ имѣніяхъ, то къ продажѣ такихъ имѣній приступать не прежде, какъ по надѣленіи этихъ крестьянъ землею.

въ Królestwie Polskiem, tych z pomiędzy znaczniejszych dóbr po-klasztornych, których plany pomiarowe znajdują się w aktach Kommissyi Rządowej Skarbu, a także drobnych kawalków gruntu i innych różnych użytków, sprzedaż których, zdaniem Dyrektora Głównego Skarbu, może być przedsięwziętą bez poprzedniego pomiaru.

Sprzedaż taką Dyrektor Główny Skarbu uważał stosownem dokonać na zasadach następujących:

a) ponieważ oszacowanie dóbr podług przepisów ekonomicznych, to jest, stosowanie do ilości i gatunku każdego rodzaju użytków wymaga długiego czasu, zatem, w celu przyspieszenia biegu tego interesu, szacunek majątków ustanawiać za pomocą skapitalizowania czynszu dzierżawnego, uważanego jako 5⁰/₀, mnożąc takowy przez 20; byłoby to tem dogodniejsze, że klasztory wypuszczały swoje majątki w dzierżawę, bez zobowiązania się do pozostawienia ich w posiadaniu tychże samych osób, po upływie lat 12, za postąpieniem [tylko 10⁰/₀, i w ogólności, przy wypuszczaniu w dzierżawę pilnowały tylko swojej korzyści;

b) licytacje na sprzedaż znaczniejszych majątków odbywać w Kommissyi Rządowej Skarbu; na sprzedaż drobnych użytków, w miejscowych Rządach Gubernialnych; rezultaty licytacji powinny być przedstawiane Komitetowi Urządzającemu do zatwierdzenia;

c) warunki licytacyjne co do sprzedaży 36 folwarków rządowych i 7 drobnych użytków, co do których zapadł rozkaz Najwyższy w dniu 3 (15) Grudnia 1865 roku, to jest ilość i rodzaj kaucyi, sposób wypłaty, obowiązki nabywcy względem Towarzystwa Kredytowego, a również co do opłacenia podatków, kosztów stempla i innych na sporządzenie kontraktu sprzedaży, powinny być zastosowane i przy sprzedaży dóbr po-klasztornych; a ponieważ w dobrach po-klasztornych; mogą się znajdować małorolni wyrobnicy wiejszy (komorniki i t. d.), którzy, od czasu zajęcia tych dóbr na Skarb, mają prawo do uposażenia w gruntach na równi z osiadłymi w dobrach rządowych, więc sprzedaż takich dóbr dokonywać dopiero po uposażeniu tych włościan gruntami.

Постановленія. Постановлений Учредительнаго Комитета ст. 567, объ отдачѣ нѣкоторыхъ помонастырскихъ имѣній въ трехлѣтнее арендное содержаніе.

Законы. Дополнительныхъ правилъ къ Высочайшему указу 27 Октября (8 Ноября) 1864 года о римско-католическихъ монастыряхъ въ Царствѣ Польскомъ, § 27 и 28.

Соображенія. Учредительный Комитетъ, соглашаясь вообще съ предположеніями Главнаго Директора Финансовъ, полагалъ, однако, что качество помонастырскихъ земель и угодій даетъ возможность оцѣнивать ихъ нѣсколько выше, капитализируя арендную плату умноженіемъ не на 20, а на 25.

Заключеніе. На этомъ основаніи, Учредительный Комитетъ постановилъ:

1) предложить Главному Директору Финансовъ немедленно распорядиться продажою 50-ти статей изъ помонастырскихъ имуществъ, вѣдомость коимъ при семъ прилагается;

2) оцѣнку ихъ производить капитализируя арендную плату умноженіемъ на 25;

3) торги на болѣе значительныя имѣнія производить въ Правительственной Комисіи Финансовъ, а на мелкія статьи — въ мѣстныхъ Губернскихъ Правленіяхъ, и о послѣдствіяхъ торговъ представлять на утвержденіе Учредительнаго Комитета;

4) условія для торговъ на продажу 36-ти казенныхъ фольварковъ и 7-ми угодій, Высочайше утвержденныя 3 (15) Декабря 1865 года, примѣнить и къ продажѣ помонастырскихъ имѣній;

5) къ продажѣ такихъ помонастырскихъ имѣній, въ коихъ находятся малоземельные сельскіе работники, приступать не прежде, какъ по надѣленіи послѣднихъ землею;

6) настоящее постановленіе предложить къ исполненію Главному Директору Финансовъ и Комисіямъ по крестьянскимъ дѣламъ, по принадлежности.

(Цирк. № 53; Дневн. Варш. № 125.)

Postanowienia. Pozycja 567 postanowień Komitetu Urządzającego, co do wypuszczenia niektórych dóbr po-klasztornych w dzierżawę trzechletnią.

Prawa. §§ 27 i 28-y przepisów dodatkowych do ukazu NAJWYŻSZEGO z dnia 27 Października (8 Listopada) 1864 roku o klasztorach Rzymsko-Katolickich w Królestwie Polskiem.

Motywa. Komitet Urządzający, zgadzając się w ogólności na propozycję Dyrektora Głównego Skarbu, uznał jednakże, że dobroć gruntów i użytków po-klasztornych przedstawia możność oszacowania tychże nieco wyżej, kapitalizując czynsz dzierżawny za pomocą pomnożenia nie przez 20, lecz przez 25.

Konkluzya. Z tych zasad Komitet Urządzający postanowił:

1) zalecić Dyrektorowi Głównemu Skarbu bezzwłocznie wydać rozporządzenie co do sprzedaży 50 majątków po-klasztornych, w załączonym wykazie wymienionych;

2) oszacowania tych majątków dopełnić, przez skapitalizowanie czynszu dzierżawnego, za pomocą pomnożenia przez 25;

3) licytacje na sprzedaż znaczniejszych majątności odbywać w Kommissyi Rządowej Skarbu, a na drobne użytki we właściwych Rządach Gubernialnych i rezultaty licytacji przedstawiać Komitetowi Urządzającemu do zatwierdzenia;

4) warunki licytacyjne co do sprzedaży 36-u folwarków rządowych i 7-u użytków, NAJWYŻEJ zatwierdzone w dniu 3 (15) Grudnia 1865 roku, zastosować i do sprzedaży dóbr po-klasztornych;

5) sprzedaż takich dóbr po-klasztornych, w których znajdują się wyrobnicy wiejscy małorolni, odbywać dopiero po uposażeniu gruntem tych ostatnich;

6) wykonanie niniejszego postanowienia poruczyć Dyrektorowi Głównemu Skarbu i Kommissyom do spraw włściańskich, w czym do kogo należy.

(Cyrk. Nr. 53. Dziennika Warszawskiego Nr. 125.)

Приложеніе N° 199-му.

(Приложеніе къ ст. 620.)

ВЪДСТЪ

ПОМОНАСТЫРСКИМЪ ИМЪНИЯМЪ, ПРЕДНАЗНАЧАЕМЫМЪ КЪ ПРОДАЖЕ ВЪ ПРОДАЖУ СЪ ПУБЛИЧНЫХЪ ТОРГОВЪ.

Номеръ по порядку	Означеніе губерній, уѣздовъ, монастырей и принадлежавшихъ имъ имѣній		Имѣть ли размежеваніе и когда по- слѣдовало	Количество польварковой земли и дру- гихъ угодій		Количество послѣдняго аренднаго дохода		Примѣчанія
	Какого уѣзда	Названіе монастырей, которымъ принадлежали имѣнія		морг.	пр.	руб.	коп.	
Варшавская губернія.								
1	Варшавскій	Ксендзовъ Миссіонеровъ варшавскихъ	иды и Подольшине .	въ 1835 г.	1330	230	2355	} Къ продажѣ по- рознь.
2	тоже	„ „ „	ѣніе Скулы	въ 1865 г.	2494	—	1582	
3	тоже	Дѣвицъ Сакраментокъ въ г. Варшавѣ	цѣжйшъ	въ 1854 г.	408	257	1838	
4	тоже	Бернардиновъ, въ г. Варшавѣ	дзискъ	въ 1820 г.	183	155	300	
5	тоже	тоже, въ Черняковѣ	тъ	не было	2	250	35	
6	Ловичскій	Реформатовъ, въ с. Медневицахъ	тъ	не было	24	229	43	
7	Конинскій	Бернардиновъ, въ м. Казиміръ	тъ и озеро называемое „Кучково“	въ 1865 г.	10	—	149 33	
8	Велюнскій	Паулиновъ, въ г. Ченстоховѣ	ля, подъ названіемъ „Плебанская“	не было	19	—	66	
9	Станиславовскій	Реформатовъ, въ м. Сѣниці	ля и луга	не было	15	268	135 62 1/2	
10	Равскій	тоже, въ м. Бржезины	земли	не было	2	135	24 11 1/2	
			ва луга	не было	2	50	74 55 1/2	
11	Ловичскій	Миссіонеровъ, въ г. Ловичѣ	или и лугъ	въ 1848 г.	23	215	31 50	
12	тоже	Піаровъ, въ г. Ловичѣ	или	не было	—	144	1 20	
13	Влоцлавскій	Кармелитовъ, въ с. Закржевѣ	ля и лугъ	въ 1842 г.	12	276	32	
14	Сѣрадзскій	Бернардиновъ, въ м. Видавѣ	га	не было	8	150	30 50	
15	Велюнскій	Піаровъ, въ г. Велюнѣ	льваркъ	въ 1826 г.	58	5	200	
16	тоже	Реформатовъ, въ г. Велюнѣ	тъ	не было	2	50	5 55	
17	Піотрковскій	Францискановъ, въ м. Белхатовѣ	льваркъ Звѣржховъ .	въ 1822 г.	157	8	211	
18	Калишскій	Бернардиновъ, въ м. Вартѣ	или и луга	въ 1830 г.	23	141	86 90	
Радомская губернія.								
19	Радомскій	Піаровъ, въ г. Радомѣ	льварки: Янишовъ и Каптуръ, а также угодье					} Къ продажѣ по- рознь
20	Опочинскій	Бернардиновъ, въ м. Казановѣ	Янишовская мельница	въ 1862 г.	440	115	2301	
21	тоже	Францискановъ, въ с. Сморгевцахъ	или при монастырѣ .	въ 1862 г.	86	202	86	
22	Сандомірскій	Доминикановъ, въ Сандомірѣ	льваркъ Тварда . . .	въ 1856 г.	428	289	364	
23	тоже	Дѣвицъ Бенедиктинокъ, тамъ-же	или въ г. Сандомірѣ .	въ 1826 г.	4	32	9 30	
24	тоже	Францискановъ, въ Завихостѣ	монаст. фольваркъ въ г. Сандомірѣ	въ 1822 г.	63	62	109 32	
25	Опатовскій	Бернардиновъ, въ г. Опатовѣ	или при монастырѣ .	въ 1838 г.	49	143	75	
			или и луга въ г. Опа- товѣ	въ 1837 г.	21	85	43 36	

Номеръ по порядку	Означеніе губерній, уѣздовъ, монастырей и принадлежавшихъ имъ имѣній		Имѣется ли размежеваніе и когда по- слѣдовало	Количество фольварковой земли и дру- гихъ угодій		Количество послѣдняго аренднаго дохода		Примѣчанія.	
	Какого уѣзда	Названіе монастырей, которымъ принадлежали имѣнія		морги	прен.	рубли	коп.		
Люблинская губернія.									
26	Люблинскій	Піаровъ, въ м. Ополѣ	льваркѣ въ м. Ополѣ	въ 1851 г.	210	30	181	72 ¹ / ₂	
27	тоже	Миссіонеровъ въ Люблинѣ	льваркѣ Новодвуръ	въ 1862 г.	503	195	267	36	
28	тоже	Кармелитовъ, въ г. Люблинѣ	льваркѣ Чехувка-Гур- а	въ 1829 г.	42	118	58	14	
29	тоже	Канониковъ регулярныхъ въ м. Крас- никѣ	льваркѣ Ржечица	въ 1850 г.	333	295	1204	51	Къ продажѣ по- рознь.
			льваркѣ Пасѣка		357	20			
30	тоже	Бернардиновъ, въ г. Люблинѣ	льваркѣ Овчарня	въ 1863 г.	470	113	1136	71 ¹ / ₂	
			льваркѣ Быстржееви- це и Ктаржинѣ		1294	288			
31	тоже	Доминикановъ, въ г. Люблинѣ	льваркѣ Ментовъ	въ 1822 г.	591	95	488	25	Къ продажѣ по- рознь.
32	Красноставскій	Базиліановъ, въ г. Холмѣ	льварки Пржесневъ и Хайдово	въ 1825 г.	323	263	149	55 ¹ / ₂	
33	Бяльскій	Базиліановъ, въ г. Бялѣ	льваркѣ въ г. Холмѣ	въ 1865 г.	30	247	35	31 ¹ / ₂	
34	тоже	Доминикановъ, въ м. Яновѣ-Подляскомъ	ли въ г. Бялѣ	въ 1853 г.	240	—	104	14	
35	тоже	Реформатовъ, въ г. Бялѣ	льваркѣ Вержхлисе	не было	502	222	650	50	
36	Луковскій	Кармелитовъ, въ с. Воля-Гуловска	а луга	въ 1863 г.	9	198	92	50	
37	тоже	Бернардиновъ, въ с. Еленцу	ль въ м. Лысобыки	не было	2	265	6	—	
			ли въ Еленцу		6	220	4	43	
Плоцкая губернія.									
38	Плоцкій	Кармелитовъ, въ м. Плонскѣ	льваркѣ въ чертѣ м. Плонска	въ 1865 г.	166	—	615	50	
39	Пултускій	Бенедиктиновъ, въ г. Пултускѣ	льваркѣ Подгурже	въ 1840 г.	228	66	90	—	
			омъ въ Пултускѣ, № 105	—	—	—	122	40	
			инокурня	—	—	—	81	19	
			лѣтряная мельница въ Подгурже	—	—	—	90	—	
			омъ въ Пултускѣ	—	—	—	7	65	
			лацы въ Пултускѣ № 281 и 282	—	—	—	7	30	
40	Пржаснышскій	Бернардиновъ, въ г. Пржаснышѣ	ли и луга	въ 1865 г.	45	163	45	—	Къ продажѣ по- рознь.
41	Млавскій	Бернардиновъ, въ с. Ратовѣ	та	въ 1865 г.	60	—	208	50	
42	Остроленскій	Бернардиновъ, въ с. Остроленкѣ	та и пастбища	въ 1865 г.	157	—	144	—	
43	Липновскій	Кармелитовъ, въ с. Оборахъ	ли и луга	въ 1839 г.	23	213	30	50	
44	Млавскій	Реформатовъ, въ м. Журоминѣ	та	въ 1865 г.	28	—	22	65	
45	тоже	Дѣвицъ Бенедиктинокъ, въ м. Соицѣ	та	въ 1865 г.	10	120	34	30	

Номеръ по порядку	Означеніе губерній, уѣздовъ, монастырей и принадлежавшихъ имъ имѣній		Имѣется ли размежеваніе и когда по- слѣдовало	Количество польварковой земли и дру- гихъ угодій		Количество послѣдняго аренднаго дохода		Примѣчанія.
	Какого уѣзда	Названіе монастырей, которымъ принадлежали имѣнія		морги	прен.	рубли	коп.	
		<i>Августовская губернія.</i>						
46	Ломжинскій	Дѣвицъ Бенедиктинокъ, въ г. Ломжѣ	земли въ г. Ломжѣ, чрез- полосно съ землями го- родскими расположен- ныя.	въ 1865 г.	120	—	189 6 ¹ / ₂	
47	Мариампольскій	Маріановъ, въ г. Мариамполѣ	земли въ чертѣ г. Ма- риамполя, земли въ м. Табунъ, земли при кирпичномъ заводѣ с. Сурупе	въ 1850 г. въ 1865 г.	111 2	58 —	265 328 ² / ₃	
48	Ломжинскій	Капуциновъ, въ г. Ломжѣ	лугъ въ чертѣ г. Ломжи.	въ 1865 г.	2	—	328 ² / ₃	
49	тоже	Миссіонеровъ, въ м. Тыкоцинѣ	лугъ, называемое „Ксенжій грунтъ“	въ 1857 г.	17	74	1349 ¹ / ₂	
		тоже	Огородъ и лугъ послѣ Фредерика Отто	—	1	90	368	
		тоже	Домъ и планъ въ Тыко- цинѣ				24 —	
		тоже	„ „ 92				12 —	
		тоже	„ „ 93				12 50	
		тоже	„ „ 94	въ 1857 г.	1	288	13 50	
		тоже	„ „ 95				13 50	
		тоже	„ „ 96				10 83 ¹ / ₂	
		тоже	„ „ 97				6 —	
		тоже	Огородъ при улицѣ Юры- сдыка	въ 1857 г.	2	224	15 87 ¹ / ₂	
		тоже	Огородъ на Глинкахъ	въ 1857 г.	4	29	5 83 ¹ / ₂	
		тоже	Уволока земли въ Тыко- цинѣ	въ 1857 г.	35	278	23 12	
50	тоже	Францискановъ, въ с. Стависки	1/3 часть пропинаціи въ селеніяхъ Цедры, Зло- ты-Стокъ	—	—	—	12 —	Всѣ эти статьи слѣдуетъ про- дать порознь.

DÓBR PO-KLASZTORNYCH, PRZEZNACZONYCH DO SPRZEDAŻY PRZESZŁYCH PRZEZ LICYTACJĘ PUBLICZNĄ.

Numer kolejny	Wymienienie gubernii, powiatów, klasztorów i dóbr przedtem do nich należących.		Czy jest pomiar i kiedy dokonany.	Ilość gruntów folwarcznych i innych użytków		Wysokość ostatniego czynszu dzierżawnego.		U w a g i.
	W jakim powiecie	Nazwiska klasztorów, do których dobra należały				rs.	kop.	
		<i>Gubernia Warszawska.</i>						
1	Warszawski	Księży Missyonarzy Warszawskich	Dawidy i Podolszyny	w 1865 r.	1330 230	2355	—	} Sprzedawać każde oddzielnie.
2	"	"	Dobra Skuły	w 1865 r.	2494 —	1582	—	
3	"	Panien Sakramentek w Warszawie	Macierzysz	w 1854 r.	408 257	1838	—	
4	"	Bernardynów w Warszawie	Grodzisk	w 1820 r.	183 155	300	—	
5	"	" w Czerniakowie	Łąka	nie było	2 250	35	—	
6	Łowicki	Reformatów we wsi Miedniewicach	Łąka	nie było	24 229	43	—	
7	Koniński	Bernardynów w Kazimierzu	Łąka i jezioro zwane „Kuczkowo“	w 1865 r.	10 —	149	33	
8	Wieluński	Paulinów w Częstochowie	Grunta zwane „plebańskie“	nie było	19 —	66	—	
9	Stanisławowski	Reformatów w Siennicy	Grunta i łąki	nie było	15 268	135	62 ¹ / ₂	
10	Rawski	" w Brzezinach	Grunta	nie było	2 135	24	1 ¹ / ₂	
11	Łowicki	Missyonarzy w Łowiczu	Dwie łąki	nie było	2 50	74	55 ¹ / ₂	} Sprzedawać każdy oddzielnie.
12	"	Pijarów w Łowiczu	Grunta i łąki	w 1848 r.	23 215	31	50	
13	Włocławski	Karmelitów w Zakrzewie	Grunta	nie było	" 144	126	—	
14	Sieradzki	Bernardynów w Widawie	Grunta i łąka	w 1842 r.	12 276	32	—	
15	Wieluński	Pijarów w Wieluniu	Łąki	nie było	8 150	30	50	
16	"	Reformatów w Wieluniu	Folwark	w 1826 r.	58 5	200	—	
17	Piotrkowski	Franciszkanów w Bełchatowie	Łąka	nie było	2 50	5	55	
18	Kaliski	Bernardynów w Warcie	Folwark Zwierzchów .	w 1822 r.	157 8	211	—	
		<i>Gubernia Radomska.</i>	Grunta i łąki	w 1830 r.	23 141	86	90	
19	Radomski	Pijarów w Radomiu	Folwarki: Janiszów, Kaptur i użytek młyn Janiszowski	w 1862 r.	440 115	2301	—	} Sprzedawać każdy oddzielnie.
20	Opoczyński	Bernardynów w Kazanowie	Grunta przy klasztorze	w 1862 r.	86 202	86	—	
21	"	Franciszkanów w Smardzewicach . . .	Folwark Twarda . . .	w 1856 r.	428 289	364	—	
22	Sandomierski	Dominikanów w Sandomierzu	Grunta w Sandomierzu	w 1828 r.	4 52	9	30	
23	"	Panien Benedyktynek tamże	Folwark po-klasztorny w Sandomierzu . . .	w 1822 r.	63 62	109	32	
24	"	Franciszkanów w Zawichoście	Grunta przy klasztorze	w 1838 r.	49 143	75	—	
25	Opatowski	Bernardynów w Opatowie	Grunta i łąki w Opatowie	w 1837 r.	21 85	43	36	

Numer kolejny	Wymienienie gubernii, powiatów, klasztorów i dóbr przedtem do	
	W jakim powiecie.	Nazwiska klasztorów, do których dobra należały.
<i>Gubernia Lubelska.</i>		
26	Lubelski	Pijarów w Opolu . . . . .
27	"	Missyonarzy w Lublinie . . . . .
28	"	Karmelitów w Lublinie . . . . .
29	"	Kanoników regularnych w Kraśniku
30	"	Bernardynów w Lublinie . . . . .
31	"	Dominikanów w Lublinie . . . . .
32	Krasnostawski	Bazylianów w Chełmie . . . . .
33	Bialski	Bazylianów w Białym . . . . .
34	"	Dominikanów w Janowie Podlaskim
35	"	Reformatów w Białym . . . . .
36	Łukowski	Karmelitów we wsi Wola Gułowska
37	"	Bernardynów we wsi Jeleńcu . . . . .
<i>Gubernia Płocka.</i>		
38	Płocki	Karmelitów w Płońsku . . . . .
39	Pułtowski	Benedyktynów w Pułtusk . . . . .
40	Przasnyski	Bernardynów w Przasnyszu . . . . .
41	Mławski	Bernardynów w Ratowie . . . . .
42	Ostrołęcki	Bernardynów w Ostrołęce . . . . .
43	Lipnowski	Karmelitów we wsi Oborach . . . . .
44	Mławski	Reformatów w Żurominie . . . . .
45	"	Panien Benedyktynek w Sierpcu . . . . .

nich należących.	Czy jest pomiar i kiedy dokonany.	Ilość gruntów folwarcznych i innych użytków.		Wysokość ostatniego czynszu dzierżawnego.		U w a g i.
		morgi	pręty	rs.	kop.	
Nazwiska dóbr i użytków						
Folwark w m. Opolu .	w 1851 r.	210	30	181	72 ¹ / ₂	
Folwark Nowodwór .	w 1862 r.	503	198	267	36	
Folwark Czechówka-Górna	w 1829 r.	42	118	58	14	
(Folwark Rzeczyca		333	295			
" Pasięka	w 1850 r.	357	20	1204	51	Sprzedawać każdy oddzielnie.
" Owczarnia		470	113			
Folwarki Bystrzejowice i Ktarzyn	w 1863 r.	1294	288	1136	71 ¹ / ₂	
(Folwark Miętów		591	95	488	25	
Folwarki Przesniew i Chajdowo	w 1822 r.	323	263	149	55 ¹ / ₂	Sprzedawać każdy oddzielnie.
Folwark w m. Chełmie	w 1825 r.	30	247	35	31 ¹ / ₂	
Grunta w m. Białym	w 1865 r.	240	—	104	14	
Folwark Wierzchlisie .	w 1853 r.	502	222	650	50	
Dwie łąki	nie było	9	198	92	50	
Łąka w m. Łysobyki .	w 1863 r.	2	265	6	—	
Grunta w Jeleńcu . . .	nie było	6	220	4	43	
(Folwark w m. Płońsku)	w 1865 r.	166	—	615	50	
Folwark Podgórze . . .	w 1840 r.	228	66	90	—	
Dom w m. Pułtusk Nr. 105	"	—	—	122	40	
Górzelnia	"	—	—	81	19	
(Wiatrak w Podgórzu .	"	—	—	90	—	
Dom w Pułtusk	"	—	—	7	65	
Place w Pułtusk Nr. 281 i 282	"	—	—	7	30	Sprzedawać każdy oddzielnie.
Grunta i łąki	w 1865 r.	45	163	45	—	
Łąki	w 1865 r.	60	—	208	50	
Łąki i pastwiska	w 1865 r.	157	—	144	—	
Grunta i łąki	w 1839 r.	23	213	30	50	
Łąki	w 1865 r.	28	—	22	65	
Łąki	w 1865 r.	10	120	34	30	

Numer kolejny	Wymienienie gubernii, powiatów, klasztorów i dóbr przedtem do	
	W jakim powiecie.	Nazwiska klasztorów, do których dobra należały.
		<i>Gubernia Augustowska.</i>
46	Łomżyński	Panien Benedyktynek w Łomży . .
47	Marjampolski	Marjanów w Marjampolu . . . . .
48	Łomżyński	Kapucynów w Łomży . . . . .
49	"	Missyonarzy w Tykocinie . . . . .
50	"	Franciszkanów w Stawiskach . . .

nich należących.	Czy jest pomiar i kiedy dokonany.	Plość gruntów folwarcznych i innych użytków.		Wysokość ostatniego czynszu dzierżawnego.		U w a g i.
		morgi	pręty	rs.	kop.	
Nazwiska dóbr i użytków.						
Grunta w m. Łomży, pomiędzy gruntami miejskimi położone	w 1865 r.	120	—	189	6 $\frac{1}{2}$	
Grunta w m. Marjampolu, grunta w m. Tabuniu, grunta przy cegielni we wsi Surucie	w 1850 r.	111	58	265	—	
Łąka w m. Łomży . .	w 1865 r.	2	—	3	28 $\frac{2}{3}$	
Użytek zwany „Księży grunt“	w 1857 r.	17	74	13	49 $\frac{1}{2}$	
Ogród i łąka po Fryderyku Otto	—	1	90	3	68	
Dom i plac w Tykocinie . . . pod Nr. 91				24	—	Należy sprzedawać każdy oddzielnie.
" " 92				12	—	
" " 93				12	50	
" " 94	w 1857 r.	1	288	13	50	
" " 95				13	50	
" " 96				10	83 $\frac{1}{2}$	
" " 97				6	—	
Ogród przy ulicy Jurydyka	w 1857 r.	2	224	15	87 $\frac{1}{2}$	
Ogród na glinkach . .	w 1857 r.	1	29	5	83 $\frac{1}{2}$	
Włoka ziemi w Tykocinie	w 1857 r.	35	278	23	12	
$\frac{1}{3}$ część propinacyi we wsiach Cedry, Złotystok	—	—	—	12	—	

N° 200.

Инструкція о продажѣ небольшихъ имѣній и угодій, поступившихъ въ вѣдѣніе Казны послѣ монашествующаго духовенства.

(13 (25) Апрѣля 1867 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Постановленіемъ Учредительнаго Комитета отъ 30 Апрѣля (12 Мая) 1866 года, ст. 620, предоставлено Коммисіи Финансовъ продать съ публичныхъ торговъ 50 имѣній и другихъ угодій поступившихъ въ вѣдѣніе Казны, послѣ монашествующаго въ Царствѣ Польскомъ духовенства.

Постановленіемъ же Комитета отъ 14 (26) Декабря, ст. 880, утверждены торговые условія о продажѣ сихъ имѣній.

Приступая къ исполненію приведенныхъ постановленій Учредительнаго Комитета и желая ускорить продажу сихъ имѣній, Коммисія Финансовъ, принявъ въ уваженіе, что между ними находится много недвижимыхъ небольшихъ имѣній и угодій, въ которыхъ не предстоитъ надобности устройства быта крестьянъ и малоземельныхъ сельскихъ работниковъ, изготвила вѣдомость тѣмъ имѣніямъ и угодіямъ, которыхъ продажа согласно 3-му пункту постановленія Учредительнаго Комитета, ст. 620, должна совершаться въ Губернскихъ Правленіяхъ, и препровождая такую вмѣстѣ съ N экземплярами печатныхъ торговыхъ условій, предоставляетъ Губернскому Правленію на точномъ основаніи сихъ условій произвести торги на продажу показанныхъ въ вѣдомости имѣній, не упустивъ при томъ исполнить слѣдующее:

1) Торги должны быть объявлены въ обыкновенные сроки посредствомъ Губернскихъ Вѣдомостей и Варшавскаго Дневника, а также въ двухъ другихъ газетахъ наиболѣе распространенныхъ.

2) Приступая къ продажѣ показанныхъ статей, надлежитъ снестись съ подлежащею Коммисіею по крестьянскимъ дѣламъ, объ ускореніи надѣленія малоземельныхъ дворовыхъ служителей, если таковыя на угодіяхъ находились.

3) Къ торговымъ условіямъ должна быть приобщена опись продаваемому имѣнію.

N° 200.

Instrukcja do sprzedaży drobnych posiadłości i użytków z majątków nieruchomych po duchowieństwie klasztorńm.

(d. 13 (25) Kwietnia 1867 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Postanowieniem Komitetu Urządzającego z dnia 30 Kwietnia (12 Maja) 1866 roku pozycya 620, Kommissya Skarbu upoważnioną została do sprzedaży, przez licytację, 50-u majątków i innych użytków, zajętych na Skarb po duchowieństwie klasztorńm w Królestwie Polskiem.

Postanowieniem zaś Komitetu z dnia 14 (26) Grudnia pozycya 880, zatwierdzone zostały warunki licytacyjne do sprzedaży tychże majątków.

Przystępując do wykonania powyższych postanowień Komitetu Urządzającego i chcąc przyspieszyć sprzedaż tych majątków, Kommissya Skarbu, z uwagi, że pomiędzy niemi znajduje się wiele majątków nieruchomych i użytków, w których nie zachodzi potrzeba uposażenia włościan i wyrobników wiejskich małorolnych, przygotowała wykaz takich majątków i użytków, sprzedaż których, zgodnie z ustępem 3-m pozycyi 620-jej postanowień Komitetu Urządzającego, powinna się odbywać w Rządach Gubernialnych, i przesyłając takowy, a zarazem . . . . egzemplarzy drukowanych warunków licytacyjnych, poleca Rządowi Gubernialnemu, na zasadzie tychże warunków, odbyć licytację na sprzedaż zamieszczonych w wykazie majątków, przyczem dopełnić co następuje:

1) Licytacja ma być ogłoszoną w terminach zwykłych przez Dziennik Gubernialny, Dziennik Warszawski i dwie inne gazety, najbardziej upowszechnione.

2) Przystępując do sprzedaży powyższych majątków, należy odnieść się do właściwej Kommissyi Włościańskiej o przyspieszenie uposażenia czeladzi małorolnej, jeżeli takowa się znajduje.

3) Do warunków licytacyjnych powinien być dołączony opis majątku sprzedającego się.

4) Оцѣнку продаваемого имѣнія слѣдуетъ составлять посредствомъ умноженія, послѣдне вырученнаго дохода на 25 и отъ сей суммы начинать торги, а при представленіи въ Коммисію Финансовъ торговыхъ протоколовъ, прилагать арендные контракты, или пояснять число и № представленія, при которомъ они препровождены.

5) Ежели въ продаваемомъ имѣніи находится лѣсъ, то стоимость онаго должна быть оцѣнена лѣснымъ чиновникомъ по правиламъ казеннымъ, и эта стоимость приобщена къ оцѣночной суммѣ. Землю же подъ лѣсомъ слѣдуетъ равномерно оцѣнить по ея классу, согласно изданнымъ въ 1841 году правиламъ, а извлеченный отъ таковой оцѣнки доходъ умножить на 25, и присоединить къ общей оцѣночной суммѣ.

6) При продажѣ домовъ и плацовъ въ городахъ, слѣдуетъ принять къ руководству оцѣнку строеній при застрахованіи ихъ отъ огня и дѣйствительную стоимость плаца, которая умноживъ на 25, получится оцѣночная сумма и отъ ней должны быть объявлены торги.

7) Торговые протоколы Губернское Правленіе обязано доставить въ Коммисію Финансовъ.

8) Еслибы при составленіи вышеизложеннымъ образомъ оцѣнки, торги не состоялись и Губернское Правленіе замѣтило, что эта оцѣнка высока; то о подобныхъ обстоятельствахъ, съ надлежащимъ объясненіемъ, слѣдуетъ представить Коммисіи Финансовъ для исходатайствованія пониженія.

9) Въ случаѣ, еслибы торги на продажу имѣній и угодій не состоялись по разнымъ обстоятельствамъ, до начала новаго экономического года, Коммисія Финансовъ, въ видахъ обезпеченія помонастырскихъ фундушей, предоставляетъ Губернскому Правленію оставлять тѣ угодія во владѣніи настоящихъ арендаторовъ, еще на одинъ 1867/8 годъ за платежъ такой же аренды, какая нынѣ получается.

Варшава, 13 (25) Апрѣля 1867 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Домбровский.*

№ 4,720/1,541.

4) Oszacowanie wystawionych na sprzedaż majątków należy dopełniać za pomocą pomnożenia ostatnio pobieranego dochodu przez 25, i od summy téj rozpoczynać licytację; przy przedstawieniu zaś do Kommissyi Skarbu protokółów licytacyjnych, dołączać kontrakty dzierżawne.

5) Jeżeli w majątku sprzedac się mającym znajduje się las, to oszacowanie onego powinien dopełnić urzędnik leśny, podług przepisów skarbowych i oszacowanie to dodane być ma do szacunku majątku. Ziemię zaś przez las zajętą należy również oszacować podług klasy, na zasadzie wydanych w roku 1841 przepisów, a wynaleziony podług tego dochód pomnożyć przez 25 i dodać do ogólnej summy szacunkowej.

6) Przy sprzedaży domów i placów w miastach, należy wziąć za zasadę oszacowanie budowli dla ubezpieczenia od ognia i rzeczywistą wartość placu, po pomnożeniu których przez 25, wypadnie summa szacunkowa, od której licytacja ma być rozpoczęta.

7) Protokoły licytacyjne Rząd Gubernialny jest w obowiązku przedstawić Kommissyi.

8) Gdyby przy oznaczeniu szacunku powyższym sposobem, licytacja pozostała bez skutku i Rząd Gubernialny uważał aki szacunek za wysoki, to okoliczność tę z należytem wyjaśnieniem należy przedstawić Kommissyi Skarbu, dla wyjednania obniżenia szacunku.

9) W razie, gdyby licytacja na sprzedaż majątków i użytków, z jakichkolwiek powodów, nie doszła do skutku przed początkiem nowego roku ekonomicznego, Kommissya Rządowa, dla zabezpieczenia funduszków po-klasztórnych, upoważnia Rząd Gubernialny, do pozostawienia tychże użytków w posiadaniu dzisiejszych dzierżawców, jeszcze na rok jeden 1867/8, za opłatą takiej samej summy dzierżawnej, jaka obecnie jest pobierana.

w Warszawie, dnia 13 (25) Kwietnia 1867 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu
(podpisano) *Dąbrowski.*

№. 4,720/1,541.

Приложение къ № 200-му.

Условия для торговъ на продажу состоящаго въ . . . . .
губерніи въ . . . . . уѣздѣ подуховнаго имѣнія.

§ 1.

. . . . . Губернское Правленіе, по разрѣшенію Правительственной Коммисіи Финансовъ, на основаніи Высочайше утвержденныхъ дополнительныхъ правилъ къ Высочайшему указу отъ 27 Октября (8 Ноября) 1864 года о Римско-Католическихъ монастыряхъ въ Царствѣ Польскомъ, и согласно постановленію Учредительнаго Комитета, состоявшемуся 30 Апрѣля (12 Мая) 1866 года, назначаетъ въ продажу съ торговъ, находящееся . . . . ., губерніи, въ . . . . . уѣздѣ, имѣніе . . . . ., поступившее въ Казну послѣ монастыря монаховъ . . . . . состоящее изъ . . . . .

. . . . .
со всеми доходами и угодьями, къ этому имѣнію принадлежащими, и съ тѣми правами и обязанностями, какія по оному имѣетъ Казна Царства.

Описание сего имѣнія при семъ прилагается; что же касается оцѣнки онаго, то таковая, согласно вышеприведенному постановленію Учредительнаго Комитета, опредѣлена посредствомъ капитализаціи арендной платы, чрезъ умноженіе сей послѣдней на 25.

Такъ какъ арендный платежъ за это имѣніе составлялъ въ годъ . . . . . то цѣна его, на изъясненномъ основаніи, опредѣляется въ . . . . ., съ присоединеніемъ же къ сей суммѣ . . . . . за лѣсъ, оцѣненный особо, общая за имѣніе цѣна, съ которой начнутся торги, назначается . . . . .

§ 2.

Торги на сіе имѣніе будутъ производиться изустно . . . . . дня . . . . . мѣсяца 186 . . . . . въ 12 часовъ утра, въ . . . . . Губернскомъ Правленіи, на основаніи постановленія Совѣта Управ-

Annex do Nr. 200-go.

WARUNKI DO SPRZEDAŻY PRZEZ LICYTACYE DÓBR . . . . .
W GUBERNII . . . . . POWIECIE . . . . . POŁOŻONYCH.

§ 1.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, na mocy NAJWYŻEJ potwierdzonych przepisów dodatkowych do NAJWYŻSZEGO Ukazu z dnia 27 Października (8 Listopada) 1864 roku o klasztorach Rzymsko-Katolickich w Królestwie Polskim, niemniej w zastosowaniu się do postanowienia Komitetu Urządzającego z dnia 30 Kwietnia (12 Maja) 1866 roku, wystawia na sprzedaż w drodze publicznej licytacji dobra . . . . . w gubernii . . . . . w powiecie . . . . . położone, zajęte na rzecz Skarbu po klasztorze . . . . . składające się . . . . .

. . . . .
a to z wszelkimi przywiazaniami do nich dochodami i użytkami, a w ogóle z takimi prawami i obowiązkami, jakie Skarbowi Królestwa do nich służą.

Opis tych dóbr do niniejszego załącza się, szacunek zaś onych w myśl wyżej powołanego postanowienia Komitetu Urządzającego ustanowiony zostaje przez skapitalizowanie summy dzierżawnej, mnożąc ją przez 25.

A ponieważ dochód dzierżawny z tych dóbr wynosił rocznie . . . . . przeto szacunek ustanawia się na . . . . . do czego dodawszy sumę . . . . . za las oddzielnie oceniony, ogólny szacunek dóbr, od którego zacznie się licytacja, ustanawia się na rsr. . . . .

§ 2.

Licytacja na ten majątek odbędzie się głośna dnia . . . . . miesiąca . . . . . 186 . . . . . roku o godzinie 12-jej w południe w biurze Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu,

ления отъ 16 (28) Мая 1833 года и постановления Учредительнаго Комитета отъ 19 Сентября (1 Октября) 1864 года.

Кромѣ изустныхъ торговъ, дозволяются торги посредствомъ запечатанныхъ пакетовъ, которые должны быть представлены до 12 часовъ дня вышеозначеннаго числа.

Пакеты сии вскрываются по окончаніи изувнаго торгоа.

§ 3.

Желающіе участвовать въ торгахъ на покушку имѣнія, поименованнаго въ § 1, обязаны представить залогъ въ Губернское или Окружное Казначейство, наличными деньгами или ликвидационными листами, или иными Государственными бумагами Имперіи и Царства, или же закладными листами Земскаго Кредитнаго Общества, по нарицательной ихъ цѣнѣ на . . . . . равняющуюся $\frac{1}{10}$ части стоимости, по оцѣнкѣ продаваемаго имѣнія.

Упомянутыя Государственные и кредитныя бумаги должны быть съ принадлежащими къ нимъ за неистекшее время купонами.

§ 4.

Имѣніе остается за предложившимъ на торгахъ изувно или въ пакетѣ самую высшую за оное цѣну. Его залогъ удерживается, и если этотъ залогъ состоитъ изъ наличныхъ денегъ, то онъ зачисляется въ счетъ суммы, слѣдующей съ покупателя по пункту а § 5-го.

Если же залогъ состоитъ изъ Государственныхъ бумагъ Имперіи и Царства или изъ закладныхъ листовъ Кредитнаго Общества, то покушникъ обязанъ представить вмѣсто нихъ наличныя деньги, или уполномочить Казну продать ихъ чрезъ посредство Польскаго Банка, на счетъ покупателя имѣнія; если, наконецъ, залогъ представленъ будетъ ликвидационными листами, то онъ зачисляется въ томъ только количествѣ слѣдующей съ приобрѣтателя суммы, какое по § 6-му предоставлено ему внести ликвидационными листами, остальную же сумму приобрѣтатель обязанъ немедленно обмѣнить на наличныя деньги.

Залоги, представленные прочими участвовавшими въ торгахъ лицами, возвращаются немедленно по окончаніи торговъ.

z zastosowaniem przepisów postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 16 (28) Maja 1833 roku, oraz stosownie do postanowienia Komitetu Urządzającego z dnia 19 Września (1 Października) 1864 roku.

Mogą także ubiegający się o kupno składać opieczetowane deklaracje do godziny 12-jej w południe, do dnia wyżej oznaczonego, które to deklaracje będą rozpieczetowane po ukończeniu licytacji głośnej.

§ 3.

Każdy ubiegający się o kupno dóbr w § 1-m wyrażonych, obowiązany jest złożyć w Kassie Głównej Warszawskiej lub w Kassie gubernialnej albo w Kassie okręgowej, vadium w gotowiznie lub listach likwidacyjnych, albo też innemi papierami Cesarstwa lub Królestwa, lub listami zastawnemi Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, podług nominalnej ich wartości w summie rsr. . . . . wyrównywującej $\frac{1}{10}$ części całkowitego szacunku dóbr na sprzedaż wystawionych.

Wszelkie papiery publiczne procentowe powinny mieć dołączone należące do nich kupony bieżące.

§ 4.

Dobra przyznane zostaną na własność temu z licytantów, który na licytacji głośnej lub też w opieczetowanej deklaracji postąpi za nie cenę najwyższą, vadium jego będzie zatrzymane i jeżeli takowe składa się z gotowizny, w takim razie vadium to zalicza się na poczet summy przypadającej od nabywcy na zasadzie ustępu а § 5-go.

Jeżeli zaś vadium składa się z papierów publicznych Cesarstwa lub Królestwa, lub też z listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, to nabywca obowiązany będzie zastąpić je gotowizną lub upoważnić Skarb do sprzedaży onych, przez pośrednictwo Banku Polskiego, na rachunek nabywcy. Jeżeliby wreszcie na vadium złożone zostały listy likwidacyjne, to takowe zatrzymane będą na poczet tej ilości szacunku jaką listami likwidacyjnymi wolno będzie nabywcy uiścić według § 6-go, resztę zaś obowiązany jest zaraz zastąpić gotowizną. Vadia złożone przez innych współlicytantów, zwrócone im będą zaraz po licytacji.

Въ случаѣ, если высшая на изустномъ торгѣ объявленная цѣна совершенно одинакова съ какою либо изъ цѣнъ, заявленныхъ въ одномъ или нѣсколькихъ пакетахъ, то между лицами, предложившими означенныя, производится изустная переторжка; при чемъ, симъ послѣднимъ, до окончанія оной, залоги не возвращаются.

Если одно или нѣсколько изъ сихъ лицъ находятся въ отсутствіи, то назначается срокъ для переторжки между ними, о чемъ они извѣщаются . . . . . Губернскимъ Правленіемъ письменно.

За неявкою кого либо изъ соискателей, переторжка производится между явившимися.

Если къ переторжкѣ явится только одинъ соискатель, то онъ признается приобрѣтателемъ проданнаго имѣнія.

§ 5.

Уплата денегъ Казнѣ за имѣніе . . . . . производится слѣдующимъ образомъ:

а) половину оцѣночной за имѣніе суммы,		
составляющую	руб.	коп.
а за вычетомъ представленнаго къ торгамъ		
залога	руб.	коп.
всего	руб.	коп.

покупщикъ обязанъ внести въ Губернское Казначейство, не позже 30 дней со дня извѣщенія его объ утвержденіи торговъ;

б) остальную за тѣмъ часть оцѣночной суммы, съ которой начинаются торги, по причисленіи къ ней предложенной на торгахъ надбавки, покупатель обязанъ тотчасъ обезпечить внесеніемъ ея въ IV отдѣлъ ипотечной книги, на первомъ мѣстѣ, и уплачивать въ Казначейство по 5⁰/₀ роста и по 2⁰/₀ на погашеніе капитала, впередъ, въ два полугодовые срока—въ Іюнѣ и Декабрѣ мѣсяцахъ каждаго года, подъ опасеніемъ, до окончательной уплаты всего этого долга, взысканія административнымъ порядкомъ.

Взносы сказанныхъ срочныхъ платежей должны быть производимы безъ особыхъ со стороны Казны напоминаній.

§ 6.

Платежъ въ Казну причитающейся суммы можетъ быть производимъ или одними наличными деньгами, или же въ $\frac{3}{4}$ сими

Jeżeliby zdarzyło się, że summa najwyższa postąpiona na licytacji głośniejszej, i podane najwyższe w jednej lub więcej deklaracjach, były sobie równe, w takim razie odbędzie się powtórna głośna licytacja między osobami, które summy równe postąpiły i wadia ich do ukończenia licytacji zostaną zatrzymane.

Gdyby zaś z tych osób jedna lub więcej były nieobecne, to oznaczony będzie do licytacji pomiędzy nimi nowy termin, o którym przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu piśmiennie zawiadomieni zostaną.

W razie niestawienia się którego z pomiędzy zawiadomionych współlicytantów, licytacja odbędzie się pomiędzy obecnymi.

Gdyby zaś na licytacji stawił się tylko jeden konkurent, tenże uznany będzie za nabywcę dóbr na sprzedaż wystawionych.

§ 5.

Zapłata szacunku Skarbowi za dobra . . . . . rozkłada się w następujący sposób:

а) połowę szacunku dóbr wynoszącą	rsr.	kop.
а po odtrąceniu złożonego do licytacji vadium	„	„
czyniącą razem	rsr.	kop.

nabywca obowiązany wnieść do Kassy gubernialnej, najdalej w ciągu dni 30 od daty zawiadomienia go o zatwierdzeniu licytacji;

б) pozostałą zaś część oznaczonego w poprzednim punkcie szacunku, to jest tę, od której rozpocznie się licytacja, wraz z przewyżką na licytacji postąpioną, nabywca obowiązany będzie zaraz zabezpieczyć w Dziale IV-m księgi wieczystej, na pierwszém miejscu, i od długu tego opłacać do Kassy Skarbowej 5⁰/₀ tytułem procentu, oraz 2⁰/₀ na umorzenie kapitału, w dwóch równych półrocznych ratach w miesiącach Czerwcu i Grudniu z góry każdego roku, pod rygorem egzekucyi administracyjnej, aż do zupełnego spłacenia długu.

Oplaty rat dopiero powiedzianych, powinny być wnoszone bez oddzielnego ze strony Skarbu na każdy raz wezwania.

§ 6.

Spłata kapitału przypadającego Skarbowi może następować albo całkowicie gotowizną, albo w $\frac{3}{4}$ częściach goto-

деньгами, а въ $\frac{1}{4}$ ликвидационными листами, по нарицательной ихъ цѣнѣ, съ слѣдующими отъ нихъ за истекшее время купонами.

Если при уплатѣ части оцѣночной суммы имѣнія, которая можетъ быть принята ликвидационными листами, должны быть внесены мелкія суммы, не составляющія одного полного ликвидационнаго листа, то всѣ таковыя приплаты производятся наличными деньгами, то есть Казна не обязывается съ ликвидационныхъ листовъ давать сдачу.

Сіе послѣднее условіе относится ко всѣмъ вообще взносамъ или платежамъ за имѣніе, а равно и залогамъ, представляемымъ къ торгамъ.

§ 7.

Казна Царства не въ правѣ требовать до сроковъ уплаты обеспеченнаго по пункту b, § 5-го, на имѣнии долга, за исключеніемъ лишь случая, когда должникъ не внесетъ двухъ полныхъ полугодовыхъ платежей или суммы имъ равняющейся.

Покупщикъ же имѣетъ право во всякое время, по своему усмотрѣнію, уплатить этотъ долгъ сполна или по частямъ, и Казна, получивъ о семъ установленнымъ порядкомъ увѣдомленіе, принимаетъ отъ него такую уплату.

Въ первомъ случаѣ, когда вносится полная сумма, слѣдующая Казнѣ, она разрѣшаетъ уничтожить въ ипотечной книгѣ отмѣтку о долгѣ, а во второмъ она уменьшаетъ, соразмѣрно уплатѣ, причитающіеся съ покупателя по § 5-му настоящихъ условій процентные платежи.

Уплата долга по частямъ должна производиться круглыми суммами, т. е. оканчиваться полными сотнями.

§ 8.

Доколѣ покупатель не уплатитъ всей суммы, обеспеченной имѣніемъ, онъ можетъ пользоваться лѣсомъ, купленнымъ имъ вмѣстѣ съ имѣніемъ . . . . . не иначе, какъ согласно плану, утвержденному Правительственною Коммисіею Финансовъ, каковой имѣетъ быть ему выданъ при заключеніи контракта на купленное имѣніе. Если же покупатель обязательства этого не исполнитъ, то Казна въ правѣ потребовать уплаты всей обеспеченной имѣніемъ суммы долга, и буде владѣлецъ имѣнія не внесетъ таковой въ продолженіи трехъ мѣсяцевъ, то Казна обращаетъ имѣніе въ продажу.

wizną, a w $\frac{1}{4}$ listami likwidacyjnymi w nominalnej ich wartości, z należąciami do nich kuponami.

Jeżeli przy spłacie tej części szacunku dóbr, która przyjęta być może listami likwidacyjnymi, przypadną do uiszczenia drobne kwoty, nie dające się zaspokoić jednym całkowitem listem, to wszelkie takie dopłaty uskutecznione być winny gotowizną, to jest Skarb nie przyjmuje na siebie obowiązku wydawania reszty z listów likwidacyjnych.

Ten ostatni warunek odnosi się tak do spłaty szacunku dóbr, jako też i do wadiów, do licytacji składanych.

§ 7.

Skarb Królestwa nie będzie miał prawa żądać spłacenia od razu długu zabezpieczonego na dobrach, o którym mowa w ustępie 6-m § 5-m, wyjąwszy w wypadkach jeżeli dłużnik nie wniesie dwóch całkowitych półrocznych rat lub summy tymże wyrównywającej.

Nabywca zaś w każdym czasie będzie miał prawo spłacić ten dług bądź całkowicie bądź w części; i skoro tego piśmiennie zażąda, Skarb przyjmie od niego pomienioną spłatę.

W razie uiszczenia całkowitej należności, Skarb Królestwa zabezpieczenie jej z hypoteki dozwili wykreślić; w razie zaś upłacenia tylko części długu, zmniejszy stosunkowo raty procentowe do opłaty których nabywca zobowiązał się w § 5-m niniejszych warunków.

Wszakże spłata częściowa może następować tylko w summach okrągłych, to jest zakończonych pełnemi setkami.

§ 8.

Dopóki nabywca nie spłaci całkowitego szacunku przy gruncie pozostawionego, nie może z lasów razem z dobrami . . . . . nabytych użytkować inaczej, jak podług planu zatwierdzonego przez Kommissję Rządową Przychodów i Skarbu, który to plan doręczony mu zostanie przy spisaniu kontraktu kupna i sprzedaży. Gdyby zaś temu zobowiązaniu zadosyć nie uczynił, Skarb ma prawo zażądać spłacenia od razu części szacunku przy gruncie pozostawionej, a jeżeliby właściciel dóbr takowej w ciągu 3-ch miesięcy nie zapłacił, Skarb wystawi dobra na sprzedaż przymusową.

Еслибы, въ послѣдствіи, покущикъ нашелъ необходимымъ сдѣлать въ этомъ планѣ какія либо измѣненія, то обязанъ испросить на то согласіе Правительственной Коммисіи Финансовъ, а до полученія онаго долженъ руководствоваться указаннымъ ему планомъ лѣснаго хозяйства.

Объ этомъ ограниченіи права свободнаго распоряженія лѣсомъ, должно быть записано въ III-мъ отдѣлѣ ипотечной книги.

§ 9.

Покущикъ пріобрѣтаетъ имѣніе въ томъ видѣ, въ какомъ оно дѣйствительно находится; онъ можетъ, до торговъ, осмотрѣть его во всѣхъ подробностяхъ; въ послѣдствіи же онъ не имѣетъ права предъявлять никакихъ требованій относительно стоимости и доброкачественности купленныхъ имъ угодій или другихъ принадлежностей имѣнія.

Описаніе имѣнія прилагается къ условіямъ, только для свѣдѣнія покупателей; за точность же описанія Казна Царства не отвѣчаетъ.

Покущикъ имѣнія не имѣетъ также права требовать отъ Казны какихъ либо ручательствъ (ewikcyi) въ будущемъ и предъявлять, по поводу пріобрѣтенія имѣнія, какія либо домогательства.

§ 10.

Со дня торгоу, всякаго рода приращенія и убыли, могущія въ какомъ либо отношеніи и по какой либо причинѣ произойти въ имѣніи, относятся къ счету или на счетъ покущика.

Доходы съ имѣнія принадлежатъ Казнѣ по . . . . . , съ этого же дня они поступаютъ въ пользу покущика, и какъ имѣніе отдано по контракту въ содержаніе на одинъ годъ, то покущикъ обязанъ контрактъ сей сохранить въ своей силѣ до экономическаго 186 . года.

§ 11.

Покущикъ имѣнія обязывается уплачивать подати и нести повинности, какъ нынѣ на частныхъ имѣніяхъ лежащія, такъ и впредь могущія быть относительно ихъ установленными.

§ 12.

Гербовыя пошлины и издержки по совершенію нотаріальнымъ порядкомъ акта, пріобрѣтатель имѣнія и Казна несутъ по поламъ.

Lecz jeżeliby następnie nabywca znalazł potrzebę zmienić w czym plan gospodarczy przepisany dla lasów, to obowiązany będzie żądać zgodzenia się na to Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, dopóki zaś takowego nie uzyska, plan pierwotnie zatwierdzony pozostawać będzie w swęj mocy.

Takie ograniczenie prawa rozrządzania lasem powinno być zastrzeżone w Dziale III-m księgi hypotecznej.

§ 9.

Kupujący nabywa dobra w takim stanie, w jakim one rzeczywiście się znajdują; może je więc przed licytacją obejrzeć we wszystkich szczegółach; w przyszłości zaś nie będzie miał prawa rościć pretensyi z tytułu wartości i dobroci nabytych użytków lub innych szczegółów, dobra składających.

Opis dóbr dołączony zostaje do warunków jedynie dla wiadomości konkurentów, lecz za dokładność tego opisu Skarb Królestwa odpowiedzialności na siebie nie bierze.

Nabywca nie ma także prawa żądać od Skarbu jakiegokolwiek rękojmi (ewikcyi) w przyszłości, ani z powodu nabycia dóbr odwoływać się do Skarbu z jakimi bądź pretensyami.

§ 10.

Od daty licytacji wszelkie korzyści i straty w jakim bądź względzie i z jakiej bądź przyczyny w dobrach wyniknąć mogące przechodzą na risico nabywcy.

Dochody z dóbr należą do Skarbu do dnia . . . . . a od téj daty przechodzą na rzecz nabywcy. Ponieważ zaś dobra te wydzierżawione są za kontraktem na rok jeden, przeto nabywca obowiązkuje się kontrakt rzeczony utrzymać w swęj mocy, do końca roku economicznego 186 .

§ 11.

Nabywca obowiązkuje się płacić podatki i ponosić ciężary, jakie obecnie w ogólności odnoszą się do dóbr prywatnych i jakie w przyszłości przybyć mogą.

§ 12.

Koszta stempla i spisania umowy notaryalnej w połowie Skarb, a w połowie nabywca ponoszą.

Расходы по переписанию права на имѣние и по вводу во владѣніе уплачиваются покупщикомъ.

Равнымъ образомъ, покупщикъ обязанъ доставить въ Правительственную Коммисію Финансовъ на свой счетъ копию съ указателя ипотечной книги, заведенной на приобретенное имъ имѣніе и формальную копию (wyciąg główny) съ нотаріальнаго контракта, заключеннаго на покупку имѣнія.

§ 13.

Если купившій съ торга имѣніе, по полученіи увѣдомленія объ утвержденіи торга, не внесетъ въ теченіи 30 дней суммы, означенной въ пунктѣ а, § 5-го, то Казна въ правѣ, безъ всякаго со стороны неисправнаго покупщика возраженія, назначить вторичные торги на имѣніе. . . . . и могущія произойти отъ того для нея убытки пополнить, на основаніи 6-го пункта постановленія Учредительнаго Комитета, отъ 19 Сентября (1 Октября) 1864 года, изъ залога, представленнаго покупщикомъ передъ торгами.

§ 14.

Могущіе возникнуть споры по продажѣ и куплѣ имѣнія, разсматриваются и рѣшаются административнымъ порядкомъ.

§ 15.

На основаніи постановленія Учредительнаго Комитета 30 Апрѣля (12 Мая) сего 1866 года, право ктиторства въ приходѣ . . . . . остается навсегда за Правительствомъ.

§ 16.

Настоящія условія обязательны для покупщика со времени подписанія аукціоннаго протокола, а для Правительства—со дня утвержденія этого протокола.

Koszta zaś przepisania tytułu własności i wprowadzenia w posiadanie dóbr, nabywca zaspokoi.

Również obowiązany jest dostarczyć Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu swoim kosztem kopję wykazu hipotecznego z księgi założonej dla dóbr nabytych i urzędową kopiję (wyciąg główny) notaryalnego kontraktu kupna i sprzedaży.

§ 13.

Gdyby utrzymujący się na licytacji, po otrzymaniu za wiadomienia o zatwierdzeniu jęj, nie uiścił w ciągu dni 30-u summy oznaczonej w punkcie a, § 5-go, w takim razie Skarb, bez żadnego odwołania się ze strony niedotrzymującego zobowiązań pluslicytanta, będzie miał prawo zarządzić powtórną licytację na sprzedaż dóbr . . . . . a na pokrycie strat ztąd dla Skarbu wyniknąć mogących, na zasadzie punktu 6-go postanowienia Komitetu Urządzającego z dnia 19 Września (1 Października) 1864 roku, użyć vadium przez niego złożone.

§ 14.

Spory z tytułu kupna i sprzedaży dóbr wyniknąć mogące rozpoznawane i decydowane będą w drodze administracyjnej.

§ 15.

Na zasadzie postanowienia Komitetu Urządzającego z dnia 30 Kwietnia (12 Maja) 1866 roku, prawo kollatorstwa w probostwie . . . . . pozostaje na zawsze przy Rządzie.

§ 16.

Warunki niniejsze obowiązują nabywcę od chwili podpisania protokołu licytacyjnego, dla Rządu zaś dopiero wtenczas staną się obowiązującemi, gdy protokół ten potwierdzonym zostanie.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

По ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію, сообщенному въ отзывѣ Тайнаго Совѣтника Старынкевича отъ 9 (21) Октября 1864 года, за № 349, приказано было собрать и напечатать въ русскомъ и польскомъ текстахъ дѣйствующія въ Царствѣ Польскомъ административныя узаконенія.

Исполненіе сей ВЫСОЧАЙШЕЙ воли ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ благоугодно было возложить на чиновниковъ Канцеляріи Государственнаго Совѣта Царства, при содѣйствіи лицъ, командированныхъ изъ всѣхъ Правительственныхъ Коммисій и другихъ мѣстныхъ высшихъ учреждений. Общее распоряженіе работами и надзоръ за редакторами Сборника по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію поручено Тайному Совѣтнику Сенатору Арцимовичу, впоследствии же, по случаю назначенія его въ другую должность, съ 13 (25) Апрѣля 1866 года ввѣрено Дѣйствительному Тайному Совѣтнику, Сенатору Фундуклею.

Въ исполненіе сего ВЫСОЧАЙШАГО повелѣнія, Учредительный въ Царствѣ Польскомъ Комитетъ, постановленіемъ 23 Февраля (7 Марта) 1865 года, предписавъ всѣ нужные для совершенія сего труда матеріалы сосредоточить въ Канцеляріи Государственнаго Совѣта Царства, ближайшее непосредственное наблюденіе за работами по изданію Сборниковъ поручила Статсъ-Секретарю Зелинскому и, сверхъ того, опредѣлила, въ видахъ соблюденія во всемъ Сборникъ одинаковой системы, соста-

ZAKOŃCZENIE.

Rozkaz NAJWYŻSZY oznajmiony w odezwie Radcy Tajnego Starynkiewicza z dnia 9 (21) Października 1864 roku, Nr. 349, polecił zebranie i wydrukowanie w języku ruskim, przepisów administracyjnych, obowiązujących w Królestwie Polskiem.

Spełnienie tej woli NAJJAŚNIEJSZY PAN porучzył urzędnikom Kancellaryi Rady Stanu Królestwa, przy pomocy osób delegowanych przez Kommissye Rządowe oraz inne władze wyższe; zwierzchni zaś nadzór nad tą pracą włożył na Radcę Tajnego Senatora Arcimowicza, a następnie, po przejściu jego na inne urzędowanie, nadzór ten, od dnia 13 (25) Kwietnia 1866 roku, poruczony został Rzeczywistemu Tajnemu Radcy Senatorowi Funduklejewi.

W wykonaniu tej MONARSZEJ woli, Komitet Urządzący w Królestwie Polskiem, decyzją z dnia 23 Lutego (7 Marca) 1865 roku, zalecając zgromadzić wszelkie potrzebne dla dokonania tej pracy materiały, w Kancellaryi Rady Stanu Królestwa, bliższy, bezpośredni kierunek nad zamierzonym wydaniem Zbioru przepisów powierzył Sekretarzowi Stanu Zielińskiemu; a nadto postanowił, aby, celem zachowania jednostajności systematu w całym Zbiorze, dla przygotowania i rozpatrzenia wszystkich materya-

вить для разсмотрѣнія имѣющихъ быть собранными матеріаловъ четыре особые Отдѣленія, каждое изъ трехъ Статсъ-Референдаріевъ и изъ чиновниковъ, командированныхъ отъ подлежащихъ ведомствъ, такимъ образомъ, чтобы каждый изъ присутствующихъ въ Отдѣленіи Статсъ-Референдаріевъ участвовалъ и въ работахъ другаго Отдѣленія, и чтобы тѣмъ самымъ Отдѣленія эти состояли въ постоянной между собою связи. Отдѣленія эти были слѣдующія: 1) Народнаго Просвѣщенія; 2) Юстиціи; 3) Внутреннихъ Дѣлъ; и 4) Финансовъ.

Вслѣдъ за симъ Учредительный Комитетъ, постановленіемъ отъ 13 (25) Апрѣля 1865 года, устанавливая подробности исполненія работъ, предписала: чтобы Сборники постановленій, относящихся къ разнымъ отраслямъ управленія, если въ основаніе ихъ не было издано органическихъ уставовъ, раздѣлены были на особые отдѣлы съ изложеніемъ распоряженій въ хронологическомъ порядкѣ; и чтобы по предметамъ, по которымъ существуютъ коренные уставы, Сборники заключали во главѣ эти уставы, а затѣмъ дополняемы были изданными впоследствии распоряженіями.

По этимъ указаніямъ составлены Сборники постановленій по ведомству Финансовъ, а въ числѣ оныхъ, постановленія: о гербовомъ сборѣ, о Польскомъ Банкѣ, о доходѣ съ табаку, отъ выдѣлки сахара и съ гильдейскаго сбора начинаются коренными уставами.

Всѣ постановленія, относящіяся къ ведомству Финансовъ, заключаются въ двадцати томахъ, а именно:

1. Объ окладныхъ податяхъ	въ томъ	I.
2. О облегченіи въ податяхъ	"	II.
3. О секвестрѣ и конфискаціи	"	III.
4. О взиманіи и взысканіи казенныхъ податей и сборовъ	"	IV.

тѣмъ, utworzyć cztery Wydziały, każdy złożony z trzech Referendarzy Stanu i urzędników od władz delegowanych, tak, aby każdy z Referendarzy Stanu, w Wydziale zasiadających, uczestniczył zarazem w pracach innego Wydziału, iżby tym sposobem wszystkie Wydziały zostawały w ciągłym między sobą związku. Wydziały te były następujące: 1) Oświecenia Publicznego; 2) Sprawiedliwości; 3) Spraw Wewnętrznych; 4) Skarbu.

Następnie postanowieniem z dnia 13 (25) Kwietnia 1865 roku, Komitet Urządzający, określając bliżej plan pracy, wskazał, aby Zbiory przepisów różnych gałęzi służby, o ile te nie miały ustaw organicznych, podzielone były na szczegółowe działy, z zamieszczeniem chronologicznem rozporządzeń; w przedmiotach zaś mających ustawę zasadniczą, ona miała być pomieszczoną na czele zbioru, obok uzupełnienia jej rozporządzeniami następnie wydanymi.

Podług takich wskazań ułożono Zbiory przepisów Wydziału Skarbu, a w pośród nich: przepisy stemplowe, przepisy Banku Polskiego, tudzież o dochodzie z tytoniu i tabaki, z opłaty od wyrobu cukru, i z opłaty gildyjnej, rozpoczynają się od ustaw zasadniczych.

Zbiór przepisów Wydziału Skarbu zawarto w dwudziestu tomach, a mianowicie:

1. Podatki stałe	tom	I.
2. Allewiacye	"	II.
3. Sekwestr i konfiskata	"	III.
4. Pobór i egzekucya należności skarbowych „		IV.

5. Правила о бюджетахъ и историческій обзоръ оныхъ . . . . . въ томъ V.
6. О доходъ отъ продажи соли . . . . . „ VI.
7. О гербовомъ сборъ . . . . . въ томъ VII и VIII.
8. О доходъ съ лотереи . . . . . въ томъ IX.
9. О Польскомъ Банкъ . . . . . „ X.
10. Оказенныхъ льсахъ, въ томахъ XI, XII, XIII и XIV.
11. О счетоводствъ и контроль „ XV, XVI и XVII.
12. О доходъ съ табаку . . . . .
13. О доходъ отъ выдѣлки сахара } въ томъ XVIII.
14. О доходъ съ гильдейскаго сбора }
15. О казенныхъ имѣніяхъ, въ томахъ XIX и XX.

Въ составъ Отдѣленія Финансовъ назначены были Статсъ-Референдаріи: Лескевичъ, Видаль и Стемповскій; по случаю же назначенія сего послѣдняго въ Сентябрь мѣсяць 1865 года въ другую должность, мѣсто его занялъ Статсъ-Референдарій Маевскій.

Статсъ-Референдаріемъ Лескевичемъ сочинены историческія обзорнія: бюджетовъ Царства въ томъ V, и объ окладныхъ податяхъ въ томъ I, а также историческія введенія: о взысканіи казенныхъ недоимокъ и о ликвидационныхъ листахъ въ томъ VI; историческія же введенія по прочимъ предметамъ доставлены были поименованными въ подлежащихъ Сборникахъ чиновниками, командированными отъ разныхъ ведомствъ.

Переводъ польскаго текста всего Сборника на русскій языкъ, а именно тѣхъ распоряженій, которыя не были изданы первоначально въ русскомъ текстъ, поручено было частнымъ переводчикамъ, окончательная же редакція изготовленныхъ переводовъ вѣрена была чиновнику Учредительнаго Комитета, Кулишу, при содѣйствіи чиновника Министерства Финансовъ, Россета, и

5. Przepisy budżetowe i rys historyczny budżetów . . . . . tom V.
6. O dochodzie ze sprzedaży soli . . . . . „ VI.
7. Przepisy stemplowe . . . . . tomy VII i VIII.
8. O dochodzie z loteryi . . . . . tom IX.
9. Bank Polski . . . . . „ X.
10. Przepisy leśne . . . tomy XI, XII, XIII i XIV.
11. O rachunkowości i kontrolli tomy XV, XVI i XVII.
12. O dochodzie z tytoniu i tabaki
13. „ z opłaty od wyrobu cukru } tom XVIII.
14. „ „ gildyjnej }
15. O dobrach rządowych . . . . . tomy XIX i XX.

Do składu Wydziału Skarbu powołani byli Referendarze Stanu: Leśkiewicz, Vidal i Stepowski, a gdy ten ostatni we Wrześniu 1865 roku przeszedł na inne urzędowanie, zajął jego miejsce Referendarz Stanu Majewski.

Referendarz Stanu Leśkiewicz napisał rysy historyczne: budżetów Królestwa w tomie V-m, oraz o podatkach statych w tomie I-m, a także wstępy historyczne: o egzekucyi należności skarbowych i o dowodach likwidacyjnych w tomie VI-m; inne wstępy historyczne dostarczyli delegowani wymienieni w zbiorach właściwych.

Przetłózenie całego Zbioru na język ruski, o ile pomieszczone rozporządzenia nie miały już uprzednio tekstu ruskiego, poruczono tłumaczom prywatnym, a ostateczną redakcyę przygotowanych przekładów powierzono urzędnikowi Komitetu Urządzającego Kuliszowi, przy pomocy urzędnika

чиновника Юридической въ Царствъ Коммисіи, Кру-
повича.

Надзоръ за изданіемъ въ печати всего Сборника воз-
ложенъ былъ на Вице-Регерендаріевъ: Вакре и Ловь-
нецкаго.

Печатаніе Сборника начато въ Октябрь 1865, а о-
кончено въ Сентябрь мѣсяць 1868 года.

Ministerstwa Finansów, Rosseta, i urzędnika Kommissyi
Prawnej, Krupowicza.

Nadzór nad wydawnictwem całego Zbioru mieli Vice-
Referendarze: Vacqueret i Łowieniecki.

Drukowanie Zbioru rozpoczęto w miesiącu Październi-
ku 1865 roku, a ukończono we Wrześniu 1868 roku.

86400